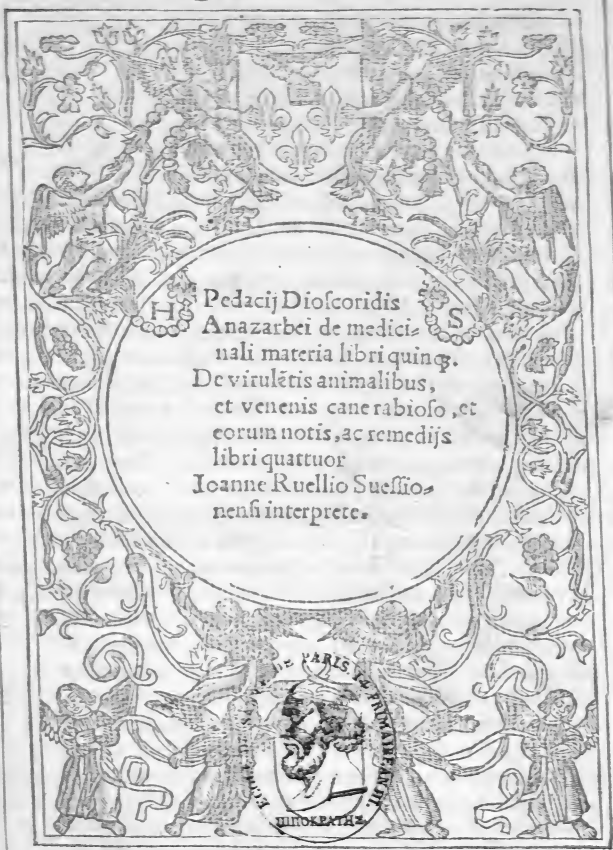

CVM PRIVILEGIO AD
QVADRIENNIVM

EXPVLSA
VT
AIUNT
CORNICE.

ADHV.C.

VENTER PLVMA VENVS LAVDEM FVGIENDA SEQVENTI

H. Pedacij Dioscoridis
Anazarbei de medicinali materia libri quinque.
De virulentis animalibus,
et venenis canerabioso, et
eorum notis, ac remedijs
libri quattuor
Ioanne Ruellio Sueffio-
nensi interprete.

Habetur venale in officina Henrici Stephani
E regione Scholæ Decretorum.

IOANNES RVELLIVS SVSSIONENSIS
ANTONIO DISOMO REGIO CONSILI
ARIO VTRIVSQVE LINGVAE PERITIS
SIMO .S.P.D.

Cum sæpe mecum reputarem humanissime si-
mul ac eruditissime Antoni Disome omniū
ferme disciplinarum conditionem, illud imprimis
cum admiratione michi, tum miseratione
dignū occurrebat, q̄ saluberrimæ humano ge-
neri artes vel diuinitus nobis datæ, vel mortaliū
studio adinuentæ, ita affectæ iaceant, vt ad
interitum spectare videantur. Quibus olim excolendis veteres vsq̄
eo diligentiam omnem, & operam impenderunt, vt intentatum
nihil indiscussumq̄ reliquerint. Etenim per aliquot iam sæcula, &
qui discunt & qui docent, neglecta vera liberalium scientiarum ma-
iestate, ad echinatas captionum cauillationumq̄ argutias diuer-
tes, dici docti haberiq̄, q̄ esse malunt. Quod vt in cæteris ferri dissi-
mulariq̄ fas sit, in ea tamē arte nefarium est, quæ ad tuēdam salutem
hominum nata, incorrupta semper augustaq̄ esse debet. Quæ tamen
fere iam inde ab auorum nostrorū memoria, tam turpi ac defidioso
consensu deserta exoleuit, vt verear ne flagitiosa fortasse suis profes-
soribus aut inhonesta videatur, qui principem eius partem quæ co-
gnitione delectuq̄ medicamentorum constat, vel rei difficultate de-
territi, vel ingenio diffisi, vel iudicio lapsi, a se abdicarūt, rudiq̄ me-
dicamentariorū ministerio delegarunt, existimantes fortasse dignita-
tē amplitudiniq̄ suæ non parum detractum iri, suamq̄ auctoritatem
eleuari, si ea ipsi trañent, quorum officinæ sibi iam cognitionem ven-
dicarunt. Cum cæteri artifices ignominiosum sibi esse putent, si im-
prudentes sui negocij conspiciantur, aut vniuersam instrumento-
rum supellestem non plane ac memoriter teneant. Proinde ars illa
præstantissima, sine qua natura manca merito ac mutila esse cense-
tur, priscis temporibus clara & percelebris, literarumq̄ monumen-
tis diligentissime tradita, posterioribus sæculis adeo a se ipsa dege-
nerauit, vt simulacrum eius tantum, vel potius vmbra nomenq̄ re-
manerit. Quippe cum olim hæbarij ijdem atq̄ medici essent, sci-
dit inde se studium, hominumq̄ inertia simul & incuria factum est,
vt ab ijs destituta quorum erat propria, circulatorum ne dicā im-
postorum præda facta fuerit. Cum igitur pluribus scriptorum mo-
numentis admoneret, apud antiquos gloriæ fuisse simplicium cu-
ram, ac memorabiles illos Græcorū duces hoc illustri studio sem-

per floruisse, huic parti ruinosæ, nutatæ, breuiq; casuræ adhibendam esse manum duxi. Nec aliud occurrebat præsentius auxilium, vt a medijs ignoratiæ tenebris assereretur, ac errores expiari innumeræq; mōstra domari possent, q̄ vt ea quæ græcis literis hac de re tradita erāt, latinis illustrarētur, ac quæ sine graui pernicie dissociari nō poterāt, a cæteris medicinæ partibus auulsa, suo corpori restituerētur. Pedacium igitur Dioscoridem præstātissimū huiusce partis auctorem, tot sæculorum suffragijs comprobatum, pro mediocritate nostrā latinitate donauimus, tuoq; nomini dicamus. Qz te acerrimi iudicij virum, omnium bonarum literarum ac vtriusq; linguæ studiosissimum cognouimus, nec parum laudis tibi ex ea re peperisti. Simul vt extaret pignus mutuz inter nos beniuolentiæ, simul vt mortales officio cumlatiore demereremur. Quod quidem opus non paruo sane negocio a nobis elucubratum, veluti primitias industriæ nostræ & maioris laboris præludiū læta frōte suscipias. De quo id cōstantissime ausim polliceri, esse quasi quoddam naturæ promptuariū ex quo res omnes, hærbae, fruges, frutices, arbores, fructus quibus arua, campi, pascua, montes, conualles, plana confragosaq; vestiantur, & visceribus terræ abdita, in humani generis præsidium deproxi facile possunt, ac deniq; veluti a quodam rei medicamentariæ seminario, in humanum vsum transferri, e quo vita omnis ea haurire queat, quibus humanæ saluti prospiciatur, & morbis omnibus cōsulatur. Quæ vero meæ partes fuerunt, quoniam in propria harena, vt dicitur, versari videbar, cum sim professione medicus, dedi operā vtinam & præstiterim, vti omnia ex fide respōderent, & vt latina oratio græci auctoris sensum fideliter redderet, ne absurda peregrinitas medicinā quoquomodo pollueret, etiam si res ipsa elegantiam ac nitorem non facile admittat. Curavi præterea vt idem vtrobicq; sensus seruaretur, nullā vocum nouitas, nec triuialia verba aut exposita, quibus quærendis Latinos fere omnes euoluimus. Cum vero latina me defecerunt, græcis quidem & fere iam receptis vti malui, q̄ uoua aut barbara licenter admittere. Sed nihil æque me torfit q̄ veterum manuq; exaratorum exemplarium inopia (illud enim tantū nactus sum quod bibliopolæ typis excusum circumferunt) in quo permulta manifestissime deprauata ex varia auctorū lectione, & præsertim in libris venenorum ex vetustissimo Pauli Aeginetæ codice, ad pristinam syncæritatem restituius. In quibus studiosos omnes rogatos velim vt boni consulant. Vale Parisijs. Calendis Maij. Anno Domini. M. D. XVI.

TABVLA

Index omnium quæ in hoc Dioscoridis volumi-
ne continentur literarum ordine digestus.

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
Abrotonum	64	xxvii	agrostis	91	xxxiii
abſinthium	64	xxv	aiuga	86	clxxvii
abſinthiũ ſantoniciũ	64	xxvi	aizoon maius	100	xci
abſinthiũ marinũ	64	xxvi	aizoon minus	101	xcii
Acacalis	20	cxx	alabaſtrites lapis	138	cxliiii
acacia	22	cxxxv	albicum	55	clxxxvii
acacia altera	23	cxxxvi	alcea	85	clxv
achantha	63	xviii	alcyonium	136	cxxxvii
acanthium	63	xvii	aliſma	85	clxx
acetum	120	xiiii	allium	51	clxix
acetum muſum	120	xv	allium ſylueſtre	51	clxix
acetum ſcylinum	120	xviii	allium anguinum	51	clxix
acetum eſtichade	123	xlv	aloe	63	xxiiii
achillea	91	xxxix	alſine	100	lxxxix
achras	27	clxx	althæa	85	clxiiii
acida muria	120	xvi	alumen	134	cxiiii
acinos	68	xlviiii	alumen ſciſſile	134	cxiii
acorum	2	ii	alus	88	xi
aconitum	99	lxxx	alyſſon	77	ciii
aconitum alterum	99	lxxxi	alypon	114	cxc
aconitũ venenũ	144	vii	amaracum	67	xlv
acuta ſpina	21	cxxiiii	ambroſia	80	cxxvii
Adarche	136	cxxviii	amiantus lapis	138	cxlvii
adianton	105	cxxxvii	ammiũ alexandrinũ	71	lxviii
adeps	37	lxxxvi	ammoniacon	76	xcvii
Aegilops	106	cxl	amomum	5	xvi
aris ſquamma	128	lxxx	amomis	5	xvi
aris flos	127	lxxix	ampelitis terra	140	clxxii
arugorafa	128	lxxxii	ampelopraſſon	51	clxvi
arugo ſcolectia	128	lxxxiii	amphiſbæna	152	vii
æs viſtum	127	lxxviii	amurca	23	cxxxvii
æthiopis	102	cvi	amygdala amaræ	27	clxxviii
ætites lapis	139	clii	amylum	43	cxi
Agalochon	7	xxv	anagallis	57	cxcviii
agaricum	59	i	anagyris	85	clxviii
ageraton	94	lxii	anchuſa	90	xxvi
agnus	23	cxxxviii	anchuſa altera	90	xxvii

	Fol.	Cap.		FOL.	CAP.
anchusa alia	90	xxviii	argenti scoria	130	xcii
androsaces	83	cli	argenti spuma	147	xxvii
androsæmon	86	clxxiii	argenti spuma	130	xciii
anemone	56	cxcv	arilaria	94	lix
anethum	70	lxv	arifarum	54	clxxxvi
anguium senectus	31	xix	aristolochia rotunda	60	iiii
anifum	70	lxiii	aristolochia longa	60	v
anonis	63	xx	armeniaca mala	26	clxvii
anthemis	83	clv	armenius lapis	131	xcvi
anthericum	55	clxxxvii	armoracia	45	cxxiii
anthyllis	83	cliiii	arnoglosson	48	cxl
antipathes	137	cxxxix	aron	54	clxxxv
antirrhinon	105	cxxxiiii	arthenogonon	82	cxli
antispoda	127	lxxvii	arthemisia	80	cxxvi
Aparine	77	ciii	arthemisia tenuior	80	xxvii
aphaca. i. lenticula	51	clxv	Afarum	4	ix
apiastron	78	cxxvii	asclepiades	77	cv
apios	114	clxxxvii	ascyros	86	clxxiii
apium satiuū	71	lxxii	asininum iecur	33	xlii
apium rusticū	71	lxxiii	asini vngula	33	xliiii
apium syluestre	56	cxciiii	asius lapis	137	cxxxiiii
apocynon	99	lxxxiiii	aspalathus	6	xxii
apollinaris	96	lxxii	asparagus	47	cxxxix
apri iecur	33	xlviii	asphodelus	55	clxxxvii
Aqua mulsa	119	x	asplenion	83	clii
aqua	119	xi	aspis	152	xliii
aqua mariua	120	xii	aspis	156	xliii
aqua frigida	148	xxxiiii	aster	104	cxxi
Arabis	52	clxxiiii	astragalus	95	lxv
arabus lapis	138	cxl	Athamanticū	3	iii
araneus	35	lxviii	athera	42	cii
arbutus	27	clxxvii	atra&ylis	77	cvii
arcion	103	cviii	atramentū sutoriū	132	cv
arcion	103	cvii	atramentū librariū	141	clxxiiii
arcturon	103	cvii	atraxaxis	46	cxxxii
argemone	57	cxcvi	atriplex	46	cxxxii
argemone altera	57	cxcvii	Auellana nux	28	clxxxii
argenti recrementū	130	xcii	auena	106	cxl
argentum viuum	132	ci	auricula muris	58	cciii
argentum viuum	147	xxviii	auripigmentum	133	cxii

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
auripigmentum	147	xxix	calamus odoratus	6	xix
axos	148	xxxiii	calamintha	66	xli
Bacchar	4	ix	calcifraga	114	cxc
baccharis	68	xlix	calx	136	cxxxiii
balauftium	25	clvi	calx	147	xxix
ballote	78	cxvi	cancamum	7	xxvii
balsamum	6	xx	cancri fluuiatiles	31	xii
basiliscus	156	xv	canchrys	73	lxxxv
batos	92	xl	canchrys	73	lxxxvi
bdelium	14	lxxx	canis rubus	21	cxxv
bechion	80	cxxv	canis iecur	33	xlix
beta	47	cxxxvi	canis rabiosi signa	151	i
betonica	87	i	canis lingua	105	cxxx
bitumen	18	xcvii	cannabis syluestris	85	clxvi
blatta pistrinaria	33	xxxviii	cannabis fatiua	85	clxvii
bliton	46	cxxx	cantharis	34	lxv
botrys	80	cxxviii	cantharidū venena	143	i
brassica	46	cxxxiii	capitulum martis	63	xxiii
brassica syluestris	47	cxxxiiii	capnos	103	cxii
brassica marina	47	cxxxv	capparis	56	cxcii
brathy	18	ciii	capræ vngula	33	xlvi
bretanica	87	ii	caprinum iecur	33	xlvii
bromus	42	ciiii	cardamomum	3	v
bromus	106	cxli	cardamon	52	clxxii
bryon	7	xxiii	cardamina	48	cxliii
bryon marinū	102	c	carduus	62	xv
bryonia	114	cxci	carpasi succus	145	xiii
buccina	30	v	carum	70	lxiii
buglossum	105	cxxix	caryotæ	25	cl
bulbus vomitorius	55	clxxxviii	caseus	36	lxxix
bulbus cibarius	55	clxxxix	casia	4	xii
bulbus vomitorius	110	clxii	castanea	24	cxlvii
bunias	45	xxii	castorium	32	xxvi
bunion	46	cxxix	catanance	105	cxxxv
bunion	104	cxxv	caucalia	104	cxxxiii
buprestis	35	lxvi	caucalis	50	clvi
buprestis	144	iii	cedria	18	cv
buphthalmos	83	clvii	cedrides	19	cvii
butyrum	36	lxxxj	cedromela	26	clxviii
Cadmia	126	lxxv	cedrus	18	ciii

	Fol	Cap		Fol	Cap
celticum nardum	3	vii	chryfogonon	94	lix
cenchrīdij venena	156	xii	cicadæ	34	lvi
centaurium magnū	61	vii	cicer fatium	43	cxiiii
centaurium minus	61	viii	cicer arietinum	44	cxiiii
centum capita	63	xxiii	cicer fylueſtre	44	cxiiii
centumculus	80	cxxxi	cicerbita	48	cxlvj
cæpa	51	clxviii	cici	110	clxvii
cæpea	85	clxix	cicuta venenum	145	xi
cæra cādida ſeu puni-	41	xciii	cicuta	99	lxxxii
cerafia	(ca 26	clix	cimices	33	xxxvi
cerrus piſcis	32	xxx	cimolia	140	clxvii
cerui genitale	33	xlili	cinnabaris	131	c
ceruinum cornu	34	lxiii	cinnamomum	5	xliii
cæruleum	131	xcvii	circæa	81	cxxxliii
ceruſa	131	xciiii	ciſtus	21	cxxviii
ceruſa	146	xxii	citrago	78	cxvii
ceſtron	87	i	citriamala	26	clxviii
chalchitſ	132	cvi	clematitis	114	cxci
chameacte	113	clxxxv	clematis	83	viii
chamæ	30	ix	clematis altera	88	ix
chamæcyſſos	105	cxxvii	clinopodion	77	cviii
camedaphne	107	cl	clymenos	89	xv
chamædryſ	78	cxv	Cnicus	115	cc
chamælæa	113	clxxxii	Coagulum	37	lxxxv
chamælæo albus	61	ix	coccum	93	li
chamælæo niger	62	x	coccum gnidion	113	clxxxliii
chamæleuce	105	cxxviii	cochlex terreſtres	30	xi
chamæmelon	83	clv	colchicon	100	lxxxvii
chamæpytiſ	86	clxxvi	colligendorum ratio	1	
chamælyce	112	clxxxi	collocafia	44	cxvi
characias ſithymalus	111	clxix	colocynthiſ	114	clxxxviii
charta	20	cxvii	coluſ ruſſica	77	cv
chelidonia	57	cc	colymbades	24	cxli
chelidonia minor	58	cci	condrila	49	cxlviii
chia terra	140	clxv	cōmunis curatio in omnes iſtus		
chiliophylloſ ſtrat-	102	ciiii	virulentos	152	xxi
chryſathemon (otes	83	clv	conyza	81	cxxxv
chryſanthemon	94	lxi	conyza parua	81	cxxxvi
chryſocolla	131	xcv	conyza altera	81	cxxxvii
chryſocome	94	lviii	Corallium	157	cxxx

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
coriandrum	145	ix	daphnoides	107	cxlix
coriarius frutex	24	cxlix	daucus	73	lxxxii
coris	86	clxxv	delphinium	73	lxxxiii
corona veneris	48	cxlii	delphinium alterum	73	lxxxv
coronopus	48	cxlv	dictamum	66	xxxvii
cornus	27	clxxiiii	dictamum cretense	66	cxii
cos	139	clix	diphryges	133	x
costus	5	xvii	dipsacus	62	lxxviii
cotyledon	101	xciii	dipsas	152	vi
courmi	42	xcviii	dorychnion	98	xv
crambe	46	cxxxiii	dorychniō venenū	144	v
cratæogonum	81	cxl	draco marinus	31	clxxxiii
crimnon	42	c	draco marinus	155	clxxxiiii
criffion	104	cxx	dracunculus	54	clxxxv
crithum seu potius			dracūculus paruus	54	clxxxvii
crithamon	48	cxliiii	draguntion	54	clxxxviii
crocodillon	62	xi	druinus	156	clxxxix
crocomagma	7	xxx	dryopteris	115	clxxxx
crocum	7	xxix	dulcis radix	61	clxxxxi
crommyon	51	clxviii	ebulū	113	clxxxxii
croton	110	clxvii	ebur	34	clxxxxiii
cucurbita	49	cxlix	echinus aquatilis	30	clxxxxiiii
cucumis sativus	109	clvii	echion	91	clxxxxv
cucumis sylvestris	108	clv	elaphoboscon	72	clxxxxvi
cuminum	71	lxvi	elaterion	108	clxxxxvii
cuminum sylvestre	71	lxvii	elaterion	108	clxxxxviii
cupressus	18	c	elatine	52	clxxxxix
cupressus	18	cii	electrum	20	clxxxxx
cyclaminus	53	clxxxii	elelisphacos	66	clxxxxxi
cyclaminus altera	54	clxxxiii	elæomeli	8	clxxxxxii
cynocrambe	116	ccii	eleoselinum	71	clxxxxxiii
cynoglosson	105	cxxx	elichryfos	54	clxxxxxiv
cynomorion	50	clix	empetron	114	clxxxxv
cynosorchis	82	cxlii	ephemeron	100	clxxxxvi
cypariffiastithymal ^o	111	clxxiii	ephemeron	144	clxxxxvii
cyphi thymiama	7	xxviii	epimedion	90	clxxxxviii
cypirus	3	iii	epimelis	27	clxxxxix
cytinus	25	cliii	epirotica mala	26	clxxxxx
cytissus	103	cxiiii	epiſactis	103	clxxxxxi

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
epithymum	114	clxxxix	flos syluestris punici	25	clvi
equisetum	93	xlix	fœmina	111	clxx
equisetum alterum	93	l	fœniculum	72	lxxix
equorum lichenes	33	xlv	fœniculum erraticū	72	lxxx
erethria terra	140	clxii	fœnigræci farina	43	cxii
erica	20	cxix	fœnūgræcū	43	cxiii
erigeron	101	xcviii	fraxinus	19	cx
erionon	91	xxxii	fremium	56	cxcv
eruca	34	lxiiii	fucus marinus	102	ci
eruca olerum	50	clvii	fuligo liquidæ picis	17	xciiii
ærugo	128	lxxxii	fuligo pictoria	141	clxxxiii
ærugo scolecia	128	lxxxiii	fuliginis cōpositio	15	lxxxv
eruina farina	44	cxix	fumaria	103	cxii
eruum	44	cxix	fungi	100	lxxxvi
erysimon	52	clxxv	fungi	146	xxiii
eryngium	63	xxiii	Gagates lapis	138	cxli
erythrodanon	84	clxi	galactites lapis	138	cxli
eupatorium	92	xliiii	galaxias	138	cxliii
euphorbium	75	xcv	galbanum	76	xcvi
euzomon	50	clvii	galerita	34	lix
Faba	44	cxv	galiopsis	101	xcvi
fabæ ægyptiæ	44	cxvi	galla	24	cxlviii
fagus	24	cxlvi	gallina	33	lii
farina crassior	42	c	gallinæ cerebellum	33	liii
fæx	135	cxiii	gallion	101	xcvii
febrifuga	61	viii	garum	32	xxxiiii
ferri rubigo	129	lxxxiiii	genitale cerui maris	33	xliii
felis	32	xxix	gentiana	60	iii
fel	39	lxxxviii	geranion	80	cxix
fel terræ	61	vii	geranion alterum	80	cxix
ferula	74	lxxxix	geodes lapis	139	clx
ferulago	109	clix	gingiberis	53	clxxvii
Fibrini testes	32	xxvi	gingidion	50	cliiii
figus	28	clxxxiiii	gith	74	xcii
fidicula	106	cxxxviii	Gladiola	90	xxiii
filicula	115	cxcviii	glans	24	cxlv
filix fœmina	115	cxcvii	glans sardiana	24	cxlv
filix	115	cxcvi	glans iouis	24	cxlvii
finum	40	xc	glans vnguentaria	110	clxiii
flos punicæ	35	cliiii	glastum latium	58	ccv

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
glastum fatiuum	58	xxv	helxine	52	xlii
glastum syluestre	58	xxvi	hematites lapis	157	cxxxv
glaucium	76	xcix	hemerocalle	81	cxxxviii
glaux	106	cxlii	hemionitis	83	cliii
glicon	66	xxxiiii	herinaceus terrestris	30	ii
gluten piscium	76	ci	hieracia	71	lxx
glutinum	76	ci	hieracia parua	71	lxxi
Glycyrrhiza	61	vi	Hippace	36	lxxx
gnaphalion	80	cxxxii	hippocampus	30	iii
gnidiū grauum	113	clxxxiiii	hippoglosson	105	cxxxiiii
gobius	32	xxxii	hippophaes	110	clxv
gramen	91	xxxiiii	hippophæston	110	clxvi
gramen pernaſi	91	xxxv	hippopotami testes	32	xxv
gramē harundinaceū	91	xxxiiii	hippofelinon	72	lxxvi
groſſi	29	clxxxv	hippuris	93	xltx
gruina	80	cxxx	hirci barbula	50	clx
gutta	76	xcvii	hirculus	3	vii
gummi ceraſi	26	clix	hirundinum pulli	34	lx
gummi amygdalæ	27	clxxviii	hirudo	147	xxxii
gypſum	65	xxx	hordeum	42	xcvi
gypſum	146	xxiiii	holoſteum	88	xiii
Hæmorrhous	152	x	horminum	82	cxlvi
halica	42	cvi	hyacinthus	95	lxvi
halicacabon	29	clxxxviii	hydromeli	119	x
halicacabon	97	lxxv	hydromelon	121	xxiii
halimus	20	cxxii	hydropiper	53	clxxviii
harena	139	clviii	hydrus	152	xi
harundo	20	cxvi	hyoſciamus	96	lxxii
harundo cypria	20	cxvi	hyoſciamus	145	xv
harundo vallatoria	20	cxvi	hypocoon	96	lxxi
haſtula regia	55	clxxxvii	hypericon	85	clxxii
hebenus	21	cxxxii	hypocistiſtis	21	cxxxix
hedera	57	cxci	hyſſopum	65	xxviii
hedyſaron	82	cxlvii	Iaſpis	139	clv
helenium	8	xxxi	iberis	29	clxxxvii
helenium alterum	8	xxxiii	ibiscum	85	clxiiii
helioſcopus	111	clxxii	idea radix	93	xlvii
heliotropiū magnū	116	ccii	iecur aſininum	33	xlii
heliotropiū paruum	116	cciiii	iecur caprinum	33	xlvii
helleborum album	107	cli	illecebra	47	cxxxvii
helleborum nigrum	107	clii	ilex	24	clvii

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
ilex	24	cxlvi	lauacrum veneris	62	xii
Indicus lapis	131	xcviii	lauer	84	cxli
inguinalis	104	cxxi	laureola	107	cl
intubus	49	cxlvii	laurus	19	cvii
inturis	56	cxcii	laurus alexandrina	107	cxlviii
ionia	30	vi	lauri baccæ	19	cviii
iouis glans	24	cxlvii	Lemnia terra	132	ciiii
irion	52	clxxv	lens	44	cxvii
iris	2	i	lens palustris	100	xc
iris syluestris	90	xxv	lentiscus	16	lxxxviii
ifatis	58	ccv	lentiscina refina	16	lxxxix
ifopyron	104	cxvii	lenticula	51	clxv
iudaicus lapis	138	cxlvi	leontopedalon	77	cix
iuncus odoratus	106	xviii	leonto podion	105	cxxxii
iuncus marinus	94	lv	lepidium	56	cxcliii
iuniperus parua	18	ci	lepus terrestris	31	xxi
iuniperus magna	18	cii	lepus marinus	147	xxx
ixia	61	ix	leucacantha	63	xxi
ixia	146	xxi	leucantheumon	83	clv
Labrum veneris	62	xii	leucas	78	cxii
labrusca	104	cxcliii	leucoion	81	cxxxix
lac	35	lxxv	lichenes equorum	33	xlv
lac coagulatum	147	xxvi	lichen	94	lvi
lac humanum	36	lxxviii	ligusticon	69	lvii
lactis vsus	35	lxxv	ligustrum	21	cxxvi
lacerra	35	lxix	lilium	78	cxv
lactuca satiuæ	49	clii	lilium syluestre	81	cxxxviii
lactuca syluestris	49	cliii	limonion	89	xix
ladanum	21	cxxx	lingua canis	105	cxxx
lagopus	89	xx	lingua bubula	105	cxxxix
lampfana	46	cxxvii	linozostis	116	cci
lana	36	lxxxii	linum	43	cxliii
lana vsta	36	lxxxiii	lithocolla	139	clv
lanaria hærbæ	53	clxxx	lithospermon	84	clix
lanceola	84	clxii	locustæ	34	lvii
lappa	106	cxxxix	lolium	43	cx
lappago	110	clxv	lonchitis	84	clxii
lapathum	46	cxxvi	lonchitis altera	84	clxiii
laser	75	xciii	lora	119	vii
laserpitium	75	xciii	lotus	27	clxxiii
lathyris	112	clxxvii	lotus vrbana	103	cxii

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
lotus syluestris	103	cxiii	menta	66	xxxix
lotus ægyptia	103	cxv	mentastrum	66	xl
lupinus	45	cxx	meon	3	iii
lychnis coronaria	78	cxiii	mercurialis	116	ccf
lychnis syluestris	78	cxiiii	mergi iecur	33	li
licium	22	cxxxiiii	mespilus	27	clxxi
lycopsis	90	xxix	metopion vnguentū	13	lxx
lysimachia	87	iiii	milium	43	cvii
Macer	19	cxii	millefolium	103	cxvi
magnes lapis	138	cxxxix	millepedæ	31	xxxvii
magudaris	75	xciii	minium sinopicum	132	cii
maiorana	67	xlv	misy	133	cviii
mala dulcia	26	clxiii	molibdæna	130	xcii
mala medica	26	clxviii	molibdoides lapis	129	lxxxix
malabathrum	4	xi	moly	69	lii
mali corium	25	clv	montanum nardū	4	viii
malua	46	cxxxii	morochthus	138	cxlii
malum punicum	25	cliii	morus	28	clxxxii
malum cotoneum	26	clxii	mulsū	119	ix
malum syluestre	26	clxv	mulus	32	xxiiii
malum	26	clxi	muralis hæriba	92	xlii
mandragoras	98	lxxix	muria	135	cxix
mandragoras	145	xvi	mures	35	lxxiiii
marcorignorum	19	cxiiii	muris auricula	58	ccii
maron	68	xlvii	muris auricula	58	cciiii
marrubium nigrum	78	cxvi	mus araneus	35	lxxiii
marrubium	79	cxviii	mus araneus	155	vi
meconium	145	xvii	mus araneus	152	v
medica	50	clxiiii	muscus	7	xxiiii
medion	89	xxi	mustella	31	xxvii
medularum ratio	39	lxxviii	Myaces	30	vii
mel	41	xcii	myagron	104	cxviii
mel heraclion	145	viii	myosota	58	ccii
melantheria	133	cix	myrica	20	cxviii
melanthium	74	xcii	myrrha	14	lxxvii
melia terra	140	clxxi	myrrha	14	lxxviii
melimela	26	clxiii	myrrhis	104	cxvii
melitites lapis	138	cxlii	myrtidanum	26	clviii
memphites	139	cxlix	myrtus satua	25	clvii
menæ	32	xxxii	myrtus syluestris	106	cxlvii

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
Naphtha	18	xcix	oleum gleucinum	12	lxvi
narcaphthon	7	xxvi	oleum Hedycroon	13	lxix
narcissus	110	clxiiii	oleum Hyosciaminū	9	xli
nardi genera	3	vi	oleum iasminum	13	lxxvi
nardū celticum	3	vii	oleum irinum	12	lxv
nardinum vnguentū	13	lxxiiii	oleum laurinum	9	xlviij
nasturtium	52	clxxii	oleum lentiscinū	10	xl9
Nepeta	66	xli	oleum mastichinum	10	l
nerion	100	lxxxv	oleum Megalinum	13	lxviii
nitrum	135	cxxi	oleum Melāthinū	9	xlv
nitri spuma	135	cxxii	oleum melinnū	10	liiii
nux iuglans	27	clxxx	oleum melinum	26	clxii
nux auellana	28	clxxxix	oleum mendesium	13	lxxi
nymphæa	82	cxlix	oleum myrteum	9	xlviij
nymphæa altera	83	cl	oleum narcissinum	11	lxii
Ochra	131	xcix	oleum ociminum	11	lviii
ocimastrum	68	xlviij	oleum oenanthinū	10	lv
ocimastrum	91	xxxix	oleū oliuæ syluestris	8	xxxiiii
ocimum	50	clviii	oleū oliuæ syluestris	24	cxlii
oenanthe	81	cxxxiiii	oleū omphacinū	8	xxxiiii
oenanthe	117	v	oleum picinū	17	xciii
oesypum	37	lxxxiiii	oleum raphaninū	9	xlviij
olea syluestris	23	clx	oleum rosaceum	10	lii
oleaster	23	clx	oleū sampsuchinū	11	lvii
olea athiopicæ lachrya			oleū ficyoniū	8	xxxv
(ma	24	cxliii	oleū sinapinum	9	xlvi
oleum abrotoninū	12	lxvii	oleū styracinum	12	lxiiii
oleum abrotoniū	11	lix	oleum styracinum	14	lxxix
oleum amaracinum	12	lxvii	oleum sulinum	11	lxi
oleum amygdalinū	9	xxxix	oleū syluestris oliuæ	8	xxxiiii
oleum anethinum	11	lx	oleū syluestris oliuæ	24	cxlii
oleum Balaninū	9	xl	oleum telinum	10	lvi
oleum Butyrinum	12	lxiiii	oleum terebenthinū	10	xlxx
oleum Cicinū	9	xxxviii	oliuæ colymbades	24	cxli
oleū cinamonimū	13	lxxiiii	oliuæ syluestris oleū	8	xxxiiii
oleū e grano gnidio	9	xl	oloschinos	94	lv
oleum crocinum	12	lxiiii	olufatrum	72	lxxvi
oleum cyprinum	12	lxiiii	omphacium	117	vi
oleum cyprinum	21	cxxvi	omphacomelites	121	xxiiii
oleum Elatinum	10	liii	onagra	104	cxix

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
onitis	65	xxxī	parthenium	83	clvi
onobrychis	85	clxxi	passum	112	vii
onosma	82	cxlviii	pastinaca marina	155	v
onyx	30	x	pastinaca	31	xxii
ophites lapis	139	cliii	pastinaca	70	lvii
opobalsamum	6	xxi	pastinacæ venenū	152	liiii
oreoselinon	72	lxxiii	pederota	63	xviii
origanum	65	xxx	pedicularia hærba	109	clviii
origanum syluestre	65	xxxii	pelecion	82	cxlvii
ornithogalum	50	clxi	penthaphyllon	92	xlv
orobanche	50	clix	peplion	112	clxxx
oryza	42	cv	peplos	112	clxxix
ossifragus	34	lviii	peplis	117	clxxx
ostracites	139	clvi	pepo	49	cli
Osyris	106	cxliiii	peristereon	94	lxiii
othonna	58	ccii	persea	29	clxxxvi
oui candidum	34	liiii	perfica mala	26	clxvi
ouorum natura	34	lv	personata	103	cviii
oxalme	120	xvi	peridymenton	89	xvi
oxylapathum	46	cxxvi	Pes gallinaceus	50	clvi
oxyfchinus	94	lv	petasites	103	cix
oxymyr sine	106	cxlvii	petroselinum	72	lxxv
Pæonia	84	clviii	peucedanon	74	xc
paliurus	20	cxxiii	phalangium	79	cxxi
palma	25	cl	phalangium	152	i
palma elate	25	clii	phalaris	84	clx
palma thebaicæ	25	cli	pharicon	146	xix
panax	69	liii	phasiolus	44	cxviii
panax	69	liiii	phlomis	102	cl
panax chironion	69	lv	phœnix	93	xlvi
pancratium	55	cxci	phrygius lapis	137	cxxxii
panicum	43	cviii	Phu	4	x
papauer erraticum	95	lxvii	phyllitis	79	cxx
papauer satium	95	lxvii	phyllon	81	cxli
papauer corniculatū	96	lxix	phyteuma	105	cxxxē
papauer corniculatū	46	xviii	picea	15	lxxxvi
papauer spumeū	96	lxx	picis liquide fuligo	17	xciii
papyrus	20	cxvii	pinæ nuces	16	lxxxvii
paralion	111	clxxi	pinorum eruca	144	ii
paronychia	94	lvii	pinus	15	lxxxvi

	Eol.	Cap.		Eol.	Cap.
piper	52	clxxvi	psyllion	145	x
piscium ius	33	xxxv	Prarmica	53	clxxix
pissaspaltos	18	xcviii	pterix	115	cxcvi
pisselæon	17	xciii	pulegium	66	xxxiii
pistacia	27	clxxix	pulicaria	97	lxxiii
pityusa	112	clxxvi	pulticula	42	cii
pix liquida	17	xcii	pulmo marinus	33	xxxix
pix sicca	17	xc	pumex	134	cxvi
pnigitis terra	140	clxviii	purpura	30	iii
plantago	48	cxl	pygnocomon	113	clxxxvi
platanus	19	cix	pyrafter	27	clxx
plumbago	130	xcxi	pyrethrum	73	lxxxiii
plumbum elotum	129	lxxxvi	pyrites lapis	137	cxxxiii
plumbum vstum	129	lxxxvii	pyrorum genera	26	clxix
plumbi crementū	129	lxxxviii	Quercus	24	cxliiii
polemonia	88	x	quinquefolium	92	xlv
polion montanū	79	cxxii	Radicula	53	clxxx
polycnemon	77	cvii	radix	45	cxxiii
polygala	106	cxliii	radix dulcis	61	vi
polygonaton	88	vii	radix sylvestris	45	cxxiii
polygonon	87	v	radix sylvestris	114	clxxxvii
polypodion	115	cxcviii	ramnus	20	cxxi
pompholix	126	lxxvi	rana	32	xxviii
populus alba	19	cxii	ranunculum	56	cxciiii
populus nigra	20	cxv	rhapbanus	45	cxxiii
porrum capitatum	51	clxvi	rhapban ^o sylvestris	46	cxxiii
portulaca	47	cxxxvii	rhaponticum	60	ii
portulaca	47	cxxxv	rapum sylvestre	45	cxxi
poramogeton	102	cii	rapum terræ	53	clxxxii
poterion	62	xvi	ratio victus in morfu rabiosi		
præcocia mala	26	clxvii	canis	152	iii
prassion	79	cxviii	ratio recondendorū	2	
propolis	41	xciii	recrementū argēti	103	xcii
prunus	27	clxxvi	remedia demorsorum a cane ra-		
pseudobunion	104	cxxvi	biofo	151	ii
pseudocasia	4	xiii	resina lentiscina	16	lxxxix
pseudocinnamomū	5	xv	resina liquida e pimu	116	xcii
pseudodictamum	66	xxxvi	rheon (et picea	60	ii
psoricon	133	cvii	rhodia radix	93	xlviiii
psyllion	97	lxxiii	rhododendron	102	lxxxv

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
rhus	24	cxlix	sapa	118	vii
ricinus	110	clxvii	saphyrus	139	clxviii
rosa	22	cxxxii	sarcocolla	76	xcviii
rosei pastilli	22	cxxxiii	sardianæ glandes	24	clxvii
rosmarini genera	73	lxxxv	sardonina	145	xiii
rosmarinū coronariū	74	lxxxvii	sarmenticius cinis	136	cxxvi
rubeta	147	xxxi	sarxiphagon	89	xviii
rubia	84	clxi	satureia	67	xliii
rubigo ferri	129	lxxxiii	satyrion	82	clxiii
rubrica	132	cii	satyrion erythroniō	82	clxv
rubrica fabrilis	132	ciii	saxifragia	89	xviii
rubus canis	21	cxxv	scammonia	112	clxxxii
rubus	92	xl	scammonium	112	clxxxii
rubus idæus	92	xli	scandix	50	clv
rumex	46	cxxvi	schistum lac	36	lxxvii
ruscum	106	clxvii	schistos lapis	138	cxxxvi
ruta	68	l	scilla	55	cxc
ruta sylvestris	68	li	scincus	35	lxxi
Sabina	18	ciii	scolopendra	31	xvi
sabucus	113	clxxxiiii	scolopendra	155	iii
saccharum	41	xcii	scolopendra	152	ii
sagapenion	75	xciiii	scolymos	62	xv
sal	134	cxvii	scopa regia	104	cxxv
salis flos	135	cxx	scordion	79	cxxiii
salamandra	35	lxxvii	scordoprasson	51	clxx
salamandra	144	iiii	scoria plumbi	129	lxxxviii
saliuaris	37	xlviii	scorodon	51	clxix
saliunca	3	vii	scorpioides	116	ccv
salix	23	cxxxix	scorpionis morfus	152	iii
salvia	66	xxxviii	scorpius terrestris	31	xiii
samia terra	140	clxiii	scorpius marinus	31	xiiii
samius lapis	140	clxiiii	scorpij venena	155	iiii
sampfucum	67	xlv	securidaca	82	clxvii
sandaraca	134	cxiii	sedum magnum	100	xc
sandaraca	147	xxix	selenites lapis	139	cl
sandyx	131	xciiii	selinusia terra	140	clxvi
sanguinaria	87	v	semperuiuum	100	xc
sanguinaria foemina	88	vi	semperuiuum minus	101	cxii
sanguis	40	lxxxix	senecio	101	xcviii
sanguis tauri	147	xxv	sepia	31	xxiii

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
seps	35	lxx	sory	133	cx
seris	49	cxlvii	sparganion	90	xxliii
serpyllum	67	xliiii	spartion	109	clx
serum lactis	35	lxxvi	spatha	25	clii
sertula campana	67	xlvi	spondylion	74	lxxxviii
sesama	43	cix	sphragis	132	ciiii
sesamoides	108	cliii	spina alba	62	xiii
sesamoides paruum	108	cliiii	spina acuta	21	cxxiii
seseli	70	lviii	spina arabica	62	xliii
seseli ethiopicum	70	lix	spina sylvestris	63	xix
seseli peloponense	70	lx	spongiarum lapides	139	cliiii
seseli creticum	70	lxi	spongiæ	136	cxxix
setanium	27	clxxii	spuma nitri	135	cxxii
scyonium	8	xxxv	spuma salis	135	cxviii
sideritis	91	xxxvi	spuma argenti	130	93
sideritis alia	91	xxxvii	Squamma æris	128	lxxx
sideritis alia	91	xxxviii	squamma ex acie de		
sidion	25	clv	(cussa	128	lxxxii
siligo	42	ci	stachys	79	cxix
siliquæ	26	clx	stacte	13	lxxii
silybum	110	clxi	staphis agria	109	clviii
sinapis	51	clxxi	stercus ferri	129	lxxxv
sion	48	cxli	stibium	129	xc
sisarum	46	cxxv	sticas	65	xxix
sison	70	lxii	stæbe	89	xliii
sisymbrium	48	cxlii	stratiotes chyliophyl		
sisymbrium alterū	48	cxliii	los	102	ciiii
sitania	41	xcv	stratiotes	102	ciii
smilax	50	clxiii	strichnon	97	lxxvii
smilax	145	xii	strigmenta balnearū	8	xxxvi
smilax aspera	106	cxlv	struthia cotonea	26	clxii
smilax læuis	100	cxlvi	struthion	53	clxxx
smyris	139	clvii	Styrax	14	lxxix
smyrnion	72	lxxvii	succinum	20	cxv
solanum somniferū	97	lxxvi	suillus pulmo	33	xl
solanum hortense	97	lxxvii	suillus talus	34	lxii
solanum manicū	98	lxxvii	sulphur	134	cxv
soleæ veteramētariæ	33	l	superciliū veneris	91	xxxix
sonchus	48	cxlvi	sycomorus	28	lxxxiii
sorba	27	clxxv	sylvestria mala	26	clxv

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
symphyton alterū	88	xii	toxicon	146	xx
Tamarix	20	cxviii	Tragacantha	63	xxii
taxus	99	lxxxiii	tragium	93	lii
taxus	145	xii	tragiū alterū	93	liii
tauri sanguis	147	xxv	tragoriganum	65	xxxiii
telephion	59	ccvii	tragos	42	ciii
telis	43	cxii	tragos	93	liiii
tellinæ	30	viii	tribulus	89	xvii
terebinthus	16	xc	trichomanes	106	cxxxviii
terebinthina	16	xc	trifolium	79	cxxi
terra	140	clxi	trifolium odoratū	89	xxi
terra fornacum	140	clxx	trimestria	41	xcv
testæ	140	clxix	triphyllon	79	cxxi
testiculus canis	82	cxlii	tripolion	105	cxxxvi
testiculus alter	82	cxliii	trifago	78	cxii
teucrion	77	cx	triticum	41	xcv
thalassomelites	120	xiii	Tuber	50	clxii
thaliætron	102	xcix	tussilago	80	cxxv
thapsia	109	clix	typha	81	cxxxii
thelypteris	115	cxcvii	Vaccinium	95	lxvi
thelygonon	81	cxli	venerea	48	cxlii
thlaspi	52	clxxiii	veneris corona	48	cxlii
thracius lapis	138	cxxxviii	veneris vmbilicus	101	xciii
thumnus	32	xxxiii	veneris vmbilicus al		
thus	15	lxxxii	(ter	101	xciiii
thuris fuligo	15	lxxxiiii	veratrum album	107	cli
thuris manna	15	lxxxiii	veratrum nigrum	107	clii
thuris cortex	15	lxxxii	verbascum	102	cv
thyites lapis	138	cxlv	verbenaca	94	lxiii
thymelæa	113	clxxxiii	verbenaca supina	95	lxiiii
thymoxalme	120	xvii	vermes terreni	35	lxxii
thymus	67	xlii	vernilago	62	x
Tilia	21	cxvii	vesparū apum & idus		
tithymali genera	111	clxviii		155	i
tithymalus platy			vesicaria	97	lxxv
(phyllos	111	clxxv	vettonica	87	ii
tithymalus petræus	111	clxxxiii	vettonica	87	iii
Tordilion	70	lxi	Viētus ratio in mor		
torpedo piscis	31	xvii	su rabiosi canis	152	iiii
topiaria	63	xviii	vimen	33	cxxxviii

	Cap.	Fol.		Fol.	Cap.
vinā marina	121	xx	vinum e Nardo sylue		
vinā picata	118	vii	(stri	124	lxi
vinā resinata	118	vii	vinum nectarites	124	lviii
vinū natura	118	vii	vinū Oænanthinū	121	xxvi
vinum abrotonites	124	liiii	vinum origanites	124	liii
vinum absinthites	123	xli	vinum omphacites	119	vii
vinum acorites	125	lxv	vinum Palmeum	122	xxxii
vinum adynamon	119	vii	vinum panacites	125	lxiiii
vinum apijtes	121	xxv	vinum picatum	123	xl
vinum aromatites	124	lvi	vinum epipere myrrha		
vinum asarites	124	lx	(et iride	124	lvii
vinum Bunites	123	xlviii	vinum prafijtes	124	l
vinū calaminthites	124	liiii	vinum Resinatū	122	xxxv
vinum catorchites	122	xxxiii	vinum rhodites	122	xxviii
vinum cedrinum	122	xxxvii	vinum rhoites	121	xxii
vinum cedrites	123	xxxix	vinum saluiatum	124	lxiii
vinum cestrites	123	xlvi	vinum scammonites	125	lxxiii
vinū chamædryites	123	xliii	vinum scyllinum	121	xix
vinum e chamælea	125	lxx	vinum selenites	125	lxvi
vinū chamæpithyinu	(125	lxxi	vinum stichadites	123	xliv
vinum e coniza	124	lv	vinum strobilites	122	xxxvi
vinum cupressinum	122	xxxvii	vinum e sycomoris	122	xxxiiii
vinum cydonites	121	xxi	vinum e syriaca nardo		
vinum Daucites	124	lxii	(celtica malabathro	124	lix
vinum distamnites	124	xlx	vinū therebinthinū	122	xxxv
vinum e flore salis	125	lxviii	vinum thymbrites	124	lii
vinum Heleborites	125	lxxiii	vinum thymites	124	li
vinum hyssopites	123	xliv	vinum e thymelea	125	lxix
vinum iuniperinum	122	xxxvii	vinū tragoriganites	123	xlvi
vinum iuniperinum	123	xxxviii	viola alba	81	cxxxix
vinum Laurinum	122	xxxvii	viola purpurea	104	cxxiii
vinum lentiscinum	122	xxxv	vipera	152	vi
vinū Mædragorites	125	lxxii	vipera	155	vii
vinum marathrites	125	lxvii	viperinæ carnes	31	xviii
vinum melites	121	xxi	viscus	76	cii
vinum melitites	119	viii	vitis alba	104	cxciii
vinum melomeli	121	xxii	vitis nigra	115	cxcv
vinum myrsinites	122	xxx	vitis vinifera	117	i
vinum myrtites	122	xxxix	vitis sylvestris	117	ii
			vitex	23	cxxxviii

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
vlmus	19	cxiii	ictus	151	iii
vnedo	27	clxvii	vua	117	iiii
vnguentorum ratio	10	li	vua passa	117	iiii
vnguentum nardinū	13	lxxiiii	vulpinus plumo	33	xli
vngula afini	33	xliviii	Xanthion	106	cxxxix
vngula capræ	33	xlvi	xylobalfamon	6	xxii
Volucrum	39	xv	xylocinnamomum	5	xv
volucrum maius	39	xvi	xyphion	90	xxiii
vrina	40	xcv	xyris	90	xxv
vrtica	101	xcv	Zea	42	xcix
vrtica labeo	101	xcvi	zithon	42	xcvii
vſho contra venenatos			zopiſſa	17	xcvi

F I N I S .

Ἰακώβου μουσούρου ῥόδου περὶ φάρμακων.

Λέγετε βίβλου ὑμῶν ταύτην ἐκόντες ἰατροὶ
Γράσει οὐκ ἀνίμω, ἀνίμω, δευδρωγυτε, ποδύτε,
Ταῦτα δι' οὐκ ἰδὼν γράσει, παλὺ δὲ θαλός οὗτος,
ἦλετε δὲ πρῶτες κἀντὶ συνέξετε καρπῶν.

Iacobi musuri Rhodij ad lectorem hexastichon
Accipe nunc placida lector studiose libellum
Mente Dioscoridis, qui sine labe docet
Plantarum formas varias, vires oleorum,
Omnia correcte lepidiusq; data,
Doctore nostri cura, studioq; Ruelli,
Igitur hoc dignum suscipe lector opus.

Io. Oliuerius Abbas. S. Medardi sueffionensis Dio
scoridem a Io. Ruellio Latinū factum Alloquitur.
Carmen phaleucium Endecasyllabum

I secure liber, nec extimescas

Vulgi vaniloqui licentio rem
Nasum, Rhinocerote longio rem
Qui tātū soleat queatq; Rōchos
Spurcis ædere naribus tumentis,
Nec quicq; olfaciat bonū, vel altū,
Cum vires habeat nequaq; odoras
Ad florentia prata literarum,
Et gratas superis rosas olenteis,
Atq; ad pegafidōn amæna tempe,
Linguas nauciputa procaciorum,
Queis sublime nihil sapit, quibusq;
Infirmum solidis cibus palatum,
Cœlestē Ambrosiā, deūq; Nectar
Ne gustare quidem parūper aufint.

I secure liber domos per omneis

Quæ musas redolent politiores,
Totus te chorus obuius sophorū
Plaudens excipiet, leget, fouebit,
Ornabit, venerabitur, coletq;
Ad cælum efferet, et fauore multo
Consensuq; pari omniū probabit
Quin tu (crede mihi) licet pelaspōn
Pridem palliolo decorus esses
Vestitu latio magis placebis
Tectus Romulea toga quiritum,
Quam contextuit inclytus Ruellus
Artis pæoniæ decus Ruellus
Aeque rhetoricans vtraq; lingua,
O Dioscorida, parens medelæ
Tu quantum vide debeas Ruello,
Qui te ex Helladico facit Latinū,
Quod debere sibi fatetur orbis
Totus, Nos quoq; gratulamur oēs
Testis Endecasyllabis ouantes.

F I N I S .

LIBER PRIMVS
 PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI
 DE MEDICINALI MATERIA LL
 BER PRIMVS, IOANNE
 RVELLIO SVESSE
 ONENSI IN
 TERPRE
 TE.

Quamquam amicissime Ari, cōplures non veterum modo, sed recentiorum quoq; de medicamentorum compositione, viribus atq; probatione commētati sunt, nobis tamen nec vanum, nec a ratione abhorrentem impetum animi ad hoc opus incessisse, tibi ostēdere tentabimus. Cum eorum nonnulli absolutum nihil ædiderant, alij q̄ plurima quæ auditu percunstando didicere, scriptis tradiderant. Siquidem Bithynus Iolas & Heraclides Tarētinus omissa prorsus hærbarum tractatione, rem saneq; paucis perstrinxerunt. Neq; vero oēs illi de metallicis quicq; rebus aut odoramētis memoriæ prodiderunt. Crateuas autem hærbarius & Andreas medicus, qui cæteris diligentius hac in parte versati videntur, radices multas apprime vtileis, hærbaq; haudquaq; adnotatas reliquerūt. Nec sic quoq; prisca laude sua fraudādi sunt, quos & si pauca ipsis referantur accepta, magnam tamen impendisse diligentiam constat. Iuniorib⁹ minus assentiendum, e quibus Iulius Bassus, & Niceratus, & Petronius niger, & Diodotus, Asclepiadæ omnes, medicinalem materiā vernaculam cognitamq; vulgo dignam cēsuerunt, quæ ab eis litteris exacte mandaretur, vt medicamentorum vires probationesq; cursim complexi, sic nullo experimento eorum effectus colligentes, inani vero reddendarum causarum studio verba fundentes, alia pro alijs scriptitando, rē in aceruū congeriemq; extulerūt. Siquidem qui inter eos egregius habetur Niger, Ephorbium nascētis in Italiā Chamelææ succum esse contendit. Androsæmonq; eandem hærbam cū Hyperico esse. Quinetiam Aloen in Iudæa fossilem nasci, et pleraq; his similia citra effectū explicationem exponit, quæ prorsus veritati refragantur. Quibus cōiectura colligi potest, ea nō oculata fide, sed narratione potius ab alijs accepisse. In ordine isdem ipsi aberrarunt, partim eorum discrepāteis nullaq; cognatione cōiunctas vires collidentes, alij per elementa litterarum scripta in ordinem digerētes, quo facilius memoriæ mandarētur, genera & eorū effectus a sua cognatiōe disiūgētes. Nos vero ab icūte, vt ita dicā, iuuetute, iūgi

DE MEDICINALI MATERIA

desiderio cognoscendæ materiæ allecti, permultos mundi tractus peragravimus, nec enim nescis nos militarem vitam exegisse, tuoque hortatu commentationē in sex libros contulimus, quod opus tibi dicam⁹ Ari-
 grato nostro animo obsequētes, ob eum quo nos prosequeris affectum. Etenim natura cū in omneis eruditione excultos, tum vero in eos quis cum tibi eiusdem artis necessitudo intercedit, pronus ad amicitiam esse soles. in nos etiam aliquanto peculiaris. Enimvero non paruum præbet tuæ probitatis argumentum, optimi viri Licinij Bassi singularis erga te charitas, quam vna degentes nouimus, cum mutua inter vos beneuolentiam æmulatione dignam intueremur. Admonitum autem te velim, eosque qui in commentarios nostros incident, vt ne in verbis fastiditatem nostram æstimetis, sed potius adhibitam rebus cum peritia curam. Etenim partim res oculis subiectas exactissime cognouimus, partim narratione omnibus consona, indagationeque rerū apud singulos vernacularum diligenter accepimus. Dabimus igitur operā vt differenti ab alijs ordine vtentes, genera medicinarum viresque describamus. Quod autē necessaria sit medicamentorum ratio, nemo est ferme qui ignoret. q̄ ea & toti arti coniuncta sit, et ab ea expugnandis membratim vitijs remedia petantur. Quare per medicamentorum compositiones atque misturas & facta in morbis pericula extendi, & incrementum capessere potest, quā plurimum opitulante singulorum medicaminū cognitione. Quinetiam vernaculam familiaremque materiam complectemur, vt perfecta sint quæ scriptis relinquemus. Verum imprimis curam impendere oportet, vt suis temporibus singula & demetatur et recendantur. Intempestiue enim decerpta conditave, aut nullo aut euano muniere funguntur. Serena etenim cœli constitutione demetenda sunt. Magni siquidem refert inter colligendum, si vel squalores vel imbres infesti sint, quemadmodum si loca in quibus prodeunt cliuosa, & ventis exposita sint & perflata, frigidaque & aquis carentia. in his enim locis vires eorum longe validiores intelliguntur. Cōtra, quæ in campis sribus, riguis & opacis, cæterisque locis a vëto silentibus enascuntur, plerumque degenerant, & minus viribus valent. multoque magis si non suis horis peropportune colligantur, aut si per imbecillitatem intabuerint. Neque ignorandum quod sepe præcoci aut serotina loci natura, aut anni clementia, maturius aut celerius adolescunt. Nonnulla propria vi hyeme florent & folia pariunt, quædam bis anno florifera. Quare cui in animo est horum peritiam assequi, necesse est ijs prima germinatione solo emergentibus, adultis, et senescentibus adesse. Nam qui pullulanti hæc bæ dūtaxat astiterit, adultā cognoscere nō potest, neque quod adultā tātū inspexerit, nup̄ erupētē noscet. Quo fit vt propter mutatā foliorū faciē, cauli

um proceritates, florum feminisq; magnitudinem, nonnulli qui olim has ætatum varietates non perspexerunt, magno in errore versentur. Quæ causâ etiam nonnullis scriptoribus imposuit, qui hærbas quasdam, verbi gratia gramen, quinquefolium, & tussilaginem, emittere florem, fructum et caulem, negant. Ergo qui sæpius ad visendas hærbas & earum loca se contulerit, earum cognitionem maxime consequetur. Scire etiamnum conuenit, sola ex hærbaceis medicaminibus veratri genera, nigrum inquam & candidum, multis edurare annis. reliqua a trimatu inutilia. Quæ vero ramis scatent sicut stichas, trixago, polium, abrotonum, seriphum, absinthium, hyssopum, & alia id genus semine prægnantia demetantur. Flores quoque antea quam sponte sua decidunt. Fructus autem vt maturi excutiantur necesse est. & semina vbi ficcari cœperint, priusquam defluant. Hærbarum succus, & foliorum elici debet, germinantibus adhuc cauliculis. Lac et lachrymæ excipiantur, inciso per adolescentiam caule. Radices, & liquamenta, corticesve vt recondantur eximere conuenit, cum hærba suis folijs exuuntur. Siccantur etiam expurgatæ inibi, locis asperginem non redolentibus. sed quæ luto aut puluere sunt oblitæ aqua elui debent. Flores & omnia quæ iucundum odorem efflant, arculis tiliaceis nullo situ obductis reponantur. Nonnunquam charta aut folijs semina vt perennent, apte inuoluuntur. Liquidis medicaminibus densior materia argentea, vitrea, aut cornea, conuenit.

Fiſtilis etiamſi modo rara non ſit, accommodatur. & li-
gnea præſertim e buxo. ſed ænea vaſa liquidis
oculorũ medicamentis, quæ aceto, pice
liquida, aut cedria, componũtur.

Adipem autem & medul-
las ſtagneis vaſis
recondi con-
uenit.

DE MEDICINALI MATERIA

De Iri

CAP. I.

IRIS ab aliquibus illyrica, ab alijs thelpide, ab alijs vrania, a nōnullis cathæron aut thaumastos, a romanis marica radix, a quibusdā gladiola, ab alijs cōsecratrix, ab ægyptijs nar appellat. A cœlestis arcus similitudine nomē accepit. Folia fert gladiolæ, sed maiora, latiora, et piguora. Flores sūmo caule, alterno situ icurui euariāt. Si quē cādidi, pallētes, lutei, purpurei, aut cærulei cōspiciunt. quō diuersi coloris specie, quædā cœlestis arcus imago repræsentari videt. Radices subiact geniculatæ, duræ, odoratæ, quæ frustatim dissectæ, in umbra ficcatur, & traictæ lino recōduntur. Melior est illyrica, & macedonica. et inter has laudatissima, quæ pumili fere & densa cōstat radice, frāgenti cōtumax, subruffa colore, gustu amaro, odore per quē suauis, ac syncæro, ita vt nullū prorsus sitū redoleat. quæ dū tundit, sternutamenta mouet. Secundū locū habet africana, candidās, gustuq; amara. Terebīnes in vetustate sentiūt, tūc tñ odoratiores reddi solent. Vis oībus excalectoris, extenuās, cōtra tussim efficac, humorū qui ægre reiciunt crassitiē digerūt. Bilē, crassamq; pituitā ex hydromelite drachmis septē epotæ purgāt. Sōnū cōciliāt. Lachrymas ciūt. Torminibus medentur. Eadē potæ ex aceto auxiliant serpentiū ictibus, lienosis, conuulsis, a vento refrigeratis aut ridentibus, & quibus genitura effluit. Menses, ex vino potæ pellūt. Decoctū earū, scēminarū fotibus vtiliter imponitur, ad emolliēdos locos, laxandaq; in eis venarū spiracula. Ischiadicis ifunditur. Fistulas ac sinus carne explet. Radices ex melle glandis modo subditæ partus extrahūt. Quæ uictiā coctæ & illitæ, strumas, veteresq; duricias emolliunt. Siccæ quoq; vlcera replent, & cum melle purgant. Nudata ossa corpore operiūt. Doloribus capitis, cum aceto & rosaceo magna utilitate illinuntur. Admotæ cū albo veratro, & duabus mellis partibus, lentigines & vitia cutis in facie emaculāt. Pessis, malagmatis, & acopis inseruntur. In vniuersum magni ad oīa vsus.

De Acoro

CAP. II.

ACORŪ aliqui chorō aphrodisias, romani venereā aut radicem nauticā, galli piper aqueū vocāt. Folia iridis habet, angustiora tamē. Radices nō dissimiles, cōplicas, non in rectū sed obliquū tendentes, & summo cespite sparsas, geniculis interceptas, albicātes, gustu acres, odore nō ingratas. Optimū est dēsum, candidū, plenum, nō exesum, odoratū, cuiusmodi colchidicū & galaticū quod aspletiō dicūt. Radici vis calectoris. Decoctū potu vrinā cit. Prodest lateris doloribus, & iocineris, atq; pectoris. Item torminibus, vulsis, ruptis. Lienem absumit. Vrinæ stillicidio & serpentum ictibus auxiliatur.

LIBER PRIMVS

3

Ad muliebres infessus iridis modo vtiliter imponitur. Oculorum caligines succo discutit. Antidotis radix magno vsu commiscetur.

De Meo

CAP. III.

Meon quod athamanticum vocant, in macedonia & hispania plurimum gignit, anetho folijs & caule simile, sed eo crassius. binum ferme cubitorum altitudine attollitur, sparsis in obliquum rectumque radicibus, longis, tenuibus, odoratis, linguam excalfaciunt. Quae feruefacta ex aqua, vel trita citra coctionem, praeclosure renu vesicaeque farcta vitia potu leniunt. Vring difficultati medetur. Stomachi inflationes discutit. Torminibus, comotae vuluae, articularu doloribus, atque fluxibus peccoris, trita cum melle in elegmate auxiliant. Sanguinem per menstrua pellunt, deflectionibus feruefacta. Infantibus autem illita imo veteri, vrinam mouent. si plus quam deceat ex his bibatur, caput dolore afficiunt.

De Cypiro

CAP. IIII.

Cypirus quem aliqui erysiceptru, vt aspalathu appellant, romani iunci radice aut iuncu, folia fert porraceis proxima, sed longiora & exiliora. Caulis odorati iunci, cubitalis aut maioris, angulosum. In cuius cacumine minuta folia cum semine exoriunt. Radices quarum in medicina est vsus, contiguus inter se oleis oblongis rotundisve similes, nigro colore, suauis odore, amaro gustu. In lacunosis et palustribus nascitur. Optima est grauissima, densa, fractu cotumax, plena & aspera, odoris cum quadam acrimonia iucundi, qualis est cilicia, syriaca, & quae a cicladibus ifulis petitur. Huic calida vis inest. Venarum spiracula laxat. Vrinam ciet. Ad calculos, aquamque subtercutem vtilissime bibit. Aduersus scorpionum ictum remedio est. Perfriktionibus vuluae, & praeclosureibus, solum praest. Pellit menses. Contra vlcera oris etiam si depalcant vorantque, farina eius efficax est. Malagmatis calfacientibus, & vnguentorum spissamentis adijci solet. Aliud cypiri genus tradunt in india nasci gingiberis effigie, quod maderatum croci vi reddit. & illitum praesentem phlogotri vi exhibet.

De Cardamomo

CAP. V.

Cardamomum optimum est, quod ex comagene, armenia, bosphoroque deuehit. In india quoque et arabia puenit. Eligi debet plenum, frangenti cotumax, contractum, quod enim huiusmodi non est, inter pestiuum iudicatur. et gustu acre, subamarum, & odore caput tentans. Excalfactoria vi habet. Potumque ex aqua facit ad comitiales, ischiadicis, tusses, neruorum resolutionem. Item ad rupta, vulsa, tormina. Latas veteris tineas excutit. Ex vino aut potum renibus, difficultati vrinam, a scorpione ictis, neque non omnibus venenum vibrantibus, auxilio est. Cum cortice radice lauri epora drachma calculos comminuit. Partus suffitu enecat. Scabiem ex aceto illitum adimit. Et ad vnguentorum spissamenta additur.

DE MEDICINALI MATERIA

De Nardo

CAP. VI.

DVo nardi genera, vnū indicum, alterum Syriacum appellatur. Nō quod ī syria proueniat, sed quod mōtis in quo orif, pars vna ad syrios, pars altera ad indos flectit. Ex hoc syriaci genere præcipuū est recēs & leue, largā gerens comā, flauū colore, perq̄ odoratū, ac cyperū redolēs, breui spica, amaro sapore linguā ficcāte, quod diu in sua odoris gratia permaneat. Ex indicis autē nardū quoddā Gangitis vocat a fluuio Gange apud quē enascit, montē præterfluente. quod gen^o ob multā loci in quo prodit vlgiginē, virib^o infirmitus est, atq; pceri^o adolefcit, oppletas ferēs spicas, ab radice comatas, vnaq; cōuolutas, ac grauius olētes. Montanū autē odorati^o, spica breui, odore cypero vicino, ceteras habēs syriaci dotes. Est & gen^o quoddā, cui sampharitico nomen locus indidit, frutice breui, in magnas se spargens spicas, cādidiore caule, hircorū virus supra modū redolēte, quod improbat. Madefactū vēdi solet, quod vitiū ex eo deprehendit, q̄ candida sit spica & squalida, nulloq; puluere obsita. Adulteratur stilbio cū aqua aut palmeo vino, inspissationis pōderisq; causā īspirato. Intueri autē oportet si lutū radicibus infideat, et incerniculo puluerem excutere, eluendis manib^o vtilē. Vim habēt excafactoriā & exiccantē. Vrinā mouēt. Aluū potu sistūt. Vuluē profluuiā, saniēq; apposita sup primūt. Naufē ex aqua frigida auxiliantur. & cardiacis, inflationi, iocineri, regio morbo, renū vitijs. Aque autē incoctę fotu ad infessum, vuluē inflammationib^o medētur. Ad glabras oculorū genas valēt. siquidē eas ad densiorē pilū reducūt. Perfusis humore corporib^o insparguntur. Miscent ātidotis, & ī fistili nō picato ad ocularia medicamēta reconduntur, trita in farinam, & cum vino in pastillos coacta.

De Nardo Celtico

CAP. VII.

Celticū nardū nascitur in ligurię alpibus, salūca patrio nomine appellatū. Prouenitq; in istria. Exigue fruticat, & cū radice vellit. Alligat manualibus fasciculis, manipulatinq; cōponitur. Folia habet oblonga, colore in flauum languido. Florē luteū. Foliorū ac cauliculorū dumtaxat vsus est, & odoris suauitas. Vnde pridie fasciculos aqua abluere expedit, & exēpta terra pauito solo atq; humēti subiecta charta reponere, post die repurgare. siquidē vtile ab acroso, alienoq; ppter humoris vī, nō excutitur. Adulterat īposita hærba simili, quę hircul^o vocat ab odoris grauitate. sed facilis cognitio. Nāq; hærba cādidiore est, sine cauliculo, minoribus folijs. Radice neq; amara neq; odorata, vti verū nardum est. Itaq; radices atq; cauliculi, abiectis folijs triti, vino excipiūtur, digerunturq; in pastillos, & ita fistili nouo diligenter operto, asseruari debent. Laudatur maxime recens, iucundi

odoris, radice numerosa coherens, plenum, nec fragile. Ad eadem quæ syriacū pollet, sed vehemētius vrinam cit, et stomacho vtilius est. In inflammationibus iocineris, & felle suffusis auxiliatur. Cōtra stomachi inflationes, cum absinthij decocto bibitur. Item aduersus lienem, renum et vesicæ vitia, & venenatos istus ex vino. Additur in malagmata, potiones, & calfacientia vnguenta.

¶ De montano Nardo

CAP. VIII.

Montanum Nardū, quod ab aliquibus Thylachitis & Niris appellatur, in Cilicia et syria nascitur, caule et folijs Eryngio similibus, minoribus, minime tamē spinosis asperisq;. Radicibus binis nititur, aut pluribus, nigris, odoratis, ceu hastulæ regię, sed longe gracilioribus, & exilioribus. Neq; caulē neq; fructum neq; florem profert, ad eadem quæ celticum efficac.

¶ De Afaro

CAP. IX.

ASarum, quod & ipsum aliqui syluestre nardū appellāt, magi sanguinem martis, Latini perpensam, alij bachar, Osthanes thesam, Aegyptij cerea, alij Nardum rusticū, Galli Bachar, Aethrusci succinū. Odorata herba est, qua i coronamētis vtunt, hędę ræ folijs, minorib⁹ multo, rotundioribusq;, floribus cytini hyoscyami, purpureis, inter folia proxime radicē emicantibus, odoratis in quibus semen acinosum. Cauliculos habet angulosos, asperos & molles. Radices numerosas, geniculatas, tenues, obliquas, graminī nō dissimiles, longe tamē graciliores, odoratas, quibus odor inest cinnamomo proximus. Asperū siccumq; solum amat. Eius radix, ruptis, conuulsis, i tussi vetere, & spirādi difficultate, & si vrina ægre redditur, opifera est. Menses ciet. Contra serpentū iētus, eam in vino bibere salutare est. Folia, vt quæ astringant, illita, capitis doloribus, oculorū inflammationibus, incipientibus ægilopijs, māmīs tumētibus a partu, ignibus sacris auxiliantur. Odor somnū gignit. Crateuas hærbari⁹ de eo ita scriptū reliquit. Afarum ex calfaetoriā vim habet. Vrinā cit. Hydropicis, & vetusto cōxēdicum dolori prodest. Radices senis drachmis ex aqua mulsa potæ, menses trahunt, & veratri albi modo purgant. In vnguenta additur. Umbrosis montibus prouenit, sed plurimum in ponto, phrygia, illiryco, & italiæ iustiniensi agro.

¶ De Phu

CAP. X.

PHu, quod & aliqui syluestre nardū appellant, nascitur in ponto, folio olusatri, aut elaphobosci, caule cubitali, aut altiore, læui, cauo, molli, in purpuram vergente, geniculis intercepto. Floribus narcisso pximis, maioribus, teneris, & in albicāte purpureis. Radice superi⁹ ad adigiti minoris crassitudinē, ex obliquo villosa a. iij.

DE MEDICINALI MATERIA

in nigri veratri, aut iunci odorati modū, capillamētis inuicē cōtextis, flauescētibus, odoratis, cū quadā odoris grauitate nardū emulantibus. Excalfacit. Vrinam mouet, si ficca potui detur. Decoctum eadem præstare potest, ad lateris etiam dolorē efficac. Menses cit. Antidotis inseritur. Adulteratur radice rusci ammista, sed maleficiū depræhenditur, qm̄ hæc dura est, & frangēti contumax, sine vlla odoris gratia.

De Malabatro

Cap. XI.

Malabratrum arbitrantur aliqui esse indicī nardi folium, falsi quadam odoris cognatione, permulta enim nardū olent, quæ admodum phu, Asarum, Niris, secus autem res se habet. Nāq; malabratrum foliū sui generis est, quod indicæ gignunt paludes, lentis palustris modo innatans aquis, sine radice. Id collectū statim lino transsuitur, & ficcatum reconditur. Tradunt ficcatis æstiuo feruore aquis, humū aridis fruticibus vri, quod vbi non euenerit, ne amplius quidem renasci. Laudatur recēs, cū nigredine quadā candicās, integrū, nec fragile, odore caput feriens, quod diu insuauis odore permaneat, & nardū sapore imitetur, nullo salis gustu. Infirmū vero & minutim confusum, præsertim si cariosum virus olet, viciosum est. Easde nardo sortitur vires, sed efficacius omnia præstat. Vrinam vehementius ciet, ac stomacho magis prodest. malabathri vis. Lippitudinibus, inflāmationibusq; tritū et in vino feruefactū cōmode illinitur. Subditum linguæ, oris halitū & suauitatem cōmendat. Vestiu quoq; odorē interpositum feruat, & ab erosione tuetur.

De Casia

CAP. XII.

Casia, cuius complura sunt genera, iuxta odoriferam arabiam gignitur, crassi corticis sarmento, folijs piperis. Eligenda est fuluescens, pulchri coloris, coralij æmula, perq; angusta, longa, crassa, & fistulosa, gustu mordēs, & cum aliquāto feruore astringens, aromatica, vinoso odore, cuiusmodi est quæ ab incolis achy appellat, ab alexādrīæ negociatoribus, daphnitis. Huic præfertur crassa, purpurea, et nigricans, zigir cognomine, quæ rosam odore imitatur, præcipui in medicina vsus. Secundū locum tenet antedicta. Tertia, cui musæletico blasto cognomen est. Reliquæ viles, et quæ Aphemum dicitur, nigra, insuauis, cortice tenui, ac rimoso, & quam darcam & citton vocant barbaro nomine.

De Pseudocasia

CAP. XIII.

Similior huic est pseudocasia, q̄ vt explicari possit, quæ gustu coarguitur, cum nec acris, nec odorata sit, hærentemq; medullæ corticē habeat. Inuenitur etiam lata quædam fistula, mollis, leuis, plena, ab alia distans. Dānatur candicās, scabra, hircinum vi

rus redolens, & quæ tenui fistula & scabra cute fit. Vim obtinet calfaciendi, vrinam ciendi, siccandi, & leniter astringendi. Conuenit ad medicamenta oculorum & malagmata, quæ præstandæ claritatis gratia concinnantur. Lentigines tollit, cum melle illita. Menses trahit. Contra viperarum ictus pota auxiliatur. Aduersus intestinas inflammationes omnibus, et renū viciā, pota proficit. Fœminis in folia desidētibus, aut suffimentis, prodest ad dilatationē vuluæ. Ea duplo pondere medicamentis mixta, cinamomi vicem supplet. Nam eisdem effectus præbet, ad plurima perq̄ vtilis.

De Cinnamomo

CAP. XIII.

Cinnamomi genera plura patrium sibi nomē vendicātia. Præfertur tamen mosyllum, quod casia cui mosyliti nomē est, aliamquam referat effigiem. Sed in eo genere, recens, nigrum, ex vino in cinereū vergens, læue, tenuibus ramulis, ac frequentibus nodis cinctum, perq̄ iucunde olens. Optimi fere temperamentum, odoris proprietate cōstat. Inuenitur enim in optimo, quodq̄ seorsum nascit, odor cardamomo proximus. Insuper, acre & mordēs et cū calfactione quadā tenuis salsum, quod non cito confricātū hirsutū, aut friātū lanuginosum, læuibus tamē internodijs appareat. Si certior fieri voles, vellito ab radice furculum, facilis est huiuscemodi probatio. Nāq̄ fragmenta, adiecticia quædam sunt. Quæ autem potētius spirant, suo halitu cum nares consuluntur olfactū explentia, deterioris dignotionem impediunt. Est etiānum Montanū, crassum, pumile, fuluescēs admodū. Tertium a mosylo, perq̄ suauiter olet, nigrum, fruticosum, paucis intercedentibus geniculis. Quartū, fungosum, candicans, aspectu tuberosum, vile, ac friabile, magnā habens radicem, casiam plane repræsentantē. Quintum genus, gustu amarum, et cortice fuluæ cassiæ simile, tangētī firmum, minus neruosum, densa radice firmatum. Ijs quæ thuris, casia aut amomi odorem spirant, minus suauitatis inest. Deligito scabrum, rugosum, læue, lignosum. Radicem autem vt inutilem reijcito.

De pseudocinnamo

CAP. XV.

Est etiānum gen^o aliud, cui pseudocinnamo cognomē est. Inualidi odoris, solutarumq̄ virium. Vocatur etiā zingyber, cū tamen fit xylocinnamomū, præbēs quandam cinnamomi faciem. Est autem lignosum cinnamomū, sarmēta longa robustaq̄ ferēs, odore longe cinamomo inferiore. Sūt qui xylocinnamomū, a cinamomo differre dicant, q̄ a natura eius abhorreat. Cinamomum omne excalfacit, emollit, et cōcoquit. Vrinā ciet. Tam mēses quam partus potū aut ex myrrha impositū pellit. Cōtra bestias quæ virus ei aculātur, venenaq̄ cōuenit. Caliginē pupillis oculorū obuerfantē discutit. Crassiti-

DE MEDICINALI MATERIA

em extenuat. Lentigines & vitia cutis in facie ex melle illitum detergit. Contra tusses, defluxiones, aquam subter cutē fusam, renū vitia, et vrinæ difficultatē efficacē est. Vnguētis preciosis inseri solet. & in summa, magni ad omnia vsus. Tritum vino excipitur. vmbraꝝ siccātū, quo diutius eduret, recōditur. Est & quoddam cinamomum, quod aliqui pseudocinamomum appellant, perq̄ denso atq̄ crasso sarmeto, longe tamen inualidius cinnamomo, & odore & gustu.

De Amomo.

CAP. XVI.

Momum exigue fruticat, ex ligno se conuoluens in vix modum. flore ceu candidæ violæ, paruo. folijs vitis albæ similibus. Laudatur q̄ maxime armeniacū, fuluo auri colore, ligno subruffo, valde odorato. Medicū, quoniā in campestribus et aquosis enascitur, infirmius esse cōstat. Est autem magnum, subuiride, tactu molli, frutice venoso, odore origani. Pōticum vero subruffum, parū, fragile, racemosum, fructu turgens, & odore nares feriens. Deligito recens, candidū vel subrubrū, quod nec astrictū cohæreat, nec cōuoluatur, sed solutū diffundatur, seminis plenū, vuis paruis simile, graue, odoratū, modo cariē non contraxerit, acre, gustu mordens, simplici colore non euariante. Vim habet calfaciendi, astringēdi, exiccādi. Somnum allicit, & illitum frōti, doloris sensum aufert. Inflammationes & meliceridas concoquit, discutitq̄. Iuuat quos scorpius percussit, ex ocymo illitū. Et podagricis confert. Inflammationes oculorū viscerūq̄ lenit ex vua passa. Ad vuluarum vitia in pessis, aut in fessionibus vtile est. Decoctum iocineri, renibus, podagræ, potu conuenit. Antidotis immiscetur, & preciosissimis vnguētis. Adulteratur hærba amomo simile, quæ Amomis vocatur, sed sine odore, sine fructu. Nascitur in armenia, flore origani. Quare in huiuscemodi probationibus fragmēta fugiēda sunt. Eligēda autem quæ ab vna radice integros surculos emittunt.

De Costo

CAP. XVII.

Pracellit Arabicus candidus, leuis. eximia odoris suauitate. Secundū locum sibi vendicat indicus, leuis, plenus, vt ferula niger. Tertius est syriacus, grauis, colore buxeus, & odore feriens. Optimus est recens, albus, abūde plenus, densus, a teredinibus non erosus, sine graueolentia, gustu calidus ac mordens. Vis ei ex calfactoria. Vrinā ciet. Menses pellit. Vitijs quæ vuluā male habēt, tam impostu q̄ fotu auxiliatur. Contra viperarum morsus sextatē bibere prodest. Item aduersus pectoris dolores, conuulsa, inflationesq̄, ex vino & absinthio. Venerē ex mulso stimulat. Latas vētris tineas ex aqua pellit. Rigentibus, ex oleo, ante febrium significationes, & neruorū resolutionibus oblinitur. Vitia cutis in facie, cum aqua vel melle illitus

emēdat. Additur i ātidota & malagmata. Sunt qui āmistis helenij comageni p̄duris radicibus, adulterent. quod deprehensu facile est. Si quidem neq̄ gustu feruet helenium, neq̄ validum odorem vibrat, vt caput tentare possit.

De odorato Iunco

CAP. XVIII.

O Doratus Iuncus, in africa & arabia nascitur. Laudatissimus ex nabathea, Proxim^o arabicus, quē aliqui babylonium cognominant. Alij teuchitin. Pessimus ex africa. Eligendus est ruffus, recens, floribus refertus, tenuis, rubētibus fragmentis, qui manibus cōfricādo rosę odorem emittit. Igneq̄ mordacitatis ad linguā. Floris & arundinū radicisq̄, est vsus. Vim vringē ciundē habet. Menses pellit. Discutit inflationes. Caput aggrauat. Modice astringit, comminuit, excoquit, ac venarum spiracula laxat. Vrinā mouet. Flos eius in potu utilis sanguinē reiicientibus, doloribus stomachi, pulmonis, iocineris, & renū. Misceā ātidotis. Radix astrigētior est. Ideo fastidiis stomachi, hydropicis, conuulsis, cū pari pōdere piperis, per dies aliquot dat. Decoq̄tū vulgē inflammationib⁹, ad desidentiū fot⁹, vtile est.

De Calamo odorato

CAP. XIX.

C Alamus odoratus in india nascitur. Nelior est fuluus dense geniculat⁹, et qui assulose frangitur, plena araneorū fistula, albicās, lentus in mandendo, & astringens, ac cum aliquanta acrimonia amarus. Vrinā potu ciet, quare cum graminis aut apii semine coctus, i aque subter cutē fusę morbo, renū vitis, stillicidio vringē, ruptisq̄, cōmode bibitur. Menses et potu & appositu pellit. Tussi suffitu medetur per se, aut ex resina terebīthina, hausto per arundinem fumo. Ad muliebres infessus decoquitur. Et clysterib⁹ imponitur. Suffitionibus, malagmatiscq̄, odoris gratia commiscetur.

De Balsamo

CAP. XX.

B Alfamum, arbor albę violę, lycij, aut pyrachāthę magnitudine conspicitur. Foliū rutę proximū, longe candidius, perpetuo virens, in iudęa solum quadā valle & ægypto nascēs. Iis differens modis, scabricia, proceritate, gracilitate, quod igitur tenui & capillacea coma est, theristū vocant, quasi demessile. Fortassis quoniam ob gracilitatem facile demetatur.

De Opobalsamo.

CAP. XXI.

M Estiuus sub ortu canis ardorib⁹, arbos vnguibus ferreis inciditur, manatq̄ e plaga succus, quem opobalsamū vocant. sed tā exiguo stillatu, vt annis singulis, ne plures quidem q̄ seni septenive congij cogantur. Inibiq̄ pondus, duplo repēditur argēto. Succī probatio est, vt sit recens, validi odoris, syncerus, nō ad aco

DE MEDICINALI MATERIA

rem vergens, pellucidus, læuis, astringens, ac modice mordens gustu. Sed varie vitiat̄ur, misto ab aliquib⁹ terebithi, cypri, lētisci, balani vn guento. Itē susino, metopio, melle, aut cypria cæra. quod maleficiū facile depræhenditur. Namq; merus in laneā vestem fusus, neq; maculā facit, neq; si eluatur notā reliquit. Vitiat̄us autē inhæret. & lac insillat⁹ coagulatur, quod adulterat⁹ non efficit. Quietiā syncærus in aqua aut lacte celerrime liquatur lactescitq;. Vitiat⁹ vero olei modo innatat, se cō uoluens, aut in stellæ modū diffundēs. Syncæro senescens crassescit, deteriorq; redditur. Allucinantē qui aqua concretū pessum ire, & ad imasidere arbitrantur, postea dissipatū supernatare.

De Xylobalsamo

CAP. XXII.

E ligni genere quod xylobalsamū vocant pbatur recens, tene, fuluū, odoratum, quadā tenus opobalsamū spirans. Necessari⁹ etiā seminis erumpit vsus. Quare eligatur flauū, plenum, grande, ponderosum, mordens gustu, feruens in ore, modice opobalsamū olens. Adulteratur semine hyperico simili, quod a petra oppido defertur. Sed coarguitur magnitudine, inanitate, viriū ignauia, sapore piperis. Efficacissima vis inest succo, & q̄maxime calfaciēs. Abstergit, quæ tenebras, oculorum pupillis offundūt. Medetur perfrictionibus vuluæ, cum rosaceo cærato appositus. Mēsēs quoq;, secundas, & part⁹ extrahit. Rigores illitu discutit. Ulcera sordida expurgat, & cruda cōcoquit. Vrinā potu ciet. Aegre spirantibus prodest. Datur in lacte contra aconitū haustū, aut serpentiū ictus. Miscetur acopis, malagmat̄is, & antidotis. In summa, præcipua autoritas succo, secūda semini, minima ligno. Semen cōmode potui datur doloribus lateris, pulmōnum vitijs, tussi, ischiadicis, comitialibus, vertiginosis, orthopnoicis, vrinæ difficultati, torminibus, ac serpentum moribus. Ad muliebres susfitus perq̄ vtile est. Vuluā aperit in defessionibus balnearū decoctū, & humorē euocat. Lignū easdem habet vires aliquāto minores. Ex aqua potum cruditatib⁹, torminosi, vulsis, venenatorū ictibus opitulatur. Vrinā ciet. Ad capitis vulnera cum sicca iri cōuenit. Squāmas ossium extrahit. Et ad vnguentorū spissamenta additur.

De Aspalatho

CAP. XXIII.

M Spalathus quem alij Erysisceptron, alij phasganon, Syri dixerunt axylon vocant, frutex est furculosus, multis spinis horrens. Nascitur in istro, nisyro, syria, & rhodiorū insula. quo ad vnguentorū spissamēta pigmentarij vtuntur. Optimus est grauis, detractō cortice rubens, aut in purpuram vergēs, odoratus, gustatu amarus. Est & alterum genus candidū, lignosum, sine odore, quod deterius habetur. Vim calfaciendi cū astrictione obtinet. Vnde decoctū cum vino

ad oris vlcera colluenda conuenit. Ad nomas genitaliū & sordida vlcera infunditur. Subiectum in pefso, partum extrahit. Aluum fistit eius decoctum. Et sanguinis reiectionem potu cohibet. Vrinæ difficultatem inflationesq; discutit.

De Musco

CAP. XXIII.

BRyō id est musc^o, a quibusdā splachnō appellatur. In cedro arbore, populo alba, & quercu inuenitur. Optimum est cedri nū. Proximum populneū. In quo genere candidum & odoratius præstat, nigricans improbat. Astringendi vim habet. Decoctū infidentium vuluis vtile. Vn guento balanino, oleisq; inspissandi gratia inseritur. thymiamatum, acoporumq; cōpositionibus conueniens.

De Agallocho

CAP. XXV.

AGallochū, lignum est quod ex india atq; arabia deportatur. a thuiā ligno simile, maculatum, odoratum, gustu astringens, cum quadam amaritudine. cute vestitur aliq̄tulum versicolore. Manditur, aut decocto os colluitur, cōmendandī halitus gratia. Sudores arcet toto corpori insparsum. Pro thure ad suffimenta substituitur. Radix epota drachmæ vni^o pōdere, humida stomachi vitia, & imbecillitatē, feruorēq; mulcet. Si lateris, iocinerisve dolor excruciat, si dysenteria, aut tormina infestant, ex aqua bibere prodest.

De Narcaphtho

CAP. XXVI.

NArcaphthum ex india defertur, corticosum, simile sycomori libro, quod iucundi odoris gratia suffitur. Miscetur thymiamatis cōpositis. Cōstrictionibus vuluæ suffitu prodest.

De Cancamo.

CAP. XXVII.

CAncamū arabici ligni lachryma est, myrrhæ quodammodo similis, olidi gustus, quā ad suffimenta vsurpant. Vestes eo ex styrace & myrrha suffiuntur. Vim proditur obtinere extenuandī obesos, si ternum obolorum pōdere ex aqua, aut mulso aceto, aliquot dies ebibatur. Lienosis datur, comitialibus, & suspiriosis. Menses cum aqua mulsā pellit. Oculorū cicatrices confestim emēdat. Vino madefactum medetur eorundē hebetudinibus. Aduersus giugias humore prægnāteis, doloresq; dentium, non aliud efficacius.

De Cyphi

CAP. XXVIII.

Cyphi thymiamatis cōpositio est, dicata dijs, qua abūde ægyptijsacerdotes vtūtur. In antidota misceri solet. Suspiriosis datur i potu. Permultæ cōponēdi rationes, quarū vna hæc est. Sumitur cyperi dimidium sextariū, cum pari iuniperi adultæ modo, vuæ passæ pinguis, exemptis vinaceis, minas duodecim, resinæ res purgatæ minas quinq;. calami & iunci odoratorum & aspalathi, singu

DE MEDICINALI MATERIA

lorum minā, myrrhæ duodecim. vini veteris sextarios nouem, cū duabus mellis minis. vuam detrahis vinaceis tufam, cū vino & myrrha subigito. cætera tufa & cribrata adijcito. die vno humorē cōbibere finito. dein mel coquito, dum sibi glutinis asciscat crassitudinē. eliquatam refinā accurate permisceto cum reliquis diligenter contritis, & in fictile vas recondito.

De Croco CAP. XXIX.

C Rocum ab aliquib⁹ castor, ab alijs cynomorphos, a magis herculis sanguis appellat. Optimū in medēdi vsu coryceū, recēs, & boni coloris, paulū cādidi gerēs in capreolo, oblongum, oib⁹ suis partibus constās, nō fragile, plenū, a quo detractū est nichil, quod madefactas manus inficit, nec fitū redolet, aut cariem sentit, subacre. Sin hui⁹ generis nō est, aut vetus, aut humore perfusum creditur. Secūdus locus datur coryceo, e tractu lyciæ cōtermino. Terti⁹ lycio ē mōte olympo. dein ex ægibus ætolix. Cyrenaicum e centoria, inter ficilica omnia viribus præstat. Omniū ad obsonia vsus. Itali tamē ob succi copiam, & coloris venustatē, ad thuiæ infectus vsurparūt. quibus de causis magno venditur. Vtilissimū in medicina quod antedescrīpsimus. Adulteratur immisto crocomagmate tuso, atq; etiā sapæ subtili, contrita, quo pōdus adijciatur, simul argēti spuma, aut plū bagine. Sed maleficium declarat infidens puluis, præsertim si sapam oleat. Thessalus ipsum tantū odoratum esse voluit. Alij exitiosum, tribus drachmis ex aqua potis. Proculdubio vim coquendi, emolliendi, atq; substringendi habet. Vrinā cit. Elegātem colorē præstat. Qui ex passo biberint, crapulā non sentiēt. Oculorum fluxiones illitum cum humano lacte, cohibet. Additur in potiones, quæ interaneorum causa temperantur. Ad vuluæ etiam, sedisq; cataplasmata, commode permiscetur. Venerem stimulat. Vergentes ad ignem sacrum inflāmationes mulcet. Auricularijs collectionibus vtile. Quo facilius cōteratur, in calido fictili sole ficcari oportet, celeriterq; versari. Vrinā mouet radix ex passo pota.

De crocomagmate CAP. XXX.

F It etiam expressis vnguenti crocini odoramentis, quod crocomagma vocant. Optimū est odoratum, modice myrrhā olens, graue, nigrū, ligni expers, læue, subamarū. quod madefactum croci colorem reddit, gustatumq; vehementer dentes ac linguā inficit, multis durans annis. Quale est quod a syria defertur. Habet suas vires ad delenda quæ caliginem oculis obuersant. Vrinā cit. Calfacit, concoquit, & emollit. Vires croci proportionē repræsentat, quantumquidē plurimam croci partem sibi crocomagma vendicat.

De Helenio.

CAP. XXXI.

Helenium quod symphyton aliqui vocant, alij persicam, alij medicam, alij oreftium, alij neftarion, alij cleoniam, alij idæam baton, aut flomū, Latini terminalium, aut enulam cāpanam, Aegyptij lenen, folia habet verbasci angustioris folij, asperiora, oblonga. Caulem quibusdam in locis non emittit. radicem subalbidam, interdum subruffam, odoratam, ac rē, vegetam, magnam, ex qua agnatæ appendices liliorum aut ari modo seruntur. Montibus in vmbrosis, siccoq; solo prouenit. Foditur æstate radix, particulatimq; disse&ta siccat. Potum radice deco&ctum menses & vrinas ciet. Ipsaq; i eclegmate ex melle prodest tussi, orthopnœæ, ruptis, cōuulsis, inflatōibus, & serpentū moribus. In summa exalfaciēs. Folia ex vino co&cta vt iliter ischiadicis illinūtur. Helenium stomacho vtile, in passo conditum, siquidē salgamarij paululum siccatam radicem, mox deco&ctam, & frigida aqua madefactam, in sapā conijciūt, et ad vsus recon&dunt. Trita potaq; ad cruentas excreationes efficax est.

De altero Helenio.

CAP. XXXII.

Alterum helenij gen^o in ægypto gigni Crateuastradit. Hærbæ est cubitalibus ramulis, serpylli modo per humū repentibus, folijs lenticulæ, sed longioribus crebrisq;, radice pallida, digiti minoris crassitudine, p̄ ima tenui, superne crassa, cortice nigro. Nascitur in maritimis collibusq;. Radix vna in vino epota, contra serpentium i&ctus auxiliatur.

De Omphacino oleo.

CAP. XXXIII.

Oleum quod ex immaturis oliuis exprimitur, ad multos vsus recte valentibus accōmodatissimum, Omphacinum id appellatur. Præstat recens, odoratum, quod non mordeat. Tale vngu&torū compositionibus idoneū intelligitur. Stomacho vtile est quod astringat. Gingiuas cōtrahit. D&etes firmat, si cōtineatur in ore. Sudores cohibet. Et quo vetustius ac pinguius, eo ad medicam&ta aptius est. Et vt reliqua in commune dicantur, omne oleum calfacit. Emollit ventrem. A perfrictionibus corpus tuetur, ipsumq; prōptius ad obeunda munera reddit. Aluū læuigat. Vlcera riorum medicam&torum vires permittū hebetat. Cōtra venena datur, assidue potū red&ditumq; vomitionb^o. Soluit aluū heminæ m&fura cum pari ptisanæ succo aut aqua potum. Ad tormina calidum simul deco&cta ruta trib^o sextarijs in potu datur. Ventris animalia pellit. Idē maxime ilei intestini morbo laborantibus infunditur. Vetus magis calfacit & vehementius discutit. Oculorū claritati sublitum confert. Si vetusti nō sit occasio, in vase decoquitur ad mellis crassitudinem vt vetustatem

DE MEDICINALI MATERIA

repræsentet.

¶ De Oleo syluestris oliuæ. CAP. XXXIII.

Oleum quod syluestres oliuæ fundunt, vehementer astringit, & ad sanorū vsus secundum sibi locum vendicat. In doloribus capitis vtiliter pro rosaceo substituitur. Sudores arceat. Defluētes capillos inhibet. Furfures, vlcera capitis manātia, scabiē, lepraq; abstergit. Tardius caniciē sentiunt, qui eo quotidie perunguntur. Candidum oleum fit hoc modo. Album colore nec anniculo vetustius, in nouū fictile oris patuli funditur, centū heminarū mēsurā, & sub solem mediā quāq; die concha refunditur. ex altoq; demittitur, vt assidua deuolutiōe, iētūq; agitātū respumet. octauadie sœnū græcū mūdū quinquaginta drachmarū pondere, calida aqua madefactū donec emolleſcat, in supradictū oleū deijcitur, ita ne extillet aqua. Postea teadæ præpinguis piceæ, assulatim cæsæ æquale pōdus adijcitur, & trāfadis octo diebus, oleum cōcha mouetur. Si intentum finem assequatur, in vas nouum vetere vino affusum recondi debet, substratis fertulæ campanæ corollis drachmas vndecim pendētibus, cum pari iridis pondere. Sin minus, rursus soli mandandū, & idem munus obeundū, vsq; dum inalbescat.

¶ De Sicyonio. CAP. XXXV.

Sicyonij cōponēdi ratio hæc est. In lebetē oris lati stāno iduētū, funditur olei albi quod crudæ oliuæ reddiderūt, cōgius vnus, aquæ cōgius semis. leui id igne coquitur, leniter mouēdo. At vbi bis efferbuit, & substracto igne refrixit, innatās oleū cōcha tollitur. & adiecta noua aqua conferuescit, & reliquis vt diximus peractis reponitur. In sicyonia maxime fieri consuevit, Sicyonij inde accepto cognomine. Calfactoriam ad quendā vsq; modum vim habet. Febri ac neruorum vitijs prodest. Fœminæ ad cōmendādū faciei nitorem eo vtuntur.

¶ De strigmentis balnearum. CAP. XXXVI.

Strigmenta a balneis calfaciunt, molliūt, discutiunt. Ad sedis rimas & cōdilomata illinūtur. Illa vero quæ ex palæstris puluerē sibi ascuerūt, in sordis speciē redacta, articularū nodos imposita adiuuāt. Ischiadicis in fosis aut malagmatis locū, calida cōmode sufficiūtur. Derasæ gymnasiōrū parietibus simulacrisq; foses calfaciunt. Tubercula, quæ ægre ad cōtionem perducuntur, dissipant. Desquāmatis & vlceribus senū profunt.

¶ De Elæomelite. CAP. XXXVII.

In palmyris syriæ quod Elæomeli vocant, ex quodā caudice manat, crassius melle, sapore dulci. Bilem, cruditatesq; detra-

hit, sextario cū vna aquæ hemina dato. Sed qui sūplere, torpescūt & viribus deficiūt. quod minime vereri oportet, verū crebro excitare ne veterno pressi somnos captēt. Fit & oleū e piguitudine surcolorū oleæ. Optimū vetus, crassū, pigue, nō turbidū. Calfacit. Priuati caliginib⁹ oculorū illinuit. Lepras, neruorūq; dolores, illitum emendat.

¶ De Cicino oleo. CAP. XXXVIII.

Cicinu oleū hoc modo tēperat. Maturi ricini quavoles quātitate torrido sole flaccescūt, et instrati tātis per insolanter dū vestiens cortex fractus decidat. Caro colligitur, & cōiecta in pilā diligēter tūdatur, postea in lebetē stanno illitū, qui aquā habeat demittitur, subiectoq; igni feruescunt. & vbi insitū profusus humorē red diderunt, sublato ab igni vase, innatans oleū concha tollitur, & reconditur. Sed in ægypto, vbi largior increbruit vsus, lōge secus fieri solet. Nā repurgatos ricinos molæ mandant, & accurate molitos per sporulā organo exprimūt. Tū quidē ematurerunt ricini, cū cōtinētibus orbiculis exuūt. Ad pforas, & vlcera capitis manātia valet. Prodest inflāmatioib⁹, vuluis cōuersis atq; præclusis. Itē idecoris cicatricib⁹ & auriū dolorib⁹. Emplastra efficaciora reddit additū. Potu aquā aluo extrahit. Vētris aialia pellit. De amygdalino oleo. CA. XXXIX.

Mygdalinu oleū quod aliqui metopiū vocāt, hoc fit mō. Se modius ex amaris nucib⁹ repurgatis siccatisq; in pila ligneo pistillo leniter tūdatur in ossas, aquæ quæ ferbuerit sextarius adijcit. & vbi dimidia hora humorē hauserit, vehemētius q̄ ātea tundit, mox tabellis premis. & quod digitis hæsit, cōcha excipit. Pressis nucibus rursū hemina aquæ ispergit. & postq̄ ebiberit, idē opus psequēdū. Sigulas heminas reddūt singuli modij. Cōtra vuluarū dolores, strāgulatus, cōuersiōes, & eorū dē locorū inflāmationes efficac est. Vitijs renū, calculosis, difficili vrinæ, suspiriosis, lienosisq; p̄ficis. Dolores capitis, grauitatē auditus, sonos incertos, tinitusq; discutit. Maculas tollit in facie, & cutē erugat cū melle radice lilij & cypria cæra aut rosaceo cæra to. Et oculorū hebetudines emēdat. Vlcers capitis manātia & fures cum vino abstergit. ¶ De Balanino oleo CAP. XL.

Simili modo fit balaninu oleū, quod repurgat maculas, lētigines, varos, & cicatrices nigras. Aluū soluit. Stomacho aduerfatur. Cōtra auriū dolorē, sonos, et tinit⁹ auxilio est cū āserino adipe instillatū. Sipsis sesamini ratio. Fit etiā e nuce iuglādē oleū, qd̄ caryinū vocāt. Hādē vi habet q̄ balaninū. De Hyosciamnio oleo. C. XLI.

Hyosciaminū sic fit. Semē cādīdū, recēs ac siccū tūdīt. & calida aspergit aqua, vt i amygdalino diximus, dūq; isolat siccata partes madidis p̄miscēat. hoc aut fieri oportet, dū nigrescat & grauitatē oleat. Mox pressū atq; excolatū recondit. Ad auriū dolores efficac est. Pessis miscetur, ad emolliendū vtile.

DE MEDICINALI MATERIA

F De Oleo e grano cnidio. CAP. XL.
It & e grano cnidio purgato & tuso. Vis ei aluū soluere potu.

De Cnicino oleo. CAP. XLIII.

N On secus cnicinum oleum temperatur. Cuius facultas eadem est quæ facta e gnidio grano, verum inualidior.

De Rhaphanino. CAP. XLIII.

R haphaninum e rhaphani semine fieri solet cæterorum more. Phthiriales mala valetudine cōtractas tollit. Scabricias cutis in facie emendat. Ad obsonia vtuntur ægyptij.

De Melano. CAP. XLV.

M Elanthinum idem quod rhaphaninum potest.

De Sinapino. CAP. XLVI.

T Ritū sinapis semen, & calida aqua madefactū, adiecto postea oleo exprimitur. Id ad diurnos dolores efficax est. Trāssert humores qui in aliqua parte concreuerunt.

De Myrteo oleo. CAP. XLVII.

M yrtei faciendi ratio hæc est. E myrto nigra syluestri, aut satiuā, foliorum mollissima quæq; tusa premuntur. Succo pares omphacini olei portiones adiiciuntur. subiectisq; carbonibus inferuescunt donec concoquantur. Innatans oleum deraditur. Sed longefacilior hæc compositio. Tenera folia contusa, coquantur in oleo & aqua, & quod innatat eximitur. Priuatim alij deiecta in oleū folia in sole macerant. Alij prius oleum inspissant malicorio, cupresso, cypiro & iunco odorato. Efficacius est amarum gustu & oleosum, viride, translucens, & olens myrtū. Astringit & indurat. Ideo medicamentis miscetur quæ cicatricem obducunt. Prodest vlcerebus in capite manantibus, ambustis igni & papularum eruptionibus. Facit ad attrita et fures, sedis rimas, condylomata, articulos laxatos, corporis sudores, & ad omnia quæ astrictionem inspissationēq; desiderant.

De Laurino. CAP. XLVIII.

L Aurinū fit hoc modo. Maturæ lauri baccae in aqua coquantur. siquidē ex obducto corticæ quandā piguitudine reddunt quæ manibus expressa, cōcha excipitur. Alij omphacinū prius oleū cypiro iūco odorato, & calamo inspissant, deinde mollia lauri folia cōcoquunt. Alij etiā baccas, donec oleū odore cōtraxerit, Alij styracem & myrtum addunt. Optima laurus ad id latifolia & montana. Oleum laurinum vtilius quo recentius, quoq; viridius colore, amarissimum, & acre. Vis ei excalfactoria, emolliēs. Venarū spiracula laxat. Lassitudines discutit. Omnibus neruorū vitijs, horroribus, destillatioribus, aurium doloribus, malis renū frigore contractis, illitum non aliud iuuantius. Attamen potum nauseam parit.

Similis lentiscini ratio. Nā e maturo fructu temperatur, factis prius spissamentis vt in lautino diximus. Hoc scabiem iumentorū canūq; sanat. Vtilissimū pestis, ac opis, & leprarū medicamētis. Sudores cohibet. Nec secus terebenthinū fieri solet. quod refrigerat & astringit. ¶ De Mastichino oleo CAP. L.

Mastichinū e trita fit mastiche, quod contra oīa vuluæ mala efficax est. Mediocriter calfacit, astringit, & emollit. Aduersus prominētes stomachi duricias, coeliacorū, dysētericorūq; cruciat⁹, vtile. Faciē emaculat, & colorē nitidū facit. Optimū in chio insula cōponitur. ¶ De Vnguentorum ratione. CAP. LI.

De ratione vnguentorū cōsequēter tractandū existimauimus. d quādoquidē ea in nōnullis corporū vitijs, aut medicamētis misista, aut corpori perfusa, aut naribus obiecta, plurimū profunt. In quorū probationib⁹ cōsulare nares oportet, an ea oleāt ex quibus tēperatur. Optimū huiuscemodi iudiciū, quod in quibusdā plane obseruari nō potest, propter ea quæ admiscētur odore cæteris præualētia, vt i amaracino & crocino, telino, & plerisq; alijs, quæ cræbra circa hæc meditatione experiri cōueniet. ¶ De Rosaceo. CAP. LII.

Rosaceū oleū sic fit. Iunci odorati quicq; libras & bessem tūdito, & subactas aqua in duabus olei libris & quicuncē subide mouēdo coquito. Dūq; pcolaueris, i olei libras viginti & quicuncē, adijcito rosas nō madefactas numero mille, & manib⁹ melle perunctis identidē moueto, sensim premēs. finito nocte tota macerari. postea exprimito. & vbi recrementū pessumierit, mutato vase, in craterē melle illitū recondito. Cæterū rosas quæ antea pressæ fuerunt, in labellū demittito, & affusis octo libris & quadrante spissati olei, iterum premito. eritq; secūdariū oleū. Quod si tertias vsq; quartasve perfusiones infundens exprimere voles, secūdariū fiet, tertiarū, & quartarium vnguētum. Sed quoties id feceris, vasa melle oblini debēt. Si vero secūdam adiectionē instituere libet, in expressum oleū, numero pari recētēs rosas nullo humore ibutas injcito. manibus melle præmadefactis, agitans premito. & iterū, tertio aut quarto, simili modo exprimēs facito. totiesq; recenteis rosas detractis vnguibus immittito, fiet enī ita oleū multo validius. Nā septies oleū rosarū infusionē admittit, nec amplius. Prælum melle perungatur. Oleum a succo diligenter scernē oportet. nam si minimū quid relinquat, vnguētū corrūpet. Alij autem detractis vnguibus, rosas tantum oleo macerant in sole hoc modo. Rosæ quæ selibram pondere æquant, in sextario olei diebus octo madescunt & vsque tertiam perfusionem quadraginta diebus insolantur, & sic oleum reconditur. Alij calamo, aut aspalathio prius
b.ij.

DE MEDICINALI MATERIA

olei spissamēta faciunt. Alij coloris causa anchusam admiscunt, & sale quominus oleat. Vim astringendi & refrigerandi obtinet. Fomentis et cataplasmatibus vtile. Potū soluit aluū. Stomachi ardorē restiguit. Vlcera caua replet, & mulcet quæ cacoethe vocātur. Vlcerebus i capite manātibz, atq; feruidis eruptionib⁹ illinitur. Caput dolēs eo perfundit. Dētes inter initia doloris collūi prodest. Ad genarū duricias illitū efficax est. Ad laceffita interanea & cōcitas vuluas vtilissime subijcitur.

De Elatino.

CAP. LIII.

F Racta elate tusa & scarificata in labellū deijcitur. Omphacinū oleū triduo infunditur, mox per sportulā exprimitur. Verū pares esse debēt vtriusq; portiones, deī mūdo vase ad vsus recōditur. Viribus rosaceo proportione respōdet. Aluū tamen nō mollit.

De Melino.

CAP. LIIII.

M Elinū oleū hoc mō tēperatur. Olei cōgius, decē aquæ sextarijs ammiscetur. Adijcitur spathæ fractæ quadrans, & iūci odorati vncia, quæ die vno macerata eoquūtur, mox in vas oris patuli oleū excolatur, & indita harundinacea crate, aut vetusta tegete, cotonea mala superponuntur, et vestimentis operta tantisper inibi residēt, dū malorū vires ad se oleū alliciat. Aliqui cotonea, decē die rū spatio operimētis inuoluūt, vt cōtineatur odor nec euanescat. Postea biduo macerata oleo, exprimūt. oleūq; reconditur. Id vim refrigeratoriā et astringentē habet. Contra scabiosa vlcera et quæ serpūt, ac furfures, perniunculosq; effectū præbet. Exulceratis vuluis infunditur. Citatā vrinā fistit inditū. Sudores cohibet. Contra cantharidas, bupressi, pinorū erucas, bibit. Laudatur maxime quod cotonea mala olet.

De œnanthini compositione

CAP. LV.

O Enanthe e labrusca, optime olēs postq; emarcuit, deiecta in omphacinū oleū mouetur, voluiturq;. et cū biduo manserit exprimitur, oleū reconditur. Astringit, proximū rosaceo effectum præbens. sed aluum non resoluit, aut mollit. Probatissimum est quod odore œnanthem refert.

De Telini componendi ratione

CAP. LVI.

F Oeni græci libræ quinq;, calami libra vna, cypiri libræ duæ, olei libris nouem septenis diebus macerantur, quotidie ter mouētur, postea premūt. Aliqui pro calamo cardomomū substituūt, & cypiri loco xylobalsamū macerant. Alij oleo antea his odoribus spissato scēnū græcū macerātes exprimūt. Hoc telinū abscessus emollit, et cōcoquit. Oibus vuluarū duricijs magnopere cōuenit. Fœminis difficile pariētibus subijcitur, vbi præ excretis humoribus loci siccitatē cōtraxerūt. Sedis inflāmationes lenit. Tenesmo subditū prodest. Vlcera capitis manātia furfuresq; expurgat. Ambustis & per-

nionibus addita cæra proficit. Vitia cutis in facie emendat. Pigmentis ad conciliandum faciei nitorem inferitur. Eligi oportet recēs, quod non vehementer fœni græci odorem præferat, & manus abstergat, fapore ex dulci in amarum inclinato. Tale enim optimum iudicatur.

¶ De Sampsuchino CAP. LVII.

Serpilli, casia, abrotoni, florum sisymbrij, frōdiū myrti, sampsuchi singulæ portiones, quadam pro viribus singulorum cōiectatiōe, vna tunduntur. atq; is ophacini olei modus adijcitur, qui madentium vires non euicat, hæc post quadriduum exprimitur. denuo alia, simili mēsurā & æquali tempore macerata premuntur. ita enī validius reddi solet. Eligi oportet sampsuchū colore nigrum, plurimū redolēs, mediocriter acre. Vi habet acrē, calfactoriā, extenuatē. Aduersus vuluæ præclusiones, cōuersionesq; efficax est. Menses & secūdos partus extrahit. Vuluæ strāgulatus recreat. Lūborū īguinūq; dolores lenit. sed cū melle vti eo præstat, quādoquidē vehemēti astrictione locos indurat. Lassitudines illitū discutit. In opisthonicorum, vlsorumq; cataplasmata vtilissime additur.

¶ De Ocimini compositione. CAP. LVIII.

Ociminū oleū fit vt cyprinū, ocimi folia detrahens librarū vndecim & bessis pondo, die noctuq; viginti olei libris macerato, premito, colato. Cūq; exhausteris quallū, rursus parē olei modū fundito, & exprimito. Vocatur autē id secūdariū. nā tertie perfusionis nō est capax. Deinde recēs ocimū æquali pōdere vt in rosaceo diximus, maceratur. & cū tāto tēporis spatio maduerit, exprimitur, & oleū recōditur, quod si in animo fuerit ter aut quater madefacere, semper ocimū recēs addes. Potest ex omphacino cōfici, sed illo modo melius. Idē quod sampsuchinū potest, sed inefficacius.

¶ De Abrotonini compositione. CAP. LIX.

Olei cyprini odoribus ibuti libris nouē & quicūce, foliorū abrotoni libras octo die noctuq; madefactas, premito, quod si in lōgū tēpus oleū velis asseruari, eiectis prioribus folijs, noua appones, & macerata exprimes. Calfacit. Ad vuluæ duricias præclusionesq; efficax est. Menstrua & secundas pellit.

¶ De Anethini compositione. CAP. LX.

Olei libris octo & dodrante, florum anethi libras vndecim & bessē maceratas, manibus premito, et recōdito, quod si iterū perfūdere velis, recētes anethi flores cōsimiliter madefacito. Vuluarum duricias emollit. Venarū spiracula laxat. Cōtra rigores febriū circuitu redeuntes auxiliatur. Calfacit enī et lassitudines discutit. Prodest articulorum doloribus.

DE MEDICINALI MATERIA

De Sufini compositione. CAP. LXI.

S Vinum, quod alij liliū appellat, sic temperatur. Olei libræ nouē cū quincūce, calami libræ quinq; & quadrans, myrrhæ vnciæ quinq;, permixto odorifero vino decoquūtur. & colato oleo, cardamomi tufi & cœlesti aqua madefacti libræ tres & semis macerātur, p̄mūturq;. Tres libræ cū semisse spiffati olei assumūt. Mille lilia decerptis folijs in latum labellū demittūtur. Iniectū oleū, manibus melle punctis agitatur. die noctuq; conquiescūt, & in pixidē matutinis exprimūtur. Oleum protin⁹ ab aqua, quæ simul expressa fuerat colo incerni oportet. non enī vt rosaceū morā tolerat. Nā concalfactū feruet & cōputrescit. Quare sæpius decapulādū. Vasa melle illinēda. Tenuis sal inspargendus. & si qua sordes vasis faucibus hæsit, eximenda. Odoramētis iam expressis ex quafillo in labellū transfusis, rursus olei prius odoribus imbuti quod primū pondus æquet, & cardamomi tufi drachmæ decē cōijciūtur. Hæc manib⁹ scite pressa, iteriecta breui mora exprimuntur. quod profluit repurgatur. tertio eadē infundūtur adiecto cardamomo & sale, & manib⁹ melle madefactis. Lōge optimū erit quod prius exprimitur. Proximū quod sequitur. Tertiū locū sibi vēdicat, quod nouissimum prodijt. Denuo ī mille lilia enulsis folijs, expressum primo oleū infunditur, tū porro prosequēdū, eadēq; faciēda vt prius, addito cardamomo, dein expresso. & quo frequenti⁹ recētia lilia maceraueris, eo validius vnguētum efficiēs. Deniq; cum factū abunde videbit, singulis cōpositionib⁹ miscere cōuenit myrrhæ q̄o optimæ duas & septuagita drachmas, & croci decē, cardamomi quinq; et septuagita. Croci vero & cinamomi pares portiones tundūtur, & cribrata in labellū cū aqua demittunt. expressumq; primo vnguētū infundit. et paulopost excipiunt vasculis ficcis myrrha aut gūmi antea perfusis, et croco, melle & aqua, madefactis. Eadē sunt in altera aut tertia expressione. Aliqui simplex ex balanino, aliove oleo, & lilijs componūt. Optimū esse cōstat in phœnice, mox ægypto factum. Sed cū primis laudat quod lilia redolet. Excalfacit. Emollit. Vuluæ p̄clusiones laxat, & collectiones aperit. Vtilissimum ad muliebria mala. Vlcera ī capite manātia, feruidas eruptiones, varos, surfuresq; emēdat. Vibices cicatricesq; celerrime ad colorē reducit, ita vt sæpe fallāt. In summa extenuat. Potū bilem per aluū extrahit. Vrinā ciet. Sed stomacho alienum est, & nauseam parit.

De Narcissini compositione. CAP. LXII.

N Narcissini olei spiffamēta ita fiūt. Sex libræ aspalathi cū sextāte tūduntur. olei eloti libræ septuaginta cum vncijs quinq;

assumuntur. Aspalathus aqua madefactus in tertia olei parte coquitur, quo exempto, calamus quinque libris & besse, cum myrrhæ gleba cōtunditur, cribratusq; ac vino veteri odorato immistus decoquitur. simulac autem cum ijs efferbuerit, eximitur. Refrigeratum oleum excolatur, cuius portio in labellum mittitur. Flores narcissi quæ plurimi cōiiciuntur, qui bidui spatium ut in susino dictum est, promouentur. Oleum subinde decapulandum, siquidem celerrime putredinem sentit. Valet hoc ad emolliendas vuluæ duricias, præclusionesq; sed capitis dolores facit.

¶ De Crocini olei compositione. CAP. LXIII.

Cum in crocinum componere voles, prius olei ut in susino diximus, spissamenta facies eisdem ponderibus & mensuris, cuius olei libras tres & semissem, croci vniciam vnam assumes. idem idem in die moueto. & sexta die quam hoc assiduo peregeris, oleum a croco colis incernito. Eisdem croco parum olei modum adijcito. Moue triduo. Dein contusæ myrrhæ atq; cribratæ drachmas quadraginta permisceto. & in pila agitans recondito. Aliqui parem cyprini portionem oleo aromatibus ad crocinum imbuto adijciunt. Optimum est quod abunde crocum spirat, in medendi usu expetitur. Proximum quod myrrham refert. Calfacit. Somnum allicit. Quare per sæpe phreniticis subuenit, aut per fufum, aut naribus admotum, aut illitum. Pus mouet. Ulcera purgat. Contra vuluæ duricias atq; præclusiones, & vlcera que cacæthæ vocantur prædest, cum croco, cæra, medulla, duplicato olei potest. Cōcoquit enim, emollit, humectat, & permulcet. Ad oculorum glaucitates ex aqua illinitur. Huic autem simile est butyrinum, onychinum & styracinum, quæ etsi nominibus distant, viribus & compositione cognata sunt.

¶ De Cyprini spissamento & olei compositione. CAP. LXIII.

Olei omphacini eloti pars vna, aquæ cœlestis dimidium, cuius vna parte oleum diluitur, altera adijciendis odoramentis amisceat. dein assumptis aspalathi libris quinque & semisse, calami libris sex & semisse, myrrhæ libra vna, cardamomi libris tribus & dodrate, olei libris nouem & vnicis quinque. Aspalathus tufus & aqua affusus decoquitur in oleo, donec efferuescat. Myrrha autem vino veteri odorifero subacta, contususq; calamus digeruntur in offulas, quæ exempto aspalatho immittuntur, & vbi efferbuerint, sublato ahæno, oleum percolatur. Cardamomum tufum reliqua aqua aspersum infunditur. Spartha agitatur, nulla dum refrixerit interpellatione. Post hæc colato oleo, in viginti octo libras olei, floris ligustri quod cyprum vocant, sex & quadraginta libras cum besse istillantur. que sufficiens madefactæ per sportulam exprimitur, quod si copiosius desideres, idem florum potest iniectum si modo præparas, et iterum aut tertio si quis velit madefacere, poterit, et ita reddet efficacius. Eligi oportet

DE MEDICINALI MATERIA

bonum, quod cum odoris suavitate nares feriat. Aliqui cinnamomū addūt. Calfacit. Emollit. Venarū spiracula laxat. Vuluæ neruorūq; vitijs conuenit. Pleuriticis, fractisq; per se vel cærato immistum. Malagmatis imponi solet, quæ opisthotonicis, angina laborantib⁹, inflammationiq; inguinū oppitulantur. Item acopis.

De Irini spiffamento

CAP. LXV.

Spathæ q̄minutissime contusæ sex libras cum besse, in tribus & septuaginta libris & quincunce olei, æreo vase, additis decem aquæ heminis incoquito, quoad odorē acceperit. postea in craterem melle oblitum colato. ex eo aromatibus imbuto oleo, irinum primo temperatur, macerata Iride vt scripsimus. Sed alia est componendi ratio. In olei septuaginta libris & quincunce, xylobalsami vt dictum est contusi, libras quinq; & sextantem excoquito. postea detracto xylobalsamo nouem libras & dextantem adijcito, & myrrhæ glebam vetere vino odorato perfusam, & in olei odoribus imbuti quatuordecim libris tantumdem tusæ iridis, binis diebus ac noctibus madefacito, strenue & vehemēter distringito. quod si vis validi⁹ fieri, par pondus iterum ac tertio maceratum exprimito. Longe optimum est quod solā irin olet, quale est in perge, in pamphilia, & elide achaïæ natum. Vim habet calfactoriam atq; emollientē. Crustas adimit. Sordida vlcera et putrida purgat. Cōfert fœminis vuluæ affectionib⁹ obnoxijs. Item inflammationibus eiusdem atq; præclusionibus. Partus eijcit. Hæmorrhoidas laxat. Cōtra auriū sonit⁹ ex aceto ruta & amaribus nucibus, prodest. Diurnis destillationibus naribus illitū, & cōtra graueolentia earū vlcera, quas ozenas vocāt, auxiliatur. Aluū purgat cyathus epotus. Facit ad ilei cruciatus. Vrinam mouet. Difficileis vomitiones adiuuat, perunctis eo digitis & immissis, vel ijs quæ ad vomitum ciendum induntur. Anginæ etiā illinitur, aut ex aqua mulla gargarifatur. Item contra faucium scabriciā. Datur ijs qui cicutā, coriandrum, aut venena fungorum hauserunt.

De Gleucini compositione.

CAP. LXVI.

Gleucinum absolute constat omphacino, iunco, calamo, celtica nardo, spatha, aspalatho, sertula cāpana, costo, et musto, circundatis interim vinaceis vasi, quod aromata vinum & oleū cōceperat. Tricenis diebus, bis in die mouetur. postea expressum oleū reconditur. Calfacit, emollit, cohibet. Rigoribus & neruorū vuluæq; vitijs auxiliatur. omni acopo iuuantius, quippe quod emolliat.

De Amaracino.

CAP. LXVII.

Amaracinū longe optimum in cyfico fieri solet ex omphacino & balanino, spiffamentis e xylobalsamo, iunco odorato,

& calamo factis, ascitæq; suauitate costi, amomi, nardi, casia, carpobalsami & myrrha odoribus. Aliqui, quo preciosius fiat, cinamomū addunt. Mel autem & vinum assumūtur, hoc in vaporū illitionem, illud ad cogēdas tuorum aromatum offas. A maracinum calfacit. Soporē mouet. Venarū spiracula laxat. Emollit. Feruorem excitat. Vrinā cit. Putridis vlceribus ac fistulis perq; vtile, necnon humentibus hernijs, postq; medica manus operam suam impenderit. Crustas, & tetra vlcera quæ theriomata vocant, rumpit. Difficili vrinæ illita sede, & eius inflammationibus auxiliatur. Hæmorrhoidas illitu soluit. Vuluæ subditū mēstruos cursus euocat. Duricias, ac vuluæ tumores, discutit. Vulneratis neruis lacertisq; confert, leniter astringētibus madefactum & impositum.

De Megalino.

CAP. LXVIII.

F A ditabatur olim megalinum, sed nunc compositio exoleuit & prorsus obliterata est. Cuius ad historiæ complementum meminisse non fuit alienum. Mistura cum amaracino eadē erat, sed resina exuperabat, excellebatq;. Quare leuiter emolliebat. Resina vnguētis, neq; tutelæ neq; voluptatis gratia, adijciebatur, sed coloris crassamētisq; causa. Ea tātis per coquebatur, dum defineret olerē. Cuius coquendæ ratio declarabitur, dum de resina differemus.

De Hedycroo.

CAP. LXIX.

Q uod hedycroon vocant, in coo fieri solet, eisdem præditum viribus & misturis, quibus amaracinū, sed suauius spirat.

De Metopio.

CAP. LXX.

F It in ægypto vnguētum, quod metopion patrio nomine appellatur propter galbani misionē. Nam lignum in quo galbanum nascitur, metopion vocant. Constat amaris nuciibus, omphacino oleo, cardamomo, odorato iunco, calamo, melle, vino, myrrha, balsami semine, galbano & resina. Probatur pingue, graui odore, quod magis cardamomum & myrrham q; galbanum respiciat. Calfacit vehementer, & adurit, atq; extrahit. Ora venarum aperit. Vlcera purgat. Ad præcisos neruos, & lacertos, ad hernias putri humore contractas, efficax est. Cæratibus & malagmatis inseritur. Rigoribus, conuulsisq;, præsertim quibus ceruix in scapulas deiecta, & retrorsum contracta est, vtile habetur. Sudores cit. Vuluæ spiracula laxat, et eiusdem duricias discutit. In summa, molliendi naturā habet.

De Mendefio.

CAP. LXXI.

M Endesio constat balanino oleo, myrrha, casia, & resina. Aliqui tamen post singulorū pondera, cinamomi exigū addūt, nullo compendio. Nam quæ simul contrita non fuerit, vim

DE MEDICINALI MATERIA

nullā exhibent. Similē metopio vim obtinet, sed inferiorem multo.

¶ De Staete.

CAP. LXXII.

Staete vocatur pinguitudo recentis myrrhæ cum exigua aqua tusæ, et organo expressæ. Ea perq̄ odorata, ac p̄ciosa est, atq; vnguentum per se facit, staete nominatū. Maxime probat, quæ nullā olei misionē admittit, cuius minima portio cōpos est viriū plurimarū. Vim myrrhæ calidis vnguētis correspondētē habet.

¶ De cinnamomino.

CAP. LXXIII.

Cinnamominum e balanino oleo, & xylobalsami, calami, iunci odorati spissamētis, atq; cinnamomi, & seminis balsamini suauitate, quadruplaq; myrrhæ ad cinnamomū portione cōstat. Mel ad cogenda omnia adiicit. Laudatur acre, molli odore, plane myrrham redolēs, crassum, odoratum, gustu perq̄ amaro. Id nō a refina, sed myrrha crassitudine obtinuit. Refina enī neq; amaritudinem præbet, neq; vllam odoris gratiam adiicit. Vim habet admodum acre, amaram, & calfacientē. Itaq; ora venarū aperit. Calfacit, discutit, dissipat. Humores & spiritus attrahit. Caput aggrauat. Contra vuluæ vitia cum duplo oleo, cæra, & medulla efficax est. Ita enim fere acrimonia exolescit, & quædam emolliendi vis contrahitur. Alioqui adurit, et præ cæteris vnguētis indurat. Facit mirū in modū ad fistulas & vlcera quæ putredinis vitiū senserūt. Item ad hernias humidiores, carbūculos, febriū rigores, tremores, gangrænasq; cū cardamomo. Aduersus serpentium morsus, illinitur. Scorpionū & phalangiorum ictibus cum tritis grossis imponitur.

¶ Denardino vnguento.

CAP. LXXIII.

Ratio nardini faciendi euariat. Nam aut malabathrino folio, aut sine eo fit. Complurimum autem balanino oleo, aut omphacino, iuncus odoratus spissamenti gratia adiicitur, sicuti propter odoris suauitatē costus, amomū, nardum, myrrha, balsamū. Laudatur tenue, non acre, nardi aut amomi odorē referēs. Vis ei extenuās, acris. Expurgat. Excalfacit. Humorem extenuat. Hoc liquidum est, nec habet strigenti crassitudinem, nisi resinam recipiat. Fit etiam simplex ex omphacino oleo, iunco, calamo, costo, & nardo.

¶ De Malabathrino.

CAP. LXXV.

Malabathrinū spissamēta nardini habet. Insup myrrha addit. q̄ de causā calfacit, crocino, aut amaracino, virib⁹ correspondēs.

¶ De Iasmino.

CAP. LXXVI.

Apud persas fit, quod iasminum cognominatur, ex albis floribus violæ, quorum sextans, in italicū sextariū sesamini olei demittitur, violis vt in lilino diximus, vicissim permutatis.

Apud persas inter epulādū vsurpatur odoris causa. Nā toti corpori cōuenit, præsertim cū in balneas descēsū est. Sed his opitulatur corporibus quæ calfactionē, laxationemq̃, desiderant. Grauius enim spirat, q̃ vt libenter a plerisq̃ recipiatur.

De Myrrha

CAP. LXXVII.

Myrtha lachryma est arboris, quæ in arabia gignitur, ægyptiæ spinæ non dissimilis, e cuius vulnere defluit lachryma in subiectas tegetes. Alia circum caudicem cōcrefcit. Dicitur ex his aliqua pedalisimos, præpinguis, qua expressa statē emittitur. Alia gabirea, pinguis, læto & pigui solo nascens, ea copiosam sudat statē. Omnium prima est, quæ troglodytica appellatur, accepto cognomine ab tractu, in quo prouenit, splendens, subuiridis, ac mordens. Quæ etiam legitur tenuis quædam, quæ troglodyticæ secunda est, bdelij modo mollis, verum odore grauiuscula, apricis nascens. Alia caucalis cognominatur, scabra præter modū, nigra, & retorrida. Omnium deterrima, quæ ergasima dicitur, pingui carens, cano situ obdusa, acris, ad gūmis imaginem vergens, & viribus eius proxima. Improbatur aminea cognomine. Ex ijs pastilli fiunt, sed e pinguibus pingues, & odorati, e ficcoribus haud quā pingues, & inodorati. Minus viribus pollet, quæ oleum non admittit, cum in pastillos digerebatur. Adulteratur macerato gummi aqua, in qua myrrha maduerit. Eligenda est recens, squallore obsita, leuis, vndiq̃ concolor, quæ contra fracta internatos quasi vngues, cādidos & læues ostendat, minutis glebis, amara, acris, odorata, calfaciēs, Superuacua & inutilis est grauis, coloris piceī. Calfacit, cohibet, Soporē gignit. Siccat, astrigit. Vuluā emollit, & præclusam laxat. Menses & partus celeriter extrahit, cum absinthio, lupinorū cremore, vel succo rutæ admota. Tuberculo fabæ deuoratur in vetere tussi, orthopnoæ, in laterum pectorisq̃ doloribus, in alui profluuiio, et dysenteria. Rigores discutit, duabus horis ante februm accessiones, fabæ magnitudine pota cum pipere & aqua. Subdita linguæ liquataq̃, scabriciem arteriæ expolit. Et densam vocē expedit. Vétris tineas enecat. Contra grauem oris halitum mādatur. Et aduersus alarum tædia cū liquido alumine illinitur. Gingiuas & dentes stabilis, colluto cum vino & oleo ore. Vulnere capitis illitu glutinatur. Medetur fractis auribus, ac ossibus nudatis, perūda cum cochleæ carnibus. Item purulentis auribus inflammatisq̃ cum meconio castorio & glaucio. Ad varos autem cum casia & melle illinitur. Impetigines ex aceto purgat. Defluentes capillos cum ladano & vino myrteo illita, firmat. Diurnas distillationes lenit, illitis pinna naribus. Oculorū vlcera complet. Albugines tollit. Caliginem discutit. Sca-

DE MEDICINALI MATERIA

briciē læuigat. Fit e myrrha peride atq; thure fuligo, & vt postea ostēdemus, ad eadem conueniēs.

De Beotica myrrha   CAP. LXXVIII.

B Eotica myrrha, dissecta radix est arboris cuiusdam in beotia nascētis. Melior est quæ myrrham odore repræsentat. Vis ei calfaetoria inest. Emollit discutitq;. Suffimētis com modissime inseritur.

De Styrace   CAP. LXXIX.

S Tyrax lachryma est arboris malo cotoneæ similis. Præferatur fordescens, flauus, resinofus, albicantibus grumis, q̄ plurimum in sua odoris gratia permanens, qui dum mollitur, melleum liquorem reddit, qualis e castabala vrbe, pissidia, & ciliacia deuehitur. Deterior niger, surfurosus, canoq; situ obductus. Cæterum lachryma inuenitur gummiū similitudine, perlucida, & myrrhæ æmula. Verum per pauca manat. Adulteratur ligni scoebe quam vermiculi erodentes excusserunt, melle, & iridis crassamento. & quibusdam alijs. Alij cærā aut adipem odoribus imbutum, flagrantissimis solibus cum styrace subigunt, et per laxa cribri foramina in frigida aqua vermiculos exprimūt, venūdantq;. Styracen hunc, quoniam in vermiculorum speciem contrahatur, scoleciten cognominant, quē tanq̄ syncærum imperiti approbant, non animaduertentes ad præcipuam odoris fragrantiam. Siquidem acer admodum est, qui adulterationis vitio caret. Styrax calfacit, emollit, et concoquit. Medetur tussi, destillationibus, raucedini, grauedini, et retusæ voci. Vuluæ præclusæ duriciaue laboranti conuenit. Cit mēses potu appositusq;. Aluum leuiter mollit, si exiguum cum resina terebinthina bibatur. Miscetur vtiliter discutientibus malagmatis, acopisq;. A doletur autem & igni torretur, vt fiat ex eo veluti ex thure fuligo, ad eadē conueniens ad quæ thuris fuligo. Ex eo etiam in syria styracinum oleum cōponitur, quod calfacit vehemēter, & emollit. Verum caput dolore afficit, adgrauatq;, et soporem adfert.

De Bdelio.   CAP. LXXX.

B Delium alij Bolchon appellāt, alij madelcon. Lachryma est saracenicæ arboris. Probatur gustu amarū, trās lucidum taurini glutinis in morem, intus pingue, liquefcens facile, ligni ac sordis expers, suffitu oderatum, vngui simile. Est etiamnum bdelij genus sordidum, nigrum, in offas conuolutum, aspalathi odore, ex india aduectum. Defertur etiam a petra oppido ficcum, resinofum, liuescens, sed facultate secundum. Adulteratur gummi, sed ita vitiatum nō perinde gustui amaritudinem repræsentat, nec vsq; adeo suffitionibus

odoratū. Calfacit et emollit. Duriciās, et turgētia guttura, humidafq; hernias difcutit cū ieiuna falīua impofitum. Vuluæ fpiracula laxat apofitu et fuffitu. Et partus humiditatefq; omneis extrahit. Calculos potu comminuit. Vrinam mouet. Tuffientibus, a serpente percuffis, vtiliffime datur. Valet ad rupta, vulfa, intentas laterum membranas, et difcurfantes fpiritus. Malagmatis inferitur, quæ contra duriciās et neruorum nodos profunt. Contufum refoluitur affufo vino aut aqua calida.

De Thure

CAP. LXXXI.

THus in ea gignitur arabia, quæ thurifera cognominatur. Primum tenet in eo genere mafculum, ftagonias appellatum, fuaapte natura rotundū. Tale autem indiuiduū eft, candidū, cū frāgitur intus pigue, in fuffitu ftatim ardēs. Indicū vero fuluefcit, et colore liuet. Sed rotundum industria factitant. Nam in quadrangulares formas diffectum dolijs verfant, donec rotunditatē cōtrahat. Verum huiufmodi thus tēpore flauelcit, quod atomum aut ftragum appellant. Secundum locum habet arabicum, et in Smylo nafcens, quod aliqui copifcum vocant, minus multo et fuluius. Eft et genus aliud cui amymitæ cognomen eft, aliōqui candidum, quod dum mollitur mafliches more digitis cedit. Adulteratur pini refina & gummi, quod facile depræhendi potef. fiquidem fuffitum gummi flammam non eiacular, & refina in fumū euanelcit. Thus vero ftatim ardet. Idem maleficiū odor prodit. Ad calfaciendum & astringendum pollet. Oculorum caliginem difcutit. Caua vlcera complet. Et ad cicatricem perducit. Cruēta vulnera glutinat. Infrenatq; fanguinis eruptiones, etiam fi cerebri membranīs effluat. Vlcerā quæ cacoethe vocantur & fedis et reliquarum partium permulcet, tritum cum eo & laete linamentum. Formicantes verrucas inter initia, impetiginelq; ex aceto & pice illitum tollit. Ambufta igni, pernioneſq; cū fuillo adipe aut anferino, & vlcerā in capite manātia cum nitro, fi infricetur sanat. Paronychijs cū melle, auribns fractis cum pice, medetur. Ad reliquos aurium dolores cum dulci vino infunditur. Inflammata a partu māmæ cum cimolia & rofaceo magna vtilitate perunguntur. Additur ad arteriæ vifcerumq; medicamenta. Prodeft fanguinis excreationi potum. Sed in fecūda valetudine hauſtum infaniam monet, & largius cum vino potum interficit. In fidili mundo thus crematur flagrante glebula fuccēfum a lucerna, donec exuratur. poſt perfectam vſionem operire oportet, vſq; dum reſtinguatur, fic enim in cineres redigitur. Aliqui ollulam æneo vafe cauo circa medium perforato cīgunt ad excipiendam fulliginem, vt in eius mentione mox oſtendemus. Alij crudo fidili luto oblito, & in furnum indito, cremāt. Fidili etiam nouo viuacibus prunis torre-

DE MEDICINALI MATERIA

tur, dum non amplius bullet, aut vaporem emittat. facile enim commi-
nuitur quod perustum non est.

De Cortice thuris. CAP. LXXXII.

PRæfertur thuris cortex crassus, pinguis, odoratus, recens,
læuis, minime scaber, sine membranis. Adulteratur admisto
pini aut nucis eius cortice, sed horum index ignis est. Siqui-
dē reliqui cortices suffiti nequaquam incenduntur, sed sine odore fumum
eructant. Thuris vero cortex ardet, & cum odoris fragrantia vaporem
iaculat. Thuris modo vritur. Et vis eadem quæ thuri, sed validior astri-
gentiorque. Quare cruentis excretionibus, vuluis fluctione laboranti-
bus, in pello confert. Ad caua oculorum vlcera, cicatrices, sordesque ef-
ficax est. Tostus scabris lippitudinibus auxiliatur.

De Manna thuris. CAP. LXXXIII.

MANNA thuris probatur candore, micarum frequentia, & puri-
tate. Vim habet eandem quam et thus, sed inualidiusculam.
Sunt qui cribrata pini refina, ac polline, aut cortice thuris
contusi adulterant, sed hæc igne depræhenduntur. Neque enim eque
suffitu aerium vaporem sed fuliginosum & impurum expuit, & permittit
suae volentiae odoris virus habet.

De Fuligine thuris. CAP. LXXXIII.

FULIGINEM thuris sic facito. Forcipicula, lucernis accensas sin-
gulatim thuris glebas, in noua fictile ollâ concauâ imposito.
& æreo vase in medio perforato, deterfa diligenter sorde, obte-
gito. Aliâ admoueto, in altero aut utroque labro, subiectis quaternum di-
gitorum altitudine lapillis, quo facilius perspici queat, si vratur. Et qua
locus capax fuerit, glebularum alias supponito, & antea quam profusus pri-
or gleba restinguatur, aliam imposito, donec sufficientem fuliginem
videaris aggregasse. Continuo tamē externae æramenti partes spōgia
aqua frigida madefacta, abstergantur. Ita enim temperato æris feruore,
fuligo omnis inhærebit. Quæ alioqui per leuitatē decidua, thuris cine-
ribus admiscetur. Deterfa itaque fuligine, cinis cremati thuris seorsum
substrahendus est. Idem opus quoad satiffatum tibi videbitur, obeun-
dum. Oculorum inflammationes mitigat, fluctiones suspendit. Ulce-
ra purgat. Caua explet. Carcinomata fistit.

De Fuliginis compositione. CAP. LXXXV.

SIMILI modo e myrrha, refina, styrace, reliquisque lachrymis,
fuligo excipitur, ad eadem conueniens.

De Pinu & picea. CAP. LXXXVI.

PINUS & picea generi eidem ascribuntur, sed quandam flagi-
tant specierum distinctionem. Arbores vulgo cognitæ.
Quarum cortex astringit. Prodest tritus & illitus intertri-

gini, vlceribus summū corpus occupantibus, ambustisq; cum spuma argenti & māna. Vlcera delicatulorum acrimoniam recusantium cærato myrtino exceptus ad cicatricem perducit. Tritus cum futorio atramento serpentia cohibet. Suffitu partus et secundas eijcit. Potus aluum fistit. Vrinam mouet. Folia eorum trita & illita inflammationes leniunt. Vulnura ab inflammatione vindicant. Trita autem & decocta in aceto, feruenti collutione, dentium dolores mulcent. Hepaticis vtilia sunt, drachmæ pondere in aqua aut mulsâ pota. Pineæ nucis cortex & folia potu eadem præstant. Teda particulatim secta si in aceto coquatur, et decocto dens colluatur, dolores leuat. Ex his etiam fit spatha acoporū pessorumq; cōpositionibus idonea. Quinetiam earum crematarum fuligo ad librarij atramenti confessionem excipitur. Ea circumlitionib⁹ efficacissime imponitur, quib⁹ palpebras ornāt, coloremq; mentiuntur, calliblephara græci vocāt. Arrosio oculorum angulis, callosis glabrisq; genis, & collachrymationibus opitulatur. Pityides appellantur pinorum piceæq; fructus, qui in conis inueniuntur. Vim astringentiam habent, et aliq̄tū exalfaciētem. Tussi & pectoris vitijs auxiliātur, per se, aut ex melle sumpti.

De Pineis nucibus

CAP. LXXXVII.

N Vces pineæ cum repurgatæ māduntur, aut cū passo aut cucumeris semine bibuntur, vrinam ciēt. Acrimonia in renibus aut vesica hebetant. Stomachi rosiones leniunt, datæ cum portulacæ succo. Virium infirmitatem roborant. Corruptorū quoq; humorum labē obtūdunt. Pineæ nuces recenter arboribus decerpæ in passo franguntur, & decoctæ, vetustæ tussi ac tabitudini conferunt, si quotidie ex eo liquore terni cyathi bibantur.

De Lentisco.

CAP. LXXXVIII.

L Entiscus nota arbor est, cui vis inest astringēdi. Semini enī, folio, ramo, cortici, radicibusq; cognatæ insunt vires. Liquamentum autē ita fieri solet. Folia cortex & radix in aqua coquuntur, et vbi abūde cocta sūt, folia abijciuntur. Aqua denuo coquitur, donec mellis habeat crassitudinē. Lentiscus sua astringēdi dote, valet aduersus sanguinis reiectiones, alui profluuia, & dysenterias in potu. Item contra eruptionem sanguinis e vulua & eiusdem aut sedis proci dentia. In totum acaciæ & hypocystidis vicem repræsentat. Idem facit succus et tritis folijs. Decoctum fotu caua explet. Et fracta ossa ferruminat. Vuluæ fluctiones fistit. Nomas arcet. Vrinā pellit. Motus dentium collutione stabilit. Virētes furculi calamulorum vice dentibus repurgādis affricātur. Fit e semine oleum, quod prodest cum quid astringens opus est.

DE MEDICINALI MATERIA

De Resina lentiscina. CAP. LXXXIX.

Lentiscus resinam gignit, quæ lentiscina cognominatur, et ab aliquibus mastiche. Pota utilis est sanguinem reiicientibus, & tussi veteri. Stomacho auxiliatur, sed ructum mouet. Ad deditur in dentifricia & illitiones faciei ad nitorem cutis conciliandum, Palpebras oculis incommodas replicat. Manducata halitum oris cõmendat. Gingiuas contrahit. Optima & copiosissima in insula chio prouenit. Præfertur nitedulæ modo resplendescens, & cãdore tyrrenicæ cæræ similis, adulta, friabilis, odorata, stridorem edens. Viridis autem inferior est. Adulteratur thuris, resinæq; mistura.

De Terebintho. CAP. XC.

Terebinthus cognita arbor est, cuius folia et semen & cortex astringunt, & ad eadẽ ad quæ lentiscus conueniunt, simili parata modo sumptaq;. Fructus esui aptus est, sed stomacho aduersatur. Excalcificat. Vrinã mouet. Venerẽ excitat. Cõtra phalangiorũ morfus conuenienter in vino bibitur. Resina eius ex petra arabia oppido defertur. Prouenit etiam in Iudæa, syria, cypro, aphrica & cicladibus insulis. Sed præualet candida, perlucida, vitreo colore & in cæruleum vergẽte, odorata, terebinthũ olens. Terebinthina resinas omnis antecedit. proxima lentiscina, & e pinu et abiete. Has sequitur e picea et pineis nucibus resina. Natura omnibus calfacere, mollire, discutere, expurgare. Tussi ac tabi conueniunt per se, aut in eclegmate ex melle. Vitia pectoris expurgant. Vrinam cient. Cruda concoquũt. Ventrẽ emolliunt. Palpebras commodissime replicant. Lepras tollũt, cum erugine ac futorio atramento, nitroq;. Auribus saniam emanantibus, item in pruritu genitalium vtiles. Malagmatis, acopisq; ammiscentur. Laterum doloribus illitu aut appositu auxilio sunt.

De liquida resina e pinu & picea. CAP. XCI.

Liquida resina e pinu & picea, a Gallia et hetruria conuehifollet atq; oliã Colophone petebat, hinc Colophonie sibi cognometũ vëdicauit. A galatia quoq; alpibus cõtermina, quã vernaculo nomine laricẽ appellant incolæ. Ea i linũtu magnopere prodest tussi veteri. Colore inter se distant. Siquidem alia candida est, alia oleosa, alia mellei liquoris similitudine, vt larigna. Cupressus etiam liquidam fundit resinã, quæ ad eadem pollet. Quæ vero spissarũ generi ascribuntur, quædam ex pineis nucibus, aliæ abiete, aliæ picea & pinu exierunt. Eligi debet longe omnium odoratissima, translucẽs non ruffa, nec humida, quandam cæræ faciem præbens, et friabilis. E picea et abiete resinæ, cæteras antecedunt, odoratæ enim sunt, atq; thus odore imitantur. Præstantiores a pytiusa insula deferuntur, quæ secundum hispaniã sita est. Sed quæ e picea, nucibus pineis & cupressus

fo manarunt, nihil ad illas, nec tantis viribus potiuntur. Verumta-
men eorumdem gratia vt illæ sumi solent. Lentiscina terebinthinæ cor-
respondet. Vritur resina omnis liquida in vase quadruplæ capacitatis
ad humorem, qui infunditur. Itaq; resinæ congius, in duobus aquæ
pluuiæ coquitur, subiectis leuibus prunis, resina assidue mouetur, do-
nec omnis odor aboleatur, & friabilis et stridula reddatur, ac digitis
cedat. Cæterum vbi refrixit, in fidile non picatum, quod aconitum vo-
cant, id est non illitum, reconditur. Fiet etiam eximij candoris, si resi-
na omnis eliquata præcoletur, quo sæculenta sordes excernatur. Vrun-
tur quoq; sine aqua, primum lento igne, & vbi coire cœperunt, maior
carbonum strues supponitur, & triduo citra intermissionem disco-
quuntur, vsq; dum suum odoris virus exuerint. Mox vt dictum est re-
ponuntur. Spissam vnus diei spacio decoxisse satis est. Vtæ odoratis
malagmatibus, & acopis & vnguentorum colorationibus magnope-
re vtiles sunt. E resina perinde atq; thure fuligo excipitur, ad circunli-
tiones idonea, quibus palpebras fucant, & colorem mētuntur. Pro-
dest glabris genis, collachrymationibus, erosiq; oculorum angulis.
Ex ea fit atramentum scriptorium.

¶ De Piceliquida. CAP. XCII.

PIxeliquida quam alij conum vocant, e pinguisimis pini pi-
cæq; lignis congregatur. Optima est splendens, sincera, læ-
uis. Contra venena, phthifin, purulentam excretionem, tus-
se, suspiria, & pectoris humores qui difficile extussiuntur, efficacis est,
eclegmate cyathi mensura cum melle dato. Tonsillarum & vix in-
flammationes, anginaq; vtilliter perunguntur. Purulentis auribus in-
funditur cum rosaceo. Et illinitur cum trito sale serpentium morfi-
bus. Adiecta vero pari cæra scabros vngues extricat. Tubercula
vulvæ, et duricias sedis, discutit. Cum farinaq; hordeacea et pue-
ri impubis vrina decocta, strumas rumpit. Cohibet vlcera quæ ser-
punt, cū pineo cortice, aut sulphure, aut furfuribus illita. Cæterū cum
thuris manna & cærato subductos vlcerū sinus conglutinat. Rimis
sedis & pedū, magno auxilio illinitur. Vlcerata replet, & cū melle pur-
gat. Quin & cū vua passa & melle carbūculos, & putrida vlcerata emar-

DE MEDICINALI MATERIA

ginat. Erodentibus medicamentis quas septas vocant, probe immiscetur.

De Picino oleo. CAP. XCIII.

C Pice fit quod pisselæon appellant, separato liquore aquoso qui supernatat pici, sicut serum lacti. Nam expansa quamdiu pix coquitur supra cortinam vellera madescunt, acceptoq; halitu eius exprimentur in vas. Quas pix liquida præbet utilitates. Alopecias capillo replet cum farina hordeacea illitum, quibus & liquida pix medetur. Iumentorum vlcera scabiemq; emendat.

De Fuligineliquidæ picis. CAP. XCIIII.

F It hoc modo e liquida pice fuligo. In lucerna noua quæ ellychnium habeat, non nihil picis incendito, lucernamq; fistili vase in clibani speciem conformato, superius in angustum fornicato, inferius perforato vt clibani esse solent, operito, & adoleri finito, consumptoq; liquore nouum infundito, quo ad sufficientem vsui fuliginem collegeris. Vis ei adstringens, acrisq;. V sui est ad pigmenta quibus palpebras linunt & venustant, & ad circunlitiones, itē vbi glabris genis pilos restitui oportet, ad imbecilles lachrymososq; oculos. Insuper ad eorundem vlcera non inutilis est.

De Sicca pice. CAP. XCV.

L Iquida pix decocta in spissam coit, quam vocant aliqui palimpissam, quo in genere quædam visci modo lentescit, bossas cognominata. Altera sicca est. Probatum pura, pinguis, odorata, subrussa, resinosa. Calfactoriam vim habet. Dura emollit. Pus mouet. Tubercula panosq; discutit. Vlceram replet. Vulnerarijs medicaminibus commode permiscetur.

De zopissa. CAP. XCVI.

Z Opissam aliqui aiunt derasam nauibus resinam cum cæra, quam alij apochyma appellant. Ea dissipandi naturam habet, quoniam marino sale macerata fit. Alij pineam resinam hoc nomine vocauerunt.

De Bitumine. CAP. XCVII.

Bitumen iudaicū cæteris anteponitur. Cuius probatio est vt purpuræ modo splēdeat, sitq; graue, ac validū odorē vibret. Nigrum autē et sordidum, vitiosum est. Adulteratur pice. Gignitur ī sœnice, bābylone, zacintho, et sydone. Liquidū iuenitur in Agragrantiño sicilia; fontibus innatans, quo vtuntur ad lucernarū lumina olei vice. Hallucinātur qui id sicilicum oleū nominant. Nāq; liquidi bituminis genus esse constat.

De Pissasphalto. CAP. XCVIII.

Nascitur in apolloniatarū agro circa epidamnum quæ pissasphaltes appellatur. Ea cerauijs montibus deuoluta, impetu fluminis rapitur, æstuq; in littus expuitur, illic coacta in glebas. Mistam bituminī picem redolet.

De Naphtha. CAP. XCIX.

Naphtham vocant bābylonij, bituminis colamen, colore cādīdum. Inuenitur etiā nigrum. Vis ei ignium rapax, ita vt ex spacio protinus in eam transfiliāt. Ad suffusiones oculorum, et albugines vtilis. Bitumen omne discutit, glutinat, emollit. Ab inflā matione tuetur. Vuluarum procidētia, strangulationesq; olfactu, suffitu imposito, emendat. Comitiales morbos suffitum depræhēdit, gagatis lapidis more. Purgationes mulierum cum vino et castorio potum elicit. Tussim veterē et anhelitū adiuuat. Serpētīū moribus, coxendicū laterūq; doloribus, auxiliatur. Datur cœliacis in catapotio deuorādū. Cum aceto potum discutit sanguinem concretum. Dysentericis cum ptisana liquatum infunditur. Distillationibus suffitione medetur. Mitigat dentium dolores oblitum. Cæterū pilos incommodos siccum replicat, specillo impositum. Concalfactum autem et cum farina hordeacea nitro et cæra illitū, podagris, articularū doloribus, lethargicisq; prodest. Pissasphaltes eadē quæ pix et bitumen si miscantur potest.

De Cupresso. CAP. C.

Cupressus refrigerat et astringit. Cuius folia ex passo et exigua myrrha vesicæ rheumatismis, et vrinæ difficultati auxiliantur. Pilulæ autem ex vino tusæ in dysenteria, alui fluctione, tussi, et orthopnœa, aut si reijciatur sanguis, conuenientissime bibuntur. Earum decoctum eosdem præbet effectus. Tusæ cum fico duricias emolliūt. Nariūq; polypo medetur. In aceto coctæ & cū lupinis detritæ scabros vngues eiiciunt. Hernias intestinorum prolapsu erūpētes illitu reprimūt. Folia eadē præstāt. Pilulæcū arboris coma suffitæ, culices abigere existimātur. Folia trita & iposita vulnera cōglutinant. Sāguinē supprimūt. Capillū ex aceto tingūt. Illinūtur per se aut cū

DE MEDICINALI MATERIA

polēta ignibus sacris, vlceribus quæ serpūt, carbūculis, & oculorū inflammationibus. Admota cum cærato stomachum corroborant.

De Iunipero parua. CAP. CI.

Iuniperum parua græci arceuthida, aliqui Mnesitheum, Alij acatalidem, ægyptij Libium, Galli iupicellum, Romani iuniperum vocant. Eius duo genera. Altera maior, altera minor. Vtraq̃ acris est. Excalfacit, & vrinam mouet. Accensa serpentes fugat. Baccarum nonnullæ nucis iuglandis magnitudine nonnūquam grandescere, aliæ nucem ponticā æquare inueniuntur, rotundæ, odoratæ, in mandendo dulces, subamare, quæ archeutidis etiam nomē id est iuniperi retinuerunt. Modice calfaciūt & astringunt, stomacho vtilis. Contra pectoris vitia, tussim, inflationes, tormina & serpentium ictus efficacissime bibuntur. Vrinam cient. Vnde ruptis, conuulsis, & vuluæ strangulati subueniunt. Folia acrimoniam habent. Ideo tam ipsa q̃ eorum succum ex vino contra viperarum morsus ilini, aut bibi prodest. Corticis cinis cum aqua illitus lepras eximit. Ramenta ligni deuorata interficiunt.

De Iunipero magna. CAP. CII.

Iuniperus magna, quam aliqui syluestrem cupressum appellant, alij Mnesitheum, alij Acateram, Romani Iuniperum, vulgo cognita est, cupresso assimilis. Asperis maritimisq̃ locis plerumq̃ nascitur, easdem quas supradicta vires habens.

De Hærbâ Sabina. CAP. CIII.

Græcis brathy, alijs baryton, alijs baron, romanis hærbâ sabina appellatur. Duorum generum est. Vna folijs cupresso similis, spinis horridior, grauiter olens, acris & feruens. Arbor est coactæ breuitatis, quæ sese magis in latitudinem fundit. Huius folijs nonnulli pro suffitu vtuntur. Altera tamaricæ folio similis est. Vtriusq̃ folia nomas sistunt. Collektionibus illitu mitigant. Et cū melle nigricias sordesq̃ repurgant. Carbunculos cū vino pota rumpūt. Sanguinem per vrinā eliciunt. Partus apposita extrahunt. Et suffitu idem præstant. Vnguentis calfacientibus immiscētur & priuatim gleucino.

De Cedro. CAP. CIIII.

Cedrus arbor magna est, ex qua picē colligunt, quæ cedria vocatur. Iuniperi modo baccas parit, baccarum myrti magnitudine, rotundas.

De Cedriâ. CAP. CV.

Cedria optima est crassa, perlucida, validi odoris, quæ dum effunditur, guttatim non dissipata coit. Cui ea vis inest vt defuncta corpora conseruet, et viuientia corrumpat. Qua ex cau

sa mortuorum vitam aliqui appellauere. Vestimenta quoque & pelles, eximia calfaciendi et siccandi dote, corrumpit. Magni ad ocularia medicamenta vsus. Quippe illita oculis claritatem affert. Albugines cicatricesque detergit. Instillata autem cum aceto, vermes aurium necat. Cum hyssopi decocto ifusa, sonitus sibilosque sedat. Cauis detium idita eos frangit, & dolores leuat. Quapropter cum aceto colluere eisdem prodest. Peruncto ante coitum genitali abortiuum fieri constat. Anginae ea perunguntur. Tonfillarum inflammationibus auxilio est. Lendes pediculisque illitu enecat. Cerastae moribus cum sale imposita subuenit. Contra hausta leporis marini venena, in passo sumpta auxiliatur. In elephatia aut linctu, aut perunitione proficit. Pulmonum vlcera purgat, & si cyathus eius sorbeatur, per sanat. Tineas & caetera veteris animalia necat. Infusa partus extrahit. Fit et oleum, a cedria separatim dum coquitur, velleribus supra halitum eius expassis, ut in pice. Eiusdem ad omnia vsus. Priuatim vehementer perunctum scabiem quadrupedum, canum, bouumque per sanat. Inhaerentes ricinos enecat. Vlcerata quae ex tonsura acciperunt, ad cicatrices perducit.

De Cedride. CAP. CVI.

Cedrides cedri fructus vocatur. Calfactoriam vim habet. Stomacho aduersantur. Auxilio sunt tussi, coeuulsis, ruptis, straguriae. Menfes ciunt, ex polline piperis poti. Contra haustum leporem marinum in vino sumuntur. Serpentes fugantur, peruncto ex adipe ceruino, aut medulla, corpore. In antidota adduntur. Fuliginem quomodo ex pice, congeri oportet, quae eandem quam picea fuligo vim praebet.

De Lauro. CAP. CVII.

Laurus quaedam tenui folio constat. Altera latiore. Vtraque ex calfactoriam naturam habet & emollientem. Vnde decoctum earum in muliebres infusus additum, vuluae & vesicae vitij conuenit. Virentia folia sensim substringunt. Illita quoque vesparum apiumque ictibus opitulantur. Eadem cum polenta aut pane illita inflammationem omnem mitigant. Sed pota stomachum effundunt, et vomitiones mouent.

De Baccis lauri. CAP. CVIII.

Lauri baccae magis quam folia calfaciunt. Ergo in eclegmate cum melle vel passo profunt tabi, orthopnoeae, & omnibus thoracis rheumatismis. Contra scorpionum ictus ex vino bibuntur. Vitiliginem emaculant. Succus baccarum vtilissime aurium dolori et grauitati instillatur, cum vino vetere et rosaceo. In medicamentum autem adijciuntur quae neruorum lassitudines reficiunt, acopa vocant, et ad vnguentum quae calfaciunt et discutunt. Cortex radice calculos rumpit.

DE MEDICINALI MATERIA

Partus necat. Hepaticis prodest, tribus obolis in vino odorato potus

De Platano.

CAP. CIX.

T Enerrima platanifolia in vino decocta, mox illita, oculorum fluxiones sistunt. Tumores & inflammationes leuant. Decoctus cortex in aceto, dentes in dolore colluit. Virides pilulæ in vino potæ, serpentium moribus auxiliantur. Exceptæ autem adipe igni ambusta sanant. Incidens foliorum pilularumq; lanugo, oculos & aures defendit.

De Fraxino.

CAP. CX.

F Raxinus arbor nota est, cuius folia cum succo peruncta, aut ex vino pota, viperarum ictibus auxiliantur. Corticis cinis ex aqua illitus lepras eximit. Ramenta, scobemq; potu, perniciem afferre tradunt.

De populo alba.

CAP. CXI.

P Otus albæ populi cortex vnciæ vnus pondere, ischiadicis a vrinæ stillicidio prodest. Abortiuum fieri tradunt, si cum mulino rene bibatur. Folia quoq; cum vino post purgationes pota, idem præstare produntur. Tepens foliorum succus vtiliter aurium dolori instillatur. Pilulæ quæ primo foliorum partu exiliunt, illitæ cum melle, oculorum hebetudini medentur. Memoriae prodiderunt corticem albæ populi particulatim cæsum, & sulcis stercoreatis mandatū, omni tempore anni edules fungos proferre.

De Macere.

CAP. CXII.

M Acer ex barbaria aduehitur, cortex flauescens, crassus, gustu perq; astringens, qui contra cruentas excreationes, dysenterias, & alui fluxiones bibitur.

De Vlmo

CAP. CXIII.

V Lmi & folia & cortex & rami, vim habent spissandi. Folia tria ex aceto ad lepras efficaciter illinuntur. Vulnere glutinant, sed multo magis corticis tiliæ, si fasciæ loco inorqueatur. Nā lori more flecti potest. Crassior cortex in vino aut aqua vnciatim potus, pituitas trahit. Fracta ossa celerius solidescunt, si decocto foliorum corticis aut radicis foueantur. Humor in folliculis enascens prima germinis eruptione, cuti illitus nitorem inducit, faciemq; splendidiorē præstat, qui dū ficcatur, in animalia abit, quæ culicū formam gerunt. Folia cum tenerescunt, holerum more ad obsonia vsurpantur.

De Lignorum marcere.

CAP. CXIIII.

I ncidens caudicibus lignisq; veteribus caries congeritur, quæ farinæ modo illita, vlcera purgat, & ad cicatricem perducit. Serpentina cohibet, si cum pari aniso & vino subacta,

linterisq; imposta, illinatur.

De Populo nigra. CAP. CXV.

POpuli nigrae folia cum aceto illita, magna utilitate podagricis doloribus illinuntur. Resinam populus fundit, quae in malagmata additur. Semen potum ex aceto comitialibus utile est. Lachrymam commemorant, quae in padum amnem defluat, durari ac coire in succinum, quod electrum vocant, alij chrysochoron. Id atritu iucundum odorem spirat, & aurum colore imitatur. Tritum, potumq; stomachi ventrisq; fluctiones sistit.

De Harundine. CAP. CXVI.

IN harundinum genere quaedam nastos vocatur, ex qua sagittae factitari solent. Alia femina qua tibi arum ligulas efficiunt. Alia quod fistulis addita sit, Syringias, cui multum inest carnis, crebris cineta geniculis, ad librorum conscriptionem accommodata. Alia crassa, concava, apud amnes nascens, quae a quibusdam cypria, ab alijs donax appellatur. Alia phragmites seu vallatoria, gracilis, candidans, vulgo cognita. cuius trita radix per se, aut cum bulbis suis illita, spicula aculeosq; corpore extrahit. Luxata, lumborumq; dolores, cum aceto mulcet. Virentia folia tusa & imposta ignibus sacris medetur, & caeteris inflammationibus. Corticis cinere peruncta cum aceto alopeciae sanantur. Paniculae lanugo si aures intrauerit, exsurdatur. Eundem effectum implet harundo quae cypria dicitur.

De Papyro. CAP. CXVII.

PApyrus qua chartae fiunt, nullis non cognita, praecipue in medicina utilitatis ad laxandas fistulas. Madefacta lino inuoluitur usque dum inaruerit. Constricta enim atq; immissa in hiatus humore completur, et intumescendo fistulas aperit. Habet nescio quid alimenti radix. Itaque aegyptij eam mandunt, succum tantum deuorantes, & mansam expuunt. Iphis radicibus pro ligno utuntur. Crenata papyricinis depascentia ulcera cum omnium partium, tum oris maxime, cohibent. Verum melius id combusta charta praestat.

De Myrica. CAP. CXVIII.

MYrica seu tamarix arbor vulgo cognita est, cum apud pigras & stagnantes aquas enascatur, fructum quasi flore ferens copiose mucosum. Aegyptus syriaq; alteram gignunt mitiorem, syluestri caetera similem. Fructum parit gallae proximum, inaequaliter asperum gustu, quo conuenienter utimur vice gallae in medicaminibus oculorum orisq;. Datur cruentae excreationi in potu, & coeliacis, & contra profluuiam feminarum, regium morbum, et phalangiorum morsus.

DE MEDICINALI MATERIA

Illitus tumores inhibet. Cortex in eisdem vsus adhibetur. Decoctum foliorum cum vino potum, lienem absumit. Ad dolorem dentium in collutionibus salutare, & mulieribus fluctioni vuluæ oportunis, in deseccionibus. Phthiriasi lendibusq; circumfusum prædest. Abundantiam fœminarum sistit impositus arboris cinis. Potorios calices e caudice lienosis moliuntur, quo datus in his potus proficiat.

¶ De Erica. CAP. CXIX.

Erica fruticosa arbor myricæ similis, longe minor, cuius florea pes reprobum mel efficiunt. Tam flos quam coma serpentium ictibus illitu medetur.

¶ De Acacalide. CAP. CXX.

Acalis fructus est nascētis in ægypto fruticis, seminis myricæ quadā tenuis similis, cuius aqua in qua maderit ad collyria additur, quæ ad excitandā oculorū aciem conueniūt.

¶ De Rhamno. CAP. CXXI.

Rhamnum alij persephonion vocant, alij leucacantham, Romani spinā albam, aut cerualem, Aphri atadim. Rhamnus fruticat, in sepibus ramos ferens rectos & aculeos in acutæ spinæ modum, folijs paruis, oblongis, suppinguibus, teneris. Alterū ei genus candidius. Tertium nigrioribus latioribusq; folijs constat, et quadam tenuis rubentibus, cuius rami quinum cubitorum longitudinem implent, infirmitioribus horrentes spinis, innocentioribusq;. Fructum ædit latum, candidum, tenuem veluti foliculum, hastulæ regię similem. Omnium folia igni sacro, & serpentibus vlceribus, efficaciter illinuntur. Fama est ramos huius valuis fenestrisve impositos, veneficia depellere.

¶ De Halimo. CAP. CXXII.

Halimum alij damafonium vocant, alij Erymon, alij Brettaniam, alij Rhabdion, alij Basilion, magi Mercurij basim, aut Osiridis diadema, alij Elystephanon aut sacrum caulem, pythagoras Anthenoros, ægyptij asontiri, alij asphen, alij asaeluri, alij asariphen, Latini Albutium aut Ampeluciam. Halimus frutex est sepimētis idoneus, similis rhamno, sine spinis, folijs oleæ, sed latioribus. Nascitur in sepibus & maritimis. Folia decoquuntur cibrorum gratia. Radix conuulsa, rupta, torminaq; mitigat, dragmæ pondere in aqua mulsâ pota. Eadem lactis vbertatem facit.

¶ De Paliuro. CAP. CXXIII.

Paliurus frutex cognoscitur aculeatus, durus, cuius semen pingue et fuliginosum inuenitur. Quod potum tussi opitulatur, Veneficæ calculos cōminuit. Serpentium ictibus aduert

satur. Folia & radix astringentiam vim habent. Quorum decoctum potu aluum fistit. Urinam trahit. Contra venena & serpentium morsus auxiliatur. Radix recetia tubercula, tumoresq; omnes discutit, trita & imposita.

De Acuta spina.

CAP. CXXIII.

Macuta spina, quam pyrinā aut pityanthen aliqui vocāt, arbor est pyraestro similis, spinosa, et minor. Baccas profert myrti, plenas, rubras, fragiles, & intus nucleū, radicē multifidā, alte descendente. Huius baccæ potu aut cibo, alui profluuium, & abundantiā foeminarum fistit. Radix illita aculeos & spicula extrahit. Arborum tum fieri tradunt, si ter radice veter, aut sensim feriatur aut perungatur

De Rubo canis

CAP. CXXV.

Frutex est arboris instar, rubo longe maior. Folia fert multo latiora myrto, firmis circa ramos spinis, flore candido, fructu oblongo, nucleo oliuæ simili, qui per maturitatem fuluescit, et floculos intus continet. Fructus exemptis interioribus flocis arefactus, aluum fistit. Feruesciti enim in vino, mox poti, arteriam infestant.

De Ligustro

CAP. CXXVI.

Ligustrum arbor est oliuæ folijs circum ramos, latioribus, mollioribus, et virentioribus. Flore candido, muscoso, odorato, semine sabuci, nigro. Optimum nascitur in Canopæ et ascalone. Folia astringentiam vim habent. Quare commanducata vlcibus oris medentur. Illita feruidis inflammationibus, carbunculisq; profunt. Decocto eorundem igni ambusta fouentur. Capillum ruffant trita folia, que in radiculæ succo maduerint. Flos ex aceto fronti illitus capitis dolorē sedat. Cyprinum oleum quod ex eo fit, excalfacit, emolliq; neruos, quoniā mista quæ feruenti natura prædita sunt, assumat.

De Tilia

CAP. CXXVII.

Tilia arbor est ligustri magnitudine. Folijs oleæ, nigrioribus et latioribus. Fructu lētisci, nigro, subdulci, racematim coherentente. Asperis nascitur. Huius folia astringūt, ad eadem vtilia ad quæ oleaster, cum astringente est opus, maxime ad infantium vlcera in ore, commanducata, aut si decocto colluantur. Pota urinā ac menses cient.

De cisto

CAP. CXXVIII.

Cistus quem aliqui citharon, aut cissaron vocant, ramosus frutex est, sed improcærus, foliosus, saxosis locis nascens. Folijs rotundis, acerbis, hirsutis. Flos masculo vt mali punicæ, foeminae albet. Vis astringens, vnde flores in vino austero bis in die po-

DE MEDICINALI MATERIA

ti, profunt dysentericis. Et nomas illiti cohibent. Vtustati vlcera, et igni ambustis cum cerato medentur.

De Hypocistide. CAP. CXXIX.

Hypocistis Robethron, aut cytinus a nonnullis cognominata, iuxta cisti radices nascitur, floris punici similitudine. Quædam flaua. Altera virens. Tertia candida. Liquatur acaciæ modo. Aliqui tamen exiccant, fractamq; macerant, et iocoquant, reliquaq; vt in lycio prosequuntur. Vires acaciæ habet. Verum aliq; magis siccat, et astringit. Prodest dysentericis, cœliacis, sanguinem excreantibus. Fœminarum profluuium et pota et indita.

De Ladano. CAP. CXXX.

Et alterum cisti genus, ledon a nonnullis appellatū, frutex simili modo nascens, longioribus folijs et nigrioribus. quæ verno tempore quiddam cotrahunt pingue. Foliorum vis astringens, atq; effectus cisti præbens. Fit ex eo quod ladanum dicitur. Siquidem cum cisti frondes pascuntur capræ hirciq;, pinguitudinem conspicue barba carpunt, et suo lentore vilosiscruibus adhærescentem reportant, quam depeñtes incolæ, colantesq; cogunt in offas, et ita recondunt. Alij vero attractis funiculis, infidentem fruticibus lentorem abstergunt, conglomerañtq; in ladanum. Maxime probatur odoratum, subuiride, facile mollescens, pingue, quod arenas non collegit, nec squallore oblitum est, resinofum, quale in cypro gignitur. Arabicum vero lybicumq; vilius. Natura ei spissandi, calfaciendi, molliendi. Laxat ora venarum. Capillum fluentem continet, addito vino myrrha aut myrteo oleo. Cicatricibus decorem reddit cum vino illitum. Medetur aurium doloribus cum hydromelite aut rosaceo infusum. Suffitu secundas eicit. Pessis immistum, vuluæ duriciæ sanat. In medicamenta quæ dolorem tussimq; finiunt & malagmata vtiliter inseritur. Alum fistit cum vino vetere potum. Et vrinam ciet.

De Hebeno. CAP. CXXXI.

Hebenus optima habetur æthiopica & nigra, nullos habes venarū discursus, sactitij cornus læuitate. Cū frāgitur densa apparet, mordēs gustu, atq; astringēs. Suffitur iucūdo odore supra carbones sine fumi tædio. Recens autē ad ignē prolata ob pinguitudinem accenditur, & trita ad cotem flauescit. Altera est Indica internatis segmentis candicantibus, & modice fuluis, item frequentibus maculis. Cæterum prior, bonitate antecedit. Apud quosdā sesamina, aut spinea ligna, hebeni vice veniūt, quod discernitur ex eo, quod fungosa sunt, et in purpureas assulas resoluuntur, nichil mordacitatis in gustu nec redolentiæ in suffitu præferentia. Caliginem oculorum absterget,

Ad veteres distillationes, pustulasq; mirū in modū pollet. Si quispiā facta ex eo coticula collyrijs vtatur, meli⁹ proficiet. Ad oculorū medicamenta efficax est, si scobes ramentave vino chio die noctuq; macerata, in collyria digerantur. Nonnulli prætrita ramenta excolant, reliquaq; eundem in modum peragunt. Alij pro vino aqua vtuntur. Vritur in fistili nouo donec in carbones redigatur. Lauatur plumbi modo, & ita siccis lippitudinibus conducit.

De Rosa. CAP. CXXXII.

Rosa refrigerat & astringit, sed sicca multo magis. Succus recentibus folijs exprimitur, defectis forfice vnguibus, sic appellantur candidæ foliorū partes. Reliquū in pila premi & teri debet in vmbra, donec cogatur, & ita ad oculorū circūlitiones recōdi. Siccātur etiā nū folia rosarum, continuo versata, ne muceāt, neve situs in ijs insideat. Aridis rosis & in vino decoctis expressus liquor, facit ad dolores capitis, aurī, oculorum, gingiuarū, sedis, & intestini, ac vuluæ, pīna illitus aut infusus. Eadē sine expressione tusa, præcordiorum inflammationibus, humidis stomachi vitijs, igni sacro illini prodest. Siccis ac tritis fœmina asperguntur. Misceri solent vulnerarijs antidotis atq; compositionibus quas antheras vocant. Folia vruntur in calliblephara. Flos qui in medijs rosis inuenitur, siccatus, gingiuarum fluctionibus efficaciter inspergitur. Capita pota citam aluum, et cruentas reiectiones sistunt.

De Roseis pastillis. CAP. CXXXIII.

Pastilli quos rodides vocant, hac ratione conficiūtur. Rosarum viridum, quæ nullo antea humore madefactæ exaruerint, drachmæ triginta, indicæ nardi drachmæ decem, myrrhæ drachmæ sex, tritæ digeruntur in pastillos, qui trium obolorū pōdus æquēt. Siccatiq; in vmbra, in fistili non picato, atq; obturato recōduntur. Alij adijciunt costi drachmas duas, iridis illyricæ totidem, & vinum chium cum melle miscent. Mulieribus monilium loco vsui sunt, ad retundendum graue sudoris virus. Tritis etiā vtuntur ad illitiones & diapasmata quæ fiunt ad sudores coercendos, ita vt a balneis inarescant corpora, dein frigida aqua abluantur.

De Lycio. CAP. CXXXIII.

Lycium quod aliqui pyxacanthan vocant, arbor est spinosa, ramis trium cubitorum, aut longioribus, folijs buxi, densis, fructu piperis, nigro, læui, amaro, densoq; cortice pallido, nō dissimili lycio madefacto, radicibus multis, obliquis, lignosis. Nascitur plurimum in Capadocia, Lycia, & plerisq; alijs locis. Aspera loca amat. Coquūtur rami cum radiculis tuis & ante per aliquot dies mace-

DE MEDICINALI MATERIA

rati, tum abiectis lignis denuo liquor coquitur, donec mellis crassitu-
do fiat. Adulteratur id lyciū adiecta decoctioni amurca, aut abfinthij
succo, aut felle bubulo. Innatans spuma inter coquēdum exempta, ocula-
lorum medicamentis additur. Reliquo ad alia vtuntur. Simili modo
fit lycium, semine expresso & insolato. Optimum quod vri potest, re-
stinētumq; rubentem spūmam ostendit, glebis extrinsecus nigris, intus
cum fregeris ruffis, ingustabile, cum amaritudine astringens, crocino
colore, cuiusmodi Indicum est, cæteris præstātius. Lyciū astrigit. Ca-
liginem oculorum discutit. Genarum scabiem, pruritus, veteresq; flu-
ctiones sanat. Facit ad purulentas aureis, exulceratas gingiuas, tonfil-
las, labiorum fissuras, sedis rimas, attritusq; illitum. Cœliacis, dysente-
ricis, potum inditumq; cōuenit. Datur sanguinem excreātibus, & tussi
ex aqua. Contra rabiosi canis morsus in catapotio deuoratur, aut in
aqua bibitur. Flauos facit pilos. Paronychijs, vlceribus quæ serpunt
aut putrēt, medetur. Fœminarum profluuia appositum sistit. Rabio-
sorum icribus ex melle potum, aut vice catapotij deuoratum, auxilia-
tur. Tradūt Indicum fieri lyciū, ex frutice lonchitide appellato. Ea
spinarū generi ascribitur, ramos rectos habēs, ternū cubitorū lōgitu-
dine, maioresve, rubo crassiores, a radice numerosos. Fructus cortex ru-
bescit. Folia oleæ similia. Hærbā in aceto decocta proditur lienis in-
flāmationibus et regio morbo mederi. Et fœminarū purgationes eli-
cere. Assueuerant etiam crudam in potu, eisdem effectus præstare. Se-
men cyatho dimidio potum, pituitam expurgare. Venenis quoq; au-
xilium esse.

De Acacia.

CAP. CXXXV.

AAcacia in ægypto nascitur instar arboris, frutice spinoso,
non se in rectum attollente. Florem habet candidum, & se-
men lupino simile in folliculis, ex quo succus expressus sic-
catur in vmbra, niger ex maturo semine, subruffus ex viridi. Eliga-
tur modice ruffus & odoratus. Aliqui folia cum semine exprimunt.
Manat & gummi ex ea spina. Vis ei ad spissandum, refrigerandumq;
efficax. Succus oculorum medicamentis utilis. Valet ad ignem sacrū,
vlcera quæ serpunt, perniones, pterygia, & oris vlcera. Procidentes
oculos reprimat. Mensium abundantiam sistit. Prociduam vuluam co-
hibet. Citam aluum supprimit aut potus aut inditus. Capillos deni-
grat. Lauatur oculorum medicamētis, trito in aqua, mox effuso quod
concreuerat, donec purā extet aqua. Et ita cogitur in pastillos. Vritur
etiam in fidili nouo fornacibus, torreturq; in carbonum halitu perfla-
ta. Spinæ decoctum solutos artus fotu committit. Præfertur eius spi-
næ gummi, quod in vermiculorum speciem contrahatur, & vitri mo-

do perluceat, ligni expers. Proximum est candidum. Sordidum vero ac resinofum inutile. Cutis meatus obstruit. Et medicamentorum quibus ammiscetur, acrimoniam hebetat. Ambustis ex ovo illitum pustulas non patitur erumpere.

¶ De Acacia altera. CAP. CXXXVI.

M Alterum acaciæ genus in capadocia pontoque provenit, ægyptiæ spinæ similitudine, longe minor, tenerior, humilis. Aculeorum vallo munitur, folia habens rutæ. Semen lenticula minus fert autumno, in loculis ternū quaternumque seminū capacibus. Succus eius astringit, viribus inferior, & ocularibus medicamentis inutilis.

¶ De Amurca CAP. CXXXVII.

A Murca expressæ oliuæ recrementum est. Decocta in cupreo vase ad crassitudinē mellis astrigit, cæteros præbēs lycij effectus. Insuper dentiū dolori, & vulneribus, cū aceto, vino aut mulso, cōmode illinitur. Additur in medicamenta ocularia, et meatus obstruētia. Vtustate meliorem fieri constat. Vtiliter iufunditur sedis, genitaliū, et vuluæ exulcerationi. Si vero cum omphacio recoquatur ad mellis crassitudinē, cariosos dētes extrahit. Iumentorum scabiem cum decocto lupini et chameleonte illita sanat. Cruda et recenti amurca podagras articularesque dolores foueri vtilissimum. Peruncta in violosa pelle et hydropicis imposta, tumoris mollem reprimat.

¶ De Vitice. CAP. CXXXVIII.

A Gnon aliqui agynon, alij lygon vocant, alij Amictomiæ non, alij tridactylon, magi semnon, alij hæma ideos. Aegyptij sum. Romani salicem marinam, alij piper agreste, alij lecrislicum. Vitex seu castus frutex est in arborem assurgens. Nascitur in fluminum ripis, asperisque locis, ac torrentium alueis. Ramos gerit prælongos, fractu peruiacaces, folia oliuæ, sed molliora. Duo genera eius. Vna harum album florem mittit cum purpureo, altera tantum purpureum, & semen vt piper. Excalfactorias vires habet & astringitorias. Semen eius potum venenatis idibus, aquæ quæ cutem subijt, lienosisque auxiliatur. Lac euocat. Menses ciet, drachmæ pondere in vino potum. Genituram exoluit. Caput tentat, & soporem affert. Decoctum hærbae & seminis in defessione, mulieribus vuluæ malo oportunitis opitulatur. Item inflammationibus. Purgationes mouet semen cum pulegio potum, etiam suffitu vel appositu. Capitis dolorem dissoluit illitum. Instillatur cum aceto & oleo capiti in letargo & phrenitide. Folia suffitu aut substratu fugant venenata. Illita quoque serpentium moribus auxiliatur. Testium duricias cum butyro et folijs

DE MEDICINALI MATERIA

vitium emolliūt. Rimas sedis semen cum aqua illitum mitigat, et cum folijs medetur luxatis, vulneribusq;. Virgam qui manu teneat dū iter facit, negatur intertriginem sentire. Agnum quasi dicas purum vocāt Græci, quoniam matronæ in thesmophorijs atheniensium castitatem custodientes, folijs cubitus sibi sternunt. & lygon quasi vimen, propter inuictam fere ramorum flexilitatem.

De Salice. CAP. CXXXIX.

Salix vulgo nota est, cuius semē, folia, cortex, & succus spissādi vim habent. Trita folia cum exiguo pipere et vino pota, ileosis subueniunt. Sumpta cum aqua præstant mulieribus ne concipiant. Salignum semen in potu sanguinē expuentibus prodest. Cortex eosdem præbet effectus. Corticis cinis admisto aceto illitus, clauos et callos tollit. Ex folijs et cortice succus cū rosaceo in calice punici calfactus, aurium doloribus auxiliatur. Decocto eorum podagras foueri vtilissimum. Furfures purgat in corpore. Excipitur succus qui manat ex ea, cum floret exciso cortice. In plaga enim concretus humor inuenitur, qui ad purganda quæ obstant oculis, suam vim præbet

De Syluestri olea. CAP. CLX.

Syluestris oleæ, quam aliqui oleastrum appellant, alij æthiopicam oliuam, folia astringunt. Trita autem & imposita ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, epinyctidas, carbunculos, paronychia, nomasq; cohibent. Crustas emarginant cū melle illita. Quinetiam sordida repurgant. Inflammationes panosq;, cum melle imposita discutunt. Cutem a capite vulsam conglutinant. Oris vlceribus com manducata medentur. Succus et decoctum eosdem habent effectus. Sanguinis reuptiones, ac muliebre profluuium, ad motus succus inhi bet. Vuæ oculorum pustulisq; prodest. Vlcers & veteres deflutiones fistit. Quapropter in collyriâ additur, ad genarum erosiones perq; vtilis. Exprimitur succus tuis folijs, affuso vino ex aqua, ficcatusq; sole in pastillos digeritur. Sed longe validior ad recondendum succus habetur, qui cum vino q̄ cum aqua expressus est. Auribus subuenit, siue vlcerentur, siue pus effluat. Folia conuenienter celiacis cum farina hordeacea illinuntur. Vruntur enim floribus folia, vt spodij vicem cinis præstet. In cruda olla oblito ore luto, vsq; dum figlinū percoquatur, restinctaq; vino & rursus subacta, eodē modo vruntur. Postremo cerusæ modo elota coguntur in pastillos. Huiusmodi cinerem in medicamentis oculorum constat spodio non cedere. Sed eisdē viribus præditum esse putandum est. Foliorum fatiux oleæ eadem vis intelligitur, sed aliquanto inferior. Vnde ocularibus medicamē

tis ob suam mitiorem vim conuenientior est. Sudor ligno virenti ac cēso manans, illitu sanat lichenas, surfures, et scabiem. Oleaginum semen illitum medetur furfuribus, et vlceribus quæ depascunt vorantq̃. Quod autem intra nucleum est ex adipe & farina scabros vngues excutit.

De Colymbadibus oliuis CAP. CXXI.

Colymbades tritæ & ambustis illitæ, pustulas gigni prohibēt. Sordida vlcera purgant. Murix succus collutas gingi-
uas contrahit. Et motus dentium firmat. Oliua flaua & recēs stomacho vtilior est. Vētri difficilis. Nigra autem & matura, corrup-
tionī oportuna est. Stomacho aduersatur. Oculis non conuenit. Ca-
pitis dolorem mouet. A refecta illitu depascentia vlcera fistit. Et car-
bunculos emarginat.

De Oleo syluestris oliuæ CAP. CXXII.

Oleo syluestris oliuæ humidis gingiuarū vitijs colluitur. Dentiū mobilitates stabilit. Calfacti fots, gingiuis fluctio-
ne laborantibus vtilis est. Lanā enim specillo circūligatam
oleo madefacere oportet, et gīgiuis admouere, donec albæ spe dētur.

De Lachryma æthiopicæ oleæ. CAP. CXXIII.

Lachryma quam æthiopicæ olea stillat, scamoniæ similis est, fulua, stillis exilibus constans, mordax. Quæ autē ammoni-
aci, aut gummi similitudinem refert, colore nigricans, nec
gustu mordens, superuacua est. Nostrates oleæ, oleastriq̃ similem la-
chrymam sudāt, quæ cōmode ad oculorū hebetudines illinitur. Cica-
trices albuginesq̃ illitu emendat. Vrinā et menses ciet. Cauis dentiū
īpressa, ad dolores efficax est. Inter venena scribitur. Partus pellit. Le-
pras et ipetigines sanat. Appellatur autē æthiopicæ et agrestis olea.

De quercu CAP. CXXIIII.

Quercus omnis adstrictoriā vim habet, præsertim liber qui cortici & ligno intercedit. Quinetiā tunica putamini glādis subiecta decoctum ex ijs datur dysentericis, cœliacis, sanguī-
nem excreantibus. Trita in pefso, fœminis fluctione vuluæ laboran-
tibus subijcitur.

De Glande. CAP. CXXV.

Glandes eisdem effectus exhibent. Vrinā ciunt. Capitis do-
lorem & flatus in cibum sumptæ pariunt. Resistunt efitatē
venenatorum iſtibus. Decoctum corticis cum lacte vacci-
no potum prodest contra toxica. Intritæ crudæ, inflammationes illitu
leniunt. Ad duricias quas cacoethæ vocant, & malefica vlcera cum sal-
sa axungia conueniunt. Iligneæ glāndes viribus quærnas præstant.

DE MEDICINALI MATERIA

De Fago & ilice. CAP. CXLVI.

Fagus & ilex quærcus generi assignantur, & confimile munus obeunt. Ilignæ radicis cortex cum aqua coctus dum eliquescat & tota nocte illitus, denigrat capillos, prius cimolia terra purgatos. Folia omnium tusa & trita tumoribus profunt. Et imbecillas membrorum partes corroborant.

De Castaneis. CAP. CXLVII.

Sardianæ glâdes quas aliqui castaneas, aut lopima, aut glandes Iouis appellât, adstringunt, similesq; effectus præbent. Præfertur tunica quæ carnem & corticem media intercurfat. Caro his qui ephemerum biberunt conueniens est.

De Galla CAP. CXLVIII.

Galla fructus est quærcus. Aliqua omphacitis appellat, parua quidē sed torosa, solida, nullo foramine peruia. Altera plana leuis, perforata. Eligi debet omphacitis, quæ efficacior est. Vtriusq; vis vehemēter adstringere. Tritæ excrescētia in carne, fluctiones gingiuarū & vuæ, atq; oris vlcerationem cohibent. Nucleus, dentium caruēnis inditus dolorem sedat. Crematæ carbonibus donec igne flagrent & vino aut aceto aut acida muria extinctæ, sanguinem supprimunt. Decoctum quibus insidere expedit efficax est. Et contra vuluas procidentes, fluctionesq; Capillos denigrant aceto aut aqua maceratæ. Dysentericis celiacisq; cum vino aut aqua tritæ conuenienter illinuntur, aut bibuntur. Obsonijs addi debent, aut integræ in aqua præcoqui, in qua nonnihil excoquendum est, quod ipsis conferat. In summa his vtendum ad adstringenda quæ opus sunt.

De Rhoe. CAP. CXLIX.

Rhus quæ obsonijs aspergitur, ab aliquibus erythros appellata, semen est coriarij fruticis. Ita vocari solet, quoniam coriorum infectores ea vtantur ad inspissandas pelles. Arbuscula in petris nascens, binum cubitorum altitudine, folijs oblongis, rubicantibus, in ambitu serratis, acino vuarum gracilium, denso, magnitudine terebinthi, quadatenus lato. Cuius corticosa tunica perq; utilis est. Folia vim habent adstringēdi & acaciæ effectus præbent. Decoctum capillos denigrat. Dysentericis infunditur, et in potus eorum in seculisq; adijcitur. Instilatur auribus purulentis. Gangrænas et pterygia cohibent folia ex aceto aut melle illita. Liquamentum fit ex aridis folijs, ad crassitudinē mellis in aqua decoctis, ad eadem vt lyciū cōueniens. Semen eosdē effectus exhibet. Celiacorū, dysentericorumq; obsonijs inspergitur. Fracta desquamata, liuidaq; illitū ex aqua ab inflammatione vindicat. Linguae asperitates cum melle abstergit.

Candida foeminarū profluuia fistit. Hæmorrhoidas sanat, cū quærno carbone intrito admotū. Latex in quo semen maduit decoctus, cogitur coitq̃, efficacior ipso semine. Gummi defert quod dentium cauis imprimitur, ad dolores finiendos.

¶ De Palma.

CAP.

CL.

P Alma in ægypto gignitur. Ea medio autumnī vigore decerpi solet, arabici myrobalani similis, pomatis cognomine, colore viridi, & odore mali cotonei, quod si ematurescens sole percoquatur, phœnicobalanus fiet. Palma acerba est et adstringēs. Contra alii foeminarūq̃ profluuia, in viño austero bibitur. Hæmorrhoidas fistit. Vulnere glutinat illitu. Phœnicobalani plus ficcis adstringunt. Capitis dolore afferunt. Copiosiores in cibo inebriāt. Sicciores sanguinē excreantibus, stomachicis, & dysentericis vtilēs in cibo. Illi nuntur cū cotoneo et cærato œnanthino vesicæ vitijs. Carioræ præsertim faucium asperitati esu medentur.

¶ De Thebaicis palmis.

CAP.

CLI.

T Hebaicarū decoctū potu æstuationē sedat. Vires recreat cum hydromelite veteri sumptū. Cibo idē faciunt. Fit ex eis vinū ad eadē conueniens. Decoctū potu & gargarisatione magno pere adstringit, & cohibet. Nuclei palmarum cæterorū more cremati in crudo fistili, & vino restincti cinere loto, spodij vicē efficiunt. Miscenturq̃ in calliblephara. Quod si non iustam vstionē acceperint, de nouo cremandi. Vim adstringendi habent, & spiracula cutis obstruunt. Contra oculorum vnam, & pustulas, palpebrarum defluuia, cum nardo effectum præbent. Corporis excrementas reprimunt. Vlceras ad cicatricem perducunt. Sed inter primas vtilēs ex palmis humilibus ægyptiæ.

¶ De Palma Elate.

CAP.

CLII.

P Alma, quam aliqui elaten aut spatham appellāt, fructus palmarum adhuc florentium, tegumentum est calyxq̃, quo in spiffamenta vnguentarij vtuntur. Optima habetur odorata, adstringēs, grauis, præclusa, intus pinguis. Vis ei adstrictoria. Sistit vlceras quæ depāscunt. Laxatos artus committit. Trita miscetur cataplasmatibus & malagmatis. Prodest præcordijs, imbecilli stomacho, & iocineri affecto, mista cōferentibus cataplasmatibus. Eius decoctum subinde deterfum, capillos denigrat. Datur bibendum congrue, renum vesicæ & viscerum vitijs. Vulux ac ventris fluctiones fistit. Scabiem cum resina & cæra sanat, si viginti diebus recens apponatur. Fructus quem suo amplexu fouet, Elate etiam vocari solet, & ab aliquibus Bo rassus. Adstringit & spathæ effectus præstat, non sic vnguentis expetitus. Alba medula caudicis recens in cibo, aut decocta eadem facit.

DE MEDICINALI MATERIA

De Malo punico. CAP. CLIII.

M Alū punicū omne boni succi est, stomacho vtile, nullū sufficiens alimentū. Dulcia stomacho vtiora habentur. Sed aliquid tantulū in eo calorem gignūt. Inflationes pariunt. Vnde in febrī abdicantur. Acida adstringūt. Aestuanti stomacho auxiliantur. Et multo magis cōtrahūt, ac vrinā ciēt. Ora gingiuasq; lædūt. Vinosā vero mediā sortiūtur naturā. Nuclei acinorū acidi punici ī sole ficcati, & obsonijs insparsi, concoctive, fluentē aluū stomachūq; fistunt. Cœlesti aqua madescūt, bibūturq; cōmode sanguinē excreantibus. Ad defessus dysentericorū, fœminarūq; fluctione vuluæ laboratiū vtilis sunt. Expressus nuclei succus coquitur cū melle ad oris, virilitatis, & sedis vlcera, nomas, reduuias, & ea quæ in corpore extuberant, aurīū dolores, & narium vitia, præsertim acidi.

De Cytino id est flore punici. CAP. CLIIII.

H Vius flores cytini vocātur, qui adstringūt, siccāt, cohibēt. Sanguinolēta glutināt. Quas punicū præstāt vtilitates. Humida giguarū vitia mobilesq; dētes decocto colluūtur. Herniā prolapiū intestini erūpētē cataplasmate repellūt. Memorix tradūt qui tres q̄minimos cytinos deuorauerit, nullā eo āno lippitudinē passurū. Eliquat hypocistidis exēplo. De Mali corio. CAP. CLV.

M Alicoriū asperū est mali punici putamē, quod aliqui fidion appellant. Id spissandi vim habet, & quos cytini, præbet vsus. Decoctū radice potu latas vētris tineas pellit. Et easdē euocat.

De Balaustio. CAP. CLVI.

B Alaustiū syluestris punici flos est cytino similis. Cui⁹ cōplura genera reperiūtur, cādidū, fuluū, rosaceū. Liquamētū ex eo fit hypocistidis modo. Cui adstrictoria vis inest, eadē faciēs quæ hypocistis & cytinus. De Myrto CAP. CLVII.

M yrtus satia nigra vtior est medicinæ q̄ candida. Sed hac multo magis mōtana. Semen tamē imbecillius parit. Vis & myrti & feminis adstringit. Semē viride aut aridū in cibo datur sanguinē excreantibus, & vesicæ erosionibus. Succus virentibus baccis expressus eosdē effectus exhibet. Stomacho vtilis. Vrinam cit. Prodest cōtra phalāgij morsū, & scorpionis ictus in mero. Seminis decoctū capillū tigit. Ius decocti in vino vlcera in extremitatibus sanat. Oculorū inflāmationes illitū cū polline polētæ lenit. Cōtra ægilopas illinitur. Crapulā arcet præsumptū vinū, quod feruescētō semine exprimat, alias enī acorē cōtraheret. Præstat vinū feminis effectus. Vtile procidētix vuluarū in defessionibus, sedis vitijs, & fœminis fluctione vuluæ laborantibus. Purgat fures, vlcera capitis manantia, atq; eruptiones papularum. Fluentes capillos continet. Additur

quoq; in medicamēto quod liparas vocāt, vti oleū quod ex folijs eius factū est. Decoctū foliorū ad defessiones balnearū conuenit. Et contra laxatos artus, & male solidescētes. Eo fracta ferruminationi repugnātia vtilissime fouētur. Vitiliginē emēdat. Purulentis auribus infunditur. Et capillos denigrat. Succus eadē efficit. Trita folia & ex aqua illita humidis vlceribus, & mēbris omnibus fluxione laborātibus, cœliacisq; profunt. Et admisto omphacino oleo aut exiguo rosaceo cum vino ad vlcera serpētia, ignē sacrū, testiū inflammationes, epinyctidas, & cōdylomata. Arētium foliorum farina vtiliter inspargitur paronychijs, pterygijs, & cōtra alarū fœminūq; perfusiones. Cardiacorū sudores cohibet. Folia cruda seu cremata cū cærato, ambustis, paronychijs, pterygijsq; medentur. Exprimitur folijs succus adfuso vetere vino aut aqua cœlesti, cuius recētis vsus est. Nā exiccatus plane cariē sentit, & vires amittit.

De Myrtidano. CAP. CLVIII.

Myrtidanū dicitur incremētū inæquabile, verrucosum & cōcolor. Quod perinde quasi manus myrti caudicē amplectitur. Magis q̄ myrtus adstringit. Tusum addito austero vino reponitur, coactūq; in pastillos siccat in vmbra, multo efficacius & folio & semine, cærato, pessis, infessionibus, cataplasmatibus admistū, vbi adstringēdū aliquid est.

De Cerasijs. CAP. CLIX.

Cerasia vētri vtilia sunt, si viridia sumant. Eadē siccata aluū fistunt. Gūmi quod cerasi refudarūt, cū vino diluto tussi veterisæ medef. Colorē cōmēdat. Visū exacuit. Appetētiā iuitat. Idē ex vino potū calculosis auxilio est.

De Siliquis CA CLX.

Siliquæ recentes stomacho aduerfantur. Aluū soluunt. Eadē siccatæ fistunt. Stomachoq; vtiliores fiunt. Vrinam ciunt, sed præcipue quæ vinaceis condiuntur.

De Malo. CAP. CLXI.

Folia flores & germina cū omnis mali, tū maxime cotoneæ adstringūt. Pomis acerbis adstringendi vis inest. Maturis vero longe secus. Ex ijs verna bilem gignūt. Neruos lædūt. Inflationes pariūt.

De Cotoneo malo. CAP. CLXII.

Cotonea stomacho vtilia. Vrinam ciunt. Verum tosta accommodatiora habentur. Profunt cœliacis, dysentericis, purulenta extussientibus, cholericis, præsertim cruda. Maceratorum liquor, cōmode in stomachi aut vētris fluxionibus, potui datur. Succus crudorum assumptus orthopnoicis salutaris est. Decocto fouentur vuluæ & sedes si procidant. Cotonea quæ melle condiuntur, vrinam mouēt. Mel autem sibi constringentem illā vim & inspissantem adsciscit. Quæ cū melle coquūtur stomacho atq; ori gratiora sunt.

DE MEDICINALI MATERIA

sed minus inspissant. Cruda cataplasmatibus adiunguntur, ad cohibendam aluum, aut si stomachus aestuet, aut in vomitiones effundatur, ad mamarum inflammationes, præduros lienes, & condylomata. Fit vinum ex ipsis tuis expressisq;. Sed quo perduret, quiddecim sextarijs succi vnus mellis adiungitur, alioquin in acorem degenerat. Prodest ad omnia quæ dicta sunt. Fit & oleum ex ijs quod melinum vocauimus, quo vtimur quoties adstringenti oleo est opus. Eligi oportet vera, rotunda, parua, & odorata. Quæ vero struthia dicuntur magna quidē sunt, sed minus vtilia. Flos & viridis & ficcus cataplasmatibus imponitur, ijs conueniens quæ adstrictionem desiderant. Inflammationibus oculorum, reiectionibusq; sanguinis, contra citam aluum, & mensium impetus, in vino bibitur.

De Malis dulcibus. CAP. CLXIII.

M Elimela venter molliunt & animalia expellunt. Stomacho negotium exhibent. Aestuosa. Ea a multis dulcia mala vocantur.

De Orbiculatis malis. CAP. CLXIII.

E Pirotica mala quæ latine orbiculata dicuntur, stomacho vtilia. Siftunt aluum. Urinas euocant. Malis tamen cotoneis inualidiora.

De Syluestribus malis. CAP. CLXV.

S yluetria mala similia sunt vernis, & adstringunt. Sane in hunc usum immatura opus sunt.

De Perficis malis. CAP. CLXVI.

P Erfica poma matura tam stomacho quam venter vtilia sunt. Acetosa aluum cohibent, sed sicca vehementius. Decoctum e ficcis alui stomachiq; fluxiones sistit.

De Præcocibus. CAP. CLXVII.

M Rmeniaca quæ a latinis præcocia dicuntur, minora sunt suaditis, & stomacho vtiliora.

De Medico malo seu citreo. CAP. CLXVIII.

M Edica mala aut cedromela quæ latini citrea vocant, nemini non cognita. Arbor ipsa omnibus anni temporibus pomifera, alijs deciduis, alijs subnascetibus. Malum oblongum est, rugosum, colore aurum imitans, cum grauitate odoratum. Semen habet pyri. Id in vino potum venenis resistit. Aluum mouet, Oris suauitate commendat, decocto eius colluto, aut succo. Estur in malacia mulieribus. Vestiaris impostum ab erosionis vitio vestes vindicare existimatur.

De Pyro. CAP. CLXIX.

P yrorum multa genera, quæ tamē omnia adstringunt. Adduntur conuenienter in repellentia cataplasmata. Decoctum e ficcis & cruda ipsa aluum sistunt. Ieiunos esitata lædunt.

De Pyraſtro. CAP. CLXX.

A Chras pyraſtri genus eſt, quod tardiffime matureſcit. Vim pyro adſtringentiorẽm habet. Et ad eadem conuenit. Stringunt etiã eius folia. Ligni pyrorum cinis efficaciter his auxiliatur, quos fungi ſtrangulant. Aiunt fungos ſi ſylueſtria pyra cũ eis coquantur, innoxios fieri.

De Meſpilis. CAP. CLXXI.

M Eſpilus quæ a nonnullis Aronia vocatur, ſpinofa arbor eſt, folio acutæ ſpinæ. Fert pomũ ſuaue, exiguũ, tribus itus offi- culis. Qua ex cauſa id nõnulli tricocon appellauere. Tar- de matureſcit. Eſu adſtringit. Stomacho gratũ eſt. Aluũq; ſupprimi- t.

De Setanijs. CAP. CLXXII.

A Lterum meſpili genus in Italia naſcitur, quod aliqui Seta- nium, alij Epimelida vocãt. Arbor folijs mali, ſed minori- bus. Pomum fert rotundum eſui aptum, ima parte latius. Quod adſtringit, ſerõq; matureſcit.

De Loto arbore ſeu faba græca. CAP. CLXXIII.

L Otus arbor eſt vaſtæ magnitudinis, ferens baccã pipere ma- iorẽ, dulcem, graui odore, ſtomacho facilẽ. Aluũ ſiſtit bac- cis. Ramẽtorũ ligni decoctũ ſiue potu ſiue infuſione dyſen- tericis, ac feminis fluſtione vuluæ laborantibus, auxilio eſt. Ruſſat capillos. Citam aluum cohibet.

De Corno. CAP. CLXXIIII.

C Ornus dura arbor eſt baccas ferens oliuæ modo oblongas, quæ primum virent, dein per maturitatem rubefcunt, aut cæræ colorem repræſentant. In cibo adſtringunt. Proflu- uio alui atq; dyſenterix ſalutares, ſiue in edulio, ſiue in cibis exhibean- tur. Muria vt oliuæ condiuntur. Sanies quam virentia folia torrendo reſudarunt, impetigini conuenienter illinitur.

De Sorbis. CAP. CLXXV.

S Orba colorẽ malorũ referẽtia priuſq; matureſcãt, diſſecta & ſole ſiccata mandũtur, vt aluũ ſiſtãt. Eadẽ eſt functio moli- torum farinæ, ſi polentæ loco ſumatur. Quod & decoctum eorum in potu præſtat.

De Prunis. CAP. CLXXVI.

P Runus arbor eſt nota, cuius pomũ eſtur. Sed ſtomachum male habet. Aluum mollit. Syriaca pruna & præcipue quæ damaſci gignuntur, exſiccata ſtomacho vtilia ſunt, Aluũ adſtringunt. Folia pruni in vino decocta gargarizatu vnam, gingi- uas, & tonſillas fluſtione laboranteis reprimunt. Præſtant idem ſyl-
d .iij.

DE MEDICINALI MATERIA

uestrium prunorum baccaë, post maturitatem exiccataë. Cum sapa vero decoctæ stomacho vtiliores redduntur. Aluumq; magis adstringunt. Gummi prunorum agglutinat. Potum in vino calculos comminuit. Ex aceto quoq; illitum impetigines infantium sanat.

¶ De Arbuto. CAP. CLXXVII.

MArbutus siue vnedo arbor est cotoneæ malo non dissimilis, tenui folio. Cuius fructus pruni magnitudinem implet, nullo intus nucleo. Huic apomacolæ cognomen est. Maturus aut flauet, aut rubescit, in esu acerofus. Stomacho aduersatur. Capitisq; dolorem mouet.

¶ De Amygdalis. CAP. CLXXVIII.

AMygdalæ amaræ radicū decoctum, vitia cutis in facie corrigit. Illitæ nuces idem munus præstant. Menses admotæ ciunt. Capitis dolori auxiliatur, illitæ fronti aut temporibus cum aceto vel rosaceo. Epinyctidas sanant ex vino. Item putrescentia vlcera, & quæ serpunt, & morsus canum cum melle. Earum autem esu dolores finiuntur. Aluum emolliunt. Somnum faciunt. Vrinam ciunt. Contra sanguinis reiectiones cum amylo assumuntur. Renum vitijs, & pulmonum inflammationibus ex aqua in potu aut eclegmate cum resina terebinthina dantur. Calculosis difficiliq; vrinæ in passo auxiliatur. Et illinctu cum melle & lacte hepaticis, tussi, & inflationibus coli, nucis auellanæ magnitudine. Quinis septenisve præsumptis ebrietatem non sentiunt potores. Vulpes si cū quauis esca eas vorauerint, emoriuntur. Gummi eius calcacit & adstringit. Reijcientibus sanguinem, potū auxilio est. Impetigines quæ summum corpus occuparunt, illitum cum aceto tollit. Tussi vetustæ cum diluto vino potum medetur. Calculosis cum passo bibere prodest. E nucibus græcis dulces cibo idoneæ, sed multo minus valent in remedijs q̄ amaræ. Attamen extenuant. Vrinam ciunt. Recentium esu cum suo putamine humida stomachi vitia recreantur.

¶ De Pistacijs. CAP. CLXXIX.

Pistacia quæ in syria gignuntur, pineis nucibus similia sunt, & stomacho facilia. Trita cum vino cōtra serpentium idus profunt, siue edantur siue bibantur.

¶ De Nuce iuglande. CAP. CLXXX.

Nuces iuglandes sunt difficiles concoctu, stomacho inutiles, biliosæ, capitis dolorem inferentes, tussientibus inimicæ, & vomituris ieiunis in cibo aptæ. Cū ruta vero & ficis præsumptæ venenis resistunt. Nec minus si a veneni haustu comedantur. Largius esitata tineas latas pellūt. Illinūtur mammarū inflammationi,

abscessibus, luxatisq; cum mellis exiguo & ruta. Cum cepa autem sale et melle, canis hominisq; morsui proficiunt. Tormina cum calyce suo perustæ, & vmbilico admotæ sedant. Putamen combustum tritumq; in oleo & vino, infantium capite peruncto, nutrit capillum. Alopecias replet. Sistunt menses nuclei vsti, si triti ex vino admoueantur. Idem e veteribus illiti carbunculis, gangranis, & ægyptijs medentur. Alopecijs commanducati & impositi præsentis sunt remedio. Nucibus tuis oleum exprimitur. Recetes stomacho innocentes sunt, & suauiores. Itaq; allio mistæ eximunt acrimoniã. Lioues in corpore illitu tollunt.

De Nucibus auellanis. CAP. CLXXXI.

Nuces auellanæ quas & leptocarya vocant, stomacho infestæ sunt. Ipsæ tamẽ tritæ & in aqua mulsa potæ, tussi veteri medentur. Tostæ & cum exiguo piperis potæ distillationem concoquunt. Crematarum cinis cum axungia aut adipe vrsi perunctus alopecijs capillum reddit. Aiunt nonnulli vsta earum putamina, & in cineris speciem redacta cum oleo, cæciorum oculorum pupillas infantibus denigrare, per fuso sincipite.

De Moro. CAP. CLXXXII.

Morus arbor nota est, cuius fructus aluum soluit. Stomacho inutilis est, & facile corruptionem sentit. Hoc idem præstat mori succus. Decoctus autem æreo vase atq; insolatus adstringentior redditur. Facit ad fluxiones, nomas, & tonsillarum inflammationes, addito mellis exiguo. Sed inolefcit vis eius adiecto scissili alumine, galla, croco, & myrrha, item myricæ semine, iri, & thure. Imatura mori poma siccantur, tusaq; acinorum rhois vice obsonijs misctur, vt cœliacos iuuent. Radicis cortex decoctus in aqua & potus aluum resoluit. Latas vëtris tineas excutit. His quoq; auxiliatur qui aconitum hauserunt. Folia ex aceto illita ambustis igni medentur. Tinguntq; capillum, vitium & fici nigræ frondibus simul coctis in aqua cœlesti. Succus foliorum cyathi mensura potus contra phalangiorum morsus auxilio est. Feruifacti corticis & foliorum iure dentes aptissime in dolore colluuntur. Radix circiter messem incisa, facto in ambitu scrobe, succum emittit qui postridie concretus inueniri solet. Is in dolore dentium efficax est. Tubercula discutit. Et aluum purgat.

De Sycomoro. CAP. CLXXXIII.

Sycomorũ aliqui etiã sycaminũ id est morũ vocãt, cuius fructus sycomorũ etiã propter inefficacẽ gustũ appellatur. Arbor est magna, fico similis, frõdosa, multo late abũdã, folijs mori. Pomum ter aut quater in anno fert, non ramis vt ficus, sed caudice ip̃a

DE MEDICINALI MATERIA

fo, caprifico non diffimile, dulcius grossis, sinegranis interioribus. Quod non maturefcit nisi vingue aut ferro scilpatur. Nascitur plurimum in caria, rhodo, locisq; non multi tritici feracibus, vbi pro-
uentu fœcundo iuuamentum adfert, cum annonæ caritas premit. Pomū aluo vtile est, sed nullam præbet alimoniam. Stomacho aduer-
satur. Succus tenera arbore antequam fructū ferat eximitur, lapidis i&tu summo cortice desquammato. Si enim altiore plaga violetur cor-
tex, nihil effluet. Spōgia aut vellere lachryma excipitur, quæ siccata & in pastillos coacta reponit. Vis succi emollit. Vulnera cōglutinat. Discutit collectiones cōdioni repugnantes. Bibitur etiam aut illini-
tur contra serpētium morsus, duratos lienes, stomachi dolores, & hor-
rores. Celerrime pomum teredinē sentit. Gignitur & in cypro arbor
genere distans, quod vlmus esse videatur, folijs sycomori, fructu pruni
crassitudine, multo dulciore, supradictis cætera similis.

De Ficis. CAP. CLXXXIII.

Fici maturæ recētes stomachum lædunt. Aluū soluunt. Sed
facile contracta ab eis fluxio fistitur. Sudorem euocant pa-
pula s̄q;. Sitim sedant. Calorem restingunt. Siccis natura ex-
calfaciendi. Vires alunt. Sed sitim magis stimulat. Aluo vtilis. Rheu-
matismis vētris et stomachi contrariæ. Gutturi autē, arteriæ, renibus,
vesicæ, & ijs quos longa valetudo decolorauit, anhelatoribus, hydro-
pici, comitialibus aptissimæ. Feruefactæ cum hyssopo & potæ, pectus
purgant. Tussi veteri, diurnisq; pulmonum vitijs conueniunt. Aluū
molliunt tusæ cum nitro & croco, dein manducatæ. Decoctum arte-
riæ & tōsillarum inflammationibus gargarizatu prodest. Cum hor-
deacea farina cataplasmati miscentur. Et in muliebres fetus cum fœno
græco & ptisana. Cæterum cum ruta coctæ torminibus infunduntur.
Coctæ illitæq; duricias discutunt. Parotidas ac panos emolliunt. Fu-
runculos ad maturationem perducunt, maxime nitro, iri, aut calce ad-
dita. Crudæ si cum antedictis tundantur, eadem efficiunt. Cum ma-
li corio, pterygia purgant. Cum atramento sutorio deploratis fere ti-
biarum fluxionibus, & cacoethicis vlceribus medentur. Quin & cū
vino decoctæ addito absynthio & hordeacea farina, vtilissime hydro-
pici illinuntur. Crematæ cum cærato sanant perniones, pruriginis.
Sonitusq; si crudæ terantur, & synapi liquido exceptæ auribus instil-
lentur. Tam syluestri, q̄ satiuæ fici la&eus succus coaguli modo lac cō-
trahit, concretumq; dissoluit, vt acetum. Exulcerat corpora. Venarū
spiracula laxat. Soluit aluum. Vuluam aperit cum detrita nuce græca
potus. Mēstrua ciet cum luteo oui appositus, aut tyrrhenica cæra. Po-
dagricorū cataplasmatibus cū farina fœnogræci & aceto vtilis. Lepras,

lichenas, vitiligines, vitia cutis in facie, psoras, vlcera in capite manantia, cum polenta expurgat. Instillatum plagæ percussis a scorpione, venenatorum istibus, & rabiosi canis moribus auxiliatur. Prodest dentium dolori lana exceptus, & in cauis eorum additus. Verrucarum informicationes tollit cum adipe, circumlita in ambitu carne. Hoc idem præstat succus e teneris ramis syluestris ficæ, qui lacte prægnates, silente adhuc oculo tusi exprimuntur, & siccatu in umbra reponitur. Et lac & succus imponuntur exulceratorijs medicamentis. Decocti cum bubulis carnibus ramuli ficulni, facilem afferunt decoctionem. Lac efficiunt quod magis soluat, si inter coquendum ficulneo furculo spathe loco moueatur.

De Grossis. CAP. CLXXXV.

Grossi quæ erinei nonnullis vocantur, coctæ illitæ & strumas nodosque omnes emolliunt. Crudæ formicantes verrucas & thymos nitro farinaque additis tollunt. Folia eadem possunt. Illita cum sale & aceto vlcera in capite manantia, epinyctidas, & furfures sanant. Ijs ficosæ extuberationes, & genarum scabrie perfricantur. Nigræ ficus folijs cauliculisque candidæ vitiligines perunguntur. Faciunt ad canum morsus & vlcera quæ cæria id est fauos vocant. Grossi cum syluestris papaueris folijs ossa extrahunt. Furunculos cum cæra discutunt. Contra muris aranei morsus, & scolopendræ venena, cum eruo & vino illitæ auxiliantur. Fit ex cinere ficus tam syluestris quam fati uæ lixiuium, crematis ramorum cauliculis, quod subinde macerari opus est & inueterascere. Si quidem inter caustica intelligitur. Gangranis prodest. namque expurgat & consumit quæ excrescunt, quo utendum ita est. Spogia assidue hoc lixiuium imbuta superponitur. Interdum dysentericis, & in fluctiones vetustas, & sinus cuniculatum exedentes, magnosque, instillari conueniet. Etenim purgat, conglutinat, carne replet, & oras committit, non secus atque emplastra quæ cruentis vulneribus iniiciuntur, enhæma vocant. Bibitur ad discutendum sanguinem concretum, & contra præcipitationes, rupta, conuulsa, cum cyatho aquæ recenter colatum, addito olei exiguo. Celiacis, dysentericis perse cyathus datus prodest. Neruorum vitijs, conuulsionibus commode illinitur ex oleo, ut pote quod sudores moueat. Aduersus gypsi potum & phalangiorum morsus bibitur. Hæc eadem præstant reliqua lixiuia, præsertim quænum. Omnia tamen adstringunt.

De Persea. CAP. CLXXXVI.

Persea arbor est, in ægypto fructum ferens cibo idoneum, stomacho utilem, in quo phalangia cranocolapta nomine inueniuntur, præsertim in thebaide. Arida folia illitu sanguinis

DE MEDICINALI MATERIA

eruptiones sistunt. Arborem hanc prodiderunt aliqui in perfide exitiosam esse, translataque in ægyptum, mutata natura in cibos receptam.

De Iberide. CAP. CLXXXVII.

Iberis siue cardamantica folia habet nasturcij, vere virentia, caulem cubitalē, aut minorē. In incultis nascitur. Aestate lacteum florē promit, quo tempore efficacior est. Radices duas nasturcio similes habet, calfacientes, et adurentes. Ipsæ enī ischia dicis cum salsa axungia emplastro vtilēs, quaternis horis alligatæ, vt dein in balneas descendatur, & postea oleo cum lana locus perungatur.

De Halicacabo. CAP. CLXXXVIII.

Halicacabum aliqui diræon, alij strychnon, alij quod insaniam faceret manicon, alij dorichnyon quod cuspidēs eo tingerentur appellauere, Rhomani Apollinarē minorem, aut vlticanā hærbam, alij opsaginem, Daci cocalidam, Aphri cancabon. Frutex est multos habens ramos fractu peruicaces, surculosos, folia plurima, pinguiā, cotoneæ malo similia, florem rubrum, acinum in folliculis paruis croceum, ciceris magnitudine, semina quina sena vt erui modo rotunda. Nascitur in petris non procul a mari. Huius succus cum vino potus drachmæ pondere somnum conciliat, vt papaueris opium. Semen vrinam cit. Dantur hydropicis duodecī corymbi. Plures autē potitionem

creant. Remedio est aqua mulsā copiosa potui data. Succus & cortex miscentur pastillis, qui doloris sensum auferūt. Decoctū in vino si in ore contineatur, dētium dolorē mitigat. Radicis succū melle illitus oculorū hebetudines discutit.

F I N I S

30

LIBER SECVNDVS
 PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI
 DE MEDICINALI MATERIA LI
 BER SECVNDVS, IOANNE
 RVELLIO SVESSI
 ONENSI IN
 TERPRE
 TE.

IN primo charissime Ari libro, quem de medici-
 nali materia condidimus, de aromatibus, oleis,
 vnguentis, arboribus, & nascentibus in eis suc-
 cis, lachrymis, seminibusq; disseruimus. In hoc au-
 tem secundo de animantibus, melle, lacte, adipe,
 frumentis, atq; oleribus explicabimus; subnexis
 hærbaceis quæ acri prædita sūt facultate. Vt pote-
 quæ cum ipsis cognatione iuncta sint. Qualia allium, cepa, synapi, in-
 telliguntur. Idq; ideo, ne cognatorum vires disiunxisse videamur.

De Aquatili echino. CAP. I.

MArinus echinus stomacho ventriq; utilis est. Vrinam cit.
 Huius testa recens inassata, commode medicamentis ammi-
 scetur, quæ pforas abstergunt. Crematæ vero cinis sordida
 ulcera expurgat. Luxuriantem carnem reprimit.

De Terrestri herinaceo. CAP. II.

Terrestris herinacei coriū combustum alopecijs cum pice li-
 quida aptissime illinitur. Afficatum corpus, & cū aceto mul-
 so potū, renum vitijs auxilio est. Item aquæ quæ cutē subijr,
 conuulsionib⁹, elephantix, & male habitis, quos cachectos vocāt. Vi-
 fcerum fluxiones exsiccat. Eiusdem iecur testa insolata arefactum, ad
 eosdem vsus vtilissime reconditur.

De Hippocampo. CAP. III.

Hippocampus marinum animal est exiguum, cuius cremati
 cinis cum liquida pice aut axungia seu amaracino vnguen-
 to illitus, alopecias replet.

De Purpura. CAP. IIII.

Purpura vsta exsiccat. Dentes abstergit. Excrecentias in car-
 ne cohibet. Ulcera purgat. Et ad cicatricem perducit.

De Buccinis. CAP. V.

Edem præstant concremata buccina, sed vehemētius vrūt.
 Si quis salis plena, fistili crudo adurat, dentifricio cōueniūt.
 Ambustis vtiliter illinuntur, quibus solui medicamentum

DE MEDICINALI MATERIA

non oportet. Nam postea q̄ vulnus cicatricem duxerit, ipsum in testæ modum induratum, sp̄ote sua decidet. Fit etiam calx e buccinis, vt in eius mentione demonstrabimus.

¶ De Ionijs. CAP. VI.

IOnia vocantur purpurarum buccinorūq; media, qua parte testæ volumē clauiculatim intorquetur. Cremata simili modo, maiorem purpuris buccinisq; facultatem vrendi consequuntur, vt pote cum ea parte, eorum natura prematur. Buccinorum carnes ori gratæ sunt, & stomacho vtilēs. Sed aluum non molliunt.

¶ De Myacibus. CAP. VII.

Myaces laudatissimi in ponto. Cremati eundem buccinis effectum præbēt. Priuatim plūbi more eloti, oculorum medicamentis cum melle vtilēs habentur. Genarum crassitudines absumunt. Albugines purgāt, & cætera quæ oculis caliginem offundunt. Carnes eorum ad canis morsus vtilissime imponuntur.

¶ De Tellinis. CAP. VIII.

Recentes tellinæ aluo vtilēs, sed maxime ius earum. Salitæ vruntur, tritæq; in cinerem & cū cedria instillatæ, auulsos pilos renasci non patiuntur.

¶ De Chamis. CAP. IX.

Chamarum conchularumq; in exigua aqua decoctarum ius, aluum ciet. Id cum vino assumitur.

¶ De Onyche. CAP. X.

Onyx conchylij tegumētum est, ei simile quo purpura intergitur. Quod in Indiæ nardiferis lacubus inuenitur, suauem ideo spirans odorem, q̄ conchyliā inibi nardi pabulo velscatur. Colligitur posteaq; stagnantes aquæ æstiuīs squaloribus inaruerunt. Laudatissimus qui a rubro mari defertur candicans, pinguis. Babylonicus nigrescit, atq; minor conspicitur. Ambo odoris gratia suffiuntur. Sed aliquatenus castoreum olent. Ijdem suffitu excitant fœminas vuluæ strāgulatu oppressas, comitialesq;. Poti ventrem molliunt. Crematum conchylium eadem efficit quæ purpura & buccinum.

¶ De Cochleis. CAP. XI.

Terrestres cochleæ stomacho vtilēs sunt & non facile corrūpūtur. Optimæ sardonica, aphricana, astypaleica, & quæ in sicilia, chio, & liguriæ alpibus gignūtur, pomatiæ id est operculares cognominatæ. Marina stomacho idonea, & facile aluo excernitur. Fluuiatilis virus olet. Quæ vero vepribus fruterisq; glutinata cohæret, quā vocāt nōnulli cesilon, ventrem & stomachum turbat. Vomitiones excitat. Crematæ omniū testæ excalfaciendi et vredi

naturam fortiuntur. Purgant lepras, vitiligines, dentesq;. Emendant oculorum cicatrices, & vitia cutis in facie, albugines, ac visus hebetudines, si vsta tritaq; ex melle illinantur. Cruda cum tegumentis imposita, aqua inter cutem tumores exugunt. Sed non ante soluantur, quam omnis hauriatur humor. Podagricas inflammationes leniunt. Impactos corpori aculeos illita euocant. Menses trita & admota ciunt. Carnes earum cum thure & myrrha illita, cum vulnera alia, tum maxime quaerui acceperunt, conglutinant. Trita in aceto sanguinem naribus erumpentem infranant. Viua corpus & praesertim aphricanae cum aceto deuoratum, stomachi dolores mitigat, Trita cum testa, vino & myrrha, si exiguum inde bibatur, coli vesicaeque cruciatus sanat. Terrestris pilos incommodos replicat, si quis abraso acu letore, pilum attingat.

De Cancris.

CAP. XII.

Cancerorum fluuiatilium exustorū cinis qui duo cochlearia expleat, adiecto consimili radice gētianae modo, triduo potus cum vino magnopere prodest canis rabiosi moribus. Rimas pedum sedisq;, perniunculos, & carcinomata, cum decocto melis lenit. Triti crudi, potiq; ex asinino lacte, auxiliantur contra serpentium phalangiorumq; morsus, atq; scorpionum ictus. Decocti autem & cum iure esitati, ijs profunt qui tabe conficiuntur, aut leporem marinum hauserunt. Necant scorpiones triti & cum ocimo admoti. Posunt eadem marini, verum inefficacius omnia praestant.

De Terrestri scorpione.

CAP. XIII.

Terrestris scorpio tritus & impositus, suae plagae remedium est. Quin inuenitur assatus ad eadem prodesse.

De Marino scorpione.

CAP. XIII.

Marini scorpionis fel conuenit ad suffusiones oculorum, albugines, & hebetudines.

De Dracone marino.

CAP. XV.

Draconis marini raco replicatus atq; impositus, ictus spinae suae qua ferit, medela est.

De Scolopendra.

CAP. XVI.

Scolopendra in oleo decocta si illinatur auellit capillos. Sed contactu pruritus facit.

De Torpedine pisce.

CAP. XVII.

Marina torpedo diuturnis capitis doloribus admota, cruciatus vehementiam mulcet. Eadem apposita conuersam sedem prociduaque coeracet.

DE MEDICINALI MATERIA

De Viperinis carnibus. CAP. XVIII.

Viperinæ carnes si coctæ edantur, claritatem oculis afferunt. Neruorū vitijs auxiliantur. Incrementes strumas reprimūt. detracta autem cute, caput caudaq; quoniam carne vacant, amputari debent. Quippe commenticium est quod præcipitur, certam vtrinq; mensuram præcidi oportere. Reliquum vero corpus elotum dissectumq; discoquitur cum oleo, vino, salis exiguo, & anetho. Aiunt ijs qui vipersasentent pediculos procreari, quod plane a veritate abhorret. Adijciunt aliqui longam senectutem agere, qui eo cibo vescuntur. Sal ex eis ad eadem conficitur, sed inefficacior est. Viua autem viperæ in fistile nouum demittitur. Adijciuntur salis caricarumq; tritarum, singulatim quicq; sextarij, mellis cyathi sex. Mox fistilis operculum luto oblinitur, & fornacibus inassatur, donec sal in carbones redigatur. qui postea tritus in pulueris faciem, recõditur. Plerumq; quo stomacho grator fiat, immiscetur nardi spica, aut folium, aut malabathri momentum.

De Senecta anguium. CAP. XIX.

Senectus anguium in vino decocta dolori aurium infusu, & dentium, collutione auxilio est. Addunt eam in medicamenta oculorum sed præcipue viperinam.

De Lepore marino. CAP. XX.

Lepus marinus lolligini parua similis est, qui per sese tritus aut cum vrtica illitus, capillos euellit.

De Lepore terrestri. CAP. XXI.

Terrestris leporis inassatum cerebrum manditur, iuuandis tremoribus qui valetudine contracti sunt. Affrictu aut cibo faciem infantibus dentitionem præstat. Exustum caput & cum adipe vrsino aut aceto illitum, alopeciarum inanitatibus medetur. Leporinum coagulum post triduum a concubitu potum, conceptum adimere, partusq; spem intercipere proditur. Vulua & alui fluorem fistit. Comitiales iuuat. Cõtra venena ex aceto bibitur, præsertim aduersus concretum lac, & viperarum morsus. Sanguis eius si calidus illinatur vitia cutis in facie, vitiliginem, lentiginemq; sanat.

De Pastinaca. CAP. XXII.

Marinæ pastinacæ radius, qui eius cauda enatus aduersus squamis reflectitur, detiũ dolorẽ mitigat. Nã eos frãgit & euocat.

De Sepia. CAP. XXIII.

Sepiæ coctæ comesum atramentum ægre conquoquitur. Alium mollit. Collyrijs e testa factis cõuenienter genarum scabriciæ perfricatur. Vstum in sua testa donec id quod crusto

sum est abscedat, postea tritū, expurgat vitiligines, furfures, dentes, & vitia cutis in facie. Elotum in medicamenta oculorum addisolet. Contra albugines, oculis iumentorum efficaciter inspuitur. Pterygia oculorum absument, cum sale tritum & iniectum.

De Mulo pisce. CAP. XXIII.

M in Vlorum assiduo cibo, aciem oculorum hebetari constat. Is marini draconis, aranei, ac scorpionis moribus medetur, si crudus atq; dissectus admoueat.

De Testibus hippopotami CAP. XXV.

H h Ippopotami testes exiccati ac triti contra serpentium morsus bibuntur.

De Fibrinis testibus. CAP. XXVI.

F Iber ancipitis vitæ animal, plerumq; cū piscibus & cancris ex aqua victum capescit. Huius testes serpentium venenis aduersantur. Sternutamenta mouent. Et in vniuersum varios obtinent vsus. Siquidem menses ac partus ciunt, duabus drachmis cum pulegio poti. Secundas quoq; eijciunt. Contra inflationes, tormina, singultus, venena, ixiãq; ex aceto bibuntur. Lethargicos, & vtcūq; veterno obdormiscentes excitant infusi. Cum aceto autem & rosaceo, olfactu & odoris suffitu, idem faciunt. Poti & illiti profunt tremulis, conuulsionibus, & omnibus neruorum vitijs. In summa calfactoriã vim habent. Eligi debēt testes qui ex vno ortu connexi sunt. Fieri enī non potest vt gemini folliculi in vna membrana coniuncti reperiantur. Liquore intus veluti mellis cerosi odoris grauis, gustu acri, mordente, ac friabili, naturalibus tunicis circumdato. Quem fraude aliqui corrumpunt conijcantes in follem gummi, aut ammoniacum cum sanguine & castorio subactum, & ita exiccantes. Vanum est quod traditur, testes ab ipsis euelli, & a sese abijci, quum venatu vrgentur. Siquidem tangi nequeunt, ita vt in sue sustrikti. Operæ autem precium est, diuisa pelle melleum liquorem cum euesiente tunica assumere, & siccatum potui dare.

De Vulgari mustella. CAP. XXVII.

M in Vstella quæ in domibus nostris oberrat, ambusta exenteratur, & inueterata sale in umbra ficcat. Ea binis drachmis cū vino pota aduersus omnia serpentium venena præsentaneo est remedio. Toxico, simili sumpta modo resistit. Eius ventriculus coriandro sarthus inueteratusq; percussis a serpente, & comitialibus potu auxiliatur. Cremata in fistili podagricis confert, cinere ex aceto illito. Sanguine perunctæ strumæ iuuantur. Comitialibus etiam prodest.

DE MEDICINALI MATERIA

De Ranis.

CAP.

XXVIII.

Contra omnium serpentium venena pro antidoto sunt ranæ, si ex sale et oleo decoctæ edantur, iusq; earum itidem sorbetur. Cōtra inueteratos tendonum rigores pollent. Illitus eam cinis, profluentis sanguinis impetus sistit. Explendis alopeciarū inanitatibus ex liquida pice illinitur. Viridium ranarū cruor auulso generis pilos renasci prohibet, in vestigia euulsoꝝ infusillus. Decoctæ in aceto & aqua, dentium dolores collutione leniunt.

De Fele.

CAP.

XXIX.

Recens felis in cibo nutrit, & facilem præbet aluum. Sale vero conditus, non suppeditat alimētum. Arteriam expurgat. Et vocem expedit. Illita saliti caro, aculeos extrahit. Muria eius incipientibus dysenterijs prodest, si in defidentium fots adijciatur. Fluctiones siquidem ad summa cutis elicit. Ischiadicis infusa medetur.

De Cerro pisce.

CAP.

XXX.

Cerri saliti caput exustum, excrecentes vlcera oras puluillosq; reprimit. Nomas cohibet. Thymos clausosq; absumit. Caro non secus atq; balsamentum prodest a scorpione percussis, aut a cane demorsis.

De Menis.

CAP.

XXXI.

Menarum ex capitibus cinis si illinatur, callosas fedis rimas abolet. Eius etiam garrum corporis putredines collutione sedat.

De Gobio.

CAP.

XXXII.

Gobius recens in suillum vētrem coniectus, si consuta rima in duodecim aquæ sextarijs, donec duo supersint decoquatur, & sub diuo refrigeratus potui detur, alius sine molestia deijcitur. Illitus contra serpentium canumq; morsus auxilio est.

De Thunno.

CAP.

XXXIII.

Conditanei thunni caro, quam omorharicon vocant sumptijs auxiliantur, quos vipera nomine prester in omorderit. Sed oportet vinum q̄ plurimum subinde cogantur haurire, ita vt vomitione reddatur. Cōtra acrimonias esitatorum maxime valet. Canum moribus vtilissime illinitur.

De Garro.

CAP.

XXXIIII.

Garrum omne, quod ex piscibus carnibusq; sale maceratis liquamen est, illitū depascentia vlcera sistit. Morsis a cane medetur. Dysentericis atq; ischiadicis infunditur. Nōnullis vt exulcerata adurat. Alijs autem ad laceffanda, quæ vlcera non senserunt.

De Iure piscium. CAP. XXXV.

Recentium piscium ius, modo per se, modo ex vino potum, alium subducit. Priuatim ad hūc vsum conficitur e gobijs, & scorpionibus, & iulide, e percis, & recentibus alijs saxatilibus, nec virus recipientibus, simpliciter cum aqua oleo & anetho.

De Cimicibus lectularijs. CAP. XXXVI.

Cimices qui in cubilibus enascuntur, cauis fabarum inclusi, si ante februm significationes septeni deuorentur, quartanis auxilio sunt. Et citra fabas illiti, percussis ab aspide profunt. Vuluarum exanimationes olfactu reuocant. Poti cum vino aut aceto adhærentes sanguifugas abigunt. Triti, & vrinariæ fistulæ impositi, stranguriam leuant.

De Millepeda. CAP. XXXVII.

Millepedæ, quæ sub aquario vase stabulantur, animalia sunt multis pedibus nitentia, quæ cōtacta manu contrahuntur in orbem. Hæ ex vino potæ difficili vrinæ, & regio morbo auxiliantur. Millepedas illini anginis vtilissimum. Tritæ, & in cortice mali punici calfactæ, doloribus aurium addito rosaceo conuenienter instillantur.

De Blatta pistrinaria CAP. XXXVIII.

Blattæ eius quæ in pistrinis inuenitur, interanea triti aut cum oleo decocta, aurium dolores instillatu mitigant.

De Pulmone marino. CAP. XXXIX.

Podagras pernionesq; emendat pulmo marinus recens, tritus & illitus.

De Suillo pulmone. CAP. XL.

Svillus & agninus vrsinusq; pulmo imposito, intertrigines ab aquis contractas, ab inflammatione tuetur.

De Vulpino pulmone. CAP. XLI.

Pvlmo vulpis si arefactus bibat, suspiriosos adiuuat. Adeps quoq; liquefactus, infususq;, auris dolorem finit.

De Asinino iocinere. CAP. XLII.

Asini iecur inassatum, esu comitialibus prodest. Verumtamen ieiunis edendum præcipitur.

De Genitali cerui maris. CAP. XLIII.

Genitale masculi cerui tritum & in vino potum, a vipera demorsis auxiliatur.

DE MEDICINALI MATERIA

¶ De Vngula Afini. CAP. XLIIII.

Vngularum afini cinis, per dies multos binis coclearibus potus, proditur comitiales adiuuare. Eadem oleo subacta frumas discutunt. Et illitæ per nionibus medentur.

¶ De Lichenibus equorum. CAP. XLV.

Lichenes sunt in equorum genibus, & super vngulas indurati calli, qui triti & in aceto poti comitialibus mederi traduntur.

De Vngula capræ. CAP. XLVI.

Vngularum caprinarum cinere perunctæ ex aceto alopeciam sanantur.

¶ De Caprino iocinere. CAP. XLVII.

Capræ inassati iocineris decidua sanie, inungi lusciosos prodest. Et dū coquitur apertos oculos vaporari. Carnes assas vesci perq̄ vtile. Tradunt hircini iocineris cibo comitiales depræhendi.

¶ De Apri iocinere. CAP. XLVIII.

Iecur apri recens si arefactum teratur, ex vino potum cōtra serpentium volucrumq̄ morsus auxilio est.

¶ De Cane rabioso. CAP. XLIX.

Iecur canis qui rabie exagitur, ab emorsis sumptum, ne tententur metu aquæ tueri creditur. Utuntur autem ad arcendos aquæ pauores dente eo, qui caninus dicitur. Hūc a cane qui mormordit exemptum, & folliculo inditum, pro amuleto brachio adnectunt.

¶ De Soleis veteramentarijs. CAP. L.

Veteris soleæ crematæ illitus cinis ambusta igni, intertrigines, nec non calciamentorum attritus sanat.

¶ De Mergi iocinere. CAP. LI.

Iccatum mergi iecur & ex hydromelite binis coclearibus potum, secundas expellit.

De Gallina. CAP. LII.

Olfactæ gallinæ & adhuc calentes appositæ, serpentium moribus auxiliantur. Sed identidem alias sufficere oportet.

¶ De Gallinaceo cerebello. CAP. LIII.

Gallinarum cerebellum in vino bibendum datur contra serpentium morsus. Sanguinē a cerebri mēbrana profluentē fistit.

Subdita autem ventriculo galli membrana cornu non abfimilis, cuius pellis in decoctionibus detrahi solet, siccat. Trita in vino conuenientissime stomachicis datur in potu. Ius e veteri gallinaceo album soluit. Abiectis itaque interaneis salem conijci oportet, & confuto ventre decoqui in viginti sextarijs aquæ, donec ad tres heminas redigatur. Totum id refrigeratum sub diuo, datur. Aliqui incoquunt olus marinum, mercurialem, cnicum, aut filiculam. Crudos humores crassosque, atram bilem & strigmenta elicit. Prodest longis febribus, suspirijs, articularijs morbis, & inflationibus stomachi. Eorum venter sale conditus & in umbra siccat, contra eximias vacuationes medicamentorum trium drachmarum pondere, presentis est auxilio. Quandoquidem protinus deiectiones cohibet. Teri autem debet in farinam, & aqua subactus dari.

De Ouorum natura. CAP. LIIII.

Ouum molliculum plus alit forbili, & durum plus molli. Luteum oui contra oculorum dolores vtile est. Inassatum sedis inflammationibus prodest, cum croco & rosaceo. Et condylomatis cum meliloto. Cum vna autem fruticis eius que rhoa dicunt, & galla in patinis frigitur, vt cibo aluos fistat. Per se etiam offerri solet.

De Candido oui. CAP. LV.

Candidum oui crudum refrigerat. Spiramenta cutis obstruit. Inflammationes oculorum infusum lenit. Ambusta si statim eo perungantur, pustulas non sentiunt. Faciem a solis adustione tuetur. Fronti impositum cum thure fluctiones arcet, auertitque. Inflammationes oculorum lana exceptum, addito rosaceo melle & vino mitigat. Vtiliter contra hæmorrhoidum morsus crudum forbetur. Summe tepidum prodest vesicæ rosionibus, renu exulcerationibus, faucium scabritæ, reiectionibus sanguinis, destillationibus, & thoracis rheumatismis.

De Cicadis. CAP. LVI.

Cicadæ quæ inassatæ manduntur, vesicæ doloribus profunt.

De Locustis. CAP. LVII.

Locustæ odoris suffitu vrinæ difficultates adiuuant, præsertim quæ fœminas male habent. Earum carnes nullo sunt vsui. Est & quoddam genus locustæ quæ assiracos aut onos dicitur, sine pennis, prælongis membris. Exiccata autem si ex vino bibatur, contra scorpionis morsus magnopere proderit. Hac ab eundem vesicæ Aphri, qui leptim incolunt.

De Ossifrago. CAP. LVIII.

Venter eius auis quam latini ossifragum appellant, particulatim potus, calculos cum lotio pellere proditur.

DE MEDICINALI MATERIA

De Galerita. CAP. LIX.

Galerita auicula est parua, apicem in vertice pauonis modo gestans, quæ assa & in cibo sumpta cœliacos adiuuat.

De Hirundinibus. CAP. LX.

Diffectis crescente luna pullis hirundinis, qui primo partu excludi sunt, in ventre eorum lapillos offendes. E quibus duos, vnum versicolore, alterum purū eximes. Ij priuſq̃ terrā attigerint, in iuuençæ corio, aut ceruina pelle, lacerto aut collo adalligati, comitialibus proderunt. Et sæpe prorsus eos recreabunt. Hirundines vti ficedulæ in cibo, aciei visus medicamentū præbent. Tam pullorū q̃ matrū cinis cū melle oblitus, oculis claritatē adfert. Anginæ eo cōmode perunguntur. Vuæ & tonsillarū inflammationibus hoc cinere succurritur. Et ipsæ & pulli exiccati, si drachmæ pōdere ex aqua bibantur, hos iuuant qui anginæ morbo conflistantur.

De Ebore. CAP. LXI.

Eboris scobe illito paronychia sanantur. Vim adstringendi ebur obtinet.

De Suillo talo. CAP. LXII.

Suillus vis talus comburitur, dū e nigro albescat, qui tritus & potus inflationibus coli, longisq̃ torminibus medetur.

De Ceruino cornu. CAP. LXIII.

Ceruini cornus cinis elotus, binis cochlearibus epotus prodest dysentericis, excreantibus sanguinē, cœliacis, regio morbo, & vesicæ doloribus cū tragacantha. Fœminis fluctione vuluæ laborātibz, cū liquore huic rei accōmodato. Cerui cornu cōtusum, crudo fistili luto circūlito & in furnum indito vritur donec albescat. Id cadmiæ modo elotū, vlcerebus oculorum & defluctionibus salutare est. Infriçtum dētes expurgāt. Crudi cornus suffiti nidore serpentes fugantur. Feruifacium in aceto si eo gingiuæ colluantur, maxillarum a dentitione dolorē adimit.

De Eruca. CAP. LXIIII.

Erucis quæ in oleribus gignuntur cum oleo peruncti, a venenatis bestijs feriri negantur.

De Cantharidibus. CAP. LXV.

Erumētis cōgestæ cantharides ad recondendū idoneæ sunt, quæ fistili vase nō picato cōduntur, & raro linteo obligato ore, & deorsum cōuerso suspēdūtur super acetiferuētis q̃acerimi halitū, donec æstu examinētur. Postea lino trāffixæ reponunt. Potentissimæ omnes variæ, luthis lineis, quas in pēnis trāsuersas habēt, promissioq̃ corpore, crassæ, ac blattarū modo præpignes. Sed inertes

ac imbecillæ quæ, vnius sunt coloris.

De Bupreste.

CAP.

LXVI.

Simili modo reconduntur buprestes, genera quædam cantaridum, & pinorum erucæ, quæ supra cribrum suspensum feruenti cinere paulisper intosta, reponuntur. Vis omnium communis erodere, vlcerare, calorem elicere. Qua de causa ammiscetur medicamentis quæ lepras, ferosq; lichenas, & carcinomata sanant. Menses ciunt pessis emollientibus additæ. Aliqui cantaridas antidotis impositas, aquæ subter cutem auxiliari prodiderunt. Argumento quæ vrinam moueant. Alij pennas pedesq; contra potarum veneficia, remedio esse tradiderunt.

De Salamandra.

CAP.

LXVII.

Salamandra lacertæ genus est, iners, varium, quod frustra creditum est, ignibus non vri. Vim habet erodentem, calidioriam, exulcerantem. Additur vt cantaridis in medicamenta, quorum vis est exesse, & lepras abolere. Similiq; modo reconditur. Liquefacta in oleo pillos euellit. Exenterata detractis pedibus & capite in melle seruatur ad eundem vsum.

De Araneo.

CAP.

LXVIII.

Araneus quem olcum, alij lycium vocant, subactus cum splenio, & linteo illitus, prolatuq; vtriusq; temporibus aut frontis, tertianos circuitus persanat. Tela eius imposita sanguinem fistit. Vulnere quæ summam cutem occuparunt, ab inflammationis iniuria vindicat. Est & alterum aranei genus qui candidam, tenuem, densamq; telam orditur, quæ in loculo ligatur, & lacerto appensum, quartanis circuitibus mederi narrat. Decoctus ex rosaceo & infusus, aurium doloribus auxiliatur.

De Lacerta.

CAP.

LXIX.

Lacerta caput intritum & appositum, aculeos & omnia corpori infixam extrahit. Varos, formicantes verrucas, & pensiles quas acrochordonas vocant tollit. Iecur exesis dentibus coniectum dolores finit. Si diuulsa admoueatur, istis a scorpione leuamentum præstat.

De Sepe.

CAP.

LXX.

Sepe quam alij lacertam calchidicam vocarunt, in vino posita morsus suos sanat.

De Scinco.

CAP.

LXXI.

Scinco aut ægypti, aut india, aut rubri maris alumnus, quæ inueniatur in lydia mauritaniam. Est autem terrestris crocodilus sui generis, qui salus affertur in nasturcio. Autem carnes quæ renes amplectantur, id sibi virum vendicasse, vt si drachmæ potere bibantur, venerem accedant. Verum decocto lentis cum melle aut semine la

DE MEDICINALI MATERIA

Etucæ cū aqua potō, veneris cupiditates inhihentur. Additur in antidota.

De Terrenis vermibus. CAP. LXXII.

Terreni vermes, impositi præcisos neruos glutinant. Tertianas discutunt decocti cum anserino adipe. Infusi, affectis auribus medentur. Cum oleo autem decocti si in contrariam aurem instillētur, dentium doloribus præstant auxilium. Poti ex passo vrinam ciunt.

De Mure araneo. CAP. LXXIII.

Mure araneus dissectus & impositus, sui morsus veneficia luit.

De Muribus. CAP. LXXIIII.

Mures qui in domibus oberrant, concisos scorpionum plagis vtilissime imponi, in cōfesso est. Si in assatos infantes ederint, oris saliuam exiccati promittunt.

De Vsu lactis. CAP. LXXV.

Lac generatim omne boni succi est. Corpus alit. Aluū emolliat. Stomachum & intestina, inflatione vexat. Vernū tamen dilutius æstiuo habetur. E viridi pabulo aluum magis læuigat. Probatur autem candidum, æquali crassitudine, quod vngui instillatum cogitur. Aluum minus tentat caprinum. Quoniam adstringentibus pabulis, robore, lentisco, & oleaginis frondibus, magna ex parte vescūtur. Inde stomacho accommodatissimum reddi solet. Ouilum autem dulce, asperū, & præpingue, non vsq; adeo vtile stomacho. Bubulum tamen, asininum, & equinum, ventri magis idonea. Sed ipsum turbant. Quibus in locis pecora, scamoniā, veratrū, lematidem, aut mercurialem pascuntur, lac omne ventrem & stomachum subuertit. Quale in iustinis montibus esse, a nobis proditum est. Siquidem capræ quibus candidum veratrū pabulo fuerit, primo foliorum partu, euomunt, & eorum lac haustum nauseam creat, & stomachum in vomitiones effundit. Adstringentius omne decoctum, præcipueq; candentibus calculis marinis exuctum. In summa, omnibus auxiliatur interis exulcerationibus, præsertim faucium, pulmonis, interaneorum, vesicæ & renum. Foris vero contra pruritus cutis, eruptiones papularum, & vitiatos corporis succos. Recens cum melle crudo, addito sale, datur exigua aqua dilutum. Minus inflat quodcunq; feruefactū. Decoctum cum calculis marinis ad dimidias, vlcerosas vëtris fluctiones adiuuat.

De Serolactis. CAP. LXXVI.

Lac quodcunq; serum continet implicitum. Quod vbi discessit a lacte, multo potentissimum ad purgationes redditur. Datur quibus sine acrimonia volumus deiectionem molli-

ri, vt melancholicis, comitialibus, lepris, elephantijs, & erumpētibus toto corpore papulis.

De Schisto ceu sciffili lacte. CAP. LXXVII.

CX omni lacte fit quod schistum appellant. Lac autem fidili nouo feruet, ramoq; ficulneo recēti mouetur, insparis postq; bis aut ter efferbuerit, totidem aceti mulsi cyathis, quot sunt heminæ lactis. Ita enim serescens liquidū ab eo diuiditur, quod in casum concreuit. Sed cum feruet, ne superfundatur, cōueniet spongia ex frigida cōtinuo fidilis labrum detergere, sestariumq; argenteū frigidæ aquæ plenum demittere. Bibitur heminis per interualla singulis vsq; ad quinas, ita vt intercedentibus spatijs, potantes ambulent. Lac autē recens efficax est contra rosiones vstionesq; ab exitialibus medicamentis factas, vt a cantharidibus, aut salamandra, eupreste, aut pinorum eruca, hyoscyamo, dorycnio, aconito, aut ephemero. Præsertim bubulum ad id eximie confert. Gargarizatur autē exulceratis faucibus, tonsillisq;. Asininum peculiariter collutos dentes gingiuasq; stabilis. Fluētiones alui si vlcera sentiantur tenefimosq;, ouillum, bubulum aut caprinum cum marinis lapillis decoctum, sistit. Per se autē & cum hordeacea ptisana aut halicaceo cremore infusum, magnopere intestinorum rosiones mitigat. Exulceratæ vuluæ immittitur.

De Muliebri lacte. CAP. LXXVIII.

HV manum lac dulcissimum est. Et maxime alit. Mammis autem exuctum, prodest tabi & stomachi rosionibus. Contra haustum leporē marinum præsidio est. Oculis cruore ex idu suffusis, cum thuris polline instillatur. Podagricis vtile est cum meconio & cærato illitum. Lac omne respuēdum splenicis, hepaticis, comitialibus, vertiginosis, & neruorum vitio laborantibus, febriculosis, & capite dolentibus, nisi si quis interdum purgationis gratia vt ostendimus, schistum præbeat. Primiperæ canis lacte perunctos narrant glabrescere. Potum contra venena antidoti vicem obtinet. Abortus mortuos expellit.

De Caseo. CAP. LXXIX.

CAseus recens sine sale sumptus alit. Stomacho utilis est & facile in mēbra delegatur. Corpus auget. Aluū modice molit. Alius tamen alio præstantior, pro natura lactis a quo conficitur. Decoctus autem & expressus, deinde inassatus, aluum sistit. Illitus, oculorum inflammationibus & sugillatis prodest. Qui vero recens salitus est, minus alimenti præbet. Corpus apte minuit. Stomacho aduersatur. Negocium ventri interaneisq; exhibet. Vetusio

DE MEDICINALI MATERIA

re fistitur aluus. Sero quod a caseo manauit, quō optime canes alūtur.

De Hippace.

CAP. LXXX.

Quod hippacen vocant, caseus est equinus. Ea virus redolet. Magnopere alit. Bubuloque proportionē correspondet. Nec desunt qui hippacen, equinum coagulum appellarint.

De Butyro & eius fuligine. CAP. LXXXI.

Elacte pinguisimo probatum fit butyrum, quale bubulum est. Fit & ex caprino, agitato in vasis lacte, donec pingue discedat. Butyrum natura oleosum est & emolliens. Unde largius epotum, ventrem resoluit. Prodest vbi oleum non adfuerit, contra venena. Cum melle si infricetur, dentitiones adiuuat. Gingiuarum pruritus, & oris vlcera infantibus emendat. Illitum foris capaciora alimentorum facit corpora. Et ab albidis pustulis per summa scatentibus asserit. Contra inflammationes & duricias vuluæ, quod nec virus resipit, nec vetustatem sentit, butyrum efficax est. Dysentericis, & coli exulcerationibus infūdatur. In medicamēta addi solet, quæ pus mouent. Vtile præsertim cum nerui, aut cerebri membranæ, vesica, aut ceruix, vulnera accæperit. Id autē purgat. Replet. Carnē creat. Ab aspidē percussis vtilissime imponitur. Recens obsonijs additum olei vicem pensat. & adipis vice fungitur in bellarijs. Colligendæ ex eo fuliginis ratio hæc est. Butyrum in lucernā nouam ingestum accēditur, fistilique operculato quod superne in siphunculum desinat, & sub pedibus cuniculos clybani modo habeat, crematur. & subinde aliud in assumpti locum sufficitur, dū coaceruetur fuliginis modus, quem facere institueris. Penna post deraditur ad vsus. Eius effectus est in medicamētis oculorum, exiccare & adstringere. Fluxiones cohibet. Et vlcera celeriter ad cicatricem perducit.

De Medicina lanarum. CAP. LXXXII.

Succidæ lanæ molles, e collo foeminibusque laudatissimæ habentur. Subueniunt inter initia vulneribus, percussis, desquamatis, liuidis, ossibus fractis, aceto oleo aut vino imbutæ. Si quidem capaces sunt liquidorum, quibus oblesæ partes fouentur. Et ob pecudum sordem, sic enim œsypum vocant, emolliunt. Capitis, stomachi, aliarumque partium doloribus, cum aceto & rosaceo efficaciter imponuntur.

De Lanis vstis. CAP. LXXXIII.

Crematarum lanarum cinis crustas obducit. Excrescētias in carne cohibet. Et vlcera ad cicatricem perducit. Mūdæ autem & carptæ in fistili crudo cæterorum more vrūtur. Nec

fecus purpurarum tomēta cremari solent. Aliqui cum sordibus lanas carpunt & melle irrigant, eodemq; modo vrunt. Alij in fictili oris patuli, verucula inter se distantia componūt, & conceptas lanas oleo ita suffusas, vt ne stillare quidem possint, assulis tædæ subiectis & eisdem lanisq; permutatim interstratis, leuiter succendunt, & vstas tollunt. Quod si e tæda pix, pinguitudove vlla profluxit, collecta recõditur. Lauatur ad oculorum medicamenta. Cinerem in labellis aqua addita manibus confricant, & cõfidere patiuntur. Idq; sæpius, mutates aquã donec linguam adstringat, nec mordeat.

De Oesypo pecudum sorde. CAP. LXXXIII.

Oesypum vocant græci, succidarum lanarum pinguitudinē. Cuius parandi ratio hæc est. Succidæ molles radícula curatæ, calida aqua lauantur, & quibuscunq; sordibus expressis, & in labellum oris ampli coniectis, aqua infunditur, magnoq; impetu cocleari vti respumet agitur, aut lignea rude validiuscule conturbatur, quo largius sordida spuma colligi possit. Deinde marina respergitur. Et confidēte pingui quod supernatabat, collectoq; in fictili vase, denuo aqua in labellum fusa agitur. Spuma mari perfunditur, & demum eximitur. Hoc tantisper fieri solet, dū consumpta pinguitudine nihil prorsus spumæ extet. Collectū oesypū manibus emollitur, & si qua insedit spurcicia, cõfestim demitur. Exclusaq; sensim omni aqua, recentiq; affusa, manibus misceatur, donec admotum linguæ oesypū, adstringat leuiter, nec mordeat. Atq; pingue candidūq; spectetur. Tū in fictili vase conditur. Verum omnia feruido sole fiant. Nonnulli excolatum pingue frigida aqua eluunt, & manibus non secus atq; cæratum foemine, confricant. Ita enim cãdidius redditur. Alij elotis lanis, & sordibus quibuscunq; exemptis, ac lento igni in æneo vase ex aqua decoctis, pingue quod supernatat collectum, aqua vt diximus lauant, colatumq; in fictilem ollam quæ calidam aquam contineat, linteo operiunt, atq; soli mandant, donec candidum fiat, & satis crassum. Alij bi diu spacio aquam effundūt, nouamq; adiiciunt. Melius est læue, radícula non curatum, quod succidarum virus oleat. Et si manu in concha fricetur cum aqua frigida albescat, nihil in se duri aut concreti habens. Veluti quod cærato aut adipe adulteratur. Oesypum exalfacit, explet vlcera, & emollit, præsertim sedis ac vuluæ, cum meliloto & butyro. In vellere appositum mēses & partus euocat. Vlceramõ aurium modo sanat, sed & genitalium cum anserino adipe. Cõtra erosos angulos oculorū, scabiososq; genas quæ occalluerunt, & ciliorum defluuia, efficacax est. In testa noua torretur, donec redactum in cinerem pinguitudinē amittat. Ex eo etiã fuligo colligitur, vti demonstrauiamus. Quæ

DE MEDICINALI MATERIA

in oculorum medicamenta commodè addi solet.

¶ De Coagulo. CAP. LXXXV.

LEporis coagulum tribus obolis ex vino, venenatorum mor-
sibus, cœliacis, dysentericis, & fœminis fluctione vuluæ labo-
rantibus, ac reiectionibus a pectore, auxiliatur. Sanguinem
concretum discutit. Post menstruas purgationes appositum vuluæ cū
butyro, præstat mulieribus vt concipiant. Potum vero partus enecat.
Et post excretionès, parièdispem adimit. Equi coagulum quam hippa-
cen aliqui vocant, priuatim cœliacis dysentericisq; conuenit. Hædi,
agni, hinuli, capræ, apri, cerui, vituli, bubaliq; coagula similes natu-
ras fortiuntur. Contra aconiti potum in vino, & cōcretum lac in ace-
to, conuenienter assumuntur. Hinuli coagulum triduo a purgationi-
bus admotum, partus spem intercipit. Vituli marini coagulum casto-
rei vires repræsentat. Comitialibus, strangulatis vuluis, potu confer-
re existimatur. Sed syncæri hoc experimentum est. A qua inspergitur,
qua paulisper tum alterius animantis, tum præcipue agni coagulum,
maduerit. Quod si verū est, statim liquefcit in aquam. Sin minus, cō-
simile permanet. Excipitur autem catulis qui nondum natare possunt.
In summa coagulum omne dissipata cogit, & coacta dissoluit.

¶ De Adipis ratione. CAP. LXXXVI.

ADeps anserinus aut gallinaceus recens & sine sale conditus,
ad vuluæ vitia proficit. Sale inueteratus, & qui tēporis spa-
tio acrimoniam concœpit, vuluæ inimicus est. Recens exem-
ptis membranis in fistilem ollam demissus, quæ altero tantopere ca-
paciore fit, quantus fit modus adipis quem curare institueris, obstructo
diligenter vase, flagrantissimo soli exponitur. Eliquefcens inde humor
in fistile alterum excolatur, donec adeps omnis absumatur, mox loco
vehementer frigido reconditur. Et ad vsus digeritur. Alij fistile ful-
ciūt super aquam calidam, aut tenuem & elāguidam prunam, quæ so-
lis vicem penset. Est & alia curandi ratio. Exemptis membranis teri-
tur, coniectusq; in ollam eliquatur, adiecto minuti salis momēto. Mox
lineo colo trāsfusus reponitur. Vtiliter in medicamenta additur, quæ
lassitudines & fatigationes leuant. Suillus adeps & vrsinus hoc curā-
tur modo. Recēs, præpinguis, renibus potissimum detractus, in lar-
giore aqua cœlesti & q̄frigidissima, exēptis tunicis, diligētissime ma-
nibus confricatur, & exprimendo ferme ficcatur, subindeq; noua aqua
abluitur. Cæterum fistili capacitatis duplæ inditus, in aquam demergi-
tur. Et subditis leuibus prunis spatha mouetur. Eliquatufq; colo trās-
funditur in aquam. Vbi vero refrixit & guttatim aquam omnem exclu-
sit, in prælotum fistile demittitur. Et infusa aqua leniter eliquari debet,

& manu deprimi, quo facilius sæculentum virus pessum eat. Postea in pilam spongia madefactam transfunditur. Vbi coire cœpit, residens in imo sordes eximitur. Tertio citra aquam eliquatur, repurgatufq; fictili bene operculato, perq; frigidis locis reponitur. Hircinũ seuum, ouilum, ceruinumq; ita curato. Elotũ ex his quodcunq;, tunicis vt in suilli mentione dictum est exemptis, pilæ emolliẽdum tradito, ac manibus fricato, affusa paulatim aqua, donec ne amplius quidem cruentum virus excernatur, aut pingue aliquod innatet, sed nitida spectetur. Deinde in ollam conijcito, & adiecta aqua vt superemineat, leui pruna liquefacito, atq; in aquam colato. Cumq; refrixerit, iterum in loto fictili eliquatõ. Et quæ ante diximus facito. Tertio sine aqua liquefactum, in perfusam liquore pilam colato. Refrigeratumq; vt in suilli ratione diximus, recondito. Bubulum autem seuum renibus maxime detractũ, exemptis membranis, aqua, marina ex alto petita eluendum est. Mox in pila tundendum diligenter, affusa maris aqua. Cum vero dissolutũ fuerit, in fictilem ollam conijciẽdum. & marina aqua quæ nõ minus dodrante superemineat, proluẽdum. Decoquendum donec omnis aboleatur odor, additis ad singulas seui atticæ minas, quaternis tyrrhenicæ cæræ drachmis. Excolatumq;, detractis quæ pessum ierant sordibus, in nouo fictili reponendum. Opertumq; soli interdiu credendum, vt ad candorem reducatur, & virus euanescat. Priuatim taurorũ pinguiæ sic curari debent. Renibus euulsum pingue profluente amnis aqua abluito, detractisq; tunicis fictili nouo postq; exiguum salem insperferis, liquefacito. Dein in nitetẽ aquã excolato, & vbi concrescere cœpit, manibus iterum confricando vehementer lauato, aqua sepius infusa refusaq;, donec q̄optime elotum videatur. Rursus in olla cũ pari modo vini odorati decoquito. Et cũ iterũ efferbuerit, dempto ab igni vase, ibidẽ finito pernoctare. Postridie si grauiter adhuc oleat, noua olla repetitum, vino odorato perfundatur. Eadem quæ prius fiant, dum omne virus euanescat. Colliquatur & sine sale, præsertim affectionum earum causa, quibus sal aduersari solet. Sed ita paratum nõ magnopere albescit. Eodem modo pardorũ ac leonum pinguiæ curari oportet. Taurorum autem & vitulorum pinguiæ, necnon ceruorum medullæ, odoramentis imbuuntur, hac ratione. Pingue quod odoratũ reddi debet, demptis quo diximus modo membranis, elotum & vino q̄odoratissimo nulla maris aqua diluto feruefactum, pernoctare finitur. Alterum id genus vinum eadem mensura infunditur, colliquatur, & exquisite colatur. Nouẽq; eius heminis, iunci arabici septẽ drachmæ adijciuntur. Quod si ipsum odoris fragrantioris fieri voles, quadraginta floris eiusdem drachmæ, cum paribus palmæ, calami, & ca

DE MEDICINALI MATERIA

fiæ modis addūtur. Et xylobalsami, aspalathi singulæ drachmæ, cinnamomi, cardamomi, & nardi, singulæ vnciæ. Omnia exactius tunduntur, & affuso vino odorato, in vase operto quod supra carbones firmiter collocatum sit, ter efferuescunt, & semoto ab igni vase inibi pernoctant. Postridie vinum effunditur. Aliudq; generis eiusdem adijcitur. Ter simili modo conferuescat. Matutinis vinum effundatur. Et abluto vase, si quid imo subsidēs hæsit, detergatur. Postremo eliquatū pingue & excolatū, ad vsus recōditur. Hoc autē modo odoramētis imbui rur, quod antea curatum est. Verum ante dicta prius inspissari solent, quo facilius sibi odoramētorum vires adsciscant. Itaq; assumens quod voles cum vino feruefacito, impositis vna myrti ramulis, serpylo, cypero, item aspalatho plenius tuso. Aliqui tamen pro vsu, vno dumtaxat horum contenti sunt. Cum autem ter efferbuit, exemptum leniter & linteo colatū, aromatis vti expositum est imbuitur. Ad ipibus spissamenta sic fiunt. Syncærus & sanguinis expers adeps, reliqua habēs quæ sæpe retulimus, in ollam nouā demittitur, infuso vino albo vetere odorato, quod semipedis altitudinem superet, lento igni feruescat, dum vernaculus odor aboleatur, planeq; vinum redoleat. At vbi depositō vase refrixit, duæ adipis minæ in ollam mittuntur, & duo vini eiusdem sextarij, & seminis loti, eius inq; cuius e ligno ludicræ tibix factantur, tusi minæ quattuor adijciuntur. Lento igni subinde miscēdo decoquuntur. Cumq; odoris virus euanuerit, excolatusq; adeps refrixerit, vna contusi aspalathi mina, cū amaracini floris minis quattuor, & vetere vino subigitur. Nocte vna hæc odorē rapiunt, cōbibuntve. Postridie in fictilem ollam tricongiale m ea omnia cum adipe iniecta, additis sextarijs tribus vini, vna feruescūt, quousq; & vim & odorem spissamentorum adeps ipse contraxerit, qui eliquefcens colatur & reponitur. Quod si maiore odoris fragrātiā efflagites, drachmas octo q; pinguisimæ myrrhæ vino maceratæ quod multos in annos asseruatum est, misceto. Gallinaceus anserinusq; sic odoribus imbui solent. Cuiusuis eorum percurati sextarij duo fictili olla excipiuntur, erysceptri, xylobalsami, palmæ elatæ, & calami plane contusi singulorum sefcūcia admiscetur. Vini lesbij veteris cyathus vnus adijcitur. Ea ter efferuescunt prunis. Mox vase sublato ab igne, die noctuq; refrigerantur. Postridie liquata per linteū mundū in vas excolatur. Vbi vero adeps coierit, concha excipitur, fictiliq; nouo densius operto perfrigidis locis reponitur. Hyberno tēpore id instituere oportet. Aestate siquidem pingua nō cogūtur. Nec desunt qui tyrrhenicæ cæræ momentum adijciant, quo facilius in vnum corpus omnia coalescant. Eadem ratione suillus adeps & vrsinus cæteri q; id genus, odoramentis imbui

untur. Verum sansuci odorē adeps ipse representabit hoc modo. Curati quō optimi adipis præsertim taurini mīna vīa, tempestiuiq; sansuci exquisitè confracti sesquiminā miscentur, & insparso largiore vino digerūtur in offas, quæ in vase cooperto nocte quiescunt. Matutinis in fistili olla leuiusculo igni, affusa aqua coquuntur. Dumq; suum adeps odorē exuerit, defæcatus ac bene opertus, nocte tota permanet. Postero die deterfa sorde quæ pessum ierat, sansuci vt dictum est contusi iterum sesquimina priori pastillo adijcitur. Eodemq; modo in offas cogitur. Alijs quæ diximus peractis, decoquitur & colatur. Quod si qua fundo hæsit spurcicia deraditur, & frigido loco reconditur. Si quis tamen incuratum adipem anserinum, gallinaceum, aut vitulinum, a putredine tueri velit, ita faciendum est. Quamuis adipem diligenter elotam & ficcata in vmbra super cribrū per lintea mūda manibus vehementer exprimat, linoq; consutam vmbroso in loco suspendat. Et post multos dies noua charta inuolutam, frigido loco recondat. Pinguia autem indito melle vindicantur a putredinis vitio. Vis omnium est excalfacere, mollire, odorem ciere. Taurinus adeps, bubulus, & vitulinus aliquātum adstringunt. Earundem virium compos leoninus. Nam resistere eum aiunt ijs qui insidias moliuntur. Ceruino, elephantinoq; perunctos, serpentes fugiunt. Adstringētior est caprinus. Quæ ex causa decoctus cum pollenta, rhoe & caseo, dyfētericis datur, & cū ptisanæ succo infunditur. Ius decocti phthificis in forbitionibus prodest. Datur quoq; vtiliter hijs qui cantharidum venena hauserūt. Hircinus, vt qui validissime discutiat, podagricis auxiliatur cum fimo capræ & croco impositus. Huic proportionē respōdet ouillus. Suillus vero contra vuluæ & sedis vitia idoneus est. Ambustis igni medet. E sue vetustissimus quisq; sale conditus excalfacit, & emollit. Elotus vino pleuriticis prodest. Cinere aut calce exceptus, inflammationibus, fistulis, ac tumoribus succurrit. Asfininum tradunt, cicatrices corpori concolores reddere. Anserinus gallinaceusq; conueniunt muliebribus malis, & ad labiorum rimas, ad mangoni zandam faciem, & contra aurium dolores. Vrsinū cōstat raptos vitio alopeciæ capillos restituere. Pernionib⁹ subuenire. Vulpinus medetur aurīū doloribus. Fluuiatilium piscium pinguia perunctis oculis claritatem afferunt, si in sole liquefiant, & melli ammiscantur. Viperæ adeps cōtra oculorum hebetudines suffusioneq; efficax est, addita cedria, melle attico, & pari oleo vetere. Pilos alis euulso perunctis radicibus obliterat.

De Medullarum ratione. CAP. LXXVIII.

L Audatissima est ceruina. Mox vitulina. Post hanc taurina. Dein caprina, & ouilla. Colliguntur æstatis exitu, cum appe-

DE MEDICINALI MATERIA

tit autumnus. Quippe cum alijs anni temporibus concrementū sanguinis, & veluti caro friabilis, in ossibus inueniatur. Nec facile cognosci potest nisi quis eam ossibus extrahat & recondat. Omnes medullæ molliunt, sedant, rarefaciunt. Ulcera explent. Ceruina perunctos venena nata fugiunt. Curantur recentes aquæ resparsu mollitiæ, selectisq; ossibus elotæ; donec aqua syncæra emanet, & deterfa sorde pîna, si qua innatet, liquatæ per duplicatū linteum in pillam exprimuntur. Et vbi coiere, omni fæce quæ ad ima fidit derasa, fictili nouo reponuntur. q̄ si libet incuratas reponere, facito omnia quæ de anserum & gallinarum adipe demonstrauimus.

¶ De Felle.

CAP. LXXXVIII.

Fel omne curatur hoc modo. Recens præligato ore folliculi lino, demissum in feruētē aquam, spatio quo quis stadia tria percurfaret, mox exemptum ficcatur vmbroso loco aspergimenem non redolente. Sed quod ad oculorum medicamenta adijci solet, ligatum lino in vitreum vas quod mel habeat immittitur, circumuoluto ad os vasis lini principio, & operto vase reconditur. Est enim vis omnium acris & excafaciens. Intensis tamen & remissis viribus differunt. Siquidem præstātius in effectu esse videtur fel marini scorpionis, & piscis qui callionius appellatur, marinæ testudinis, hyenæq;. Item perdicis, aquilæ, gallinæ candidæ, & syluestris capræ. Quod priuatim prodest contra suffusiones incipientes, & oculorum caligines, albuginesq;, & genarū scabrias. Ouillo, suillo, hircino, atq; vrsino, taurinū multo efficacius. Felle omni perfacilem præsertim infantibus deiectionem quis molietur, si intinctum eo tomentum sedi subijciat. Priuatim taurino anginæ cum melle perunguntur. Sedis vlcera sanat, & ad cicatricem vsq; perducit. Idem auribus fractis, & purulentis, cum muliebri lacte aut caprino instillatum, medetur. Et sibillo earumdē ex porrisucco. Admisceri insuevit vulnerarijs emplastris, & circumlinationibus quæ contra venenata parantur. Phagedænicis vlcerebus, colicis & scroti doloribus, ex melle prodest. Lepras, surfures cum nitro & terra cimolia q̄ optime purgat. Ouillum & vrsinum contra eadem pollut. Verum inefficacius hæc præstant. Vrsinū eclegmate comitiales adiuvat. Fel testudinum anginis, & in ore infantium nomis, prodest. Nariibus inditum comitiales erigit. Syluestrium caprarum felle peculiari ter peruncti lusciosi sanantur. Hircinum idem obit munus. Thymia abolet. Et luxuriantes elephantorum extuberationes illitu reprimit. Suillum autem contra auriū vlcera, reliquaq; omnia, magno vsu assumitur.

De Sanguine.

CAP. LXXXIX.

Sanguis anseris, agni & hædi, vtilissime in antidota miscetur. Palumbi autem turturis & columbæ, necnon perdicis, oculis cruore suffusis, & recentibus eorum vulneribus, luscio sicq; illinuntur. Peculiariter columbæ sanguis, cruorem membranæ cerebri erumpentem inhibet. Hirco, capræ, cerui & leporis sanguis patinis inassatus, dysenterias & cœliacorum profluua sistit. In vino potus cōtra toxica efficax est. Leporinus sanguis ita vt tepet illitus, vitia cutis in facie, lētiginosq; emaculat. Caninus commode ab his bibitur quos efferata in rabiem bestia momorderit. Contra epotum toxicū auxilio est. Testudinis terrestris sanguinem epotum tradunt prodesse comitialibus. Marinæ autem testudinis cum vino & leporis coagulo cuminoq; contra serpentium morsus, & hausta rubetæ venena, conuenienter bibitur. Taurinus cū polenta illitus, duricias discutit, emollitq;. Sanguis equarum quæ admissuræ expertæ sunt, in medicamenta additur quæ erodūt, septica vocant. Sanguine chamæleonis genarū palpebras euelli creditum est. Hoc idē viridium ranarū sanguine præstatur. Menstruus sanguis fœminarum, circumlito conceptionem inhibere existimatur, aut si omnino mulier mēstrua supergrediatur. Leuat podagras muliebres & ignem sacrum illitus.

De Fimo.

CAP. XC.

Amentarij bouis fimum si recens admoueat, vulnerum inflammationes mitigat. Folijs autem inuoluitur, & calfactum cinereferuenti superponitur. Coxendicis cruciatus tali impostu compescit. Illitū ex aceto duricias, panos, & strumas discutit. Priuatim suffitu fimi, quod a masculo boue redditum est, procidētes vuluæ reprimuntur. Accensi nidore culices abiguntur. Fimum caprarum præsertim quæ in montibus errant, potum in vino regium morbum emēdat. Menses cit cum odoramētis haustum. Et partus euocat. Tritum in farinam, & impositum lanis cū thure, fœminarum profluua sistit. Cæterosq; sanguinis ipetus ex aceto cohibet. Medetur alopecijs exustum, & cum aceto mulso illitum. Cum axungia vero impositum, his qui podagra tentantur auxilio est. Caprillum in aceto decoctum imponitur serpētium moribus, vlceribus quæ serpunt, igni sacro, & parotidibus. Vtilem ischiadici vñtionem hunc in modum accipiunt. In interstitio pollicis qua parte brachio committitur, caua veluti lacuna subsidet, in qua lana oleo imbuta substernitur, deinde sigillatim feruentes stercoris caprini pilulæ imponuntur, dum vapor per brachiū ad coxam sentiatur peruenire, & coxendicis dolorem mitigare. Adustio id genus arabica appellatur. Fimum pecudum ex aceto illitum sa-

DE MEDICINALI MATERIA

nat epinyctidas, clauos, pēfiles verrucas, thymos, & ambusta igni rosaceo cærato exceptum. Fimum suis syluestris aridum, in aqua aut vino potum, reiectiones sanguinis sistit. Vetusum lateris dolorem mulcet. Adrupta & conuulsa ex aceto bibitur. Luxatis cum cærato rosaceo medetur. Tam asinorum q̄ equorum fimum, siue crudū siue crematum addito aceto, sanguinis eruptiones cohibet. Armentarij qui herba pascitur siccum fimum liquatum in vino, mox potum, contra scorpionū ictus magnopere auxiliatur. Columbinum vehemētius exsalfacit & vrit cum hordeacea farina mixtum. Strumas ex aceto discutit. Carbunculos emarginat, tritum cum lini semine & oleo. Ambustis igni medetur. Gallinaceum vero omnia eadē, sed inefficacius præstat. Priuatim tamē contra venena fungorū, & coli cruciatus ex aceto aut vino bibitur. Ciconiæ fimum si ex aqua hauriatur, comitialibus prodesse credunt. Vulturini fimi nidore partus excuti produntur. Murinum detritum cum aceto & illitum alopecijs medetur. Cum thure & mulso calculos expellit. Subditæ infantibus muscerdæ alui deiectionem promouēt. Caninum quod flagrantissimo canis sydere fuerit exceptum, cum vino aut aqua potum, sistit alyū. Humanum stercus illitum, vulnera inflammationem minantia intumescere nō patitur. Sed ea statim glutinat. Sicco ex melle anginae perungi commodissime traduntur. Terrestris crocodili fimum crocodileam vocant, quæ mulieribus colorem nutrit in facie, nitoremq; seruat. Optima est tenuissima & friabilis, amyli modo minime ponderosa, in humore statim eliquescens, quæ cum teritur fermenti acorem quadamtenus refert. Adulterant eam sturnorum fimo, quos captos oryza pascunt. Ipsūq; non dissimile vændunt. Alij Amylū aut Cimoliam miscent, & adscito colore per rarum cribrum paulatim exprimunt, vt se cōtrahat in vermiculorum speciem. Qui ficcati pro crocodilea vāneūt. Inter omnes cōuenire inuenio humanum stercus caninumq; gutturi impositum, anginis auxiliari.

(De Vrina.

CAP. XCI.

Humanam vrinam suam cuiq; bibere, contra viperæ morsus ac venena, incipientemq; aquam intercutem proderit. Marini scorpionis, viperæ, draconisq; morsus ea cōuenientissime fouētur. Canina ad perfundēdos canis morsus idonea est. Pruritus & lepras nitro addito expurgat. Sed vetus vlcera capitis manātia, suffures, psoras, & feruidas eruptiones, multo magis abstergit. Nomas & præcipue genitaliū cohibet. Auribus infusa manans pus supprimit. Decocta; in calice mali punici, earum vermiculos abigit. Pueri impubis reforbta vrina, orthopnoicis auxiliatur. Decocta in æreo vase

cum melle emendat cicatrices, argema, caliginēq;. Ex ea & cupro idoneum auri ferrumen conficiunt. Lutum quod in vrina subfidit, illitum ignem factū mitigat. Feruefactum cū cyprino, inditumq;, vuluæ dolores mulcet. Strāgulatus leuat. Genas deterget. Oculorū cicatrices expurgat. Taurina si cum myrrha instilletur, auriū dolores lenit. Apri-
na viribus eisdem prædita est. Priuatim comminuit vesicæ calculos, & potu expellit. Ad aquam quæ cutem subijt, cum nardi spica cotidie bini cyathis cum aqua bibitur, vrinamq; per aluum extrahit. Auriū doloribus instillata medetur. Asinina traditur renum vitij mederi. Lyncis vrinam quam lyncurium appellant, simulac excernitur, glaciari coire in calculi duriciam, vulgo creditum est. Quare quod de ea proditum est, vanum esse conuincitur. Est enim quod a nonnullis vocatur succinum pterygophoron. Id potum ex aqua stomacho aluoq; fluxione laboranti conuenit. Asininae vrinae potu renum vitia sanari traduntur.

De Melle.

CAP.

XCII.

PRincipem locum obtinet mel, quod atticæ regionis est, præcipue ex hymeto, mox cycladibus insulis, & e sicilia cognomine simblion. Maxime probatur dulcius & acre, odoratū, sufflauum, nec humectū, graue, & minime fluxum, quod ob sequacem lenticiam non facile abrumpitur, tractumq; resilit in digitos. Mel abstergēdi vim habet. Ora venarum aperit. Humores euocat. Quæ ratione in fordida vlcera sinusq;, commodissime infunditur. Decoctū atq; impositum abscedētem carnem glutinat. Medetur impetigini coctum cum liquido alumine & illitum. Item aurium sonitui & dolori cum fossili sale tepido instillatum. Lendes & scæda capitis animalia illitum necat. Nudam glandem recutitis operit, præsertim quæ circūcisione aperta non est, si melle coles a balineo triginta diebus emolliat. Oculorum caliginem discutit. Faucibus, tonillis, anginae illitum gargarisatumve medetur. Vrinam ciet. Auxiliatur tussi, & a serpente percussis. Contra haustum meconium, cum rosaceo calidum assumitur. Aduersus venena fungorum, & rabiosi canis morsus linctum aut potum proficit. Crudum tamen aluum inflat. Tussim lacescit. Et ea de re despumati vsus aptior est. Primatū tenet in mellis genere vernum, deinde æstiuum. Hybernum vero utpote quod crassius constet, deterimum reputatur. Siccas eruptiones excitat. Quod in Sardonia gignitur mel, amarū est. Quoniā apes inibi absinthio vescantur, quo vitia cutis in facie & maculae aptissime perunguntur. Heraciliae in poto quibusdam anni temporibus, propria quorūdam florū dote, mel conflatur, quod qui edere, mente ab alienantur, ac sudore diffluit. Remedio sunt

DE MEDICINALI MATERIA

estata ruta, & salsamēta, aut epotū mulsū, resūpta quoties vomitio-
ne reijciūtur. Acre autē est. Et olfactu sternutamēta mouet. Quod cū
costo illitū fœminarū cutē emēdat, & cū sale sugillationes rapit. Est et
aliud cōcreti mellis genus, quod sacchiaron nominatur. In India vero
& fœlici Arabia in arūdīnibus iueniē. Salis modo coactū est, dētibus
vt sal fragile. Aluo idoneū, & stomacho vtile. Si aqua dilutū bibatur,
vexatæ vesicæ, renibusq; auxiliat. Illitū ea discutit, quæ tenebras ocu-
lorū pupillis offundūt.

De Cæra, CAP. XCIII.

Cæra optima est subfulua, odorata, suppiguīs, pura, odorisq;
quadatenus mellei, natione pontica, aut cretica. Secūdū locū
obtinēt cādida, & suapte natura pinguis. Cādida fit hoc mo-
do. Ex ea radunt album syncerūq; atq; transfundunt in vas, quod sa-
tis habeat marinæ ex alto petitæ, insparsoq; nitri momēto, decoquunt.
Cūq; iterū tertiove inferbuit, separatū vas refrigerant, ac cæræ pastila-
lum eximūt, deterſa forde, siqua forte adhæsit. Tū denuo indita noua
maris aqua feruet, vti retulimus. & vase dēpto ex igne, basin ollulæ no-
uæ aqua frigida madefactā, in cærā summā suspēsa manu intingūt, quo
celerius cōcrescat, & q̄ minima portio extrahatur. Suscepto primo cæ-
ræ orbiculo, iterū vas inum aqua refrigeratū, tantisper immitti debet,
dū tota excipiat. Orbiculi lino cōsuti, ita vt intercedat spatiū, suspen-
dūtur. Et interdū, cōtinuo sub sole, noctu sub luna aspergūtur, vsq; dū
perfecte albescant. Verū si eximius ille candor desyderetur, eadē factita-
ri, & identidē recoqui, operæ precīū est. Nec desunt qui pro marina, in
muriā q̄acerrima, semel aut iterū excoquant. Dein languncula, tenui,
rotunda, ansam habente, extrahunt. Postea orbiculos, substrato cespi-
te hærboſo insolāt, donec candorē summū cōtraxerit. Præcipiūt hoc
obeūdū munus vere, cū sol remissa vehemētia humorē pariat, vt nō fa-
cile liquetur. Cæra omnis mollit, calfacit, modice explet corpora. Da-
tur in sorbitione dysentericis. Ac milij magnitudine decē grana cæræ
hausta, lac in lastantibus non patiuntur coagulari.

De Propoli. CAP. XCIII.

Propolis eligi debet flaua, odorata, styracē referēs, in vehemē-
ti ariditate mollis, & mastiches more ductilis. Magnopere
calfacit & euocat. Aculeos & omnia infixā corpori extrahit.
In vetere tussi suffita proficit. Impetigines admota tollit. Ea i alueariū
foribus, cærosæ naturæ inueniē.

De Tritico. CAP. XCV.

Optima e tritici generibus ad secūdā valitudinis vsus habent,
quæ recētia & iā perfectē adulta, colorē mali referūt. Dein se-
quuntur trimestria, quæ nōnullis Sitania nominant. Itaq; cruda i cibis

teretes tineas gignūt. Canū morbū profūt māsa & iposita. Cōfectus eorū simlagine panis, plus alit q̄ cibarius. E trimestriū farina panis le uiorē cibū præbet, & qui facile in mēbra demādet. Farina eorū cū hyo scyami succo illiniē aduersus neruorū fluctiones, quas Græci rheumatismos vocant. Itē cōtra interaneorū inflationes. Lentigines ex aceto mulso tollit. Furfures autem in acri aceto decocti, turgētes māsas sedant. Viperarum ictibus auxiliantur. Et torminosi profunt. Farina cēū fermētum calfaciendi extrahendiq; vim habet. Priuatim callos pedum, clauosq; extenuat. Cætera tubercula furunculosa ex sale concoquit, & aperit. Sitaniorum farina, contra venenatos ictus cū aceto aut vino cōmodissime illinitur. Eadem si decocta in glutini modum delingatur, ciuētis excretionibus proderit. Contra tussim & exasperatas fauces, cum menta & butyro decocta efficax est. Tritici pollen si ex aqua mulsa, aut hydræleo decoquat, omnē discutit inflammationē. Panis & crudus & coctus inflammationes omnes illitu mulcet, cū emolliat & quadamtenus refrigeret. Sed hærbis succifve huic rei accōmodatis ammiscetur. Vetus panis aridus, adiectis cōueniētibus, citā aluū cohibet. Recēs muria maceratus illitu, vetustas impetigines sanat. Glutinū ex simlagine & polline, quo chartæ glutinātur, sanguinē excreatibus prodest, si liquidius ac tepidū cochlearis mensura detur sorbendum.

¶ De Hordeo. CAP. XCVI.

H Ordeū optimū est candidū purūq;. Id minus q̄ triticū alit. Ptifana tamen ob cremorē in decoctione redditū, plus alimēti præbet q̄ pollenta ex hordeo facta. Cōtra acrimonias atq; fauciu scabricias, exulcerationesq; pollet. Quibus etiam triticea ptifana præsidio est. Sed plus alit magisq; vrinam mouet. Lac abunde supeditat, si cum fœniculi semine decocta sorbeat. Hordeū abstergit. Vrinā ciet. Inflationē parit. Stomacho aduersatur. Tumores concoquit. Farina hordeacea decoquitur in mulsa aqua cū fico, vt inflammationes collectionesq; discutiat. Duricias cū resina & fimo columbarū cōcoquit. Cū meliloto autē et papaueris calyce dolores finit, qui latus excruciat. Aduersus intestinorū inflationes cū lini semine, fœnogræco, & ruta, illini iuuat. Strumas cū pice liquida, cæra, oleo, & impubis pueri vrina, ad cōcoctionē perducit. Et cū myrto, vino, malicorio, syluestribus pyris, & rubo, alui profluuia sistit. Podagricis inflammationibus, cū cotoneis aut aceto prodest. Decocta in acri aceto, modo quo hordeacū cataplasma, & calida imposta, lepris medetur. Liguata eadem cū aqua, atq; cum pice decocta, pus excitat. Cum aceto liguata itēdem contra articulorum fluctiones prodest. Farina ex his aluum cohibet, inflammationesq; mitigat.

DE MEDICINALI MATERIA

De Zytho.

CAP.

XCVII.

EX hordeo potus fit, cui zytho nomen est. Is vrinam cit. Re-
nes & neruos tentat. Membranis præsertim cerebrum vesti-
entibus officit. Inflationem parit. Vitiosum succum creat.
Elephãtiasin gignit. Qui eo potus genere perluitur, agilis, & ad opus
obeundum expeditus, euadit.

De Courmite.

CAP.

XCVIII.

FIt & ex hordeo potus quem Courmi nominant. Eoq̃ sæpe
potu, pro vino vtuntur. Verum dõlorem capitis mouet. Ma-
lum succum gignit. Neruis nocet. Cõsimilia etiam potus ge-
nera ex tritico fieri solent, in Britania, & quæ occidentem spectat ibe-
ria.

De Zea seu semine.

CAP.

XCIX.

ZEa duorum generum est. Vna simplex. Altera in geminis pu-
taminibus grana bina iuncta gerit. Ob id dicoccos appella-
tur. Plus q̃ hordeũ alit. Origrata. Digeritur in panificia, mi-
nus q̃ triticũ alens.

De Crassiore farina.

CAP.

C.

CRimnon crassior est ex zea triticoq̃ farina, ex qua pulvẽ fa-
ciunt. Abunde alit. Facile conficitur. Aluũ vehemẽtius ada-
stringit, si zea ex qua fit, prius torreatur.

De Siligine.

CAP.

CI.

EIdem generi filigo adscribitur, sed minus aliquanto nutrit.
In panes vt zea cogitur. Fit quoq̃ e siligine crassior farina,
quam græci crimnou vocitant.

De Athera idest tenui pulticula.

CAP.

CII.

AThera ex zea fit tenuissime molita. Est autem sorbitio, quasi
liquida pulticula infantibus conueniens, & cataplasmatibus
efficax.

De Trago.

CAP.

CIII.

TRagos quamdam halicæ figuram gerit. Multo minus q̃ zea
nutrit, q̃ multum aceris habeat. Quare ægrius conficitur. Al-
uumq̃ magis emollit.

De Bromo.

CAP.

CIIII.

BROMUS genicula quædam habet. Folio & stipula triticum
imitatur. Et in cacuminibus dependentes paruulas veluti
locustas gerit, in quibus semen continetur, vtile ad cataplas-
mata vti hordeum. Pulvẽ huius aluus sistitur. Prodest tussientibus in
sorbitione succus.

De Oryza.

CAP.

CV.

ORYZA frugum generis est, in palustribus riguisq̃ nascens. Me-
diocrem cibum præstat, Sed aluum suppressit.

De Halica

CAP.

CLVI.

HALICA fit ex zea, quam dicoccon appellauimus. Plus alit q̃
oryza. Aluum magis cohibet. Stomacho longevtilior. De

cocta in aceto illitaq; lepras tollit. Vnguium scabricias extricat. Incipientibus ægylopijs medetur. Decoctum dysentericis quos excruciat dolor, infusum idoneum est.

De Milio. CAP. CVII.

Milium in panes coactum, minus cæteris frugibus alit. Sistit pulve sua aluum. Vrinam cit. Torretur milium; feruensq; in sacco ponitur, vt torminibus, reliquisq; doloribus, auxilio sit.

De Panico. CAP. CVIII.

Panicum frumentaceis seminibus annumeratur, milio simile. Eodemq; modo in panes subigitur. Eisdem habet vsus. Minus tamen & nutrit & stringit.

De Sesama. CAP. CIX.

Sesama stomacho inutilis cibus. Halitus grauitatē facit, quoties inter mandendū, commissuris dentium in hæsit. Nervorum crassitiē illitu discutit. Medetur auribus fractis, ambulans, inflammationibus, coli doloribus, & cerastæ moribus. Capitis dolores qui æstuatione concitantur, ex rosaceo lenit. Eadē efficit hæba decocta in vino. Præsertim inflammationibus oculorum, doloribusq; prodest. Ex ea fit oleum quo ægyptij vtuntur.

De Lolio. CAP. CX.

Lolium quod inter segetes nascitur, molitum, illitu nomas, vetera vlcera, gangrænasq; emarginat. Sanat cum raphanis, sale & aceto, feros lichenas. Et ex aceto & sulphure viuo, lepras: Strumas quoq; discutit, cum fimo columbino & lini semine decoctum in vino. Abscessus etiam rumpit, qui ægrius ad coctionem perducuntur. Decoctum ex aqua mulsa vtilissime ischiadicis illinitur. Si cum polenta, thure, myrrha, aut croco suffiatur, conceptionem adiuuat.

De Amylo. CAP. CXI.

Amylum ex eo appellatum est q; sine mola fiat. Optimum ex trimestri, natione creticum aut ægyptium. Ratio faciundi amyli hæc est. Purgatum trimestre triticum madescit quinques in die, & si fieri potest nocte. Cum emollitum fuerit, effunditur sensim sine agitatione aqua, quo minus cremoris dulcedo vna excludatur. Vbi mollissimum esse videtur, mutata aqua pedibus calcari oportet. Rursus infusa, teri. Tum demum enatantes ibi furfures incerniculo eximēdi. Reliquūq; quallo sportisq; siccātū tegulis nouis cōfestim torreatur flagrantissimo in sole. Nāq; si paulisper vdū maneat, acorē concipit. Cōtra fluxiones oculorū, pustulas, cauaq; efficax est.

DE MEDICINALI MATERIA

Sanguinis reiectiones potu cohibet. Exasperatas fauces lenit. Lacti atq; obsonijs amimiscetur. Fit etiam amyllum ex zea, quæ maceratur, ac eluitur vno aut altero die, & farinæ modo manibus subigitur. Presq; feruentissimo in sole, vt ante retulimus, exiccatur. Nullius in medicina vsus. Ad alia tamen conueniens.

De Fœni græci farina. CAP. CXII.

GRæci Telin, alij Carpon, alij Buceras, alij Aegoceras. Latini fœnum græcū appellant, Aegyptij itasin. Vis farinæ est mollire, dissipare. In aqua malsa decocta aduersus tam internas, quam externas inflammationes, efficaciter illinitur. Lienem cum aceto & nitro trita extenuat. Succus decocti eius fœminarum malis subuenit, & siue tumor, siue præclusio sit vuluæ, fouentur, & infident. Decocti cremor, capillos, furfures, & manantia capitis vlcera purgat. Locos laxat & emollit, si cum anserino adipe pessi vice subiiciatur. Viride cum aceto vtilissimum imbecillis partibus, & vlcera sentientibus. Decoctum eius prodest aduersus tenefmos fœtidamq; dysentericorum proluuiem. Oleum quod ex eo exprimitur, ex myrto, capillos et genitalium cicatrices absterget.

De Lino. CAP. CXIII.

LInum aliqui linocalamin vocant, alij annon, alij linon agrion, Romani linum, Pœni zeraphoes. Vulgo notum est. Cuius semen eisdem quas fœnum græcum vires habet. Discutit & emollit omnem intus forisq; inflammationem, cum melle, oleo, exiguaq; aqua decoctum, aut melle cocto exceptum. Vitia cutis in facie varosq; crudum tollit. Illitum cum nitro & ficulneo cinere, parotidas duriciasq; discutit. Vlcerata quæ serpunt, sauosq; cum vino decoctum expurgat. Vngues scabros eximit, cum pari modo nasturcij & mellis. Vitia pectoris extrahit, si ex melle in eclegmatis vicem substituat. Tussim lenit. Venerem stimulat, si farina piperis & melle exceptum, pro placenta largius adsumatur. Huius decoctum interaneorum vuluæq; erosionibus immittitur. Alui excrementa euocat. Ad vuluæ inflammationes in defessionibus perquam vtile.

De Cicere. CAP. CXIIII.

Cicer satium aluo idoneum est. Vrinam ciet. Inflationē parit. Colorem commendat. Menses ac partus expellit. Lac auget. Cum eruo decoctum illinitur ad inflammationes testi-

um, verrucosas informicationes, ad scabiem, vlcera capitis manantia, impetiginēsq;. Contra carcinomata, & vlcera quæ cacoethe vocantur, cum melle & hordeo prodest. Alterum genus arietinum nominatur. Vtrumq; cit vrinās, dato cum rore marino, hydropicis aut regio morbo laborantibus eorum decocto. Lædunt ea exulceratam vesicam & renes. In verrucarum formicantium pensiliumq; genere, prima luna singulis granis singulas tangunt, eaq; grana lintheolo deligata abijci post se præcipiunt. Ita decidere eas arbitrantur. Sylvestre cicer, folijs fatiuo simile est, odore acri. Sed semine discrepat. Idē quod fatium præstat.

De Faba.

CAP.

CXV.

Faba inflationē excitat. Aegre cōcoquitur. Tumultuosa somnia facit. Tussi cōfert. Carnem gignit, media calidi frigidiq; natura. Decocta in posca, & cum suo cortice esitata, dysenterias & celiacorum profluuiā fistit. Contra vomitiones conuenienter manditur. Inflatio leuior contrahitur, si aqua prior inter coquendum abijciatur. Viridis plus negocij stomacho exhibet, maioremq; flatum parit. Lomentū eius & per se, & cū polēta illitū, inflammationes quas vulnus excitauit, mitigat. Cicatrices concolores facit. Turgentē prædurāsq; mammas, etiā si inflammatione tētentur, adiuuat. Lac resinguit. Furunculos, sugillata, parotidasq;, cum sœnigræci farina & melle discutit. Cum rosa autem, thure & oui candido, procidētes oculos, tumores, vualq;, reprimit. Subactū vino, suffusos ictu oculos recreat. Manducata sine cortice faba, ad auertēdas fluctiones, fronti illinitur. Decocta in vino testium collectiones sanat. Quo tardius pubes erumpat, pueris imo ventri illinitur. Vitiliginem purgat. Fabarum cortice illiti capilli, qui post euulsionem renascūtur, gracilescūt, & minus alimentī capefcunt. Cum polenta scisso alumine & vetere oleo impositi cortices, strumas discutunt. Decocto earum lanæ inficiūtur. Faba dempto cortice in illas parteis diuisa, in quas suapte natura scinditur, imponi solet sanguinis defluctionibus ab hirudine concitatis. Namq; eas supprimit, si semisecta apprimatur.

De Faba ægyptia.

CAP.

CXVI.

Aegyptia faba, quam aliqui ponticam vocant, in ægypto plerumq; prouenit. In Asia etiā Siciliaq; lacubus, iuenitur. Folia habet ampla, etiā si ad arborum frōndes comparentur, caulem cubitalem, digiti crassitudine, florem roseum, dupla papaueris āplitudine. Et vbi flore exiuit, fert folliculos loculis similes, in quibus faba supra operculū bullæ modo prominet. Cibotio ideo nōnominant, id est arculam, quoniam feratur ipsa, humenti glebæ mandata, &

DE MEDICINALI MATERIA

ita in aquam demissa. Radice firmatur harundine crassiore, quæ cruda coctave estur. Ei collocasæ nomē est. Faba virens manditur, & exicata nigrescit. Græcam magnitudine superat. Adstringendi facultatem obtinet, & stomacho vtilem. Dysentericis celiacisq; prodest, in sparso polentæ vice lomento. Datur quoq; in pulte. Cortices in vino mulso decocti, si terniq; in de cyathi bibantur, magis proficient. Facit ad aurium dolorem, quod in earum medio viride spectatur, gustu amarum, si tritum & cum rosaceo coctum instilletur.

(De Lente.

CAP. CXVII.

Lens suo cibo aciem oculorū obtundit. Aegre concoquitur. Stomachū male habet. Eūq; & intestina inflat. Sed aluū cū cortice cocta sistit. Præstat in cibo, quæ facillime coquitur, nihil atri in maceratione reddens. Vim habet adstringendi. Qua ex causa aluū cohibet, si detracto antea cortice discoquatur accurate, primaq; aqua inter coquendū effundatur. Quippe primū id decoctū ventrem resoluit. Somnia tumultuosa excitat. Capiti, neruis, ac pulmōni inutilis. Melius suo fungetur munere cōtra alui fluxiones, addito cū aceto intybo, aut portulaca, aut beta nigra, aut baccis myrti, aut putamine punici, aut aridis rosis, aut mespilis, sorbisve, pyris thebanis, aut malis cotoneis, aut cichorio, aut plātagine, aut gallis itegris, quæ post decoctionem abijciuntur, vel vuarum rhois quæ obsonijs insparguntur. Verum acetum cum eo diligenter percoqui debet, alias aluum conturbat. Contra subuersionem stomachi, triginta grana lētis delibrata deuorari proderit. Decocta cum polēta & illita podagras lenit. Sinus cum melle glutinat. Crustas rumpit. Ulcera purgat. Decocta in aceto duricias & strumas discutit. Cum cotoneo aut meliloto medetur inflammationibus oculorum, sedisq; addito rosaceo. Sed in amplo sinu aut inflammationibus sedis, quæ maius remedium exigūt, cum putamine punici ac ficcis rosis, adiecto melle decoquitur. Nomis quæ in gangrænam euaserunt, adiuſta maris aqua, pustulis, & his quæ serpūt, igni sacro, pernionibusq; vt antea dictum est. Contra, turgentes māsomas & vsq; eo duras vt quamdam cartilaginis speciem referant, cocta in aqua maris & illita auxiliatur.

(De Phasiolis.

CAP. CXVIII.

Phasioli inflant. Spiritus ciēt. Aegre coquantur. Virides cibo aluum emolliunt, ad vomitiones idonei.

(De Eruo.

CAP. CXIX.

Eruū paruus frutex omnibus cognitus, angusto folio, tenuis, femina in valuulis habēs, e quibus farina fit nomine eruina, ad multos medēdi vsus conueniens. Eruum capiti onerosum

eff. Aluum esu turbat. Sanguinem per vrinam extrahit. Elixo boues sa-
ginantur. Parandæ farinae ratio hæc est. Vberiora grana cãdidaq; de-
liguntur, permiscendoq; aqua resperguntur, donec sufficienter combi-
bant. Postea torrentur, vsq; dũ hians cortex disrumpatur. Molitaq;
farinario cribro incernuntur. Postremo farina reconditur. Hæc aluo
vtilis est. Vrinam ciet. Meliorem colorem efficit. Sãguinem per vesi-
cam aut aluũ cũ torminibus elicit, si largius in cibo aut potu assuma-
tur. Vlcerata cum melle purgat. Lentigines & vitia cutis in facie, & ma-
culas, totumq; corpus emēdat. Nomas, gangrænas, duriciasq; serpe-
re non patitur. Mammaram duricias emollit. Atra vlcerata quæ therio-
mata vocant, fauosq; emarginat. Carbunculos rumpit. Cum vino illi-
tum morsibus viperarum, canum, hominumq; medetur. Vrinæ diffi-
cultates, tenesimosq; ex aceto mitigat. Tabidis, qui alimentum non sen-
tiunt, tostum, & in nucis magnitudinem melle collectum, conuenit.
Eius decoctum perniones, & pruritus in toto corpore, sanat fouens
do.

De Lupinis

CAP. CXX.

Latius lupinus notus est. Cuius farina cum melle delinētũ
aut potu, vētris animalia expellit. Ipsi quoq; macerati, & cũ
sua amaritudine esitati eadē efficiunt. Decoctũ eorũ idē mu-
nus præstat, cũ ruta & pipere potũ. Quare lienosis prodest. Eodē vl-
cera tetra quæ theriomata vocant, gangrænas, incipientē scabiē, eru-
ptiones pustularũ, vlcerata in capite manãtia, vitiligines, maculasq; fo-
uere vtilissimũ. Menses & partus extrahit, cũ myrrha & melle subdi-
tum in vellere. Eorum farina cutem liuoresq; corrigit. Inflammatio-
nes cũ polenta & aqua mitigat. Tubercula, & coxendicũ cruciatus, ex
aceto lenit. Strumas in aceto cocta illitaq; dissipat. Carbunculos rum-
pit. Decocti cœlesti aqua, donec in liquamenti crassiciem redigantur,
faciē abstergunt. Medentur pecorum scabiei, cum radice nigri cha-
mæleontis, ita vt tepēte decocto abluantur. Cit vrinam radix cũ aqua
cocta. Lupini triti, vbi maceratu dulcescere cœperit, cũ aceto poti, fasti-
dium detrahunt, & cibi auiditatē faciūt. Gignuntur & syluestres lupi-
ni satiuis similes, sed omnino minores, qui eadem quæ satiuus possunt.

De Rapo.

CAP. CXXI.

Decocta rapi radix alit. Inflationem parit. Mollesq; spongio-
sasq; carnes creat. Venerem stimulat. Decocto podagræ, per-
nionesq; fouentur. Contritoq; rapo atq; imposto iuuantur.
Si excauatæ radici rosaceum cæratum adigatur, & feruenti cinere eli-
quescat, exulceratis, pernionibus proficiet. Asparagi eius decocti esu,

DE MEDICINALI MATERIA

vrinam ciunt. Semen antidotis & theriacis, præsertim quæ sensum doloris auferunt, anodyna vocant, idoneum est. Potum contra venena salutare est. Venerem concitat, Muria conditum, minus alimenti sufficit. Sed multo magis appetentiam recreat. Syluestre rapū in aruis nascitur, fruticosum, in cubiti altitudinē assurgēs, ramosum, læue. In cacumine folia fert læuia, digitali lātitudine, aut maiora, & fructū in siliquis calyculatis. Cumq; pulpæ aperiūtur, alia intus siliqua spectatur, quæ quandā capitis speciem præbet. In qua semina paruula concipiuntur, foris nigra, intus alba. Additur in medicamenta quibus ad detergendam cutem in facie, totoq; corpore, vtimur, præsertim quæ ex lupini aut erui, tritici aut lolij farina, fieri solent.

De Buniade napo. CAP. XXII.

C Octa buniadis napi radix inflat. Modicum alit. Semen eius potum venenorū vires hebetat. Antidotis ammiscetur. Conditur sale radix.

De Radice. CAP. CXXIII.

R Aphanus latine radix dicitur. Excalfacit. Flatūs gignit. Ori suauius est. Sed stomacho aduersatur. Ructus ciet. Vrinā pellicit. Aluo aptior. Summo tamen cibo sumi debet, quo magis eius distributionem adiuuet. Cum autem præsumitur, cibum subleuat. Quare vomituris cōmodissime datur, ante cibum. Sensuum aciem excitat. Decocta contra veterem tussim, & pituitæ crassitiem in pectore, efficax est. Cortex ex aceto mulso, celerius vomitiones mouet. Hydropticis commodissime illinitur. Lienosis utilis. Sugillata cum melle tollit. Contra viperarum ictus auxiliatur. Alopecias ad pilum reducit. Lentigines cum loliacea farina emendat. His qui fungis strangulantur, tam cibo q̄ potu salutaris est. Semē vomitiones facit. Vrinam mouet. Menfes cit. Lienem extenuat. Cum aceto potū gangrænas validissime emerginat. Coctum cum aceto mulso, anginis perq̄ vtiliter gargarizatur. Cōtra cerastis morsus, potum ex vino auxilio est. Syluestris raphanus quam Romani Armoraciam vocāt, alij montanum raphanum, alij apium, alij iscada, alij chamæbalanum, Romani etiam radicem syluestre, ramulos tenues iunceos duos siue tres spargit, rubentes, folijs rutæ, syluestris, oblongioribus, & angustioribus, semine paruo, radice albuci, rotundiore, turbinatiore pyri figura, candido cortice. Ea lacteo succo madet. Pars radicis superior vomitione, bilē pituitamq; extrahit, inferior per aluum. Tota susq; deq; purgationes mouet. Quod si tibi in animo est succū extrahere, radix tusa in fistili mergitur, & qui supernatat succus pinna eximitur. Is sesquiobolo potus, vtraq; parte purgat.

De Syluestri raphano. CAP. CXXIIII.

Lyluestris raphani quam Romani Armoraciam vocant, folia fatiuo similia, & quadamtenus lampsanam imitantur. Radix gracilis, tenera, subacris. Tam folium q̄ radix in olera recipitur, Excalcificat. Vrinam concitat, æstuosus.

De Sisaro. CAP. CXXV.

Sisarum vulgo cognitum. Cuius radix decocta ori grata est, & stomacho utilis. Vrinam ciet. Et appetentiam inuitat.

De Lapatho et rumice CAP. CXXVI.

EX generibus lapathi, oxylapathum vocant quod in acutum tendit, prædura habens extrema, non nisi in palustribus nascens. Aliud est fatiuum, illi dissimile. Tertium syluestre, paruum, plantagini proximum, humile & tenerum. Quartum genus est quod alij oxalida, alij anaxyrida, aut lapathon vocant, syluestri ac exiguo rumici simile, caule non magno, semine subacuto, rubente, acri, in caule, & agnatis appendicibus, emicante. Omnium decocto oleræ aluus emollitur. Crudi illitu, melicerides temporis tractu discutiuntur. Syluestris & oxilapathi, & eius quæ oxalida nominat, semen ex aqua aut vino vtiliter bibitur, contra dysenterias, & cæliacorum affectus, stomachi fastidia, scorpionum ictus. Quod si quis in potu præsumat, nihil molesti ex ictu patietur. Radices ex aceto coctæ, aut illitæ crudæ, lepras, impetigines, & scabrosos vngues persanant. Sed antea locus aceto & nitro in sole perfricandus est. Pruritus corporis, decoctum earum sedat, si foueatur, aut in solijs balnearum cõfricetur. Coctæ in vino & instillatæ, aurium dentiumq; dolorem mulcent. Strumas parotidasq; discutiunt. Lienem cum aceto extenuant. Aliqui amolendis strumis radicum gestamine vtuntur, eas collo appendentes. Tritæ & inditæ feminarum profluua fistunt. Cum vino autem potæ, regio morbo mendentur. Calculos vesicæ cõminuunt. Menses ciet. Scorpionum ictibus auxiliantur.

De Lampšana. CAP. CXXVII.

Lampšana quod Romani napiũ vocant, syluestre olus est. Plus alit q̄ rumex, et stomacho vtilius. Cuius folia caulesq; coquuntur in cibo.

De Hyppolapatho. CAP. CXXVIII.

Hypolapathon olus est magnum, in paludibus nascens. Eadem habet vires quas supradicta rumicis genera.

De Bunio napi genere. CAP. CXXIX.

Bunio aliqui aetiuam vocant, alij Anemosphoron, magi paradachry, Aegyptij erxoné, Romani Scopã regiam, Aphri

DE MEDICINALI MATERIA

zigar, aut tempso. Caulem emittit quadrangulum & in eo foliosos ramulos, tenues, prætenuibus foliolis & flosculis scatentes, longitudine digitali, folia propter radicē, apio similia, sed multo tenuiora, & quæ modo quodam folia tribuli imitentur. Flores anethi, semen odoratum, minus Hyoscyamo. Excalfacit bunion. Vrinam ciet. Secundas detrahit. Liens, renibus, & vesicæ vtile. Eo humenti aridove vtuntur, exempto radice & caulibus succo, ex aqua mulsa.

(De Blitto. CAP. CXXX.)

B Litton ægyptij echlotoripam appellat, alij riplam. Romani blitū, Daci bles. Oulus est aluo vtile, nullius in medicina momenti.

(De Malua. CAP. CXXXI.)

M Aluam hortensiam pythagoras Antema vocauit, zoroastres diadema, ægyptij cochortem, magi lienem capræ, aut muris vrinam. Satiua esui longe aptior syluestri. Stomacho aduersatur. Aluum iuuat, sed multo magis caules. Interaneis & vesicæ vtilis. Cruda folia cum salis exiguo māducata, ægyptopas ex melle sanāt. Verum cum cicatricē trahere cœperint, ea demum citra salem vtēdum est. Contra aculeatos apium vesparumq; ictus, illita efficax est. Eadem cum oleo trita perundū, non feriuntur. Vlcers manantia in capite, furæ furesq; cum vrina sanāt. Sacris ignibus & ambustis decocta folia, tria q; vtilissime ex oleo imponūtur. Eius decoctum vuluas infessione mollit. Prodest erosionibus vesicæ, & intestinorū, vuluæ, sedisq; clystere infusum. Ius decoctæ cum radice sua contra omnia venena auxiliatur, si continuo a bibentibus reuomatur. Contra phalāgiorum morbus remedio est. Lac euocat. Semen in vino potum, addito loti syluestris semine, vesicæ cruciatus lenit.

(De Attriplice. CAP. CXXXII.)

A Traphaxin aliqui Chrysolachanon vocant, Romani attriplicem, Aegyptij Ochi. Cognitum olus est. Duo eius genera. Syluestre & satium. Coctum estur vt olus. Aluū molliat. Panos discutit, siue crudum siue coctum illinatur. Semen cum aqua mulsa potum, regium morbum sanāt.

(De Brassica. CAP. CXXXIII.)

C Ramben Romani brassicā vocant, Ea aluo est idonea, si modo leuiter seruefacta edatur, Nam percocta aluum fistit. Sed multo magis bis cocta, aut quæ in lixiuio coquitur. Stomachum autem male habet. Acror est æstiuā. In ægypto propter amaritudinem non estur. Cæcutientibus, & tremulis esse prodest. Summo cibo sumpta crapulam discutit, & vini noxam restinguit. Melior sto-

macho cyma, sed acrior, & ad ciendum vrinam validior. Ea condita stomacho inimica est. Aluum conturbat. Crudus succus cum nitro & iri deuoratus, aluum emollit. Cum vino quoq; epotus viperarum morfibus auxiliatur. Cum fœnogræci farina, podagris & articulorum vitijs illinitur. Prodest & sordidis vlceribus, & vetustis, illitus. Caput purgat naribus infusus. Menses extrahit cum loliacea farina inditus. Folia per sese aut cum polenta trita, conferunt inflammationibus, tumoribusq;. Epin yctidas, ignem sacrum, leprasq; sanant. Carbunculos ex sale rumpunt. Fluentes capillos retinent. Cocta addito melle aduersus depascentia vlcera, gangrænasq; valent. Lienosisq;, ex aceto cruda profunt. Mansa deuorato succo, retusam vocem instaurant. Decoctū eius potu, aluum & menses ciet. Flos post conceptionem in pello subditus, partus spem adimit. Semen eius præsertim, quæ in ægypto nascitur, potum tineas repellit. In antidota cœliacorum additur. Facie cutem lentiginēsq; expurgat. Virentes cauliculi cum radice cremati, & adipe porci vetusto excepti, diurnos laterum dolores mitigant.

¶ De Syluestri brassica, CAP. CXXXIII.

Syluestris brassica, quam Romani rusticam appellant, maritimis præruptisq; locis, magna ex parte gignitur. Satiuæ similibus, sed candidior, hispidiorq;, amara. Cuius cyma in lixiuio cocta, ori non insuauis. Folia illitu vulnera cōglutinant. Et inflammationes tumoresq; discutunt.

¶ De Brassica marina. CAP. CXXXV.

Marina brassica a satiuâ prorsus abhorret, q; folia ferat rotundæ Aristolochiæ, prælonga, tenuia. Singula a ramulis rubentibus exeunt, singulari vt hædera stillo. Habet lacteum succum, sed paucum, salso gustu, & aliquantum amaro, pingui compage. Hæra in totum stomacho inimica, acris. Vehementissime aluum ciet, in cibo cocta. Coquitur propter acrimoniam cum pingui carne.

¶ De Beta. CAP. CXXXVI.

Beta duorū generum est, e quibus nigra coquitur cū lenticula, vt vētrem sistat. Quod magis radice eius præstatur. Candida aluo utilis est. Vtraq; tamen propter nitrosū humorem quem habet in se, noxij succi est. Vnde succus earum, cum melle naribus inditus, caput purgat. Aurium doloribus auxiliatur. Decoctum radicis & foliorum, surfures lētesq; deterget. Perniones fotu mitigat. Crudis folijs vitiligines nitro antea perfritas, alopeciarum inanitates, atq; depascentia vlcera, illini prodest. Eruptionibus popularum, igni sacro, ambustisq;, cocta medetur.

DE MEDICINALI MATERIA

De Portulaca syluestri. CAP. CXXXVII.

Syluestris portulaca quam aliqui Aizoon syluestre vocāt, alij Telephion, Romani illecebram, alij portulacam, Aphri mœmoen, Dacilax, Aegyptij mochmutim, folijs pufillis, ad satiuā accedētibus, hirsutis, latoribus. Nascitur in petrosis. Nonnunq̄ in hortis. Folia oleæ habet, minora multo, plura & tenera, rubētes cauliculos, ex vna radice multos, in terra sessiles, qui manducati bonum succum pariunt, viscosi, & aliquantum salsi. Vis ei excafactoria, acris, exulcerans. Discutit strumas cum axungia illita.

De Portulaca. CAP. CXXXVIII.

Portulacæ vis adstringit, Capitis doloribus, inflammationibus oculorum, cæterisq̄, cum polēta imponitur. Ardoribus stomachi, sacro igni, vesicæ doloribus, auxilio est. Commanducata, dentium stupores sedat. Stomachi & intestinorum æstuationem, fluctionesq̄ mulcet. Renes & vesicā adiuuat, etiā si erosionē sentiant. Veneris impetus exoluit. Succus epotus simili effectu prodest, in febribus valens. Contra teretes ventris tineas, cruentā excretionē, dysenteria, hæmorrhoidas, & profluvia sanguinis, percocta efficax est. Item contra sepsis morsus. Ocularibus medicamentis vtilissime commiscetur. Interaneis fluctione laborātibus, atq̄ vuluarum erosionibus, infunditur. Contra dolores, quos æstus excitauit, caput ex rosaceo & oleo fouetur. Eruptiones papularum in capite, cum vino emendat. Vulneribus quæ ad syderationem spectant, ex polenta illinitur.

De Asparagis. CAP. CXXXIX.

Asparagus, quem aliqui Petreon, alij Myacantham, alij Myon vocant, vulgo notus est. Huius cauliculi in cibo, vëtre emolliunt. Vrinam cient. Radicis decoctū contra vrinæ difficultatem, regiū morbum, renum vitia, & coxendicum cruciatus, in potu proficit. Cum vino autem phalangiorum moribus auxiliatur. Si decocti succus super dente contineatur, eius dolori medetur. Semen ad eadem valet. Canes vt aiunt, si decoctum bibant, emoriūtur. Asparagum etiam nasci prodiderunt, arietis cornibus cōtusis, atq̄ defossis. Quod quantum equidem sentio, plane a veritate abhorret. Is tamen Asparagus multis ramis fruticat, folijs fœniculi, numerosis, radice rotunda, grandi, tuber habēte. Huius teneri cauliculi triti in vino albo, renum dolores sedant. Assus autem coctusve, vrinæ stillicidium, difficultatemq̄, ac dysenterias, mitigat. Radix cū vino aut aceto cocta, luxatos artus mulcet. Cum ficis aut ciceribus sumpta, regiū morbum sanat. Coxēdicis cruciatus stranguriāq̄ leuat. Alligata radix, aut haustum eius decoctum, conceptum adimit, & sterilitatem adfert.

ARnoglosson alij Arnion vocant, alij Probaton, alij Cynoglosson, alij Heptapleuron, alij Polyneuron, Magi Eurchnemona, Aegyptij Asonth, Romani plantaginē, Hispani thesaricā, Pœni Atijrcon. Duo eius genera. Minor folia habet angustiora, minora, molliora, læuiora & tenuiora, caule anguloso, in terra sessili, floribus pallidis, femine summis caulibus emicante. Altera maior & virentior, latis constans folijs, olerum generis. Cuius caulibus cubiti altitudinem petit, angulosus, subruber, a medio ad verticem tenui femine circumdatus. Radicibus nititur teneris, hirsutis, candidis, digitum crassitudine æquantibus. Nascitur in lacunosis, sepibus, & locis humidis. Multo vtilior magna est. Vim habent folia exicatoriam, constringentem. Quare omnibus malignis vlceribus, & fluxioni oportunis atq; elephanticis, sordidisque illita profunt. Profluua sanguinis, vlcera quæ serpunt, epinyctidas, carbunculos, nomalq; cohibet. Vetera vlcera & inæqualia cicatrice obducunt. Chironia sanāt. Sinus conglutinant. Moribus canis, ambustis igni, inflammationibus, panis, parotidibus, strumis, ægyptiis, illita cū sale profunt. Coctum cum aceto & sale olus, dysentericis, cœliacisq; sumptum subuenit. Datur & in locum betæ cum lenticula coctum. In leucophlecmatia, inter aridas epulas, hærba decocta datur. Comitialibus & suspiriosis data proficit. Foliorum succus, colluta subinde oris vlcera, purgat. Cum cimolia aut cerusa igni sacro medetur. Fistulis infusus prodest. Lippitudinibus & aurium doloribus idem succus instillatur. Additur quoq; in oculorū collyria. Gingiuis cruore suffusus, & sanguinis reiectionibus, potu confert. Clystere dysentericis infunditur. Contra tabem datur in potu. Aduersus stragulationes vuluæ, in vellere subijcitur, etiam si vulua fluxione laboret. Semen ex vino potum alui fluxiones & sanguinis excreationes sistit. Decocta radix & manducata, & collutione, dētium dolores sedat. Eadem cum folijs, vlceribus renū & vesicæ in passo datur. Ferūt treis radices cum tribus vini cyathis, & pari aqua modo, tertianis auxiliari, & quattuor quaternis. Sūt qui radicis gestamine, discutendis strumis vtantur. Syrius plantaginis & calaminthæ, cum melle produnt ijs mederi, quos vires defecerūt, datum die secunda, & quarta, & parasceue, id est veneris die. Hoc autem veluti arcanum accipito, quod veraci experientia compertum est.

Sion quod in aquis est, aliqui aquatilem anagalida, alij Darenion, alij lauer, alij Schinon aromaticum vocant. In aquis inuenitur, frutice pingui, recto, folijs latis, holusatro similibus.

DE MEDICINALI MATERIA

sed minoribus, & odoratis. Quæ cruda cocta est, calculos rumpunt, atq; excernunt. Vrinæ cient. Menses & partus extrahunt. Dysentericis in cibo auxiliantur. De Sio Grateuas tradit, hærbam esse fruticis specie, pauca folia ferentem, rotunda, maiora q̄ mentæ, nigra & ad erucam accedentia.

¶ De Sisymbrio. CAP. CXLII.

Sisymbrium alij serpyllum vocant, alij veneris coronam, Romani veneream, aut eusteralem. In solo inculto nascitur, mentæ hortensis similitudine, odoratius, latiore folio. Inferitur coronis. Calfaciendi vim habet. Contra stillicidia vrinæ, calculosq; semen ex vino bibitur. Tormina & singultus sedat. Folia in capitis dolore, fronti aut temporibus illinuntur. Item cōtra vesparum apiumq; ictus. Vomitiones potu cohibet.

¶ De Altero Sisymbrio. CAP. CXLIII.

Alterum sisymbrij genus, quod aliqui cardaminam, alij Sion appellāt. Ea hærbæ riguis gaudet, & eisdem in locis, quibus sion, prouenit. Quæ ideo nōnullis cardamina nominatur, q̄ gustu cardamum, idest nasturcium repræsentet. Folia primum rotunda prodeunt. A dulca erucæ modo findūtur. Id excalfacit. Vrinæ mouet. Crudū estur. Purgat lentigines, cutisq; vitia in facie, noctibus impositum, matutinisq; detractum.

¶ De Crithmo. CAP. CXLIIII.

Crithmum, seu potius vt aliqui Crithamon, fruticosa hærbula est, cubiti altitudinem petens. Nascitur in maritimis, & petrosis, folijs pinguibus, numerosis, albicantibus, veluti portulacæ, crassioribus, & lōgioribus, salso gustu. Flores candidi sunt. & semen ceu rorismarini, odoratū, molle, rotūdum, quod siccātū rumpitur. Habet intus semē ruffum, radices digiti crassitudine, tres aut quatuor, grati odoris & iucundi. Radix, semen, & folia incocta vino, potu vrinæ difficultati & regio morbo auxiliantur. Menses cient. Estur crudum coctumve in holere. Seruatur etiam in muria.

¶ De Coronopo. CAP. CXLV.

Coronopus aliquibus Ammonos, alijs Astriō, Pœnis Aticfitte, Romanis Caciatrix, alijs Stilago, alijs Sanguinaria dicitur. Oblonga hærbula est per terram repēs, fissis folijs. Coquitur in holere. Radicem habet tenuem, adstringentem, quæ in cibo cœliacis facit. Prouenit in semitis, iuxta domicilia, & locis incultis.

De Cicerbita seu Soncho. CAP. CXLVI.

Sonchum asperum aliqui Cichorium vocant, Romani Cicerbitam asperam, Aphrighathonem. Huius duo genera. Sylue

rior magis spinis horret. Alter teneritate quadā mollescit, cibus appetitus, anguloso caule, interdum rubicante, folijs in ambitu per intervalla dissectis. Vtriusq; vis refrigerat. Modicè adstringit. Vnde æstuantenti stomacho & inflammationibus illiti profunt. Succus eorum stomachi rosiones forbitione mitigat. Lac elicit. In vellere appositus, sedis ac vuluæ collectionibus opitulatur. Tam hærbâ quam radix illita vibratis a scorpionei & tibus subuenit. Alter sonchus tenerior, arboris instar, latis constans folijs. Eum qui ramos habet, folia distinguunt. Sed ad eadem pollet.

De Intubo & Serin. CAP. CXLVII.

Seriuam Serin alij Picrida appellant, Aegyptij Agon, Romani intubum. Duum generum est. Altera sylvestris, quæ pècris & cichorion vocatur. Altera latioribus folijs constat. Stomacho q̄ hortèfia vtilior. Quæ iterū in duas species digeritur. Vna folio latiore prodit, lactucarū simillima. Altera angustiore est folio, & gustu amara. Vtraq; refrigerat & adstringit. Stomacho vtilissima. Aluum sistit cocta, si cū aceto adsumatur. Sylvestres stomacho meliores. Quandoquidē æstuantē ipsum, & quē imbecillitas vexet, leniūt. Cardiacis per se, aut cū polenta, vtiliter illinuntur. Podagris & oculorū inflammationibus auxilio sunt. Hærbâ cum radice illita, percussis a scorpione subuenit. Igni sacro cum polenta medetur. Succus cum cærsa & aceto valet ad illitus eorum quæ refrigerationem desiderant.

De Condrilla. CAP. CXLVIII.

Condrilla, quam aliqui cichorion, alij Serin appellant, caulem, flores, & folia habet cichorio similia. Quæ ex causa nonnulli sylvestris intubi speciē esse pronunciarūt. Verū tenuior tota est, in cuius ramulis, gummi mastices simillimū, tuberculo sabæ inueniri solet. Quod cum myrrha tritum, & linteo appositum instar oliuæ, sœminarum menses trahit. Tusa cum radicibus tota, adiecto melle, diuiditur in pastillos, qui nitro ammissi vitiligines emaculant. Gummi inordinatos pilos replicat. Quod item tenera radix efficit, si intincta succo acus, pilis admoueat. Contra vipersas in vino pota proficit. Succus decoctæ, in vino, aut per sese potus, aluum sistit. Aliud habetur condrellæ genus, folium ferens oblongum, circumrosum, humi sparsum, caulem succo madentem lacteo. Radice tenui, rotunda, leui, vegeta, siccata, succosa. Cuius & caulis & folia cōcoquendi vim habent. Succus incommodos palpebrarum pilos reficit. Nascitur in lætis & cultis.

DE MEDICINALI MATERIA

De Cucurbita. CAP. CXLIX.

Cucurbita esui apta. Cruda illitu tumores & abscessus mitigat. Ramenta eius infantibus cōtra capitis ardorē, quā syriā fin vocant, in sincipite illinūtur. Oculorū inflāmationes podagraſq; refrigerant. Succus e ramentis tuis per se, aut cū rosaceo infusus, auriū doloribus auxiliatur. Aduſtiones cutis illitu adiuuat. Totius feruefactæ & expressæ succus, cum melle exiguo & nitro potus, aluū leniter resoluit. Vinū in cucurbitam recentē excauatam infusum, si mistum sub diuo teneatur, potu aluum læuigabit.

De Cucumere satiuo. CAP. CL.

Satiuus cucumis aluo & stomacho perq̄ vtilis habetur. Refrigerat, qui corruptionē nō sentit. Vesicæ prodest. Olfactu reuocat, quos animus liquerit. Semē modice vrinam mouet. Cū lacte aut passo vesicæ exulcerationibus subuenit. Illita cū vino folia morsus canum sanant, & epinyctidas cum melle.

De Pepone. CAP. CLI.

Peponis caro in cibis, vrinā cit. Inflāmationes oculorū illita sedat. Ramēta eius cōtra aduſtionē infantiū, quā syriā fin vocāt, sincipiti imponūtur. Fronti admota oculorū fluſtiones auertunt. Succus cum semine, adiecta farina, ficcatus in sole cogitur in smezmata, quæ faciē repurgāt & nitorē afferūt. Radix ficca, & ex hydromelite pota drachmæ pōdere, vomitionē mouet. Si quisq̄ moderate secūdā cœnam vomere cupiat, geminis obolis sit contētus. Sanat quoq; illita cum melle, vlcera cōcreta in modū faui quæ cæria vocāt.

De Lactuicis. CAP. CLII.

Lactuæ satiuæ, quibus natura refrigeratrix inest, stomacho gratæ habētur. Somnū cōciliāt. Aluū emolliūt. Lac euocāt. Verū decoctæ magis alūt. Stomachicis illotas esse prodest. Epotū semen, assiduas libidinum imaginationes in somno, compescit. Et veneri refragatur. Frequētiores tamē in cibo, claritati oculorū officiunt. Muria condiūtur. Cū in caulē exierunt, vim quādā nanciscuntur, succo aut lacti syluestris lactuæ similem.

De Lactuca syluestri. CAP. CLIII.

Syluestris lactuca, quā magis sanguinē Titani, Zoroastres Phe rombion, Romani Lactuā syluestre appellāt. Satiuæ similis est, sed lōgior caulis, & cādiora folia, graciliora, & asperiora. Amaro gustu est, & viribus aliquātū papaueri similis. Vnde lacteū eius succū aliqui meccnio permiscuerūt. A quā per aluū elicit, potus in aceto mulso succus ad duos obolos. Argema caliginemq; repurgat.

Contra adustiones efficaciter illinitur, cum lacte mulierum. In summa somnum allicit. Doloris leuamentum præstat. Menses trahit. Contra scorpionū & phalāgiorum ictus bibitur. Semē nō aliter q̄ fatiua, libidinum imaginationes in somno amolitur, ac venerē arcet. Succus ad eadem valet, sed viribus infirmior. Reponitur in fictili nouo lac eius, antea, vt in alijs liquaminibus moris est, insolatum.

De Gingidio. CAP. CLIIII.

Gingidiū aliqui lepidion, Romani bisacutū, Aegyptij dorystrū, Syri Adoriū, Aphri Tiriāta appellāt. In Syria & Cilicia plerūq; nascitur. Hærbula syluestri pastinacæ similis, tenuior, & amarior, radice parua, cādicāte, subamara. Olus hoc crudū, coctū, cōditūve estur magna stomachi vtilitate. Vrinā cit. Decoctū ex vino potū vesicæ prodest.

De Scādice. CAP. CLV.

Scandix, quā Romani hærbā scanariā, aut aculā nomināt, syluestre olus est, amarū, subacre. Quod crudū coctūve mādatur. Stomacho & ventri vtile, Decoctū in potu, vesicæ, renibus & iocineri confert.

De Gallinaceo pede ceu caucalide. CAP. CLVI.

Caucalis quam alij Caucū, alij syluestre daucun, alij myitin, Democritus Brion, Romani pedē gallinacē, aut pedē pulli, ægyptij sselin vocant, cauliculo est dodrantali, aut maiore, hirsuto, folijs apio similibus, fœniculi modo per extrema multifidis, hispidisq; candida in cacumine umbella, suauiter olente. Crudum coctūve olus estur. Vrinā mouet.

De Eruca. CAP. CLVII.

Evzomon Romani Erucam vocant, ægyptij Ethericē, pœnifuric. Cruda eruca venerē largiorē cibo concitat. Semen eodem effectu prodest. Vrinā cit. Aluo perq; cōmodata. Semine ad condimēta vtuntur, quod vt in longū tēpus asseruetur, adiecto lacte aut aceto, digeruat in pastillos. Gignitur etiāmnū syluestris eruca, maxime in iberia, quæ occidentē spectat. Cuius semine pro sinapi incolæ vtuntur. Vrinam vehementius pellit, multo fatiua acrior.

De Otimō. CAP. CLVIII.

Otimū vulgo cognitū. Id copiosiore cibo oculorū acie hebetat. Aluū mollit, Spiritum mouet. Vrinā pellit. Lac euocat. Aegre tamē cōficitur. Illitū cū polline polentæ, aceto & rosaceo, pulmonū inflāmatōnibus auxilio est. Draconis marini et scorpionis ictibus per se prodest, & cū vino chio oculorū doloribus. Succus visus caliginē abstergit. Destillationes exiccat. Semē potū cōuenit insaniētibus, difficili vrinæ, inflatisq;. Naribus haustū subinde mouet sternutamēta. Quod idē hærbā efficit. Sed oculos premi necessum

DE MEDICINALI MATERIA

est, cū sternutamētū vrget. Sūt qui in cibis abdicādū cēseāt. Quādoqui dē māducatū, & in sole positū, vermiculos gignat. Aphri autē adijciunt, si feriātur a scorpione, qui Ocymū ederit, nullo cōsistari dolore.

De Orobanche. CAP. CLIX.

O Robanchen, alij Cynomorion appellāt, a similitudine canis genitalis, Cyprij tyrsinen, cōmuniter lycon. Cauliculus est sesquipedalis & iterdū maior, sububer, hirsutus, tener, folio pingui, flore luteo, aut cādicāte, radice digiti crassitudine, & cum ariditate flaccescit caulis, fistulosa. Hāc inter legumina nasci cōstat, & ea strangulare. Vnde Orobanche sibi cognomētum vsurpauit. Estur vt olus cruda, & in patinis asparagi modo decocta. Legumentis addita, cōtionē accelerare creditur.

De Barbula hirci. CAP. CLX.

B Arbula hirci quæ ab alijs come vocatur, breui est caule, folijs croci, radice lōga, dulci, supina, magno super caule calyce, e cuius summo semen nigrū depēdet. Vnde nomē inditū est, Hærba eius apta est.

De Ornithogalo. CAP. CLXI.

O Ornithogalū cauliculus est tener, cādicās, tenuis, sesquipedalis, tribus aut quattuor in cacumine mollibus agnatis, a quibus flores prodeunt, foris hærbaei, & cū hiantes se pandunt lactei visuntur. Inter quos disiectum vt milio capitulū emicat. Coquitur cū pane vt melanthiū. Radix bulbosa, cruda & cocta manditur.

De Tuberibus. CAP. CLXII.

T Vbera rotundæ radices sunt, sine caule, sine folijs, flauescētes. Vere fodiuntur. Cruda & cocta eduntur.

De Smilace. CAP. CLXIII.

H Ortenia smilax frutex, cuius semen a nonnullis lobia vocatur. Folia habet hederæ, molliora tamen, tenues caules, & capriolos vicinis fruticibus circumuolutos, qui tantum adoleseunt, vt topiarum quoddam tabernaculū effingere videātur. Fructū fœnigræci profert longiorē, & corpulentū, in quo semina renū similia sed inæquali colore recludūtur, quæ quadā ex parte fuluescūt. Fructus cū semine in oleribus asparagi modo māditur. Vrinā ciet, & tumultuosa somnia facit.

De Medica. CAP. CLXIII.

M Edica cum recenter prodijt, folijs & caule trifolio pratensi similis est. Procedens vero folia contrahit, caules edens trifolij, in quibus semen lendis magnitudine dependet. Quod in cornicula incuruatur. Id ficcatum iucundi saporis gratia, conditaneo sali ammiscetur. Viride semē quibus refrigeratione opus est illitum suffragatur. Hærba tota pro gramine vtuntur, qui pecora alunt.

De Aphaca. CAP. CLXV.

Aphaca in aruis nascitur, altior lenticula, tenuioribus folijs. Siliquas maiores fert, in quibus terna quaternave semina, lete minora, continetur. Quæ adstringendi vim habet. Quare torrefacta, stomachi aluiq; fluctiones sistunt, si fresca lentis more decoquantur.

De Porro capitato. CAP. CLXVI.

Capitatū porrū inflationē facit. Noxiū succū creat. Tumultuosum somnū parit. Vrinā ciet. Aluo accōmodatur. Externuat. Oculorū aciē hebetat. Menses pellit. Sed lædit exulceratam vesicā renesq;. Cū ptisana vero coctū esu pectoris vitia extrahit. Coma eius in aqua maris & aceto cocta, in defessionibus, ad præclusiones vuluæ & duricias, utilis habetur. Porrū bis aqua mutata coctū, aut frigida maceratū, dulcescit, & multo minus inflat. Semē acrius est, & quādam adstrictoriā vim habet. Quare succus cū aceto, addito thure aut manna, sanguinis profluuiā sistit, maxime si naribus erumpat. Venerē stimulat. Contra omnia thoracis vitia tabēq;, pro delinctu efficax est. Arteriā esu purgat. Sed si assidue estur, visus obscuritatem inducit. Stomacho aduersatur. Succus ex melle potus, aut illitus, cōtra bestiarū morsus auxilio est. Cū aceto & thuris polline, lacte aut rosaceo, vtiliter auriū doloribus & sonitui instillatur. Varos tollunt folia illita cū vua rhois, qua ad obsonia vtuntur. Epinyctidi medētur. Crustas ex sale illita rūpunt. Veteres sanguinis reiectiones cohibent, si binis drachmis & equali baccharum myrti pondere bibantur.

De Ampeloprasso. CAP. CLXVII.

Ampeloprasum stomacho magis aduersatur. Et plus porro exalfacit. Vrinam & menses vehemētius ciet. Id contra ferpentium morsus esse conuenit.

De Cepa. CAP. CLXVIII.

Crommyon aliqui Polidos vocāt, magi calabotim, Romani Cepam. Cepa lōga acrior est q̄ rotūda, Itē flaua q̄ candida, & sicca q̄ viridis, & cruda q̄ cocta, aut condita. Omnes tamen mordent. Flatus gignūt. Appetentiam inuitant. Sitim mouēt. Et extenuant. Fastidiū pariunt, & expurgāt. Aluo vtilis sunt. Eæ detrahis purgamētis in oleū coniectæ, hæmorrhoidas, reliquosq; excretionum exitus laxāt, subditæ pro balanis. Succus cū melle illitus oculorū hebetudinibus, argemis, nubeculis, & icipiētibus suffusionibus auxiliat. Anginæ eodē perungūtur. Suppressos mēses pellit. Caput purgat naribus infusus. Canis moribus cū aceto ruta & melle illinit. Cū aceto autē perūctas in sole vitiligines sanat. Et cū pari spodio scabras lippitudines sedat. Varos cū sale reprimat. Contra calceamētorū attri-

DE MEDICINALI MATERIA

tus, cū gallinaceo adipe vtilis est. Citæ aluo prodest. In auribus sonitū ac grauitatē emēdat. Ad purulētas aureis & eliciēdā earūdem aquā valet. Alopecix earū succo perfricantur, qui celerius q̄ alcyonium, pilos euocat. Largiore cibo cepa capitis dolores ciet. Coctaq̄ vehementius vrinā pellit. Eos lethargicos efficit, qui valetudinibus aduersis, ea etiā cocta, plus æquo vescatur. Cum passis vuis & fico illita, tubercula concoquit, & celerrime rumpit.

¶ De Allio.

CAP. CLXIX.

Allium græci Scorodon, alij Geboscon, alij Elaphoscon vocāt. Quoddam satiuū atq̄ hortensium habetur. Quod in ægypto, singulari vt porrū capite cōstat, dulce, in purpureū vergēs, paruū. Reliqua vero magna & cādida, ex pluribus coagmentatur nucleis, quos aglithas græci nomināt. Aliud est syluestre quod opioscorodon id est anguinū vocāt. Vis alij acris est. Excalcificat. Mor det. Excernit. Aluū turbat. Inflationes facit. Stomachū exiccat. Sitim gignit. Flatū permouet. Acie oculorū esu hebetat. Eisdē effectus præbet anguinū, quod & elaphoscorodon dicitur. Latas ventris tineas in cibo sumptū abigit. Vrinās detrahit. Contra viperarū ictus, & priuatim hæmorrhoidū prodest, ita vt non aliud magis, si cum vino iugiter adsumatur, aut tritū in eodē ebibatur. Cōtra rabiosorū morsus & illitu & cibo valet. Magnæ & allio vtilitates contra aquarū mutationes. Vocē clarificat. Veterē tussim crudū coctū ve lenit. Potū autē cū origani decocto, pediculos & lendes enecat. Cremati cinis illitus suffillationibus cū melle, & alopecijs cū nardino vnguinē, medetur. Eruptiones papularū cū oleo & sale sanat. Vitilignes, lichenas, lētignes, vlcera capitis manātia, lepras, & surfures, eximit. Cum thure et teda decoctū, dentiū dolorē leuat, si in ore cōtineatur. Cōtra venenatos muris aranei morsus, cū ficulneis frondibus & cumino illinitur. Feruescētæ comæ ius, sceminarū desessionibus additū, menses & secūdos partus extrahit. Alliuū eiusdē gratia suffitur. Factū ex eo & nigra oliua intritū, esu cit vrinā, Laxat venarū spiracula. Hydropicis vtile.

¶ De Scordopraso.

CAP. CLXX.

Scordoprasum magnitudine porrū æquat, qualitū porri & allij particeps. Vnde promiscuas sibi vires ex vtroq̄ vendicauit, effectus allij & porri præbēs, inefficacius tamē. Coctum porri modo dulcescit, & in olerum vicem transit.

¶ De Sinapi.

CAP. CLXXI.

Sinapi hortensiuū, aliqui napi, Romani Sinapi vocāt. Eligī debet maturū, valde ruffū, nō magnopere siccū, sed quod fractū interne virescat, & quoddā succo madeat, cæsum colore.

Siquidē recēs id genus adultūq; habetur. Ad falsificandū, extenuandū, extrahendū, efficax est. Ad eliciendā capitis puitā manditur. Cōtrapræduros tōsillarū tumores, ac veterē callosaq; arteriæ scabritiem, succus ex aqua & melle, conuenienter gargarizatur. Sternutamenta ciet, tritum & naribus ad motum. Comitibus quoq; auxiliatur. Fœminas vuluæ strangulatu oppressas excitat. Lethargicis, depresso capite, illinitur cum ficis amistum, donec rubescat locus. Ad coxendicum cruciatus, lienes, & omne genus dolores confert, cū permutandæ valetudinis causa, ex alto vitia extrahenda sunt. Alopecij illitum medetur. Faciem purgat. Sugillata cū melle adipe aut cærato rapit. Ferræ impetigines, & lepræ, eo cum aceto perunguntur. Contra febrim circuitus aridum bibitur, aut potui polētæ modo inspargitur. Extrahētib; emplāstris, scabiēq; extenuantibus, vtiliter ammisceri solet. Grauitati aurium & sonitui, cum fico impositum prodest. Succus ad hebetudines oculorum & genarum scabritias magna vtilitate illinitur. Expressus recenti semine succus in sole ficcatur.

¶ De Nasturcio. CAP. CLXXII.

Cardamon alijs Cynocardamon, alijs iberis, alijs Cardaminaca, Aegyptijs Semeth, Romanis Nasturcium dicitur. Optimū cōstat esse Babilonicū. Omnīū semen est acre. Excalfacit. Stomacho aduersatur. Aluum turbat. Tineas excutit. Lienē imminuit. Partus exanimat. Vrinā cit. Venerem stimulat. Sinapis & Eruçæ simile intelligitur. Lepras & impetigines absterget. Illitū cum melle lienem extenuat. Fauos expurgat. Pulmonū vitia extrahit, sorbitionibus incoctū. Serpentiū venenis potū refilit, atq; eas suffitu fugat. Capillorū destiuua cohibet. Carbūculos ad suppurationē perducit & rumpit. Coxendicibus cum polēta commode ex aceto illinitur. Tumores collectionesq; discutit. Emittit furunculos, illitum cum muria. Hærbæ ad omnia eadem effectus, licet minor.

¶ De Thlaspe. CAP. CLXXIII.

Thlaspi aliqui Thlaspidion, alij Sinapi perficū, alij Myiten, alij syluestre sinapi, alij Dasmophon, alij Myopterō, alij Bitron, Egyptij Sintēpsum. Romani Scādulatiū, alij Capsellam, aut pedē gallinacē vocant. Hærbula angustis folijs, digitali longitudine, in terram versis, suppinguibus, in cacumine diuisis, sesquipedali cauliculo, tenui, non sine adnascētib; ramis, fructu circa ipsū rotū, ab extremo in latius se pandēte, semine nasturcij incluso, lenticulæ effigie, nisi quod infringitur. Vnde nomē accepit. Flos albicat. Nascitur in semitis, & sepibus, fossifq;. Semen asperi gustus, excalfaciens. Bilem & pituitam vtrinq; extrahit, potum acetabuli mensura. Pro-

DE MEDICINALI MATERIA

dest ischiadicis infusum . Sanguinem potu educit . Internas suppurationes rumpit . Menses ciet . Sed partus enecat . Alterum Thlaspi tradit Crateuas , quod aliqui periconapi vocant, latis folijs, radicibus magnis, vtile ischiadicorum infusioni .

(De Arabide .

CAP. CLXXIII.

M Arabis hærba ad cubiti altitudinē assurgit , tenues spargēs ramos, et ex vtroq; latere folia, ceu lepidij, sed molliora, et cãdidiora . In cacumine vero sabuci vmbellã gerit, cãdidos flores habentem . Hærba hęc cum ptisana coquitur, in cappadocia maxime . Semen aridũ pro pipere obsonijs ammiscetur .

(De Irione .

CAP. CLXXV.

E Rysimon aliqui chamæplion, Latini irionem vocãt, magi herculis alphita, Aegyptij erethmon . Iuxta vrbes, domicilia hortosq; nascitur, folijs erucae syluestris, cauliculis in lori modũ lentis, floribus luteis, siliquis in cacumine gracilibus, vt fœnograeco corniculatis, semine nasturcij, exiguo, vrentis gustus . Contra thoracis fluxiones efficax est, & si purulenta extussiuntur . Regio morbo & lumborum vitijs prodest . Cõtra venena in delinctu cum melle datur . Illinitur ex aqua aut melle vtiliter cæcis carcinomatibus, parotidibus, duricijs mammarum, & testium inflammationibus . In totum extenuat, & calfacit . Mitius multo ad clysteres fiet, si aqua madescat atq; torreatur, vel linteo illigatum, oblito adipe perassetur .

(De Pipere .

CAP. CLXXVI.

P Iper in India nasci, breui arbore traditur . Quæ inter initia, prælongum fructum, veluti siliquam promit . Quod longũ piper est, Habet intus aliquid tenui milio simile, quod tandẽ in perfectum piper euadit . Id autẽ suis temporibus adultum, racemos emittit grana ferentes, quæ noscimus . Ea acerba candidum piper faciunt, aptum ocularibus remedijs, antidotis, & medicaminibus, quæ cõtra venenata parantur, theriaca vocãt . Longũ vero vehementius mordet . Et quoniã priusq; ematurescat decerptum est, subamarum relinquitur . Antidotis & theriacis medicaminibus expetitur . Nigrũ vero, vtpote quod tempestiua maturitate collectum sit, odoratum esse cõstat, candido suauius, acrius & ori gratius, necnon ad condimẽta vtilius . Sed cãdidum, adhuc in acerbum vergens, prædictis infirmius est . Eligi oportet grauissimum, plenum, nigrum, sine multis rugis, recens, minime fuffurosum . Inueniuntur etiãmnũ in genere nigri semina macie confecta, cassa & inania, quod vocant brasma, Indorum lingua, sic significante abortum . Vis omnium exalfacit . Vrinam ciet . Cõcoquit . Extrahit . Discutit . Absterget caliginem quæ oculis obuersatur .

Piper febrium rigoribus siue potu, siue illitu, subuenit. Serpentiū mor-
fibus auxiliatur. Partus extrahit. Conceptum adimere creditur, statim
ab initu suppositum. Tussi omnibusq; pectoris vitijs siue eclegmate,
siue potu, succurrit. Anginæ eo & melle conuenienter perungūtur. Po-
tum cum recentibus lauri folijs, tormina discutit. Cum vua passa man-
ducatum pituitam a capite elicit. Valitudinem tuetur. Dolores finit.
Appetentiam mouet. Concoctionem adiuuat, in embammata addi-
tum. Strumas cum pice discutit. Vitilignes ex nitro emaculat. Fi-
stili nouo, vt aiunt, motum torretur. Non est huius arboris radix gin-
giber, vt aliqui existimauere, sicuti paulo post ostendemus. Namq; pi-
peris radix costo similis est, gustum calfaciens, eiꝫ hydræ cognomen-
tum est. Hæc lienem reprimat, cum aceto illita aut pota. Caput etiam
purgat, manducata cum vua taminia quam staphidem agriam vo-
cant.

De Gingiberi.

CAP. CLXXVII.

Gingiberis sui generis plāta est, in troglodytica Arabia ma-
gna ex parte nascens. Qua virente ad multa, perinde ad quæ
nos ruta, vtuntur. Et primis potibus & edulijs ammiscent.
Huius radices cyperi modo paruæ sunt, candicâtes, & odoratæ, atq;
piper sapore imitantur. Eligi debent quæ teredines non nouerunt. A
multis tamen ob id condiuntur, q̄ celeriter cariem sentiant. Fisti-
lis in italiã asportātur. Gingiberis cibo cōueniens est. Et cū condi-
mento assumitur. Excalfactoriam vim & excoquentem habet. Alum-
leniter emollit. Stomacho vtile est. Efficax aduersus ea quæ oculis cali-
ginem offundunt. In antidota addi solet. In totum piperi viribus nō
dissimile.

De hydropipere.

CAP. CLXXVIII.

Hydropiper apud aquas nascitur, quæ stagnant, aut pigro la-
psu repunt. Caulem ædit angulosum, prædurum, multis alis
concauum, folia mentæ, maiora, molliora, candidioraq; gu-
stu piperis, acri, citra tamen illam odoris gratiam. Fructum acrem in
furculis paruis, prope folia racematim cohæretem. Folia cum semine
illita tumores veteresq; duricias discutit. Sugillata delēt. Quæ postq̄
inaruerūt, tusa pro pipere in obsonijs ammiscentur. Radix parua, nul-
lius in medicina momenti.

De Ptarmica.

CAP. CLXXIX.

Ptarmica frutex est, furculos habens paruos, multos, & rotū-
dos, abrotono non dissimiles, & circa eos folia oleæ, lōga, &
in cacumine capitulū vti anthemidis, paruū, rotundū. Quod
suo acri odore sternutamētum excitat. Vnde nomē accēpit. Folia cū

DE MEDICINALI MATERIA

floribus illita fugillationes rapiunt. Flores sternumenta efficacissime mouent. Nascitur in montibus & petrosis.

De Radicula seu lanaria hærba. CAP. CLXXX.

Struthium ab aliquibus Cerdon, ab alijs Catharfis, ab alijs Struthocamelus, a quibusdã chamærrhyton, a magis Caly rhyton, a Latinis lanaria hærba aut radicula appellatur. Nota est hærba, qua purgãdis lanis vtuntur, qui eas eluunt. Huius radix est acris. Vrinam ciet. Prodest tussi, quam iecur excitauit, & orthopnœæ ex melle sumpta cochlearis mësura. Aluũ soluit. Eadem cũ panace & capparidis radice, calculos frãgit, & cum vrina exturbat. Duriciem lienis absumit. Menses imposita trahit. Partus enecat. Cum polëta autem & aceto illita, lepras tollit. Tubercula discutit, cũ farina hordeacea & vino decocta. Miscetur & malagmatis & colyrijs claritatis causa. Sternumenta mouet. Per os purgat, trita cũ melle & naribus infusa.

De Cyclamino. CAP. CLXXXI.

Cyclaminus a quibusdã Cysanthemon, ab alijs Cysso-phylion, ab alijs Chelonion, alijs idtyopheron, ab alijs Silene, a Zoroastre Triphalites, ab Osthane Aspho, a Magis Miaspho, Aegyptijs Thesce, a Romanis rapũ terræ aut terræ vmbilicus vocatur. Folia habet hæderæ, purpurea, varia, in quibus susq; deq; albicãt maculæ, caule nudo, quaternos digitos æquãte, floribus in eo purpureis, rosarum effigie, radice nigra & aliquantum lata, vt rapum videri possit. Quæ cum hydromelite pota, pituitam aquamq; detrahit. Menses potu appositue ciet. Tradunt, si prægnans radicem transgrediatur, abortum fieri. Partũ appensa accelerat. Contra venena præsertim leporis marini, ex vino bibitur. Illita cõtra serpentium iëtus remedio est. Radix immista vino inebriat. Regium morbum discutit, tribus drachmis pota, cum passo aut diluto mulso. Sed oportet eum qui ebibit, multis vestibus contectum, loco calido, & perfriktionibus tuto, recumbere, quo facilius exudet. Eiecti autem sudores fellei colore inueniuntur. Succus eius ad purgandum caput, naribus infunditur. Ad deiicienda quoq; alui excrementa, in vellere sedi subijcitur. Illito vmbilico & imo ventre coxarum tenus, aluum emollit. Sed abortum efficit. Suffusionibus, & retusæ oculorum aciei, oblitus cum melle succus prodest. Medicamentis abortum inferentibus, ammiscetur. Succus cũ aceto illitus, prociudã sedem restituit. Exprimitur tusa radice succus, & ad mellis crassitudinem decoquitur. Radix cutem purgat. Eruptiones papularum reprimit. Vulneribus ex aceto aut melle medetur. Lienem absumit. Vitia cutis in facie, & alopecias emendat. Eius decocto

luxata, podagras, & capitis vlcuscula, pernionesq; foueri congruum est. Ipsaq; in oleo vetere feruefacta, illito oleo, vlcera ad cicatricē perducit. Cauata radix oleo expletur, & cinere feruenti imponitur, adiecto interdū tyrrhenicæ cæræ momēto, vt stigmēti crassitudinē vnguentum cōtrahat, cum primis vtile pernionibus. Radix scyllæ modo cōcisa reponitur. Narrant ad amatoria assumi contusam, & in pastillos diuisam. Nascitur in vmbrosis, maxime sub arboribus.

¶ De Altera Cyclamino. CAP. CLXXXII.

Est & altera Cyclaminus, quam Cissantheumon, aut Cisso-phyllon vocant, minoribus q̄ hederæ folijs, geniculatis caulibus, crassisq; circa vicinas arbores capriolorū modo se voluētibus, flore cādido, odorato, acinis hederæ mollibus, lenti gustus, aliquantulum acris, radice superuacua. Nascitur in asperis. Huius acini, drachmæ vnius pondere poti cum vini albi cyathis duobus triginta diebus, lienem per vrinam & aluum absumunt. Ad orthopnœam bibitur. Reliquias a partu purgat.

¶ De Dracunculo. CAP. CLXXXIII.

Draguntium magnū aliqui Aron, alij Isaron, alij Iaron, alij Geracicon, alij Biaron, alij Armiagrion, alij Cyperida vocant. In vmbrosis sepibus gignitur. Caulem habet rectum, læuem, duum cubitorum, baculi crassitudine, versicoloribus draconū maculis, purpureis tamen euinctibus. Folia rumicis, inflexa. Fructū summo caule facit, racemosum, coloris primum cineracei, mox per maturitatem in crocum & purpuram vergentis, radicem prægrandem, rotundam, candidam, cortice tenui vestitam. Colligitur, & dum maturescit succus exprimitur, siccaturq; in vmbra. Radix quoq; messibus est foditur. Elotaq; particulatim cōciditur, & funiculo transfixa siccatur in vmbra. Cum diluta portione crudam coctamve, cum melle delingi prodest, contra orthopnœas, rupta, cōuulsa, tussim, & destillationes. Pota cum vino venerem stimulat. Vlcers quæ cacoethe vocantur, atq; phagedænica expurgat. Præsertim cum vite alba. Ex ea & melle collyria ad fistulas et partus euocādos cōponūtur. Ad vitiligines cū melle, efficaciter illinitur. Polipos & carcinomata absumit. Succus ad oculorum medicamenta, item contra nubeculas, caliginem, albuginesq; effectum præbet. Herbæ radicisq; odor, teneros cōceptus abortu vitiat. Item si triginta grana eius in posca bibantur. Sunt qui eius succum cum oleo, aurium doloribus infudere. Quinetiam folia, vt pote quæ adstringant, vulneribus recentibus imposuere, & cocta in vino pernionibus. Qui folia manibus affricuerit, aut radicē exemerit posse a vipera ferri, inficiantur.

DE MEDICINALI MATERIA

De Dracunculo paruo. CAP. CLXXXIII.

DRacūculus paruus folio cōstat hederaceo, magno, cādidiſ
notis inſigni, caule recto, bicubitali, verſicolore, maculis re-
ſperſo purpureis, ita vt anguē plane referat, baculi craſſitudi-
ne. Fructus ſūmo caule racematim cohæret, colore primū felleo, & cū
ematuruit, croceo, guſtu ſeruēs, mordaxq̃, radice rotunda, bulbosa, ra-
phano nō abſimili, tenui obducta cortice. Nascitur in ſepibus vmbro-
ſis. Seminis ſuccus cum oleo inſtillatus, aurium dolorem mitigat. Na-
ribus etiā ex lana impositus, polipum abſumit. Carcinomata illitu ſu-
ſtit. Triginta eius grana, ſi in poſca bibantur, abortus inferunt. Odo-
rem aiunt poſtea q̃ flaccidi flores emarcuerunt, conceptus adhuc tene-
ros enecare. Radix excalfacit. Orthopnœis, ruptis, vulſis, tuſſi, deſtil-
lationibus, auxiliatur. Humores pectoris excreatu faciles reddit, ſiue
cocta toſtaq̃ cum melle, aut per ſeſe edatur, ſiue farina eius ex melle de-
lingatur. Vrinam pellit. Venerem excitat, cum vino pota. Phagæde-
nas vlcera, & quæ cacoethe vocantur, trita cum melle & brionia al-
ba, expurgat, & ad cicatricem perducit. Collyria ex ipſa ad fiſtulas &
eiſciendos partus fieri ſolent. Qui radice ſuas manus perfricauerunt, a
viperiſ feriri negantur. Illita ex aceto vitiligines emaculat. Folia recen-
tibus vulneribus, conſerptorum linteolorum vice, cōuenienter impo-
nuntur. Decoctam in vino pernionibus appoſuiſſe prodeſt. Caſeus fo-
liis inuolutus, a putredine defenditur. Succus radice ad nubeculas, al-
bugines, & oculorum caligines cōuenit. Radix cruda coſta ve, ad ſa-
norū vſus, pro olere recipitur. In gymnetidibus iſulis, quæ calarides
vocantur, coctam radicem cum melle multo, in cōuiuijs placentarum
loco offerunt. Radix meſſibus effoditur, lotaq̃ fruſtatim conciditur,
& lino traiecta ſiccatur in vmbra, & ita reconditur.

De Aro.

CAP. CLXXXV.

ARon apud ſyros Lupa vocitatū, aliqui Alymon, alij Thy-
mon, alij Dracontiam, Cyprij Collocasſien dicunt. Folia
emitit dracunculi, ſed longiora, & paucioribus diſtincta ma-
culis, caulem ſuppurpureum, dodrantalem, piſtilli ſpecie, a quo croce-
um ſemen exit. Radice dracūculi alba, quæ decocta eſt, vtpote cum
minus acris ſit. Folia ad eſum condiuntur, & arida per ſe, decocta mā-
duntur. Radix ſemen & folia, dracunculi vires habent. Priuatim ra-
dix ex ſimo bubulo podagris illinitur, & dracunculi more reponitur.
In rotum ob mitiorem eius acrimoniam, in cibum expetitur.

De Ariſaro.

CAP. CLXXXVI.

ARiſarum exigua hærbula eſt, cuius radix oleæ magnitudinē
implet, longe maioris q̃ Aron acrimonix. Vnde illitu noſ

mas fistit. Fiūt collyria ex ea ad fistulas. Illitu radicis, genitale animalis cuiuscunq; in perniciem agitur.

De Hastula regia. CAP. CLXXXVII.

N Astulā regiā græci asphodelon, alij Nartheciō, Romani albucū vocāt, vulgo notū. Folijs est maioris porri, caule læui, ferēte in cacumine florē, quē Anthericon appellāt. Radices subiacēt oblōgæ, rotūdæ, glādibus similes, gustu acres. Quæ excalfaciunt. Vrinās & menses epotæ ciūt. Lateris doloribus, ruptis, conuulsis & tussibus, drachmæ pōdere potæ ex vino medētur. Ea vero vomitiones adiuuat, ludicri tali magnitudine commanducata. A serpente demorsis datur aptissime. Verum trium drachmarum pondere, folijs floribus & radice ex vino, morsus illinire oportet. Item, vlcera sordida & depascentia. Mammarum quoq; & testiuū inflāmationes, tubercula, furunculoscq; decoctis in fæce vini bulbis. Recentibus oculorū inflammationibus ex polenta auxiliatur. Radicis succus, adiecto veterere vino dulci myrrha & croco decoquitur, sitq; perq; vtile oculis medicamentum. Ad purulētās aureis per se, aut cū melle vino & myrrha tritus, prodest. In contrariā aurē infusus, dentium dolorem mitigat. Cinis e radice illitus, alopecias ad pilum reducit. Oleum in exuatis radicibus igni decoctum, illitu exulceratis pernionibus & ambustis igni, cōducit. Surditati, instillatus in aurem, auxiliatur. Candidā vitiliginem lintheo antea perfrictam in sole, illita radix emendat. Semen floresq; in vino poti scolopendræ & scorpionum venenis, mirū in modum resistunt. Alum purgāt. Floret messibus albucum, Quare æquinoctio verno antequam semen adoleuerit demetendum. Radicē aiunt potam, veneris cupiditatem inhibere. Quod hærbarius Cratæuas asseuerat. Addiditq; sanare podagræ dolores, si drachmæ pondere bibatur.

De Bulbo vomitorio. CAP. CLXXXVIII.

B Vibus quem vomitorium vocant, folia habet lentiora multo & lōgiora bulbo cibario, radicem similem, cortice magno. Ea mansa, aut decoctum eius potum, vesicæ malis medetur. Vomitiones mouet.

De Bulbo cibario. CAP. CLXXXIX.

C Ibarius bulbus vulgo cognitus, a nobis estur. Stomacho & aluo vtilis ruffus, & ex aphyrica delatus. Amarus vero & scylinus, stomacho aptior est, & concoctionem adiuuat. Bulbi omnes acrimoniam habent. Excalfaciunt. Venerem stimulant. Linguam tonsillascq; exasperant. Multum alimenti præbent. Carnes creant. Inflationem pariunt. Luxatis, fractis, articulorū doloribus effi-

DE MEDICINALI MATERIA

caciter illinuntur. Spicula extrahunt. Gangrænas & podagras ex melle aut per sese, hydropicorū tumores, & canū morsus cū melle & pipæris polline illiti cohibent. Stomachi dolores mitigant. Furfures & vlcera quæ in capite manant, cū tosto nitro abstergunt. Sugillata varosq; per se aut ex oui luteo, & lentigines cum melle & aceto, emendant. Fractis auriculis vnguibusq;, ex polëta medentur. Ijdem calidis cineribus torrefacti, tollunt ficus. Item cum cinere e mænarum capitibus, impositi. Cremati vero & cum alcyonio misti, vitia cutis in facie, atrasq; cicatrices, in sole illiti emaculant. Faciunt ad rupta, si cū aceto cocti edantur. Sed copiosiore eorum cibo abstinendum. Quoniã neruos tentant. Cocti cum polenta, & ex suillo adipe impositi, tumores ac tubercula velocissime ad suppurationem perducunt & rumpunt.

¶ De Scilla.

CAP.

CXC.

S Cilla vim acrem atq; feruentem habet. Assatam multo vtilio remesse constat. Polline aut luto oblita, in clybanū conijcitur, aut carbonibus obruitur, donec obducens farina sufficenter intosta fuerit. Qua exempta si non emollescat, altera farina aut luto circumlinitur, & eadem quæ prius fiunt. Nam quæ ita non assatur, in teraneis maxime noxia est. Torretur itē in olla, in dito operculo, quæ in furnum demittatur. Sumi etiã solet medium, direptis viuo tenus tunicis, quod frustatim confectum coquitur, mutata sæpius aqua, donec ipsa nec amaritudinem aut acrimoniam habeat, traiectaq; lino frusta siccantur in vmbra, ita vt ne vlla quidem parte se contingant. His scillæ segminibus ad oleū, vinū, aut acetum scillinū vtimur. Ad rimas pedum, interna pars crudæ scillæ in oleo feruefacta, aut cum resina liquefacta, imponitur. Decocta in aceto demorsis a vipera, cataplasma est. Ad singulas assæ parteis adiectis octonis tosti salis, cochlear vnū aut alterum damus ieiunis, ad emolliendam aluum. In potu autem & odoratis medicaminibus, quibus vrinā ciere volumus, hydropicisq; & stomachicis, quibus innatat cibus, regio morbo, torminibus, in tussivetere, suspitiosis & cruëta extussietibus, tres obolos in delinctu ex melle sumpsisse satis est. Coquitur cū melle, & estur eorūde gratia, maxime vt concoctionem adiuuet. Strigmēta per aluum extrahit. Cocta & simili sūpta modo, eisdē præbet effectus. Sed cauēdus scillæ vsus, his qui intestinū sentiunt vlcus. Ad penfiles verrucas & pernioles, tosta efficaciter illinitur. Tritū semē & in carica aut melle deuoratum, aluum emollit. Scilla in limine ianux suspēsa, mali medicamēti noxā arceat.

¶ De Pancratio.

CAP.

CXCI.

P Ancratium quod aliqui scillam appellant, radice est magni bulbi, ruffo colore, aut suppurpureo, gustu amaro ac feruente,

Folij lilij, sed longioribus. Scillæ vires & præparationē habet. Eo-
demq; pondere in morbis efficaciter assumitur. Cui tamen mitior q̄
scillæ facultas inest. Radicis succus, cum erui farina digeritur in pâstil-
los, qui hydropicis splenicisq; cum hydromelite, commodissime dan-
tur.

De Cappari.

CAP.

CXCII.

C Apparin aliqui Cynosbaton, alij Capriam, alij Corui ma-
lū, alij Ophioscorodon, alij Phyllostaphylon, quidā Thal-
liam aut Petræam, alij Olophyton, alij Ionitem, nonnulli Oli-
gochloron aut Acontion, aut Hippomanes, alij Trichomanes, Ma-
gi Potera, alij Pentheron, aut cor lupi, alij alofchorodon, Romani in-
turim. Aphri Hærbiathon. Capparis aculeatus frutex est, qui in ter-
ra stratus magis in orbē euagatur. Spinæ vt rubus habet, in hami mo-
dum aduncas. Folia mali cotoneæ, rotunda, fructum oleæ similem, qui
cum dehiscens panditur, florem candidum promit. quo excusso, non-
nihil glandis oblōgæ figura inuenitur, quod apertum grana acinis pu-
nicorum similia ostendit. Radices lignosas spargit, grandes, numero-
sasq; . Tenui solo, asperisq; locis, in insulis iuxta domicilia nascitur.
Caulis, & fructus, cibi gratia condiuntur. Aluum turbat. Stomacho
aduersatur. Sitim gignit. Cocta tamen stomacho q̄ cruda vtilior est.
Fructus drachmis duabus in vino potus, quadraginta diebus, lienem
absumit. Et vrinam, cruentumq; excrementum emittit. Bibitur vtilissi-
me in coxarum doloribus, & neruorū resolutione, item ruptis & cō-
uulsis. Menses ciet. Caput purgat. Dentium dolorem sedat, semen ex
aceto decoctum, colluto inde ore. Aridus radicis cortex ad eadem pro-
ficat. Ulcera omnia vetera, & sordida, & quæ occalluerunt, expurgat.
Lienosis cum farina hordei illinitur. Dente demorsa dolori eius auxi-
liatur. Cum aceto trita, vitiligines albas absterget. Radix foliaq; in tri-
ta strumas, ac duricias discutit. Auriū vermiculos infusus succus ene-
cat. Aphrica, & Marmarica Capparis, vehemēter inflāt. Apula vo-
mitus facit. Libyca, & quæ rubro mari defertur, mirū in modū acris
est. Siquidem in ore pustulas excitat, gingiuasq; osse tenus exest, quare
in cibus non ab re damnatur.

De Lepidio.

CAP.

CXCIII.

L Epidium aliqui gingidiū vocant. Hærbula vulgo nota. Mu-
ria cum lacte seruatur. Vis foliorum acris & exulcerans. Qua
propter ischiadicis illita, præsentissimum est auxilium, si cū
helenij radice quarta parte horæ illinatur. Lienosis simili modo pro-
dest. Lepras eximit. Radix appensa collo, dolore dentium liberare
existimatur.

DE MEDICINALI MATERIA

De Ranunculo. CAP. CXCIII.

TAnunculum aliqui sylvestre Apium vocāt. Complura eius genera. Vis tamen omnibus vna, acris, & vehementer exulcerans. Nam vnum coriandri folijs constat, latioribus, subalbidis, pinguibus, flore luteo, interdum purpureo, caule gracili, cubitum alto, radice alba, exigua, amaraq; multis capillamentis helebori modo fibrata. Nascitur in limitibus humidis. Alterum lanuginosius, longiori caule, pluribus foliorū incisuris, plerumq; in Sardoniam proueniens, q̄acerrimum, quod sylvestre Apium appellant. Tertium minimum, odore graui, flore aureo. Quartū huic simile, flore lacteo. Folia, flores & cauliculi recentes, illitu exulcerant, & crustas non sine dolore gignunt. Quare vngues scabros extricant. Scabiem eximunt. Stigmata delent. Formicantibus verrucis, & pensilibus, alopecijsq; paulisper illinuntur. Tepente decocto perniones fouentur. Sicca radix triraq; sternutamenta ciet, naribus admota. Dentium dolorem appensa leuat, ipsos tamen frangit.

De Fremio. CAP. CXCV.

Fremium, græci Anemonem, alij Agriam, aut nigram vocāt, alij Anemonem phœnicam, alij Enemion, nonnulli Mecanion, alij Tragoceros, alij terræ parinam aut Barbylam. Ostances Berilion, Itē Ornios cheranion, Pythagoras Attractilida, Magi Cnicum agriam, Romani Orci tunicam. Duo fremij genera. Vnum sylvestre. Alterū in cultis nascens. Cuius multæ species. Vna phœnicum florem profert. Altera candicantem, aut lacteum, aut purpureum. Harum folia coriano similia, tenuioribus prope terrā diuisuris, caules lanuginosos, tenues, in quibus flores vt papaueris, & in medio capitula nigra, aut cærulea. Radix oleæ magnitudine, aut amplius paulo grandescit, fermeq; geniculis quibusdam cingitur. Sylvestri amplitudo maior, latioraq; folia, & duriora. Oblongius caput, flore puniceo, multis radicū capillamentis. Acrior est quæ nigra habet folia. Vis omnium acris. Ea de causa succus naribus infusus, purgat caput. Commanducata radix pituitam trahit. Decocta in passo & illita medetur oculorum inflammationibus. Cicatrices eorundem & hebetudines emendat. Sordida vlcera abstergit. Folia & caules, si cum ptisana decocti edantur, copiam lactis præbēt. Menstrua ciunt, vellere appositi. Illiti quoq; lepras eximunt. Sunt qui errore ducti, argemonem nominari eupatorium putent. Quoniam a sylvestri fremio, argemonem & papauer quod Rhœam appellant, de quo inter papaueris genera referemus, propter colorum cognationem in floribus, distinguere non possunt. Verum papaueris & argemonæ color, minus puniceus

spectatur, & vtraq; tardius floret. Quinetiam Argemone croceum succum, gustu admodum acrem, reddit. Rhœas vero candidiorem & acrem. Insuper fremio & rhœadi capitula syluestris papaueris similia insunt, sed in fremio superne crassiusculum, in rhœade angustius. Fremij genera nec succum remittunt, nec caput habent, sed quasi asparagiacamen. In aruis illa sæpius nascuntur.

De Argemone CAP. CXVI.

Argemone a Græcis Oenone vocatur, ab alijs Anthemis, alijs Homonœa, aliquibus flos campestris, Romanis Concordialis, aut Pergalia, alijs Lyburnia, Gallis Corona, Syluestri papaueri similis est. Folia habet fremij, diuisa, florē puniceū, caput in cauliculo papaueris rhœadis, oblongius, & summis partibus latū, radicem rotundā. Succū croci colore acrē, dimittit, Argema & nubeculas expurgat. Folia illitu inflammationes compefcunt. Ea, vt hærbarius Crateuas author est, confusa cum axungia strumas discutit. Cribrata eius farina cum nitro & sulphure ignem non experto. cōtra vitilignes efficax est. Easq; sicco linteo antea confrictas in balneis sanat. Facit & ad scabiem.

De Altera Argemone. CAP. CXCVII.

Altera est Argemone, quam Artemonen aliqui, alij Arselam, aut Sarcocollam vocāt, Romani Argemoniam. Ea folijs syluestri papaueri similis est. Recens trita intercisiones imposito sanat. Oculorum inflammationes mitigat. Pota cum aqua dysentericis auxiliatur. Vulnere conglutinat. Conuulsis, & vellicatis, imposita medetur. Inflammationibus utilis. Contra serpentium morsus cum vino bibitur.

De Anagallide. CAP. CXCVIII.

Anagallis purpurea, quibusdam Aeritis, aut Aegitis vocatur, alijs Sauritis, a Magis Oculi sanguis, aut Chelidion, Romanis Macia, Hetruscis Masytipos, Gallis Sapana, Dacis Cerceraphron. Anagallis communis, a quibusdā Corchoron, alijs Halicacabon, alijs Zeliaurus, Magis Nycteritis, Aegyptijs Mecij, Romanis Anciaton, Aphris Afirrisæ. Duo eius genera quæ tantū flore distāt. Nā quæ cæruleo flore est, fœmina dicitur. Mas quæ fœnico. Frutices sunt parui in terra iacētes. Folijs in quadrângulo caule pusillis, subrotūdis, ad Helxinæ folia accedētibus, semine rotūdo. Vtraq; mitigādi vim habet. Inflammationē arcet. Ad actos corpori

DE MEDICINALI MATERIA

aculeos extrahit. Nomas cohibet. Succus caput gargarizatu purgat. Et naribus infusus, dolorem dentium lenit, si in aduersam narem iniiciatur. Argema cum melle attico emendat. Retusæ oculorum aciei auxiliatur. Contra viperarum morsus, iocineris et renum vitia, ex vino bibere prodest. Tradunt eam quæ cæruleum ædit florem, prociduam sedem reprimere. Quæ vero phœnicum, illitu euocare.

De Hedera.

CAP.

CXCIX.

Hedera aliquibus Citharon, alijs Cissaron, alijs Chrysocharpos, alijs Poetica, alijs Corymbethra, alijs Cysson, alijs Dionysia, alijs Ithytherion, alijs Persis, alijs Cemos, alijs Asplenos, Romanis Sylua mater, alijs Hedera, Gallis Suibites. Hedera differentias multas in specie sortitur, generalissimas autem treis. Nam quædam candida est. Altera nigra. Tertia Helix. Candida fructum fert candidum. Nigra nigrum, aut croci æmulum, quam vulgus Dionysiam vocat. Helix fructum non gignit. Sed tenues habet palmities, & folia parua, angulosa, & rubra. Hedera omnis acris est, & adstringens. Nervos tentat. Flos trium digitorum carptu, facit ad dysentericos, in vino bis die potus. Ambustis cum cærato illinitur. Recentia folia ex aceto cocta, aut cruda cum pane detrita, lienes sanant. Foliorum & corymborum succus, cum irino vnguento, melle aut nitro, naribus infunditur. Et contra veteres capitis dolores, caput eo cum aceto & rosaceo perfundi vtile est. Purulentis auribus, aut dolentibus cum oleo medetur. Nigræ hederæ succus, aut e poti corymbi corpus infirmitant. Mentemque turbant largius sumpti. Acini quinque triti, calfactique in punico cortice cum rosaceo, si instillentur a contraria aure, dolorem dentium mitigant. Denigrant capillum illiti corymbi. Folia in vino decocta illinuntur omnium vlcera generi, etiam si cacoethe sint. Vitia cutis in facie & ambusta sanant, vti antea diximus decocta. Mouet menses triti & subditi corymbi. Iidem poti post purgationes foeminarum, drachmæ pondere concipiendi spem adimunt. Pediculus foliorum melle irrigatus, ac vuluæ inditus, menstrua & partus extrahit. Instillatus succus putrida tædia narium, graueolentiamque emendat, & sanitati restituit. Lachryma hederæ psilothrum est. Illitu pediculos enecat. Succus in aceto potus, contra phalanga prodest.

De Chelidonia.

CAP.

CC.

Chelidonium magnam nonnulli Pæoniam vocant, alij Crætæam, alij Aubion, alij Glauciam, quidam Philomedion, alij Othonon, Romani Fabium, Galli Thonan. Aegyptij No

thoti, Daci Crustana. Chelidonia maior, caule est cubitali aut altiore, surculoso. Folijs ranunculi, multis, mollioribus tamē, & colore caesifs, flore violæ albæ, secundum singula folia prodeunte. In ea succus croci, mordax, acris, & aliquantulum subamarus, grauiter olens. Radix superne singularis in multa crocea capillamenta fibratur. Siliqua ceu corniculati papaueris, tenuis, lingua, in qua semē papauere maius recluditur. Succus in æreo vase, cum melle prunis decoctus, oculis claritatē adfert. Folijs, caule, radice, succus exprimitur ineunte æstate, & ficcatus in vmbra digeritur in pastillos Radix cum aniso & vino albo pota medetur regiō morbo, & vlceribus quæ serpunt. Imposita cū vino aut manducata, dentium dolorem sedat. Hoc nomen sibi videtur vendicasse, q̄ aduentu hirundinum exoriatur, & discessu emarcescat. Sunt qui narrant hirundines matres excæcatis pullis adherentes hærbam visū restituere.

De Chelidonia minore. CAP. CCI.

Chelidonia minor, quam Tyrinon syluestre aliqui nuncuparunt, hærbula est stolonibus constans, sine caule, folijs hederæ, multo rotundioribus, & minoribus, teneris, & suppinguibus. Radices habet complures pusillas, in granorum tritici modum aceruatim cōgestas. Quarū tres aut quattuor in longitudinē exeunt. Iuxta aquas nascitur. Vis ei acris & fremij modo summam cutem exulcerat. Psoras & scabros vngues eximit. Succus radicibus expressus ad purgandum caput, naribus infunditur. Decoctum eius cum melle gargarizatum vadide caput inanit. Et omnia pectoris vitia extrahit.

De Othonna. CAP. CCII.

Othonnam aliqui maioris Chelidoniæ succum esse aiunt. Alij succum floribus corniculati papaueris expressum. Alij peramistos cæruleæ Anagalidis, Hyoscyami & papaueris succos, esse contendunt. Alij Trogodyticæ hærbæ succum, quæ Othonna vocatur. Nasciq̄ eam in eo Arabiæ tractu qui ad Aegyptum spectat. Othonna similis Eruçæ, perforatis crebro folijs & veluti a tineaderosis, squallore obfritis, paucis. Flore croci, latifolio. Quare quidā fremij speciem esse putauerunt. Extractus succus oculorum medicamentis adiicitur, vbi expurgare est opus. Mordet enim & abstergit omnē caliginem, quæ oculis offunditur. Tradunt humorem quēdam ex hærba emanare, qui elotus semotis calculis, in pastillos ad eadem digeritur. Aliqui tamē affirmant, lapidem esse Aegyptium, in Thebaide nascentem, exigua magnitudine, candido colore, gustu cum feruore quodam & adstrictione, mordaci.

DE MEDICINALI MATERIA

De Auricula muris. CAP. CCIII.

Myosota alij Myoton, alij Anthilion, alij Alfinen, nōnulli Myorthochon, alij Myrtosplenon, Latini muris auriculam vocant, Aphri Labatholabat. Nomen ideo accēpit q̄ musculorū aures folijs imitetur. Lucos & sabulosa loca amat, ideo Alfine dicta est. Ea Helxinæ similis, sed humilior, ac folijs minor. Vim refrigeratoriam habet. Oculorum inflammationibus conuenienter exposita illinitur. Succus eius aurium doloribus instillatur. In totum eadem potest quæ Helxine.

De altera auricula muris. CAP. CCIIII.

Muris auricula quā Myosotida vocant. Hæra est caulibus pluribus ab vna radice, aliquatenus rubentibus, concavis ab imo. Folijs angustis, oblongis, dorso acuto, nigricantibus, per interualla assidue geminatis, atq; in mucronem desinentibus, & tenuibus cauliculis ex alarū sinu prodeuntibus, flore cæruleo. Radix digitali crassitudine, multis capillamentis fibrata. In summa scolopendrio similis, sed breuior, minor. Radix illita ægilopia sanat. Sunt qui Helxinen, muris auriculam vocent.

De Glasto fatiuo. CAP. CCV.

Isatis fatiua aliquibus Augion, Magis Arufion, Romanis gluta aut glastum dicitur. Glastum quo infectores lanarū vtūtur, folium habet plantagini simile, verū pinguius nigriusq; Cuius caulis dum cubitorū altitudinē excedit. Illita folia tumores omneis discutiūt. Cruenta vulnera glutinant. Sanguinis profluuiā sistunt. Ignem sacrum, phagedænas, putrescentia vlcera & quæ serpūt sanant.

De Syluestri glasto. CAP. CCVI.

Syluestre glastum fatiuo simile est. Folia fert maiora, lactuceis proxima, caules prætenues, multifidos, rubicantes. In quorum cacumine folliculi dependent, quādam linguarum effigiem referētes, in quibus semē. Flore tenui, luteo. Eadem quæ & supradicta præstat. Potu & illitu lienosis auxiliatur. Sed sciēdum est, ne tradita errorem pariant, fatiuum glastum, luteum florem, tenuiores multifidosq; ramulos, proferre. In cacumine autem folliculos linguæ speciem repræsentantes in quibus semen continetur, melanthio simile, caulemq; supra binum cubitorū altitudinem attoli. Syluestre vero nigriora ferre folia, caulem minorem sed crassiorem. Florem purpureum, aut cæruleum, fructum cruciformem, asperum, in quo semen, folijs exilibus quinquepartito diuisum.

De Telephio.

CAP.

CCVII.

Telephium aliqui syluestre semperuiuum, alij portulacam syluestrem appellant, Romani illecebram, Aegyptij Anoth, Aphri Tirtopurin. Hærbæ portulacæ similis et caule et folijs habens geminas alas, singulis foliorum geniculis inhærentes, a quibus rami seni septenive fruticât, a radice referti cæruleis folijs, crassis, lentis, carnofis. Flore luteo, aut candido. Nascitur, in cultis & maxime inter vites. Tempore verno folia senis horis illita albam vitiliginem sanant.

Sed postea hordeacea farina illini debet. Perun&am etiam in sole vitiliginem tollunt.

Sed vbi inaruerunt absterguntur

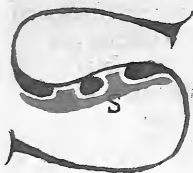
..

Pedacij Dioscoridis Anazarbei De medicinali materia secundæ Libri

F I N I S

h. iij.

DE MEDICINALI MATERIA
 PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI
 DE MEDICINALI MATERIA LI
 BER TERTIVS, IOANNE
 RVELLIO SVESSI
 ONENSI IN
 TERPRE
 TE.

Superioribus charissime Ari commentarijs, tradi
 dimus de aromatibus, vnguētis, oleis, arboribus,
 & prodeuntibus ex eis fructibus et lachrymis.
 Item de animalibus, frumētis, oleribus, & hærbis
 acrimonia præditis. In hoc autem tertio de radici
 bus, succis, seminibus, hærbis quæ & vernacula
 consuetudine vsurpantur, quæq; pluribus scitent
 remedijs, differemus.

De Agarico. CAP. I

Agaricū radix fertur laſerpitio ſimilis, ſed facie ſūma ſolutior
 & fungoſa tota. Duo eius genera. Fœmina rectis venarum
 diſcurſibus conſtat. Mas rotundus eſt & vndiq; compactior.
 Vtriq; guſtus in initio dulcis, mox in amaritudinē tranſit Sarmaticæ
 in aquifolia provenit. Sunt qui radicē eſſe plantæ affirmēt. Alij vt fun
 gos naſci in arborum caudicibus, quadā putredine. Gignitur in Gal
 latia Aſiæ cōtermina, & Cilicia in cedris. Sed friabile & infirmū. Ad
 ſtringendi calfaciendiq; naturā habet. Contra tormina, & cruditates,
 rupta, præcipitationeſq; efficaciſſima. Datur duobus obolis in vino mul
 ſo. febrim nō ſentientibus. Febriculofis vero in aqua mulſa. Arquatis
 quoq; ſuſpirioſis, iocineris renūq; vitio laborantibus, dyſentericis.
 Itē ſi vrina ægre reddatur, ſi vuluæ ſtrāgulatus vrgeat, ſi pallor mēbra
 decoloret, drachma vna dari ſolet. Si tabes infeſtat, ex paſſo. Si lien ne
 gociū exhibet, ex aceto mulſo. Si diſſolutio ſtomachi eſt, ita vt cibi te
 nax non ſit, manditur, & ſine vlla humoris ſorbitione deuoratur. Simi
 li modo accide ruſtantibus propinatur. Sanguinis reiectiones fiſtit,
 tribus obolis ex aqua ſumptum. Facit ad coxendicum & articulorum
 dolores, & comitiales morbos, ſi cū aceto mulſo, pari pondere aſſuma
 tur. Mēſes ciet. Fœminis, quas inflatio vuluæ vexat, vtiliter æquali
 modo datur. Rigores ſoluūt datū ante febrīū ſignificationes. Aluū pur
 gat drachma vna aut altera, ſi cū aqua mulſa bibatur. Venenorū ātido
 tū eſt drachmæ inſtar, cū diluta potionē ſumptū. Si ſerpētes iētū vi
 brarūt, morſūq; ſubfrixerūt, tribus obolis ex vino potū, mire auxilia
 tur. In ſūma iternis omnibus vitijs cōuenit, pro viribus et ætate datū.

nunc ex aqua, nunc ex vino, ijs ex aceto mulso, alijs ex aqua mulsa.

¶ De Rapontico. CAP. II.

RHa aliqui Rheū, aliqui Rhiā, Latini Rapōticū vocāt. Provenit in ijs quæ supra bosporū sunt regionibus, ex quibus affertur. Radix nigra Centaurio magno similis, sed minor & ruffior, fungosa, aliquantū levis, sine odore. Optimū habetur quod teredines nō sensit, si gustatu cū remissa adstrictione lentescat, manducatumq; colorē reddat pallidū, aut ad crocū inclinantē. Id epotū facit ad inflationes, stomachi imbecillitatē, & omne genus dolores, ad cōuulsa, lienosos, hepaticos, tormina, ad renū vesicæ & pectoris vitia, aduersus intēta præcordia, & vuluæ mala, coxendicum dolores, sanguinis excreationes, suspiria, singultus, dysenterias, & cœliacorū affectus, contra febrīū circuitus, & venenatorū morsus. Datur in singulis valetudinibus eodē quo agaricū pōdere, & cū eisdē liquoribus, si febrī careāt, in mulso, sin aliter ex aqua mulsa, si tabē experiūtur, ex passo, si lienis exercet, in aceto mulso. Si dissolutio est stomachi, id est cū cibi tenax non est, māditur, & sine sorbitione vlla deuoratur. Liuētia lichenasq; tollit, cū aceto illitū. Inflammationes omneis veteres ex aqua oblitū dissipat. Summa eius vis adstringens cum aliquanto calore.

¶ De Gentiana. CAP. III.

GEntianā aliqui cētauriā radicē, alij Aloē gallicā, alij Narcē, alij Chironion, Dardani aloitin, Romani genus aut Cicēdī am, alij Ciminalē vocāt. Huius inuētio prima assignatur Gētidi Illyriorū regi, a quo cognomētū habuit. Folijs proxime radicē, iuglādī plātaginive similibus, subrubris, a medio caule præserti iuxta cacumē paulū dissectis, caule cauo, & inani, digiti crassitudine, geniculato, & ex iteruallis maioribus foliato, binū sæpe cubitorū. Semine in calycibus lato, leui paleaceo, satis ad sphōdiliij semē accedēte. Radice longæ Aristolochiæ, crassa, amara. Nascitur in sublimibus montium iugis, vmbrosis locis, aquosisq;. Vis radicis excaustoria, & adstringens. Contra morsus serpentū, duabus drachmis cū pipere ruta & vino pota, auxiliatur. Extracti succi drachma, laterū doloribus, & ex sublimi deuolutis, ruptis, & conuulsis, prodest. Hepaticis & stomachicis, pota cum aqua subuenit. Radix collyrii modo subdita, paratus eijcit. Imposita vt lycium, vulneraria est, & vlcerum cuniculatim depascentiū medela. Succus præcipue eodē effectū prodest. Oculis inflammatione laborātibus illinitur. Pro meconio collyrijs acris imiscetur. Radix viriliginē absterget. Succus extrahēdi ratio hæc est. Conuulsa radix quinque diebus aqua maceratur. Postea in eadem tantisper

DE MEDICINALI MATERIA

decoquitur, dum extent radices. Et vbi refrigit aqua, lintheo excolatur. Mox discoquitur, dum mellis crassitudo fiat. Ficiliq; reconditur.

De Aristolochia rotunda. CAP. III.

Aristolochia rotunda nomen ex eo sibi adoptauit, q̄ existimetur optime puerperis opitulari. Tria eius genera traduntur. Vna quæ fœmina vocatur, folijs hederaceis, præstati odore, cum acrimonia, mollibus, subrotundis, multis ab vna radice germinibus, prælongisq; palmitibus, flore candido tanquam pileolo, rubro, grauius olente.

De Aristolochia longa. CAP. V.

Aristolochia longa, mascula appellatur, nonnullis dactylitis, alijs Melocarpus, alijs Teuxinon, Latine Aristolochia, longiore q̄ rotunda folio, tenuibus ramulis, dodrantalibus, flore purpureo, grauius olente, qui marcescens in pyri similitudinem conformatur. Tuberibus radicum rotundis, vt rapum. Longæ vero radix digiti crassitudinem, & palmi longitudinem implet. Nonnunq; paulo grandius adolescit. Ambæ colore intus buxeo, gustu amaro, & graui. Est etiamnum tertia lōga, quæ clematitis vocatur, ramulos habens tenues, refertos folijs subrotundis, minori semper uiuo similibus, flores rutæ, pleniore, radices longiores, tenues, crasso cortice odoratoq; vestitas, vnguētorn spissamentis conuenientes. Rotunda cæteris venenis resistit. Longa vero aduersus angues & venena, drachmæ pondere ex vino bibitur & illinitur. Pota cū pipere & myrrha mensas, partus, & omnia vuluarum onera eijcit. Eadem efficit subdita in pello. Rotunda ad eadem pollet. Insuper singultibus, suspirijs, rigoribus, lieni, conuulsis, laterum doloribus, pota cum aqua singulariter auxiliatur. Aculeos & spicula extrahit. Ossium squamas illitu adimit. Ulcera putrida exest, & sordida expurgat. Caua cum iri & melle explet. Gingiuas & dentes extergit. Clematitis ad eadē pollere creditur. Viribus tamen inferior est. Appellatur a quibusdam Ararisa & melecaprū, ephestios, lestitis, pyxionix, dardanion, iontitis, Gallicis theximon, Aegyptijs Sophoeph, Siculis Chamæmelon. Italis malum terræ. Dacis Absinthium rusticum. Nascitur in montibus & calidis locis aut campestribus & petrosis. Ad grauem febrim efficax est. Si nidore subditis carbonibus febricitans suffiatur, febris leuabitur. Vulnere imposito sanat. Carcinomatis narium, cum cypiro & dracunculifemine & melle prodest. Rigoribus medetur, cocta in oleo aut adipe suillo, illitaq;.

Glycyrrhizam aliqui Ponticā, alij Glyceraton, quidam Symphyton, alij Leonticam, alij Glycyphyton, alij Scythion, alij Adipson, alij Sylithram, alij Lybiestafon, alij Omænoæon, alij Peenthaomæon, Latini dulcē radicē appellauere. Plurima gignitur in Cappadocia & ponto. Fruticosa est, ramis binū cubitorum altitudine assurgentibus, folijs lentisci, densis, pinguibus, tantūq; gummosis, flore hyacinthi, fructu pilularum plātani magnitudinis, asperiore, qui filiquas lentium modo habet, ruffas & paruas, radicibus longis, vt gentianæ coloris buxei, subacerbis & dulcibus, quæ densantur in succū lytij exemplo. Is in arteriæ scabricia efficax habetur. Verum oportet vt liguæ subditus eliquefcat. Aestuāti stomacho, thoraci, ac iocineri conuenit. Sanat vesicæ scabiem & renum dolores cum passo potus. Idem eliquatus sitim sedat. Vulneribus illitus accommodatur. Cōmanducatus stomacho prodest. Recētis radicis decoctū ad eadem conuenit. Eiusdem farina pterygijs commodissime inspargitur.

Centaurium magnum aliqui Narcen vocant, alij Limnesion, alij Maronem, alij Pleætroniam, alij Chironiam, alij Linnesion. Magi Herculis sanguinem, Romani fel terræ. Folia habet iuglandis, oblonga, viridi brassicarum colore, serrata in ambitu, caulē ceu rumicis, binum aut ternum cubitorum, multis ab radice adnatis, in quibus capita ceu Papauerum, in rotunditate oblonga, flos cæruleus, semē Cnico simile, floccis quibusdam inuolutū. Radix crassa, grauis, solidā, tripedalis, succo prægnans, cum adstrictione aliqua & dulcedine acris, & rubescēs. Amat solum pingue & apricū, ac syluas & colles. Copiosissima est in Lycia & Peloponneso, in Arcadia, Helide & Messenia, pluribusq; locis circa Pholoen, Lyciam & Smyrnam. Radix cōuenit ruptis, cōuulsis, pleuriticis, halitus difficultati, veteri tussi. Sanguinē expuentibus, drachmis duabus trita datur, si febris sit, in aqua, cæteris in vino. Itē ad tormina & vuluæ dolores. Rāmēta eius in collyrij formā vuluæ subdita, mēses atq; partus extrahūt. Succus eadē præstat. Vulneribus prodest. Nam recens tusa, aut arida ante madefacta, ea glutinat & coniūgit. Carnes coalescūt, si tusa simul decoquatur. In Lycia succū exprimunt, quo pro lytio vtuntur. Panacia appellata est, quoniam omnia mitiget vitia, quæ inflammationem minantur, plurimisque scateat remedijs. Pulsationes vulnerum, vrinæ stillicidia, calculosorum cruciatus, clystere immissa sedat. Legitur matutinis sole ad ortum spectante, hora diei pura cum omnia cōplentur.

DE MEDICINALI MATERIA

De Centauro minore. CAP.

VIII.

C Centaurium minus aliqui Limnesion, alij Elleboriten, alij Amaranton, Magi herculis sanguinem, Latini febrifugam, alij Auram, multi radicē, Daci Tulbellam appellant. Limnesion aliqui vocauerunt, quoniam rigua amet loca. Hærbæ origani aut hyperici similis, caule anguloso, palmum excedente, flore lychnidis, e puniceo in purpuram vergente, folijs rutæ prælongis & paruis, fructu tritico simili, radice pusilla, læui, & superuacua, quæ gustanti amaritudinem adfert. Hærbæ recens tusa, suo illitu vulnera conglutinat. Vetera vlcera purgat & cicatrice obducit. Bilem crassosq; humores per aluū exigit, si decocta deuoretur. Ius decocti ischiadicis conuenientissime infunditur. Trahit enim sanguinem & dolorem leuat. Succus oculorum medicamentis perq; utilis. Siquidem cum melle caliginem oculorum expurgat. In vellere appositus, menses & partus extrahit. Epotus peculiariter neruorum vitijs succurrit. Legitur femine prægnans, & diebus quinque madefacta, decoquitur donec superemineat aquæ. Mox ubi refriguit lintheolo exprimitur. Et eiecta hærbæ, iterum decoquitur, vsq; dum mellis crassitudinem habeat. Nonnulli eam recentē grauidamq; contundunt, atq; succum fistili non picato exprimunt, & in sole lignea rude assidue mouentes, inspissant. Quod si quid concretū faucibus vasis adhærescat, deradunt, reliquoq; humori permittent. Noctu diligenter operiunt. Namq; ros nocturnus, liquores coalescere non sinit. Quæ autem ficcis radicibus aut hærbis liquamēta exprimuntur, decocta vt in Gentianæ mentione retulimus, præparantur. Sed quæ ex corticibus humidis, aut confusis hærbis factitantur, in sole, vt ante dictum est, coguntur. Sic e Tapfia, sic e Mandragora, reliquisq; similibus succus, sic ex acerbis vuis melligo elicitur. Lycium ta men & absinthium, hypocistis & consimilia, decocta eo quo diximus modo coguntur.

De Chamæleone albo. CAP.

IX.

C Chamæleo albus quibusdā Chrysisceptron, alijs Ixia, Romanis cardus varin⁹, Aegyptijs Ephear dicitur, alijs Ephtho sechin. Ixiam ideo aliqui vocauerunt, q; quibusdā in locis viscum circa radicem inueniatur. Quo pro mastichæ vtuntur mulieres. Folia habet sylibo aut carduo similia, asperiora, acutiora, nigroq; chamæleone validiora. Caulem non promit. Verū ex medio spinas Echini marini, aut Cinnaræ modo, erigit. Flores purpureos veluti papporum lanugines emittit. Semen Cnici simile. Radicē in lætis collibus crassam, in montosis vero graciliorem, in profundo albam, aliquatenus aromaticam, graui odore, dulcē. Quæ pota acetabuli mensura, latas

interaneorum tineas pellit. Bibitur autem in vino austero cum Origani feruēfacti succo. Hydropicis commodissime drachma in vino datur. Etenim eos extenuat. Contra difficultatem vrinæ decoctum propinatur. Hausta in vino serpentium venenis resistit. Occidit canes & fues. Mures item necat subacta cum polenta aut aqua, & oleo made facta.

De Chamæleone nigro. CAP. X.

Chamæleo niger quem Pancarpon aliqui, alij Vlophonon, alij Ixiam, alij Cynomazon, alij Ocimoides, alij Cnidion coccon, alij Cynoxyllon, Latini Carduum nigrum aut vermilaginē, Aegyptij Sobel vocant, folijs scolymo similis esset, nisi minora, tenuioraq; ac rubro distincta viderentur. Caulem emittit dodrā talem, crassitudine digitali, subrubrum & in vmbella flores spinosos, tenuēs, hyacinthi æmulos, versicolores, radice crassa, nigra, densa, interdum exesa, quæ dissecta flauescit, & commanducata mordet. Prouenit in cāpestribus ficcis, & cliuosis tractibus, & maritimis. Radix tria addito atramenti futurij exiguo, cedrino oleo, & axungia, scabiem abigit. Eadem cum sibi sulphur & bitumen asciuit, & cocta in aceto ilinitur, impetigines absterget. Decoctum collutione dentium dolorem mitigat. Cū pari pipere & cæra oblita radix, dolēti denti auxiliatur. Radice concisa & in aceto decocta dētes fouentur. Eos quoq; frangit, si scriptorio stylo feruēs admoueatur. Vitia cutis in facie, vitiliginesq; cum sulphure emendat. Erodentibus medicamentis ammiscetur. Phagedænas, tetraq; vlcera illitu sanat. Quare Chamæleo vocetur, a varietate foliorum euenit. Mutant enim cum terra colorem, hic viridia, illic albicantia, aliubi cærulea, nonnufq; rubra inueniuntur.

De Crocodilio. CAP. XI.

Crocodilion chamæleontis nigri figuram habet. Nascitur in syluosis, radice longa, læui, aliquantū lata, odore vt nasturtij acuto. Feruēfacta in aqua & pota radix, sanguinem copiosum per nareis pellit. Datur lienosis, eos euidenter adiuuans. Semen eirondum inest, duplex vt scutum. Quod suapte vi vrinam ciet.

De Labro veneris seu dipsaco. CAP. XII.

Dipsacum aliqui Crocodilion vocant, alij Chamæleonem, alij Onocandion, alij Veneris Lauacrum, Romani labrum veneris, alij carduum veneris, Aegyptij Sefeneor, alij Chir, alij Meleta, Daci Sciamam. Aculeatarum generis est. Caulem habet altū, spinis horridum, folia laetucæ, aculeata, prælonga, bullas intus & extra spinosas in dorsi medio, binis folijs geniculatim caulem amplectentibus, concauo alarum sinu, in quo imber aut ros asseruetur, vnde

DE MEDICINALI MATERIA

dipfaci quasi sitientis nomen traxit. In cacumine caulis, singula surculis capitula insunt, oblonga, echinata spinis, quæ arefacta cãdida spectantur, dissectaq; medullatenus, vermiculos ostēdunt. Sanat rimas fedis fistulasq;, si tusa & decocta in vino radix, vsq; dum sit crassitudo cæræ, immitatur. Medicamentum ærea pixide recondendum. Aiunt formationibus verrucisq; pensilibus remedio esse. Vermiculi capitulorum in folliculo alligati, collo aut brachio appensi, produntur quartanis febribus remedio esse.

De Spina alba. CAP. XIII.

Spina alba quam Agriocinnaram, alij Donacitin, alij Erysi-
sceptrum vocant, Romani Spinam albam, aut Regiam, alij
Cardum Ramptariū. Nascitur in montibus & syluosis. Folia
albi Chamæleonis, angustiora, & candidiora, aliquantum hispida,
& aculeata, caulem supra bina cubita altum, digiti magni aut pollicis
crassitudine, albicantem, intus cauum. In cacumine capitulum inest spi-
nosum, echini marini æmulum, sed minus, & oblongum. Flores purpu-
rei, in quibus semen ceu Cnicum, sed rotūdius. Huius radix pota, cœ-
liacis, stomachicis, & ijs qui cruenta extussūnt, efficax est. Vrinam cit.
Tumoribus illinitur. Decocto eius dentes in dolore collui prodest.
Epotum semen conuulsis infantibus, & a serpente demorsis auxilia-
tur. Gestatum pro amuleto serpentes abigere traditur.

De Spina arabica. CAP. XIII.

Arabica spinæ quæ Acanthis aliquibus dicitur, naturam al-
bæ spinæ similem esse constat. Ipsa siquidem stringit. Ad
sanguinis reiectiones, mensium abundantiam, cæterasq; flu-
ctiones radix etiamnum valet. Prouenit in asperis.

De Carduo. CAP. XV.

Carduus græce Scolymos, alias Pherusa, alias Pyracãtha no-
minatur, in Aegypto Cnus. Folia Chamæleonis habet, aut
albæ spinæ, nigriora, & crassiora. Caulē longum ædit, folio-
sum, capite spinoso. Radice nigra & crassa, quæ illita graueolentiam
alarum totiusq; corporis emendat. Item si decocta in vino bibatur.
Copiosam autē vrinam fœtidamq; expellit. Hærba cum recens tene-
rescit, in olera asparagi modo transit.

De Poterio. CAP. XVI.

Poterium aliqui Phrynion, Iones Neurada, aliqui Acido-
ton vocāt. Largefruticat, cortice obductum tenui, spinis hor-
ridum, lanugine spissa, ramulis longis, mollibus, lentis, te-
nuibus, tragacanthæ proximis, folijs paruis, rotundis, flore exiguo,
cãdidi coloris. Seminis nulli vsus, sed gustu acuto & odorato. Nasci-

tur in aquosis & collibus. Radices demittit binum ternumve cubitorum nervosas, & firmas. Quæ proxime terram recisæ dant succum gummi similem. Tusæ præcisus nervis & vulneribus glutinandis illinitur. Decoctum quoque eius nervorum affectibus prodest.

De Acanthio.

CAP.

XVII.

Acanthium albæ spinæ simile, folijs aculeatis per extremitates, & lanugine araneosa obductis, quæ collecta & in vnum aceruata bombicis effigiem præbent. Folia vel radices ad remedia opisthoni bibuntur.

De Acantha.

CAP.

XVIII.

Acantham aut Hærapacantham, quidam Melamphyllon, Romani Pederotam, aliqui Topiariam, alij Mamolariâ, quidam Cræpulam vocât. Nascitur in hortis, petrosis & riguis. Folia habet multo lactuceis latiora, & longiora. Eruçæ diuisura nigricantia, pingua, læuia. Caulé binum cubitorum digitali crassitudine, læuem prope verticem ex interuallis circûdatû foliolis paniculas oblongas referentibus, hyacinthi similibus. E quibus flos prodit albus, semen oblongum, luteum, caput thyrsi specie. Radicibus nititur longis, mucosis, rubris, & glutinosis. Quæ vltis igni & luxatis artubus illitæ subueniunt. Potæ vrinam ciunt, sed aluû cohibent. Ruptis, cõulsis, tabem sentientibus, mire profunt.

De Syluestri spina.

CAP.

XIX.

Cst & syluestris spina carduo similis, aculeata, breuior quæ in hortis satisque proueniat. Cuius radix ad eadem ad quæ superior pollet.

De Anonide.

CAP.

XX.

Anonis quam aliqui Onotida appellant, ramos habet fruticosos, do drante maiores, frequentibus geniculis cinctos, cauis alarum multis, capitibus rotundis, folijs lenticulæ, pufillis ad rutæ aut pratensis loti folia accedentibus, subhirsutis, odoratis, non iniucunde olentibus. Muria conditur anteq̃ spinosa fiat. Cibis gratissima. Rami acutioribus spinis & veluti durioribus aculeis horrent. Radicem mittit candidam. Quæ excalfacit & extenuat. Huius cortex ex vino potus vrinam ciet. Calculos cõminuit. Margines vlcera erodit. Radix cum decoquitur in posca, dolorem dentium colutione mitigat. Decoctû eius potu hæmorrhoidas sanare creditur.

De Leucacantha.

CAP.

XXI.

Leucacanthâ quidâ Polygonaton, alij Phyllon, alij Ischiada vocant, Romani Spinam albam, Radice cyperi valida & amara. Quæ manducata dolorem dētium sedat. Veteri la

DE MEDICINALI MATERIA

terum dolori, atq; ischiadicis prodest, decocto cyathis tribus ex vino potō. Eadem ruptis & cōuulsis medetur. Radicis epotus succus eodem præbet effectus.

De Tragacantha. CAP. XXII.

Tragacanthæ radix lata & lignosa summo cespite nititur, surculos humiles, robustos, latissime fundens, in quibus minuta folia nonnunq̄ tenuia exoriuntur. Quæ sub se spinas albas, rectas & firmas oculunt. Est etiamnū Tragacantha lachryma quæ, vulnerata radice manans, concreuit. Præstat pellucens, gracilis, syncæra & subdulcis. Cutis spiracula vt gūmi obstruit. Huius increbuit vsus ad oculorum medicamenta, ad tussim, exasperatas fauces, retusas voces, cæterasq; destillationes, cū melle in delinctu. Subdita quoq; liguæ liquefcit. In passo madefacta drachmæ pondere bibitur, contra renum dolorem, & vesicæ rosiones, mixto cornu cerui vsto & eloto, aut sciffi aluminis momento.

De Eryngio. CAP. E XXIII.

Eryngion aliqui Eryngen, alij Caryon, alij Gorginion, alij hernion, alij origanū, chlounion, alij Myracæthon, alij Moly, Aegyptij Crobyson, Magi Siferton, Romani capitulū martis, Daci Sicupnoex. Hispani Centumcapita, Aphri Cherdam, alij Oriam Chloem, alij Chida appellant. Aculeatarum generis est. Cuius folia in principio, sale condita, in cibos recipiuntur. Lata autē sunt & extremo ambitu aspera, gustu aromatica, quæ cum adolefcunt per multas caulium prominentias spinose inhorrescunt. In quorum simmitatibus globosa capitula, durarum acutissimarumq; spinarum ambitu stellatim circumuallantur, quorū colos alias viridis, alias albus, interdum cæruleus inuenitur Radix oblonga, lata, foris nigra, interne candida, pollicis crassitudine, odorata. Nascitur in asperis & campestribus. Vin habet calfa&oriam. Pota mēses & vrinas pellit. Tormina inflationesq; discutit. Contra iocinerum vitia, serpentū morsus, & hausta venena, cum vino prodest. Bibitur aduersus plurima, cum seminis pastinacæ drachma vna. Appensa illitave tubercula discutere proditur. Pota cum hydromelite radix, opisthotonicis & comitialibus medetur.

De Aloe. CAP. XXIIII.

Aloe aliquibus Amphibion, alijs Herminion, alijs Eryngion, alijs Tragoceros, Romanis Aloa, Barbaris Aloe dicitur. Cuius folium scyllæ similitudinem habet, crassum, pingue, latum, rotundum, retrorsus pandum. Folia vtrinq; gerit, ex obliquis spinosa, rariuscule striata, breuia. Caulis emittitur non dissimilis

antherico. Flos albus. Fructus hastulæ regiæ cognatus. Graui tota est odore, & gustu amarissima. Radice vna ceu palo in terram depasta. Plurima præpinguisq; in India gignitur, ex qua coactus succus adfertur. Nascitur etiam in Asia & Arabia, in insulis quibusdam & maritimis vt in Andro, minime succo extrahendo idonea, sed ad glutinanda vulnera sane q̄ utilis, si detrita illinatur. Duo succi genera. Quoddã harenosum, quod fidens crassamentum purissimæ esse videtur. Alterum ad iocineris imaginem vergit. Eligi debet syncæra, quæ nihil doli sensit, nitida, calculorum expers, ruffi coloris, friabilis ac iocineris modo coacta, facile liquecēs, eximix amaritudinis. Improbatur nigra & fractu cõtumax. Gummi eam adulterant, quod depræhëditur gustu, amaritudine, & valido odore. Eoq; argumento q̄ digitis friata non ad minima vsq; frustra resoluitur. Nec defunt qui Acaciam immisceant. Natura eius est spissare exiccare, somnum allicere & corpora densare, aluũ resoluere. Stomachum repurgat binum cochlearium mensura, in aqua frigida aut lacte pota. Sanguinis reiectiones sistit. Regium morbum purgat, tribus obolis ex aqua, aut drachmæ pondere in potu. Deuorata cum resina, aut cum aqua vel melle cocto sumpta, aluũ soluit. Purgationis perfectæ causa tribus drachmis sumitur. Alijs purgatorijs medicaminibus ammixta, præstat vt minus stomachum infestent. Sicca glutinandis vulneribus inspargitur. Vlcerata ad cicatricem perducit, cohibetq;. Eadẽ peculiariter exulceratis genitalibus medetur. Disrupta infantibus iũgit. Cõdylomata rimasq; sedis ex passo sanat. Hæmorrhoidum abundantiam & sanguinis eruptiones sistit. Pterigia ad cicatricem ducit. Liuores & insignita, ex melle tollit. Priuatim scabras lippitudines, pruriginescq; angulorum, permulcet. Dolorem capitis sedat temporibus & fronti illita, ex aceto & rosaceo. Capillum fluentem continet, cum vino. Tonillis, gingiuis, & omnibus oris vlceribus, cum melle & vino proficit. Oculorum medicamentis torretur, in munda & candenti testa, pennaq; subinde versatur, vt possit æqualiter torrerı. Lauatur vt quod sit harenosissimũ, tanq̄ inutile substat, & leue ac pinguisimum assumatur.

De Absinthio.

CAP.

XXV.

Absinthiu aliqui Bathy picron, Aegyptij Somi. Romani absinthiu. Hærbula vulgo cognita. Præstatius in ponto & Capadocia. In monte Tauro nascitur. Vim habet calcificandi & adstringendi. Bilem expurgat, quæ & stomacho & ventri inhæsit. Vrinam cit. Crapulam præsumptum arcet. Ad inflationes ventris, & stomachi dolores prodest, cum fefeli & nardo gallico potum. Fastidia discutit. Arquatos sanat madefacti dilutũ, aut decocti ius, cotidie

DE MEDICINALI MATERIA

tribus cyathis haustum. Menses cit potum, aut cū melle appositum. Contra fungorum strangulationes cōuenienter ex aceto bibitur. Ad uersatur ixiæ venenis cū vino. Itē cicuræ, & muris aranei moribus, & draconi marino. Anginæ eo cum melle & nitro perunguntur, & epinyctides ex aqua. Ad fugillata & oculorū caligines ex melle illinitur. Item auribus si manat sanies. Dentium auriumq; dolores decoctū vaporis suffitu compefcit. Decoctum in passo dolentibus oculis oblitur. Item præcordijs & iocineri, tritum cū cærato cyprino. Stomacho quoq; longa valetudine laborāti cū rosaceo. Cum ficis autem, aceto & erui farina, aquæ inter cutē lienosifq; subuenit. Vinum ex eo fit, quod absinthiten vocāt, præsertim in Propontide & Thracia, quo ad antedictavtuntur, cum febris carent. Alioquin in æstate propinant & acceptam huic vino incolumitatem referunt. In sparsum arcis Absinthium, vestes ab erodentiū iniuria vindicat. Culices eo & oleo perunctis abigit, & a corpore arcet. A tramentum librarium diluto eius temperatum, literas a murium erosione tuetur. Existimatur liquamentum eisdem præstare effectus. Attamen potionibus improbat, quoniam stomachum male habet, & capitis ciet dolorem. Sunt qui cocta Amurca liquamentum adulterant.

De Marino Absinthio. CAP. XXVI.

Rbsinthium marinū quod aliqui Seriphum, Latini Centoniscum vocant, copiosissimum in Tauro mōte, iuxta Cappadociā & in Taphysiri Aegypti gignitur. Quo Asiatici pro Oliuæ ramo vtūtur. Hærbæ est tenuis, Abrotoni parui similitudine, referta minutulis seminibus, subamara, stomacho inimica. Ea graui ter olet, & cum quadam calfactione adstringit. Id per sese aut cū Oryza coctum interaneorum animalia, teretesq; tineas, adiecto melle enecat. Aluū læuigat. Cum edulio autem vel lenticula decoctum eadem præstare potest. Pecora maxime pinguescunt hoc pabulo. Tertium genus absinthio assignatur, quo Galatia alpibus finitima scætet. Id patrio nomine Santonicum vocant, regionis in qua nascitur cognomēto, absinthio non dissimile, verum subamarum est, non adeo seminis fœcundum. Eadem quæ Seriphium potest.

De Abrotono. CAP. XXVII.

Abrotonum alij Abutonon, alij Absinthium, alij Heraclion, alij Cholopæon, alij Absinthiomenon, alij Theliphthoricon, alij Procampylon, Magi Neura phœnicos, alij Cynanchiten, Romani Absinthium ponticū, nonnulli Thelythamnum, alij Glycyn ancona vocant. Duorum est generum. Fœmina quadam arboris specie fruticans candicat, circum ramulos folijs seriphi modo mi-

nutim incisus . Floribus referta est, comantibus in summo fulgore auri corymbis . Quod per æstatem prodijt, suauiter olet, cū grauitate quadam & amaro gustu. Id genus Siculum esse constat. Alterum mas vocatur, sarmentosum, tenui semine vti Absinthium. Plurimum in Capadocia gignitur & Galatia Asiatica, atq; in Syriæ Hierapoli. Crudū semen, tritū & feruefactū ex aqua, in potu auxiliatur, orthopnoicis, conuulsis, ruptis, coxendicibus, vrinæ angustijs, mensibus suppressis, aut remorantibus. In vino potum exitialium venenorum antidotum est. Rigoribus ex oleo illinitur. Serpētes & substratu & nidore fugat. Contra ictus eorum cum vino potum prodest. Priuatim efficax contra scorpionum & phalangiorum venena. Oculorum inflammationibus commode illinitur, cum cotoneo cocto aut pane. Tritum cum farina hordeacea, decoctumq; tubercula discutit. Irini compositionibus ammiscetur.

De Hyssopo. CAP. XXVIII.

Hyssopum aliqui Later vocāt, alij Cassialam, Aegyptij Pesa- lem. Hærbæ nulli non cognita. Duū generū est, montanū & hortense. Optimum est Ciliciū. Vim habet extenuādi & calfaciendi. Decoctum cū ficis, aqua, melle, & ruta, potūq; peripneumonics, diurnæ tussi, suspiriosis, destillationibus & orthopnoicis auxiliatur. Tineas enecat. Idem facit si cum melle delingatur. Crassum humorem per aluum extrahit, decoctum ex aceto mulso epotum. Ad subducendam aluum cum ficis viridibus detritis māditur. Vehementius addita Iri, Cardamomo, aut Irione deijcit. Colorē in corpore fouet. Lienī, & aquæ inter cutem, cum fico nitroq; inflammationibus quoq; ex vino illinitur. Cum feruente aqua impositum sugillata discutit. Cū decocto ficorum optime anginis gargarizatur. Decoctum cum acetodentium dolorem in collutione sedat. Inflationes auricularum vaporis suffitu discutit.

De Stichade. CAP. XXIX.

Stichas quam aliqui Syncliopa, alij Alcibiadem, alij Pancretion, nonnulli Styphoniam, Aegyptij Suphlo, Magi Pythonis oculus, Romani Sciolebinam vocitant, iuxta Galliā in insulis eiusdem nominis, e regione Massiliæ gignitur, vnde cognomentū accēpit, Hærbæ tenui semine, coma Thymi, longiore folio, subamara gustu, & aliquantum acris. Cuius decoctum Hyssopi modo ad pectoris vitia efficax est. Antidotis miscetur. Viscera omnia & vniuersum animantis habitum extenuat.

DE MEDICINALI MATERIA

¶ De Origano. CAP. XXX.

ORiganum Heracleoticum, quod & Cornelion vocant, foliū habet hyssopo non dissimile, vmbellamq; non in rotæ specie orbiculatam, sed veluti multifidam, semine in summis virgis haudquaquam denso. Excalfacit. Vnde decoctum cum vino potum demorsis a serpente conuenit. Si cicutam aut meconion hauserunt, ex passo, si gipsum aut ephemeron, ex aceto mulso propinatur. Ruptis, conuulsis, hydropicis cum fico esui datur. Aridum acetabuli mensura potum in aqua mulsa, atros humores per aluum extrahit. Menses ciet, & tussi cum melle linctum medetur. Ad pruriginem, psoras, regiumq; morbū decocti ius in balneis prodest. Succus virentis tōfillas, vuā, & oris vlcera sanat. Et per nares ex oleo irino infusum trahit. Auriū dolores cum lacte mulcet. Cōficitur ex eo & cepis & rhois frutice quo ad obsonia vtuntur, vomitorium medicamentum, his omnibus in cupreo vase per tricenos dies insolatis, dū caniculæ sydus flagrat. Hærebæ autem substratu serpentes fugantur.

¶ De Onitide. CAP. XXXI.

QVæ Onitis appellatur, cādidior est folio, nō dissimilis hyssopo. Semen veluti coniunctos corymbos habet. Vis ei Origani Heraclei, sed multo inefficior.

¶ De Syluestri Origano. CAP. XXXII.

Syluestre Origanum aliqui Panaces heraction, alij Cunylam vocant, ex quibus est Nicāder Colophonius. Folijs est Origani, ramis tenuibus palmum altis in quibus vmbellæ anethi insunt. Flores candidi. Radix tenuis, superuacua. Peculiariter percussis a serpente, folia & flores ex vino poti, auxiliantur.

¶ De Tragorigano. CAP. XXXIII.

TRagoriganū tenuis frutex est, syluestri Serpyllo aut Origano similis, folio & ramulis. Quibusdam in locis virentius inuenitur, & latioribus folijs, satis glutinosum. Alterū exilibus furculis, ac tenuibus folijs, quod aliqui prassium vocauerunt. Optimum est Ciliciū, & Cretense, & Smyrneum, & in Chio Cooq; proueniens. Omnia excalfaciunt. Vrinam cient. Aluo accommodantur. Decocto potu bilem deiciunt. Lienosis ex aceto bibere prodest. Contra pota ixiæ venena in vino bibuntur. Menses trahunt. Peripneumoniacis, tussientibus, ex melle in eclegmate dantur. Grata ac mitis eorū potio est. Quare cibum fastidientibus, & stomacho acide ructanti, imbecilloq; traditur. Item si a maritima iactatione nausea & æstus præcordiorum excitetur. Tumores vero cum polenta discutiunt.

De Pulegio.

CAP. XXXIII.

Clichona Græci aut blechro, alij Arsencathon, Latini Pulegium vocant, Galli Aluolum, Aphri Apoleiū, Quidam Galifopim. Hærbæ vulgaris notitiæ. Extenuat, calfacit, decoquit. Menstrua, secundas, ac partus eijcit. Pulmonis vitia ex melle & aloe potum extrahit. Cōuulsis auxiliatur. Nauseas stomachiq; intercisiones, ex posca permulcet. Atram bilem per aluū exigit. Bibitur in vino vtilissime contra serpentium morsus. Defectos animo recreat, cum aceto naribus obiectum. Gingiuas arefacti cinere corroborat. Illitum cum polenta inflammationes omneis sedat. Podagris per se subuenit, impositum vsq; dum rubescat locus. Cum cærato varos extinguit. Lienosis cum sale vtiliter illinitur. Decoctum eius ablutas pruriginis mitigat. Conuersas vuluas corrigit. Cōtra inflationes duricialq; vuluæ, in defessiones cōueniēter adijcitur. Vocant aliqui Blechona, quoniam dum floret gustatum a pecoribus, balatum concitat.

De Didamo.

CAP. XXXV.

Didamum, aliquibus syluestre Pulegium vocatur, alijs Embactron, alijs Belotiacos, alijs Artemedeion, alijs Cretica, quibusdam Ephemeron, nonnullis Eldia, aliquibus Belotoccos, aut Dorcidion, aut Helbunion, Romanis Vstilago rustica. Cretensis hærbæ est, acris, læuis, Pulegio similis, sed maioribus folijs, quæ tomento quodam spissaq; lanugine pubescunt. Florem nullum aut semen profert. Præstat omnia quæ satium Pulegiū, sed efficacius multo. Nō potum modo sed appositum quoq; aut suffitum, defectos partus eijcit. Produnt in Creta capras sagittis percussas, huius hærbæ pastu, eas excutere. Purgandi vim habet succus illitus, aut cum polenta tritus. Hærbæ impactos pedibus reliquove corpori aculeos, illitu refugit. Ad lienis dolorem efficax habetur. Siquidem ipsum imminuit. Metunt semen æstate & autumnno. Radix eius gustu calfacit. Partus accelerat. Succus cum vino potus, contra serpentium morsus præsidio est. Tāta hærbæ facultas est, vt olfacta abigat bestias, quæ venenato ictu sæuiunt, appensaq; exanimet. Vulneribus ferro illatis, & venenatis moribus, infusus succus præsentaneo est remedio, si etiam ab instillatione statim in potu assumatur.

De Pseudodidamo.

CAP. XXXVI.

Quod pseudodidamum vocant, multis in terris nascitur ante didto simile, sed minus q̄ illud acre. Eisdem effectus præbet. Sed inefficacius multo.

DE MEDICINALI MATERIA

De Cretenſi Diſtamo. CAP. XXXVII.

D E fertur a Creta alterū Diſtami genus, folijs Siſymbrij, ramis maioribus. In quibus flores ſylueſtris Origani, nigri, molles. Olor foliorū iter Siſymbriū & ſaluiā iucūdiſſimus. Efficax ad eadē, ſed vehementius nares ferit. Miſcetur emplaſtris & medicaminibus quæ aduerſus ſerpētium iniurias cōſingūtur, theriaca vocant.

De Saluiā.

CAP. XXXVIII.

E Leliſphacō alij Elaphoboſcon, aliqui Phacon, alij Cioſmjn, alij Phagnon, Aegyptij Becion, Romani Saluiā vocāt. Frutex eſt ramoſus, lōgus, virgas habēs quadrangulas, & canas. Folia mali coronei effigie, ſed longiora, aſperiora, craſſiora, & quæ ſenſim attritarū quaſi veſtiū ſcabriciē referant, hirsuta, ſubalbida, perq̄ iucūdo odore, ſed graui. Semen ſummis in caulibus ſylueſtri Ormino ſimile gerit. In aſperis naſcitur. Menſes cit & vrinas decoctū foliorū ramorūq̄ potū. Partus extrahit. Paſtinacæ marinæ iſtibus auxiliatur. Capillos denigrat. Vulnerū ſanguinem cohibet. Tetra vlcera purgat. Teſtiū pruritus ſedant rami foliaq̄, ſi decocto eorum foueantur

De Menta.

CAP. XXXIX.

H Edyoſmon fatiuū alij Minthā, alij Calaminthan, Latini Mētam vocant, alij Nepetā, Aegyptij Tis, alij Perxo, alij Maſcetho. Cognita hærba eſt. Calfaciendi, adſtringēdi atq̄ exiccandi vim habet. Siſtit ſanguinē potō ex aceto ſucco. Tineas in ventre teretes enecat. Venerē ſtimulat. Singultus, vomitiones, choleraſq̄ ſedant, terni ramuli cū acidi granati ſucco poti. Suppurationes diſcutit, ſi cum polēta illinatur. Impoſita fronti capitis dolores mulcet. Māmas ſi tendantur, aut lacte turgeant, compeſcit. Cū ſale canū morſibus illinatur. Auriū doloribus cū aqua mulſa ſubuenit. Vuluæ ante coitū admota, conceptioni reſiſtit. Lingua ſcabriciē cōſtricta læuigat. Coire lac denſariq̄ in caſeū nō patitur, ſi folia potionibus lactis immergātur. In ſūma ſtomacho vtilis eſt. Et in condimētis peculiarē gratiā habet.

De Mentaſtro.

CAP.

XL.

S ylueſtrem Mentam Latini Mentaſtrum vocant, hirsutiore folio, & prorſus maiore q̄ Siſymbrij, grauiori odore. Quare minus ad ſanorum vſus expetitur.

De Calamintha.

CAP.

XLI.

E X Calaminthæ generibus, quædam montibus familiaris, folia Ocimi habens, incana, ſurculos aridos, & caules anguloſos, purpureum florem. Altera Pulegio ſimilis eſt, ſed maior. Quam ſylueſtre Pulegium ideo appellarunt, q̄ odore ipſum æmuletur. Nepetam Latini vocitant. Tertia Mentaſtro cognata eſt, folijs

oblongioribus, caule & ramis maioribus q̄ superioris, sed viribus inefficacior. Omnium folia gustu feruentia & acria. Radix superuacua. Nascitur in cāpestribus, asperis, & aquosis. Potu aut illitu demorsis a serpente opitulatur. Decoctum potu menses & vrinas expellit. Ruptis cōuulsis, orthopnœæ, torminibus, cholera, rigoribusq; auxiliatur. Regium morbum expurgat. Præsumpta in vino venenis resistit. Tineas cæteraq; interaneorū animalia, cū sale & melle pota, enecat. Necfesus cocta crudave si teratur. Elephāticos esitata adiuuat, si postea serū lactis ebibatur. Folia detrita si in vellere subijciantur, menses extrahunt, & partus enecant. Accensa aut substrata serpētes fugāt. Nigris cicatricibus candorem reddunt, in vino cocta & illita. Sugillata tollunt. Calamintha ischiadicis imponitur vt concretum humorem euocet summam cutem exurens. Vermes necat succus auribus instillatus.

De Thymo.

CAP.

XLII.

Thymon quidā Cephaloton, alij Epithymum, alij Thyrsion, Latini Thymum, Aegyptij Stephanen, Daci Mosulam. Thymum ab omnibus cognoscitur, surculosus frutex, exilibus folijs & angustis circūdatus, capitulis in cacumine flore purpureo refertis. Gracili solo & petroso prouenit. Vim habet hanc, vt cū sale & aceto potum, pituitā per aluū detrahat. Decocti ius prodest orthopnoicis, & anhelatoribus. Tineas ventris exigit. Menses, partus, & secundas pellit. Vrinas ciet. Cū melle in eclegmate faciles facit excreationes. Recētes tumores discutit cū aceto illitū. Concretum sanguinem dissoluit. Verrucas thymi colorem reddentes, penfilesq; tollit. Ischiadicis cum vino & polenta impositum subuenit. Hebetibus oculis in cibo prodest. Perq̄ vtile pro condimento, dumtaxat ad vsus eorum, qui recte valent.

De Satureia.

CAP.

XLIII.

Satureia notā est. Gignitur in asperis locis & tenui solo, Thymo similis, minor tamen & tenerior. Defert spicam florū plenam, diuq; permanentem. Eadē potest quæ Thymum, si modo consimili sumptitetur. Aptus sanis vsus. Est etiamnum quædam satia, syluestri prorsus minor, quæ propter mitiorem acrimoniā commodius in cibos recepta est.

De Serpyllo.

CAP.

XLIIII.

Serpyllum aliqui zygyn syluestre, alij Polion vocāt, Aegyptij Meruopyū, Latini Serpyllū. Duorū generū est. Hortensiu odore Sampsucū imitatur, atq; in coronas addi solet. Cui a serpēdo nomē inditū est, quoniā si qua eius particula terrā attingat,

DE MEDICINALI MATERIA

inibi radices demittet. Folia & ramulos Origani habet, sed candidiores. In maceris multo procerius assurgit. Syluestre zygis appellatū non serpit, sed in altitudinem increfcit, ramulos ædēs tenues, surculosos, folijs refertos lōgioribus q̄ Rutæ, & durioribus, angustis. Flores iucunde olent, gustanti acres. Radicis nullus vsus. Nascitur in petris fatiuo efficacius, atq; magis exalfaciēs, & ad medendi vsū aptius. Menses trahit. Vrinā potu ciet. Torminibus, ruptis, vulvis & iocineris inflammationibus, auxiliatur. Et aduersus serpentes potu illitue. Capitis dolores mulcet coctum adiecto rosaceo, & madefactū in aceto. Maxime vero Phreniticis & lethargicis conuenit. Cruentos vomitus sedat, succus drachmis quatuor ex aceto potus.

De Sampfucō. CAP. XLV.

Sampfucum aliqui nomināt Amaracū, alij Triphyllon, alij Agathides, alij Cnecion, alij Acapnon, Pythagoras Thrāben, Aegyptij Sopho, Armenij Myron, Magi Ichrei asinum, aut Hecigonon Ifidis, Romani Maioranā. In Cypro & Cyziceno laudatissimū. Secundū sibi locū vendicauit Aegyptiū. Amaracum gens Sicula & Cyzicena appellat. Hærba est ramosa, per terrā repens, folijs eius calaminthæ quæ tenui folio cōstat, letophyllos appellatur, hirsutis & rotundis. Suauissimū odorem spirat, ideo coronis inferitur. Vis eius exalfaciens. Succus decocti potus conuenit incipiētibus hydropicis, & ijs quos vrinæ difficultas aut tormina excruciant. Illita ex melle arida folia, sugillata tollunt. Menses subdita in pefso trahunt. Cōtra scorpionis idū ex aceto & sale illinuntur. Luxatis tumoribusq; cærato excepta imponuntur. Aduersus oculorum inflammationes, tumoresq; cum polline polentæ illini prodest. Acopis malagmatifq; calfaciendi gratia commiscetur.

De Sertula campana. CAP. XLVI.

Fertula cāpana laudatissima in Atticā & Cyzico & Carthagine nata. Cuius color vicinus est croco, boni odoris. Nascitur & in campania circa Nolum, colore in luteum sanguescēte, odore infirmo. Vim habet adstrictoriam. Inflammationē omnē emollit, præsertim quæ in oculis, vulua, sede aut testibus erūpat, si ex passo cocta illinatur. Interdum autē addito oui luteo assato, aut fœno græci farina, lini semine, aut polline, aut capitulis papaueris, intybove. Recētes meliceridas per se cū aqua, & vlcera manātia in capite, illita cum creta chia, vino, aut galla sanat. Stomachi dolores & cruda & cocta cū aliquo ex antedictis leuat. Doloribus aurium mitigandis cruda ex passo instillatur. In aceto aut rosaceo madefacta, capitis dolorem lenit.

De Maro. CAP. XLVII.

MArum aliqui Origanida, aut Hysobrion vocant. Hærbæ cognita vulgo, surculosa, flore Origani, folijs multo cãdidioribus, flore odoratiore. Vim habet sifymbrio cõsimilem. Substringit enim & modice calfacit. Quæ de causa illitu serpentina vlcera fistit. Et in calidas illitiones additur. Iuxta Magnesiã & Traleis copiosissima gignitur.

De Ocimastro. CAP. XLVIII.

ACinos aut Aconos a Græcis dicitur ab alijs syluestre basilicum. Latinis Ocimastrũ tenui siccoq; ramulo hærbæ, Ocyamo similis, odorata. Sed hirsutior. Quæ coronæ factitatur. A nonnullis olitoribus colitur. Menses & aluũ pota fistit. Illita panos ignemq; sacrum sanat.

De Bacchare. CAP. XLIX.

BAccharis hærbæ fruticosa, quæ in coronas additur. Cuius folia aspera sunt, mediæ violæ & verbasci magnitudine. Caulis angulosus, cubiti altitudinem petens, adnatis appendicibus aliquantulum asperis, flore purpureo subalbicãte, odorato. Radicibus veratro nigro similibus, quibus odor inest Cinnamomo proximus. Asperum squallidumq; solum amat. Radix in aqua decocta ruptis, vulsis, præcipitatis, spirandi difficultati, salutaris. Item diurnæ tussi & vrinæ difficili. Menses pellit. Contra serpentium morsus vtilissime datur in vino. Recens radix apposita partum extrahit. Puerperis eius decoctum in defessionibus prodest. In diapsmata vtiliter inferitur, iucundi odoris gratia. Folia vtpote quæ adstringant, capitis doloribus illitu profunt. Oculorum inflammationibus, mammis tumentibus a partu, ægilopijs incipientibus, ignibusq; sacris auxiliatur. Odor fomnum gignit.

De Ruta CAP. L.

RVta duplex, montana quam aliqui Rhyten montanam vocant, et hortensis quam Aegyptij Epnubum, Syri Armala, alij Besafa. Aphri Churma. Mõtana syluestrisq; acrior est & in cibis dãnata. Satiua vero quæ sub arbore ficus enascitur, magis in cibos admittitur. Vtraq; vrit, calfacit, exulcerat. Vrinã ciet. Mestrua pellit. Aluum fistit potu cibo. Letalium medicamentorũ antidotũ est, si semẽ ex vino acetabuli mësura ebibatur. Folia per se præsumpta, aut cũ nuce iuglãde aridisq; ficis, inefficaces venenorũ vires reddunt. Contra serpentes simili modo sumere conuenit. Genituram cibo potuue extinguit. Cum anetho sicco decocta, tormina sedat. Facit ad peetoris laterumq; dolores, difficultatem spirandi, tusses, pulmonis inflammationem, coxendicum articulorumq; cruciatus, & rigores febrium

DE MEDICINALI MATERIA

circuitu repetentes, pota vt antedictum est. Item ad inflationes coli, vuluæ, rectiq; intestini, decocta & imposita. Fœminas vuluæ strangu-
latu liberat, si a genitali sede tenus cum melle subijciatur. Feruefacta
ex oleo & pota vētris tineas excutit. Articularijs doloribus ex melle,
aquæ inter cutem cum ficis illinitur. Eisdem in potu auxiliatur, deco-
cta in vino ad dimidias parteis, & oblita. Cruda cōditaq; cibo, visus
aciem excitat. Dolores oculorum cum polenta lenit. Doloribus capi-
tis cum rosaceo & aceto illita auxiliatur. Profluentem naribus sangui-
nem sistit, trita & indita. Testiū inflammationibus cum laureis folijs
imposita, & eruptionibus papularum cum myrto & cærato prodest.
Cum pipere autem & nitro affrieta, albæ vitiligini medetur. Cū eisdē
illita fornicationes tollit, & verrucas quæ thymi florem repræsentâr.
Contra impetigines cum alumine & melle vtilissime imponitur. Suc-
cus in mali punici calyce calfactus, aurium dolori efficaciter infundit-
tur. Hebetudinem oculi qui sensere, ruta cum fœniculi succo ac melle
peruncti iuuantur. Ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, aut in capite ma-
nant, cum aceto rosaceo & cerusa per sanat. Mansa Alliorū Ceparūq;
acrimoniam domat. Montana si copiosius estur interficit. Dum florē
promit & ad murias colligitur cutē inflat & rubore quodā inficit, cū
pruritu ac vehemēti inflāmatione. Oportet itaq; eā vñtis antea ma-
nibus & facie colligere. Tradunt succum gallinaceis pullis insparsum
feles arcere. Adijciunt eā quæ in Macedonia circa Olcimum amnem
prodeat, comedentes interimere. Mōtosus autem is locus, viperis sca-
tet. Semen eius potum cōtra intestina vitia efficax est. In antidota cō-
mode additur. Contra incontinentiam vrinæ tostum semen septenis
diebus potui datur. Radix huius montanum Moly vocatur. Sylue-
stris ruta satiuæ similis est. Prodest comitialibus & coxendicum do-
loribus. Menstrua mouet. Partus enecat. Acrior est viribus q̄ hortē-
sis & validior. Syluestris vtpotē noxia, cibis abdicatur.

De Syluestri Ruta. CAP. LI.

RVt amylyestrem aliqui appellant Hypericon, alij Andro-
sæmon, alij Coron, alij Chamæpityn, Romani Hedera-
lem, aut Centonalem, Aphri Churma semmaced. Odor se-
minis resinofus est. Ideo chamæpitys aliquibus nominatur. Frutex
est furculosus, rubescēs. Folia rutæ figura, flores lutei, qui digitis triti
sanguineo succo manant. Vnde Androsæmon vocitarunt. Ramuli
subhirsuti. Siliquæ teretes hordei effigie, in quibus semen nigrum resi-
nam olens. Gignitur in cultis & asperis. Vrinam ciet. Menses apposi-
tu trahit. Pota cum viño quartana liberat. Folia cum semine ambustis
illitu medetur. Et diebus quadraginta epota ischiadicos sanant. Vocāt

etiamnum hoc modo syluestrem Rutam, quod in Cappadocia & Galatia Asia finitima Moly dicitur. Frutex est qui ab vna radice multos emittit cauliculos; Folijs multo q̄ alterius Rutæ longioribus, tenerioribusq̄, odore graui, flore candido, capitulis in cacumine paulo maioribus q̄ fatiux Rutæ, quæ tribus maxime partibus constant. In quibus triangulum semen, subruſsum, gustu amarum recluditur. Cuius est vsus. Semen autumnno matureſcit. Quod cum melle, vino, croco & feniculi succo, ac gallinaceo felle, teritur contra retusam oculorum acie. Sunt qui eam Armalam vocent, Syri Befassan. Qui Cappadociam incolunt, Moly, quoniam quamdam cū Moly seruet similitudinem. Radice nigra, flore candido. In collibus & læto solo prouenit.

¶ De Moly.

CAP.

LII.

Moly aliqui syluestre Leucoion appellant. Folia habet graminis, latiora, humi sparsa, Florem albæ violæ similem, sed minorem, lactei coloris. Caulem candidum quaternum cubitorum. In cuius cacumine inest aliquid quod Allij specie referat. Radix parua, bulbosa, quæ mirum in modum valet ad aperiendas vuluas, si trita cum irino vnguento in pello subiiciatur.

¶ De Panace.

CAP.

LIII.

PAnax nonnullis Heracleum dicitur. Ex quo Opopanax colligi solet. Plurima ex parte in Beotia & in Phocide Archadiæ nascitur. Ibiq̄ compendij causa studiose colitur. Folijs est asperis, in terra iacentibus, hærbacei coloris, ad ficulnea accedentibus, in ambitu quinquepartito diuisis. Caule vt ferulæ altissimo, qui lanugine quadã incanescit. Folijs etiã minutioribus obtusis. Muscarijs ceu Anethi in cacumine. flore luteo, & semine odorato feruētēq̄. Radices habet multas ab origine vna candidas, graue olentes, crassi corticis & amari. Nascitur in Cyrene Libyæ, & Macedonia. Excipitur succus incisa radice, recenti caulium pullulatu. Ea candidum succū emittit, qui siccat in summā cute croceum colorem contrahit. Effluentem autem succum excipiunt, folijs excauato solo stratis, quæ siccata tolluntur. Simili modo caule messibus inciso, profluentem succum eximūt. Meliores ex radicibus albæ, rigidæ, & siccæ, ingustabiles, aromaticæ, feruentes gustu. Fructus ex media ferula cibo idoneus est. Sed ex agnatis stolonibus, ab vsu cibario abhorret. Maxime in hoc succi genere probatur, q̄ amarissimus, interne albus, aut subfuluus foris ad croci colorem inclinās, læuis, pinguis, friabilis, statim in aqua eliquescens, graui odore. Niger improbatur ac mollis. Adulteratur ammoniaco aut cæra. Sed syncæri experimētum est, si digitis in aqua friatus resoluatur, & lactescat. Excalfacit, mollit, extenuat. Febriū rigoribus,

DE MEDICINALI MATERIA

vulſis,ruptis, laterum dolori,torminibus,ſtillicidio vrinæ conuenit. Contra veſicæ ſcabiem ex aqua muſſa aut vino bibitur. Menſes trahit. Fœtum enecat. Inflationes quæ vuluam male habent,duriciaſq; ex melle impoſitus diſcutit. Iſchiadicis illinitur. Ac opis & capitis medicaminibus ammifcetur. Carbunculos rumpit. Podagricis cum vua paſſa illitus ſubuenit. Dolore dentium liberat, cauiſ inditus. Oculorum aciem excitat. Ex eo & pice optimum fit emplaſtrum contra beſtiarum morſus,quæ in rabiem efferantur. Ramēta radicis vuluæ ad mota, partus extrahūt. Ad vetera vlcera efficax eſt. Nudata oſſa, corpore operit, ſi trita cum melle illinatur. Semen cum abſinthio ſumptū menſes pellit. Cum Ariſtolochia prodeſt, aduerſus animalia quæ venenum eiaculantur. Contra vuluæ ſtrangulatus in vino bibitur.

¶ De Panace Aſclepij. CAP. LIIII.

Panax Aſclepij caulem a ſolo emittit tenuem,cubitalem,geniculatum, maioribus q̄ fœniculi folijs, hirsutioribus, odoratis, aureo flore, acri, odorato, ex muſcarijs depēdente. Radix parua eſt & tenuis. Auxiliarem vim habent flores & ſemina, contra vlcera, phagedænas & tubercula, ſi trita cum melle imponantur. Aduerſus ſerpentes ex vino bibuntur, & cum oleo illinuntur. Aliqui panaces ſylueſtre origanum vocant, alij Cunilam de qua in origani mentione diximus.

¶ De Panace Chironio. CAP. LV.

Panaces, chironium in Pelio monte maxime prouenit. Foliū eius Amaraco ſimile. Flos aureus. Radix parua quæ non alte demittitur, gultu acris. Pota radix ſerpentium veneno reſiſtit. Illita coma eadem præſtat.

¶ De Liguſtico. CAP. LVI.

Liguſticum quod alij Panaciam, alij Panaces vocant, plurimum in Liguria naſcitur, in monte Apennino alpibus cōtermino. Vnde nomen traxit. Panaces incolæ non ab re appellant. Quoniam & radice & caule heracleotico panaci ſimile ſit, & viribus eiſdem præditū. Gignitur in altiffimis aſperiq; montibus, ac vmbroſis, maxime iuxta riuos. Cauliculum fert anethi, geniculatum, tenuem, & in circuitu folia Sertulæ campanæ, molliora, odorata, prope verticem graciliora, & lōge magis diuiſa. In cacumine muſcarium, in quo ſemen dependet nigrum, durum, & oblōgum, fœniculo proximū, gultanti acre & Aroma olens. Radix cādida, heracleotici panacis ſimilis, odorata. Radicis ſeminifq; vis excalſactoria, concoquens. Prodeſt ad inteſtinos dolores, tumores, cōcoctiōnes. Item ad inflationes, præſertim quibus ſtomachus turgeat. Et contra ſerpentium ictus. Vri

nas & menses potu trahit. Eosdem præstat effectus apposita radix. Semen cum radice oxyporis & medicamentis decoquentibus ammiscetur. Stomacho perq̄ utile. Quare pro pipere vtuntur eo indigenæ ad obsonia. Adulteratur semine quodâ simili. Quod facile gustu discernitur. Amarum enim est. Alij semen Fœniculi aut Sefelis ammiscentes Ligusticum dolo vitiant.

¶ De Pastinacâ.

CAP.

LVII.

Pastinacam syluestrem, aliqui Cerasconiam, vocant, Latini ruscicam pastinacam, aliqui Carotam, Aegyptij Babubyrion, Aphri Sichâ. Folia Gingidij habet, latiora, subamara, caulē rectum, scabrum. Umbellam similem Anethi, in qua flores insunt candidi, & in medio purpureum quiddam, ferme croceum. Radix digiti crassitudine, dodrantalis, odorata, quæ cocta manditur. Semen potum vel impositum menstrua mouet. Ijs conuenit in potione, quos vrinæ difficultas torquet, aut lateralis dolor excruciat, aut si aqua cistem subijt. Serpentium moribus idibusq̄ prodest. Præsumentes eam nulla affici iniuria a serpentibus traduntur. Conceptus adiuuat. Radix vrinam pellit. Venerem stimulat. Partus apposita eijcit. Folia trieta & cum melle imposita phagedænas vlcera purgant. Satiua ad eadem pollet, inefficacior tamen, & cibo aptior.

¶ De Sefeli.

CAP.

LVIII.

Sefeli massiliense quod nonnulli Sphagnon vocant, folia Fœniculi habet, crassiora, caulē vegetiorem. Umbellam Anethi, in qua semen oblongum, angulosum, degustanti acre. Radix longa est, iucundi odoris. Semen & radix exalfaciendi vim habent. Potu stranguriæ & orthopnœæ medentur. Suffocationibus mulierū comitialibusq̄ profunt. Menses & partus trahunt. Ad omnia interna mala pollent. Tussim veterem sanant. Semen cum vino potum concoquit & tormina discutit. Epialis febribus vtile. Contra perfrictiones in itineribus, cum pipere & vino bibitur. Capris cæterisq̄ pecudibus datur in potu, quo facilius suos fœtus enitantur.

¶ De Aethiopico Sefeli.

CAP.

LIX.

Aethiopicū Sefeli quod Aegyptij Cyonū phricen vocat, folia habet Hederæ, minora & ad Periclymeni modū oblonga. Frutex nigricat, palmitibus in bina cubita extēsis, ramis squipedalibus, capitulo Anethi. Semine in Tritici morē denso, nigro, amaro, massiliensi odoratiore & acriore, multum suauis.

¶ De Peloponnesi Sefeli.

CAP.

LX.

Peloponnesi folia habet Cicutæ, latiora, & crassiora. Caulē supra massiliensis magnitudinem, ferulaceum, & latum in ca-

DE MEDICINALI MATERIA

cumine capitulum, in quo semen latius, odoratum, & carnosum pendet. Eisdem viribus præditum est. Nascitur in asperis, riguis & collibus. Inuenitur etiamnum in Ida monte.

(De Cretico Sefeli. CAP. LXI.

TOrdylium quod aliqui Creticum Sefeli vocant iuxta Cili-
ciam in Ameno mōte nascitur, hærbula surculosa, semine dupli-
plici, rotundo, scutulorum effigie, odorato, subacri. Contra
vrinæ difficultatem bibitur. Potu cit mēses. Succo seminis caulisq; vi-
rentis, ternis obolis ex passo decem diebus hausto, renes sanantur. Effi-
cax est radix ad ciendas pectoris excreationes in delinctu cum melle.

(De Sifone. CAP. LXII.

Sifon exiguum semen est in Syria natum, Apio simile nigrū,
feruens, oblongum. Contra lienis vitia bibitur. Vrinæ diffi-
cultatē potu emendat. Remoratos menses citat. Quo in con-
dimētis cum Cucurbita & aceto indigenæ vtuntur. In cacumine gra-
nula multa gerit.

(De Aniso. CAP. LXIII.

Anisum semen paruum est in Syria natum. Apio simile est, ma-
gnum, feruens, oblongum. Contra lienē & vrinam quæ ægre
redditur, bibere prodest. Retardatos menses pellit. Id incolæ
ad condimenta vsurpare solent, & cum Cucurbita in aceto decocta
assumunt. Anisum in summa excalfacit, exiccat. Oris halitum iucun-
diorem facit. Doloris leuamētum præstat. Vrinam ciet. Aquam quæ
subijt curē dissipat. Potum sitim cohibet. Animalium venenis aduer-
satur. Valet ad inflationes aluumq;. Alba fœminarum profluvia sistit.
Lac ad mammas elicit. Venerem stimulat. Dolores capitis leuat suffi-
tum naribus. Cum rosaceo tritum, instillatumq; fractis auribus mede-
tur. Melius semper recens, plenum, non surfurosum, odore præstans.
Inter prima laudatum est Creticum. Proximum Aegyptium.

(De Caro. CAP. LXIIII.

CArum semen est vulgaris notitiæ. Excalfacit. Vrinam conci-
tat. Stomacho vtile. Os commendat. Cōcoctionē adiuuat.
Mistum antidotis & oxyporis Anisi vicem præbet. Radix
cocta Pastinacæ modo manditur.

(De Anetho. CAP. LXV.

Anethum quod estur, aliqui Polygida vocāt, alij Anicetum,
Magi Cynocephali geniturā, aut capillos, alij Mercurij se-
men, Latini Anethum, Aphri Sicciriam, Aegyptij Adra-
cum. Daci Pulpum. Aridi anethi comæ seminisq; decoctum, potu lac
euocat. Inflationes & tormina sedat. Aluum vomitionesq; sistit. Vri-

nas ciet. Singultus lenit. Oculorum aciem hebetat. Genituram refingit assidue potum. Fœminis vuluæ malo opportunis ad defeffiones vtile. Condylomata illitus eius cinis tollit.

De Cumino fatiuo. CAP. LXVI.

CVminum fatiuum ori gratū est. Sed multo magis Aethiopicum, quod Hippocrates regium appellauit. Secundum locū tenet Aegyptium, Reliqua sequuntur. Prouenit in Galatia, in Asia, Cilicia, & Theretia, & plerisque alijs tractibus. Excalfacit, adstringit, exiccit. Ad tormina inflationesque conuenit, coctum & cū oleo inditum, aut cum hordeacea farina illitum. Orthopnoicis datur in posca. Demorsis a serpente in vino. Testium collectionibus auxiliatur, impositum cum vua passa, aut lolij farina cæratove. Mensium abundantiam inhibet. Contritum autem in aceto & naribus obiectum, sanguinis profluvia sistit. Colorem bibentium aut perunctorum mutat in pallorem.

De Syluestri Cumino. CAP. LXVII.

Syluestre Cuminū siue syluaticum, plurimum efficaciusque in Lycia & Galatiæ Asia, atque Carthagine Hispaniæ gignitur. Frutice paruo, dodrantali caule, ac tenui, quaternis aut quinis folijs tenuibus, veluti serratis, & Gingidij diuisura. In cacumine capitula quina aut sena habet, mollia, rotunda, in quibus est semen acerofum, gustu fatiuo acriore. Nascitur in collibus. Bibitur semen ex aqua aduersus tormina inflationesque. Item contra venenatas bestias ex vino. Singultus ex aceto sedat. Stomacho vtile quē humor vexat. Sugillata tollit, si manducatum cum melle & vua passa illinatur. Testium inflammationibus, adiectis eisdem medetur. Est & aliud syluestris Cumini genus, fatiuo nō dissimile, quod a singulis floribus penfilia promit cornicula, in quibus semen est Melathio simile. Quod potum omnium serpentium morfibus præsidio est. Calculosis & ijs qui vrinæ stillicidio vexantur, aut concretum sanguinem cum lotio reddunt auxiliatur. Sed Apij semen seruefactum postea bibendum est.

De Ammio. CAP. LXVIII.

AMmi Latini Ammium Alexādrinū, nonnulli Aethiopicū, quidam regium Cuminum appellant. Plerique diuersarum naturarū esse Aethiopicum Cuminum & Ammiū existimant. Vulgo notū est, semen exile, multo minus Cumino, Origanum respiciens. Eligendum est purum, minime furfurosum. Vis ei excalfactoria, feruens & exiccans. Facit ad tormina, vrinæ difficultatem, serpentium ictus cum vino potum. Menstrua ciet. Miscetur derodentibus cantharidum medicamentis, quæ Ecdoria vocant, vt inde exortis vrinæ

DE MEDICINALI MATERIA

difficultatibus resistat. Sugillata cum melle tollit. Colorem potu aut illitu mutat in pallorem. Suffitum cum vua passa aut resina vulvas purgat.

De Coriano. CAP. LXXIX.

Corium aut Corianum Aegyptij Ochion vocant. Vulgaris est notitiæ. Vim refrigeratoriam habens. Quare illitum cum pane aut polëta, ignibus sacris, & vlceribus quæ serpunt medetur. Epinyctidas cum melle vel vua passa, testium inflammationes, carbunculosq; sanat. Cum faba fresa strumas & tubercula discutit. Tineas interaneorum expellit, semen cum passo potum, Genituram adauget. Largius tamen sumptum, mentem non sine periculo mouet. Quare continuo & copiosiore vsu abstinendum. Succus cum cerusa, spumave argenti, necnon aceto & rosaceo illitus, ardentis summæ cutis inflammationes emendat.

De Hieracia. CAP. LXX.

Hieracia magna, alijs Sonchites, Romanis Lampuca, Pœnis Sithileas, caulem emittit asperum, subrubrum, spinosum, caeuu, folia, ex interuallis rariuscule diuisa, similia Soncho per ambitum, luteos flores in oblongis capitulis. Vim refrigerandi habet & modice substringedi. Vnde illita, stomacho æstuanti, inflammationibusq; prodest. Succus erosionem sorbitione mitigat. Hærbæ cum radice illita, vibratis a scorpione ictibus auxiliatur.

De Hieracia parua. CAP. LXXI.

Hieracia parua, quam aliqui Sonchiten, alijs Entimon agrion, Romani Intybum syluestre vocant, folia ex interuallis habet diuisa in ambitu. Cauliculos teneros, virentes, in quibus lutei flores orbem circinantes emicant. Vim suam ad eadem ad qua superior impendit.

De Apio. CAP. LXXII.

Satium Apium ad eadem quæ Corianum conuenit. Inflammationibus oculorum cum pane aut polëta illinitur. Aestuans stomachum mulcet. Mammarum duriciam reprimit. Vrinam ciet, siue crudum siue coctum edatur. Decoctum eius radicisq; potu, venenorum noxæ resistit, quum vomitiones excitet. Aluum cohibet. Semen vehementius vrinam pellit. Contra serpentium venena, aut epotam argenti spumam auxiliatur. Inflationes discutit. Ammiscetur medicamentis quæ doloru leuameta præstant, Theriacis quoq; ac tussis remedijs.

De Eleoselino. CAP. LXXIII.

Eleoselinum quod a quibusdam Pedinon, ab alijs Hydroselinon agrion, Romanis Apium rusticum appellatur. In

humidis nascitur, Satiuo grandius & ad eadem efficax.

¶ De Oreoselino. CAP. LXXIIII.

Oreoselinon quod aliqui Petroselinon syluestre appellant, Aegyptij Anonim, caule est palmum alto, ab radice tenui ex-
eunte. Ramis & capitulis cicuta, multo tamen tenuioribus, femine cumini, oblongo, acri, & odorato, tenui. Nascitur in petrosis & montibus. Vrinam ciet femine ac radice in vino potis. Menses trahit. Antidotis necnon medicamentis vrinam cientibus, & excafacto-
rijs, inseritur. Nec hallucinari nos oportet existimantes oreoselinum esse, quod in faxis provenit. Aliud enim est Petroselinum.

¶ De Petroselino. CAP. LXXV.

Petroselinum in Macedonia provenit, in præruptis locis. Se-
mine Ammij, odoratiore, sapore acri, aroma olente. Vrinam cit ac menstrua. Contra stomachi & coli inflationes & tor-
mina prodest. Laterum, renum, & vesicæ doloribus in potu subuenit. Ammiscetur antidotis vrinam cientibus.

¶ De Oluatro. CAP. LXXVI.

Hipposelinum aliqui Grielon, alij Agrioselinum, Latini Olu-
fatrum appellat, aliqui Smyrnion, quãuis aliud sit, quod pro-
prie Smyrnion dicitur, vt paulo post referemus. Est autem maius, & satiuo apio candidius. Caule alto, cauo, molli, habente velu-
tineas. Folijs latioribus, in puniceum vergentibus, coma Rorisma-
rini. Dependentibus in cacumine corymbis, anteq̃ deflorescat. Ea femi-
ne turget nigro, oblongo, acri, solido, aromatico. Radix demittitur te-
nuis, odorata, candida, quæ os commendat. In vmbrosis & palustri-
bus enascitur. Olerum generis vt Apium. Radix cruda coctave estur. Folia cum caulibus decocta māduntur, & per se aut cum piscibus præ-
parantur, crudaq̃ muria condiuntur. Vim hanc habet vt potio femi-
ne ex mulso vino menses ciet. Rigentes calfacit potu aut illitu. Vri-
næ stillicidio auxiliatur. Radix eisdem præstat effectus.

¶ De Smyrnio. CAP. LXXVII.

Smyrnion quod in Cilicia Petroselinum vocant, passim in
Amano monte gignitur. Caulem habet apij, & stolones mul-
tos, folia latiora, pinguia, ad terram infracta, robusta, odore
medicato, cum quadam acrimonia iucunda, colore in luteum languet-
scente. Capitibus caulium orbiculatis vt anethi. Semine brassicæ, ro-
tundo, nigro, acri, myrrhæ sapore. Ita vt alterum alterius loco cedat.
Radix quoq̃ odorata, gustu acri. Fauces mordet, succosa, mollis. Cor-
tex eius foris niger, itus viridis aut subalbidus. Nascitur in saxosis et
collibus, atq̃ squallidis, & limitibus terrenis. Vis radice, hærbæ & se

DE MEDICINALI MATERIA

minis exalfacere. Folijs muria maceratis ad obsonia vtuntur. Aluū fistunt. Radicem contra serpentium ictus bibere conuenit. Tusses & orthopnoeas mitigat. Vrinæ difficultati medetur. Recentes tumores, collectiones, duriciasq; discutit. Illita vulnere ad cicatricem perducit. Partus abortu vitiat, si feruefacta subijciatur. Semen, lienis renum & vesicæ vitijs prodest. Menses & secundas pellit. Cōmode datur ischiadici in vino. Inflationes stomachi lenit. Sudores ciet & ructus. Semen peculiariter datur hydropticis in potu, & contra febrium circuitus.

De Elaphobosco. CAP. LXXVIII.

G Ræci elaphoboscon, aliqui Elalphicon, alij Nephron, alij Ophigenion, nonnulli Ophioctonon aliqui Herpyxen, alij Limen vocant, Romani cerui ocellum, Aegyptij Chemin, Aphri Aschancam. Fœniculaceus caulis est, aut Rorimarino similis, geniculatus, folijs duum digitorum latitudine, vt Terebinthi prælongis, aliquantum asperis, circumfractis. Adnata multa caulis habet ferentia umbellas Anethi similes, & femina eiusdem, florem subluteum. Radice ternum digitorum longitudinis, & crassitudinis vnus, candida, dulcis, esui apta. Caulis tener pro olere manditur. Contra serpentium ictus, datur semen in vino. Fama autem est hoc pabulo, ceruas serpentium moribus resistere.

De Fœniculo. CAP. LXXIX.

Fœniculum si hæba edatur aut semen cum ptisana bibatur, mammas lacte replet. Comæ decoctum in renum doloribus subditum proficit, quippe quod vrinam excitet. Contra serpentium ictus in vino conuenienter bibitur. Menses ciet. In febribus nauseam & stomachi feruorem, ex aqua frigida potum sedat. Contritæ radices & cum melle illitæ, moribus canum medentur. Succus caule & folijs exprimitur, & in sole siccatus in medicamenta adijcitur, quæ ad excitandam oculorum aciem commodetemperantur. Extrahitur etiam semine viridi ramulisq; & radicibus prima germinatione incisus. In Iberia succum reddit gummi similem. Caulem medium dum hæba floret rustici demetunt, igniq; admouet, quo facilius vi caloris exudans, gummi remittat. Quod efficacius succo est ad medicamenta oculorum.

De Erratico fœniculo. CAP. LXXX.

GRæci hippomarathrum, aliqui Marathin, alij Marathrum agrion, Aegyptij Sampsoth, Magi Thymarnolion, Latini fœniculum erraticum, aliqui Mion, Galli Sistrameor. Syluestre est fœniculum, magnum. Fert autem semen Canchry simile. Cuius

radix iucunde olet, potaq; stranguriæ medetur. Menses imposita ciet. Ventrem fistit, radice aut semine potio. Contra serpentium morsus auxiliatur. Calculos comminuit. Regiũ morbum expurgat. Lactis abundantiam facit. Decoctum foliorum haustum, fœminas a partu purgat. Traditur aliud Hippomarathri genus longo exili & angusto folio, semine coriandri, rotũdo, acri, & odorato. Excalfaciendi naturam habet, & viribus fœniculo respondet. Ad omnia infirmius.

De Dauco.

CAP. LXXXI.

Daucum aliqui Dircaum vocant. Creticum, folijs fœniculo simile, minoribus & tenuioribus, caule dodrantali, umbella coriãdri, flore albo, semine acri, candido, hirsuto, suauissimi odoris in mandendo. Radix digitali crassitudine & palmi longitudine adolefcit. In saxosis nascitur, & locis sole illustratis. Aliud eius genus syluestri Apio simile, acre, odoratum, aroma olẽs, seruẽtis gustus. Probatissimum Creticum. Tertium assignatur genus folijs coriãdri, floribus albis, capite & semine anethi, muscario pastinacæ, semine oblongo ceu cumini, acri. Omnium semen excalfacit potum. Vrinam menses & partus extrahit. Torminibus liberat. Veterem tussim mitigat. Phalangiorum moribus potum in vino auxiliatur, Tumores illitu discutit. Seminis dumtaxat in alijs generibus inualuit vsus. In Cretico etiam radice. Quæ maxime cõtra venenatorum iniuriam in vino bibitur.

De Delphinio.

CAP. LXXXII.

Delphinũ Græcis Diachysis, alijs Diachytos, alijs Paralysis alijs Camarus, alijs Hyacinthus, alijs Delphinias, alijs Neriadion, aut Sofandron, aut Cronion, Romanis Bucinus minor vocitatur. Surculos emittit a radice vna sesquipedales, aut maiores, a quibus folia exeunt parua, tenuia, diuisa, prælonga, quæ Delphinorum effigiem repræsentant. Vnde tractum nomen est. Flos violæ albæ nõ dissimilis, purpureus, & semen in siliquis, milto proximũ. Quo non aliud vtilius bibi potest, ab scorpione percussis. Aiunt enim obiecta hæbera, scorpiones resolui atq; ignauos torpescere. Semota vero ea, sese recolligere. Prouenit in asperis & apricis.

De Altero Delphinio.

CAP. LXXXIII.

Aterum est Delphinũ quod Romani Bucinum vocant, superiori simile, sed folijs & ramis longe gracilius. Viribus eisdem pollet, sed non ita efficacibus.

De Pyrethro.

CAP. LXXXIIII.

Pyrethrum aliqui Dorycnion, alij Pyrinon, alij Pyroton aut Pyrothron, alij Arnon pyriten, Magi Pyriten, Romanis

DE MEDICINALI MATERIA

Saliuarem vocant. Folia caulemq; emittit vt Daucum syluestre & fœniculum, vmbellamq; Anethi circinatæ rotunditatis. Radix longa est pollicis crassitudine, gustu feruidissimo. Pituitam elicit. Ideo in dolore dentium decocta in aceto, colluto inde ore, auxiliatur. Mansa pituitam extrahit. Sudores ciet, peruncto ex oleo corpore. Diuturnis rigoribus efficax. Contra perfrictiones membrorum, resolutio- nesq; eximie conducit.

¶ De Rosmarino. CAP. LXXXV.

DVo Rosmarini genera. Alterum fructiferum, aliquibus zea aut Campfanema appellatum. Cuius semen Canchrys vocatur. Folia fœniculi habet, crassiora & latiora, in rotæ speciem humi sparsa, iucunde olentia, caulem cubiti altitudine, aut maiorem, multis cõcauum alis. In cacumine vmbellam in qua semen copiosum, candidum, sphondylo simile, rotundum, angulosum, resinaceum. Quod in mandendo linguam exurit. Radix thus redolet, candida, prægran- dis. Est & alterum omnino confimile, semen ferens latum, nigrum vt sphondylion odoratũ, minime exurens, radice foris nigra, intus alba. Verum id quod sterile dicitur illorũ plane similitudinẽ refert. Sed neq; caulem neq; florem neq; semen promit. Nascitur in saxosis & asperis. Trita omnium hærbæ communiter hæmorrhoidum profluvia sistit. Sedis inflammationes & condylomata mitigat. Concoquit strumas & abcessus, qui ad maturationem ægre perducuntur. Siccæ radices cũ melle vlcera purgant. Torminibus medentur cum vino potæ. Et con- tra serpentium morsus conueniunt. Menses & vrinas ciet. Veteres tumores illitu discutunt. Tam radice q̃ hærbæ succus adiecto melle illitus, oculorum aciem exacuit. Potum semen ad eadem pollet. Si co- mitiale malum sentiatur, aut vetus pectoris vitium, auxilio est. Regio morbo laborantibus cum vino & pipere datur. Sudores mouet cum oleo perunctum. Ruptis & conuulsis prodest. Podagris cum loliacea farina & aceto tritum illinitur. Purgat vitilignes, addito aceto q̃ acer- rimo. Semine in potionibus vtendum, eius quidem quod Canchryn non ferat. Quippe illud sua acrimonia arteriam exasperat. Rosmari- num cum erica nasci, folijs lactucæ syluestris, asperioribus, candidiori- busq;, radice breui, Theophrastus author est. Potumq; id ipsum alteru- tra parte purgare.

¶ De Canchry. CAP. LXXXVI.

CAnchrys vim habet excalfaciendi & vehemeter exiccandi. Quare abstergētibus medicamentis inseritur. Cõtra oculorũ fluxiones capiti illinitur, ita vt tertio die soluat.

¶ De Rosmarino coronario. CAP. LXXXVIII.

Rosmarinū quo coronarij vtūtur, ramos mittit tenues, & circa eos folia minuta, densa, lōga, exilia, subter incana, superne virentia, graui odore. Excalfa & toria vi præditum est. Regiū sanat morbum, si decoctum in aqua ante exercitationes bibatur, & vbi laborans exercitationi se crediderit, in balnea descendat, & merum potet. Ac opis gleucinoq; vnguento ammisceri solet.

¶ De Sphondyljo. CAP. LXXXIX.

Sphondylium aliqui Arangen vocant, alij Phalāgion, alij Astereion, nonnulli Nesyryn aut Sphōdylin, quidam Chorodanon, aut Oenanthen, Romani hærbam rutinalē, Aegyptij Apaphear, Magi Ofirin. Folia Platani & Panacis habet. Caulis fœniculaceos, cubitali altitudine, aut amplius assurgentes, in quorum cacumine semē duplex Sefeli simile, sed latius, candidius & magis paleaceum, grauis odoris. Flores eius albi aut pallentes. Radice Raphani candida. Nascitur in palustribus & aquosis. Potum semen puitam per aluum extrahit. Medetur iocineris vitijs, regio morbo, comitialibus, orthopnoicis, vuluarum strangulationi. Veterinosos suffitu reuocat. Cum oleo cōmode infunditur capitibus phreniticorū, & lethargicorum, Item capitis doloribus. Cum ruta illitum serpentia vlcera cohibet. Datur radix contra regium morbum, & iocineris vitia. Circumrasa eadem callos fistularum derodit. Recentis floris succus exulceratis auribus, purulentisq; accommodatur. Qui cæterorum succorum more exprimi, dein recondi solet.

¶ De Ferula. CAP. XC.

Ferula viridi medulla pota utilis est ad cruentas excretiones, cœliacosq;. Contra viperarum morsus in vino datur. Erumpentem naribus sanguinem indira fistit. Semen potum torminosi auxiliatur. Sudores ciet vncto ex oleo corpore. Caulis si edantur, capitis dolores faciunt. Muria condiuntur. Ferula itaq; caulem profert ternum sæpe cubitorum, folia fœniculi, longe asperiora, & latiora. Qua ab imo caule vulnerata, Sagapenum efficitur.

¶ De Peucedano. CAP. XCI.

Peucedanum aliqui Agriion vocant, alij Agriophyllon, Magi bonum dæmonem, Romani Satariam. Caulem emittit tenuem, gracilentum. Fœniculo similem. Comam ha
K. ij.

DE MEDICINALI MATERIA

bet statim ab terra foliosam spissamq̃. Flore luteo, radice nigra, crassa, firma, graui odore, succosa. Gignitur in montibus opacis. Tenera radix cultello conciditur, profluensq̃ e plaga succus vmbraē mandatur. In sole siquidem confestim euanescit. Colligitur capite prius & naribus rosaceo perfusis, ne capitis dolor premat, et vertigo sentiatur. Assata radix vtilior fit: Tam lac quam succus radice & caulibus extrahi solet, sicuti e Mandragora. Verum inefficacior lacte succus habetur, et velocius expirat. Interdum etiam concreta inuenitur lachryma, thuris similitudine, caulibus radicibusq̃ adhærens. Præfertur succus e Sardonis & Samothrace, colore ruffo, odore graui, feruens gustu. Ex oleo et rosaceo illitum potest lethargicis, phreniticis, vertiginosis, comitialibus, & longis capitis doloribus, resolutis, ischiadicis, conuulsis. Omnibus in vniuersum vitij nervorum, ex oleo & aceto illitū prodest. Eius olfactu respirant vuluæ strangulatus, & veternos feucantur. Incensum serpentes abigit. Aurium doloribus conuenienter ex rosaceo instillatur. Cauernis dentium inditum, mitigat dolorem. Cōtra tussim efficacissime ex ovo assumitur. Suspirijs, torminibus, & inflationibus subuenit. Ventrem leniter emollit. Lienem absomit. Difficiles partus mire adiuuat. Facit ad vesicæ cruciatus, & renum distentiones potum. Vuluam aperit. Radix ad eadem vtilis est. Sed inefficacior. Eius decoctum bibitur. Farina eius sordida vlcera purgat, & vetera cicatrice obducit. Squamas ossium extrahit. In cærata & calfacientia malagmata additur. Eligi debet recens, esu difficile, firmū, odoris plenum. Succus ad potiones amaris nucibus aut ruta aut pane calido aut anetho resoluitur.

De Gith seu Melanthio. CAP. XCII.

Gith ex Græcis aliqui Melanthiū, alij Mecona agrion melana, Romani Papauer nigrum appellant. Exiguus frutex est sæpe binos palmos excedens. Folijs vt Senetionis minutis, sed multo tenuioribus. Capitulo in cacumine tenui, ceu papaueris oblongo, intercurfantibus intus membranis. Quibus semen includitur nigrum, acre, odoratum, quod panibus inspargitur. Capitis doloribus illitum fronti, subuenit. Discutit recentes oculorum suffusiones, tritum ex Irino, & infusum naribus. Tollit lepras, lentigines, duricias, tumoresq̃ vetustos cum aceto illitum. Circumscarificatos clauos excutit cum vetere vino impositum. Dentium doloribus decoctum cum aceto & teda prodest. Teretes ventris tineas expellit, peruncto ex aqua vmbilico. Destillatione laborantes adiuuat, tritum in linteo & olfactum. Vrinam & menstrua ciet, multis diebus sumptum.

Et lac extrahit . Difficultatemspirandi cum vino potum leuat. Phalangiorum moribus ex aqua drachmæ pondere haustum auxiliatur. Incenso serpentes fugantur. Tradunt largius epotum enecare.

¶ De Laserpitio & Lasere. CAP. XCIII.

LAserpitium in Syria, Armenia, Media, & Libya nascitur, caule ferulaceo, quem Maspetum vocant. Folijs apio similibus, lato semine. Radix exalfacit. In cibis ægre concoquitur. Vesicæ noxia. Sugillatis illita cum oleo, & strumis, ac tuberculis cum cærato, medetur. Ischiadicis conuenit cum Irino aut cyprino cærato. Excrecentibus circa sedem tollendis, illinitur cum putamine mali punici & aceto decocta. Venenis pota resistit. Os cõmendat, cibus aut sali permista. Laser e radice atq; caule scarificatis colligitur. Præfertur autem ruffum, translucēs, myrrhæ æmulum, non porraceū, odore valens, suauis gustu. Quod dilutum facile albescit. Syrenaicum si quis degustarit, humorem toto corpore ciet, blādissimo odore, adeo vt ne os quidem gustanti nisi paululū spiret. Medicum & Syriacum minus viribus valent, & grauiorem reddunt odorem. Laser omne anteq̃ siccescat adulteratur sagapeno, aut fabæ lomēto. Quod maleficiū depræhenditur gustu, odore, visu, & madefactione. Caulem aliqui Silphion, radicem Magudarin, & folia Maspeton vocauerunt. Efficacissimum Laser, mox folia, postremo caulis. Acrē vim habet. Inflationes facit. Perundas cum aceto pipere & vino alopecias sanat. Oculorū aciem exacuit. Incipientes suffusiones, illitum cum melle dissipat. Caernis dentium in dolore inditur, aut cum thure in linteo circumligatur, aut cū hyssopo ficis coctis in posca, os colluitur. Ijs prodest quos bestia in rabiem efferata momorderit, vulneribus immisum. Valet aduersus venena telorum, & animalia omnia, quæ virus eiaculantur, potum aut illitum. Scorpionum plagis oleo dilutum circumlinitur. Gangrænis præcoercitis immittitur. Et cum ruta, nitro, & melle, vel per se carbunculis. Clauos callosq; prius circumrasos vellit. Cærato aut aridorum ficuum carne præmollitū, recentes Lychenas ex aceto sanat. Et excrecentia in carne polyposq; si aliquot diebus cum attractamento sutorio aut erugine illinatur. Extuberantia cum forfice extrahit. Veteribus faucium scabricijs opitulatur. Grauem subitoq; irrauescentem vocem, dilutum aqua sorbitione confestim expedit. Vuā illitum cum melle reprimat. Anginis ex aqua mulsa vtilissime gargarizatur. Vescentes eo lætiore colore mangonizat. Tussi commode in sorbili ouo datur, & pleuriticis in sorbitionibus. In fellis suffusione, & aqua inter cutem cum aridis ficis, Rigores discutit cum vino

DE MEDICINALI MATERIA

pipere & thure potum . Neruorum contractionibus opisthotonicisq; datur oboli pondere deuorandum. Hærentes gulæ hirudines, gargarizatum cum aceto decutit. Ad lac intus coagulatum bibitur . Comitibus libus ex aceto mulso proficit. Menses ciet cum pipere & myrrha potū. Cœliacos adiuuat in acino vuæ sumptum . Cum lixiuio autem potui datum repente conuulsis ruptisq; prodest. Ad potiones resoluitur, nucibus amaris, aut ruta & calido pane. Foliorum succo ad eadem proficitur, sed multo inefficacius. Cum aceto mulso manditur, ad expediendam arteriam, maxime cum vox retunditur. Eo cum lactucis vtuntur, exitq; in vicē erucæ. Fertur & altera Magudaris in Lybia nasci . Radix Laserpitio similis, sed minus crassa, acris & fungosa. Ex qua non profluit succus. Eiusdem cum lasere facultatis .

De Sagapenio. CAP. XCIII.

L Agapenium færulacæ herbæ succus est, quæ in Media nascitur. Optimum est translucens, fuluo forinsecus colore, & intus albo, nescio quid inter laser & galbanum redolens, gustu acri. Prodest laterum & pectoris doloribus, tussibus vetustis, conuulsis & ruptis. Crassam pulmonis pituitam expurgat. Datur comitialibus, opisthotonicis, lienosis. Item cōtra neruorum resolutionem, perfrictiones, & febrium circuitus in potu . In vnguenta probe admittitur. Menses pellit. Sed fœtum exanimat, cū hydromelite potum. Prodest ex vino haustum serpentium ictibus . Olfactum ex aceto vuluarū strangulatus excitat. Oculorum cicatrices, offusam caliginem, hebetudines, suffusionesq; detergit. Resoluitur succi modo, ruta, aqua, & amaribus nucibus, aut melle, aut calido pane.

De Euphorbio. CAP. XCV.

Euphorbia Libyca arbor est ferulæ speciē habens, quæ in monte Atlante iuxta Mauritaniā inuenitur . Ea acerrimo succo turget. Cuius eximiū feruorē expauescētes incolæ, ouillos vêtres elutos, arbori circūligant, & eminus caulē contis incidūt. Confestimq; e plaga perinde atq; vase quodā, in vêtriculos copiosus lactis humor effluit, præter id quod sparsi in humū, vulnus ei aculatur. Duo succi genera. Vnū Orobi magnitudine, sarcocollæ modo emicat. Alterū in vêtriculis cōcrescit atq; vitreū spectatur. Eligendū est translucēs & acre. Euphorbiū adulterat sarcocollæ & glutini mstione . Sed difficile quidē experimētū. Quippe cū leui gustu, os accēssū diu detineat, adeo vt quicquid orī obijciatur plane Euphorbium respiciat. Eius inuentio tēpore Iubæ regis Libyæ cognita extitit. Succus illitu suffusiones discutit. Potus tota die exurit. Quare melli collyrijsq; pro acrimonia

niã ratione ammisceri debet. Coxarum doloribus prodest in odorifera potione haustus. Squammas ossium eadem die eximit. Verum evitantes necesse est, linamentis aut cæratibus commutare corpus, quo ossa conuestiuntur. Aliqui memoriã prodiderunt, percussos a serpente nihil molesti passuros, si incisa osse tenus capitis cute, intritus succus infundatur, vulnusq; postea consuatur.

De Galbano.

CAP.

XCVI.

Galbã succus est nascentis in Syria ferulæ, quod nonnulli Metopium vocant. Maxime laudatur cartilaginofum, merum, thuris effigiem præbens, minime lignosum, retinens nõnihil adieãti feminis aut ferulæ, graui odore, neq; humidum neq; aridum. Adulteratur faba fresa & ammoniaco. Galbanũ exalfacit, vrit, extrahit, discutit. Menses ac partus trahit, appositu vel suffitu. Lentiginos aceto & nitro perũctas tollit. Deioratur ad tussim veterem, difficultatem spirandi, suspiria, rupta, conuulsa. Aduersatur toxicis potũ cum aceto & myrrha. Simili modo sumptum mortuos partus extrahit. Imponitur lateris doloribus & furunculis. Comitiales & vuluæ strangulatus & vertiginosos olfactu fuscitat. Si vratur fugat nidore serpentes, & perũctos feriri non patitur. Serpẽtes cum oleo & sphyndylo circumpositum necat. Dentium dolorem oblitum aut cauernis inditum mitigat. Vrinæ difficili prodesse existimatur. Resoluitur ad potiones amaris nucibus, aqua aut ruta, aut calido pane, mulsave. Alias meconio, are vsto, aut felle liquido. Si purgare galbanũ voles, in feruentem aquam demittito. Namq; cum liquefactum fuerit, eius fordes fluitabunt. Quas hoc modo facile separabis. Mundo linteo alligatum in fistili aut ærea pixide ita pendeat, vt imum vasis ne tangat. Opertoq; vase in feruidam aquam demittito. Sic enim syncærum, veluti per colum eliquescet, & lignosum in linteo remanebit.

De Ammoniaco.

CAP.

XCVII.

Ammoniacũ hærbã est, ex qua Ammoniã fit suffimen quod tymiama vocãt, aliqui Agazyllon, alij Criotheum, alij Heliusstrum, Romani guttam appellãt. Ferulæ succus est, quam iuxta Cyrenen Aphrica gignit. Cuius fruticẽ cum radice Agasyllim vocant. Probatum bene coloratum, ligni & calculorum expers, thuris similitudine, minutis glebis, defum, syncærum, nulla sordẽ spurcatum, castoreum odore imitans, gustu amarum. Hoc genus trausma idest friaturam appellant. Quod vero terram & calculos collegit, Phryama quod significat misturam. Gignitur in Aphrica iuxta Ammonis oraculum, succum stillante ferulacea arbore. Mollit, extrahit, calfacit. Tubercula duriciaq; discutit. Potum aluum soluit. Partus extrahit

DE MEDICINALI MATERIA

Lienem confumit, drachmæ pondere haustum. Articulorum coxendicumq; doloribus liberat. Auxilio est anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus. Item quibus humor in pectore coit, si cum melle delingatur, aut cum ptisanæ succo sorbeatur. Cruentam vrinam pellit. Albugines oculorum absterget. Genarum scabriciam absumit. Tritū autem cum aceto & impositum, iocineris lienisq; duricias sedat. Discutit tofos, qui in artubus cōcalluerunt, cum melle aut cum pice illitum. Lassitudines & coxendicum dolores eo perungi vtile est, cum nitro & cyprino oleo vice acopi.

De Sarcocolla. CAP. XCVIII.

L Arcocolla lachryma est arboris in Perside nascentis, pollinithuris similis, ruffa, gustu amara. Vulnera glutinat. Oculorum fluxiones inhibet. Emplastris inseritur. Adulteratur ammisto gummi.

De Glaucio. CAP. XCIX.

G Laucium succus est herbæ quæ in Hierapoli Syriæ nascitur, folijs fere corniculati papaueris, pinguioribus tamen, in terram sparsis, odoris tetri, gustus amari. Tota croceo succo madet. Folia in olla fictili semifrigidis clibanis calciant indigenæ, vsq; dum flaccescant. Deinde contusus succum exprimunt. Cuius est vsus ad oculorum medicamenta. Vt pote cum inter initia refrigeret.

De Glutino. CAP. C.

G Lutinum quod Xylocollan, alij Taurocollan vocant, præstantissimum Rhodiacum, quod ex bubulis corijs conficitur. Id candidum est & translucens. Nigrū vero minus probatur. Resolutum in aceto, impetigines leprasq; cutis delet. Ambustis igni ex aqua calida impositum, pustulas erumpere non patitur. Vulneribus prodest melle aut aceto madefactum.

De Glutino piscium. CAP. CI.

G Luten piscium, venter est piscis cetacei. Præstat candicans, natione ponticū, subasperum, carens squammis, & quod cellerrime liquefcit. Vtile emplastris, capitis & leprarum medicaminibus, & tetanothis, quæ cutem faciei erugant & extendunt.

De Visco. CAP. CII.

Viscum optimum est recens, intus porraceum, extra fuluum, quod asperini nihil, aut fursurosi concœperit. Fit acinis in robore nascentibus, buxæo fruticis folio. Contusum acinum lauant, & postea in aqua decoquunt. Sunt qui commanducando ipsum efficiant. Gignitur quoq; in malo, pyro, & plerisq; alijs arboribus. Quinetiam inuenitur in quorundam fruticum radicibus. Emollit,

discutit, extrahit. Parotidas, tubercula, cæteraſq; collectiones, ad ma-
turationem perducit. Cum refina autem & cæra pari, epinyctidas in
splenio fanat. Vetera vlcera ſuppurationeſq; quas cacoethe vocât, ex
thure mollit. Lienē cū calce, Gagate, aut Aſio lapide, impoſitum ab-
ſumit. Cum ſandaraca, aut auripigmento illitum vngues extrahit.
Miſtum cum calce & vini fæce, ſuam vim intendit.

De Aparinæ. CAP. CIII.

A Parinen aliqui Ampelocarpon, alij Omphalocarpon, non-
nulli Philanthropon vocant, ramoſam hærbam & quadrangulam,
ex interuallis orbiculato foliorum ambitu, vt in rubia. Flos albus, ſemen durum, rotundum, cõcauum, album, vmbilici fi-
gura, aſperitate veſtium tenaci. Ea paſtores coli vice vtuntur, ad exi-
mendos e lacte pilos. Seminis caulium ac foliorum ſuccus, potu con-
tra viperarum phalangiorumq; morſus auxiliatur. Inſuſu aurium do-
lori medetur. Hærbam cum axungia trita ſtrumas diſcutit.

De Alyſſo. CAP. CIIII.

A Lyſſon aliqui Aſpidion, alij Aplophyllon, alij Accyſiton,
alij Adefeton nuncupant. Fruticoſa hærbula eſt, vnicaulis,
rotundis folijs, fructu duplicium ſcutorum effigie, in quo eſt
ſemen, quadam tenuis latum. In mōtib; & aſperis locis emicat. Eius
decoctum ſingultus ſine febris, potu diſcutit. Idem efficit ſi quis eã aut
teneat, aut odoretur. Cum melle trita, vitia cutis in facie, & lentigines
emendat. Contuſa in edulio, rabiei canis mederi putatur. Domibus
appenſa ſalutaris eſſe creditur. Et hominibus atq; animalibus ſcincini,
amuletum. Purpureo linteo circumligata pecorum morbos abigit.

De Aſclepiade. CAP. CV.

A ſclepiadem aliqui Giſſion, alij Giſſophyllon, nominât. Ra-
mos emittit longos, folia hederæ, radices numeroſas, tenues,
odoratas. Floris virus graue. Semen ſecuridacæ. Naſcitur
in montibus. Radices ex vino potæ torminibus auxiliantur, & con-
tra ſerpentium ictus. Folia aduerſus vuluæ mammaramq; vlcera, quæ
cacoethe vocant, illinuntur.

De Atractylide. CAP. CVI.

Atractylis quam aliqui Amyron vocant, alij Cnicon ſylue-
ſtrem, alij Aſpidion, Magi Aphedron, Aegyptij Chenon,
Romani Præſepium, aliqui ſuſum agreſtem, alij Colum ru-
ſticam, ſpina eſt Cnico ſimilis, folia multo longiora ferens, in ſum-
mis virgis, magna parte nuda, aſperaſq;. Qua fœminæ pro ſufis vtun-
tur. Capitula in cacumine ſpinis horrent. Flos luteus. Quibuſdam in
locis purpureus inuenitur. Radix tenuis ſuperuacua. Coma, ſemen &

DE MEDICINALI MATERIA

folia cum pipere & vino teruntur vtilissime contra scorpionum ictus. Percussos tradunt quamdiu ea teneatur hærba, nullum experiri dolorem, ipsumq; deposita, statim recrudescere.

¶ De Polycnemo. CAP. CVII.

Polycnemon quidam Clinopedion, alij Polygonaton, alij Iouis colum, alij Echeonymon vocât. Frutex est surculosus, folijs Origani, caule Pulegij, geniculis multis itercepto, sine umbella, tenui tamẽ in cacumine corymbo, boni odoris & acris. Vulneribus agglutinandis recens aut aridum cum aqua, efficaciter illinitur. Sed quinto die solui debet. Ad vrinæ stillicidia ruptaq;, cum vino bibitur. Edocuit experientia contritos in vino albo ramulos, ijs qui affectibus laborant, quæ violentiæ vocantur, magno esse præsidio.

¶ De Clinopodio. CAP. CVIII.

Clinopodion aliqui Cleonicon, alij Ocimoides, alij zopyron vocant, fruticem folijs serpyllo similem, surculosum, dum palmorum altitudine. Nascitur in petrosis. Flores marubij, ex interuallis speciẽ lepidum præbent. Bibitur hærba & succi eius decoctum, ad conuulsa, rupta, strangurias, serpentium ictus. Menses & partus pellit. Et penfiles verrucas quas Acrochordonas vocât, eicit aliquot diebus potum. Alium fistit decoctum ad tertias, potumq; si febrim sentiunt ex aqua. Alioquin ex vino.

¶ De Leontopedalo. CAP. CIX.

Leontopedalon aliquibus Leontopodion, alijs Leuceoron, alijs Leontiõ, alijs Doris aut Dorideris, alijs Lychnis agria alijs Pardale, alijs Horybethron, alijs Rhaperon, Romanis Patabelclon, aut semen leoninum dicitur. Caulem emittit dodrantalẽ, aut altiozem, plurimis alis concauum, & in cacumine semina duo aut tria, in siliquis ciceris modo. Flores fremio similes, punicei coloris. Folia brassicæ, sed papaueris diuisura. Radicibus nigris rapæ similibus, torosis. Nascitur in aruis & segetibus. Radix auxiliatur serpentium ictibus ex vino pota. Nec alia res celerius dolorem finit. Miscetur ischiadicorum clysteribus.

¶ De Teucro. CAP. CX.

Teucrion siue vt alijs placet Teucris, Hærba est virgæ referens effigiem, Trisaginis similitudine, tenui folio, non multũ a cicere alieno. Hæc in Cilicia iuxta Gertiadem Scissademq; vbertim prouenit. Recens cum posca, aut aridæ feruesactæ ius, potu lienem potenter absumit. Lienosis cum aceto & ficis illinitur. Item serpentium moribus ex aceto solo, siue ficis,

De Trifagine.

CAP.

CXI.

Chamædrys Græcis, alijs Chamædrops, Latinis Trifago dicitur. Sunt qui eam Teucrion appellauere, propter eam quã cum Teucro seruat similitudinem. Nascitur in Petrosis & asperis. Frutex dodrantalis, folia habens exigua, amara, effigie & diuisura quærcus. Flore pene purpureo. Carpitur semine prægnans. Recens in aqua decocta, potu tussibus, indurato lieni, vrinæ difficultati, incipientibus hydropicis, auxiliatur. Cit menses. Partus extrahit. Lienem ex aceto pota consumit. Aduersus serpentium venena ex vino, potu illituq; efficacissima. Trita digeritur in pastillos ad supradicta. Purgat vetera vlcera cum melle. Cum oleo illita caliginē oculorum discutit. Natura eius est calfacere.

De Leucade.

CAP.

CXII.

Lucas montana, latioribus q̃ vrbana folijs, semine acriore, amariore, ori ingrato. Efficacior tamē q̃ satiuua habet. Vtraq; ex vino contra animalium venena, præcipue marinorum, opitulatur.

De Lychnide.

CAP.

CXIII.

Lychnis coronaria quam aliqui Athanaton vocant, alij Acylonion, alij Ballariō, alij Geranopodion, quidã Corymbiō, alij Taurion, alij Sceptrū aut Maloion, Aegyptij Semeon, Magi Sanguinē Apocathemenes, Romani Genucularē aut Balariam, Flore est albæ violæ simili, quo corollæ fastitantur. Cōtra scorpionū ictus semen in vino potum auxiliatur.

De Syluestri Lychnide.

CAP.

CXIII.

Lychnis syluestris, Tragonoton, alias Atocion, alias Hieracopodion, aut Lampas vocatur. Aegyptijs Semura, Magis Apocathemenes Taurus, Romanis Agresse intubum. Omnia vrbanae similis. Bilem per aluū detrahit, semine duabus drachmis potu. Ictus a Scorpione subuenit. Aiunt huius hærbae appositu, scorpiones torpescere & inertes prorsus reddi.

De Lilio.

CAP.

CXV.

Græci Crimon basilicon vocāt, alij Crinanthemon, alij Callirion, Magi Martis sanguinem. Osthanes auram Crocodili, Aegyptij Simphæphon, quidam Tialon, Latini Liliū, alij qui Rosam iconis. Syri Sasa. Aphri Abiblabon. Lilia coronamentis se dedūt, Lyria a quibusdam vocata. E quibus vnguentum temperatur, quod aliqui Lirinū, alij Sufinū appellant. Nervos & priuatum vuluæ duriciã emolliens. Folia hærbae illita contra serpentium ictus auxiliatur. Feruesacta ambustis proficiunt. Aceto cōdita vulne

DE MEDICINALI MATERIA

ribus opitulatur. Succus adiecto melle aut aceto, in æreo vase coquitur, conuenienti medicamento vetustati vlcera, & ad recentia vulnere. Inassata radix & ex rosaceo trita igni ambusta sanat. Vuluam emollit. Menfes ciet. Vlcera cicatrice obducit. Cum melle detrita neruis præcis luxatisq; medetur. Vitiligines, surfures, & lepras emendat. Vlceraq; in capite manantia expurgat. Abstergit faciem & erugat. Teritur in aceto cum Hyoscyami folijs & farina tritici, mulcēdis testium inflammationibus. Semen potū moribus serpētium aduersatur. Ignibus sacris semen & folia cum vino illinuntur. Tradunt & rubra esse Lilia. In Syria autem & Pisidia Pamphiliæ efficacissima, vnguentis nascuntur.

De Ballote seu Marrubio nigro. CAP. CXVI.

Balloten nomine alio nigrum Marrubiū, aut magnū vocant, aliqui Nophthan, alij Notianoscemin, alij Nosprasson, alij Nothera, alij Nochelin aut Nosseli, alij Nophrim, alij Gnoturim, Romani Vlcerariam aut Marrubium nigrum, alij Cāthurinū, Aegyptij Asphon, Magi Ifionis sanguinem. Caules ædit quadrangulos, nigros, subhirsutos, complures ex vna radice. Folijs maioribus q̄ Marrubij, hispida, intercedente spatio, subrotundis, graue olentibus, apiastro proximis. Vnde aliqui Apiastrum eam vocauerunt. Caulibus albis orbiculato florū ambitu, qui rotæ speciē præbeat. Vis eius efficax aduersus canis morsus, folijs ex sale illitis. Feruenti cinere flaccescunt folia, vt condylomata reprimant. Purgant & sordida vlcera cum melle.

De Apiastro. CAP. CXVII.

Melissophyllon Græci, alij Melithæum, alij Melithænā, alij Meliphyllon, alij Erythran, Latini Apiastrum aut Citraginem, Galli Merisamorion vocant. Id sibi nomen vsurpauit, quoniā apes ipsa hærbæ delectantur. Cauliculi & folia Ballotæ, de qua paulo ante diximus familia essent, nisi minora tenuioraq; nec ita hirsuta spectarentur. Citreum malum olent. Folia cum vino pota aut illita profunt contra ictus Phalangiorum scorpionumq;. Item aduersus canis morsum. Decocto eorūdem gratia, foueri prodest. Desessionibus fœminarum ad ciundos menses conuenit. Dentes eodem in dolore colluuntur. Dysentericis infunditur. Fungorum strangulationibus folia addito nitro, potu auxiliantur. Torminibus & orthopnoicis delinctu. Illita cum sale strumas discutunt. Vlcera purgant. Articularios dolores illita sedant.

De Marrubio. CAP. CXVIII.

PRassion e Græcis aliqui vocāt, alij Eupatorium, alij Phyllophares, alij Tripedilon, alij Camelopodion, Aegyptij Asteropen, Magi tauri sanguinem, aliqui Aphedron, Latini Marrubium, aliqui Labeoniam, Aphri A tierberziam. Frutex est ab radice ramosus, candicans, subhirsutus, quadrangularibus ramis. Foliū pollicem æquat, subrotundum, hispidum, rugosum, gustu amaro. Semen in caulibus, et ex interuallis flores verticillato ambitu, asperi. Nascitur propter ædificia, & ruderata loca. Huius folia sicca, cum semine decocta in aqua, aut viridium succus datur cum melle suspiriosis, tussientibus, & ad tabitudinem redactis. Crassam epectore pituitam, cum sicca Iri eijcit. Mulieribus a partu nō purgatis datur, vt mēstrua & secūdas extrahat. Item in difficili partu, & his qui venena hauserūt, aut a serpentibus demorfi sunt. Vesicam renescq̄ lædit. Folia cum melle illinuntur sordidis vlcerebus purgandis. Pterygia nomasq̄ sistūt. Latereum dolores mitigant. Succus folijs contusis expressus, & sole coactus ad eadem pollet. Cum vino & melle illitus, oculorum claritatem adiuuat. Naribus regium morbum expurgat. Aurium doloribus cōuenienter instillatur, per se aut cum rosaceo.

De Stachye. CAP. CXIX.

STachys frutex est, Marrubio similis, sed longior. Folia ferēs numerosa, hirsuta, rara, prædura, cana, odoris iucūdi, & cōm plures virgas ab radice exeuntes, Marrubio cādidiore. Nascitur in mōtibus & asperis. Vinū habet excalfactoriam & acrem. Foliū decoctum potu pellit mēstrua & secūdas.

De Phyllitide. CAP. CXX.

PHyllitis quam aliqui Phyllin, alij Acaulon, alij Syluestrelathum vocitant, folia promit Rumici familia, longiora, & viridiora, sena aut septena, quæ parte anteriore læuia cernuntur, a tergo autem penfiles quasi vermiculos ostendunt. In vmbrosis, & opacis hortorum ambulationibus emicat, gustu acerbo. Neq̄ caulē neq̄ semen profert. Folia in vino pota serpentium morfi bus aduersantur. Quadrupedibus per os infusa auxilio sunt. Et si dysenteria aut resoluta aliū exercet, potui dantur.

De Phalangio. CAP. CXXI.

Phalangium a quibusdam Phalāgition vocatur, ab alijs Leucacantha. Ramuli sunt ei duo, pluresve, in diuersa tendentes, flos candidus, Lilio similis, multas incisuras habens. Semine nigro, lato ad lenticulæ dimidiatæ figuram, multo tenuiore. Radice parua, tenui, herbacei coloris, dū a terra eruitur. Prouenit in collibus

DE MEDICINALI MATERIA

Huius folio semine flore cum vino potu, auxiliatur contra scorpionū phalangiorumq; idus. Tormina quoq; discutit.

¶ De Trifolio. CAP. CXXII.

GRæci Triphyllon, alij Oxyphyllon, alij Menyanthes, alij Asphaltion, alij Cnicion vocant. Romani Trifolium, aut acutum aut odoratum. Frutex supra cubiti altitudinem atollitur, virgas habens tenues, iunceas & nigras, e quibus ramulares enascuntur appendiculæ, quæ in terna singulis germinationibus exeunt folia, Loto arbori similia. Ijs receter enatis rutæ odor inest. Vbi autem adoleuerunt, bitumen olent. Florem ædit purpureum, semen quadamtenus latum, subhirsutum, ex altera extremitate exertum veluti corniculum gerens. Radix tenuis, longa, valida. Semen & folia in aqua potu pleuriticis, vrinæ difficultati, comitialibus, & ijs qui aquæ inter cutem principia sentiunt, sceminis quoq; vulnæ vitio oportunis, auxiliantur. Menses cit, ternæ dragmæ e semine dari debent, e folijs vero quaternæ. Contra serpentium idus trita folia & ex aceto mulso pota, præsidio sunt. Tradunt aliqui totius fruticis, radice, foliorumq; decoctum fotu dolores eorum finire, quos serpentes percusserint. Qua autem aqua huiuscemodi, sanatus quis fuerit, si ea quispiam alius foueatur, qui vlcus habuerit, perinde afficitur vt a serpente demorsus. Quidam terna folia aut semina in tertianis, cum vino potui dedere, & in quartanis quaternæ, vt quæ febrium circuitus discuterent. Radix antidotis inseritur.

¶ De Polio. CAP. CXXIII.

POlium montanum, aliqui Theuthrion, alij Feuxaspidion, alij Achamenin, alij Ebenitin, alij Melosmon, nonnulli Belion, quidam Leontocharon vocant. Duo genera eius. Montanum cui Theuthrion nomen est, & cuius est vsus. Tenuis frutex est, candidus, neq; palmo altior, semine refertus. Capitulo in cacumine quandam corymborum speciem præ se ferente, paruo, canis hominis simili, grauius olente, non sine quadam suauitate. Alterum fruticosius non vsq; adeo valens odore, & viribus infirmius. Potum seruata ius auxiliatur serpeticum idibus. Hydropicis, morbo regio, & lienosis ex aceto Stomachum male habet. Caput doloribus afficit. Aluum & mensesciet. Substratum suffitum v e serpentes abigit. Illitum vulnera conglutinat.

¶ De Scordio. CAP. CXXIIII.

SCordium aliqui Scorbion, alij Pleuritin, alij Dysofmon, alij syluestrem Calaminthen, quidam Chamædryn, alij Mithridanion, Magi Podotis sanguinem, Aegyptij Apho, Romani Trifaginem palustrem appellant. In motibus & palustribus nascia

tur, folijs Trifaginis, maioribus, nõ sic in ambitu diuifis, aliquatũ Alia redolentibus, gustu amaris & adstringentibus. Quadrangulis caulibus, subrubro flore. Hærbã vim excalfactoriam habet. Vrinam cit. Cocta recens aridave cum vino, aduersus venenatos serpentium morsus bibitur. Ad stomachi quoq; rosiones, dysenteriam, & vrinæ difficultatem, binis drachmis cum hydromelite. Crassamen purulētum pectore expellit. Facit aridæ farina ad veterem tussim, rupta, conuulsa, si cum nasturcio melle & resina misceatur in eclegmate. Inflammata modice præcordia cærato excepta, recreat. Cum aceto acri aut aqua, podagris conuenienter illinitur. Menses imposita mouet. Vulnere conglutinat. Vetera vlcera purgat, & ex melle ad cicatricem perducit. Sicca excrescentias in carne cohibet. Succus ad eadem vitia bibitur. Inter prima efficax Ponticum natione, Creticumq;.

¶ De Tussilagine, CAP. CXXIII

B Echion Græci, quidam Richion, alij Petrinam vocant, alij Peganon, alij Pithion, alij Pagonaton, alij Chamæleucen, alij Procheton, alij Arcophyton, alij Chamægiron, Aegyptij Saarthan, Latini Tussilaginem, quidam Pharphariam aut Pustulaginem, Bessi Asa. Folia ei sunt maiuscula q̄ hederæ, sex aut septem a radice, subalbida a terra, superne virentia, in plures angulos exeuntia. Caulis palmũ altus, flos luteus. In vere, flore & caule cõfessim exiuntur. Inde nonnulli his vacare existimauerunt. Radix tenuis est & superuacua. Nascitur in amœnis & riguis. Folia ex melle trita igni sacro & omnibus inflamationibus illitu medetur. Aridæ fumus per infundibulũ hianti ore raptus, hos sanat qui sicca tussis atq; orthopnoea infestantur. Pectoris vomicas rumpit. Eundem effectum præbet sufficta radix. Decocta in hydromelite & pota emortuos partus eijcit.

¶ De Artemisia. CAP. CXXV.

A rtemisia ramosa Græcis quibusdã Monoclonos, alijs Toxistefia, alijs Ephesia, alijs anastorios, alijs Sozusa, alijs Lycophryx. Magis hominis sanguis, alijs Crysanthemom Romanis hærbã regia, aut Arthemisia, alijs Rapiũ, aut Tertana, Gallis Pona, Dacis Zuoste dicitur. Magna ex parte in maritimis nascitur. Absinthij modo fruticosa, maioribus & pinguioribus folijs, ramisq;. Tenuior autem flore est paruo, tenui, candido, graue olente. Aestate floret. Sũt qui in mediterraneis Vnicaulis nomine appellēt, tenuẽ hærbulã, simplici caule & minuto, floribus scatente, flauo colore. Hæc iucundiorẽ q̄ præcedens efflat odorem. Vtraq; excalfacit, extenuat. Feruefactæ conuenienter in muliebres defessus adiiciuntur, ad derahendos menses, partus, secundaq;. Item ad præclusiones vuluæ, & eiusdem in-

DE MEDICINALI MATERIA

flammationes. Calculos comminuunt. Remoratam urinã cient. Menfes pellunt publi illitæ. Succus vuluæ inditus ex myrrha eadem quæ infessio trahit. Coma tribus drachmis eorundem educendorum gratia bibitur.

De Artemisia tenuiore. CAP. CXXXVI.

Altera tenuioribus folijs, in sepibus & cultis, iuxta aquarum ductus, nascitur. Cuius flores & folia cõtrita. Sampsuci odorem reddūt. Si quis stomacho laboret, hærbam cum amygdalino oleo bene contundat, in malagmatis lentorem, & stomacho imponat, sanitati restituetur. Qui neruorum dolore cruciantur, si succum ex rosaceo illinant, sanantur.

De Ambrosia. CAP. CXXXVII.

Ambrosia quam Romani caprum syluaticum vocant, quidã Botryn, alij Apium rusticũ, Aegyptij Merseon. Tenuis frutex est ramosus, triumphere palmorum, folijs rutæ, circa imum caulem exiguis. Cauliculi feminibus, perinde quasi racemulis grauidi, nunq̃ florem pariunt. Odore vinoso, suauis. Radice tenui, sesquipedali. Coronatur ea Cappadoces. Vis eius reprimere ac repellere. Et illitu adstringere humores qui in aliquam partem incumbunt.

De Botrye. CAP. CXXXVIII.

Botrys fruticosa hærbæ est, lutea tota, & in multas alas sparsa. Semẽ circa ramulos prouenit. Folia Cichorio similia. Tota suauem odorẽ spirat. Quare vestimẽtis interponitur. Inuenitur in torrentium ripis. Pota orthopnceas mulcet. Hanc cappadoces Ambrosiam vocant, alij Artemisiam.

De Geranio. CAP. CXXXIX.

Geranion aliqui Peloniten, alij Trica, alij Geranogerõta, Romani V chinastrum, Aphri Lescen appellat. Folijs Fremij, diuisuris longioribus, radice rotunda, dulci. Quæ drachmæ potere in vino pota, vuluæ inflationes discutit.

De Altero Geranio. CAP. CXXX.

Geraniũ alterũ, aliqui Myrrhin, alij Oxyphyllon, alij Cardamomum, alij Origanum vocat, Magi Hierobryncas, Latini gruinam, aut pulmoniam, aut cicotriam. Caulibus minutis & pilosis sesquipedalibus. Folijs maluæ. In summis alijs sursum spectantia gruum capitula insunt, cum suis rostris, aut canini dentes. Nullius in medicina vsus.

De Gnaphalio. CAP. CXXXI.

Gnaphalion, alij Hires, alij Ampetocon, alij Anaxiton, alij Anaphalin, Aegyptij Semeon, Galli Gelafonen, Latini cen-

tūculū vocant, quidā tucularē, alij Albinū. Cuius folijs mollibus mi-
nutisq; pro tomēto vtūtur. Bibūtur efficaciter folia in vino aūstero ad
dysenteriā. ¶ De Typha. CAP. CXXXII.

Typ̄ha foliū ædit cyperidi simile, caulē albū. læuē, æquabilē, flo-
rē in cacumine ambiētē, densū, qui in pappos soluitur, quod
lanuginem aliqui nominant. Huius hærbæ flos, suillo adipe
eloto exceptus, ābustis medetur. Gignitur in palustribus & aquis sta-
gnātibus. ¶ De Circeā. CAP. CXXXIII.

Circeā quā & dirceā aliqui vocant, folijs est hortensis solani
agnatis crebris, flore nigro, pufillo, copioso. Semine millij
nascente in quibusdam corniculis. Dodrātali radice, triplici
ferme aut quadruplici, candida, odorata, excalfaciēte. Nascitur in apri-
cis, saxis & v̄eto perflatis. Radicis tusæ triēs, in sextarijs tribus vini
dulcis, per diem & noctem maceratur, potuq; triduo vuluas expurgat.
Semen sorbitionibus datum, lacte, mammas nutricum explet.

¶ De Oenanthē. CAP. CXXXIII.

Oenanthē quam aliqui Cerascomion, alij Leucanthon voca-
tant. Folia habet pastinacæ, florem candidum, caulem cras-
sum, palmi altitudine. Semē atriplicis. Radicem magnam, in
multa rotunda capitula extuberantem. Nascitur in petris. Caulis eius
& folia, cum melle & vino pota secūdas eijciunt. Radix e vino vrinæ
stillicidio conuenit. ¶ De Conyza magna. CAP. CXXXV.

Conyza magna aliquibus cynozematitis, alijs Danais, alijs
Tanachion, aliquibus Phycos, alijs Ichis, alijs Dinofmos,
Magis Brep̄hōctonos, quibusdā anubias, nōnullis hedemi-
as, Aegyptijs Ceti, Romanis militaris aut deliarium, aut febrifuga,
alijs fraginosa nuncupatur.

¶ De Conyza parua. CAP. CXXXVI.

Conyzæ duo genera. Quæ parua vocatur, odore præstantior
est. Maior vero frutice altior, & folijs latoribus, graui odo-
re. V triusq; folia oliuæ familia, hirsuta, pingua. In maiore cau-
lis binum cubitorum altitudine attollitur. In minore pedem æquat.
flos squallidus, lutei aut fului coloris. Qui in pappū abit. Radices su-
peruacuae. Suffitu substratuq; frutex animalia fugat. Culices abigit,
& pulicēs necat. Folia cōuenienter illinuntur serpentium plagis, & tu-
berculis, ac vulneribus. Flos cum vino ad menses partusq; eijciendos
bibitur. Item contra vrinæ stillicidia, arquatū morbum, & tormina.
Comitiales potus ex aceto adiuuat. Decoctum in desessioibus mede-
tur vuluæ malis. Impositus succus abortum facit. Ex oleo efficaciter
rigoribus oblinitur. Capitis dolores tenuis illita sanat.

DE MEDICINALI MATERIA

De altera Conyza. CAP. CXXXVII.

Est et tertium Conyzae genus, quod aliqui parua, alij Paniō, alij Libanotidē. Magi cronō vocāt. Caule crassiore, ac molliore. Folijs q̄ parua maiusculis, minime pinguis, & maiore minor, multo grauioris odoris & iniucundioris. Sed inefficacior. Prouenit locis nō riguis.

De Lilio syluestri. CAP. CXXXVIII.

Graci Hemerocallen, alij Hemerocatalacton, alij Crinō agri on, alij Crināthemon, alij Porphyranthes, alij Bulbum hæmaticon, alij Anticantharon, Romani bulbum, aut Liliū syluestre, aut marinū, Aphri Abiblabon vocant. Folium & caulem habet Liliij, porraceo colore. Flores in caule per singulos exortus, terni aut quaterni erumpunt, Liliij diuisura, quoties dehiscere cœperunt. Colore perq̄ pallido. Radix magna est atq; bulbosa. Quæ pota aut cū melle & lana in pello apposita, aquam educit & sanguinem. Folia trita mammarum inflammationes a partu contrahas, oculorumq; collectiones mitigant. Radix & folia igni ambustis vtilissime illinūtur.

De Viola alba. CAP. CXXXIX.

LEucoion ex Græcis aliqui Basilion vocant, Latini violam albam, aliqui augustiam, nōnulli violam autūnalem, aut passarinam. Vulgaris est notitiæ, sed in floribus differentia quædam. Namq; aut cærulei, aut albi, aut purpurei, aut lutei inueniuntur. Lutea vero præcipui in medicina vsus. Huius aridi flores feruifacii in defensionibus, valent contra vuluæ inflammationes. Et mēstrua expellunt. Sanant oris vlcera cum melle. Cum cærato rimas sedis. Semen duum drachmarum pondere ex vino potum, aut cum melle inditum, menses, secundas & partus extrahit. Radices cum aceto illitæ lienem reprimunt Et podagricos iuuant.

De Cratægono. CAP. CXL.

Cratægonum, siue vt alijs placet Cratænon, folijs tritico simile est, multis calamis ex vna radice emicantibus, multorumq; geniculorum. Semine milij. Nascitur in opacis & frutetosis, summopere acre. Traditum est a quibusdam, quod si bibat ieiuno ore, ter in die post mēses purgatos, tribus obolis in cyathis aquæ duobus mulier, ante conceptum quadraginta diebus, & vir modo conuulsi, totidē diebus ante coitum hauriat, virilis sexus partū futurū.

De Phyllo. CAP. CXLI.

Phyllon aliqui Elæophyllō vocāt. Nascit in saxis, sed quod Thelygnō vocāt, est veluti muscus, folio oliuæ, magis hærbacei coloris, Caule tenui ac breui. Radice minuta. Flore candido. Semine papaueris simili, maiore. Sed arrhenogonon cætera huic si

mile, solo fructu distat. Habet enim vuas deflorētibus oleis non dissimiles. Arrhenogonon potu, masculi sexus facere partus, vt thelygonō fœminei proditur. Horū Crateuas author est. Sed huiusmodi historia tenus, mihi produxisse videtur.

De Testiculo Canis. CAP. CXLII.

Testiculus Canis quem græci Orchin, aut Cynosorchin vocant, folijs circa caulē mollis oleæ similibus, in terra stratis, longioribus, angustis, læuibus. Caule dodrantali, floribus purpureis, radice bulbosa, oblonga, oliuæ modo angusta, duplici ordine, superiore quæ plenior est, inferiore, quæ mollior ac rugosior. Eduntur radices coctæ, vt bulbi. Ex quibus si maiorē edāt viri, mares generari dicuntur. Si minorē fœminæ, alterū sexū. Addūt, in Thessalia molle mulieres in lacte caprino bibere, ad stimulos coitus. Aridā vero ad inhibendos. Et alterū alterius potu resolui. Nascitur in petrosis & sabuletis.

De altero Testiculo. CAP. CXLIII.

Testiculus qui alio nomine Serapias, Andrea authore vocatur, quoniam radix inter pauca utilis sit, folijs est porri, latioribus, oblongis, pinguibus, ex alarum sinu inflexis. Caulē palmeo, floribus pene purpureis. Radice testiculis simili. Quæ illi tumores discutit. Vlcera purgat, & serpere eadem non patitur. Abolet fistulas. Et illitu inflammationes lenit. Aridæ radices nomas inhibent. Sanantq; oris putredines, & vlcera cacoethe. Aluū sistunt e vino potæ. De hac, eadem quæ de testiculo Canis, produntur.

De Satyrio. CAP. CXLIIII.

Satyrium aliqui Trifolium vocant, quoniam tria fert folia, ad terram infracta, Rumici aut Lilio similia, minora tamen ac rubra. Caulē cubitalem, nudū. Florem Lilijs effigie, candidum, radicem bulbosam, mali magnitudine, fuluam, intus vt ouum candidam, gustanti dulcem, & ori non ingrati. Quam in vino nigro austero bibere conuenit, contra opisthotonum. Vtendum ea dum concumbendi incescit cupiditas. Siquidem ea, promores ad venerem fieri affirmant.

De Satyrio Erythronio. CAP. CXLV.

Satyriū Erythronion, aliqui Erythraicon, alij Melion aqueum, alij Entaticon, alij Priapicon, aut Satyricon, aliqui Satyri testiculum appellant, Latini molorticulum veneris. Semine lini, maiore, duro, læui, splendēte. Quod fertur, non secus atq; Scincus libidinem excitare. Cortice radicis gracili, ruffo. Intus autem album includitur, sapore dulci non ingrato ori. In mōtosis & apricis enascitur. Venerem vt produnt, si omnino manu teneatur radix, stimulat. Eoq; magis si bibatur in vino.

DE MEDICINALI MATERIA

De Hormino.

CAP.

CXLVI.

HOrminum satiuum a Latinis Geminalis, a Dacis Hormia dicitur. Folijs est Marrubio similis, caule semicubitali, quadrangulo, circa quem eminentiæ filiquis similes prodeunt, quæ ad radicem spectant, in quibus diuersum semen recluditur. Siquidem in syluestri rotundum, fuscumque inuenitur. In altero nigrum, & oblongum, cuius est vsus. Ad venerem stimulamdam, cum vino bibi volunt. Purgat cum melle argema albuginesque. Illitum ex aqua tumores discutit. Eo etiam extrahuntur aculei, ex corpore. Idem effectus est illi tæ hærbæ. Syluestre magis viribus pollet. Quare vnguentis præsertim gleucino permiscentur.

De Securidaca.

CAP.

CXLVII.

HEdysaron vnguentarij pelecinum id est Securidacam vocat. Fruticosa est, folijs ciceris. Semen ruffum in filiquis fert, corniculorum modo aduncis, quod ancipitem securim æmulatur. Vnde nomē accepit. Amarum gustu. Stomacho vtile in potu. Additur in antidotis. Cum melle ante coitus subditum, concipiendi spem adimit. Nascitur in segetibus & hordeis.

De Onosmate.

CAP.

CXLVIII.

Onosma aliqui Osmeden, alij Ononin, alij Phlonytin appellat. Oblonga folia habet, ad similitudinē anchusæ, longitudine quattuor digitorum & duam latitudine, mollia, in terra iacētia. Sine caule, sine semine, sine flore. Radice nititur longa, tenui, infirma, rubescēte. Gignitur in asperis. Folia in vino pota partus extrahunt. Prægnans si eam supergrediatur, abortum facere dicitur.

De Nymphæa.

CAP.

CXLIX.

Nymp hæa nascitur in paludibus, & stagnantibus aquis, folijs ciborio minoribus, & longioribus. Alijs in summa aqua, alijs demersis, pluribus ex radice prodeuntibus. Flore lilio similis, albo, & in medio crocos habente. Cum defloruerit, vt rotundum malum, aut papaueris caput, extuberat. Nigro semine, denso & lato, lentigustus. Caulis est læuis, niger, minime crassus, ciborio cognatus. Radix nigra, scabra, clauæ similis. Quæ autumnis secatur. Sicca cum vino pota cœliacis dysentericisque auxiliatur. Lienē absunit. Radix stomachi ac vesicæ doloribus illinitur. Vitiliginis ex aqua emendat. Imposita cum pice, alopecij medetur. Eadem contra veneris insomnia bibitur. Siquidem ea prorsus adimit. Pota assidue aliquot diebus, genitale infirmit. Idem semen potum efficit. Nymphææ nomen sibi vendicasse videtur, quoniam aquosa amet. Plurima inuenitur in Helide, in Anygro amne, & in Beotiæ Haliarto.

De altera Nymphæa. CAP. CL.

Est & altera Nymphæa, cuius flos Blephara dicitur, folijs ante dictæ. Radice alba, scabra, flore luteo, nitente, rosæ simili. Huius semen & radix, contra fœminarũ profluuiã efficaciter ex vino nigro bibuntur. Nascitur in Thessalia amne peneo.

De Androface. CAP. CLI.

Androfaces, sunt qui Picrada appellët, alij Leucen, alij Thassiam. Hærbã est amara, tenues spargēs iuncos, sine folijs. Folliculos in capitulis habens, in quibus semen continetur. Gignitur in Syriæ maritimis. Ea drachmis duabus in vino pota copiosam hydropicis vrinam ciet. Idem effectus est semini potato, & hærbã decocto. Podagris vtiliter illinitur.

De Asplenio. CAP. CLII.

Asplenium aliqui Scolopendrium vocant, alij Splenion, alij Hemionium, alij Pteryx, alij Lonchitim, alij Aturion, alij Phrygiam, aut Phrygitim, aliqui Philtrodoten, Magi mustellæ sanguinem. Folijs est multis, Scolopēdræ animali similibus, ab radice vna prodeuntibus. Nascitur in parietibus, saxisq; siliceis, & opacis. Nec caulem nec florem nec semē habet. Folia filiculæ modo diuiduntur. Subter flauescencia hirsutaq; superne viridia. Vim hanc habent folia in aceto feruefacta, vt per dies quadraginta pota, lienem absumant. Quibus etiam contritis lienem ex vino illini oportet. Stranguriæ & regio morbo prodest. Singultum sedat. Calculos in vesica cōminuit. Conceptum adimere creditur, per sese aut cum muli liene apensa. Tradunt noctu, silente luna, huius rei gratia effodiendam.

De Hemionitide. CAP. CLIII.

Hemionitis quam aliqui Splenion vocant, folium emittit Dracunculi, lunatũ. Radicibus cohæret multis, tenuibus. Nunq̃ flores neq; semen neq; caulem gignit. In petrosis nascens, aufero sapore. Ea ex aceto pota lienem absumit.

De Anthyllide. CAP. CLIIII.

Anthyllis quam quidam Anthemida vocat, alij Eræthemion, alij Leucanthemon, alij Soranthin, alij Campestem florem. Romani Solastrum, duplex est. Quædam enim lenti simillima, folijs mollibus, rectis ramulis, palmi altitudine, radice parua, tenui. Nascitur in salis terris, & a sole illustratis, non insulso gustu. Altera est folijs ramulisq; trifagini similis, hirsutioribus tamen, breuioribus & asperioribus. Flore purpureo, odoris admodũ grauis, Radice Cichorij. Pota drachmis quattuor vrinæ difficultati renibusq; plurimũ prodest. Tritæ, vuluæ pituitas emolliũt, cũ rosaceo & lacte impostæ. Vulneribus medentur, quæ autem trifaginis similitudinem refert.

DE MEDICINALI MATERIA

potā cum aceto mulso comitiales sanat.

De Anthemide.

CAP.

CLV.

Anthemida aliqui Leucanthemon, alij Heranthemon, quoniam verē floreat, alij Chamæmelon, quoniam mali odorem habeat, nonnulli Melanthemon, alij Chryfocomam, alij caliam, Romani mallium, Aphri a stertiphen appellāt. Genera eius tria, tantum flore distantia. Rami palmum nō excedunt, fruticosi, alis multis, concaui. Tenuibus ramulis, rotundis capitulis, floribus in medio aureis, forinsecus orbiculato ambitu, candidis, melinis aut purpureis, magnitudine foliorū rutæ. Nascitur in asperis, & iuxta semitas. Coligitur vere. Vim habent radices flores & hærba excalfaciendi extenuandiq;. Potu & infusione, pellūt mēstrua, partus, vrinam, calculosq;. Aduersus inflationes & ilei tormenta bibuntur. Bilem suffusam expurgant. Iocinerum vitia sanant. Decocto earum vesicæ fouentur. Ex omnibus his generibus ad calculos efficacissima est, quæ florem pureum habet, cuius amplitudo maiuscula est. Hæc proprie Heranthemon vocant. Ea cui Leucanthemo nomen est, itē quæ Crysanthemon dicitur, vehementius vrinam ciunt. Aegilopijs illitæ medētur. Commanducatæ vlcera eruptiones in ore, sanāt. Nōnulli in clysteribus ex oleo vtuntur. Teruntur in farinam ad abigēdos febrium circuitus. Flores & folia recondi debent, & priuatim tusa, in pastillos digeri. Radix quoq; ficcari, dūq; ingruit necessitas, binæ partes hærbae dari, modo floris aut radice pars vna, modo contra, floris partes duæ & hærbae vna, permutatim duplicato pondere alternis diebus. Bibere autem oportet in vino mulso diluto.

De Pärthenio.

CAP.

CLVI.

Pärthenium aliqui Amaracon vocant, alij Anthemida, alij Leucanthemon, alij Camæmelon, alij Chryfocalin, alij Melabathron, nonnulli campestem florem. Romani Solis seculum, aliqui millefoliū, Hetrusci Cautam, Aphri Thamath. Folijs est coriandri, tenuibus, flore per ambitum albo, intus melino, odore graui, sapore amaro. Siccatum cum aceto mulso aut sale potum, nō secus atq; Epithimum, & bilem & pituitam detrahit. Suspiriosis prodest & melancholicis. Hærba sine flore a calculosis & anhelatoribus magna vtilitate bibitur. Valet decoctum ad infedendum in duricia vularum & inflammationibus. Illinitur sacro igni & collectionibus cum flore.

De Buphthalmo.

CAP.

CLVII.

Buphthalmon quidam cachlam vocant, alij Balsamenā, Magi hæmoran, alij mercurij genituram, alij Aphthitis semen, aut mnesitheum, Romani cappacoraniā, Aphri narat. Te

nues emittit cauliculos mollesq̄, folia fœniculi, luteum florē Anthemide maiorem, oculi similitudine. Vnde nomē traxit. Circa opida nascitur, & in campestribus. Flores cum cærato triti tumores duriciasq̄ discutiunt. Aiunt epotam post exitum a balneis, regio morbo correptis, colorem tractu temporis reddere.

De Pæonia.

CAP.

CLVIII.

Pæonia mas siue glycyfide, Græcis aliquibus Pétoboron dicitur, alijs Orobeliō, quibusdā Orobax, alijs Hæmagogō, alijs Pæsæden, alijs Monogenion, alijs Menion, alijs Pæonion, alijs Panthiceratos, alijs idei da&tyli, alijs Aglaophotis, alijs Theodonion, alijs Selenion. Magis Selenogonō, alijs Phthifis, Romanis casta. Caulis altitudine sesquipedis adolescit, comitantibus multis stolonibus. Huius duo genera. Mas folia iuglandis habet. In fœmina vero, Smyrnijs more diuidūtur. Summo caule filiquas emittit veluti græcas nuces. In quibus, quum dehiscūt, multa granula rubra, acinis punicorum similia, inueniūtur, & in medio nigra, quinque aut sex purpurea. Radix maris tenuis, digitali crassitudine, & palmi longitudine, gustu adstringens, alba. Fœminæ radicibus ceu glandes circiter septem aut octo inhærent vt in hastula regia. Fœminis a partu non purgatis sicca radix datur. Ciet menses nucis græcæ magnitudine pota. Sic vētris doloribus cum vino auxiliatur. Valet cōtra regiū morbum & renum ac vesicæ dolores. Decocta in vino aluum fistit. Rubra grana rubentis menses fistunt, decem vel duodecim pota in vino austro & nigro. Stomacho & erosionibus eius esse prodest. A pueris pota, initia calculorum eximunt. Grana nigra auxiliantur suppressionibus nocturnis, v uluæ strāgulationibus, & matricis doloribus, quindecim numero pota, in aqua mullā aut vino. Nascitur in altissimis montibus & promontorijs.

De Lithospermo.

CAP.

CLIX.

Lithospermō alij Aegonychō vocāt, alij Leontion, alij Leoninum lapidem, alij Gorgonion, alij Tantalitin, alij Diosporon, Romani Columbam. Daci Gonoletā, alij Heracliam. A seminis duricia nomē accēpit. Folijs est oliuæ longioribus, & latioribus. Iacent humi quæ ab radice exiliunt. Ramulis surculosis, retis, tenuibus, firmis, crassitudine iunci. In quorum cacumine bifidi exortus, cauliculorum speciem exhibent. Folijs longis, inter quæ paruū semen, rotundum, erui magnitudine, duricea lapidea. Nascitur in asperis & æditis locis. V im hanc habet vt semine cum vino albo pota calculos frangat, pellatq̄ vrinam.

DE MEDICINALI MATERIA

De Phalaride.

CAP.

CLX.

Phalaris cauliculos emittit, quales zea, e minutis ac nullius
 vsus radicibus, multos, duum palmorum, geniculis cinctos.
 Semen candidum, oblongum, milij magnitudine. Tunditur,
 et in aqua aut vino succus ad vesicæ cruciatus vtilissime bibitur. Se-
 men cochleari mensura potum ad eadem efficax est.

De Rubia.

CAP.

CLXI.

ERythrodanū aliqui Teuthrion, alij Dracanon, alij Cinnaba-
 rim, Latini Rubiam, Etrusci Lappam minorem, Aegyptij
 Sophobi vocant. Radix rubra est, qua tinguntur lanæ. Vna
 sponte prouenit. Altera seritur vt in Thebana Galileæ, & Rauēna I-
 talia. In Caria inter oleas, vt in aruis, solo creditur. Hāc nō sine quæ-
 situ serunt. Namq; maximum ex ea sentiunt prouentum. Asperi caules
 & quadranguli, longi, Aparinæ nō dissimiles, robustiores, & multo
 maiores. Folijs per interualla certa circū articulos, stellatim decussa-
 tis. Semen eius rotundum, inter initia viride, mox rubrum, postea cum
 ematuruit nigrū. Radix tenuis, lōga, rubra. Vrinam ciet. Qua de cau-
 sa regio morbo opitulatur, pota cum aqua mulsa. Item Ischiadicis &
 resolutis. Crassam copiosamq; vrinam pellit, nonnunq; & sanguinem.
 Bibentes tamen quotidie lauari oportet, & excrementorum quæ red-
 duntur differentiam spectare. Aduersus serpētium morsus, succum ex
 vino bibere prodest. Semen ex aceto potum lienem absumit. Imposi-
 ta radix trahit partus, menses, secūdasq;. Albæ vitiligini, illita ex ace-
 to medetur.

De Lonchitide.

CAP.

CLXII.

Lonchitis quæ Cestron aut Medusa alio nomine dicitur, lati-
 ne venerea aut Lanceola, folia habet latioris porri, rubētia,
 plurima, ad radicem circumfracta, veluti in terram procum-
 bentia, pauca in caule. In quo flores ceu galericuli hiantibus comicis
 personis similes, nigri, & velut e rictu albam exerentes linguam, quæ
 ad labrum inferius semē promat, lanceæ simile, triangulum. Vnde sibi
 cognomentum arrogauit. Radix dauci. Nascitur in fitiētibus & aspe-
 ris. Radix ex vino pota vrinam ciet.

De altera Lonchitide.

CAP.

CLXIII.

Altera est Lonchitis, quam aliqui asperam Lonchitin, Latini
 Longinā, aut Calabrinam dicūt. Folia Scolopēdrij emittit.
 Sed asperiora maioraq; ac multo magis diuisa. Vulneribus
 mirum in modum prodest. In eisq; inflammationes excitari non pati-
 tur. Pota ex aceto lienem absumit.

De Althæa.

CAP. CLXIII.

Althæa quam alij Althiocon, alij Ibiscū vocant, in syluestriū maluarū genere est, cui folia vt Cyclamino rotunda, lanugine canescunt. Flore rosæco, bicubitali caule. Radice lenta, intus alba. Althæa appellatur q̄ inter primas sit utilis, & pluribus polleat remedijs. Decocta enim in vino aut aqua mulsā, in potu efficax est contra vulnera, parotidas, abscessus, mammarum inflammationes, atritus sedis, inflationes, neruorum rigores. Siquidem discutit, & excoquit, rumpit, & ad cicatricem perducit. Cocta vt dictum est, adiecto fūillo adipe, aut anserino, terebinthinave, vt malagmatis lentor fiat, facit ad vuluæ inflammationes, præclusionesq̄ in pēssis subdita. Decoctum eodē fungitur munere. Onera vuluæ reliquiaq̄ a partu extrahit. Decoctæ succus ex vino potus, succurrit vrinæ difficultati, calculosorum cruditatibus, dysentericis, ischiadicis, tremulis, ruptis. Dentium mulcet dolorem, cū aceto decocta, colluto inde ore. Viride semen ficumq̄ tritum, vitiliginēs in sole perunctas emendat. Eodem cum oleo peruncti, a venenatis non feriuntur. Valet contra dysenteriam & sanguinis reiectiones, aluiq̄ profluuium. In posca aut vino decoctum bibitur, cōtra omnes vesparum, apum, similiarumq̄ aculeatos ictus. Folia cū olei momento, morfibus & igni ambustis illinuntur. Constat aquā trita radice addita, sub diuo addensari

De Alcea.

CAP. CLXV.

Alcea syluestrium maluarum generi assignatur. Folia habet diuisa, Verbenacæ proxima, caules treis aut quattuor, cortice cānabino vestitos. Florem rosæ, paruum, radices albas, largas, quinque aut sex, cum plurimum cubitales. Quæ cum vino aut aqua potæ dysentericis ruptisq̄ medentur.

De syluestri Cannabe

CAP. CLXVI.

Syluestris Cannabis quā alij Hydrastrinam, Romani terminale vocāt, virgas fert Althææ similes, minores, nigriores & asperiores, cubiti altitudinem æquantes. Folio satiuæ, nigriore & asperiore, flore Lychmidis, subrubro, semine & radice Althææ. Decocta radix, illitu inflammationes mulcet. Tumores discutit. Tosos articulorum dissipat. Huius cortex, torquendis funibus accomodatus.

De satiuā Cannabe.

CAP. CLXVII.

Satiuā Cānabim alij Cānabion, alij Schinostrophon, alij Asterion appellarūt, plātam magni in vita vsus, ad robustissimos funes factitādos. Folijs mali, graui odore, caulibus proceris, inanibus, semine rotundo. Quod largiore cibo genituram extin-

DE MEDICINALI MATERIA

guit. Succus ex eā recente cōueniēter auriū doloribus instillatur.

De Anagyris.

CAP. CLXVIII.

A Nagyris quā aliqui Acopon, alij Anagyron, alij Agnacopon vocant, frutex est arboris instar, grauis odore, folijs agni virgifiq; flore oleris. Semē in corniculis nō breuibus gignit, subrotundum, firmum, verficolori facie, simile renibus, quod durefcit per messes. Tenera folia tumores illitu reprimunt. Si partus hæreat, & secundæ mensesq; morentur, drachmæ pondere bibuntur in passo. Sic et suspiriosis dantur, & contra capitis dolores in vino. Difficulter parientibus adalligantur, ita vt a partu statim auferantur. Radicis cortex concoquendis discutendisq; adhibetur. Semen commanducatum vomitiones vehementer ciet.

De Epæa.

CAP. CLXIX.

E Epæa portulacæ similis est, sed nigriora habet folia, & radicē tenuem. Folia in vino pota, vrinæ stillicidio, & vesicæ scabie laborantibus, opitulantur. Maxime id præstat, si cum decocto radicū Asparagi bibatur.

De Alismate.

CAP. CLXX.

A Lisma alij Alceā, alij Damassionion, alij Acyrō, alij Lyrion, appellant. Folia ei plantaginis, nisi angustiora essent, laciniosa, cōnexaq; in terram, caule simpliciter tenui, cubito altiore, capitibus thyrsi. Flore tenui, candido, pallefciente, radicibus tenuibus, vt veratri nigri, acribus, odoratis, pinguibus. A quosos amat tractus. Radix si drachma vna aut altera bibatur, his cōuenit qui leporem marinum deuorarūt, aut a rubetis ranis demorsi sunt, aut opium hauserūt. Torminibus atq; dysenterix, per se aut cū pari modo Dauci, potui datur. Conuulsis & contra vitia vuluæ prodest. Hærbā sistit aluum. Mēstrua pellit. Tumores illita mitigat.

De Onobrychide.

CAP. CLXXI.

O Nobrychis quā e Græcis aliqui Onobrochilon, alij Eschasmenē, alij Corion, alij Chamæpityn, Romani opacā, alij Brihilatam, alij Lopā, alij Iocinalē, Daci Aniaffexe appellāt. Folia habet lentis, longiora paulo, caulem dodrantalem. Florem purpureum, radicem paruam nascitur in vliginosis. Hærbā suapte vi si trita illinatur, tubercula dissipat. Cum vino pota strangurias sanat. Illita ex oleo sudores mouet.

De Hypericō.

CAP. CLXXII.

H ypericū alij Androsæmō, alij Coriō, alij Chamæpithyn appellant, quoniā semē odore resinā imitatur. Surculaceo frutice, dodrātali, rubente. Folio rutæ, flore albæ violæ simili, qui di-

gitis tritus sanguineū succum remittit. Qua ex causa Androsæmon cognominatur. Subhirsuta filiqua, & tereti, hordei magnitudine, semine intus nigro, resinosi odoris. Gignitur in cultis & asperis. Vrinam cit. Menstrua pellit appositum. Tertianis quartanisq; cum vino potum liberat. Semē triginta diebus haustum, ischiadicis medetur. Folia cum semine illita ambusta sanant.

¶ De Ascyro.

CAP. CLXXIII.

Ascyrum quod a quibusdam Ascyroides nominatur, hyperici genus est, magnitudine distans, fruticosius, maiores habēs ramos, rubentia folia, tenuia. Flores luteos & fructum resinofum, hyperico non absimilem. Cuius attritu digiti fere cruentantur. Qua de causa Androsæmum vocauerunt. Vfus seminis ad ischiadicis. Potum in hydromelitis sextario biliosa recrementa amplissime detrahit. Sed assidue dare oportet, donec sanitati restituantur. Illinitur & ambustis efficaciter.

¶ De Androsæmo.

CAP. CLXXIIII.

Androsæmon siue vt alij appellauerunt Ascyron, aut Dionysiadem, ab hyperico ascyroq; differt, quod furculosum ac tenuius sit. Rubentes rami, & folia rutæ duplicia, aut triplicia. Quæ trita vinoso succo manant. Complureis alas habet in cacumine, in versus vtrinque digestas. In quibus flores pusilli lutei & in calyculis semen Papaueris nigri, insigne lineis. Huius comæ tritæ resinofum odorem reddunt. Semen drachmis duabus potum, biliosa excrementa pellit. Ischiadicis medetur, sed a purgatione aquam exorbere oportet. Hærbæ ambustis illita medetur. Vulneribus sanguinem cohibet.

¶ De Cori.

CAP. CLXXV.

Coris quod aliqui hypericon vocant, frutex est folio ericæ, rubro, pinguiore, ac minore, non altior palmo, suavis, odoratus, acris. Potum semen menses trahit & vrinas. Contra Phalangiorum morsus ex vino potum auxilio est. Rigoribus ex pipere, opistotonicis ex oleo, aptissime illinitur. Radix vino decocta potaque defectis, opem ferre creditur. Sed laborantem inter potandum quæ optime cooperiri licet. Siquidem corpus totum defudabit, ex qua re pristinam agilitatem recuperabit.

¶ De Aiuga.

CAP. CLXXVI.

Græcis chamæpitys, alijs pitysorysis, alijs Orizelon, ijs qui pontū incolūt Olocyron, alijs Bryonia sylvestris, Athenis Ionia, Euboicis Sideritis, Magis mineruæ sanguis, Latinis Aiuga aut cypripū, Dacis Dochela appellatur. Hærbæ in terra repēs incurua, folijs semperuiui minoris, multo tenuioribus, hirsutis et pin-

DE MEDICINALI MATERIA

pinguioribus, circum ramos dēfis. Olore pinus, flore tenui, luteo, vel cādidō, radicibus cichorij. Folia septem diebus in vino pota, regio morbo medentur. Et quadraginta diebus ex hydromelite, ischiadicos sanant. Dantur peculiariter vrinæ difficultatibus, iocineris & renum vitijs. Torminosis prosunt. Ea apud heracleam pōticam, perinde atq; antidoto contra aconitum vtuntur, bibentes decoctum. Ad antedicta illinitur, cum polenta iure decocti subacta. Trita in farinam & cum fico in pilulis sumpta, aluum emollit. Excepta melle cum æris squamma & refina purgat. Apposita ex melle vuluæ vitia extrahit. Mammarum duricias discutit. Vulnera glutinat. Ulcera quæ serpunt cum melle illita cohibet.

¶ De altera Aiuga. CAP. CLXXVII.

Alterum est genus Aiuga, cubitalibus ramis, in anchoræ species incuruatis, prætenuibus, coma præcedentis, flore cādidō, semine nigro. Hæc pinū redolet. Tertia mas nominatur, paruula, folijs exilibus, albis, scabris, caule aspero, cādidō, luteis floribus, semine iuxta alas. Resipit hæc pinum. Vim eandem obtinet, sed non vsq; adeo efficacem.

Pedacij Dioscoridis Anazarbei
de medicinali materia

Tertij Libri

F I N I S

87

LIBER QVARTVS.
 PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI
 DE MEDICINALI MATERIA LI-
 BER QVARTVS, IOANNE
 RVELLIO SVESSIO
 NENSI IN-
 TERPRE
 TE.

N superioribus libris amantissime Ari, tradidimus de odoremētis, oleis, arboribus, vnguentis, animalibus, frumentis, oleribus, radicibus, succis, hærbis, seminibusq;. In hoc autem quarto differemus de radicibus & eis quæ restant hærbis.

De Betonica. CAP. I

Iestron Psychotrophon vocitatur, quoniã frigidis locis inueniatur. Latini Betonicam appellat. Hærba est, caulem ferens tenuem, cubiti altitudine, aut maiorẽ, quadratum, folia quærus, mollia, longa, in ambitu diuisa, odorata, prope radicem maiora. In summis caulibus, semen veluti Satureiæ spicatum inest. Decerpta huius folia siccantur, plurimos ad vsus. Radicibus nititur vt veratri tenuibus. Quæ ex hydromelite in potu, pituitosam vomitionem euocant. Folia dari debent ruptis, cõuulsis, mulieribus vuluæ malo opportunis, & ad laxandos vteri strâgulatus, drachmæ vnius pondere cum hydromelite. Tres in vini sextario drachmæ, contra serpentium morsus ebibuntur. Hærba magna vtilitate illatis a serpente vulneribus illinitur. Aduersus etiam venena drachma ex vino pota conuenit. Præsumpta ea, si venenum hauriatur, nihil nocebit. Vrinam ciet. Aluum subducit. Medetur comitialibus & insanis pota ex aqua, & iocineris lienisq; vitijs, drachmæ pondere in aceto mulso. Concoctionem adiuvat, si quis ea fabæ magnitudine secundum cœnam cum melle cocto deuorarit. Modo confimili accide ructâtibus propinatur. Stomachicis eam manducare & succum deuorare proderit, si postea dilutum vinum sorbeatur. Datur sanguinem excreâtibus tribus obolis, cû diluti vini aut laëtis cyathò. Ischiadicis, renum & vesicæ doloribus ex aqua. Aquæ intercutem binis drachmis ex hydromelite. Regio morbo laborâtes recreat. Menses pellit, drachmæ pondere cum vino pota. Aluum purgant drachmæ quattuor potæ, in hydromelitis decem cyathis. Facit cum melle ad tabem & purulêtam excreationem. Folia sicca tritaq; fictili vase reconduntur.

DE MEDICINALI MATERIA

¶ De Bretanica. CAP. II.

Bretanica aut Vettonica, folia habet syluestris lapathi, sed nigriora, & densiora, gustu adstringentia. Radicem tenuem & breuem. Caulem paruū emittit. Folijs exprimitur succus, qui igni aut sole cogitur. Vim habet adstringentem. Priuatim depascentibus oris & tonsillarum vlceribus accommodatam. Valet etiam ad reliqua, quibus adstrictione est opus.

¶ De Vettonica. CAP. III.

Vettonica nascitur in pratis & montibus, locis mundis, & opacis, circa frutices. Animas hominū & corpora custodit, nocturnas ambulationes, & loca sancta. Grauibus somnis resistit. Ad omnem medendi vsum commendata. Radicem habet rubram, odoratam, porracea folia, medio eorum puniceo, in recto calamo triangula, floribus in cacumine purpureis. Farina recentis vlncribus capitis indita, dolorē finit. Vulnera glutinat. Fracta ossa extrahit. Sed quotidie imponi debet, dum perfanescant. Dolori capitis medetur, si iure decocti perfundatur, aut temporibus cum bitumine illinatur, aut radix suffiatur.

¶ De Lyfimachia. CAP. IIII.

Lyfimachia, quā aliqui Lytron appellant, caules emittit cubitales altioresve, fruticosos, tenues, prodeūtibz geniculatim folijs, tenuibus, salicis figura, gustu adstringētibus, flore rufo aut aureo. Gignitur in aquosis & palustribus. Foliorum succus adstringēte sua vi sanguinis reiectionem supprimit. Dysentericis potui datur, aut infunditur. Mensium abundantiam fistit, in pefso. Sanguinis profluuiū subuenit, si nares ea hærba obturentur. Vulnerum cruorem cohibet. Acerrimum nidorem suffita reddit. Qua de causa serpentes fugat, & muscas interficit.

¶ De Sanguinariā ceu polygono. CAP. V.

Polygonum arthen, aliqui Polygonatum appellant, alij Cynochalam, alij Heracliam, alij Asphalton, alij Chiliophylon, alij Clema, alij Polycarpon, alij Carcinethron, alij Teuthalida, alij Myrtopetalon, alij Cnopodion, alij zarithēa, alij Pedalion, Aegyptij Telphin, aliqui Stēphin, Magi genituram herois, alij qui vnguem muris, Latini Sanguinariam aut feminalem, Aphri Chulum. Ramos habet teneros & molles, frequentibus geniculis cinctos, qui per terram vt gramen repunt. Folia rutæ, sed molliora planioraq;. Semine sub omnibus folijs turgescente. Vnde marem appellari volūt. Flos ei cādidus, aut puniceus. Vis epoti succi est spissare ac refrigerare. Prodest cruentæ excretioni, cholerae, alui fluxionibus, & vrinae

stillicidio . Vrinam aperte ciet . Cum vino potus , contra serpentium morsus auxiliatur . Datur in febribus per horam ante significationes . Fœminarum profluuia imposito sistit . Idem succus purulentis auribus instillatur . Facit eximie ad genitalium vlcera , cum vino adiecto melle decoctus . Stomachi feruori , sanguinis reiectionibus , vlceribus quæ serpunt , ignibus sacris , collectionibus , tumoribus , & recentibus vulneribus folia illinuntur .

¶ De Sanguinaria fœmina . CAP . VI .

Sanguinaria fœmina fruticat vno caule , arūdinī teneræ fimi-
li , densis geniculis , & in se tubarum modo factis , tuberibus
articulorū eminulis , torulisq; cingentibus . Folijs piceæ . Ra-
dix nullus vsus . Nascitur in riguis . Huic quoq; spissandi refrigeran-
diq; natura , ad eadem valens sed inefficaciō .

¶ De Polygonato . CAP . VII .

Polygonatum nascitur in montibus , frutice cubito altiore , fo-
lijs lauri , latioribus , & læuioribus , sapore mali cotonei , aut
punci , cum quadam adstrictione . Flores per singulos folio-
rum exortus promit , candidos , folijs numerosiores incepta a radice
supputatione . Radicem habet albam , mollem , longam , crebro genicu-
latam , densam , graueolentem , digitum crassitudine æquantem . Quæ
vulneribus efficaciter illinitur . Quinetiam maculas in facie delet .

¶ De Clematide . CAP . VIII .

Clematis Græcis , alijs Phyleteriō , ab alijs Daphnoides ab
alijs Smyrnoides , aut polygonoides appellatur . Læto pin-
guisq; solo prouenit , iuncos spargens exiguos . Folia lauri
figura & colore , multo minora . Folia cum caulibus in vino pota , alui
profluuia & dysenterias sedant . Subdita in pello cum lacte & rosa-
ceo aut cyprino , cruciatibus vuluæ medentur . Dolores dentium com-
manducata finit . Imposita serpentium morsibus iuuamentum præ-
stat . Fertur etiam contra aspidum iētus ex aceto pota opitulari . Gigni-
tur solo inculto .

¶ De altera Clematide . CAP . IX .

Est & altera Clematis , quā aliqui Epigetin , Aegyptij Phila-
crion , Romani Ambuxū vocitant . Viticulos emittit rube-
scentes , lentos , folium gustu admodum acre , ac exulcerās . Re-
pit per arbores vt Smilax . Semen tritum pituitam bilemq; detrahit , in
aqua aut hydromelite potum . Folia eius illita , lepras purgant . Cum
Lepidio conditur ad cibos .

DE MEDICINALI MATERIA

¶ De Polemonia. CAP. X.

Polemonia alij Phylætheria, Cappadoces Chiliodynamin appellant. Ramis exilibus in versus vtrinque digestis. Folijs paulo quàm Rutæ maioribus, ac longioribus, calaminthæ aut sanguinariæ proximis. Quibus in summis corymbi dependent, nigro semine. Radice cubitali, albicante, radicula simili. Nascitur in montosis & asperis. Bibitur in vino radix contra serpentes & dysenteriam. Et ex aqua aduersus vrinæ difficultatem & coxendicum cruciatus. Datur ex aceto drachmæ pondere lienosis. Eadem scorpionis plagæ alligatur. Tradunt eum qui radicem gestauerit, a scorpione non feriri, eumque si ictus sit, nihil molesti passurum. Dentium dolorem mansa mitigat.

¶ De Alo. CAP. XI.

Symphyton petreon id est alus, nascitur in petris, ramis tenuibus, paruis, origano similibus, capitulis thymi, furculosum totum, odoratum, gustu dulce, saluam ciens. Longa radice, subruffa, digitali crassitudine. Decoctum in aqua mulsæ & potum pulmonis vitia purgat. Sanguinè reijcientibus & renū malis ex aqua datur. Ad dysenteriam rubramque fœminarum profluuiam in vino decoctum. Ad conuulsa vero & rupta ex aceto mulso bibitur. Quin & com manducatum sitim sedat. Faucibus asperis subuenit. Vulnera recentia enterocelisque coglutinat, & illitu cohibet. Carnes autem cum symphyto decoctæ coalescunt.

¶ De Altero Symphyto. CAP. XII.

Est & aliud Symphyton quod aliqui pecton, Romani Soldaginem vocant. Id caulem emittit bicubitalem, aut maiorem, crassum, leuè, angulosum, inanem, quasi fungosum, circa quæ breui interuacante spacio, folia exeunt angusta, linguæ bubulæ proxima, oblonga, hirsuta, caule secundum angulos quosdam striato. Folijs tenuibus ex alarum sinu prodeuntibus. In quibus flores lutei, rutaceis similes, & verbasci semina emicant. Tam caulis quàm folia, aspera lanugine horrent, tactuque prurimum concitant. Radices demittuntur foris nigrae, intus candidæ, viscosæ. Quarum est vsus. Tritæ & potæ cruentis excreationibus, ruptisque proficiunt. Recentia vulnera illitæ coglutinant. Carnes quoque si concoquantur, cogunt additæ. Inflammationibus præsertim sedis, cum senetionis folijs, vtiliter illinuntur.

¶ De Holosteo. CAP. XIII.

Holosteon quadrantalıs hærbula est, humi repens, folijs viticulisque coronopo aut gramine proximis, gustu adstringentibus. Radice, alba, prætenui vsque in capillamenti speciem, longitudine quattuor digitorum. Nascitur in collibus terrenis. Vsus eius

adrupta in vino potæ. Nā & carnes cogūtur, decoctionibus addita.

¶ De Stoebe. CAP. XIII.

Stoebe quam alij Tobion, Romani stipam vocant. Vulgaris est notitiæ. Cuius semen & folia stringunt. Quapropter decoctum dysentericis infunditur. Auribus quoq; purulentis instillatur. Illita folia oculis ab ic̄tu cruentis profunt. Erumpentis sanguinis impetus, cohibent

¶ De Volucro. CAP. XV.

Clymenon vocant, alij Calycantheon, alij Peryclymenon, alij Helyophyes, nonnulli Hepatitin, alij Milacem, alij Anatolicon, alij Dyticon, alij merginē, Latini volucrū, aliqui volucrum maius. Aegyptij oxioni. Clymenion quod & agnon, id est sterile, nūcupant, caulem fert fabæ, quadratum, folia plantaginis, folliculis supra caulem in sese inflexis, iridi & poliporum cirris non absimilibus. Probatissimum est e montibus. E frutice toto cum radice succus exprimitur, qui ad sanguinis reiectiones, in potu efficax est. Celiacos rubraq; fœminarum profluvia, refrigerando infrenat. Sanguinem naribus erumpentem suppressit. Trita folia aut filiquæ recentibus vulneribus impositæ, ea ad cicatricē perducunt.

¶ De Periclymeno. CAP. XVI.

Periclymenon aliqui Aeginā, alij Cylmenon, alij Carpathon, alij Splenion, alij Epetitin, alij Axinam maiorem, nonnulli clematitin, alij Myrcinen, alij Calycanthemō, Magi polion veneris, Aegyptij turcon, Romani volucrū maius, Aphri lanath appellant. Simplex fruticat, ex interuallis parua folia habens, ipsum amplectentia, subcandida, hederacea. Inter folia surculi exeunt, in quibus baccæ, hederæ similes. Flos fabæ, candidus, aliquantum rotundus, & quasi in foliū procubens, semen durū, & quod difficile euellatur. Radice rotunda, crassa. Nascitur in aruis ac sâpibus, cōuoluens se adminiculis, propter assidentibus. Semen eius postq̄ ematuruit collectum, & in vmbra siccatur, drachmæ pōdere datur in vino quadragenis diebus, vt lienem absumat, ac molestiā discutiat. Sed vrinā ciet, statim a sexto die cruentā. Orthopnoeæ & singultui prodest. Partū accelerat. Folia sunt eisdē viribus prædita. Quæ tricenis septenis diebus epota, sterilitatem facere produntur. Perunctis ex oleo febrium rigores abigunt.

¶ De Tribulo. CAP. XVII.

Tribulus aliquibus Bucephalus, alijs Tauroceros, Romanis tribulus aquaticus dicit. Tribuli genus vnū terrestre, folijs ad effigiē portulacæ, tenuioribus viticulis, in terra stratis, spinis secūdū folia rigidis, præduris. Iuxta amnes & domicilia nascit. Est

DE MEDICINALI MATERIA

& alterū genus aquis familiare, quod in fluminibus natū comā exerit, aculeos condens. Folijs latis & pediculo longo, Caule parte summa q̄ ima crassiori. Capillamenta quædam indidem exorta spicantur. Semen durum, ab altero non abhorrens. Vterq; refrigerantis & inspissantis est naturæ. Ideo inflammationes omneis cataplasmate adiuuat. Vlcera in ore erumpentia, putredines, gingiuas, tonsillasq; perfanat. Succus ex his colligitur ad oculorum medicinas. Semen dum recens bibitur, calculosis iuamētum affert. Drachmā terrestri tribuli pota, illi ta ve, ietos a vipera recreat. Contra venena cum vino aptissime bibitur. Decoctum eius sparsum pulices necat. Thræces qui ad Strymona amhē habitant, virēti tribulo equos sagināt, & e dulci semine & esculento panem quo vescuntur faciunt.

De Sarxiphago. CAP. XVIII.

SArxiphagō aliqui Sarxiphragō, alij Empetron, Romani saxifragiam vocant. Frutex est furculosus, in petris & asperis locis nascens. Coctus in vino, mox potus, febricitantibus optulatur. Stranguriæ prodest. Singultum sedat. Calculos vesicæ frangit, & vrinam ciet.

De Limonio. CAP. XIX.

Limonion aliquibus Potamogiton appellatur, alijs Neuroides, alijs Lonchitis, alijs Rapionion, Mysijs Mendruta, Syris Meuda, alijs Lycosemphyllon, alijs Heleborosemata, alijs Scyllion, Magis lupi cor, Romanis viartū nigrum, quibusdam tinabulum terræ, Gallis iubarū, Dacis dacina. Folia habet beta, tenuiora & longiora, decem, sæpe plura, caulem tenuem, rectum, vt in lilio æqualem, seminibus scatentem, quæ gustata adstringunt. Semen tritum & ex vino acetabuli mēsurā potū, dysentericis celiacisq; prodest. Rubra fœminarum profluuiā fistit. Nascitur in pratis & palustribus.

De Lagopo. CAP. XX.

LAgopus hærba, quam aliqui Leporis cuminum appellāt, fistit aluūm in vino pota, aut in febrī ex aqua. Eadem inguinī adligatur, in inflammatione. Nascitur in segetibus.

De Medio. CAP. XXI.

MEdion aliqui medicam appellant, alij Triphyllon, alij Clemathion, nōnulli Osmō, quidā Trigonon, alij Cybelliō, alij polyphyllon, Romani Trifoliū odoratū, Aegyptij Epaphon. Medion in saxis & opacis nascitur. Folia habet Iridis, caulē tricubitalē, & in eo florē grandē, purpureū, rotundū, semine cnici minuto, radicem dodrantalem, crassitudine baculi, gustu acerbo. Quæ trita in

farinam & ex melle decocta, rubros menses fœminarum fistit, eclegmate per aliquot dies sumpto. Semen in vino potum menstrua pellit.

De Epimedio. CAP. XXII.

E Pimediū ab alijs Erineos, ab alijs Tryas, a nōnullis Polyrhizon, a Romanis vindicta nominatur. Caulis est non magnus, hederæ folijs, denis atq; duodenis, neq; florem neq; fructum ferens. Radice tenui, nigra, graui odore, gustu fatuo. Nascitur in humidis. Folia cū oleo trita, imposito cataplasmate, mamas increfcentes non sinunt. Radix cōceptū adimit. Folia quinis drachmis, post menses purgationes quinque diebus in vino pota, præstant mulieribus ne concipiant.

De Gladiola. CAP. XXIII.

X yphion, aliqui Ana&torion, alijs Phasganon, alijs Machæronion, alijs Arion vocāt, Romani gladiolam, quidam genitalē. Nomen inde accoepit, q̄ foliū, gladij præbeat speciem. Iridi simile erat, nisi minus & angustius videretur, & gladij modo mucronatum, neruofumq;. In caulem exit cubitalem, in quo purpurei flores, in ordinem digessi, inter se distant. Rotundo semine, radicibus geminis, vnā bulborum modo super alteram infidente. Quarum inferior gracilis est, superna vberior. Nascitur in aruis. Pars superior radicis cum thure illita, admisto vino, spicula & aculeos e corpore extrahit. Panos cum lolij farina & hydromelite discutit. Qua dere huiusmodi emplastris inferi solet. Menses imposita trahit. Superiori radice ex vino pota, venerem stimulari, & inferiore sumpta sterilecere tradunt. Superiorem quoq; vtiliter infantium enterocelis, cum aqua potui dari præcipiunt.

De Sparganio. CAP. XXIIII.

S parganion aliqui Xiphidiō, alijs Bolon vocāt. Folia gladiolæ, sed arctiora & in terram magis procumbentia. In summo caule pilulæ prominent, in quibus semen. Contra serpentis venena, radix cum vino datur.

De Iylyestri Iride. CAP. XXV.

X yris ab aliquibus Iris agria, ab alijs Cacos, a Romanis Gladiolus, aut Iris agrestis, a Dacis Caprus dicit. Folia habet Iridis, latiora, & in turbinē mucronata, quorū medio caulis erūpit, crassus, cubitalis, ex quo siliquæ triāgulares depēdēt. In quibus purpureus flos, in medio puniceus. Semen in folliculis, simile fabis, rotundum, rubrū, acre. Radix longa, geniculata, ruffa. Cōtra capitis vul-

DE MEDICINALI MATERIA

nera, fractaq; efficax est. Aculeos & spicula omnia citra, molestiã extrahit, adiecta floris æris tertia parte, & radicis cętaurij ac mellis quinta. Tumoribus & collectionibus illita cum aceto medetur. Radix ex passo bibitur, ad cõuulsa, rupta, coxendicũ dolores, strangurias & alui profluvia. Semẽ tribus obolis potũ, vrinã vehemētius impellit, & cũ aceto lienẽ absumit.

De Anchusa. CAP. XXVI.

Anchusam aliqui cantanchusam vocant, alij Libycã, alij Archibellion, alij Alcibiadion, alij Onophyllõ, alij Porphyrida, alij Mydulam, alij Calyca. alij Noneam, Aphri Bunesath. Anchusa quæ alio nomine calyx, aut Onoclia appellatur, folia habet laetucæ acuti folij similia, hirsuta, aspera, nigra, multa, quoque versum humi sparsa, spinis horrida. Radici crassitudo digitalis. Quæ æstate prouenit, manus inficit sanguineo colore. Læto solo nascitur. Radix adstringit. Ad ambusta & vetera vlcera, ex oleo & cæra efficax est. Igni sacro cũ polenta medetur. Lepris & vitiliginibus illinitur ex aceto. Partus extrahit, vuluæ indita. Eius decoctũ renũ vitijs, lieni & bile suffusis datur, & si febris sit, ex aqua mulsa. Sicut aliu folia in vino pota. Radice pigmentarij vtuntur ad spissamenta.

De alia Anchusa. CAP. XXVII.

Est & alia quam aliqui Alchibiadion, aut Onochiles appellarunt. Hæc a priore distat, q; minora habeat folia, sed simili modo aspera, ramulos exiles, florem purpureum, radices rubras, oblongas. Quæ messibus sanguineum succum fundit. In sabulosis nascitur. Vis ei folijsq; inest, quæ contra virus cũ reliquorũ serpentiũ, tũ maxime viperarũ, auxilietur siue cibo, siue potu, siue alligatu. Nam si quisquam mandens in serpentis os inspuat, eum necabit.

De alia Anchusa. CAP. XXVIII.

Est & alia huic haud dissimilis, semine puniceo, minore. Cuius semen māducatũ, si in serpētis fauces inspuatur, eã interficiet. Radix acetabuli mensura cũ hyssopo & cardamomo pota, latas vētris tineas excutit.

De Lycopfi. CAP. XXIX.

Lycopfis quæ a nonnullis Anchusa vocatur, lōgioribus q; laetuca constat folijs, asperioribus, latioribusq; crassis, ad radicis caput recidētibus. Caule lōgo, recto, scabro, hirsutis adnatis, multis, cubitalibus, flore paruo purpureo. Radice rubra & adstringente. Nascitur in campestribus. Cũ oleo radix illita vulneribus medetur, et cum farina hordeacea ignibus sacris. Sudores perũcta mouet, adiecto oleo.

De Echio.

CAP.

XXX.

EChion aliqui aridam, alij Alcibiadion, Romani alcibiaticum nominant. Folia habet prælonga, hirsuta, subalbida, anchusæ proxima, minora tamen, subrubra, & pinguia, spinulis tenuibus horridula. Cauliculos exiles, numerosos, minutaq; utroq; latere folia, in versus digesta, nigra, in summo caule minuscula. Flores secundum folia purpureos, in quibus femina capiti viperarum similia insunt. Radix nigricat, digito tenuior. Quæ non percussis modo a serpentibus ex vino prodest, sed eos qui antea biberint feriri non patitur. Folia & semen idem præstât munus. Lumborū dolores sedat. In vino aut sorbitione sumpta lac extrahit.

De Ocimastro.

CAP.

XXXI.

OCymoides aliqui & hanc Echion vocant, alij Scorpiuron, alij Sparganon, alij Althæam, alij Amaranthida, alij Probat hæam, alij Elaphion, alij Antiminõ, alij Porphyriada, alij Augion, alij Nemesion, alij Pphiletæriion, alij Hyænopsolon, alij Thyrsitin, alij Themutin, alij Misopathos, Latini Ocimastri. Folia fert ocimi, & ramos dodrãtales, hirsutos, siliquas hyoscyamo similes femine vt gith nigro prægnantes. Vim habet semen in vino potum, quâ viperarum cæterarumq; serpentium moribus medeatur. Datur ischiadicis cum melle vino myrrha et pipere. Radice nititur tenui et superuacua.

De Erino

CAP.

XXXII.

ERinon aliqui Hydreron, aliqui Ocymoides vocant. Nas citur apud fontes et fluuios, folijs Ocymi, sed minoribus parte superna diuisis, quinis senisve, dodrantalibus furculis florẽ candido, semine nigro, et acerbo. Folia et caules lacteo succo turgent. Semen drachmis duabus, in quattuor mellis cyathis, oblitũ oculorũ fluxiones cohibet. Succus cũ sulphure et nitro instillatus, aurium dolores sedat.

De Gramine.

CAP.

XXXIII.

AGrostin aliqui Egiron, alij Amaxitin, Aegyptij anuphi vocant, Latini gramen, aliqui Asyphylion, alij Sanguinalem, alij vniolam, Hispani aparam, Daci cotiatam, Aphri iebal. Gramen geniculatis serpit ramulis a quibus crebro radices spargit dulces, articulis præcinctas. Folia dura, & vt arundinis parua lata, in exilitatem fastigiantur. Ea q; iumenta & boues pascunt. Trita radix illitu vulnera conglutinat. Decoctum eius in potu, torminibus medetur, & vrinæ difficultatibus. Calculosa etiam vesicæ excrementa cõminuit.

De Arundinaceo gramine.

CAP.

XXXIIII.

ESt & arundinaceũ gramẽ, priore multo maius, quod iumẽta necare traditur, præsertim in babyлоне. Idq; iuxta vias nascit.

DE MEDICINALI MATERIA

De Gramine Parnasi. CAP. XXXV.

Quod in Parnaso monte gignitur, densius fruticat, folijs hederaceis, flore odorato, cādidō, semine paruo, nō in utili. Radicibus quinīs aut senis, digitali crassitudine, cādidis, mollibus, & mirum in modum dulcibus. Succus si in vino cū melle pari, & myrrhæ dimidio decoquatur, adiicianturq; piperis & thuris tertiæ portiones, probatissimum erit oculorum medicamentum. Id in ærea pixide reconditur. Decoctum radice, idem quod hærbæ, præstat. Semen vehementius vrinam impellit. Aluum vomitionesq; silit. Natū in Sicilia gramen, quod incolæ Cinnam appellant, boues inflāmat, si eo vriētī sæpe pascantur.

De Siderite. CAP. XXXVI.

Sideritin aliqui Heracleam vocant, Magi genituram aut sanguinem titani, alij Scorpionis vrinā, Pythagoras Parmirō, Andreas Xanthophanea, Osthānes boepthalmion, Aegyptij fendionor, Romani vertemnum, alij Soleastrum, Aphri vdedonin. Folia habet Marrubij, sed longiora, satis ad frondem quærcus aut saluæ accedētia, minora tamen, & hirsuta. Caulēs ædit quadratos, palmum sæpe excedentes, non iniucundi gustus, aliquantūq; substringentis. In quibus per interstitia, orbiculatæ vertebæ vt in Marrubio spectantur. Et semen in eis nigrum. Nascitur in petrosis. Illita folia, sua pte vi, vulnera sine inflammationis periculo iungunt.

De alia Siderite. CAP. XXXVII.

Alia Sideritis binū cubitorū, ramulis exilibus, folio Filicis, in ambitu vtraq; parte diuiso, pediculo lōgo, prodeūtib; e summo alarum finu surculis, longis, tenuibus, capitulo in cacumine orbiculato, aspero, in quo semen continetur, q̄ Betæ rotundius aliquanto, ac durius. Huius vis foliorumq; ad vulnera præcipua.

De alia Siderite. CAP. XXXVIII.

Sideritin aliam esse tradunt, quam Grateuas Heracleam vocat, in macerij; & vineis nascentem, folijs coriani, a radice numerosis, dodrantalibus cauliculis, læuib; teneris, in rubore candicantibus. Flore purpureo, paruo, gustanti amaro & viscido. Huius ea vis est, vt quamuis recenti vulnere imposta sanguinem supprimat.

De Achillea. CAP. XXXIX.

Achilleam aliqui Myriomorphon nomināt, alij Chiliophylon, alij Stratioticon, alij Heracleon, Latini supercilium venenis, alij Acron syluaticum, alij Militarem, alij Millefoliū

Aphri asterchillos, et aliqui Achilleam fideritin, Dódrantales aut maiores, gerit scapos, fusorum effigie, quasi minutulis folijs circumdatos, crebris in latere, foliorum sedionibus, coriã dri similitudine, subfuluo colore, odore multo, non insuauis, medicato, & viscido. Umbella in cacumine rotunda, floribus cãdidis, purpureis, & aurum æmulantibus. Prouenit læto solo. Trita coma sanguinolenta glutinat, & ab inflammationum periculo tuetur. Erumpentem sanguinem inhibet, & cruenta vuluæ profluuia in vellere. Decocto quoq; insident fœminæ fluctione vuluæ laborantes. Ad dysenteriam bibitur.

De Rubo.

CAP.

XL.

Batos a Græcis, ab alijs Cynosbatos, ab alijs, Selinorition, ab alijs Syntrophos, a Magis titani sanguis, ab alijs ibidis sanguis, a Romanis Rubus, ab alijs Sentes, a quibusdam mora baticana, a Dacis manthia, Aegyptijs hæmoos, alijs Ametros appellatur. Rubus notitiæ vulgaris. Vim habet siccandi & adstringendi. Capillum tingit. Ramorum decoctum, potu aluum fistit, & fœminarũ profluuia. Præsteris morsui accõmodatissimum. Gingiuas firmat. Oris vitijs folia commanducata medentur. Cohibent vlcera quæ serpunt. Vlcerebus in capite manantibus, oculisq; procidētibus, remedio sunt. Condylomatis & hæmorrhoidibus folia illinuntur. Cardiacis, & stomachi doloribus, trita conuenienter imponuntur. Caules cum folijs tunduntur, exprimiturq; succus, mox sole cogitur, singulari remedio, contra omnia, quæ modo dicta sunt. Mori in rubo nascentis, q̄optime maturi succus, ad oris medicamenta conuenit. Sistitur aluus præmaturi cibo, necnon flore in vino potõ.

De Idæo Rubo.

CAP.

XLI.

Idæus Rubus appellatus est, quoniam passim n Ida proueniat. Est autem lōge tenerior priore, ac minoribus spinis horrens. Quanq; & sine spinis inueniatur. Eadem præstat quæ supradictus. Cæterum flos cum melle oculorum collectionibus commo diffime illinitur. Ignem sacrum extinguit. Stomachicisq; ex aqua bibendus datur.

De Helxine idest murali hærba.

CAP.

XLII.

Helxinen aliqui Elitim vocãt, alij Canocersæã, alij Amelxinẽ, alij Eufinen, nonnulli, Amorginen, alij Sucotachos, alij Pychuacos, alij psychouacos, alij Melãpelon, alij Cittãpelon, alij Cissamethõ, alij Anatetamenõ, Romani volutũ lapparõ, Aegyptij apap, alij Partheniõ, alij Sideritin, alij Heracleã, nonnulli agriã, quidã Clibodiõ, alij Polyonymõ. Nascitur in sæpibus, vinetis, maceijs, & segetibus. Folia ei mercurialis adsunt, hirsuta, cauliculi leniter

DE MEDICINALI MATERIA

rubentes, & circa eos veluti semina aspera, adhærētia vestibus. Folia refrigerādi spissandiq; naturā habent. Qua ex causa sanāt illitu ignes sacros, adusta, condylomata, incipiētes panos, tumores, inflationesq;. Succus eius cū cerussa, ignibus sacris, & vlceribus quæ serpunt, aptissime illinitur. Imponiturq; podagris, cum hircino seuo aut cærato cyprino. Veterem tussim adiuuat, cyatho hausto. Tonfillis inflammatione turgentibus, vtilissime & gargarizatur, & illinitur. Succus in aurium dolore infusus, iuuamen præstat.

De Elatine. CAP. XLIII.

E Latine folia habet Helxinæ, minora, rotundiora, pilosa, semipedalibus ramulis, quinis senisve, a radice foliosis, gustu adstringentibus. Nascitur in segetibus & cultis. Oculorum fluxionibus et inflammationibus auxiliatur, folijs cum polēta tritis et impositis. Eadem cocta sorbitionis vsu dysenteriam sistit.

De Eupatorio. CAP. XLIIII.

E Vpatorium siue vt alijs placet hepatarium, aut hepatitis, fruticosa hærba est, vnum efferens caulem, lignosum, nigricantem, rectum, tenuem, hirsutum, cubitalem, interdum ampliorē. Folijs per interualla quinquefolij aut Cānabis similibus, quinquepartito aut amplius diuisis, nigricantibus, per ambitum serratis. Semen medio caule erumpit, pilosum, deorsum spectans, quod ficutū vestibibus inhæret. Contrita huius folia, & cum suillo adipe imposita, vlceribus quæ ægre cicatricem trahunt, medentur. Hærba aut semen in vino potum, dysenteria, iocineris vitijs, & serpentium ictibus, liberat. Nec desunt qui aberrantes, Artemisiam hanc appellarint, cum tamen longe alia sit, vti exposuimus.

De Quinquefolio. CAP. XLV.

P Entaphyllon aliqui Pentapetes, alij Pentatomon, alij Pentadactylon, alij Pseudofelinum, alij Callipetalon, alij Xyloloton, nonnulli Xyllopetalon, alij Asphalton, alij Pentacœnon, alij Thymiatitin, Aegyptij Orphitebeocen, alij Enotrō, Magi Ibidis vnguem, alij Ibidis penam, alij Hermodactylon, Romani quinquefolium, Galli pempedulam, Daci propedulam appellant. Ramulos fert furculaceos, tenues, palmi magnitudine, in quibus semē, folia mentæ, quina singulis pediculis, raro plura, in ambitu serrata, florem ex luteo pallefcētem, interdum auri æmulum. Nascitur in riguis, & aquarijs du&ibus. Subrubram habet radicem, oblongam, veratro nigro crassiorē. Plurimis pollet remedijs. Jus radice decoctæ ad tertias, si in ore contineatur, dentium dolores sedat. Putrida oris vlcera, collutione sistit. Arteriæ scabricias, gargarizatu læuigat. Cōtra alui

profluvia, & dysenterias auxiliatur. Item articulorum coxendicumꝫ cruciatibus potum. Cocta in aceto & illita, serpentina vlcera cohibet. Strumas, tumores, duricias, abscessus, & distentiones discutit. Ignis sacros, reduuias, condylomata, pforasq; sanat. Teneræ radice succus, contra iocineris pulmonumq; vitia prodest. Item aduersum venena, Cū hydromelite autem vel diluto vino & piperis exiguo, bibuntur folia, contra febrium circuitus, In quartana quidem quaternum ramulorū, in tertiana vero ternum, in quotidiana vnus. Tricena quoq; folia, tricenis pota diebus, comitialibus profunt. Foliorum succus, tribus cyathis aliquot dies potus, celerrime regio morbo medetur. Illita cū melle & sale, tam vulneribus q̄ fistulis remedio sunt. Enterocelicis auxiliū præstant. Quinquefolium sanguinis profluvia & potu & illitu sistit. Ad expiationes, castimonias, & sanguinis eruptiones inciditur.

De Phœnice. CAP. XLVI.

Phœnicen aliqui rhon, alij Anchinopa, alij Phœnicopteron, alij Rhonstachyos, alij Osthalen, Aegyptij Athnō nominant. Folia habet hordei, sed breuiora, & angustiora, spicā lolio similem, ramos digitorum senum, radici aduolutos, septenas octonasve spicas. In aruis tectisq; recenter illitis nascitur, harum viriū compos, vt in vino austero pota, alui profluuium & emanantem vulua sanguinem sistat. Vrinæ impetus infrenet. Sunt qui adalligatam in puniceo vellere & suspensam, sanguinem suppressere prodant.

De Idæa radice. CAP. XLVII.

Idæa radice folia sunt ea quæ Rusco. Adhærent his veluti exigui pampini, in quibus flos, Radix spissandi cohibendiq; naturam habet, his conueniēs, quibus adstrictione opus est. Pota citam aluum mensq; & omnem abundantiam sanguinis sistit.

De Rhodia radice. CAP. XLVIII.

Gignitur rhodia radix in Macedonia, costo similis, leuior, inæquabilis. Quæ cōtrita rosas redolet. Vtilissima capitis doloribus, si madefacta frōti & tēporibus cū nardo imponatur.

De Equiseto. CAP. XLIX.

Equisetum Græci hippurin, alij Trimachion, alij Anabasin, alij Cheredranon, alij Phædran, alij Itiandendron, alij gis, alij Scœniostrophon vocant. Aegyptij pherphram. Magi sacri turni cibum, Romani equinalem, alij equi salicem, aut Anabasion, alij Ephydron. In riguis & scrobibus nascitur. Cauliculi prodeūt inanes, geniculati, in se farcti, rubescētes, scabri, & iunca circa eos folia, crebra, exilia. In sublime equisetum attollitur, vicinos arborum caudices

DE MEDICINALI MATERIA

scandens, obuolutumq; dependet, comis multis, nigris, vt equorum cauda. Radix lignosa, dura. Vis eius spissare. Quare sanguinē naribus erumpentē succus ipse fistit. Prodest dysentericis in vino potus. Vri-
nam cit. Sanguinolēta vulnera glutinantur, tritis folijs & illitis. Tuf-
sim orthopnoeam ruptaq; adiuvat. Folijs in aqua potis, dissectiones
vesicæ & intestinorum, enterocelæq; in vnum coalescere, cogiq; fe-
runtur.

¶ De altero Equifeto. CAP. L.

Alterum Equisetum quod aliqui Equition, alij Chedran, alij
Gynon appellant, Caulis est rectus, cubitalis, aut maior, in-
anis. Comis per interualla breuioribus, cā didioribus, & mol-
lioribus. Id cum aceto tritum vulneribus remedio est. Eademq; fungi-
tur facultate.

¶ De Cocco seu infectorio. CAP. LI

Coccū quo infectores vtuntur, frutex est furculosus, paruus,
cui grana ceu lentēs adhærent, quæ electa congeruntur. Opti-
mū gignitur in Galatia & Armenia. Deinde Asia & Sicilia.
Vltimus ex omnibus Hispanicus. Vis huic spissandi. Vulneribus
neruisq; præcis, cōuenienter ex aceto illinitur. Nascitur quoq; in Si-
licia quærcubus, cochlearum exilium similitudine, quod illius regio-
nis mulieres ore legunt & Coccum vocitant.

¶ De Tragio. CAP. LII.

Tragium nascitur in Creta tantum insula, lentisco simile, & se-
mine, folio & ramis. Singulis tamen minoribus. Succus ei la-
æus, gummi non dissimilis. Semen folia lachrymaq; illitu
spicula e corpore eiciunt. Omnia quoq; corpori impacta, euocant. Po-
ta stranguriæ medentur. Calculos vesicæ frangunt. Menses trahunt.
Modus in sūptione est, drachma vna. Fama est syluestres capras sagit-
tis confossas, eius hærba pabulo, spicula excutere.

¶ De alio Tragio. CAP. LIII.

Est & aliud tragium quod tragoceros aliqui vocant, alij Scor-
pion, alij Garganon, Romani cornulacā, Daci Saliā, Aegy-
ptij sober, Aphri Achœosim. Folia scolopendrij habet, & ra-
dicem syluestris raphani, tenuem, candidam. Quam crudam vel coctā
esse dysentericis prodest. Folia autumno, hirci virus olent. Exinde si-
bi tragij nomen adoptauit. Prouenit in montibus, & præcipitijs.

¶ De Trago. CAP. LIIII.

Est etiam hærba Tragos, quam aliqui scorpion aut Trago-
non vocant, maxime in maritimis nascens, palmum alta, aut
amplior, fruticosa, humilis, oblonga, sinefolijs, pusillis circa

ramos acinis ruffis, multis, magnitudine tritici, acuto cacumine, gustu multum adstringente. Racemorum grana decem ex vino pota, cœliacis, et fœminis fluxione vuluæ laboratibus, auxiliatur. Tūduntur a plerisq; et in pastillos digerūtur, quibus vtuntur.

¶ De Iunco CAP. LV.

Oxyfchinos aliquibus Schinos læuis, alijs Oxypternos, alijs Solis superciliū, Romanis Iūcus marinus, aut manualis dicitur. Duo eius genera. Vnum læuis nominati, alterū acuti, qui in mucronē fastigiatur. Cuius etiā duo assignantur genera: Vnū sterile. Reliquum fert semen nigrum, rotundum, & crassiore constat calamo, carnosioreq; Tertius est iūcus qui vocatur Oloschinos, prioribus carnosior, asperiorq; qui similem fructum in cacumine parit. Semē vtriusq; tostum, ex diluto potum, sistit aluum, & rubra fœminarum profluvia. Vrinam cit. Capitisq; dolores facit. Quæ proxima sunt radici folia, tenera conuenienter illinuntur, aduersus phalangiorum morfus. Aethiopici iunci semine, somnus allicitur. Sed modus in potione seruandus est, ne sopor fiat.

¶ De Lichenæ. CAP. LVI.

Lichen qui faxis est familiaris, aliquibus Bryon appellatur. Asperginosis petris adhæret, vt muscus: Qui illitus sanguinis profluvia sistit. Inflammationes arcet. Impetigini medetur. Iuuat regio morbo correptos, cum melle illitus, Oris & linguæ deflusiones inhibet.

¶ De Parrhonychia. CAP. LVII.

Parrhonychia alij Adocetos, alijs Neuras, alijs Phrynon, Romanis bouinalis, exiguus frutex in petris nascens, peplo similis, minor longitudine, maioribus folijs. Illita Paronychijs atq; duricijs remedio est.

¶ De Chryfocomæ. CAP. LVIII.

Chryfocome, alijs Chryfitis, alijs Chrysanthemon, nonnullis amaranton, alijs Diospogon, Aphris dubath, vel buchumath, Romanis iouis barba appellatur. Palmi altitudine fructicat. Goma specie corymborū, hyssopo simili. Radice hirsuta veratri nigri modo, tenui, cyperum æquante, gustu nō iniucundo, ex austero dulci. In petrosis opacisq; nascitur. Radix excalfacit & adstringit. His conueniens, quos iecur aut pulmonis inflammatio male habet. Contra purgationes vuluæ, decocta cum hydromelite assumitur.

¶ De Chryfogono. CAP. LIX.

Chryfogonon, aliqui Chryfopermon vocant, alij Daspin, alij Origanū, alij Arcophthalmon, Romani Arilariā. Dese

DE MEDICINALI MATERIA

fruticat, quærnis folijs, flore coronarij Verbasci. Radix vt rapum extu-
berat, intus ruberrima, foris nigra, quæ trita cum aceto, atq; imposita
muris aranei morfibus auxiliatur.

¶ De Elichryso.

CAP.

LX.

Elichryson quidam Chrysanthemon, nonnulli & id amarant-
ton vocant, quo Lymphas coronant. Ramulum habet can-
didum, virentem, rectum, firmum. Folia intercedentibus spa-
cijs angusta, Abrotono similia, comam aureæ lucis, in orbem, vmbel-
la rotunda, veluti ficcis corymbis dependentibus, radice tenui. Nasci-
tur in asperis & torrentium alueis. Contra serpentium idus, coxendi-
cum dolores, vrinæ stillicidia, ruptaq; , coma e vino pota opitulatur.
Ciet menses. Sanguinem concretum ventris ac vesicæ absumit, pota
cum mulso folia. Ieiunis, trium obolorum pondere, sistit destillatio-
nes, data in vino albo diluto. Vestibus inseritur, vt eas ab erodētium
iniurijs tueatur.

¶ De Chrysanthemo.

CAP.

LXI.

Chrysanthemon aut chalcas, aliqui chalcitin vocāt, alij chal-
canthon, alij chalcantemon, alij Buphthalmon, Romani
acanthan, Hetrusci garuleū, Aphri churfeten. Hærbæ est ter-
nera, fruticosa, læues proferens caules, & multifida folia, flores supra
modum splendentes, luteos, orbem oculi imitantes, vnde nomē traxit.
Propter oppida nascitur. Cuius caules oleris vice manduntur. Flores
cum carato triti, steatomata discutere produntur. Regio morbo cor-
reptis, colorem breui reddit, si sequente longo balnei vsu, post exitum
ebibatur.

¶ De Agerato.

CAP.

LXII.

Ageraton fruticosa hærbæ est, palmarum longitudine assurgens,
simplex, humilis, Origano non dissimilis. Umbellam gerit,
in qua flos bullis aureis emicat, elichryso minor. Nomen ei
inditum est, quoniam diutissime flos, in sua coloris specie, cōseruetur.
Vis decocti feruens. Huius vsuæ nidor vrinam cit, et vuluæ duricias
emollit.

¶ De Verbenacæ.

CAP.

LXIII.

Verbenacæ rectâ, Græci peristhereona vocāt, alij Trigonion,
alij Bunion, alij Hierobotanen, alij Philrodoten, Aegyptij
pempsempe, Magi Iunonis lachrymā, nonnulli mustellæ san-
guinem, alij Sanguinem Mercurij, Romani Cristam gallinaceam, alij
Pheriam, alij trixalidem, alij exuperam, aliqui hærbam sanguinalem.
Nascitur in aquosis. Nomen ex eo duxisse videtur, quod columbæ circa
hanc, perq; libenter versari soleant. Palmi altitudine et interdum am-

plius adolefcit. Folia e caule prodeūt incifa, & subalbida. Ea fingula-
ri ramo, radiceq; sola, conftare ſæpius inuenitur. Folia cum ſuilla adipe
recenti, aut roſaceo impoſita, vuluarum dolores finire putantur. Ignē
ſacrum illita ex aceto reprimunt. Putrida vlcera cohibent. Vulnera
glutinant. Veteraq; ex melle, ad cicatricem perducunt.

¶ De Supina verbenaca. CAP. LXIII.

Supinam verbenacam aliqui ſacram hærbam appellant, alij
Erigeniō, alij Chamælycon, alij Sideritin, quidam Curitin,
alij Perſephonion, alij Iouis colū, alij Dichromon, alij Cal-
leſin, alij Hippariſon, nonnulli demetriada, Aegyptij pēphtheuphthā,
Pythagoras Eryſſepton, Romani cincinallem. Ramulos emittit cu-
bitales, aut maiuſculos, anguloſos, in quibus ex interuallis folia quær-
cus, ſed minora anguſtioraq; eiſdē diuiſuris in ambitu, colore aliqua-
tenus cæſio. Radix longa, tenuis. Flores purpurei, graciles. Folia cum
radice in vino pota, illitave, aduerſus ſerpentes pollent. Eadem dra-
chmæ pondere cum thuris obolis tribus, in vini veteris hemina, qua-
dragenis diebus ieiuno ore, contra regium morbum bibuntur. Vete-
res tumores & inflammationes mitigant. Sordida vlcera purgant. To-
ta in vino decocta tonſillarum cruſtas abrumpit. Oris nomas garga-
riſatu cohibet. Aiūt ſi aqua ſpargatur triclinium, qua maduerit, lætio-
res conuictus fieri. Datur potandum in tertianis febribus, tertium a
terra geniculum, cum folijs circundantibus, quartanis quartum. Sacra
vocat hærbam, quoniam multum ad amuleta, expiationeſq; commen-
detur.

¶ De Aſtragalo. CAP. LXV.

Aſtragalū aliqui Chamælycen, alij Gatalen, alij Onyca vo-
cant, Romani Pinum triuiam, aut ficum terræ, aliqui glan-
dulam, alij Thium, alij Nonariam. Aſtragalus paruus in ter-
ra frutex, folijs & ramis lupino ſimilis, flore purpureo, paruo, radice ro-
tunda, raphani modo grandi, quæ adnatas appendices, firmas habet,
nigras, præduras, veluti cornua inter ſe implicatas, gultu adſtringen-
tes. Nascitur in vëtofiſ, opacis, & inuallibus. Eo Mēphis Archadiæ
ſcætet. Aluum ſiſtit radix in vino pota. Vrinam mouet. Vetuſtis vlce-
ribus, ſicca efficaciter inſpargitur. Sanguinē ſupprimi. Aegre propter
duriciam tunditur.

¶ De Hyacyntho. CAP. LXVI.

Hyacynthum aliqui Heloniam, alij porphyranthes, Roma-
ni vaccinum, alij vlcinum vocant. Folia habet bulbi, dodran-
talem caulem, minimo digito tenuiorem, hærbaceum, co-
mam procumbentem, florum purpureorum plenam, incuruam, radice

DE MEDICINALI MATERIA

bulbaceam. Quæ vt creditur, pueris cum vino albo illita, pūberitatē coercet, & non patitur erumpere. Siftit aluum. Potā vrinam impellit. Phalangiorum moribus auxiliatur. Semen adstringentiū est, theriacis expetitum. Regium morbum emendat, cum vino potum.

De Papauere erratico. CAP. LXVII.

Papauer erraticum quod Rhoēā vocant, nonnulli Oxytonon, Romani papaueralem, Aegyptij nanti, vere quidem in aruis cū hordeo nascitur, flore protinus deciduo, vnde et nomen apud Græcos accēpit. Folia erucæ aut origano aut cichorio aut thymo similia spectantur, sed longiora, diuisa, scabra. Iunceus ei caulis, rectus, cubitalis, asper, flos syluestris fremij, puniceus, interdum albus, oblongum caput, sed q̄ fremij minus, semen rufum, radix longa, subalbida, minoris digiti crassitudine, gustu amara. Huius capita quinq; aut sex, in vini cyathis tribus ad dimidias decocta, potui dabis, quibus somnus accersuolus est. Semina acetabuli mensura ex aqua mulsa pota, aluū leniter emolliūt. Ad idem præstandū mellitis rebus, & dulcarijs, ammiscetur. Folia cum calycibus illita, inflammationes sanant. Eorundem fotu & perfusione, somnus allicitur.

De Papauere satiuo. CAP. LXVIII.

Papauer satiuū aliqui chamaefycen, alij oxytonon appellant, Romani papauer, Aegyptij nanti. Est satiuo genere, quoddam hortensium est, cuius semen in panem densatur, qui sanis in vsu sit. Eo etiam ex melle pro scama vtuntur. Thylacitin vocant. Capitulum habet longum, & semen candidum. Syluestre vero, caput insidens demissumq; et nigrum semē. Quod pithitis nominatur. Nonnullis tamen & ipsum rhoeas dicitur, quoniam eius scapo lacteus succus emanat. Tertium magis syluestre, & ad medicinas valētius, multo his longius, productiore capitulo. Omnium in commune natura refrigeratrix. Quare si capita ipsa & folia decoquantur in aqua, somnū fotu conciliabunt. Bibitur decoctum cōtra vigilias. Calyces cum polenta triti, & cataplasmatibus ammissi, ignibus sacris, & inflammationibus profunt. Tunduntur quoq; virides, & digeruntur in pastillos, qui siccati ad vsu reconduntur. Capita quoq; in aqua coquuntur ad dimidias, iterumq; adiecto melle, dum humor coeat in eclegmatis lentore. Id medicamentum in tussi, arteriæ fluctationibus, & cœliacorum affectu, doloris leuamētum præbet. Efficacius tamen redditur, addito hypocystridis succo, & acacia. Papaueris nigri semen tritum cū vino bibitur, contra citam aluum, & scēminarum profluvia. In peruigilijs fronti tēporibusq; illinitur, ex aqua. Opiū eius, magis refrigerat, inspissat, siccatur. Sumptum erui magnitudine, dolorem finit, cōcoquit, & som-

num allicit. Tussi atq; cœliacorum valetudini auxiliatur. Verum si copiosius hauriatur, nocet, cum lethargicos efficiens interimat. Ad dolores capitis, cum rosaceo perfusum efficax est. Aurium dolori, cū amygdalino, myrrha & croco instillatur. Inflammationibus oculorum cū torrefacto oui luteo proficit. Igni sacro & vulneribus cum aceto, podagris cū lacte mulieris & croco. Somnum accersit, subditū sedi probalano: Optimum habetur graue, & densum, gustu amarum, odoratu soporiferum, quod facile aqua diluitur, læue, candidum, neq; asperum, neq; grumosum, quod inter colandū nō vt cæra coeat, et in sole diffundatur. Dein ad motum lucernis non atra luceat flamma, extinctum deniq; odoris vim cōseruet. Sed opion glaucio, gummi, aut syluestris lactucæ succo, adulterant. Verum glaucio fucatum in dilutione croci colorem reddit, lactucæ succo fictū, exiliter spirat, & asperius spectatur. Gummi vitiatum, splendescit, & infirmum est. Nec desunt qui eo dementiae deuenerint, vt adipem ei admiscerent. Fictili nouo torretur ad oculorum medicamenta, dum mollius, atq; rufius appareat. Diogoras, vt Erasistratus auctor est, vsum eius damnauit, oculorum lippitudinibus & aurium vitijs infundi vetans, quoniam visus aciem hebetaret, & soporem gigneret. Addidit Andreas, illitos eo protinus excæcari, si nō adulteraretur. Mnesidemus vsum dumtaxat olfactandi probauit, quoniam ad conciliandum somnum conueniret, alioqui nobis vt noxi interdicit. Quæ commentitia esse, experimento deprehenduntur. Siquidem effectus, virium huiusce medicamenti, fidem faciunt. Quare non alienum fuerit scriptis mandare, quoniam modo is excipitur succus. Aliqui capita ipsa & folia tundunt, & prælo expriment, terentesq; in mortario, digerunt in pastillos. Id meconium vocatur multum opio ignauius. Porro opij faciendi ratio hæc est. Cum ros in eo exaruerit, cultro circūdante asterisco, ne penitus adigatur, ex obliquo in rectum summam cutem incidere oportet, lachrymam exeuntem, digito in concham abstergere. Nec multo post redire, vt cōcreta inueniatur. Etenim quæ tum, aut postero die etiam offenditur, in veteri pilea teri debet, & in pastillos cogi. Cum tamē inciditur retrocedendum est, ne vestibus succus deradatur.

De corniculato Papauere. CAP. LXIX.

Papauer ceratidem idest Corniculatum, aliqui paralion, alij syluestre Papauer, alij Thalassion, Romani fabulum marianum, Aphri Sifimacam vocant. Folia habet cādida, hirsuta, verbasco similia, in ambitu syluestrium papauerum more serrata, caule non dissimili, flore luteo, calyculo sœnogræci, in corniculorum modū inflexo. Vnde nomen mutuatur. Semine papaueris, pusillo, nigroq;

DE MEDICINALI MATERIA

radice per summa cespitū, nigra, crassa. Nascitur in maritimis & asperis. Radici ea vis inest, vt in aqua decocta ad dimidias, coxendicum & iocineris affectus, potu sanet. Prodest his qui crassa quædam, aspera aut araneosa cum lotio reddunt. Aluum leniter purgat semen, acetabulo in aqua mulsa potu. Crustas emarginant, illita ex oleo folia, floresq;. Argema ac nubeculas iumentorum perunctas, abstergunt. Sunt qui glaucium, hoc papaueris genere factitari existimarunt, falsi quadam foliorum cognatione. Qui hoc papauer hauserit, non alia accident, q̄ qui opium ebiberit. Cui eisdem succurritur auxilijs. Semen æstate dum sicum est, colligitur. Decoctum radice bibitur cum vino, sanatq; dyferiam.

De spumeo Papauere. CAP. LXX.

Alterum papaueris genus, aphrodes idest spumeum vocatur, ab alijs Heracleum, caule dodratali, folijs admodū paruis, radiculæ similibus, fructu inter ea candido. Nam hærbula alba est & spūnea tota. Radice in summo cespite. Legitur æstate semen, cū integre adoleuit, deciditq; exiccatum. Datū acetabuli mēsurā in aqua mulsa, vomitione expurgat. Priuatim huiusmodi purgatio, comitalibus prodest.

De Hypocoo CAP. LXXI.

Hypocoon, aliqui Hypopheon vocant. Nascitur in fegetibus aruisq;, folijs rutæ, exilibus ramis. Natura eadem quæ papaueris succo.

De Apollinari & hyoscyamo. CAP. LXXII.

Hioscyamon, alij Pythonion, aliqui Dioscyamon vocāt, alij Adamāta, alij Adamenon, alij Hypnoticon, alij Emmanes, alij Atomon, nonnulli Dithiambrion, Magi, Pythagoras et Ostanes, zeleo, Zoroastres Tiphomon, alij Raponticam, Romani apollinarem, Aegyptij Saphtho, Hetrusci fabulū, Galli billinuntia, Daci dieliam. Frutex est caules emittens crassos, folia lata, oblonga, diuisa, nigra, hirsuta. Flores e latere caulis, ordine prodeunt, tanq; puni corum cytini, scutulis septi seminum plenis, vt papaueris. Tres eius differentia. Vna semine nigro, floribus pene purpureis, similacis folijs, cytinis præduris, & spinosis. Alterius semen subflauum, vt Iriosis, Flores lutei, folia & siliquæ simpliciōres. Ambo insaniam gignūt & soporem. Ideo in communi vsu damnātur. Tertium genus vt quod mitissimum esset, medici recepere, pingue, lanuginosum, molle, candidi floris seminisq;, in maritimis ruderibusq; nascens. In cuius deficiētis vicē, ruffum vsurpari oportet. Niger vt deterrimus, improbatur. Recentis semine, caulibus folijsq; tuis, succus in sole exprimitur, & exiccatur.

cato humore, vsus ad annum vsq; prorogatur. Nam facile corruptio-
nem sentit. Extrahitur etiã separatim ex sicco semine, in aqua calida tu-
so, & obtrito. Succo autem liquamentum præstantius, & magis dolo-
res finit. Contusa hærbæ, addita trimestri farina, digeritur in pastillos,
& reconditur. Liquamentum primum, & quod a sicco semine exem-
ptum est, collyrijs quæ doloris sensum auferunt, commodissime infe-
ri solent. Cõtra acutas calidasq; fluctiones, dolores aurium, atq; vul-
uæ mala profunt. Cum farina autem aut polëta, oculorum, pedum, cæ-
terarumq; partium. inflammationes placant. Semen eadẽ præbet. Tus-
si, destillationibus, oculorum fluctioni, & doloribus, efficax. Contra
mensium abundantiam, & erumpentem aliunde sanguinem, oboli-
põdere cum papaueris semine & aqua mulsæ, bibitur. Podagris subue-
nit, testibus inflatis, mammisq; tumentibus a partu, tritum ex vino il-
linitur. Alijs quoq; cataplasmatibus, quæ doloris leuamentum præstant,
ammisceri solet. Folia omnibus medicamentis dolorem sedantibus,
per sese, & ex polenta, vtilissime imponuntur. Recentia, ad mitigan-
dos omne genus dolores, oblinuntur. Cum vino ter quaterve pota, sa-
nant algidas febres, quas hepialos vocant. Cõsta olerũ modo folia, si
acetabuli mensura manduntur, mediocrẽ insaniam gignunt. Idẽ effi-
cere tradunt, si colo vlcus sentiente infundantur. Radice in aceto deco-
cta, dentes in dolore colluuntur.

De Psyllio.

CAP. LXXIII.

Psyllion aliqui cataphysin, alij Cynocephalion, alij Chrysa-
lion, alij Cynomyam, alij Psyllerin, alij Sicelioticon, Siculi
comidijn, Romani hærbam pulicarem aut silbacium. A phri-
Vargugum appellant. Folijs coronopo non dissimilibus, hirsutis, lon-
gioribus, sarmentosa in totum hærbula, ramis dodrantalibus. Coma
a medio caule exoritur, duobus tribusve conuolutis in cacumine capi-
tulis, semine duro, nigro, pulicum simili. Vnde & nomen. In aruis &
incultis nascitur. Vis ei ad refrigerandum, inspissandum, & mollien-
dum conueniens. Articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, tu-
moribus, vulsis, illitum auxiliatur. Imponitur in dolore capitis, cum
rosaceo aqua aut aceto. Enterocelis infantium, & prominenti vmbili-
co, illitum ex aceto, medetur. Teritur acetabuli mensura, & in aquæ
sextario madefactum, vbi concreuit aqua, illinitur. Siquidem vehemẽ-
ter refrigerat, & in feruentem aquam deiectum, calorem reprimat. Con-
tra ignes sacros efficax est. Fama est, si virens domum importetur, non
finere in ea pulices gigni. Cum adipe tusum, sordida vlcera, & quæ ca-
coethe vocatur, expurgat. Succus vermiculosis auribus, aut fluctione
laborantibus, ex melle prodest.

DE MEDICINALI MATERIA

De Hortensi Solano. CAP. LXXVII.

Hortensium seu vrbānū Strychnon Romani Solanum vocant, alij Cacabalum, Aegyptij allelo, Galli scubulum, Aphri astrismunim. Frutex cibus idoneus, exilis, pusillus, multis concavus alis, folio nigro, maiore q̄ ocimi, & latiore, fructu rotundo, viridi, qui post maturitatem nigricat, aut fuluescit. Hærbā innocētis gustus. Natura ei refrigerandi. Quare folia vlcēribus quæ serpunt, & ignibus sacris, conuenienter cum polline polentæ illinuntur. Aegilopia, capitisq̄ dolores, trita & imposita sanant. Aestuanti stomacho auxiliantur. Parotidas, cum sale detrita illitu discutunt. Valet succus eius aduersus ignem sacrum, atq̄ vlcera quæ serpunt, cum cerussa, rosaceo & argenti spuma, ad ægilopas cū pane, infantiu adustioni quam syriāsin vocāt, cū rosaceo perfusus proficit. In colyrijs, aquæ vel oui vicem exhibet, contra acutas fluxiones, suffusionesq̄. Aurium dolori instillatus prodest. Mensium abundantiam fistit, in velere subditus. Succus fuluo gallinarum in domibus oberrantium fumo subactus, & linteo appositus, ægilopijs præsentaneo est remedio.

De Vesicaria. CAP. LXXV.

Est & aliud solanum, quod peculiari nomine Halicacabon, id est vesicariā, aut Physalida vocāt, folijs antedicto latioribus. Cuius caules, posteaq̄ adoleuerunt, humi prosternuntur, folliculis orbiculatis, fuluo intus acino, vesiculis simili, rotundo, læui. Quo coronarij vtuntur, & corollas factitant. Vim vsuq̄ hortensij solani habet. Verum cibus nequaq̄ expetitur. Regium morbū purgat, semine potō. Et vrinam pellit. Ex vtraq̄ hærbā succus extrahitur, qui ficcatus in vmbra reconditur, ad eadem valens.

De Solano somnifero. CAP. LXXVI.

Solanum somniferum e Græcis aliqui Dircion appellant, alij Strychnon, alij Manicon, alij Dorycnion, alij Calliada, Romani Apollinarē minorē, alij Vlticanā hærbā, aut opagine, Daci Cycolidē, Pœni Cacabū. Fruticat multis ramis, densis, lignosis, fractu contumacibus, pinguiū foliorū cotoneæq̄ mali similiū plenis, flore grādi, rubro, fructu in folliculis crocato, radice lōga, subrubro cortice vestita. Nascitur in saxis non procul a mari. Radicis core

tex, in vino drachmæ pōdere potus, somnificā vim habet, opio mitiorē. Semen vehemēter vrinā cit. Corymbi duodecī, hydropicis dātur. Si quid numero adijciatur, alienationem mentis faciunt. Remedio est aqua copiosa mulsa, potui data. Succus pastillis inseritur, & medicamentis quæ doloris leuamentum præbent. Decoctus in vino, si in ore contineatur, dentium doloribus auxiliatur. Radicis succus, cum melle illitus, oculorum hebetudines tollit.

De Manico solano. CAP. LXXVII.

Strychnon siue solanū Manicon, aliqui Persion, alij Thryon appellauere, alij Andron, alij Pentadryon, alij Enoron, quidā Orthogyon. Huic folium erucæ simile, maius aliquāto, satis ad spinam quam pæderota vocant, accedens. Caules a radice eximios emittit, decem aut duodecim vlnarum altitudine adolentes, caput in cacumine oliua maius, & latius, & vt platani pillula, hic futius, florem nigrum. Postq̄ eo exiit, racemus exit rotūdus, niger, denis aut duodenis acinis constans, similibus hederæ corymbis, vt vix mollibus. Radice firmatur candida, crassa, caua, cubitali. Gignitur in montibus vento perflatis, maritimis foueis, & vagis. Radix drachmæ vnus pondere pota ex vino, facit species vanas, imaginesq; non iniucundas, obuersari. Sed duplicatus hic modus, ad treis vsq; dies mētis alienationē affert. Triplicatus interimit. Remedio est aqua mulsa copiosius pota, & vomitione reiecta.

De Dorycnio. CAP. LXXVIII.

Dorycnion Crateuas Halycacabon, aut caleā vocat. Frutex oleæ nuper prodeunti, similis. Nascitur in petris uon procul a mari, ramis cubito minoribus, folijs oleæ similibus colore, minusculis, firmioribus, præter modum scabris, flore candido, filiquis in cacumine ceu ciceris, densis, rotūdis, quinis intus aut senis seminibus, exigui erui magnitudine, læuibibus, firmis, versicoloribus. Radix ad digiti crassitudinem & cubiti lōgitudinē adolefcit. Id somniferum esse constat. Copiosius haustum mortem adfert. Nec desuere, qui dicerent, semen in amatoria expeti.

De Mandragora. CAP. LXXIX.

Mandragoram aliqui circæum, alij Xerantes, aliqui antimion aut antimion, alij Bombochylon, nonnulli minon, n. ij.

DE MEDICINALI MATERIA

Aegyptij Apemum, Pythagoras anthropomorphon, alij Aloe-
 ten, alij Thridaciã, alij Cammaron, Zoroastres diamonõ, aut Archi-
 nen, Magi hemionos, aliqui Gonogeonas, Romani caninũ malum,
 alij terrestre malum, quidam antimelon, nonnulli dircaam, alij Cir-
 caam vocant, quoniam videatur radix ad amatoria conducere. Duo
 eius genera. Niger, quæ fœmina existimatur, Thridacias appellatus,
 angustioribus folijs, ac minoribus q̄ lactuca, graueolentibus, in ter-
 ra sparsis. Mala gerit luteis ouorum similia, pallida, odorata, in qui-
 bus semen veluti pyrorum. Radicibus inhæret binis, ternisue, inter
 se conuolutis, nigris foris, intus albis, carnofis, ingentibus. Verum
 is Mandragoras caule viduus est. Alter candidus, qui mas dicitur,
 nonnullis Norion vocitatus. Huius folia, magna, alba, lata, læuia vt
 Betæ. Mala q̄ alterius duplo maiora, colore in crocum inclinante,
 iucunde cum grauitate quadam olentia. Horum pomorum cibo, ali-
 quantum opiliones soporantur. Radix, alterius similis, maior, &
 candidior, orbata caule. Succus fit e cortice recentis radiceis tuso, &
 prælis subiecto, qui terendo coactus, fistili reconditur. Malis quoq̄
 succus depromitur, sed aliquanto ignauior. Delibratur radix, & tra-
 iectus lino cortex, ad vsum suspenditur. Aliqui radices in vino ad
 tertias coquunt, & defæcatum ius seruant. Cyathosq̄ vno vtuntur,
 in peruigilijs, & doloribus, & ante sectiones vñsionesq̄, ne sentian-
 tur. Succus duobus obolis ex mulso potus, vt Veratrum, per vomiti-
 ones bilem atram, pituitamq̄ extrahit. Verum potu largiore, vita
 adimitur. Medicamentis ocularibus, & his quæ dolores finiunt, pes-
 sis quoq̄ emollientibus, ammiscetur. Semioboli pondere inditus,
 menses & partus expellit. Subditus pro balano, somnificus est. Ra-
 dix ebur emollire fertur, quæ senis horis cum eo decocta fit, & ad ac-
 cipiendam quam effingere optaueris formam, ipsum facile præstat.
 Folia recentia conuenienter oculorum inflammationibus, & collectio-
 nibus, quas vlcera citarunt, cum polenta illinuntur. Duricias om-
 nis, suppurationes, strumas, & tubercula discutunt. Stigmata si-
 ne exulceratione delent, si quinis senisue diebus, sensim perfricentur.
 Folia seruantur in murijs, eisdem ad vsus. Trita radix ignibus sa-
 cris ex aceto, & serpentium ictibus ex melle aut oleo, medetur. Stru-
 mas atq̄ tubercula, cum aqua dissipat. Articulorum cruciatus, cum
 polenta sedat. Fit citra coctionem vinum e cortice radiceis, ad hunc
 modum. Ternæ minæ in vini dulcis metretã, conijciuntur. Datur ex
 eo terni cyathi, ijs qui secari aut amburi debent, vt ante dictum est. Si-
 quidem nullo tunc afficiuntur dolore. Sed veterno quodam pressi,
 torpescunt. Mala soporem afferunt olfactu, & etiam si mandantur.

Item expressus ex eis succus. Nimio tamen odore percussus, obmutescunt. Semen malorum potum vulvas purgat, appositumque cum sulphure ignem non experto. Rubra foeminarum profluvia sistit. Scarificatis multiphariam radicibus, erumpens lachryma, cauo vase recipitur. Est autem lachryma lacteo succo efficacior. Sed non ubique ut experientia docet, radices lacteum succum delachrymant. Alium tradunt esse mandragoram, nomine morion, in opacis iuxta specus enatum, folijs albi mandragorae, minoribus, albis, dodrantalibus, in orbem circum radicem. Quae mollis est & candida, paulo maior palmo, pollicemque crassitudine aequat. Tradunt eam in pane, ossa, obsoniove, drachmae pondere deuoratam, non memoriam modo, sed usum quoque rationis intercipere. Obdormiscit enim homo, eo fere quo comederit habitu, se sus impos, ternis quaternisve ex quo data est horis. Hac medici vtuntur, cum scindendi, vrendique necessitas adest. Antidotum esse volunt radicem cum manico solano potam.

¶ De Aconito. CAP. LXXX.

Aconitum aliqui Pardalianches, alij Cammoron, alij Thelyphonon, alij Myostonon, alij Therophonon vocant. Folia habet Cyclamini, aut cucumeris, tria aut quattuor, minora & subhirsuta, caulem palmo altum. Radix scorpis caudam aemulatur, & alabastri modo splendet. Torpescunt, ut fama est, scorpiones admota radice, stupentque. Qui rursus hellebori contactu, excitantur. Oculorum medicamentis leuandi doloris gratia adijcitur. Enecat pantheras, sues, lupos & feras omnes, in carnibus obiectum.

¶ De altero Aconito. LXXXI.

Est & alterum aconitum, quod aliqui Cynostonon, alij Lycostonon appellant, alij Cyamon leucon, Romani Colomestrum. Huius genera sunt tria. Vinum quo vtuntur venatores, alia duo in usum suum vertere medici. E quibus tertium, quod ponticum nominatur, magna ex parte in Italia montibus iustinis exilit, a priore distans, quoniam folia faciat effigie platani, crebriore diuisura, longiora, & multo nigriora. Caulem filicis, laeuem stylum cubitali altitudine aut ampliozem. Semen in siliquis oblongis recondit. Radices in modum squillae piscis scirrorum nigrescunt. Quibus ad venationem luporum vtuntur. Insertae siquidem crudis carnibus, et deuoratae lupos enecant.

DE MEDICINALI MATERIA

De Cicutā.

CAP. LXXXII.

C Oniō aliquibus ægynos, alijs Ethusa, alijs Apolegusa, alijs Dolia, alijs Amaurosis, alijs Paralyfis, nonnullis Aphron, Quibusdam Creidion, alijs Coeten, alijs catechomenion, alijs Abioton, alijs Absuedes, alijs Ageomoron, alij Timoron, alijs Polyanodinos, alijs Dardanis, alijs catapsyxis, Ostani Babathy, Aegyptijs Apemphi, Romanis cicuta appellatur. Caulē ædit geniculatum, vt fœniculi grandem, in cacumine ramosum, folia ferulæ, angustiora, graui odoratu. Umbellæ in summo prodeunt, flores quoq; albicantes, & semē aniso candidius. Radice non alta, concaua. Cicutæ letale venenum inest, suaq; vi refrigeratoria necat. Remedio est vini miraculi potus. Succus exprimitur cōtusis cacuminibus, priusq; semina & comæ siccescant, qui sole desatur in pastillos. Præcipuus ad mendendi rationem vsus est aridi. Miscetur collyrijs, quæ leuandi doloris gratia temperantur. Ignēs sacros, & vlcera quæ serpunt, illitu restinguit. Hærbā cum coma trita, & testibus circumlita, libidinum imaginationes in somno, cōpescit. Sed genitale resoluūt. Lac puerperarum mammis apposita extinguit. In virginitate mammas coerces, & increfcere non patitur. Pueris præstat vt eorum testiculi cibum non sentientes, intabescant. Efficacissima vis Creticæ, Megarenfis, mox Atticæ & in Chio & Cilicia nascenti.

De Taxo.

CAP. LXXXIII.

S Milax a Græcis, Taxus a Latinis appellatur. Arbor abietis magnitudine, & foliorum eiusdem figura. In Italia & Narbonensi Gallia Hispaniæ contermina nascens. Auiculæ quæ Italicæ taxi baccas deuorant, denigrantur, & qui ederint easdem homines, alui profluuiō corripuntur. Narbone tam præsentis est veneni, vt si qui dormiant sub ea, aut in eius vmbra subsideant, lædantur, & sæpenumero moriantur. Quare de taxo hæc traduntur, vt ab ea caueamus.

De Apocyno.

CAP. LXXXIIII.

A Pocynon aliqui Cynanchon appellant, alij Pardalianches, alij Cynomoron, alij Cynocramben, alij Cynodonon, alij Phaleon, alij Cynanchen, alij Oligoron, alij Hippomanes, alij Onistin, alij Ophioscorodon, alij Cynaricā, alij Elaphoscorodon, Magi paralyfin, Romani brassicam rusticam aut caninam. Frutex est paruis viticulis constans, male olentibus, fractu fere inuisibilis, folio hederæ, molliore tamen, & per extremum acutiore, viscoso,

gravi odore. Id luteo succo turget. Siliquæ ceu fabarum, digiti longitudine protenduntur. semine intus albo, duro, paruo. Folia cū adipe in panes coacta, canes, lupos, vulpes, & pantheras enecant in cibo data, & protinus eorum coxas resoluunt.

De Nerio seu Rhodendro. CAP. LXXXV.

Nerion aliqui Rhododaphnen, alij Rhodendron, alij Spon-
gion, alij Hæmostarin, Romani Rhododēdron, Lucani Ie-
manen, Aegyptij Scympham, Pœni Rhododaphnem ap-
pellauere. Erutex est vulgaris notitiæ, longioribus q̄ amygdala folijs,
asperioribusq̄, flore in rosam conformato, fructu nuci græcæ simili,
corniculato qui patefactus quādam flocorum speciem ostendit, Hy-
acynthi pappos repræsentantem. Radice longa, acuta, lignosa, gu-
stanti falsa. Nasclitur in amœnis, maritimis, annibusq̄. Flores & folia
mulis, afinis & quadrupedum plurimis venena sunt, hominum vero
contra serpentium morsus præsidia. E vino pota, eo magis ruta addita
imbecillæ etiam animantes, vt pœcus & capræ, si aquam bibât in qua
folia eâ maduerint, moriuntur.

De Fungis. CAP. LXXXVI.

Singulorum differentia duplex. Aut enim manduntur, aut per-
niciales sunt. Multis de causis venenosi gignuntur. Si enim
clauus ferreus, in quo sit rubigo, aut panni marcor adfuerit.
Aut si iuxta serpentis cauernam, arboreseve, quæ pariunt noxios fru-
ctus erumpant. Continent nescio quod strigmentum concretamq̄ pi-
tuitam, terraq̄ eruti, q̄ celerrime computrescunt, atq̄ marcore vi-
tiantur. Sed qui veneno imbuti non sunt, suauem in iuribus gratiam
habent. Largius tamen sumpti nocent, & ægrius concocti strangu-
lant, aut choleram morbum citant. Remedio est nitri potus, aut li-
xiuium cum acida muria, aut feruescētæ satireiæ aut Origani iuscu-
lum. Debellatur etiam gallinacei fimi potu ex aceto, aut eiusdem delin-
ctu cum melle multo. Corpus alunt, sed ægre dissoluuntur, cum ma-
gna ex parte integri ipsi, cum recrementis alui reiciantur.

De Colchico. CAP. LXXXVII.

Colchicon aliqui Ephemeron, Romani agrestem Bulbum
vocant. Autumni exitu florem ædit croci, candicantē, ab eo
tempore, folia bulbi, sed pinguiora, caulē palmo altū, ferentē
ruffum semen, radicem foris e nigra ruffescentem, quæ delibrata, candi-
da & mollis spectatur. Lacteo succo madet, atq̄ gustatu dulcis inueni-
tur. Bulbus mediam habet rimam, fissuramq̄, qua flos erumpit. Pluri-

DE MEDICINALI MATERIA

num in Messenia, & Colchis, enascitur. Ea comesa, fungorum more, strangulando enecat. Hanc autem depinximus, ne a quoq̄ imprudenter, pro bulbo deuoretur. Miram enim incautis voluptatē affert. Remedia sunt eadem quæ fungis. Bubulum etiam lac potum auxiliatur. Itaq̄ cum adfuerit, non aliud desideratur auxilium.

De Ephemero. CAP. LXXXVIII.

Ephemeron aliqui syluestre Irin appellant. Folia habet Liliij, sed tenuiora, caulem parem, florem candidum, amarum, semen molle, radicem vnam, digitali crassitudine, longam, adstringentem, odoratam. Nascitur in syluis & opacis. Huius radix dentibus præcipua, si decocto colluantur. Folia in vino cocta, discutiunt tumores, & tubercula, quæ nihil adhuc humidi contraxerunt.

De Alfinæ. CAP. LXXXIX.

Alfinen aliqui Anthyllion, alij Myortochon, alij Myrtosplenon, Romani Muris auriculam, Pœni Labatholabat, nō nulli myosota vocat, quoniam muscutorum aures folia imitantur. Lucis opacisq̄ gaudet, vnde alfine dicta est. Hæc erat eadē quæ Helxine, nisi folijs minor, minusq̄ hirsuta esset. Cum teritur, odorē cum cumis reddit. Vim refrigerandi adstringendiq̄ obtinet. Oculorum inflammationibus cum polenta illinitur. Succus aurium doloribus infunditur. Quin & emendat omnia quæ helxine idest muralis hærbæ.

De palustri Lente. CAP. XC.

Lens palustris quam agriam aliqui, alij Epipteron, Romani Viperalem vacant. Inuenitur in aqua non fluente, muscus lenticulæ similis, refrigeratoriæ naturæ. Propter quod conuenienter collectionibus, igni sacro, & podagris, illinitur per se, & cum polenta. Glutinat & procidentia puerorum interanea.

De semperuino seu Sedo magno. CAP. XCI.

Aizoon maius, aliqui Aithales, alij Ambrosion, alij Chryspersmon, alij zoophthalmon, alij Bubophthalmon, alij Stergethron, alij Aeonion, alij Aichryson, alij Olochryson, non nulli Chrysanthemion, alij Protogonon, alij Boron, alij Notion. Magi Paronychiam, alij Chrystitin, Romani ceriam cuspiã, aut iouis caulem nominant, alij Leapetes, alij Sedum maius, Aegyptij Pamphanes. Semperuiuum ideo nominatur, quoniam perpetuo folia vireant, cuius caules cubiti altitudinem implent, interdum excedunt, pingues, crassitudine pollicari, virētes, Characiæ titimali modo isecti, folia carnosa, longitudine pollicari, in cacumine linguæ similia, alia in terram conuexa, alia in capite stantia inuicem, ita vt ambitu, effigiem imitent.

tur oculi. Nascitur in mōtibus, & testaceis. Supra domicilia etiam feritur. Eius vis refrigerare & adstringere. Medentur igni sacro, nomis, vlceribus quæ serpunt, oculorum inflammationibus, ambustis igni, podagris per se, & cum polenta illita folia. Succus capiti, in doloribus cum polenta aut rosaceo perfunditur. Datur in potu contra phalangiorum ictus, dysenteriam, aluiq; profluvia. Tetetes tineas potus in vino excutit. Subditus in vellere, mulierum abundantiam sistit. Succus oculorum lippitudinibus, sanguinis vicio conceptis, inungitur.

De minore Semperuino. CAP. XCII.

Aizoon paruum, alij Petrophyes appellant, alij Brotion, alij Theobrotion, alij Crobysson, alij Chimerinen, alij Cerauniam, Romani Vitalem, alij Semperuiuum, Aegyptij Eriyceltam. In petris, parietinis, & macerijs, necnon scrobibus opacis nascitur, caulibus ab vna radice multis, tenuibus, crebro foliatis, exilibus folijs, rotundis, pinguibus, mucronatis, caule a medio emicante, palmum alto, vmbellam hærbidosq; flores & tenues gerente. Folia eisdem cum priore, viribus prædita sunt. Semperuiuum quod tenui constat folio, aliqui aizoon paruum, alij Petrophyes, alij Aizoon syluestre, Romani Semperuiuum minus, appellant. Tertium videtur semperuiui genus, quam aliqui Andrachnen agriam, aut Telephion vocauerunt, Romani illecebram, pusillis crassioribusq; folijs, hirsutis, portulacæ proximis. Vis ei excafactoria, acris, exulcerans. Illita cum axungia strumas discutit.

De Veneris vmbilico. CAP. XCIII.

COtyledon aliquibus Cymbalion, alijs Scytalion, alijs Cepos Aphrodites, alijs terræ vmbilicus, alijs Stæchis, alijs Stergethron, Latinis vmbilicus veneris dicitur. Folio est in acetabuli formam tornato, ineuidenter concauo, breui in medio cauliculo, in quo semen inest, radice oliuæ modo rotunda. Succus cum vino circumlitus, instillatusve, asperam carnis excrescentiam constringentem os vuluæ, reprimat. Inflammationibus, sacris ignibus, strumis, pernionibus, illitu auxiliatur. Stomachi ardorem refrigerat. Folia cum radice comesa, calculos frangunt. Vrinam cient. Hydropicis ex melle dantur. Hærbæ vtuntur ad amatoria.

De altero veneris vmbilico. CAP. XCIIII.

Est et alterum genus eiusdem, cymbalion aliqui vocant, pinguis folijs, latioribus, ligularum modo densis, circa radicem ambitum oculi describentibus, vt in maiore Semperuiuo, adstringentis gustus, cauliculo tenui, in quo flores & semina hyperici, radice maiuscula, Facit eadem, quæ semperuiuum.

DE MEDICINALI MATERIA

¶ De Vrtica. CAP. XCV.

A Calyphen aliqui Cniden, alij Adicen, Latini Vrticam, Aegyptij Selepfion, Daci Dyn appellant. Acalyphen etiam alteram aliqui Cniphem, Romani Vrticam mollem vocant. Duo eius genera. Syluestris asperior, latioribus, nigrioribusq; folijs, semine lini, sed minore. Altera non aequè aspera, minuto semine. Folia vtriusq; illita, canis morfibus addito sale medentur. Gangrænas, carcinomata, sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, item luxata, panos, tubercula, parotidas, suppurationesq; sanant. Lienosis cum cærato imponuntur. Faciunt ad profluuium narium cum succo trita, & narium indita. Menfes ciunt, eadem recentia detrita cum myrrha, & imposita, Procidentes vuluas, contra du resilere cogunt. Semen potum ex passo, venerem stimulat. Vuluam aperit. Cum melle delinctum, orthopnoeæ, lateris & pulmonum inflammationibus, prodest. Thoracem expurgat. Erodentibus medicamentis ammiscetur. Cocta cum conchis folia, aluum emolliunt. Vrinam mouent. Inflationes discutunt. Decocta cum ptisana, vitia pectoris extrahunt. Mulierum menfes euocant, cum myrrhæ modico pota. Inflammatione turgentem vnam, gargarizatus succus reprimat.

¶ De Galiopfi. CAP. XCVI.

G Aliopfis, aut vt alij Galeobdolon, vel Gallephos, Aegyptijs Aetopi, Latinis Vrtica labeo dicitur. Frutex in totum caulem & folia habet vrticæ, læuiora, & quæ grauem odorem trita reddant. Flore purpureo, tenui. Nascitur circa sepes, ædificia, ac semitas, vbique. Folia, caules, semen, succusq; duriciam & carcinomata dissipant. Strumas, panos, & parotidas discutunt. Oportet bis in die tepidum ex aceto cataplasma imponere, & eius decocto fouere. Ad putrescentiam, gangrænas, & nomas, cum sale efficaciter illinuntur.

¶ De Gallio. CAP. XCVII.

G Allion huc vt alij Gallacion, aut Gallerion, nomen exco traxit, & in contrahendo late, coaguli vicem impleat. Ramulum foliumq; habet a parinæ simillimum, rectum, florem in cacumine luteum, tenuem, odoratum. Flos igni ambustus illinitur. Sanguinis profluvia sistit. Cærato rosaceo Gallion ammiscetur, in solutum vsq; dum albescat. Lassitudines reficit. Radix venerem concitat. Nascitur in palustribus.

¶ De Senetione. CAP. XCVIII.

T Rigeron a Græcis vocatur, a Latinis hærbulum aut senetio, alias Erechites. Cauliculo est cubitali, sub rubro, folijs continuis, diuisura cruce, sed minoribus multo, luteis floribus

qui celeriter difsecti, vanescūt in pappos. Nomen vero sibi v̄dicauit, quoniā flores capillorū ritu, vere canescāt. Radice superuacua. Nascitur maxime in macerijs, & circū oppida. Folia cū floribus refrigerant. Quare illita cum vini modico, vel per sese, testium & sedis inflammationes sanant. Quin & ex manna thuris medentur, cum reliquis vulneribus, tum ijs quæ nerui accoeperunt. Illiti cum aceto pappi, idem munus præstant. Verum recentes epoti, strangulant. Totus caulis si coctus in passo potui detur, stomachi dolores a bili contractos, persanant.

De Thaliastro. CAP. XCIX.

Thaliatron folia Coriandri habet, pinguiora paulo, caulem rutæ, in quo folia. Quæ trita, illitu antiqua vlcera ad cicatricem perducunt. Nascitur maxime in campestribus.

De marino Bryo. CAP. C.

Marinum Bryon, aliqui Balaryin, alij Iranen vocant. Nascitur in scopulis testaceisq; haud procul a mari, gracile, capillaceum, caulis expers. Præcipua ei spissandi vis, & collectiones cohibendi, & podagras, quas refrigerare opus fit.

De Fucō marino. CAP. CI.

Fuci marini generibus, quoddam latum, & alterum sublongius, & rubens. Tertium candidum, nascens in Creta, floridum valde, quod nulla corruptionis labe polluitur. Omnia vim habent refrigeratorem, non podagræ modo, sed etiam inflammationibus, in cataplasmatibus efficaciter vtilis. Verū ijs vti humidis conuenit, priuſq; exarescant. Nicander, puniceum aduersus serpentes dedit. Hoc fucō quidam putant, mulieres suum colorem mentiri. Cum tamen sit radícula eiusdem nominis, qua sese fucant.

De Potamogetone. CAP. CII.

Potamogetō alias Stachyites, apud Aegyptios Etheuchis, Latine fatalis dicitur, folium betæ simile, hirsutum, paululum supereminēs extra aquam. Refrigerat & inspissat. Foliū pruriginibus vtile. Et contra veterum vlcerum nomas. Nomen ex eo inditum est, q̄ palustribus & aquis enascatur.

De Stratiote. CAP. CIII.

Stratiotes in aquis nascens, aliquibus fluuiatilis Stratiotes nūcupatur, Aegyptijs Tibus, Magis Aeluri sanguis. Aquis supernatat, & sine radice viuit. Vnde cognomentum traxit. Hærbæ semper uiuo similis, ni maiora haberet folia. Quæ refrigerant. Sanguinē qui defluit a renibus, pota sistūt. Vulnere quæ inflammationem minantur, intumescere non sinunt. Ignibus sacris & tumoribus

DE MEDICINALI MATERIA

ex aceto illinuntur.

¶ De Tratiote Chiliophyllo. CAP. CIIII.

S Tratiotes Chiliophyllos, exiguus frutex, palmi altitudine, aut amplius assurgit. Folijs auicularum pennas imitantibus, breui admodum disse&oq; foliorum exortu. Folia syluestre cuminum simulant, præsertim breuitate, atq; scabricia, breuiora paulo, densiore umbella, & plenior. Surculos in cacumine gerit exiguos, & capitula in modum aneti, flores paruos, candidos. Nascitur in asperis agris, præcipue circa semitas. Eximij vsus ad vlcera vetera, recentiaq; profluentem sanguinem, & fistulas.

¶ De Verbasco. CAP. CV.

P Hlomon Græci, Latini verbasco vocant. Differentiam duplicem habet, nigrum & album, in quo mas & fœmina intelligitur. Fœminæ igitur folia sunt brassicæ, pilosiora multo, & latiora, candida, caulis albus, cubitalis, aut amplior, subhirsutus, flores albi, aut ex luteo pallefcentes, semen nigrum, radix longa, acerbâ, crassitudine digiti. Nascitur in campestribus. Verbasco qui mas appellatur, oblongius, albis folijs & angustioribus, tenui caule. Sed nigrum profus albo simile esset, nisi nigriore latioreq; cõstaret folio. Syluestre folia fert saluix, altas virgas, & lignosas, & circa eas ramulos quales Marrubium, flores luteos, auræmulos. Sunt & Phlomides duæ, hirsutæ, rotundis folijs, humiles. Tertia Lychnitis appellatur, ab alijs autem thryallis, folijs ternis, aut quaternis, vel paulo pluribus, crassis, pinguibusq; apta ad lucernarum lumina. Radix priorum duarum adstringit, quare quod magnitudine ludicrum talum æquet, in alui profluuio, conuenienter ex vino datur. Decoctum ruptis, cõuulsis, fractis, antiquæ tussi, auxiliatur. Dëtiũ dolorem collutione mitigat. Verbasco cui flos aureus, capillos tingit. Et quocunq; abijciatur, blattas in se contrahit. Cocta in aqua folia, aduersus tumores, inflammationes oculorum, syderata vlcera, ex vino & melle illinuntur. Cũ aceto quoq; vulneribus medentur. Contra scorpionum ictus, auxilio est. Syluestris folia ambustis igni, sunt cataplasmata. Aiunt in folijs eius, quam fœminam dicimus, aridos ficus omnino non putrescere.

¶ De Aethiopide. CAP. CVI.

A Ethiopis folia habet verbasco similia, perq; hirsuta, densaq; in orbem circa radicem imam redacta, caulem quadrangulum, scabrum, similem apiastro, aut arctio, multis concauum alis, semen erui magnitudine, geminum, in vno conceptaculo, radices numerosas, longas, plenas, glutinosas gustu, quæ siccæ nigrescunt duranturq; vt cornua possint videri. Plurima nascitur in Ida monte Troadis.

& in Messenia. Auxiliatur purulentis excreationibus, Ischiadicis, pleuriticis, arteriæ scabricijs, decocta radix & pota. Quin & cum mel le. eclegmatis vicem præbet.

¶ De Arctio.

CAP.

CVII.

A Rctio aliqui potius Arcturon vocant. Similis est verbasco folijs, nisi quod hirsutiora & rotundiora sunt, caule longo, molli, semine cumini, paruo, radice tenera, alba, dulciq;. Decocta cum semine radix in vino, dentium dolorem mulcet, si continetur ore decoctum. Ambusta pernionesq; fouentur eodem. Bibitur aduersus coxendicum dolores, & stranguriam e vino.

¶ De Personata.

CAP.

CVIII.

Persona alij Profopida, alij Profopion, alij Aparinen, Latini Personatam, aut Lappam appellant. Folia habet maiora etiã cucurbitis, & hirsutiora, nigriora, & crassiora, caulẽ albicans tem, quanq; & interdum vidua caule reperiatur, radice intus candida, foris nigra. Hæc drachmæ vnus pondere pota, cum pineis nucibus, purulenta & cruenta extussientibus auxiliatur. Trita dolores in artubus, astrictius vinctis illitu sedat. Folia vtiliter antiquis vlceribus illinuntur.

¶ De Petasite.

CAP.

CIX.

Petasites pediculus cubito maior, crassitudine pollicis, a quo prægrande folium, galeri modo amplum, ceu fungus dependet. Contra phagedænas, & vlcera quæ cacoethe vocant, effi caciter illinitur.

¶ De Epifaetide.

CAP.

CX.

Epifaetis ab alijs Helleborine, aut Borion, vocatur. Parua hærbas, fruticosa, exiguis folijs. Iocineris vitijs vtilis, & contra venena pota.

¶ De Capno seu fumaria.

CAP.

CXI.

Capnon, aliqui Corydalion, aut Corion vocat, alij syluestre Coridalion, alij Capnon in hordeis, alij Capniten, alij Marmariten, alij Capnogorgion, alij Chelidion micron, alij Peristerion, alij Cantharida, alij Chalcocri, Romani Fumariam, Aegyptij Tucin. Fruticosa hærbula est, prætenera, Coriandri similis, folijs candidioribus, vndiq; numerosis, cineracei coloris, flore purpureo. Huius succus claritatem facit oculis, delachrymationemq;. Vnde nomen traxit. Illitus cum gummi, euulsas palpebras renasci prohibet. Cõmanducata hærbas biliosam vrinam trahit.

DE MEDICINALI MATERIA

De Loto vrbana. CAP. CXII.

Lotum vrbanam alij Triphyllon, alij Libyon, alij Tripodion, alij Tribolion vocant. Nascitur in hortis. Extractus succus, addito melle, oculorum argema, nubeculas, ceterasq; caligines discutit.

De Syluestri Loto. CAP. CXIII.

Syluestris Lotus, quam aliqui Libyon, alij Triphyllon, Romani Trifolium minus appellant. Plurimum in Libya gignitur, caule cubitali, & sæpe maiore, alis multis, folijs Trifolij pratensis, semine sænigræci, multo minore, gustu medicato. Vim calfaciendi & leniter adstringendi obtinet. Vitia cutis in facie, maculasq; cum melle peruncta expurgat. Trita per se, aut cum malua; semine, in vino aut passo bibitur aptissime, contra dolores, qui vesicam male habent.

De Cytisso. CAP. CXIII.

Cytissus, quem aliqui Telinen, alij Lotum magnum, alij Triphyllon, Romani Trifolium maius appellant, Frutex est albus in totum, vt rhamnus, ramos spargens cubito longiores, folia sænigræci, aut loti trifolia, minora, dorso medio prominente. Ea digitis trita erucam olent, gustataq; cicer sapiunt. Folia refrigerant. Tumores inter initia discutunt, si cum pane trita illinantur. Decoctum potu vrinam ciet. Nonnulli quod apes alliciat, prope aluearia serunt.

De Aegyptia Loto. CAP. CXV.

Est & in Aegypto Lotus, quæ aquis provenit, plana irrigantibus, caule fabæ, flore paruo, candido, Lilio simili, quem tradunt occidete sole comprimi, occludiq; ad ortum autem aperiri. Adduntq; caput ipsum vespera aquis condi, & ad exortum solis emergere. Caput quale papaueris, maximum, & intus grana ceu milij, quæ Aegyptij exiccant, & in panes cogunt. Radicem loto hæc habet, mali cotonei similitudine, quæ cruda coctaq; māditur. Decoctaq; lutei oui speciem exhibet.

De Millefolio. CAP. CXVI.

Metriophyllon alij Melophyllon, alij Stratioticen, alij Achillion, Latini Millefolium vocant, aliqui Supercilium veneris, Galli Beliocandas. Caulis est tener, indiuiduus, vnica nixus radice, plurimis folijs, sæniculo similibus. Vnde nomen accepit. Caulis flauescit, prædësus, ac veluti ex industria delinatus. Nascitur in palustribus. Vulnere recentia ab inflammatione vindicat. Si vel viride, vel siccum ex aceto, oblinatur. Præcipitatis cum aqua & sale datur.

Myrthis quam alij Myrrham, alij Conilen vocāt, simillima est cicutæ, caule folijsq;. Radix ei oblonga, mollis, rotunda, cibo non insuavis. Quæ pota in vino, phalāgiorum moribus auxiliatur. Cit menstrua & partus. Subuenit & phthificis cocta in forbitione. Aiūt quoq; eamdem bis die terve potā ex vino, in pestilētia salutare esse, & ne morbi contagia sentiantur, obstare.

Myaeron aliqui Melampyron vocāt, Hærbæ est surculacea, folijs rubiæ, pallidis, tripedanea. Semē oleosum, collo simile. Quod cōtustum igni torrent, perunctisq; virgis ad lucernarum lumina vtūtur. Hoc pingui, scabricias corporis læuigari, atq; expoliri, constat.

Onagra siue Onothera, aut Onuris. Frutex est arboris instar, prægrandis, amygdalino folio, Lilio non dissimili, flore roseo, magno, radice candida, pusilla, cum siccata est vinum olēte. Nascitur iu montibus. Aqua in qua radix maderit, in potu data, feras mitigat & cicures facit. Illitu quoq; tetra vlcera mulcet.

Erission aliqui Buglossum magnum vocant, Romani Spinā mollem. Caulis est tener, duorum cubitorum, triangulo similis, anguli spinosi, per interualla molles, folia buglossi similia, maiora, subcandida, modice hirsuta, partibus extremis aculeata, cacumē caulis orbiculatum, hispidum, in quo capitula purpurea, quæ soluuntur in lanugines. Radicem huius loco laboranti adalligatam, dolores varicum sedare Andreas scripsit.

Aster ab aliquibus Bobonion appellatur, ab alijs Astericos, alijs Asterion, quibusdā Hyophthalmon. Romanis inguinalis. Dacis Rathibis. Cauliculus lignosus, florem in cacumine habens purpureum, luteumve, & in ambitu diuisum anthemidis modo capitulum, pusilla in eo circa caulem folia, stellæ modo radiata, oblonga, hirsuta. Feruenti stomacho, oculorum inflammationibus, procidæ sedi, ac inguinibus illitu auxiliatur. Tradūt purpureum florem, si ex aqua bibatur, anginis, & pueris comitiale malum sentientibus, opitulari. Inguinum inflammationi recentem illinire conuenit. Si aridus flos sinistra dolentis manu decerpatur, & inguinibus adligatur, dolore liberat. Stellares huius radij noctu splendent, quapropter qui ignari antea non viderunt, esse inane simulacrum arbitrantur. Mea

DE MEDICINALI MATERIA

dijs faxis & asperis exit. Inuenitur autem ab opilionibus. Crateus rhizotomus hæc de ea refert, si viridis cum axungia vetere tūdatur, cōtra rabioforum morsus, turgentia guttura proderit. Suffitu quoq; serpentes fugat.

De Isopyro. CAP. CXXII.

Isopyron aliqui Phasiolon ob similitudinem vocant, quoniam foliū, quod est aniso simile, in pāpinos torquetur. Capitula sunt in summo caule, tenuia, plena seminis, melanthij gustū imitantis. Contra tussim, & cætera pectoris vitia, semen ex aqua mulsa bibitur. Hepaticis & sanguinem excreantibus vtile.

De Viola purpurea. CAP. CXXIII.

Violā purpureā, aliqui Dasydion, alij Priapeion, alij Ion sylvestre, alij Cybelion, Romani Violam purpureā vocant. Foliū habet hedera minus, tenuius ac nigrius, nec multo dissimile. Cauliculus a radice prodit, in quo flosculus, suauiter olens, purpureus. Opacis & asperis nascitur. Refrigerandi naturam habet. Folia per se & ex polenta illinuntur aprissime, stomacho æstuanti, & oculorum inflammationibus, sediq; prociđēti. Aitū quod purpureū est in flore, anginis & comitialibus auxiliari, maxime pueris, in aqua potum.

De Caucalia. CAP. CXXIII.

Caucalia quæ leontice vocatur, folia fert magna, alba. E quibus medius caulis emicat, rectus, albus, florem ferens robori aut oleæ similem. Radix in vino madefacta vt tragacantha, delinſtu aut māducatu per se tussibus, scabricijs arteriæ, medetur. Grana quæ post excussum florem innascūtur, trita & cum carato illita, faciem erugant, & cutem extendunt.

De Bunio napi genere. CAP. CXXV.

Bunion aliqui Aton, alij Actinen, alij Anemosphoron vocant. Magi Paradacry, Aegyptij Ersonen, Romani Scopā regiam, Aphri Zigar, nonnulli Thepso. Caulem ædit quadrangulum, digiti longitudine, in quo ramuli minutis folijs ac floribus scatent, folia proxime radicem apio similia, lōge tenuiora, cōriandrinis proxima, flores aneti, semen odoratū, hyoscyamo minus. Vri nam ciet. Excalfacit. Secundas euocat. Lienis, vesicæ, renibus, vtile. Tā humidi, q̄ ficci, expressiq; succi caulibus folijs radicibusq; vsus inualluit ex aqua mulsa.

De Pseudobunio. CAP. CXXVI.

Pseudobunion palmi altitudine fruticat, in Creta folia ramulosq; napi ferens, acri gustu. Tormina, atq; stranguriam, laterumq; dolores, sanant quaterni ramī eius poti in aqua. Illiti

quoque cum sale & vino, tepentes, anginam discutunt.

¶ De Chamæcisso. CAP. CXXVII.

Chamæcissos, alio nomine Chamæleuce, alio Cissos acarpus, aut terræ corona, aut Selinitis, Latine hedera pluuiatica dicitur. Folio est hederæ, tenuiore, longiusculo, ramulis quibus senisve, dodrantalibus, foliosis, flore violæ albæ simili, candidiore, ac tenuiore, gustu supra modum amaro, radice tenui, cãdida, inutili. Nascitur in cultis. Bibunt conuenientissime ischiadici folia, tribus obolis in aquæ cyathis tribus, tricenis quadragenisve diebus. Eodẽ pota modo senis aut septenis diebus regium morbum purgant.

¶ De Chamæleuce. CAP. CXXVIII.

Chamæleuce lumborũ doloribus propicia est, hærba virens, incuruis folijs furculisque, flore rosaceo.

De Buglossò seu lingua bubula. CAP. CXXIX.

Buglossum Magi ælurigonon, Osthanes tranochi, Aegyptij Befor, Romani liguã bubulã, alij libaniũ, Pœni Anafanaph vocãt. Nascitur in cãpestribus & vaporosis. Iulio mense colligitur. Ait eã quæ tres tyrsos emittit cũ semine & radice tritã, potãque contra tertianos rigores prodesse, quæ quattuor ad quaternos. Ea in vino decoquitur. Hærba abcessibus vtilẽ esse volũt. Verbasco simile est, folium in terra sparsum, nigrius, asperum, bubulas imitãs linguas. Quod in vinum deiectum, animi voluptates auget.

¶ De Cynoglossò. CAP. CXXX.

Cynoglosson alij Phytton, alij Caballation, alij Splineion, alij Scolymon, Romani Liguã canis, aut caninã appellãt. Folia latifoliã plãtuginis habet, arctiora, minora, lanuginosa. Cauda vacat, & humi sternitur. Prouenit in sabuletis. Folia cũ suillo adipe veteri, medetur morbis canũ, alopecijs, & ambustis. Emollit aluũ, decoctum hærbae ex vino potum.

¶ De Phyteumate. CAP. CXXXI.

Phyteuma folia habet radiculã, copiosum semen, perforatum radicem paruam, per summa terræ nitentem. Quã ad amatoria conuenire nonnulli scriptum reliquerunt.

¶ De Leontopodio. CAP. CXXXII.

Leontopodion alij Zoonychon vocãt, alij Aetonychon, alij Cemos, alij Damnamenẽ, alij Idiophytõ, nonnulli Phytobasilã, alij Crossiõ, alij Crossophthoon, Magi Sãguinẽ Crocodili, alij Crocomeriõ, Aegyptij Daphnoenen, Romani Minerciũ, alij Palladiũ, alij flãmulã. Digitalis est hærbula, folia ferẽs agusta, longitudine ternũ quaternũve digitorũ, hirsuta. Quæ iuxta radicẽ spissiore

DE MEDICINALI MATERIA

flocco canescūt. Capitula in summo caule quasi dissecta, flores nigri, semen vsq̄ adeo spissa lanugine inuolutū est, vt s̄ape fallat. Radice parua cohæret. Quam tradunt appensam ad amatoria prodesse, & tubercula discutere.

¶ De Hippoglosso. CAP. CXXXIII.

Hippoglosson aliqui & id antirrhinon, alij Anarrhinon, nōnulli lychnida agriā vocāt. Frutex est folia habēs rusci figura, & spinosam comā, & in sūmo ceu linguas e folijs exeūtes, Capitis dolore corona ex comis imposita minuit. Malagmatis radix succusq̄ ammiscetur.

¶ De Antirrhino. CAP. CXXXIIII.

Antirrhinon alij Anarrhinon, nonnulli Lychnida agriā appellāt, h̄erbā caule & folijs anagallidi similē, flore albæ violæ, purpureo. Ideoq̄ syluestris anagallis nominata est, semine vituli nariū. Tradunt perunctos ea, cū cyprino oleo aut lilino, venustiores fieri, nec vllō medicamento lædi posse, si quis appensum gestēt.

¶ De Catanace. CAP. CXXXV.

Catanace aliquib⁹ Dānamete, alijs Dionysias, alijs Thyrsiō, alijs Demos, alijs Cemos, alijs Crotion, Magis Archaras, alijs Arcopus, Romanis h̄erbā filicula, alijs Datisca, Dacis Caropithla, dicitur. Ex eo genere vna, folia coronopi habet lōga, radicē iūci modo prætenuē, capitula sēna, septenave, in quibus erui semen inest. Arescens in terrā flectitur, & se contrahit ad speciē vnguiū milui exanimati. Altera mali paruæ magnitudinē explet, radice exigua, colore figura & magnitudine oliuæ, folijs mollibus, diuisis, humi prostratis. Semen vt cicer in ramis dependet, multis foraminibus perforatum. Vtrāq̄ narrāt in amatoria expeti. Thessalicæ mulieres his vt traduntur.

¶ De Tripolio. CAP. CXXXVI.

Tripolion aliqui Psyche, alij Merida, alij Potamogitona, alij Stachyten, Romani Calliū marē nominant. In marinis nascitur locis, quæ allidit vnda, recedēsq̄ dimittit, neq̄ in mari neq̄ in secco, folio glasti latiore, arido, palmeo caule, in mucrone diuiso. Eius, vt tradunt, flores colorē ter in die mutant. Mane cādidi, meridiē purpurei, sero punicei, cōspiciuntur. Radice alba, odorata, calidi gustus. Quæ drachmis duabus in vino pota, aquā vrināq̄ per aluū extrahit. In medicamenta digeritur, quæ venena arcent.

¶ De Adiāto. CAP. CXXXVII.

Adiāton, alij Pollytrichon, alij Callitrichō, alij Trychomanes, alij Hebenotrichon, alij Argion, alij Corion enygron. Aegyptij Epier, Romani Cincinalem, alij terræ capillum, alij Superciliū terræ, Daci Phithophthethela vocant. Pusilla gerit folia, similia coriandri, serrata. Cauliculi quibus exoriuntur, nigro colo-

re nitent, prætenues, palmum alti, folijs filicis, admodum exilibus, radice superuacua. Neq̄ caulē neq̄ fructū, neq̄ florē profert. Decoctum hærbae potū prodest, spiradi difficultati, suspiriosis, lienī, & felle suffusis, & vrinae difficili. Calculos frangit. Aluū sistit. Serpentium moribus auxilio est. Contra stomachi fluctiones in vino bibitur. Secundas ciet & menstrua. Sanguinis reiectiones inhibet. Contra serpentū morsus crudū illinitur. Alopecias densat. Strumas discutit, furfures in facie, & manantia capitis vlcera, ex lixiuio emendat. Defluentes capillos cōtinet, cum ladano & myrtino, & susino, aut hyssopo vinoq̄. Decoctū eius cum lixiuio & vino infusum, idē præstat. Coturnices & gallinaceos pugnatiores facit, in cibos eorū additū. Seritur gratia utilitatis pecorum. In spelūcis, vmbrosis, & palustribus, circa parietum aspergines, & fontium specus enascitur.

De Fidicula seu Trichomane CAP. CXXXVIII.

Trichomanes aliqui Pterion, alij Opteron, Romani Capillarem, alij Pinulam, alij Fidiculam, nonnulli & eā adianton appellāt. Nascitur eisdem in locis quibus adianton, filici simile, sed exilius, folijs lenticulæ, tenuibus, in ordinem vtrinq̄ digestis, aduersis inse, ramulis acerbis, fusco colore splendidibus. Eadem quæ & adianton præstare posse constat.

De Xanthio & lapa. CAP. CXXXIX.

Xanthion aliqui Phasganon, alij Antithesion, alij Chascanon, alij Choeradolethron, alij & hanc Aparinā nomināt. Latini Lapam. Nascitur læto & pigui solo, & lacubus exiccatis, caule cubitali, anguloso, pingui, prodeūtibus ex eo crebris alis. Folia atriplicis habet insecta, nasturtium odore imitātia, fructum grādis oliuæ modo rotundum, & vt platani pilula spinosum, qui contactu vestibus adhærescit. Is ante collectus q̄ perfecte siccescat, tunditur, & fistili vase reconditur. Flauos autē facit capillos, si acetabuli instar tepida aqua madescat, mox caput nitro ante perfriktum illinatur. Alij in vino tundūt, & ita asseruant. Semen aptissime tumoribus imponitur.

De Auena. CAP. CXL.

Agilops aliquibus fitospelos, alijs Siphō, alijs Bromos, Romanis Auena dicitur. Hærbula folia tritici habens, sed molliora, in summo capite semina bina ternave, rubra, quibus aristæ quali capillaceæ, exeūt. Illita cum farina hærba ægilopijs medetur. Duricias discutit. Succus farinae ammixtus, siccat & eorūdem gratia reponitur.

De Bromo Auenæ genere. CAP. CXLI.

Bromos hærba quam aliqui Siphonion, alij Acropselon vocant, Auenæ similis est, exiccatoriam vim habens. Deco-

DE MEDICINALI MATERIA

quitur cum sua radice in aqua ad tertias, & iuri colato par modus mellis adijcitur, rursus incoquitur, dum liquidi mellis crassitudo fiat. Linteum eo humore imbutum, & naribus inditū, contra graueolentiam vlcerum efficax est. Aliqui tritam aloen addunt, & eo modo vtūtur. Cum ficcis rosīs cocta in vino, grauem oris halitum emendat.

De Glauce. CAP. CXLII.

Glaux cytho & lēticulæ folijs similis, quæ supernē virēt, auerſa; candidiora ſpeſtantur. Ramuli a terra exiliunt quini ſenive, tenues, ab radice dodrātem alti. Flores ceu violæ albæ purpurei exeunt. Nascitur iuxta mare. Coquitur cū hordeacea farina, ſale & oleo in ſorbitione, ad reuocandam extincti lactis vbertatem.

De Polygala. CAP. CXLIII.

Polygala palmi altitudinē petit. Folijs lēticulæ, gūſtu adſtriſto, quæ pota lactis abundantiam facit.

De Oſyri. CAP. CXLIIII.

Oſyris frutex eſt niger, lentus, ramulos ferens tenues, & in his folia quaterna, quina ſenave, ceu lini, nigra in initio, dein colore mutato ruſcentia. Decoſtū eius potū iuuat arquatōs.

De aſpera Smilace. CAP. CXLV.

Smilax aſpera ab alijs Epatitis, alijs Lycantheſmon, alijs Cynosbaton, alijs Anicetō, alijs Heliophytō, alijs Anatolicō, alijs Dyticō alijs Helide, Aegyptijs Lyiſte, Romanis mergina, Hetruſcis Radia appellatur. Folia habet periclymeni, ſarmēta tenuia, multa, rubi modo aut paliuri aculeata. Arboreſcādūt, ſe conuolūēs eis. Fertracemos exiles, qui maturi ruſcunt, gūſtūq; leniter mordēt. Nascitur in paluſtribus & aſperis, radice dura crāſſaq;. Folia & acini & ante & poſt epoti, venenōrū antidota ſunt. Tradūt ſi infantibus nuper in lucē æditis, quid ex his tritū propinetur, nulla poſt modū venena nocitura.

De læui Smilace. CAP. CXLVI.

Læuis Smilacis folia hederæ ſimilitudinē habēt, molliora, læuiora, tenuiora. Huius ſarmenta nullis horrent ſpinis. Cōuoluitur arboribus vt prior. Fruſtum parit, lupini modo nigrum, exiguum, floribus in cacumine perpetuis, multis, rotūndis. Hac ſmilace quadam topiariōrū arte, tentoria contra æſtus moleſtiā ſaſtitātur. Folia per autumnū decidua. Semine cū doricnio potō, ternis ſingulorum obolis varia & tumultuoſa in ſomnis obuerſari traduntur.

De Ruſco. CAP. CXLVII.

Sylueſtris myrtus aliquibus, Græcis Myrtacanta, alijs Hieromyrton, alijs Oxymyrſine, alijs Myacantha, alijs Agōnō, alijs Scincos, alij Mintha, alijs Catāgelos, alijs Anange

los, alijs Acæro, alijs Ocneron, alijs Cnicē, alijs Lychene, alijs Chamæpitys, alijs Chamæmyrte. Beotis Gyrenia. Magis Herculis genitura, Latīnis Ruscū appellatur. Foliū fert myrti, latius, in formā lācæ mucronatum. Baccæ per maturitatē rubescunt, rotundæ, a medio folio dependentes, osse intus nucleo. Cubitales ramuli ab radice exeunt, vitiliū modo lenti, fractu contumaces, foliosi. Radice graminis simili, acerba, & subamara. Folia & baccæ in vino potæ vrinā cient. Menses pellunt. Vesicæ calculos frangunt. Stillicidio vrinæ medentur. Dolores capitis sanant, & regium morbum. In asperis & præcipitibus locis enascitur. Decoctum radice in vino potū, eosdē præbet effectus. Cauiliculi recētes asparagorum vice, in cibo sumuntur. Amari autem sunt, sed vrinam mouent.

De Lauro Alexandrina. CAP. CXLVIII.

LAurus Alexandrina quam aliqui Idæam, alij Danaen, alij Hippoglotton, alij Zaliā, alij Stephanen, alij Daphnon, alij Samothracicē, alij Methrion, alij Hippoglossion vocant. Folio est maiore q̄ rusci, molliore, & candidiore, semine inter folia rubro, ciceris magnitudine. Ramos spargit in terra, dodrantales, interdum longiores. Radice syluestri myrto simili, molliore, odorata. Inuenitur in montosis. Difficiles partus accelerat, radice pota sex drachmarum pondere in vino dulci. Et stillicidio vrinæ auxiliatur. Sed sanguinem extrahit.

De Daphnoide. CAP. CXLIX.

DAphnoides alypo simile, flos vt Nymphææ, cuius mediū nuclei cypressi nō dissimile, in quo semē. Aliqui chamædaphnen, alij Peplion, alij Eupetalon vocant. Cubiti altitudine fruticat, ramis flexilibus, multis inde sursum versus foliosis. Cortex supra modum viscosus ramos vestit. Folia lauri, graciliora, & molliora, fractu contumacia, quorum gustatu os & fauces incenduntur. Flores candidi, bacca cū ematuruit, magna, radix inutilis. Nascitur in mōtosis. Pituitas extrahit foliū recens vel aridū in potu. Menses ciet & vomitus. Caput inanit cōmanducatū. Sternutamēta mouet. Baccæ quindécim potæ aluū resoluūt.

De Chamædaphne. CAP. CL.

Chamædaphnen aliqui & hanc Alexandrinam appellarunt, alij Daphniten, alij Hydragogon, Romani Laureolā, alij Lagaginē, Galli V subim. Virgas emittit cubitales singulari ramulo cōstātes, rectas, tenues, læues, folia lauri similitudine, læuiora multo, ac viridiora, semen rotundū, rubens, annexū folijs. Illinūtur capitis doloribus trita folia. Stomachi ardores mulcent. Ad sedanda tormina cum vino bibuntur. Potus cū vino succus mēses & vrinam ciet. Idem

DE MEDICINALI MATERIA

facit peflo appofitus.

(De albo Veratro. CAP. CLI.

H Elleborū albū aliqui Afcida vocāt, alij Atomon, alij Pigna
 toxarin, Magi sanguinē herculis, alij Polyidos, alij Anaphy
 fton, Aegyptij Somphiam, alij Oure, Latini Veratrū albū,
 Galli Laginū, aliqui Anepfa. Fert folia plātaginis aut betæ fylueftris
 familia, fed breuiora, & nigriora, rubefcentia, caulem cauū, quadranta
 lem, tunicis conuolutum cum aefcere cœpit. Radicibus nititur mul
 tis, tenuibus, ab oblongo capite exeuntibus, cæparum modo fibratis,
 Nafcitur in montibus & asperis, Radices mēfibus colligendæ. Opti
 mū habetur cādīdū, friabile, carnofum, modice extentū, nec tamē iun
 ci modo mucronatū, quod frangēdo puluerē emittit, & tenuem habet
 medullā, gultu nō admodū feruēs, neq; faluā subinde ciens. Huiufce
 modi autē strāgulat. Primatū cyrenaicū tenet. Galaticū autē & Cap
 padocicū, candidiora, & puluere quodā obfita, celerius strangulatus
 mouent. Vomitione autē varios extrahit humores. Collyrijs ammi
 fctetur, quæ caliginem oculorū difcutiunt. Partus impositū necat. Mē
 fes pellit. Sternutamenta excitat. Mures interficit, cū melle & polenta
 fubactū. Abfumat carnes fi coquatur vna. Datur per fe ieiunis, & cū fe
 fama, aut ptifanæ fucco, aut halicæ aut lentis cremore, cum aqua mullā
 aut pulte, aut quauis alia forbitione. Cogitur cū pane, & ita inaffatur.
 Præparatio corporū, ac victus ratio, diligenter tradita eſt, cum ab his
 qui de medica eius potione ſcriptitarunt, tū maxime a Philonide ficu
 lo ennenſi, cui nunc aſſentimur. Quippe longū nimis eſſet in hac præ
 fertim æditiōne de materia, fimul medicam viuendī rationē exponere.
 Dant nonnulli in pulte aut halicæ forbitione, aut paucū antea cibum
 dari præcipientes, ſtatim veratrum offerunt, ijs præfertim, quibus nul
 la strangulationis ſuſpicio imminet, ſi nulla valetudo corpus infr
 mat. Siquidem dum hæc ita contingunt, deiectio nihil periculi mina
 tur, quod nō intempeltiue medicamētum corporibus offeratur. Vomi
 tiones concitant ſubditæ ex eo balani, cum aceto.

(De Veratro nigro. CAP. CLII.

H Elleborum nigrū, aliqui Nelampodion vocant, alij Ecſto
 mon, alij Polyrrhyſon, alij Protion, alij Melanorrhizon,
 alij Cyranion, Magi Zomarition, Aegyptij Iſæam, alij Ela
 phine, alij Cemeleg, Latini Veratrum nigrum, alij Saraca, Daci pro
 diorna. Appellatur Melampodion, quoniam caprarū paſtor nomine
 Melampus, furentes in ſe Proeti filias, primus purgaſſe, & ſanafſe fer
 tur. Folia ei viridia, platani familia, minora, folijs ſphōdylij proxima,
 ſubaſpera, pluribus diuiſuris incifa, caulis aſper, flores purpurei race

matim cohærentes, semen cnici, quod in Anticyra sesamoides vocât. Quo deiectiones moliuntur. Radicibus cohæret nigris, tenuibus, a capitulo cæpæ simili confibratis. Quarû est vsus. In collibus, asperis, & sitientibus locis enascitur. Optimum est quod ex quibusdam petitur terris, vt ex Anticyra. Nigrum inibi probatissimum gignitur. Eligi debet corpulentum & plenum, in quo tenuis sit medulla, acre gustu, feruensq;. Cuiusmodi est Elicone, Parnaso, & Aetolia natum. Attamen Eliconium præcellit. Veratrû nigrum purgat ventrem. Detrahit bilē pituitasq;, datum per se aut cū scāmonia, & tribus obolis siue drachma falis. Decoquitur cum lente & iusculis, quæ purgationis causa sumptantur. Prodest morbis comitialibus, melancholicis, infantiētibus, articularijs doloribus, & resolutis. Menses inditum trahit. Partus necat. Purgat fistulas impositum, & tertio die detractum. Item contra grauitatem auditus in aurem demittitur, ibiq; in alterum aut etiam tertium diem esse finitur. Scabiem sanat, illitum cum thure, aut cæra & pice & cedrino oleo. Vitiliginibus, lepris, impetiginibus ex aceto medetur. Dentium dolorem collutione mitigat. Erodentibus medicamētis commiscetur. Hydropicorum ventri vtilissime imponitur, factum ex eo, farina hordeacea, & vino, cataplasma. Cōfitum proxime radices vitium, vinum purgandi facultate donat. Huius res parslu domos expiari arbitrantur. Quare inter fodiēdum stantes, Apollinem Esculapiūq; precantur, ac vitant aquilæ volātus. A duolare enim non sine periculo tradunt. Namq; si auis, effossionē hellebori conspexerit, moriturû qui succidit augurium est. Celeriter effodiatur oportet. Quoniã odore caput aggrauat. Quapropter ad id arcēdū fossuri, allium præsumere, & vinum bibere consueuerūt. Nulli ita noxæ opportuni reddūt. Veratri albi modo emedulatur.

De Sesamoide magno. CAP. CLIII.

Sesamoides magnum, aliqui Sesamiten, alij Sesamin, alij Lycoscytalion, alij Anticyricon appellant, quoniam in anticyra albo veratro in purgationibus misceatur. Simile est sensionii aut rutæ, longo folio, flore candido, radice gracili, ignaua, gustu amaro, cætera sesamæ simile. Ventrem purgat. Datur tritum ad bilis pituitæq; deiectiones, q̄tum tribus digitis capitur, addito veratri albi sesquiobolo ex aqua multa.

De Sesamoide paruo. CAP. CLIIII.

Sesamoides paruum, aliqui Coronion, alij Sesamon syluestre vocant. Cauliculi ei sunt dodrātales, folia coronopi, minora, hirsutiora, & in cauliculorū cacumine capitula florū pene purpureorū, medio corū albo, semē sesamæ, fuluū, amarū, radix tenuis. De

DE MEDICINALI MATERIA

trahit bilē pituitasq; semen ex aqua mulsā potum dimidio acetabulo. Illitum ex aqua tumores ac tubercula discutit. Nascitur in asperis.

De syluestri Cucumere. CAP. CLV.

Syluestrem Cucumin, aliqui Elaterion vocant, alij Grynion, alij Balin, alij Syncrisin, alij Bubaliō, alij Scopion, alij Phe rombron, alij Peucedanon, alij Notion, Romani Ancetum, alij Agrestē, Pœni Cufimezar. Fructu solo distat a fatiuo cucumere, longe minorem pariens fructum, oblongis glandibus non dissimilē. Folia atq; sarmenta fatiui refert, radice cādida, magna. Nascitur in sabuletis, & prope domicilia, frutice in totum amaro. Instillatus foliorum succus, aurium dolori conuenit. Illita ex polenta radix, veterem tumorem discutit. Imposita cū resina terebinthina, tubercula rumpit. Ischiadicis infunditur. Podagras discutit, decocta ex aceto & illita. Eius decocto dētes in dolore colluuntur. Aridæ farina impetiginem, lepras & vitilignes absterget. Nigris cicatricibus colorem reddit. Et in facie maculas expurgat. Radicis succus sesquiboli pondere, & itē cortex acetabuli quarta parte, bilem pituitamq; deiiciunt, præsertim in hydropicis. Deiectiones autē citra stomachi iniuriam mouet. Radicis selibra, præsertim in vini Libyci hemina conteritur, danturq; ex eo terni cyathi triduo, dum tumor abunde deprimi cernatur.

(De Elaterio. CAP. CLVI.

E Fructu huiusce Cucumeris, fit medicamentum quod Elateriū vocatur, ad hūc modū. Decerpti cucumeres qui tacti protinus exiliūt, seruantur nocte vna. Postridie imposito supra craterē rariore cribro, vtriusq; manibus præhensi, sigillatim supino culateo sursum versus aciem habente finduntur, atq; per cribrum humor in subiectū vas exprimitur. Simulq; carnosum quod hæsit cribro, quo facilius excidat eliditur, quod ita pressum est, residere finitur, atq; in vicinam peluim demittitur. Coaceruata autem in cribro segmina, dulci aqua perfunduntur, & denuo pressa abijciuntur. Humor in pelui agitatur, & linteo opertus, soli exponitur. Dumq; steterit, tota supernatans aqua cum humore concreto, effunditur. Hoc vero identidem fieri solet, donec existēs aqua lique scat, qua stillatim exhausta sedimentū mortario suscipitur, & conterendo cogitur in pastillos. Sunt qui ad hauriendam protinus succi abundantiam, cribratos cineres humi inspargant, & medium cauantes, triplicatum linteū obtēdant, per quod Elaterium cum sua humiditate diffundunt, siccatumq; in pila vt dictū est, conterunt. Aliqui pro dulci aqua marinam perfundentes, ita eluunt. Alij in nouissima lotionē, mulsam aquam respergunt. Elaterium optimum esse constat, læue, non ponderosum, cum candore leniter hu-

meſtum, guſtu amariffimum, quodq; lucernarumq; luminibus obie-
ctum, facile flagret. Porraceum tamen ſcabrumq; ſi turbidum ſpectetur,
atq; erui cinerifq; plenum ſit, graue & vitioſum eſſe ſolet. Nec de-
ſunt qui cucumis ſucco amyllum immiſceant, vt candorem ipſum & læ-
uitatem imitetur. A bimatu ad decennium deiectionibus vtile eſt. In-
teger modus obolus eſt, minimus ſemiobolus, pueris chalci duo. Si-
quidem copioſius, periculum adfert. Bilem ac pituitam alterutra para-
te extrahit. Optima ſuſpirioſis eſt purgatio. Quod ſi in animo ſit deie-
ctionem moliri, adiecto ſalis duplo, & ſubij quod colorare ſufficiat, ex
aqua erui magnitudine catapotia dato, poſtea cyathus vnus aquæ te-
pidæ ſorbeat. Ad citandas tamen vomitiones aqua diluens elateri-
um, ſubiectas linguæ partes penitiſſime pinna oblinto. Quod ſi quiſq;
difficilius euomat, oleo aut vnguento irino reſoluito. Somnum inhi-
beto. Porro his qui eximie vacuantur, continue vinum & oleum dari
conuenit. Etenim vomendo reſtituuntur. Quod ſi vomitiones non fi-
niantur, aqua frigida, polenta, poſca, poma, & quæ ſtomachum den-
ſando corroborat, offerenda ſunt. Ciet Elaterium menſes. Partus ene-
cat in peſſo ſubditum. Morbo regio medetur, cum lacte naribus infu-
ſum. Diuturnis capitis doloribus liberat. Efficax anginarum vnguen-
tum eſt, cum veteri oleo, melle, aut felle taurino.

De Satiuo Cucumere. CAP. CLVII.

Latiui Cucumeris trita radix, & drachmæ vnus pondere po-
ta in hydromelite, vomitus ciet. Si quis facile ſecundum cœ-
nam vomere velit, binis obolis ſit contentus.

De Staphide agria. CAP. CLVIII.

Staphida agriam, alij Triphyllon, alij Steſion, alij Aſtaphi-
da, alij Phthirotonon, alij Phthirion, alij Apanthropon,
alij Polyides, alij Pſeudopathes, alij Arſenoten, Aegyptij
Ibeſæeden, Romani hærbâ pediculariã vocât. Folia habet labruſcæ,
diuiſa, & cauliculos rectos, molles, nigroſq;. Fert florem glaſti, & folli-
culos virides, ſimiles ciceri, & in his nucleum triangulum, ſcabrum, ex
nigro ſubfulueſcetem, intus album, guſtu acrem. Grana quina denave,
ſi trita in aqua muſſa dentur, craſſum humorem per vomitum purgât.
Sed qui hauſerunt, ambulare debent. Prudenter tamen attendere opor-
tet, & aquam muſſam potui dare. Quoniam pericula ſtrangulationis
inferunt, & fauces adurunt. Trita & ex oleo illita, phthiriãſi prodeſt.
Itẽ prurigini & pſoris. Cit plurimam pituitam commanducata. De-
cocta in aceto, dentium dolori colluto ore ſubuenit. Rheumatiffimum
gingiuarum ſiſtit. Vlcerâ oris manantia, cum melle ſanat. Vrentibus
malagmatis imponitur.

DE MEDICINALI MATERIA

(De Thapfia.

CAP.

CLIX.

Thapfia aliqui Hypopion vocant, alij Pancranon, alij Scamonion, alij Thelyterin, Romani ferulaginem, alij Ferulam syluestrē, Pœni Bœden. Nomē ideo accepit, quod in thapso eiusdem nominis insula, primum inuenta sit. Tota vero natura ferulæ similis est, graciliore caule, folijs fœniculi, vmbella aneti in cacumine à singulis surculis erumpente, flore luteo. Semen quale ferulæ, latum, sed aliquanto minus, radix nigra, intus candida, longa, acris, crassiore libro vestita. Lactis extrahendi ratio hæc est. Facto in ambitu scrobe, cortices inciduntur aut radix in fornicis speciem excauata, cooperitur quo merus succus confluat. Oportet illuc sequenti die se conferre, & cōgestum succum extrahere. Tunditur etiam radix in pila, & succus organo per quallum expressus, fictili crasso insolatur. Aliqui folium vna terunt. Sed inualidior huiuscemodi succus. Hoc autē interest: Quoniā qui ab radice manauit grauius olet, & humidus permanet. E folijs autē extractus exiccatur, atq; teredinum iniuriā sentit. Qui succum colligit stare debet non obuersus vento cū dies apricus est & a flatu filet. Quoniam ob vaporis acrimoniam facies vehemēter intumescit, nudaq; corpora inuadunt pustulæ. Ob id prius liquido cærato & ad stringente, nudas partes illinunt, & ita muniti accedūt. Tam cortex radice q̄ succus, purgādi vim habent. Lacteus succus in aqua mulsa potus, vtrinq; bilem extrahit. Radicis modus quaterni oboli, cum tribus seminis aneti drachmis, succi terni oboli, lactis obolus vnus. Quod eo amplius assumitur, periculosum est. Huiusmodi purgatio conuenit, suspiriosis & diuturnis laterum doloribus, reiectionibusq;. Datur in cibis aut obsonio, quibus difficile sit vomere. Tam radix q̄ succus omnium maxime quæ pares cum eis vires adepta sunt, vim habent transconcretiuā, vbi ex imo aliquid euocandum est, aut meatuum laxitas alio transferenda est. Vnde succus illitione, & radix recens affrictu, alopecias explēt. Radix succusq; cum æquis cære thurisq; portionibus, suggillata liuoresq; tollunt. Sed nō plus binis horis dimittantur. Locus deinde aqua maris calida foueatur. Vitia cutis in facie emendat, cum melle illitus. Lepras tollit. Tubercula discutit, perunctus cum sulphure. Succus in diuturnis pulmonum, laterum, pedum, articulorumq; valetudinibus vtiliter illinitur. Valet ad integendam colic glandem, ijs qui natura nō circūcissione curti sunt. Tumorē enim excitat, qui pinguiū fotu emolitus, in pene iacturam refarcit.

(De Spartio.

CAP.

CLX.

Spartion aliqui Lygon, alij Lobon appellant. Frutex est longas ferēs virgas, sine folijs, firmas, fractu contumaces, quibus

vites vinciuntur, semen lenticulæ in folliculis phasiolorum modo nascens, florem vt albæ violæ, luteū. Purgant per superna hellebori vice, citra periculum flores & semina, quinis obolis in aqua mulla pota. Semen deiectionem mouet. Ramis in aqua maceratis mox tufis extractus succus, ischiadicis & angina laboratibus auxiliatur, si cyathi modum ieiuni bibāt. Quidam marina aqua macerare malunt, & infundeat re ischiadicis clystere. Strigmenta autē elicit cruenta.

¶ De Silybo. CAP. CLXI.

Silybum lata spina est, folia ferēs Chamæleonis albi. Hæc recens cū sale oleoq; cocta estur. Radicis succus drachmæ pōdere potus vomitiones ciet.

¶ De Vomitorio bulbo. CAP. CLXII.

Bulbus, quem vomitorium vocant, folia habet lētiora & multo longiora cibario bulbo, radicem confimilem cortice nigro vestitam. Vomitiones concitat, si per se comedatur, aut eius decoctum ebibatur.

¶ De vnguentaria Glande. CAP. CLXIII.

Glands vnguentaria, fructus est arboris myricæ similis, magnitudine auellanæ nucis, cuius nucleus græcarum nucum more tritus, humorem reddit, quo ad preciosa vnguenta pro oleo vtuntur. Nascitur in Aethiopia, Aegypto, Arabia & Petra oppido Iudææ. Præfertur plena, recens, candida, quæ facile delibretur. Ea drachmæ pōdere pota lienē absumit. Cū erui farina & aqua mulla podagricis illinitur. Psoras leprasq; decocta in aceto, vitiligines & nigras cicatrices cum nitro emendat. Et cum lotio lentigines, varos & papulas in facie, & cutis vitia tollit. Vomitiones mouet. Aluum cū hydromelite resoluit. Stomacho aduersatur. Oleum quod ea exprimitur, aluum potu ciet. Cortex eius magis adstringit. Verum tufæ & expressæ cremētum abstergentibus medicamentis adiicitur, quæ aduersus pruriges, & scabrias, idonea sunt.

¶ De Narcisso. CAP. CLXIII.

Narcissum, aliqui Narcisson Anydron, alij Autogenes, alij Bulbon emeticon, alij Lirion, Romani Bulbum morbitariū Sūt et qui vt Liliū, lirium appellarint. Folia porro similia, tenuia, multo minora, & angustiora, caulis vacuus & sine folijs supra dodrantem attollitur. Flos albus in medio, intus croceus, in quibusdā purpureus, radix intus alba, rotunda, bulbosa, semen velut in tunica, nigrum, longum. Probatissimum nascitur in montibus, suauī odore. Cætera porrum imitatur, atq; hærbaceum virus olet. Radix cocta siue estur siue bibitur, vomitoria est. Ambustis igni prodest cū exiguo

DE MEDICINALI MATERIA

melle trita. Præcisos neruos illitu glutinat. Luxatis maleolis diuturnisq; articulorum doloribus, trita ex melle & imposta subuenit. Vitiæ cutis in facie, vitiliginesq; cum semine vrticæ & aceto emaculat. Cum eruo & melle vlcera fordes expurgat. Abscessus rumpit concoctione repugnantes. Infixa corpori extrahit, illita cum lolij farina & melle.

De Hippophaea. CAP. CLXV.

Hippophaes, alij Hippophyes, alij Hippophanes, alij Hippion, alij Echinion, alij Pelecinon, Romani Lapaginæ vocant, quo fulones vestes interpolant. In sabulosis maritimisq; nascitur, surculaceo frutice, dēso & largo, folijs oleæ, lōgioribus mollioribusq; inter quæ candidæ spinæ emicant, siccæ, angulosæ, interstitio quodam distantes. Flores hederæ corymbis similes, racematim coherent, minusculi tamen, & molles, cādidī, ex parte rubescētes. Radix lacteo succo madet, crassa, mollis, amara gustāti, ex qua perinde ac thapsia succus eximitur, qui cum erui farina subactus siccatur, & ad vsum reconditur. Pituitas bilemq; detrahit oboli pondere cū mulso & quatuor obolis erui farinæ. Frutex cum radicibus siccatus tunditur, & cū aquæ mulsæ dimidia hemina tritus datur. Radice liquamentum depromitur, vti in thapsia. Huius in purgationibus modus est drachma.

De Hippophæsto. CAP. CLXVI.

Hippophæston id quod aliqui Hippophaes appellant, nascitur eisdem locis quibus hippophaes, estq; spinæ fulloniæ genus, humilis hærba, sine cauliculo, sine flore, in anibus rätum capitulis, folijs paruis, spinosis, radículas habens albas, molles, crassas. Succus radice & folijs exprimitur, & exiccatur. Datus cui voles tribus obolis in aqua mulsæ, aquā pituitasq; detrahit. Priuatim comitialibus morbis, neruorum vitijs, & orthopnoeæ conuenit huiusmodi purgatio.

De Ricino. CAP. CLXVII.

Cici aut Croton aliqui Sefamon syluestre vocant, alij Sefeli Cypriion, alij Crotona. Aegyptij Sifstamna, aliqui Trixin, Magi Sanguinem febris, Latini Ricinum, alij Lupam. Id nomen accēpit, a ricini animalis similitudine Arbor prouenit paruæ fuscæ altitudine, folio platani, maiore, læuiore & nigriore, ramis caudicibusq; cauis in arundinis morem. Semine in vuis asperis, quod corticibus exutum, Ricinum animal repræsentat, ex quo oleum nomine cicinum exprimitur, cibus fœdum, lucernis emplastrisq; vtile. Grana triginta numero purgata, potu pituitas bilem aquamq; per aluum extrahunt. Vomitiones mouēt. Sed iniucunda admodum est, & molesta purgatio.

tio. Siquidem stomachum vehementer subuertit. Tusa & imposita, vitia cutis in facie, varosq; expurgat. Folia cum polenta trita inflammationes oculorum tumoresq; leniunt. Turgentes mammæ cohibent. Eadem ex aceto illita, ignes sacros restingunt.

¶ De Tithymalorum generibus. CAP. CLXVIII.

Tithymali genera septē, quorum masculus characias appellatur, ab aliquibus cometes, aut amygdaloides, vel cobios. Alter Myrthites qui fœmina existimatur, eumq; Myrsinitē aut Caryitē vocant. Tertius paralius, quē Tithymalida appellarūt. Alius Helioscopius. Quintus Cyparyssias. Sextus Dendrodes. Septimus Platyphyllos dicitur.

¶ De Characia appellato. CAP. CLXIX.

Characiæ caules supra cubiti altitudinem attolluntur, rubri. Lacteo succo atq; acri madent. Folijs oleæ circum ramos, angustioribus & longioribus, radice dura, lignosa. Pendet in cacuminibus caulium coma iunci, & calyculati folliculi, aliquantum caui. In quibus semen continetur. Nascitur in asperis & montibus. Succus aluū purgat. Trahit pituitam bilemq; binis obolis in posca sumptis. Et cum aqua multa vomitiones mouet. Appetente vindemiariū tempore, succus congestis ramulis, mox decisis, & vase reclusis, excipitur. Aliqui adiiciunt farinam erui & in pastillos digerunt, qui erui magnitudinem impleant. Alij in aridas ficos ternas quaternasve guttas instillant, vt cum his inarescant. Quas ad vsus recōdunt. Per se etiam tusus in pila, & in pastillos coactus reponitur. Porro cū extrahitur lac neq; quo ventus aspiret, stare quemq; neq; manus oculis admouere cōuenit, sed ate eius collectionem, corpus, præsertim faciem, collum scrotumq; genitalis, adipe aut oleo cū vino perungere. Fauces autē exasperat. Quapropter catapotia cæra aut decocto melle, oblini par est, & hoc modo dari. Binas tamen ternasve ficos, purgationis gratia sumphisse, satis est. Recens lac ex oleo, peructos in sole capillos euellit. Renascentesq; flauos & exiles efficit. Deniq; omnes destruit. Dentium cauernis inclusum, leuat dolores. Sed cæra dentes oblinendi, ne suo lapsu, fauces & linguam vitiet. Tollit illitu impetigines, formicantes verrucas, penfiles, & quæ thymi florem repræsentāt. Valet aduersus pterygia, carbūculos, phagedænas vlcera, gangrænas, fistulasq;. Legitur semē autumnō, et siccatum sole leuiter tunditur, seruefactumq; loco mundo reponitur. Folia item siccantur. Semen et folia lactei succi effectum præbent, dimidio acetabulo pota. Sunt qui condiant admisto cum lacte lepidio, & caseo contuso. Radix drachmæ pōdere in hydro melite pota, per inferna trahit. Decocta cum aceto, dentium dolori au-

DE MEDICINALI MATERIA

xiliatur, colluto ore.

(De Fœmina. CAP. CLXX.

Fœmina quam Myrsiniten, aut Caryiten vocarunt, similis suapte natura Daphnoidi. Folijs myrti, sed maioribus, in cacumine acutis, & pungētibus. Ramulos ab radice mittit dodrantes. Fructum fert post annum nuci similem, mordaci gustu. Nascitur in asperis. Succus, radix, semen, folia, consimilem antedicto sortiuntur facultatem. Sed ad citandas vomitiones inualidior est.

(De Paralio. CAP. CLXXI.

Aliud tithymali genus dicitur paralios, quem Tithymalida, aut Mechona aliqui appellauere. Nascitur in maritimis, ramis rubentibus, palmum altis, quinis senisve a radice exeuntibus, folijs lini, angustis, paruis, oblongis, in versus quosdam digestis, capite in cacumine orbiculato. In quo semen vt eruum, vario colore emicat. Flos albus. Frutex totus cum radice lacteo succo turget. Similes ad vsus reconditur.

(De Helioscopo. CAP. CLXXII.

Aliud genus Helioscopus dicitur, folijs portulacæ, rotundioribus, ramulis prodeūtib; a radice, quattuor aut quinque; rubentibus, dodranti altitudine, tenuibus, lactis copiosi plenis, capite aneti, semine in capitulis incluso. Helioscopi nomen accepit, quoniā comas cū sole circumagat. Circa oppida nascitur, potissimum in ruderibus. Colligitur succus semeneq; vt aliorum. Eadem quæ superioribus vires, non tamen vsq; adeo validæ.

(De Cyparissia. CAP. CLXXIII.

Cyparissias in caulem exit dodrantalem, vel maiorem, subrubrum, ex quo folia piceæ similitudine exoriuntur, molliora tamen, & tenuiora. Et in totum nascentem piceam æmulatur. Vnde nomen traxit. Candido succo madet. Cui eadem vis quæ superioribus.

(De Petræo Tithymalo. CAP. CLXXIII.

Genus Tithymali in petris nascens, Dendroides cognominant, in cacumine largam spargens comā, succo lacteo prægnans, cauliculis rubentibus, folijs myrti tenuioris, fructu &u characiæ. Eiusdem effectus cuius superiores, similiq; modo reconditur.

(De Platyphyllo. CAP. CLXXV.

Platyphyllos verbasco similis est. Radix, succus & folia, per inferna trahunt aquas. Pisces necat, tufus & aquæ insparfus. Reliqua Tithymalorum genera quæ supra scribuntur, eadem

efficiunt.

De Pityusa. CAP. CLXXVI.

Pityusam aliqui Clema, alij Crambion, alij Paralion, alij Canopicon vocant. Hanc species a Cyparissia differre constat, et si tithymalorū generi assignetur. Caulis supra cubiti altitudinem affurgit, geniculatus, folijs piceæ, acutis, exilibus, flore paruo, pureo, semine instar lenticulæ, lato, radice crassa, candida, succo referta. Quibusdam in locis frutex hic prægrandis inuenitur. Detrahit per aluum radix, drachmis duabus data in aqua mulsæ. Item seminis drachma. Succum cum farina subacti cochlearium, in catapotio datur. Modus foliorum drachmæ tres.

De Lathyri. CAP. CLXXVII.

Lathyris quam aliqui Tithymalum appellant, eamq; Tithymalorū numero adscribunt, caulem emittit cubiti altitudine, & digitali crassitudine, inanē. Gignūtur in cacumine alæ & folia in caule oblonga, amygdalinis proxima, latiora, & læuiora. Quæ autem in summis ramulis exierunt, minora conspiciuntur, aristolochiæ aut oblongæ hederæ figura. In cacumine fructum summis surculis gerit, triplici conceptaculo insignē, rotundum, ceu capparin, in quo grana intercurfantibus membranis distincta continentur, eruis maiora, rotunda, quæ dū corticibus exuuntur, candida sunt, & gustu dulcia. Nullus radicis vsus. Totus frutex lacteo succo turget, vti Tithymalus. Grana sex aut septem in catapotio, aut cum ficis aut palmulis deuorata, aluum purgant. Sed aqua frigida postea forbenda. Trahunt autem bilem, pituitam & aquas. Succus Tithymali modo exceptus, eundem effectum præbet. In gallinaceo iure aut oleribus folia decoquuntur ad eisdem effectus.

De Peplo. CAP. CLXXIX.

Peplos quem aliqui Sycen, alij Mecona Aphrodem vocant, frutex est lactei succi plenus, folijs rutæ, paulo latioribus, rotunda coma, dodrantali, humi resperfa, semine sub folijs rotundo, minore q̄ candidi papaueris. Pluribus scatet auxilijs. Vnicam radicem habet, superuacuam, ex qua fruticat. Nascitur inter vites, & in hortis. Colligitur messibus. Siccatur in umbra & continue versatur. Fructus tulus & feruefactus reconditur. Bilis ac pituita detrahitur, acetabulo eius in hydromelitis cyatho poto. Obsonijs insperfa conturbat aluum. Muria conditur.

De Peplide. CAP. CLXXX.

Peplis quam aliqui syluestrem portulacam vocant, Hippocrates Peplion, in maritimis nascitur, largo frutice, candidi

DE MEDICINALI MATERIA

fucci pleno, folijs satiuæ portulacæ, rotūdis, inferne rubentibus, semine sub folijs rotundo, vti in peplo, feruente gustu, radice singulari, superuacua, tenui. Colligi & reponi solet. Datur vti peplos & conditur. Eisdem habet vires.

De Chamæfyce. CAP. CLXXXI.

Chamæfyce aliqui Sycen, alij spumofum papauer vocitant. Ramos emittit quaternum digitorū, teretes, succosos, in terram deiectos, folia lentis, parua, peplum plane referentia, tenuia, quæ a terra non attolluntur, semine sub folijs rotundo, vt in peplo. Neq; caulem neq; florem promit. Radice firmatur tenui, superuacua. Rami ex vino triti vuluæ dolores sedant, in pefso appofiti. Tollunt tumores, ac verrucas omniū generum illiri. Decoctorum cibo, aluus resoluitur. Succus simili effectu prodest. Illitus cōtra scorpionis icthum auxiliatur. Aduersus caligines oculorum vtilis, & hebetudines, incipientes suffusiones, nubeculas, cicatrices, cum melle inunctus. In squallidis petrosifq; nascitur.

De Scammonia. CAP. CLXXXII.

Scammonia aliquibus Scambonia radix, alijs Colophonia, alijs Dactylon, Romanis Colophoniu, Magis Apopleumonos, Aegyptijs Sanilum dicitur. Ramos ab vna radice emittit trium cubitorum, multos, pingues, & qui nonnihil crassitudinis præferant, folijs Helxinæ, aut hederaceis, mollioribus tamen, densis, & triangulis, flore candido, rotundo, in calathi modum cauo, graueolente, radice prælonga, crassitudine cubitali, cādida, graui odore, succo grauida. Legitur ad hunc modum succus. Capite exempto, radix in testudinis speciem cultro excauatur, quo fit vt in cauum confluat succus, qui conchis demum excipitur. Alij scrobes in terra cōcarnato sinu fodiunt, in quos subiectis iuglādium folijs, profundunt succum, siccatumq; extrahūt. Laudatur autem scammonium læue, nitidū, rarum, & colore q̄ simillimum taurino glutini, fungosum, tenuibus fistulis, quale ex Myfia regione Asiæ cōtermina deportatur. Nec attendere solum par est, si linguæ tactu albescat. Hoc enim euenit adulterato, quod admisso fit Tithymali lacte. Sed longe magis antea narratis. Item si non vehementer linguam exurat. Id quod misti Tithymali argumētum est. Natione autem Syriacū, & Iudaicum deterrima habetur, grauiā, densa, erui farina & Tithymalo vitiata. Succus drachmæ vnus aut quaternum obolorum pōdere haustus, ex aqua pura vel mulsa, per inferna bilem & pituitam extrahit. Ad resoluendam aluum binos obolos cum sesama, aliove semine, sumpsisse satis est. Dantur efficacioris purgationis causa, succi quaterni oboli cum duobus veratri

nigri, & aloes drachma vna. Fiunt purgatorij sales drachmis viginti fucci scammonia, in fenos salis cyathos adiectis. Horum modus proportione virium. Integer quidem tria cochlearia, medius duo, minimus vnum. Radicis drachma vna aut altera purgat, cum ijs quæ resulimus. Nonnulli decoctum radicis ebibunt. Coquitur in aceto & cum hordeacea farina teritur, cataplasmate ischiadicis vtili. Partus enecat, succus vuluæ in lana subditus. Tubercula discutit cum melle aut oleo illitus. Decocto in aceto perunæ lepræ abiguntur. Diuturni capitis dolores ex aceto & rosaceo perfunduntur.

De Chamelæa.

CAP. CLXXXII.

Chamelæam aliqui Pyros agnen, alij Heracleon, alij Bdelyram, alij Coccon gnidion, Romani Citocacium, nonnulli oleaginem, quidam Oleastellum vocant. Surculosa fruticat, ramis dodrantalibus. Folia oleæ similitudinē habent, tenuiora & amara, quæ gustata linguam mordent, & arteriam deradunt. Detrahit pituitam bilemque, folijs præsertim in catapotio deuoratis. Namque duæ absinthij partes, adiecta chamelææ vna, hydromelite excipiuntur, & in catapotia coguntur. Ea autem in ventre non liquefcunt. Siquidem quotquot fuere deuorata, regeruntur. Folijs cum melle tritis sordida vlcera & crustosa repurgantur.

De Thymelæa.

CAP. CLXXXIII.

Thymelæam alij Ghamelæam, alij Pyros agnen, alij Cestron aut Cneoron vocant. Ex qua granum gnidium, quod est thymelææ fructus, colligitur. Hoc Syri Apolinum, alij linū appellant. Quoniam fatiui lini frutex suapte natura similitudinem referat. Virgæ ædit perpulchras, tenues, tripedaneas, folijs chamelææ, angustioribus, & pinguioribus, viscosis, gummosisque si mordeantur, flore candido, fructu myrti in modum totūdo, qui inter initia viret, & tãdē rubescit, pulpa fructus dura, foris nigra, intus alba, quæ per inferna bilem, pituitã, aquasque detrahit, si viginti granorū pars interna bibatur. Verū fauces adurit. Itaque cum farina aut polenta, aut in vna acino dari debet, aut melle cocto obducta deuorari. Qui ægre desudant, trito semime cū nitro et aceto, inunguntur. Folia quæ peculiariter gneorum appellantur, per messes colligi debent, & siccata in vmbra recondi. Quibus dare libeat, antea tundere, & neruos eximere cōuenit. Illitū acetabuli modo cū diluta portione, aquã extrahit. Mediocrius purgat, addita lēte cocta, aut cōtritis oleribus. Thymelææ farina vna acerbæ

DE MEDICINALI MATERIA

succo excipitur, & in pastillos diuiditur. Herba stomacho infesta. Partus imposita necat. Nascitur in montibus & asperis. Halucinatur qui coccon gnidium fructu esse chamelæ existimant. Falluntur enim quadam foliorum similitudine.

¶ De Sabuco

CAP. CLXXXIII

A Cten aliqui Dendron arctu, alij Hemeron, Latini Sabucū, Galli Scobiem, Daci Sebam vocant. Ex eo genere quedam in arborem assurgit, surculos spargens arundinaceos, teretes, cauos, candicantes, proceros. Folia iuglādis, terna quaternave, ex interuallis circa ramos exeunt, grauiā odore, minutim in ambitu secta, & in ramulorum cacuminibus cauliculisq; circinatæ umbellæ, quæ florē candidum pariunt, mox fructum terebintho similem, in nigredine superpurpureum, acinosum, succo madentem, vinosumq;.

¶ De Ebulo.

CAP. CLXXXV.

A Lterum genus chamæactæ vocatur, alijs Heliosactæ, alijs Agria actæ, alijs Euboica, Romanis Ebulum, Gallis Ducosne, Dacis Oliua. Ebulum longe humilius est, magisq; hærebaceo generi assignandum, caule quadrangulo, geniculato, folijs amygdalæ, ex interuallo longioribus, geniculatim distributis in versus, graueolentibus, in ambitu serratis, muscario sabuci, flore & acino eiusdem. Radice nititur longa, crassitudine digitali. Eadem vtriusq; vis & vsus, refrigerans, & exiccans, aluo detrahens aquā, stomacho inutilis. Folia, olerum more coquuntur ad pituitam bilemque detrahendam. Caulis teneri in patinis costi, eadem efficiunt. Radix in vino decocta & in cibis data hydropicos adiuuat. Prodest viperarum moribus, eodē pota modo. Vulus emollit infidentium, decocto. Laxat earum spiracula, & vitia corrigit. Acini in vino poti eodem funguntur munere. Denigrant capillos illiti. Folia si prætenera ac mollia ex polenta illinantur, inflammationē mitigant. Ambustis & canis moribus illitu profunt. Ulcera quæ dehiscunt in fistulam agglutinant. Ijs qui podagra tentantur, cum seuo hircino profunt illita folia.

¶ De Pygnocomo.

CAP. CLXXXVI.

P ygnocomon constat erucae folijs, acrioribus, scabris, & crassius, caule quadrangulo, flore ocimi, semine marrubij, radice nigra, rotunda, lutei coloris, exigui mali figura, terram redolente. Inuenitur in saxosis locis. Semē grauiā somnia et tumultuosa facit, drachmæ instar potum. Tumores discutit, illitum cum polēta. Spicula adactosq; corpori aculeos extahit. Folia illitu tubercula panosq; discutunt. Radix eius in aqua mulsa duum drachmarum pondere, aluum et bilem extrahit.

De Apio ceu radice syluestri. CAP. CLXXXVII.

APion nonnulli ischiada, alij Camæbalanamagriam, alij Linozostin, Latini Radicem syluestrem, Pœni Thorphathsa dœ appellant. Iuncos duos siue tres spargit, rubros, tenues. Qui a terra parum attolluntur. Folijs rutæ, oblongioribus tamen, & angustioribus, hærbaceis, semine paruo, radice hastulæ regiæ, in formâ pyri turbinata, succi sæcûda. Intus habet succum candidum. Extra, cortices nigros. Superior pars eius vomitione bilem pituita& extrahit. Inferior per aluum. Tota vtrin& purgationes mouet. Succum si libet eximere, tusa radix i fictili mergitur, & agitata aqua quod superna nat pinna selectum, exiccatur. Purgat vtra& parte is succus sesquibolo potus. ¶ De Colocynthide. CAP. CLXXXVIII.

Colocynthis aliquibus Colocyntha ægos, alijs Sicya picra, alijs alexâdrina Colocyntha, Zoroastri tymbra, Ostani autogenes, Romanis Cucurbita syluatica, Dacis Tustrata dicitur. Sarmeta folia& fatiuæ cucurbitæ emittit, per terrâ repentia, diuisa, fructû in speciem mediocris pilæ conglomeratum, vehemeter amarum, quem legere oportet, cum cœperit in luteum colorem permutari. Medulla fructus purgatoriam vim habet, si quattuor oboli melle cocto myrrha & nitro excipiantur, & cogatur in catapotium. Arefactæ pilæ teruntur, & infusæ clysteribus profunt, neruorum resolutioni, coxendicum doloribus, & coli vitijs, vt quæ bilem, pituitam & strigmēta, interdum etiam cruorem eliciant. Fœtus ad motæ enecant. Dentiû dolorem tollunt, si vna repurgetur & luto oblita cû aceto & nitro inferscat, hoc q; iure decocti dētes colluantur. Si aqua mulsa aut passum incoquatur & sub diuo refrigescat, potu crassum humorem & strigmenta alui detrahet. Stomacho supramodum aduersatur. Subdita ex ea balano, alui excrementa eijciuntur. Virenti succo vtillissime ischiadici perfricantur.

De Epithymo. CAP. CLXXXIX.

Epithimum Romani inuolucrum vocant. Flos est e thymo duriore, satureiæ similis. Capitula habet tenuia & leuia & in eis fibras, quasi capillamenta. Potum cum melle detrahit pituitam bilem& atram per inferna. Priuatim prodest melancholicis, & inflatis, acetabuli mensura, ad quattuor drachmas, cum melle sale & aceti exiguo. Plurimum in Cappadocia & Pamphylia gignitur.

De Alypo. CAP. CXC.

Alypon furculosa hærbæ est, subrubra, latis ramulis, tenuibus folijs, flore molli, copioso, radice betæ, tenui, referta acrisucco, semine epithymi. Gignitur in maritimis. Hæc pleraq; li-

DE MEDICINALI MATERIA

byæ loca scatent. Semen aram bilem deijcit, si mensura epithymo pari cum sale & aceto sumatur. Verum interanea leniter exulcerat.

De Empetro ceu calcifraga. CAP. CXCI.

Empetron aliqui Phacoides vocant, Nascitur in mōtibz & maritimis, salso gustu. Sed quo propius terreno fuerit, amarior sentitur. Trahit bilem, pituitā, & aquam, si bibatur in iure aliquo aut hydromelite.

De Clematide. CAP. CXCII.

Clematidem aliqui Epigetin, Aegyptij Philacuon, Romani Ambuxum nominant. Viticulis constat subrubris, folio vehementer acri gustu, & exulcerante, Vicinis inuoluitur arboribus vt smilax. Tritum semen et ex aqua aut hydromelite potū bilem pituitamq; detrahit. Illita folia lepras eximunt. Cum lepidio conditur ad esum.

De Labrusca. CAP. CXCIII.

Labrusca sarmenta vitis modo prælonga emittit, aspera, lignosa, rimoso cortice, folijs hortensij solani, longioribus ac latioribus, muscoso flore, & capillaceo, fructu exiguis vuis simili, post maturitatē rubente. Rotūda est acinorum facies. Feruefacta radix in aqua, & in cyathis duobus vini aqua marina diluti, pota humorem alui ciet. Ideo hydropicis datur. Vuae eius vitia cutis in facie & maculas omnes expurgant. Enascentes ramuli cibi gratia conduntur.

De Vite alba. CAP. CXCIIII.

Vitem albā aliqui Bryoniam, alij Ophioistaphylon, alij Chelidonion, aut Melothron, aut Psilothron, aut Archezostin, aut Agrostin, aut Cedrostin appellant. Folijs sarmentis pampinisq; satiuam vitē imitatur, sed hirsutiora sunt omnia. Ea quos prope senaeta sit frutices, suis clauiculis completitur. Fructus rubens in via dependet, quo coria pilis spoliatur. Ex ea asparagi qui prima germinatione exeunt, decocti in cibo, aluū et vrinam ciet. Folia, fructus, radix, acré vim fortiuntur. Itaq; vlcera phagedænis, gangrænis, chironijs, putrentium tibiærum tedio, efficaciter ex sale illinuntur. Radix corpus abstergit, & cutem erugat. Vitia cutis in facie, varosq; lentiginis, & cicatrices nigras emendat, cum eruo, creta chia, & scœno græco. Eodem effectu prodest decocta in oleo, vsquedum liquecat. Sugillata tollit. Reduuias committit. Inflammationes discutit il-

lita ex vino: Suppurationes rumpit. Medicamento apte immiscetur, quod carnem exest. Infracta ossa extrahit, trita & imposita. Datur comitialibus in potu, drachmæ pondere cotidie anno toto: Prodest attonittis & vertigine laborantibus, consimiliter assumpta. Contra viperarum ictus pota drachmis duabus auxiliatur. Partus necat. Mentem interdū subturbat. Cit urinā pota. Eclegma ex ea fit cum melle, difficile spirantibus, strangulatu oppressis, tussietibus, vulsis, ruptis, & laterum doloribus. Lienem ternis obolis pota ex aceto triginta diebus consumit. Illinitur ad eadem cum fico. Ad muliebres incensus decoquitur. Siquidem vulvas purgat, sed abortum facit. Succus e radice vere exprimitur, qui trahit pituitam cū aqua mulsa potus. Ad pforas & lepras, semen efficaciter illinitur. Lactis abundantia facit succus eius, si cum tritico decocto sorbeatur.

De Vitenigra CAP. CXCV.

Nigra vitis quam aliqui nigram bryoniam vocant, alij Chironion ampelon, alij Bucranion, Romani oblameniam, alij Britanutem, alij Betifalcam, Daci Priadelā, alij Pegrinam, Aphri Lauothen. Folia fert hederæ, sed maiora, simillaceis proxima, caules etiam cognatos. Capreolis suis arbores quasi adminicula comprehendit. Fructus racematim cohæret, qui inter principia virent, et post maturitatem nigrescunt. Radix foris nigra intus buxco colore nitet. Caules qui primo germinum partu erumpunt, in olera recipiuntur. Menses pellunt. Urinas cient. Lienem absumunt. Vertiginosis, comitialibus, neruorum resolutione têtatis, profunt. Radix eadem quæ vitis alba præstat, sed inefficacius. Folia cum vino exulceratis iumentorum ceruicibus commodissime illinuntur. Luxatis itidem imponuntur.

De Filice CAP. CXCVI.

PTerin Græcorū alij Pterineon, alij Dacidonon, alij Anaphoron, alij Blechnon, alij Polyrhizon, vocat. Magi Heramubain, Romani Filicā, alij Laculē, alij Filifanariam, Aegyptij Asini sanguinem. Folia sine caule, sine fructu, sine flore, ex vno pediculo, cubitali longitudine exeunt, multifida & lateribus pinata, subgravi odore, radice per summa cespitum nigra, oblonga multis capillamentis fibrata, subadstringente gustu. Nascitur in montibus & saxosis. Radix latas tineas excutit, sumpta drachmis quattuor ex aqua mulsa. Melius si cum scamionæ aut veratrinigri totidem obolis detur. Sed qui sumunt, alia prægustare debent.

DE MEDICINALI MATERIA

Laborantes lienis incremento recreat. Radix & potu & illitu prodest ijs qui arundinibus cæsi sunt. Probatur maxime quæ in arundinetis proueniat & locis pulegio scatentibus.

¶ De Filice fœmina. CAP. CXCVII.

T Helypterin aliqui Nymphæam pterin nominant, Romani Linguam ceruinam, folijs filicis, surculosis & quæ nō singulæri vt illa pediculo fulciantur, radicibus longis, pluribus latis, quæ ex nigro in luteum flauescunt. Aliquæ etiamnum rubræ inueniuntur. Pellunt lata interaneorum animalia, cum melle eclegmate sumpto. Potæ cum vino drachmis tribus teretes tineas eijciunt. Data fœminis sterilitatem faciunt, & prægnantibus abortum, si supergrediatur. Farina humidis vlceribus & cicatrici repugnãtib⁹ ispargitur. Lumentorū ceruicibus medetur. Folia recentia in oleribus cocta māduntur vt ventrem emolliant.

¶ De Filicula. CAP. CXCVIII.

P Olypodion aliqui Scolopendrion, alij Pterin, alij Polyrhizon, Latini filiculam vocant. Nascitur in muscosis petris, & vetustis arborū caudicibus, præsertim quærcuum, palmi altitudine, filici similis, subhirsuta nō tenui peride diuisura. Radix pilosa, in qua continentur cirri, ceu poliporum, crassitudine digiti minimi, coloris intus hærbacei, austera aliquantum, & gustu subdulcis. Purgandi vim habet. Coquitur cum gallina aut piscibus, aut beta, aut malua, ad aluum soluendam. Aridæ farina aquæ mulsæ insparsa, detrahít bilem & pituitam. Trita luxatis efficaciter illinitur, & aduersus digitorum fissuras.

¶ De Dryopteri CAP. CXCIX.

D Ryopterin aliqui Pterion, alij Nymphæam pterin nominant. Nascitur in veterum roborum musco, filici similis, multo minore foliorum incisura, radicibus inuicem implexis, hirsutis, gustu acerbis, in dulcedinem vergentibus. Pfilotrum est cum radicibus trita. Illinitur enim primum vsq; dum sudorem euocet, mox sudor abluitur, & recens imponitur.

¶ De Cnico. CAP. CC.

C Nicus folijs cõstat oblõgis, asperis, spinosis, caule sesquipeda li, capitulo magnitudine grãdis oliuæ, flore croci, semine cãdi do, alioqui russo, lõgo angulo, so. Huius flore in obsonijs vtú

tur. Seminis tufi succus adiectis amygdalis, nitro, aneto, & melle de cocto, cogitur in placentulas quæ aluum emolliunt. Hæc in frusta quattuor finduntur, quæ nucis iuglandis magnitudinem impleant. E quibus ante cœnam duo vel tria sumpliffesatis est. Ratio temperadi hæc est. Cnici cãdidi sextarius, amygdalorum tostorum & delibratorum cyathi tres, anesi sextarius vnus, aphronitri drachma vna, cum carnibus triginta caricarũ. Seminis succus lac cogit, & magis ipsum resoluẽdæ alui facultate donat.

¶ De Mercuriali. CAP. CCI.

Linozostin marẽ, e Græcis aliqui Parthenion, alij Argyron, alij Aritrillin, alij Chrystin, Aegyptij Aphlopho, alique Hermu botanion, Latini Mercuriale masculã, alij Tesculata. Aphri Afumes vocant. Folijs constat ocimi, minoribus, Helixnæ cognatis, ramulis duplici geniculorũ nodo cinctis, alarum cauis multis, fructu in fœmina copioso, quandam racemorum speciem præbente, mari e foliorum sinu dependente, paruo, rotũdo, ceu binis testiculis vna cohæretibus. Frutice dodrãtali aut maiore. Vtraq; in oleribus manditur, ad aluum ciendam. Cocta in aqua, epoto iure, bilem aquamq; detrahit. Constat vt mares gignantur, hunc facere, vt fœminæ illam, si a purgatione bibantur, & trita folia genitalibus admoventur.

¶ De Cynocrambæ. CAP. CCII.

Cynia aut Cynocrãbe, aliquibus Linozostis, Aphris Armas, alijs Afumellabon dicitur. Cauliculum binum palmorum altitudine emittit, mollem, subalbidum, folia mercuriali aut hederæ similia, certis interstitijs subalbida. Semen folijs adhæret, paruum, rotundum. Folia cum caulibus pota aluum cient. Oleribus cõmendantur. Ius decocti & pituitam & bilẽ aquamq; detrahit.

¶ De Heliotropio magno. CAP. CCIII.

Heliotropium magnum aliqui Scorpiuron vocant, alij Heliotropon, alij Dialion, alij Heliopon, alij Scorpioctonon, alij Sefamon agrion, alij Scorpj vrã. Flos ei est effigie scorpionis caudæ. Vnde scorpuiro ei nomen. Et quoniam folia cum sole circumagat, Heliotropion dicitur. Folia ocimi habet, hirsutiora & candidiora, & maiora. Ramuli a radice terni, quaterni, aut sæpe quini exiliunt, multis alis cõcaui, flos in cacumine cãdidus, aut subfuluus. Incuruatur vt scorpionis cauda. Radix tenuis est & inutilis. Nascur in

DE MEDICINALI MATERIA

asperis. Decocta ex aqua fasciculo manus plenæ, pituitā bilē per aluū extrahit. Contra scorpionū ictus & potu & illitu prodest. Ad alligatur vt conceptum adiuuet, Aiunt per horam vnam ante accessiones, feminis grana quattuor, quartanas finire, tria vero, tertianas. Illitum semen formicantes verrucas penfilesq; & thymi florem repræsentantes, et epyni&idas exiccat. Folia, infantiū desillationibus quas syriais vocat, podagris, luxatisq; vtilissime illinuntur. Mēses cient. Parus trita & imposta pellunt.

De Heliotropio paruo. CAP. CCIIII.

Heliotropion paruum quod & aliqui Scorpiuron vocant, nascitur in palustribus iuxta lacus, folijs antedicto proximis, rotūdiorebus, semine acrochordonum verrucarū modo, penfile, rotundo, Hærbæ cum suo semine pota, adiecto nitro, hyssopo, nasturtio & aqua, latas tineas teretesc; excutit. Penfiles verrucas quæ acrochordones vocantur, cum sale illita tollit.

De Scorpioide. CAP. CCV.

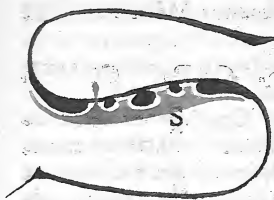
Scorpioides hærbula est, folijs exiguis, semine caudæ scorpionis effigie. Illita scorpionum ictibus præsentaneo est auxilio.

Pedacij Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia Libri Quarti,
Ioanne Ruellio Suessio-
nenfi interprete,

F I N I S

117

LIBER QVINTVS.
 PEDACII DIOSCÖRIDIS ANAZAR-
 BEI DE MATERIA MEDICINA
 LI LIBER QVINTVS, IOAN
 NERVELLIO SVESSIO,
 NENSI NITER,
 PRETE.

Superioribus quattuor libris amicissime Ari, tradidimus de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, & earumdem lachrymis ac fructibus, itē animalibus, melle, lacte, adipe, frumentis, oleribus. Necnon de omni radicū, hærbarum, succorum, seminūq; ratione. In hoc autem totius operis quinto differemus de vinis & metallicis, & a Vite nostram commutationem auspicabimur.

¶ De vinifera Vitæ. CAP. I.

Folia Vitium & triti capreoli, capitis dolores illitu mitigāt, & inflāmationē stomachi ardoremq; cū polenta. Folia etiam per se, vt quæ refrigerent & adstringāt, imponi solent. Potus eorū succus dysentericis, sanguinē excreantibus, stomachicis, & grauidarū malaciæ medetur. Eadem efficiunt madefacti in aqua capreoli & poti. Lachryma Vitii quæ veluti gummi in caudicibus cōcrescit, ex vino pota calculos pellit. Illita lichenas & psoras leprasq; nitro prius perfritas sanat. Eadem cū oleo sæpius pillis illitis, philotri effectum habet, maximeq; sanies quam accēsa fermenta Vitium exudarūt. Qua & perundæ verrucarum informicationes extrahūtur. Cinis samentorū & vinaceorū erūpentibus in sede condylomatis & thymijs illitus ex aceto medetur. Prodest luxatis & viperarum morfibus. Contra lienis inflammationem illinitur, cum rosaceo & ruta & aceto.

¶ De syluestri Vite. CAP. II.

Syluestris Vitis duorum generū est. Alterius vua non maturascit, sed flore tenuis cœnanthen nominatam perducit. Altera ad frugē peruenit, paruis acinis, nigra, & adstringens. Folia, caules & clauiculæ quibus repunt, vim habent cultæ Viti similem.

¶ De Vua. CAP. III.

Vuæ recentes aluum turbant, & stomachum inflant. Innocentiores quæ decerptæ diu pependere, ideo q; in eis copia humoris exiccatur. Vitileq; fiunt stomacho ægrisq;, atq; cibi auiditatem excitant. Vinaceis aut vinario vase seruatæ, ori & stoma-

DE MEDICINALI MATERIA

cho grata sunt. Aluum fistit, sed vesicam & caput tentant. Et sanguinem excreantibus conueniunt. Similesque quæ in musto fuere. Sapa aut musto condita, stomachum magis infestant. At quæ solem prius passæ in aqua cœlesti cõduntur, minus vinosæ sunt, siticulosas, ardētibus & longis febribus salubres. Recõditi vinacei inflammatis mammis, turgetibus ac præduris, cum sale illinuntur. Decoctura eorum dysentericos, cœliacos, & fœminas fluctione vuluæ laborâtes iuuat infusa. Ad deflessiones ac fetus assumitur. Nuclei acinorum adstringendi vim obtinent. Stomacho vtilis sunt. Inspargitur farina tostorum polentæ modo, dysentericis & cœliacis & solutis stomacho.

De Vua passa. CAP. IIII.

VVa passa alba adstringentior est. Prodest esitata caro earum tussi, renibus, ac vesicæ. Estur in dysenteria per se cū nucleis. Et decocta in patinis cum melle, admista milij achordei farina & ouo, valet ad purgandum caput. Eiusdem gratia cū pipere comanducatur. Testium inflammationes sedat, illita cum lomento fabarum, aut cumini farina. Fauos, epynictidas, carbūculos, enatas in articulis putredines, & gangrænas, sine nucleis trita, & cum ruta imposita sanat. Podagræ cõuenienter cum opoponace illinuntur. Mobiles vngues illita extrahit.

De Oenanthæ. CAP. V.

Oenanthæ vocatur vitis syluestris fructus, cum floret. Recõditi debet fistili non picato, collectaque substrato linteo in vmbra siccat. Laudatissima in Syria & Cilicia & Phœnice. Vis ei adstrictoria. Quare pota stomacho ac ciundæ vrinæ utilis. Aluum fistit, ac sanguinis excreationes. Cõtra fastidia & acorem stomachi, sicca & illita efficax est. Capitis doloribus tã viridis quã sicca ex aceto & rosaceo perfunditur. Sanguinolenta vulnera cataplasmate, & incipientes ægilopas, cicatrices in ore, & genitaliũ nomas, trita cum melle croco myrrha & rosaceo, ab inflammatione vindicat. Pessis miscetur ad sistendum sanguinem. Cõtra oculorum delachrymationem, et stomachi ardores, cum polline polentæ & vino illinitur. Crematæ carbonibus cinis facit ad oculorum medicameta. Rediuuias, paronychia, abscedentes gingiuas, cruentasque, cum melle sanat.

De Omphacio. CAP. VI.

Omphacion succus est acerbæ vux, nõdũ maturescens et thassia vite, aut amminæ. Oportet autẽ ante canis ortum, expressam meliginem in cyprio vase linteo cooperto insolare, vsque dum cogatur. Semperque quod ceruici vasis concretum hæsit, reliquo humori permiscere. Noctu subdialibus locis auferre. Quãdoque

dem nocturni rores ipsum concrefcere non finunt. Eligendum est flauum, friabile, vehementer adstringens & linguam mordens. Sunt qui coquendo melliginem cogant. Prodest contra tonfillas, vnam, vlcera oris, humida gingiuarū vitia, purulentas aureis cum melle aut passo. Item ad fistulas, vetera vlcera, nomafq; ex aceto. Dysentericis & mulieribus fluxione vuluæ laborantibus clystere infunditur. Oculorum claritati & scabriciæ & erofionibus angulorum conuenit. Bibitur ad recentem sanguinis excreationem, etiam si rupta parte aliqua cōtingat, sed pauco & aquatiore est vtendum. Valde liquidem exurit. Idem adstringit. Prodest stomacho qui cibi tenax non est, aut tardius cibum concoquit. Item ijs qui ilei dolore conflitantur. Conuenit in grauidarum malacia. Sorbtum auxiliari constat, cum populatim grassatur pestifera lues. Huiuscemodi omphacium non nisi post annos multos bibi potest.

¶ De Vini natura.

CAP.

VII.

Vino veterenerui læduntur & reliqui sensus, gustu quod suauius est. Quare cauetur ijs qui internā alicuius partis imbecillitatem sentiunt. Attamen in secunda valetudine paucū aqua dilutū, innoxie sumitur. Nouum inflat. Aegre coquitur. Insomnia parit. Et vrinam ciet. Aetate medium vtraq; vitia fugit. Quare ad vitus sanorum ægrorumq; vsurpatur. Album tenue, stomacho vtile est, ac facile in membra distribuitur. Nigrum vero crassum est, et cōcoctu difficile. Carnem alit. Et ebrietatem creat. Giluum, vtpote quod mediū est, medias inter vtrūq; vires habet. In secūda tamen et sinistra valetudine, cum primis laudatur album. Quin & vina qualitate distant. Siquidem dulce crassis partibus constat. Et difficilius a corpore discutitur. Stomachum inflat. Aluum & interanea vt mustum turbat, sed minus inebriat. Renibus et vesicæ aptissimum. Austerum per vrinam celerius transit. Sed capita dolore tentat, & temulentiam gignit. Acerbum ad ciborum per membra digestionem accommodatissimum. Aluum & cæteras fluxiones cohibet. Nouum neruos minus tentat. Vinū aqua marina factum, stomacho aduersatur. Sitim stimulat. Neruos infestat. Aluo aptum. A valetudine se recoligētibus inutile. Passū quod vuis solē siccatis in area, aut in sarmento adustis exprimitur, creticum cognomine aut pramnon aut protopon, & sapa quæ fit musto igni decocto, Greci sytion aut hepsēma appellant, quodq; melas dicitur, aut melampsygium crassa sunt, & corpora multum alunt. Cādidū tenuius, & medium medias sortitur vires. Omnia tamē adstringūt & pulsus reuocāt. Faciunt aduersus venena, que exulcerando necant ex oleo pota, & vomitionibus reddita. Contra cicutas meconium, venē

DE MEDICINALI MATERIA

num, toxica & concretum lac. Item contra renum ac vesicæ pruritns, rosiones, exulcerationesq;. Inflat tamē & stomacho aduersantur. Priuatim prodest melapsinthiū si vter rheumatismū sentiat. Albū magis cæteris emollit aluum. Gipso conditum neruis officit, caput aggrauat et incendit, ac vesicæ aduersatur. Contra venena cæteris aptius. Picaæta, aut resinata, exalfaciūt, cōcoquunt, Sanguinem excreantibus ini mica. Que vero parachyta vocant, admistam sapā recipiūt, caput implent. Temulentia gignūt. Aegrius a corpore discutiūtur. Stomachū male habent. Inter Italica vina falernum principem locū obtinet, quod inueteratum perq̄ facile coquitur. Languidos pulsus exuscitat. Aluum adstringit. Stomacho vtile. Sed vesicæ nocet. Atq; ijs qui visus hebetudinem sentiunt, & ad potus crebros minime idoneum. Albana crassioribus constant partibus. Dulcia stomachū inflant. Ventrem emolliunt. Sed cōcoctionem non æque adiuuant, & neruosa minus infestant. Vetustate eadem, austerum saporem concipiunt. Ceccubum dulce est et albano crassius. Corpus et colorem alit. Aegre tamē coquitur. Surrentinum satis austerum est. Quare intestinorū & stomachi fluxiones cohibet. Et cum tenue sit, caput minus tentat. Inueteratum suauius redditur, & stomacho vtile. Adrianum & Mamertianum in Sicilia æque crassis partibus gignūtur. Modice adstringūt, & ocysime inueterantur, minusq; ob suam tenuitatem neruos tentāt. Paretypianū, & quod ex adriatico linu defertur, odoratum ac leuius est. Quare multus epotus fallit. Diu seruat ebrietatē, & soporem adfert. Istricū paretypiano simile est, sed vrinam vehementius pellit. Chium tamen antedictis mollius, & aptum potui est. Bene alit & minus inebriat. Fluxiones cohibet. Oculorum medicamentis vtile. Lesbium facile membra subit, chio leuius & aluo idoneū. Ephesium eadē vim habet, Empygeia & etinoæ loasiæ mesogites nomine, capitis dolores ciet, & neruos lædit. Cum vero & clazomeniū, quoniam multā sibi maris aquā vendicant, facile corrumpuntur. Flatus mouent. Aluū turbant, neruis officiunt. Vinū omne, vt reliqua in commune dicātur, merum, ac syncærum, & sua natura austerum exalfacit. Facile in membra distribuitur. Stomachum adiuuat. Appetētiā ciborum inuitat. Vires alit, ac robur auget. Somnum conciliat. Et commendat colorem. Potum liberalius auxilio est, contra assumptam cicutam, coriandrum, pharicum, ixiā, meconium, argenti spumam, taxum, aconita, fungosve. Cōtra serpentium morsus, & omnium ictus que refrigerando necant, aut stomachum in vomitiones effundunt. Facit ad longas inflationes, rosionesq; præcordiorum, ac distentiones & stomachi singultum, & si venter aut interanea rheumatismum sentiant. Conueniunt sudatoribus, et quibus corpus

immodico sudore digeritur, diaphorumenos vocant, maxime alba, vetera, & odorata. Quæ tamen vetustate dulcescunt, renibus ac vesicæ accommodatiora redduntur. Vlceribus, inflammationibusq; in succida lana imponuntur. Tetra vlcera & phagedænica, & fluctionibus obnoxia, commode perfunduntur. Marina austera, & alba, ad sanorû victus vsurpantur. Ijs præstant Italica, salernum surrentium, ceccubû, signinum, & per multa cāpaniæ, & parætypianum ab adriatico sinu, & ficulum quod mamertianum appellatur. Ex græcis chiû, lesbiû in phygela et epheso nascens. Crassa vero & nigra, stomacho negocium exhibent. Inflationem pariunt. Corpus augent. Tenuia tamen & austera stomacho profunt, & minus carnes alunt. Vetera valde tenuia, & candida vehementius vrinam ciunt, & dolores capitis mouent. Nervosq; largius pota tentant. In media ætate vt a septimo anno, potui saluberrima sunt. Modus autē pro ætate, & tempore anni, & consuetudine, & qualitate vini definiatur. Non sitire & modice cibos proliui, optimum est præceptum. Nocet ebrietas omnis, & maxime assidua. Siquidem obsessos nervos quoti die relaxat. Largiorq; potus, acutorum morborum adfert initia. Modice tamē inebriari, aliquot diebus maxime post aquæ potus vtile. Namq; expurgans sensuû excremēta transfert & per cæca corporis spiramenta discutit. Sed aquam post ebrietatem bibere oportet. Namq; a cura constantis temulentix quendam auxiliij modû inducit. Omphacites nomine peculiariter fit in lesbo, siccata sole acrivua, paulo ante maturitatem decerpta, triduo aut quatrduo, donec racemi in rugas contrahantur, expressûq; vinû cadis insolatur. Vim adstringendi habet. Prodest dissolutis stomacho, & ilei dolore laborantibus. Itē prægnantiû malaciæ, et crudis. In pestilētia quoq; sorbtû auxiliari dicitur. Huiusmodi vina nō nisi post multos ānos bibi possūt. Lora quæ deuteriā alij potimō appellāt, fieri solet, adiectis metretis tribus aquæ, in vinacea, quibus triginta vini metretæ extractæ fuerint, calcatis vinaceis, expressoq; decocto ad tertias parteis, & additis in singulos cōgios binis salis sextarijs. Post hyemen trāsfunditur in vasa. Lora post annû vtendû. Eteni celeriter exolescit. Cōuenit ægris quibus timemus noxā vini, coacti sepe desiderijs eorû obtēperare. Item a longa valetudine se recolligentibus. Fit & vinû quod adynamon vocāt, loræ vires habens, hoc modo. Pares aquæ & musti mensuræ coquantur, molli igne, donec absumaturn aqua, quod vbi refrixerit elutriatum, picato vase reconditur. Alij marinæ & cœlestis aquæ, mellis, & musti pares miscent portiones, & quadraginta diebus insolant, quo post annum vtuntur. Vinum e syluestri vua nigrum adstringit. Prodest alui & stomachi fluctionibus et cæteris quibus cōstriictione & cōtra-

DE MEDICINALI MATERIA

tionem opus est.

¶ De Melitide vino

CAP. VIII.

Melitides datur in longis febribus, quæ stomachū infirmarūt. Namq; aluū emollit. Vrinam ciet. Stomachū expurgat. Prodest articulario morbo, renibus, imbecillo capiti, et mulieribus abstemijs. Odoratum siquidem est, & corpus alit. Distat a mulso quod fit e vino vetere, austero, & melle exiguo. Melitides autē adiecto ad quinq; congios austeri musti, mellis congio, & salis cyatho, cortinis magnis, quo magis ad efferuendum locus pateat, fieri oportet, sensim asperso sale. Cumq; efferuere desierit, in alia vasa transfunditur.

¶ De Mulso.

CAP.

IX.

Mulsū e vetere vino austeroq; et bono melle factū præfertur. Minus enī inflat, ac celeriter id genus vigorē adipiscitur. Vetus corpus alit. Media ætate, aluo prodest. Vrinā pellit. Ab ultimo cibo sumptum nocet. Et inter inuita potum implet. Dein appetendi auiditatem reuocat. Fit mulsum duabus vini metretis, ammista vna mellis. Aliquī quo celerius præberi possit, mel cum vino coquūt, & ita transfundunt. Alij vtilitatis gratia, ad sextarios sex musti fermentis, vnum mellis adijciunt, & vbi ferbuerit vase recondunt. Dulce autē permanet.

¶ De aqua mulsa.

CAP.

X.

Aqua mulsa easdem quas mulsum vires possidet. Decocta vti mur, cum molliri deiectionem, aut vomitionem incitare, volumus, vt ijs qui venena hauserunt ex oleo, Dococta datur imbecillis, & hoibus elanguescens pulsus, quos illi dixere microsphyctos, tussientibus, peripneumonicis, & ijs qui immodico sudore digeruntur. Iam paratum repositumq;, quod aliqui hydromeli proprie vocant, media ætate adynamo vino aut loræ correspondet, & similem vim adipiscitur. Quare inflammationibus alicuius membri plus q̄ lora prodest. Inueterati tamen vsus damnatur, inflammatis, aut cōstrictis. Sed laboranti stomacho aut cibū fastidienti, sudatoribusve conuenit. Fit duabus pluuiæ aquæ veteris ad vnam mellis partem additis, & insolatis. Alij fontanam aquam adijciunt, & ad tertias parteis decoquūt & ita recondunt. Nec desunt qui hydromeli appellēt, quod a melle elutis aqua fauis confici solet. Sed meratius facere cōuenit. Aliqui id coquunt. Aegrotantibus noxium est, quoniam plurimam sibi floris cerei partem vendicat.

¶ De Aqua.

CAP.

XI.

Aquam in vniuersum, propter locorum proprietates & peculiāres naturas, cœlū et alia pleraq;, difficile est experiri. Magna

tamen ex parte optima est dulcis, syncæra nullius omnino qualitatis particeps. Et quæ ne minimo quidem tempore in præcordijs commoratur. Ad hæc quæ & facili via fertur, & citra molestiam, Si nec inflationes creet nec corruptioni cedat.

¶ De Aqua marina. CAP. XII.

A Qua maris calida est, & acris. Stomacho aduersatur. Aluum enim conturbat. Pituitam expellit. Si vero calida ad fatus adhibeatur, elicit & discutit. Neruorum vitijs & pernicijs ante vlcera prodest. Miscetur cataplasmati ex hordeacea farina, & emplastris, & discutientibus malagmati. Ad mouendas deiectiones tepesfacta infunditur. Ad tormina calida, psoras, pruritus, impetigines & mammas turgentes, foueri vtile est. Liuios suffitu discutit. Ad venenatos ictus qui tremorem & refrigerationem adferunt, salutaris intelligitur, maxime scorpionum, phalangiorum aspidumque. Etiam si quis in calidam descendat auxiliatur. Et malo habitu cõfectis iam diu corporibus, neruisque balneæ ex ea vtilis. Hydropicos, capitis dolores, aurium grauitates, feruentis vapor leuat. Syncæra, & sine potabilis aquæ missione reposita, virus deponit. Sunt qui etiã præcoquant & ita recondant. Datur ad purganda corpora per sese, aut ex posca, aut cum vino aut melle. Verum post deiectionem, dant galinæ aut piscium iuscula, ad domandam morsus acrimoniam.

¶ De Thalassomelite. CAP. XIII.

Quod Thalassomeli vocatur, vehementer purgare constat. Temperatur autem æquis portionibus maris, mellis, et imbris ex alto, defæcatis, & picato vase per canis æstus isolatis. Alij ad binas marinæ coctæ singulas mellis adijciunt & vase condunt, moderatius aqua marina & mitius.

¶ De Aceto. CAP. XIII.

A Cetum refrigerat & adstringit. Stomacho vtile. Appetentiã excitat. Erumpentem vndecumque sanguinem, potu incessive fistit. Prodest alui fluxionibus coctum cum cibis. Cruentis vulneribus inflammationes arcet, in succidis lanis aut spongia impositum. Reprimit procidetia sedis vuluæque. Item abscedentes gingiuas, et sanguine manantes. Ad nomas, et ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, lepras, impetigines, pterygia, cum aliquo conuenienti efficax est. Phagedænas vlcerum, momasque fotu continuo cohibet. Podagricis calido fotu cum sulfure auxiliatur. Sugillationes rapit, cum melle illitum. Contra capitis ardores cum rosaceo in succidis velleribus, aut spongia imponitur. Ad aquam intercutem, grauitatem aurium et sonitus, sibilosque feruentis vapor proficit. Instillatum quoque aurium vermes necat.

DE MEDICINALI MATERIA

Panos coerçet tepidi fotus, aut si imbuta aceto spongia admoueatur. Pruritus permulcet. Contra venenatos morsus, qui refrigerando nocent, calidum commode fouetur. Et frigidum ijs, quæ exurès virus eiaculantur. Calidum potum atq; vomitionibus redditum, aduersus omnia venena efficax est, præsertim contra meconium & haustam cicutâ, Conglobatum in ventre sanguinem, lac coagulatum, fungos, ixiâ, taxumq; cû sale. Haustu voratas hirudines si sorbeatur eijcit. Tussim veterem mitigat, & recentem laceffit. In orthopnœa calidum commode sorbetur. Gutturis fluctiones gargarizatum inhihet. Anginis & iaceti vix conuenit. Contra dentium dolorem calidum colluitur.

¶ De Aceto mulso. CAP. CXC. V. XV.

Macetum mulsum quod Oxymel vocant, hoc modo temperatur. Aceti heminas quinq; salis marini pōdo, mellis minas decem, aquæ sextarios quinq; pariter coquito, decies efferuescete cortina, atq; vbi refrixerit. diffundito. Sumptum crassos humores extrahere & ischiadicis, comitialibus, & articularum morbo confectatis prodesse creditur. Contra morsum eius viperæ quam sepa vocant, haustum meconium, ixiâmve, auxilio est. Anginis vtiliter gargarizatur.

¶ De Acida muria. CAP. XVI.

Acida muria quam Græci Oxalmen vocant. Contra nomas fotu, putrida vlcera, canû morsus, & venenatos ictus auxiliatur. Sanguinis fluctiones post excisos calculos sistit, si statim calida in vulnus iniiciatur. Prociduam sedem reprimit. Dysentericis si nomas sentiât, infunditur. Oportet autem eam ex lacte instillare, hirudines sorbitione aut gargarizatu necat. Furfures & manâtia capitis vlcera exterget.

¶ De Thymoxalme. CAP. XVII.

Thymoxalme veteres vtebantur, dabantq; lobarantibus imbecillitate stomachi, ternos quaternosve cyathos, aqua calida dilutos, in articularibus morbis, & inflationibus. Crassos humores atrosq; trahit. Hoc modo factitur. Thymi triti acetabulû, salis idem modus, rutæ, pulegij, polêtæ, singulorum exiguæ portiones in vas coniiciuntur, aquæ terni sextarij & aceti terni cyathi infunduntur & circumposito linteo sub dio madescunt.

¶ De Scyllino aceto. CAP. XVIII.

Scyllinum acetum hoc modo fit. Scylla quæ cãdida fuerit expurgata conciditur, traiectaq; lino segmêta modicis interualis ne se contingant, siccantur in vmbra quadraginta diebus. Mina eorum in aceti boni sextarios duodecim immergitur, & vase di-

ligēter operto septenis diebus in sole madefcit. Post eū numerū dierū scylla eximif, & expressa abijciif. Defæcatū acetū trāsfundif & reponitur. Aliqui scyllæ minā, quiq; acetū sextarijs miscēt. Alij citra exiccationē repurgātes, parē mēsurā adijciūt, & senis mēfib⁹ macerari patiūt. Id multo magis humorū lēticias digerit. Gīguas humore prægnātes collutione stringit. Et motos dētes firmat. Putredines oris & graues halitus tollit. Durat fauces, & callosas facit. Vocē expedit et lipidā canorāq; reddit. Dat stomachicis, ægre cibū cōcoquētib⁹, melācholicis comitialibus, vertiginosis, mēte captis. Itē vuluarū strāgulationibus lienis incremēto laborātibus, ischiadicisq;. Imbecillos admodū recreat. Corpus sanū reddit, et bonū colorē præstat. Oculorū aciē exacuit. Tarditatē quoq; aurīū infusione purgat. In sūma ad oīa efficax. Cauēdū tamē intestinis exulcerationibus, in capitis dolore, aut neruorū vitijs. Datur quotidie ieiunis forbēdū, inter initia exiguū, paulatim adaugendo ad cyathū vsq;. Nonnulli binos dant cyathos aut largius.

De vino Scyllino. CAP. XIX.

Scyllinū vinū fit hoc modo, difectā vti dictū est scyllā, & sole ficcatā cōtūdito, minā eius tenui cribro incernito, & līteo il ligatā, in vīcenos sextarios musti recētis ac boni demergito. Vbi trimestri spatio maduerit, elutriatū vinū obstruēto diligēter vase recondito. Licet quoq; sic humida scylla vti. In orbiculos rapi modo difectā duplicato pōdere, quadraginta diebus in solari oportet, et in uerafcere. Alia parādi ratio. Scyllæ difectæ et repurgatæ tres minas, in italicā metretā musti demittito, & senos mēses in vase obstruēto macerari finito. Post id tēpus excolatū vinū recōdito. Vtile est contra cruditates, et ciborū corruptiones. Itē ijs qui reuomūt cibū, et si pituita in vētre aut stomacho coierit. Prodest lienosis, male habitis corporibus, aquæ iter cutē, regio morbo, difficili vrinæ, torminosi, iflationib⁹, resolutioni neruorū, rigoribus lōgis, vertiginosis, & vullis. Mēses pellit. Minime neruos infestat. Hoc vinū vetustate fit melius. Cauendus in febre vsus, aut si interanea vlcus sentiant.

De vinis marinis. CAP. XX.

Marina variefactitātur. Aliqui enī statī quū decerptæ sūt vuae aquā maris amiscēt. Alij in area vvas sole ficcāt, quibus calcatis, marinā adijciūt. Alij passas prius vvas in dolijs marina aqua macerāt, mox calcatas exprimūt. Id magis passi generibus ad scribitur. Quæ tamen austeriore gustu temperantur, contra febrium aduentantium indicia valent, si modo meliora non adsint. Alūum subducunt. Profunt purulenta extussientibus, aut si dura alius exerceat. Quæ ex aminnæis vinis fiunt, caput tētant. Stomacho aduersantur, si

DE MEDICINALI MATERIA

tus creāt. Verū quo plenior habeatur historia, ijs qui huius studio te-
nerētur, nō inutile existimam⁹ varias vinorū cōpositiones adferre. Nō
quod frequēs eorū aut necessarius existat vsus, sed ne quid omississe vi-
deremur, quod ad eorū rationē attineret. Sunt autē quædā ex ijs facti-
cia, minoris curæ ac impēdij, quæ cadūt in vsus. Vt quæ ex cotoneis
malis, pyris, filiquis, itē myrti baccis cōponuntur.

(De vino Cydonite. CAP. XXI.

C ydonites noīe alio melites appellat, & ita fieri cōsuevit. Ma-
la cotonea exēptis seminibus, frustatim rapi modo scindun-
tur, & duodeci minarū pōdo, in musti metretā triginta diebus
demergūtur. Postea defæcatū vinū reponit. Alia faciēdi ratio. Opor-
tet ad singulos mellis sextarios, denos succi cotoneorū tusorū pressorū
q; adijcere, & ita recondere. Vinū hoc adstringit. Prodest stoma-
cho, dysenterix, hepaticis, renum vitijs, & vrinæ difficultati.

(De Melomelite. CAP. XXII.

M elomeli, quod et cydonomeli nomināt, sic fit. Cotonea mala
seminibus suis castrata, in q̄ plurimū mellis, quo demergi pos-
sint cōijciūtur. Id post annū mitescit, multo nō dissimile. Præ-
stat eadē quæ superior cōpositio. De Hydromelo. CA. XXIII.

F it hydromelon duabus mēsuris aquæ coctæ, & sub caniculæ
fidus insolatæ additis ad vnā melomelitis facti ex cotoneis.
Vis huius eadē est. De Omphacomelite CAP. XXIII.

O mphacomelitis faciēdi ratio hæc est. Acerbæ vuæ immaturæ
& tribus diebus insolatæ exprimūtur, & ad ternas succi par-
teis, mellis optimi despumati singulæ partes adijciūtur, & in-
solatū in vasa trāsūdatur. Vim adstringēdi ac refrigerādi habet. Sto-
machicis cœliaciq; cōuenit. Vsus post annū est.

(De vino Apijte. CAP. XXV.

F it et e pyris perinde atq; cotoneis vinū, apijtes noīe, sed ita vt
pyra nō magnopere maturescāt. Ex filiquis etiā, mespilis, sor-
bis simili modo tēperat. Oia hæc genera acerba sūt, & adstri-
gūt, atq; itestinas fluidiones cohibēt. De Oenāthino CA. XXVI.

F it e labrusca, hoc est vite syluestri, quod vocat cœnāthinū. Sic-
ci flores minis duabus musti metreta macerati, post triginta
dies mutantur, mox collatū vinū reconditur. Facit aduersus
stomachi imbecillitatē, cibi fastidiā, cœliacos & dysentericos.

(De vino Rhoite. CAP. XXII.

F it e punicis malis maturis quod rhoitē nomināt, succo expres-
so ab acinis eorū, quib⁹ lignosus nucleus abest, apyrina vocāt,
aut decocto ad tertias, & ita reposito. Efficax est cōtra fluidio

nes iternas, & febrim cū alui profluuiο exortā. Stomacho vtile. Adstringit aluū & vrinā mouet. ¶ De vino Rhodite. CAP. XXVIII.

Rhodites sic fit. Rosarū ficcarū tularūq; minā liteolo deligatā in sextarios octo musti demergito. Et post tres menses, defæcatū vinum transfundēs, recōdito. Vtile ijs qui febrī carent, & ad stomachi cōstiones, & dolores in fine potū, & cōtra humidās aluos & dysenterias. Fit quoq; ex succo rosarū, addito melle quod rhodomeli vocāt quod arteriæ scabricijs cōuenit.

¶ De vino Myrtite. CAP. XXIX.

Myrtes fit baccis nigris post maturitatem tuis, & organo expressis. Aliqui ad tertias coquūt. Alij baccas prius sole torrēt, et quaternis sextarijs cōtularū, ternas aquæ heminas adiiciūt, et vini veteris parēmodū. Postea exprimūt & seruāt. Magnopere adstringit. Stomacho vtile. Fluxionibus ventris ac stomachi prodest, & cōtra intestinas vlcera & profluua. Denigrat capillos.

¶ De vino Myrsinite. CAP. XXX.

Myrsinites sic tēperatur. Rami nigræ myrti cum suis baccis & folijs tuis, decē minarū pōdo, in tribus musti cōgijs feruescūt, donec duo super sint, aut certe sesquicōgijs relinquať. Id vinū colatū ad vsus recōdit. Cōtra furfures, vlcera ī capite manātia, eruptiones papularū, gingiuas, tōfillas, & purulētas aureis efficax est. Sudores sistit. ¶ De vino Lētiscino & terebinthino CAP. XXXI.

Lētiscinū similiter vt myrsinites tēperatur. Nec secus terebinthinū. Nāq; bacciferi eorū rami sumi debēt. Similes insūt vires. Adstringūt. Stomacho accōmodant, & defluxionibus intestinorū, vesicæ, & stomachi, & sāguinis profluuiο. Vlcera oīa fluxionibus obnoxia, sotu ad cicatricē perducūt. Fluxiones vuluæ ac fedis, īfessione cohibēt. ¶ De vino Palmeo. CAP. XXXII.

Palmulas maturas quas vocāt chydas, in vrscolū imo pertutū, & obstructū picata arūdine, demittito, lino foramē sit obraturātū, & quadragenis sextarijs ternos aquæ cōgios infūdito. Quod si ipsum ita dulce esse non libeat, quinq; congios infūdisse satis est. Post decē dies detractō ab arūdine linteo, assumito vinū crassū & dulce, et reponito. Suauē illud quidē, sed capiti noxiū. Contra fluxiones propter adstringentiā vim efficax. Stomachicis, cœliacis, sanguinē expuetibus cōuenit. Aliqui idem addita aqua iterū capiunt, & tertio, quarto, quinto, sexto, faciunt, quod tandem acore vitatur.

¶ De vino Catorchite. CAP. XXXIII.

Catorchites aliquibus sycites vocatur. In cypro fit, Ita vt palmēum. Sed hoc interest, quoniam pro aqua tantumdem hu-

DE MEDICINALI MATERIA

moris adijciunt, in quo recenter pressa vinacea maduerint. Caricæ quæ chelidonîæ aut phœnicæ appellantur, præsertim nigræ macerantur, vti diximus, & post decē dies humor excipitur. Atq; iterū aut tertio, idē modus aquæ in qua vinacea maduerint, infunditur. Simili modo intercedētē spatio, quarto aut quinto assumitur. Demacerata rum liquor non secus acorem cōtrahit, & aceti vsus præbet. Id tenue est. Flatus gignit. Stomacho aduerfatur. Fastidium parit. Aluo tamē prodest. Vrinā ciet. Menses trahit. Lactis vbertatē facit. Vitiosum sanguinē creat, & elephantiasin adfert, vt potio quā zethon appellamus. Aliqui sex amphoris, decē salis sextarios adijciūt. Alij muriæ amphoram, quod nō facile vitiat, & aluo idoneum fore censēt. Alij thymū et fœniculū imo subijciunt, & caricæ superponunt & ita vicissim, donec vas expleuerint.

De vino Sycomorite. CAP. XXXIII.

Fit & e sycomoritis eodē modo vinū. Sed in acetū acre degenerat, quā noīata præualet vis eorū, vt fluētis liquoris dulcedinē retinere possit.

De vino Refinato CAP. XXXV.

Refinatū vinū populatim factitari solet. Copiosum in galatia, quoniā vinū illic coacescat, vna non maturescente. Ideoq; refrigerat, nisi picea resina temperetur. Resina autem cū corticēditur, & amphoræ dimidiata hemina permiscetur, Aliqui vbi effertur excolant, separantes resinā. Alij relinquunt. Hæc vina vetustate dulcescunt. Omnia capitis dolorē & vertigines faciunt. Concoctionem tamen adiuuant. Vrinam ciet. Tussientibus ac destillatione vexatis conueniunt. Itē cœliacis, dysentericis, mulierum mensibus, & hydropicis, & fœminis fluxione vuluæ laborātibus, Altis exulcerationibus infunditur. In hoc autem genere nigricans magis albo constringit.

De vino Strobilite. CAP. XXXVI.

Strobilites fit maceratis in musto nucibus pineis, recentibus, fractisq;. Præbetq; refinati effectus, si quis madefactas nuce pi ni musto decoquat. Potum cōuenit ijs qui tabitudine consiciuntur.

De vino Cedrino. CAP. XXXVII.

Cedrinū, Iuniperinū, cupressinū, laurinū, pineū, aut abiegnū simili ratione fiunt. Diuisos recenter ramos cū fructū ædunt, aut soli, aut balneo, aut igni, admouere oportet, vti desudēt, cōgioq; vini minam vnā permiscere, & post duos menses trāsfundere. Et anteq; recōdantur in solare. Factiorū vinorū vasa impleri debēt, nāq; nō plenis vasis, vina in acorem corrumpuntur. Medicata autē vina, recte valentibus insalubria. Omnia excalfaciunt. Vrinā ciet, & substringunt. Laurinū tamen vehementius excalfacit. Fit quoq; e fructu cædri

maioris vinum, congio musti, adiecta tusarum baccarum selibra. Diebus quadraginta insolari debet, & defæcatum in vasa transferri.

¶ De vino Iuniperino. CAP. XXXVIII.

F It etiã vinũ e baccis iuniperi, nõ aliter q̃ cedrites, & et ad eadẽ valens. ¶ De vino Cedrite CAP. XXXIX.

C Edrites hoc modo fit. Cedriam dulci aqua lauãt, & singulas amphoras singulis cyathis diluũt. Et ita musto replẽt. Hoc genus vini excalfacit, extenuat. Tussi vtile sine febre, pectoris laterũq; doloribus, ventris & interaneorũ vlceribus, purulẽtis excretionibus, mulieribus vuluæ malo opportunis, hydropicisq;. Facit aduersus ventris tineas & rigores. Contra venenatos ictus auxiliatur. Serpentes necat. Aurium doloribus instillatum medetur.

¶ De vino Picato. CAP. XL.

P Icatũ ex liquida pice & musto tẽperatur. Picẽ autẽ primum marina aut muria tantisper eluere oportet, dum inalbuerit, et syncera maris aqua defluat. Mox aqua dulci prouẽda. Congijs octo musti, vncia picis vna aut altera adijcitur. Vbi efferbuerit & constiterit, in vasa diffunditur. Hoc genus vini excalfacit, concoquit, purgat, abstergit. Vtile doloribus pectoris, iocineris, lienis & vuluæ, si sine febre sint, veteri rheumatismo, exulcerationibus in altũ recedentibus, tussi, suspirijs, concoctionibus tardis, inflationibus, & luxatis, præsertim in succida lana impositum.

¶ De vino Absinthite. CAP. XLI.

A bsinthitæ faciendi ratio euariat. Aliqui eni duodequingaginta sextarijs italicarũ amphorarũ, ammissã absinthij pontici libram decoquunt ad tertias parteis, & vbi infuderint nonaginta aceti sextarios & absinthij selibrã, ac diligẽter permiscuerint, diffundũt in vas, dũq; cõquieuerit defæcãt. Alij absinthij minã in amphorã demittũt, tusãq; & raro linteo deligatã, in decẽ congijs musti macerãt, binis mēsis. Alij absinthij quadrantẽ, alij trientẽ, & nardẽ syriacã, cinnamoni, casia, floris iunci odorati, calami, elatæ, palmarũ, singulos sextantes iniiciunt in metretã musti, & tũdentes prius pilã, obstructo vasis spiraculo, binis ternisve mensibus dimittunt. Postea defæcatum vinum transfundunt ad vsus. Alij addunt in musti caddum, celticæ nardi drachmas quattuordecim, & absinthij drachmas quadragita liteo inuolutas, & post quadragesimũ diẽ elutriãt. Alij in viginti sextarios musti, absinthij librã, & siccæ pini resinæ sextantem immittunt, et post decẽ dies excolant & recondunt. Vtile est stomacho. Vrinam cit. Tardã concoctionẽ accelerat. Hepaticis, regio morbo, & renũ vitijs auxiliatur. Fastidia discutit. Ijs prodest quibus

DE MEDICINALI MATERIA

stomachus negociū exhibet. Valet contra longā præcordiorū distensionē, & inflationes, teretesq; ventris tineas, & remoratos menses. Contra hausta ixiæ venena q̄ plurimum potum & vomitionibus redditum auxiliatur. ¶ De Vino Hyssopite CAP. XLII.

Hyssopites e cilicio hyssopo maxie laudatur. Fitq; similiter foliorū hyssopi tusorū libra in amphorā musti cōiecta. Liteolo raro cū quibusdā lapillis folia inuoluūtur, vt degrauius pōduscule fasciculus fidat. Vinum post quadraginta dies defæcatum elutriatur. Cōtra pectoris laterū & pulmonis vitia, v eterem tussim, & spiria prodest. Vrinam cit. Torminibus & rigoribus februm circuitu repentibus auxiliatur. Menses mouet.

¶ De Vino Chamædryite. CAP. XLIII.

Simili modo chamædryites fieri solet. Excalcificat, discutit. Cōuulsis, regio morbo, vuluæiflationibus, tardæ cōcoctioni, incipiēti aquæ itercutē, subuenit. Inueterascēs melius redditur.

De Vino Stichadite. CAP. XLIIII.

Stichadites nō secus tēperatur. Cōgijs sex stichadis minā addere oportet. Crassitiē, inflationes, laterū, neruorūq; cruciatu, & perfrictiones discutit. Comitialibus cōmode datur, cū pyrethro & sagapenio.

¶ De Aceto stichadico. CAP. XLV.

Fit ad eadē acetū e stichade hærbæ, vt paulo ante diximus aceto macerata. Quod eosdem implet effectus.

¶ De Vino Cestrite. CAP. XLVI.

Sit vinū e Betonica, quā cestron psychotrophon appellant. Hærbā semine maturo prægnātem, cū suis ramulis minæ pōdo, congijjs duobus musti macerant, & post septimū mensem transfundunt. Ad multa interaneorū vitia, vt frutex ipse pollet. Et vt in vniuersū dicatur, facticia vina, sibi misturarū vires adsciscūt. Quare non difficile fuerit, ijs qui illarum naturas norint, vinorum vires coniectura quadam consequi. Verumtamen vinorum vsus febricitantibus abdicandus. Fit etiānum e betonica acetum ad eadem vitia vtile.

¶ De Tragoriganite vino. CAP. XLVII.

Tragoriganites fit quaternis Tragorigani drachmis, in quaternos musti sextarios coniectis, & post tertium mēsem transfusis. Prodest torminibus, vulsis, ruptis, laterum doloribus, spirituum discursationi, ægris concoctionibus.

¶ De Vino Bunite. CAP. XLVIII.

Cnapis fit vinum nomine bunites, drachmis duabus tusi napi in sextarios duos musti additis, & cæteris eodem modo fa-

Etis. Prodest stomachicis & dimicatione aut longo equitatu fatigatis.

De Vino diſtamnite. CAP. XLIX.

D iſtamni drachmas quattuor macerato quaternis muſti ſexta-
ijs. Facit duerſus ſtomachi faſtidia. Menſes & purgamentum
a partu ſubducit.

De Vinopraſijte. CAP. L.

M arubij adulti folia tundito, & ſextarios octo in muſti metre-
tam demittito, & reliqua conſimiliter facito. Conuenit hoc
vinum peſtoris vitijs & omnibus quibus marrubium.

De Vino Thymite. CAP. LI.

T hymi tuſi & cribrati vncias duas linteo colligatas, in am-
phora muſti adijcito. Valet cōtra ægras coſtiones, faſtidia,
dyſenteriam, neruorū & præcordiorum dolores, hibernos
horrores, & venenata animalia, quorum morſum frigus iſequitur, aut
putreſcit locus.

De Vino Thymbrite. CAP. LII.

S imili modo e ſatureia vinū fit, quod eadē quæ thymites præ-
ſtat.

De Vino Origanite. CAP. LIII.

S ic quoq; origanites ex heracleotico Origano conficitur. Fa-
cit eadem quæ thymites.

De Calaminthite & Abrotonite vinis. CAP. LIIII.

E Calamintha, pulegio, & Abrotono vina ſiūt eodē quo thy-
mites modo. Proſunt ſtomachicis, cibum faſtidentibus, & re-
gio morbo, q; vrinam moueant.

De Vino Conyzite. CAP. LV.

F It & item e conyza vinum, cōtra venenata ante alia efficac.

De Vino Aromatite. CAP. LVI.

A Romatites ita fit. Palmæ, Aſpalathi, Calami, nardi gallici,
ſingulorū quattuor ſextarios ſumito, Poſtq; contriueris mu-
ſto ſubigito, coactis ingentibus offis, & in ſextarios duode-
cim auſteri muſti deiectis, operculato vaſe, quadragita diebus quieſce-
re ſinito. Deinde vbi ſæce expurgatum fuerit, recondito. Alia eius rā-
tio. Calami vncia, phu drachmæ ſeptem, coſti drachmæ duæ, nardi ſy-
riaci drachmæ ſex, caſie vncia, croci drachmæ quattuor, ammomi dra-
chmæ quicq; aſari drachmæ quattuor, omnia ſimul trita & linteo colli-
gata in caddum muſti demergūtur. Et poſtq; vinum deferbuerit tranſ-
funditur; Facit ad peſtoris et laterum et pulmonis dolores. Difficili
vrinæ, rigoribus, retardatis menſibus, atq; ijs qui per frigora iter fa-
ciunt, potū conuenit. Pituitæ craſſitiem extenuat. Colorē alit. Som-
num conciliat. Dolorem ſinit. Renū & veſicæ vitijs auxiliatur.

DE MEDICINALI MATERIA

De Vino e Pipete Myrrha & iride. CAP. LVII.

F It & vinum ad destillationes, cruditates, tussim, inflationes, et si humor in stomacho coijt, myrrhæ duæ drachmæ, piperris candidi drachma vna, iridis drachmæ sex, anisi drachmæ tres. Omnia plenus tusa & linteolo inuoluta in sex vini sextarios cōijciuntur. Vinum post triduum colatur, & in lagenā reconditur. Datur post deambulationem meraculum cyathi vnius mensura.

De Nectarite vino. CAP. LVIII.

F It quoq; nectarites ex Helenio hærba, quam alij medicam, alij symphyton, alij Idæon Phlomon, alij Orestion, alij Nectarion vocant. Radice sicca pondo quinç drachmarum linteolo colligata, & in congios sex musti addita, & post tres menses effusa. Facit ad stomachi & pectoris vitia. Vrinam pellit.

De Vino e syriaca nardo celtica et malabathro. CAP. LIX.

E Syriaca nardo & celtica, malabathroq; vinum factitur, hac ratione. Singulorum selibram in binos musti congios mittito. Post menses duos colato. Datur cyathus vnus cum tribus aquæ. Hoc vinum efficax est contra vitia renum, hepaticos, regiū morbum, & vrinæ difficultatē. Prodest stomachicis, atq; ijs quos palor decolorat. Alij bessem, aut sextantem acori, & celticæ nardi quadrantem, in musti amphoram adiiciunt.

De Asarite vino. CAP. LX.

A Sfarī quadrantem in senos musti sextarios itidem demittito. Id vini genus vrinam ciet. Hydropicis, & regio morbo laborantibus, hepaticis, ischiadicisq; conuenit.

De Vino e syluestri nardo. CAP. LXI.

R Adicis syluestris nardi recentis & tritæ cribratæq; bessem, in congiū musti conijcito. Duos menses quiescere finito. Vtile est hepaticis, difficili vrinæ, inflationibus, stomachicis.

De Daucite vino. CAP. LXII.

R Adicis dauci contusæ drachmas sex in musti amphoram imponito, & similiter transfundito. Facit ad dolores thoracis, præcordiorum & vuluæ. Menses pellit. Rustus ciet, & vrinam. Prodest tussi, ruptis, vulsisq;.

De Saluiato vino. CAP. LXIII.

F Aluicæ vnciam in musti amphoram, quod idem cū ceramio est, mittito. Valet cōtra renum, vesicæ, & laterum dolores, reiectiones sanguinis, tussim, rupta, vursa & suppressos menses.

De Panacite vino. CAP. LXIII.

PAnacis vnciam in musti congiū mittito, & transfundito. Prodest ruptis, vulsis, fractis, orthopnœæ. Lienis crassitiē extenuat. Contra tormina, coxendicum dolores, efficax est. Tardas concoctiones accelerat. Menses & partus extrahit. Aquæ inter cutem, & serpentium ictibus auxiliatur.

De Acorite vino. CAP. LXV.

Vina ex acoro & dulci radice consimili modo fiunt. Oportet enim singulorum vncias in senos congios mittere, tribus mē fibus macerare, mox in vas transferre. Faciunt ad pectus & lātera. Et vrinam mouent.

De Selenite vino. CAP. LXVI.

Seminis apij recentis, maturi, & cribrati drachmæ nouem in musti amphoram demittātur. Appetitum excitat. Stomachicis & difficili vrinæ auxiliatur. Oris halitum commendat.

De Marathrite & anethino vino. CAP. LXVII.

CX Fœniculo, anetho, & Petroselino, vina eodem modo fiūt, & ad eadem efficacia.

De vino e flore salis. CAP. LXVIII.

Fit & e flore salis vinum multo ad purgandum efficacius, q̄ vinum aqua marina temperatum. Fauces, vesicam, renes, & stomachum infestat. Quare neq; in secunda neq; aduersa valetudine prodest. Fit etiam vinum quod Phthorion vocant, quoniam partus necat, & abortus facit. Veratrō aut scammonia, aut syluestri cueu mere, iuxta radices vitium sato. Siquidem vites sibi illorum vires adsciscunt. Id vinum partus enecat. Datur ieiunis mulieribus quæ ante vomuerunt, cyathorum octo mensura, dilutum.

De Vino e thymelæa. CAP. LXIX.

RAmorū thymelææ cū suis folijs & fructu triginta drachmas mittito in congios tres musti, & leuigne coquito, donec congiū duo supersint, defæcatumq; recondito. Aquosa purgat excrementa, & lienem absumit.

De Vino e Chamælæa. CAP. LXX.

CHamælæa dum floret, cum folijs tusa, & cribrata decem drachmarum pōdere, in musti congiū additur. Post duos menses vinum in vas transfertur. Aquæ inter cutem, hepaticis, & lassitudine contractis, efficax est. Item mulieribus quæ a partu ægre purgantur.

DE MEDICINALI MATERIA

De Vino Chamæpityino. CAP. LXXI.

Chamæpityinum simili modo fit, ad eadem cōueniens. Vri-
nam quoq; ciet.

De Vino Mandragorite. CAP. LXXII.

Librum radicis concidito. Segmenta lino trajcito, quod seli-
brā æquat in musti cōgios decē demittito. Ibiq; esse finito ad
menses treis. Media portio heminæ dimidiū. Bibitur, passo
in duplum addito. Aiunt heminam vini congio mistam, potu soporem
adferre. Cyathus vnus cū sextario vini potus, enecat. Mediocris vsus
eius, doloris sensum aufert. Fluxiones incrassat. Olfactu, instillatu,
potuq; idem præstat.

De Vino Helleborite. CAP. LXXIII.

In congiū musti aqua marina diluti, drachmas duodecim ni-
gri veratri triti in linteo mundo, mittito. Dumq; efferbuerit,
in marinæ aquæ congios quatuordecim aut quindecim trans-
fundito. Et vbi pleniuscule fregeris, inijecto. Post aliquot dies colato,
& vtor. Dato cyathum vnum ex aqua in potu ad aluum soluendam
ijs qui euomuerūt a cœna. Alia ratio. Veratri drachmas viginti, iun-
ci odorati vncias duodecim, spicæ syriacæ vncias tridecim, cribratas
& linteo colligatas in septē vini coi sextarios, diebus quadraginta ma-
cerandas indito. Postmodum colato. Dabis in potu sesquiheminam.
Aliter, Decoxtæ marinæ aquæ ex pelago petitiæ sextarios duodecim,
veratri candidi libras sex, quadagesimo die q̄ madefeceris, colato &
vtor. Alia ratio. Veratri drachmas duodenas, & aphronitri quater-
nas in senis musti sextarijs diebus quinīs denīs macerato, mox colato,
& semestri exacto, vtor. Id vini genus abortus facit, & partus necat.
Aut vvas in sole siccatas imponito in musti metretam, implet autē me-
treta congios decem, & gypsum in vinum mittito pondo drachmarū
viginti, & biduo refidere finito, conijcito veratri nigri vncias trigin-
ta, iunci odorati, calami, singulorum drachmas triginta, baccarum iu-
niperi sextarios duos & heminā, myrrhæ et croci singulorū drachmā,
inuoluens linteolo diebus quadraginta appendito, postea colato, da-
bis heminas treis aut duas dillutas. Purgat a partu & abortu fœmi-
nas. Menses extrahit. Contra strangulatus vuluæ efficax

De Vino Scammonite CAP. LXXIII.

Scammonites sic fit. Radicis scammonia per messes effossæ
tritæ & linteo colligatæ drachmas quinq;, in vini cōgiū mit-
tito, ad dies triginta. Aluū purgat. Bilē & pituitā extrahit.

De omnibus metallicis & primū de Cadmia. CAP. LXXV.

EX Cadmiæ generibus optima est cypria, botryitis nomine, densa, modice grauis, & in leuitatem magis declinās, racemosa facie, colore spodij quæ fracta cinerulenta est, & æruginosa. Proxima habet foris cærulea, intus cādidior, internatis segminibus, onychitæ lapidi similis. Cuiusmodi sūt quæ e veteribus metallis effodiuntur. Quædam etiā placodes id est crustosa dicitur, lineis quibusdā perinde quasi zonis cincta, ob quod eā zonitin appellauere. Alia ostracitis nominatur, gracilis, & magna ex parte nigra. Sed quæ testaceam faciem habet, terram amplexa est. Improbatur candida. Oculorum medicamentis botryitis nomine, & onychitis, vtiles. Reliquæ ad emplastra & farinas quæ cicatricibus inducendis insperguntur. Ad eadem cypria prodest. Ex macedonia vero, thracia, et hispania delatæ improbantur. Cadmiæ effectus adstringere, caua explere, sordes expurgare, exiccare, corporis meatus infercire, excrecētia in carne coercere, crustas creare, & vlcera quæ cacoethe vocantur, ad cicatricem perducere. Gignitur cadmia ex ære in fornacibus candente, fuligine egesta flatu, et lateribus camerisq; fornacum applicata. Prægrandes autem ac ferreæ sunt fornaces, ab officinis appellatæ acestides, per summa nullo spiraculo relicto, concameratæ, vt quæ ab ære iactantur sursum corpuscula cohæreant, & inibi detineātur, quæ cum spissius insidēt, in corpus cōcracescunt, & modo genus vnum eius, modo alterū, modo omnia perficiunt. Extrahit & cadmia cremato lapide cui pyritæ cognomen est, monti soleo supereminente. In quo etiam quædam quasi venæ, chalcitidis, mysios, soreos, melantheriæ cærulei, chryfocollæ, atramēti sutorij diphrygisq; inueniuntur. Nec desunt qui cadmiā in lapidum fodinis iuueniri tradant, falsi quadam lapidum cognatione. Reperitur et apud cumas lapis nullā sui vim ostēdens. In eo depræhēduntur q̄ sunt cadmia leuiore, nullumq; alienum mādentibus saporem exhibēt. Cōmanducatus autē lapis dentes offendit. Cadmia vtpote cū cedat, esum non respuit. Alio autem discerni possunt argumento, cadmia in farinā detrita, & aceto subacta, in sole se comprimit. Quod in lapidenūq; accidit. Item tritus & igni appositus lapis, profilit, et fumum igni similē eiaculatur. Cadmia vero quieta manet, fuliginēq; luteo colore aut æreo splendentem expuit, vario zonarum discursu. Insuper lapis ignem expertus, atq; refrigeratus colorē mutabit, ac leuior multo fiet. Sed cadmia nihil euariat, nisi quis eam aliquot diebus cremauerit. Fit & in argenti fornacibus candidior, ac minus ponderosa, sed viribus nequaquā comparanda ærarie. Vritur cadmia superior carbonibus obruta, dō

DE MEDICINALI MATERIA

nec translucida spectetur, & ferrei stercore modo bullat, mox extinguitur vino aminnæo. Sed quæ ad psoriarum medicamenta præparatur, aceto. Alij hoc modo exustam conterunt in vino, rursusque fictili crudo torrent, donec pumicosa videatur. Iterumque trita ex vino, vrunt, donec in cinerem redigatur, nihil scabriciæ retinens. Hac spodij vice utitur. Lauatur in mortario trita, effusa subinde aqua, dum sordidum nihil emergat. Dein coacta in passillos reponitur.

¶ De Pompholyge. CAP. LXXVI.

Pompholyx specie sola, non genere, a spodio distat. Siquidem spodios nigricat, & plerumque poderosior est, palarum pilorumque plena, quasi derasum quiddam, ac detractum ab æraria officinarum pavementis & fornacibusque videatur. Pompholyx vero pinguis est, & candida, usque adeo leuis, ut in auras euolare possit. Cuius duo fluxerunt genera. Vnum ad aeris colorem vergens, suppingue, alterum magnopere candidum, summamque leuitatem natum. Candida fit Pompholyx, quoties in perficiendo ære, fabri præstantiorem facere volentes, detritam cadmiam cumulatius insparserint. Namque tenuissima fauilla quæ effertur, in Pompholyge coit. Cæterum Pompholyx non ex æris modo materia & fabrilis industria fitatur, sed ex cadmia quoque, ad gignendam ipsam eximie proflata. Cuius faciundæ ratio hæc est. In domo binis testis operata, fornax extruitur, iuxta quam mediocris fenestra versus tabulatam a supernis partibus pateat. Domicilij paries fornaci proximus, tenui foramine ad fornacem usque perforatur, ad excipiendam follis narem. Ostium mediocre habeat pro exitu ingressusque artificis fabricatum. Domuncula altera coniuncta sit, in qua & folles & flator suo munere fungantur. Deinde carbonibus in camino succensis, assidens artifex cadmiam particulatim fractam inspargit, a locis supra fornacis caput extrudis. Idem negotium obit artificis minister, simulque carbones adijcit, usque dum indita cadmiæ copia prorsus absumatur. Itaque egesta suffitu, tenuis pars & leuis materiæ in summam domum euolat, & parietibus testisque adhærescit, conflatum inde corpus, inter initia erumpentibus aquarum bullis simile prodit, postea maius incrementum capescens, elaboratis lanis simile redditur. Poderosius autem in subiecta pedibus loca se recipit. Sed hoc fornacibus offunditur, illud domus pavimento cohæret. Quod tenuiore deterius existimandum est, ideo quod multum terræ collegerit, & spurcicia in aceratione referciatur. Sunt qui hoc modo tantum fieri spodium arbitrantur, de qua antedictum est. Optima creditur cypria, quæ accepto aceto odorem æris præstat, colore aliquantum piceo, sapore luti horrido, & si fraudem non experta, flagranti carbone inferuescit, aerium colorem

contrahit. Anteditis autem notis, diligenter attendendum est. Siqui-
dem a nonnullis adulteratur taurino glutine, ouillo pulmone, aut ma-
rino, aut crematis grossis, & quibusdam consimilibus. Quod facile co-
gnitu fuerit. Quippe nihil in ijs probandis inuenietur eorum, quæ an-
tedicta sunt. Pompholygem ita lauari oportet, ligatam linteo mundo
modiceq; raram, aut siccam, aut aqua respersam, in labellum demittito,
quod imbrem contineat, & huc atq; illuc fasciculum deferens, immer-
gito. Ita enim limosa pars eius ac dulcis effluet, & omne crassamentū
in linteolo remanebit. Postea refidere finens, aquam cum cinere colis
incernito, & nouam infundens, agitato, & effundito, mutata tantisper
aqua & colata, dū arenosi nihil fidat. Demum aquam exprimito, & sic-
catum cinerem recondito. Alij quantum maxime fieri potest siccant, &
manibus in aqua cōterunt, dum mellis crassamentū imitetur. Deinde
linteo faucibus excepturi vasis obtento, aut laxius illigato, colant, &
quo facilius transeat, infusa per linteum largiore aqua, cinerem con-
turbant, mox spumofum quod traiectum est & supernatat vasi, con-
cha excipiunt, & fidili nouo ad vsus recondunt. Quod vero resedit, et
sensim cribratū, in aliud vas transfundunt, relicto harenoso quod pes-
sum ierat. Rursus lapidosa fidere patiuntur, & in vas aliud excolant.
Hoc identidem faciūt, donec cinis merus & harenæ expers inueniatur,
Alij paulatim integrā in aqua respergunt, arbitrati arenas lapillosq;
suo pondusculo degrauatos, pessum ire. Pilos autem & paleas leuitate
sua in sublime attolli. Cæterum cinerem medium separant & in pillā
coniectum vt cadmiam eluunt. Quinetiam lauatur vino chio marina
aqua diluto, modis quos supra diximus. Et ita redditur adstringētior,
q̄ aquis elota. Vis Pompholygis adstringere, refrigerare, explere, pur-
gare, obstruere, & aliquantum exiccare. Inter medicamenta numeratur
quæ sensim crustas obducunt. Quod si spodium torrere libet, diligen-
ter tritam & irrigatam aqua, colliges in pastillos, fidiliq; nouo, subie-
ctis leuibus prunis, orbiculos continuo versabis, dū assicati fuluescāt.
Neq; ignorandū, ex auro, argēto, plumboq; fieri spodion. Verum post
cypriam plumbea maxime commendatur.

¶ De Antispodo. CAP. LXXVII.

Quoniam Spodos sæpe numero desideratur, necesse est ostē-
dere, quæ simili virtute polleant, vt in spodij locum suffici pos-
sint, antispoda vocant, quoq; modo sumi debeāt. Folia itaq;
myrti, cum floribus & baccis immaturis, in fidile crudum coniecta,
inditoq; operculo cōtinua foramina habente vruntur fornacibus do-
nec figlinum percoquatur. Iterum in fidile aliud crudum transferun-
tur, quod vbi perassatum fuerit, exempta lauantur ad vsus. Idem quoq;

DE MEDICINALI MATERIA

fit e termite syluestris oliuæ, si habeatur, sin secus, satiuæ cum suis floribus, aut malis cotoneis disectis, & detractis ossibus, aut gallis aut la ceratis linteolis. Item ex moris immaturis id est candidis, in sole prius arefactis, aut terebintho, aut lentisco, œnanthe, aut mollibus rubifolijs, vel e buxi coma, vel pseudocypero cum flore. Alij ficus in sole antea ficcatas, eodem modo parant. Alij taurinum gluten. Alij succidas lanas asperas, pice aut melle irrigatas. Quæ omnia in spondij vicem vsurpantur.

¶ De Aere vsto.

CAP. LXXVIII.

MEs vsu probatur rubrum, quod contritu colore Cinnabari imitetur. Nigrum vero plusq̄ deceat, exustum est. Fit autē e clauis solutarum nauium, fistili crudo compositis, subperso sulphure cum sale pari, omnibus vicissim insparsis, fistile circūlito figurari creta spiramento, fornacibus inditur, donec figlinum percoquatur. Quidam pro sulphure & sale alumen inspargunt. Alij sine sulphure ac sale fistili, aliquot dies vrunt. Alij sulphure solo vtuntur, fuliginē tamen excutiunt. Alij oblitos scissili alumine clauos, cum sulphure et aceto, fistili crudo cremant. Alij in ænea olla aceto resperfos, vrunt, & iterum aut tertio idem efficiunt, postea recondunt. Principem locū tenet, in memphide combustum, proximū in cypro. Adstringit, exiccacat, reprimit, extenuat, attrahit. Vlcerā purgat, & ad cicatricem perducit. Vitia oculorum emendat. Excreſcentia in carne consumit. Nomās cohibet. Vomitus ciet, cum hydromelite potum, aut cum melle delinētum, illitumvē. Lauatur vt cadmia, mutata quater in die aqua, donec nulla prorsus sordes emergat. Aeris recrementum, sterculusve, quam scoriam vocant, eodem modo lauatur & eandem vim sed imbecilliozem habet.

¶ De Flore æris.

CAP. LXXIX.

Flos æris quem nōnulli clauorum veterum pſegma, quasi ramentū, nominarūt. Optimus est, friabilis, in attritu fuluēscēs, milij effigie, breuis, ponderosus, modice splēdens, atq; constringens, qui delimatam æris scobem nō recipit, quasæpe adulteratur. Sed id facile depræhēditur cum denti um illisu, dilatantur ramēta. Fit autem cum æs fornacibus fusum, in receptacula delabitur, per colā fistularum ad ea pertinentium. Circa eas enim occupati, sordes expurgantes, aquam clarissimam infundunt, refrigerare volentes. Itaq; repētino concretu, ac addensatione, expuitur & scatet antedictus flos. Adstringit & excreſcentia coerccet. Offusam oculis caliginem emendat, sed magnopere mordet. Quaternum obolorū pondere datus, crassum humorem extrahit. Carnosa narium vitia absumit. Eruptiones papu

larum cum vino cohibet. Contra diurnas aurium grauitates tritus, in eas per fistulam flatu impellitur. Vuam tonfillasq; reprimit, farina eius cum melle admota.

¶ De Squamma æris. CAP. LXXX.

Squama æris excussa clauis, cyprio ære fabricatis, crassa quidem ipsa. Bona est quæ helitis nominatur. Sed ex malo ære aut cãdido, vitiosa intelligitur. Quam utpote tenuem & inuvalidam dãnamus, maxime approbantes crassam, ruffam, præsertim si aceti respersu rubiginem cõtrahat. Vim habet adstrictoriam, extenuãtem, reprimentem, & erodentem. Nomas coercet. Vlçera ad cicatricem perducit. Pota ex aqua mulsa aquam trahit. Aliqui farina subactam, dant in catapotio. Additur ad oculorum medicamenta. Genarum scabritiã absomit, & fluctiones exiccat. Lauatur hoc modo. Siccæ æris squammæ expurgatæ selibra, cum nitida aqua in mortario manu diligenter conturbatur, quousq; pessum ierit. Abijcitur quod emerit, et effusa aqua, hæmina cœlestis himbris adijcitur, & distenta manu, squamma quasi exiccãda fit, vehemẽter cõfricatur. Dumq; lentorem emitte-re cœperit, aqua sensim ad sex heminas vsq; superinfunditur, terendo valide. Squamma ad latus mortarij colligitur, ibiq; apprimitur. Quo facto, expressus humor pixide ex ære rubro facta, excipitur. Hoc est enim velut flos squamæ, valēs viribus, & ad ocularia medicamẽta cõprimis efficax. Inutile quod superest. Lauatur donec nullam profus lenticiam excernat, & linteo opertum biduo conquiescere finitur effusaq; extante aqua, vbi siccãtũ erit, reconditur pixidicula. Alij vt cadẽmiam lauant, & reponunt.

¶ De Squamma ex acie decussa. CAP. LXXXI.

Squammæ ex acie aut mucronibus decussæ quam vocant stoma eadem vis. Lauatur modo simili, & recõditur. Sed ad moliendam alui deiectionem, inefficacior est.

¶ De Erugine rasa. CAP. LXXXII.

Aerugo rasa fit ijs modis. Super doliolum, aut aliud confimile vas aceti q̄acerrimi, æneum vas præsertim concameratum sin minus planum versetur, sitq; extersum, nullũq; habeat spiramentũ. Exempto vase quo doliolum obturaueris, decimo quoq; die, infidēs ærugo deraditur. Aut æris lamina in caddis super acetũ ita suspenditur, ne attingat, et totidem post dies raditur. Aut massulæ æris aut laminæ, vinaceis iam accescensibus cõduntur, & simili modo versantur. Quinetiam ex delimata æris scobe æruginẽ facere licet. Nec non e laminis, quibus bractæ auri conclusæ maleo ducuntur. Si quis eas aceto respargat, & ter aut quater verset, donec æruginẽ contrahãt.

DE MEDICINALI MATERIA

Tradunt æruginē in cyprijs metallis gigni, lapidibus quibusdam nō nihil æris habentibus, quibus ærugo efflorescit. Adduntq; nonnumq; per caniculæ æstus, e quodā specu manare. Sed hoc exiguū, & optimū esse, illud speluncis effluens, copiosū quidē, & boni coloris, sed vitiosum, quod lapides multos collegerit. Pluribus autē modis adulterant. Aliqui pumice, alij marmore, alij attramēto sutorio. Sed depræhēdētis pumicē aut marmor, pollice sinistrae manus madefacto, & æruginis portiunculā in alterū atterente. Siquidē eā diffundi constat. Marmoris autem pumicisq; partes, cōeunt non dissipatæ, demumq; tractatione crebra & humoris complexu dealbescunt. Quin & dentium appressu. Siquidem sincera cedit, leuis, sine asperitate. Attramētum vero sutoriuū igne coarguitur. Namq; si fictile, aut lamina, adulterata æruginē illinat, et feruenti cinere aut carbonibus incalescat, mutabit colorem. Attramentum sutorium rubescit, quod vstum suapte natura talem fortitur colorem.

De Aerugine scolecia. CAP. LXXXIII.

AEruginis quā vocant scoleciam, duo sunt genera. Quædam fossilis est. Altera facticia. In mortario cyprii æris dimidiam heminā aceti albi acrisq; pistillo cupreo conterito, donec strigmenti crassitudinem imitetur. Deinde aluminis rotundi, salis fossitij, translucentis, aut marini q̄albissimi, solidiq; drachmam vnam, aut certe cum nitri pari pondere terito in sole, æstuosissimis diebus, sub sidus caniculæ, donec colore ærugineum, & coagmēto strigmentosum fiat. Vbi autem se in vermiculorū speciem contraxerit, recondito. Efficax & boni coloris redditur, si duas partes vrinæ veteris, cum vna aceti adieceris, & alia quæ dicta sunt peregeris. Sunt qui æruginē rasile, quæ in apparatu non respondit, gummi misto digerant in formas, & ita vendant. Quod genus, vt vitiosum improbatur. Fit & quædā ærugo ab aurificibus, mortario & pistillo cyprii æris, cum vrina pueri impubis, qua aurū ferrumināt. Antedita æruginū genera, vsto æri correspondent. Sed magis effectu valent. Sciendum fossilem scoleciam præstantissimam esse. Derasam sequi, postremo loco facticiam. Mordacissima tamen est & magis astringens. Aurificum autē ærugo rasæ correspondet. Aeruginæ omnes astringunt, extenuant, excalfaciunt. Oculorū cicatrices emendant. Lachrymas cient. Nomas sistunt. Vulnura ab inflammatione tuentur. Vlcerā ex oleo cæraq; ad cicatricem perducūt. Callos & fordida vlcerā purgant, cum melle coctæ. Callum fistularū erodunt, cum ammoniaco, collyrij modo in eas adactæ. Ad gingivarum autem excrescentias, & extuberationem vtilis. Magnopere extenuant genarum crassitiem, cum melle illitæ. Verum post illitionē spon-

gia ex aqua calida locus fouendus est. Resina terebinthina excepta cū ære & nitro lepras abigunt. Vritur particulatim fracta, in fictili patina, flagrantibus prunis superposita. Versaturq; donec se mutet, & colore subcinerefcet. Postea refrigerata reponitur. Sunt qui cruda olla eam vrant, vti dictum est, sed non prorsus eundem colorem cremata contrahit.

¶ De Rubigine ferri. CAP. LXXXIIII.

Tribigo ferri restringit. Sistit sceminarum profluuia admota. Potuq; præstat ne concipiant. Illita ex aceto ignibus sacris, & papularum eruptionibus, medetur. Perquam utilis ad scabrias genarum, paronychia digitorum, & reduuias. Condylomatibus prodest. Gingiuas firmat. Podagras illita lenit. Alopecias replet. Vinum aquave, in qua candes ferrum sit restinctum, potu cœliacis, dysentericis, lienosis, cholera laborantibus, & dissolutis stomacho auxiliatur.

¶ De Stercore ferri. CAP. LXXXV.

Stercus ferri quam scoriam vocant, eadem potest quæ rubigo, sed inefficacius. Aconito ex hydromelite potum opitulatur.

¶ De Plumbo eloto. CAP. LXXXVI.

Lotura plumbi sic fit, in mortarium plumbeum aquam iniiciens, pistillo plúbeo terito, donec nigrescat aqua, & succi modo crassefcet, aut cœnosa reddatur. Linteolo deinde colato, aquam infundens, quo facilius quidquid est resolutum incerni possit. Hoc facito vsq; dum satis habuisse videaris. Vbi confederit, priorem aquam effundens, nouamq; adijciens, vt cadmiam lauato, donec nulla extet nigricia. Postea in pastillos cogens reponito. Quidam scobem mundi plumbi lima quæsitam, mortario lapideo pistilloq; terunt, aut manibus cum aqua paulatim adiecta fricant, donec nigrescat. Mox vbi crassamentum pessum ierit, colligunt in pastillos. Nam tritum vehementer, cerusæ simile redditur. Alij eliminatæ scobi modicam plumbiginem adijciunt. Affirmantes ita elotum plumbum præstantius esse. Potest refrigerare, adstringere, obstruere, mollire, explere caua. Sistere oculorum fluxiones, & vlcera ex crescentia. Sanguinem suppressit. Prodest contra sedis vlcera, condylomata, & hæmorrhoidas ex rosaceo. Item ad ea quæ ægre cicatricè ducunt. Et in totum spodi effectus præbet. Nisi q; non obducit crustas. Integrum plumbum affrictu, marini scorpionis draconisq; plagis auxiliatur.

DE MEDICINALI MATERIA

¶ De Plumbo vſto. CAP. LXXXVII.

Vritur Plumbum ſic. Super q̄tenuiſſimas plumbi laminas, ſi ſtili nouo inditas, ſulphur inſpargito, additiſq; rurfus laminis, interiecto ſemper ſulphure, vſq; dum vas expleueris, ſuccendito. Flagrante autem plumbo, ferrea rude verſato, donec perfecte redigatur in cinerem, nihilq; non vſtum hæſerit. Tum demum obſtruetis naribus, eximito. Alioquin halitus plumbi noxius ſentitur. Aut elimatam ſcobem in olla cum ſulphure vrito. Alij laminas in ſtili crudo, vt dictum eſt, imponunt fornaci, aut foco, et circumlinentes operculum, dato exili ſpiramēto v runt. Alij pro ſulphure ceruſam aut hordeum inſpargunt. Alij integras laminas imponentes, acri igne vtuntur, & rudicula ferrea cōtinue mouent, dum in cinerem ſoluantur. Sed difficilis huiusmodi vſtio, et ſi vehementius v ratur, contrahit ſpumæ argenti colorem. Magis placet nobis prima. Plumbum vſtum lauatur vt cadmia, & reconditur. Eoſdem effectus habet, quos plumbum elotum ſed multo acriores.

¶ De Recremento plumbi. CAP. LXXXVIII.

Recrementum plumbi quod ſcoriam vocant, optimum eſt dẽ ſum, fractu cōtumax, ceruſam plane repræſentans, nihil plumbi habes, quod ad mali colorem accedit, & vitri ſplendore imitatur. Eadem quæ plumbum exuſtum poteſt, ſed magis adſtringit. Lauatur in mortarijs iuſuſa aqua, & reſuſa ſumma aquæ parte, quæ luſteum colorem duxit. Idq; ſæpius, dum recrementum abſumatur. Dein quod ſubſidit craſſamentum, aqua effuſa, digeritur in paſtillos.

¶ De Molibdoide lapide. CAP. LXXXIX.

Molibdoideſ lapis a plumbi ſimilitudine dictus. Correſpondẽtem recremento vim habet, & eodem modo lauatur.

¶ De Stibio. CAP. XC.

Stimmi optimum quod ſplendidiffimum eſt, modoq; nitedularum emicat, contraſtu cruſtoſum, nihil terræ aut ſordidi habens, friabile, quod ſtibi appellarũt, alij platyophthalmon, alij Larbaſon, alij Gynæcion, alij Chalcedonion. Viſ eius adſtringere, obſtruere, refrigerare, excreſcentia in carne cohibere, vlcera ad cicatricẽ perducere, ſordes & vlcera oculorũ expurgare. Siſtit & ſanguinẽ e cerebri membrana profluentem. Et vt in vniuerſum dicatur, viſ vſto plumbo ſimilis eſt. Priuatim ambuſta igni, in cruſtas erũpere non patitur, cum adipe recenti illitum. Cruſtoſas exulcerationes ad cicatricem perducit, cum cæra & exigua ceruſa. Torretur adipe circumlitum &

carbonibus obrutum donec carbunculetur adeps. Exemptumq; res-
tinguitur mulieris lacte, quæ marem peperit, aut vetere vino. Vritur
etiã carbonibus succensis efflatum, quoad flagret. Si enim paulo ma-
gis concremetur, plumbum fit. Lauatur vt cadmia & æs. Sunt qui vt
plumbi recrementum eluant.

De molibdæna seu plumbagine. CAP. XCXI.

Molibdæna optima est flaua, argentæ spumæ æmula, modice
splendens, cum teritur ruffa. Cocta cum oleo iocineris colo-
rem trahit. Vitiosa est, quæ aerem aut colorem plumbeum re-
fert. Gignitur ex auro & argento. Est etiam quædam fossilis, iuxta se-
bastiã & corycum inuenta. Quo in genere probatur quæ lapidosa nõ
fit, aut recrementosa, sed nitens & flaua. Vim habet spumæ argenti, aut
recremento plumbi similem. Vritur lauaturq; eodem modo. Miscetur
conuenientissime medicamentis, quæ liparas vocant, atq; emplastris
minime mordentibus. Carnem recreat, & vlcera ad cicatricem perdu-
cit. Glutinantibus tamen medicamentis, aut abstergentibus non con-
uenit.

De Recremento argenti. CAP. XCII.

Recrementum argenti quod scoriam vocant, aut helcysma, aut
encauma, molibdæna vim habet. Quare emplastris quæ phæ-
ras appellant, additur, ac medicamentis quæ cicatricem obdu-
cunt, vt potè cum adstringat, extrahatq;.

Di Spuma argenti. CAP. XCIII.

Spuma argenti quædam gignitur ex harena, quam molibditin
vocant in fornacibus conflata, donec perfecte incandescat.
Altera ex argëto. Tertia ex plumbo. Probatissima est attica.
Secunda hispaniensis. Has sequitur quæ fit dicæarchiæ idest puteolis,
bajis, in campania, & Sicilia. Plurima enim hijsce locis e flagrantibus
laminis plumbeis gignitur. Quæ flauo colore splendet, chrystitis ap-
pellatur, melior cæteris. Quæ in Sicilia, argyritis. Quæ ex argento, ca-
labritis. Vis autem adstringere, mollire, explere caua, excrementa in
carne reprimere, ad cicatricè ducere, refrigerare, & occludere. Vrit ar-
gëti spuma, cõfractis partibus ad magnitudinẽ iuglãdiũ, ita accẽsa fol-
libus. Abstergitur inlidès spurcicia, & recõditur. Aliqui quater aceto
aut vino restiguètes, iterũ vrũt & eadẽ prosequuti, reponunt. Lauatur
vt cadmia. Vt argyritidi nominatæ, aut si desideretur, alteri candor de-
tur, ea in parteis magnitudines fabarũ cõfracta, chœnicis atticæ mēsurã,
r. ij.

DE MEDICINALI MATERIA

fictili nouo superfusa aqua, adiectis candidi tritici quattuor sextarijs, priuatimq; pugillo hordei, linteolo raro auribus vasis alligato, coquitur, donec hordeum fractum dehiscat. Deinde omnia in nouum craterem oris ampli transfunduntur. Triticum abijcitur. Spuma argenti vehemēter manibus affricando, aqua lauatur, assiccataq; in thebaico mortario teritur, affusa feruēte aqua, donec dissoluatur. Excolata aqua, iterum tota die teritur, & vesperi infusa calida aqua finitur. Mane colis excernitur. Alia infunditur atq; ter die excolatur. Id septē diebus fieri solet. Postea additis ad singulas minas spumæ argenti, quinis salis fossilis drachmis, infusaq; calida aqua, ter in die teritur, & addita aqua excolatur. Cumq; inalbuerit, calida infunditur, dum nullā prorsus falsedinem respiciat. Demum ardentissimo sole ficcata, eiecto prius humore, reconditur. Sin minus, mina spumæ argyritidis diligenter teritur, addito sale fossili trito, triplicato pondere, in fictile nouum conijcitur. Aqua infunditur ita vt superemineat. Mouetur quotidie mane et vesperi, aquaq; superinfunditur, priore nequaquā effusa. Hoc fit triginta diebus. Nāq; nisi moueatur crassescit, vsq; induriciē testæ. Post hæc effusa leniter muria, in thebaico mortario spuma argenti teritur, coniectaq; in fictile aquam continens, manibus diligenter agitatur, mutata subinde aqua, donec nullum falsedinis inditiū præbeat. Deinde quod ex argenti spuma candidum apparet, in vas aliud transfertur, & redactum in pastillos, plumbea pixide conditur. Alij spumam argenti in fabarum magnitudines contractam, in ventre suillo crudo ex aqua coquant, dum viscus eliquescat, exemptamq; cum sale pari terunt, & vt supra dictum est lauant. Sunt qui salis libram vnam, & spumæ argenti tantundem, in sole terant, aqua continue mutata, dum candor ei detur. Alia ratio: Sumito quantamuis argenti spumā, vbi lana candida inuolueris, fictili nouo indita aqua, cum pugillo fabarum recentium repurgatarūq; decoquito. Cumq; fabæ disruptæ fuerint, lanaq; dealbuerit, exemptam argenti spumam, & altera lana inuolutam, iterum coquito, cyathum aquæ & parem fabarum modum adiiciens. Eadem tertio quæ supra, facito. In summa tantisper, dum lana iam non inficiatur. In super transfundens in mortarium, ad singulas salis fossilij libras, adijceto octogenas spumæ argenti drachmas atticæ, & terito, intermittenq; nitri q̄albissimi cum aqua diuisi, drachmas. xlvij. indito. Iterum terito, donec satis candoris contraxisse videatur. Ita autem fundēs eam ex alto in fictile oris apli, adiecta largiore aqua, vbi cōsidere defierit, colato. Vicissim eadē prosequere, dū pura aqua dulcisq; effluat, & nullam falsedinem præ se ferat. Postremo in fictile nouum translata, colato sensim omni humore, soli quadraginta diebus, sub caniculæ sidus

exponito, & ficcata vritor. Elotam autem constat ad oculorum collyria prodesse, & ad cicatricum fœditates tollendas, ad rugosas facies, & cicatricosas, laceratasq; et macularum plenas.

¶ De Cerusa.

CAP. XCIII.

Cerusa fit hoc modo, infuso in vrseum oris lati aut fictile labelum q̄acerrimo aceto, laminam plumbeam supra fictilis spiraculum, subiecta prius arundinea tegete, firmato, superiectisq; velaminibus, ne halitum expiret acetum, vbi resoluta fuerit, de fluēsq; deciderit, humorem purum ad summa delatum colato. Crassamentumq; transfundito. Debet quoq; ficcari in sole, mox trusatili molateri, alioquin tritum cribrari. Postea quod superest duri, in tenues partes redigendum, cribrandumq;. Vicissim eadem tertio quartoq; facienda. Melior quæ primo cribrata est, & medicamentis oculorum assumenda. Secundum locum tenet sequens, & reliquæ suo ordine. Nec desunt qui ligneam rudem, in medio vase appendant, & supra cratem plumbū imponant, ita vt acetū nō contingat, inditoq; operculo circū linentes dimittunt. Post dies aliquot, laxato obturamēto visunt. Cūq; resoluta materia fuerit, reliqua vt supra diximus exequantur. Si autem quis in pastillos velit digerere, aceto acri subacta diuiditur, in pastillos qui in sole ficcantur. Aestate tamē supradictū opus obeūdū est. Ita enī cādida atq; efficax redditur. Quinetiā hyeme paratur, vrseis supra furnos, balnea, aut fornaces impositis. Ascendens enī calor, idē quod sol præstat. Laudatissimam fieri putāt rhodi, & corinthi, aut lacedemone. Proximā puteolis. Torretur hoc modo. Flagrantibus igni carbonibus, fictili nouo maxime attico, tritā cerusā iponito, & assidue versato. Cūq; cinereū colorē traxit, eximens refrigerato, & vritor. Est & aliud vrendi genus. Trita patinis supra prunas imponitur, & ferulacea ruda mouetur, donec similis sādarachæ fiat. Extractaq; ad vsus ministratur. Quæ vero ita parata est, sandyx a quibusdam dicitur. Lauatur cerusa cadmiæ modo. Vis ei adstringere occludere, emollire & explere. Insuper excrescentiā reprimere, & ad cicatricem perducere. Miscetur ceratis & emplastris quæ liparæ vocantur, pastillisq;. Est autem letalis eius potus.

¶ De Chryfocolla.

CAP.

XCIV.

Chryfocolla laudatissima Armeniaca, colorem potri q̄ simile lime reddens. Secundum locum sibi vendicat macedonica & proximum cypria. Quo in genere præfertur pura. Damnatur quæ terram aut calculos collegerit. Ratio lauandi hæc est. Tusam infusa aqua, mortario expassa manu ad pilam vehementer fricato,

DE MEDICINALI MATERIA

& statim q̄ confederit colato. Alteram infundens aquam, rursus terito. Hæc vicissim prosequere, donec pura syncæraq̄ spectetur. Dein ficcato in sole, & ad vsus recondito. Quod si vrere volueris, ex ea teres quod satis esse videbitur, patinis supra carbones adponito, & alia facito quæ supra diximus. Dos chryfocollæ ad purgandas cicatrices. Excrescentem carnem coerces. Adstringit, purgat, exalfacit, & modice corpus mordendo exest. Inter medicamenta intelligitur, quæ vomitiones concitant, & necem inferre possunt.

De Armenio lapide. CAP. XCVI.

A Armenius lapis præfertur læuis, colore cæruleo, perq̄ æquabilis, calculo carens, & friabilis. Eadem quæ chryfocolla præstat, sed inefficacius. Quinetiam vsus habet ad pillos in palpebris alendos.

De Cæruleo. CAP. XCVII.

Cærulei origo ex ærarijs metallis in cypro. Copiosius ex harena littorali, secundū quosdam sub cauatos specus maris inuenitur, quod magis probatur. Eligi debet merum. Vritur vt chalcitis. Lauatur vt cadmia. Vim habet reprimentem & modice erodentem. Crustas gignit, & exulcerat.

De Indico. CAP. XCVIII.

Indici duo genera, vnum sua sponte nascitur, tanquam spuma germinatione, indicis harūdinibus exiens. Alterum insectoriæ dant officinæ. Et est spuma purpurea innatans corticis, quam detractam artifices ficcant. Optimum existimatur, quod cærulei speciem præbet, succosum, & læue. Inter medicamenta est quæ velociter adstringunt, & inflammationes tumoresq̄ rumpunt. Purgat & reprimit vlcera.

De Ochra. CAP. XCIX.

Ochram leuissimam, & vehementer luteam eligere oportet, meram & aliena materia vacantem, non lapidosam, friabilem, natione atticā. Vritur hæc, & lauatur cadmiæ modo. Vis eius adstringere, erodere, collectiones & tubercula dissipare. Excrescentia in carne reprimit. Caua cum cærato explet. Et articulorum tofos comminuit.

De Cinnabari. CAP. C.

Hallucinantur qui cinnabarin minio eandem esse existimant. Minium enim in hispanijs ex lapide quodam argenteæ harenæ permisto, temperari solet. Alioqui nō dignoscitur. Fornacibus autem in florentissimum flagrantissimumq̄ colorem permuetatur. In metallis vero strangulantem halitum eruat. Itaq̄ facies

incolæ vesicis obuelant, vt per illas spectent, nec respirando noxium aerem attrahant. Ea pictores ad sumptuosa parietum honestamēta vtūtur. Cinnabaris quæ ex Africa defertur, magno cōstat. Hactenus inuenitur, vt vix verficoloribus pictorū lineis fatissaciat. Densū nec dilutum colorem reddit. Quare quidem sanguinem esse draconis existimauerūt. Vim habet cinnabaris hæmatitæ lapillo eandem, verum efficaciozem. Cōuenit ad oculorum medicamenta. Magis enim adstringit, & sanguinē cohibet. Ambustis igni, & papularum eruptionibus cærato excepta medetur.

¶ De Argento viuo. CAP. CI.

Argentum viuum fit ex minio, quod abusiue cinnabaris dicitur. Patinis fistilibus, imposita ferrea concha cinnabarin continente, & calice cooperta, argillā superlita, carbonibus succundunt. Siquidem deterfa fuligo, quæ calici infidet, refrigerata in argentum viuum coit. Quinetiam inuenitur in argenti fodinarum tectis, stillatim concretum. Alij per sese in metallis inueniri tradunt. Seruatur in vitreis, aut plumbeis, aut stagneis, aut argenteis vasis. Siquidem aliam materiam omnem exedit, & defluere facit. Potum vim pernicialem habet. Suo enim pondere interna exest. Remedio est lac multum, subinde potum, & vomitionibus reiectum, aut vinum cū absinthio, aut apij decoctum, aut semen ormini, aut origanum, vel hyssopum cum vino. Auri limata scobs, idest ramētum q̄tenuissimum epotum, mirabili est auxilio.

¶ De Rubrica ceu minio sinopico. CAP. CII.

Minium sinopicum maxime probatur graue, densum, ad iocineris imaginē vergens, calculorū expers, cōcolor, in resolutione succosum. Effloditur in capadocia speluncis quibusdā, expurgatumq; defertur in sinopen urbem, in qua vænditur. Vnde cognomen accepit. Vim habet exiccatoriam, quasi inducendo obstruentem, & adstrictoriam. Quapropter vulnerarijs emplastris, & pastillis exiccantibus, & adstrictorijs commisceri solet. Alum fistit, in ouo sumptum, aut clystere infusum. Datur iocineris vitio laborantibus.

¶ De Rubrica fabrilis. CAP. CIII.

Rubrica fabrilis, ad omnia sinopide inferior est. Optima ægyptia, & cartaginenfis, lapidum expers, friabilis. Gignitur in Iberia quæ ad occidentem spectat, ochra exusta, & degenerāte in rubricam.

DE MEDICINALI MATERIA

De Lemnia terra.

CAP.

CIIII.

Lemnia terra, cuniculoso in specu nata e Lemno insula, palustris loco defertur, inibi electa, & caprino sanguini permista. Quam incolæ cogunt in pastillos, & imagine capræ signant. Vnde & sphragida appellauere. Vim antidoti habet, contra perniciofa venena singularem. Pota cum vino & præsumpta euomi venena cogit. Contra idus morfusq; animalium, quæ exitiale virus eiacularunt, prodest. Antidotis familiaris. Sunt qui hac ad sacrificia vtantur. Est & dysenteria utilis.

De Attramento futorio.

CAP.

CV.

Atrametum futorium genere quidem vnum & idem est, molle & concretum. Sed in specie differentias treis habet. Vnum namq; humoribus stillatim in cuniculos quosdam colatis, concrescit. Quare ab ijs qui cypria metalla perficiunt, stalactis appellatur. Petesius ipsum pinarion vocat, alij stalacticon idest stillaticium, alij pecton, Ephthon, Aracton, Lonchoton. Alterum simplici ratione fit in speluncis. Postea transfusum in excauatos scrobes, concrementum capessit. Quod pecton, id est concreticum, proprie nominatur. Tertium dicitur coctile, & in hispania fieri solet. Sed inutile, ac inualidissimum esse constat. Ratio paradî hæc est. Aqua madefactum decoquunt, mox in piscinas trassundunt, & residere patiuntur. Hoc certis diebus coalescit, in complureis formulas digestum, tesserarum speciem reddentes, quæ racematim inter se cohærescunt. Optimum esse creditur, cæruleum, graue, concretum, trassucens. Cuiusmodi stillaticium est, Ab alijs lonchoton nominatum. Proximum concreticum. Coctile vero ad insectus & denigrationes, aptius cæteris esse cõpertum est. Sed ad medicinæ vsum inualidius esse, experimenta docent. Valet adstringere, calfacere, & crustas inducere. Latas ventris tineas necat, drachmæ pondere deuoratum, aut cû melle linctû. Vomitus ciet. Aduersus hausta fungorum venena, ex aqua potum auxiliatur. Purgat caput aqua dilutum, & in vellere naribus instillatum. Vritur vt paulopost in mentione chalcitis ostendemus.

De Chalcite.

CAP.

CVI.

Chalcitis præfertur similis æri, friabilis, nec lapidosa, nec inueterata, intercurfantibus oblongis venis, splêdētibusq;. Huic absterforia vis inest, exalfaciens, & crustas vlceribus obducens. Purgat quæ oculis & eorundem angulis hærent. Ad ignem facrum, & vlcera quæ serpunt, efficax est. Sanguinem e vulua & naribus erumpentem, cum succo porri sistit. Carunculam gingiuis enatam, de pascentia vlcera, tonfillasq; eius farina compescit. Vsta & cû melle tri-

ta, oculorum medicamentis longe vtilior redditur, Callū genarum & scabriciam absumit, abstergetq̄. Fistulas tollit collyrij modo, in eas adacta.

De Psorico. CAP. CVII.

F It ex ea medicamentum quod psoricon vocant, duabus chalcitis partibus, cum vna cadmiæ additis, & ex aceto tritis. Oportet autem in fistili, obruere fimo, diebus quadraginta per caniculæ ardores, sic enim fit acrius. Idem quod chalcitis potest. Alij pares vtriusq̄ portiones in vino terunt. Vritur chalcitis fistili nonuo, viuis carbonibus superposito. Modus autē vstionis in humidioribus, est dum ipsa chalcitis bullas excitare desierit, & perfecte inaruerit. In reliquis vero dum mutata in floridum colorem fuerit, & sanguineum aut miniatum colorem contraxerit. Tum demū eximenda est. In fidens autē spurcicia flatu expellenda, Mox reponēda. Torretur etiā nū perflatis carbonibus, vsq̄ dū luteo colore paleſcat. Aut fistili subditis candentibus prunis, subinde versata, donec conflagret & colorem mutet.

De Misy. CAP. CVIII.

M Isy assumendum natione cyprium, auri simile, durum, quod friando auri colorem imitatur, & stellæ modo splendet. Vim habet & vstionem cum chalcitide eandem, citra psorici compositionem, excessu defectuq̄ differēs. Aegyptium autem cæteris præstat, vt pote quod efficacius habeatur. Sed ad ocularia medicamenta multo supradicto inferius.

De Melanteria. CAP. CIX.

M Elanteria geminæ est originis, quædam in faucibus cuniculorum quibus æs eruitur, salis modo concreſcit. Alia vero in summa facie supradictorū locorū coit, quæ terrena est. Quinæ etiam inuenitur in Cilicia, & alijs quibusdā regionibus, fossilis quædam. Præstat quæ sulphuris colorem trahit, læuis, pura, æquabilis & quæ cōtactu aquæ confestim nigrescit. Vim causticam obtinet misy similem.

De Sory. CAP. CX.

S Ory existimarūt aliqui melanteriā esse, aberrātes. Siquidem sui generis est sory, ei nō abſimile. Verū sory virus inest graue, & nausæa mouens. Inuenitur etiā in ægypto, & alijs quibusdā regionibus, vt in libya, hispania, & cypro. Præfertur ægyptiū quodq̄ frianti nigrius apparet, spōgiosum, suppingue, insuper adstringens, & olfactu deuorationeq̄, magnum virus olens, ita vt stomachus in vomitiones effundatur. Quod autem friatum scintillas misyos mo-

DE MEDICINALI MATERIA

do non emittit, & alterius generis esse, & inualidū censendum est. Vim & vstionem supradictis similem habet. Dolori dentium, cauernis inditum medetur. Labantes firmat dentes. Ischiadicis ex vino infusum auxiliatur. Illitum cum aqua varos extinguit. Medicamentis ammiscetur, quæ capillos denigrant. Hæc autem fere omnia quæ vstionem experta non sunt, perustus validiora esse existimantur, præter salem & vini fecem, nitrum, calcem, & consimilia, quæ cruda remissiora sunt. Cobusta enim viribus efficaciora redduntur.

De Diphryge. CAP. CXI.

Diphrygis tria genera esse creduntur. Quoddam enim metalli cum est, quod in cypro sola gignitur. Lutosum namque deferretur, ex luto cuiusdam inibi regionis, postea delatum, sole siccat, mox circumpositis sarmentis vratur. Diphryges ideo vocatum est, quod & a sole & a sarmentis vratur, arcescat, & ferme torreatur. Alterum perfecti æris, quasi subsidens fex est. Siquidem post frigidæ aquæ offusionem, vt supra retulimus, cum de flore æris differeremus, sublato ære fornacum ima parte cohærens id genus inuenitur, & adstrictionem & gustum æris habens. Tertium sic fit. Lapidem pyriten vt calcem cremant, in camini aliquot diebus, cumque colorem rubricæ contraxerit, eximentes reconduunt. Quidam tradunt ex sola materia lapidem æris gignete fieri, quoties in dictis areis assata & in scrobes translata peruratur. Tunc enim ambientem scrobis locum compræhendit, & exemptis lapidibus æqualenihil inuenitur. Præfertur quod saporem æris reddit, rubiginosum, adstringens, & linguam vehementer exiccans. Quod sibi exusta ochra non vëdicat, quæ cremata diphrygis vice vānit. Vis eius adstringere, perpurzare, excrementia consumere, vlcera serpentia & quæ cacoethe vocant, ad cicatricem perducere. Suppurationes terbinthina aut cærato exceptum discutit.

De Auripigmento. CAP. CXII.

Auripigmentum in eisdem metallis, quibus sandaracha, gignitur. Optimum existimatur crustosum, aureo colore micans, nulli materiæ permixtum, fissile. Quale mysiæ & helespontis nascitur. Huius duo genera fluxerunt. Vnum supradictum est. Alterum glandis effigie, pallidum, & colore sandaracham imitans, globosum. Ex ponto & cappadocia defertur. Secundum locum tenet, has nactus dotes. Torretur in testa noua viuis carbonibus subiectis. Assiduoque versatur, donec igne flagret, & mutet colorem. Deinde refrigeratum, tritumque reconditur. Vim habet adstrictoriam & erodentem. Crustas cum vehementi punctione excitat. Reprimat quæ excreunt, & capillos euellit.

Sandaracha probatur ruffa, & aliena materia vacans, friabilis, cinnabaris colore, sulphuris virus redolens, Dos eadem & vstio, quæ auripigmento. Explet alopecias, resina excepta. Scabros vngues eximit. Contra phthiriasin ex aceto efficax est. Tubercula cum adipe discutit. Prodest ad narium orisq; vlcera, & cæteras papularū eruptiones cum rosaceo. Item condylo mata. Datur ex mulso purulenta extussientibus. Suffitur quoq; cū resina, aduersus veterem tussim, raptō per fistulam nidore. Vocem expedit, cū melle delicta. Suspiriosis cum resina in catapotio, optime datur.

Omne aluminis genus fere in ægypto, & eisdē metallis inuenitur. Est enim, scissile quoddam, quasi flos sudorve eiecticius terræ. Gignitur & in alijs quibusdā locis, in melo, in macedonia, in Liparis, Sardoniam, Hierapoli Phrygiæ, Aphrica, Armenia, & plerisq; alijs regionibus, rubricæ modo. Plurimæ eius species, verū ad medendi vsum, scissile, rotundum & liquidum expetuntur. Optimū est scissile, præsertim recens, candidissimum, gustu perq; adstringens. Calculorum expers, nec glebulose aut assulose compactū, sed sigillatim in capillamenta quædam canescentia dehiscens. Quale est quod trichitis, quasi capillare nominatur, in ægypto natum. Reperitur quoq; lapis huic alumini persimilis, qui gustus iudicio dignoscitur, q; nō adstringat. Damnatur in rotundi genere, quod manu cōfictum est. Sed ex figura depræhenditur. Assumendum autem suapte natura rotundum, bullis turgens, albo proprius, atq; validius adstringēs. Præterea non nihil paloris cū quadam pinguedine præ se ferens, sine harenis, friabile, natione ægyptium, aut ex insula melo. Liquidum probatio, vt sit lympidū, lacteum, æquale, & semper succo madēs, sine lapidibus, atq; quædam caloris igniculum expirans. Vim habent excalfaciendi, stringendi, sanandi, & expurgandi, quæ caliginem pupillis oculorū offundūt. Genarum carnem, cæterasq; excrescentias extenuant. Scissile rotundo efficacius intelligitur. Vri & torrerī chalcitidis modo debēt. Putrescētia vlcera compescunt. Sanguinis fluxiones inhibēt. Gingiuas humore prægnantes comprimunt. Motus dentium cum aceto & melle firmant. Profunt cum melle vlceribus oris, eruptionibus papularum, & fluxionibus aurium, cum sanguinalis hærbe succo. Lepri conueniūt cum brassicæ folijs aut melle cocta. Item pruriti & vnguium scabrics, pterigijs & pernionibus, aspersa cum aqua. Valent cum aceto, sæce & galla, pari pondere cremata, ad phagedænas vlcerum, & cū salis duabus partibus, ad vitia quæ pascunt. Furfures cum eruo & pice

DE MEDICINALI MATERIA

illita abstergunt. Ad lendes, pediculos, ambusta, cum aquæ illita auxili-
lio sunt. Contra tumores, & graue alarum inguinumq; virus, illiniun-
tur. Ex melo autem aduectum mulieribus præstat ne concipiant, ante
coitum ori vuluæ inditum. Partus quoq; extrahit. Gingiuus si caro ex-
creuit, vuæ, ac tonsillis, accommodantur. Auribus et verendis cū melo
le illinitur.

De Sulphure. CAP. CXV.

Sulphur optimum existimatur viuum, quod apyron vocāt,
nitedulæ modo splendidum, perlucens, minime lapidosum.
Probatur in genere sulphuris ignē nō experti, quod viret, ac
præpingue spectatur. Plurimū in melo & lipara gignitur. Supradictū
sulphur calcificat, discutit, & celeriter concoquit. Prodest tussibus, suspē-
rioris, purulenta extussientibus, in ouo sumptum, aut suffitum. Præter
ea partus, vsq; nidore extrahit. Lichenas, scabros vngues, cum resina
terebinthina mistū, aufert. Cū aceto autē, illitū ad lepras efficax est. Vi-
tiligines tollit. Scorpionis ictibus addita resina medetur. Cū aceto ve-
ro, draconis marini scorpionisq; plagas sanat. Pruritus toto corpore
erūpentes, cū nitro deterfū sedat. Regiū morbū emēdat, in sparfū fron-
ti cochlearis mēsurā, aut in sorbili ouo sumptū. Facit ad grauedinē, &
destillationes. Sudores quoq; cōspersum inhibet. Podagricis cū aqua
et nitro illitū, conducit. Grauitatē auditus, suffiti nidore raptim per
fistulam hausto, sanat. Lethargicos suffitu excitat. Eumpentem vnde-
cunq; sanguinem fistit. Fractis auribus cum vino & myrrha illitum
medetur.

De Pumice. CAP. CXVI.

Pumicis probatio, vt magnopere leuis, spongiosus, teri faci-
lis, nec harenosus, itē fragilis, & cādidus. Crematur flagrā-
tissimis carbonibus obrutus, & vbi canduerint, extractus, vi-
no restringitur odorato. Iterūq; incensus extinguitur, & tertia vsq;
ne exemptus & per se refrigeratus, ad vsus conditur. Vis eius adstrin-
gere, gingiuas abstergere. Purgat cum calfactione, quæ caliginem pu-
pillis offundunt. Explet vlcera & ad cicatricem perducit. Excrecentia
cohibet. Fit ex farina eius dentifricium. Corpori crustam obducit.
Auellendis capillis aptus. Theophrastus author est, si quisq; in bul-
lientem viscum vini pumicem iniecerit, feruorem statim sedari.

De Sale. CAP. CXVII.

Sal fossilis efficacior est, cōmuniter si est candidus, calculis va-
cans, & perspicuus, densus, æquali compage. Peculiariter am-
moniācū genere laudatur, si modo findi facile possit, rectisq;
segminibus diduci. In marino sale eligendus est candidus, æqualis,

Probatissimus in cypro fit & salamine cypri, & megaris, in Sicilia & Aphrica. Sed inter dicta salis genera lacustris præfertur, sed multo validissimus est phrygius, noie tapeus aut tritæus aut gantæus. Salis natura. In cōmune perq̄ utilis est. Adstrigit, absterget, expurgat, dissipat, reprimat, extenuat, & crustas inducit. Sed hoc interest, q̄ alius alio sit præstator. Quin & a putredine vīdicat. Ammiscetur medicamētis p̄foras abstergētibus. Excrescētia in oculis reprimat, & pterygia cōfirmat. Cæterasq̄ carnis extuberationes tollit. Clysteribus infūdatur. Discutit lassitudines ex oleo illitus. Cōtra hydropicorū tumores auxiliatur. Dolores in faccis fotu mitigat. Et pruritus sedat, ex oleo & aceto infrictus, donec ad ignē sudent. Itē lichenas, lepras, p̄forasq̄. Anginā ex melle, aceto, & oleo illitus leuat. Tonsillis v̄uæq̄ cū melle tostus, vlceribus in ore manantibus, gingiuis quas humor vexat, & phagedænis vlcerum cum polenta crematus illinitur. Aduersus scorpionū ictus cum lini semine. Contra serpentium morsus cum origano, melle, hyssopo. Aduersus cerasten cum pice aut cedria aut melle auxiliatur. Contra scolopendræ morsus cum melle & aceto. Aduersus vesparum ictus, & crabrones, albidasq̄ capitis pustulas, thymos, & tubercula cū seuo vitulino. Furunculos cum v̄ua passa, aut suillo adipe, aut melle discutit. Testium tumores cum origano & fermento maturius concoquit. Crocodilorū morsibus auxiliatur, tritus in linteolo & intinctus aceto, ita vt vinculis loca constringantur. Prodest ad bestiarum morsus, sugillationes in facie, ex melle. Contra haustum opium & fungos, cum aceto mulso bibitur. Luxatis imponitur cum farina & melle. Ambustis igni cum oleo impositus, pustulas erumpere nō patitur. Podagricis itidem imponitur, & aurium doloribus cum aceto. Ignis sacros & vlcera quæ serpunt cum aceto aut hyssopo illitus sistit. Vritur fœtili, diligenter opertus, conditusq̄ prunis, vsq̄ dum efferuescat. Aliqui fossilem subaëto polline, obliniunt & carbonibus subiiciunt, vsq̄ dum pollen exuratur. Solet & sal communis eodē modo vri. Sed aqua semel abluitur & ficcatus in ollam coopertam mittitur, subdito igne, moueturq̄ donec iam non exiliat.

¶ De Spuma salis.

CAP. CXVIII.

Malos achne spumosi salis ramentum, in exilibus petris inuentum, cui vis eadem quæ sali.

¶ De Muria

CAP. CXIX

Muria effectus salis præbet. Abstergitq̄. Dysentericis infunditur, etiam si nome intestina corripit. Ischiadicis veteribus ad fotus, aquæ marinæ vsum præstat.

DE MEDICINALI MATERIA

De Flore salis.

CAP. CXX.

Flos salis flumine nilo defluit. Lacubus tamen quibusdam innatat. Assumendus qui crocei coloris est, odore ingrato, ceu gari. Interdum longe magis virus olet, gustuq; mordacior, et pinguius lētus. Fucatus autem rubrica, aut scrupulosus, improbatur. Præterea syncærus nō nisi oleo resoluitur. Adulteratus nonnulla ex parte, etiam aqua diluente factitium colorem. Ad vlcera quæ cacoethe vocantur, & phagedænas, genitalium nomas, & purulētas aureis, effi-
cax est. Oculorum hebetudines, cicatrices, albuginesq; tollit. Empla-
stris vnguentisq; coloris causa, vt rosaceo, miscetur. Sudorem cit. Al-
uum turbat in vino aut aqua sumptus. Stomachum male habet. Addi-
tur acopis & smegmatis, quæ albandi capilli gratia componuntur. Et
in vniuersum acris est, & seruentis naturæ vt sal.

¶ De Nitro.

CAP.

CXXI.

Præfertur nitru leue, roseo colore, aut candido, in foramina dehiscens, perinde quasi spongiosum quiddā. Quale ex illy-
rico affertur. a buniorum ciuitate. Humores transfert qui ali-
cubi concreuerunt.

De Spuma nitri.

CAP.

CXXII

Spuma nitri optima esse putatur, leuissima, glebosa, friabilis, colore pene purpureo, aut spumosa, & mordens. Qualis ex philadelphia lydiæ defertur. Secunda est ægyptia. Quin & in magnesia cariæ gignitur. Vim & vstionem salis habet, tam nitrum q̄ spuma eius. Præterea nitrum tormina sedat, si tritum cum cumino bi-
batur, in hydromelite, aut sapa, aut aliquibus quæ inflationes discute-
re possunt, vt ruta vel anetho. Febribus circuitu redeuntibus illini-
tur, ante suspectam accessionem. Miscetur emplastris, quæ extrahunt,
& discutunt, extenuant, & lepras abstergunt. Cum aqua autem calida
aut vino infusa inflationes, purulentas aureis, & sonitus earundem
sanat. Sordes expurgat, cum aceto instillata. Canum moribus ex asi-
nino adipe aut suillo medet. Resinæ admista furunculos aperit. Aquæ
inter cutem cum fico illinitur, opisthotonisq; iam remissionibus & luxa-
tis cum cærato. In resolutione linguæ, pani cōmode permiscetur. Ali-
qui supradicta carbonibus vrunt subiecta prius testa noua, donec incā
descant.

¶ De Fæce.

CAP.

CXXIII.

Eligenda fæx maxime a vino vetere, italico, sin minus ab alio
consimili. Fæx aceti viribus longe acrior est. Crematur vt al-
cyonium ante diligēter siccata. Sunt qui noua testa igni lare

go, vrant, vsq̄ dum penitus incandescat. Alij viuis carbonibus sæcis glebam obruunt, & idem opus prosequuntur. Experimentum est legitimæ vstionis, vt acrio nitore inalbescat, linguamq̄ tactu vrere videatur. Eadem vrendæ sæcis aceti ratio. Vis eius supra modum vrens, & abstergens. Ulcera ad cicatricem perducit. Vehemēter exest, siccatq̄. Sed recenti vtendum est, quoniam celeriter exnimatur, aperta, & nullo vase cōdita. Lauatur vt Pompholyx. Quæ vstionem experta non est, tumores & per sese, & cum myrto cohibet. Ventris stomachiq̄ fluctiones illita sistit. Muliebre profluuium, imo ventri aut genitalibus imposita, mitigat. Panos discutit, nō dū exulceratos, & tubercula. Turgescentes māmās suisq̄ laetis impatientes, cum aceto peruncta extinguit. Cum resina vero ambusta & scabros vngues aufert. Addito lentiscino oleo illita nocte tota, ruffat capillum. Elota oculorum medicamentis vt spodos adijcitur. Cicatrices & eorum caligines eadem abstergit.

¶ De Calce. CAP. CXXIII.

CAlx hoc modo fit. Marinorū buccinorum testas igni condito, aut feruenti clibano nocte dimittito, postera die si candidissima fuerit, extrahito. Sin aliter, iterū vrito, vsq̄ dū vehementer inalbuerit. Dein vbi in aquam frigidam immersa fuerit, in fictile nouum conijcito, et exacte pannis operiens, noctem vnā conuiescere finito. Mane eam extrahens, si ad intentum finem perducta est, recōdito. Fit & e glebis lapidum crematis, necnon e vili marmore, quæ cæteris præfertur. Vis omni calci in commune ignea, mordens, adurens, & crustas inducens. Quibusdam alijs immista vt adipi, oleo, concoquendi vim assumit & dissipat. Ulcera ad cicatricē perducit. Efficacior existimatur recens nec aspersa aquis.

¶ De Gypso. CAP. CXXV.

Gypsum vim habet adstringendi, obstruendi. Sanguinis eruptiones sudoresq̄ cohibet. Sed potū strangulat, quodam suffocationis modo.

¶ De Sarmenticio cinere. CAP. CXXVI.

Sarmentorum cinis vrendi vim habet. Cum axungia autem vel aceto illitus, fractis neruis, articulorum collisionibus, & neruorum nodis prodest. Cū nitro & aceto excrementias carnis in scroto reprimat. Serpentium canumq̄ moribus illitus ex aceto medetur. Crustas obducentibus medicamentis ammiscetur. Fit ex eo lixiuum contra præcipitationes, & fungorum venena, cum aceto sale & melle.

¶ De Alcyonio. CAP. CXXVII.

Alcyonij quinque esse genera compertum est. Vnum enim spissum, acerbi saporis, spōgiola facie. Item tetri odoris, ponde-

DE MEDICINALI MATERIA

rosulum, & piscem olens, quod plerumque in littoribus inuenitur. Alterum pinnulæ oculorum aut spongiæ simile, fistulosum, & leue, odorem algæ referens. Tertium vermiculi forma, & colore, magis purpureum, quod milesium vocant. Quartum succidis velleribus non dissimile, spongiosum, leue. Quintum figura fungi, sine odore, asperum, parte interna quodammodo punicosum, foris læue, acre. Quod plurimum in propontide iuxta insulam besbicon appellatam gignitur. Patrio nomine hæc los achnen vocant. Duo priora, in fœminarum sinegmata assumuntur. Contra lentigines, lepras, vitiligines, nigricias, & maculas in facie reliquoque corpore. Tertium ijs qui difficili vrina vexantur, aut harenulas in vesica colligunt, idoneum est. Item renibus affectis, aquæ inter cutem, lieni. Vtsum autem & ex vino illitum alopecias replet. Postremum de albandis dentibus aptum est. In alia abstersoria, psilothraque assumitur cum sale mistum. Si quisquam alcyonium cremare velit, in crudum fistile mittat, & oblinens vasis spiraculum luto, ita fornaci mandet, & cum figlinum percoquetur, extrahens ad vsus recondat. Lauatur vt cadmia.

De Adarche. CAP. CXXVIII.

F It in cappadocia quod adarches appellatur. Est autem concreta salis lago, humidis & palustribus locis siccitate emergens, & harundinibus ac hærbis agglutinata, colore flori lapidis asiatici similis, & omni forma molli alcyonio, & aliquantum cauo proxima, tanquam lacustre alcyonium esset. Ad euellendas lepras, lentigines, lichenas, & vicia cutis in facie, accomodatur. Et in summa vis ei acris. Humorem euocat qui in aliqua parte concreuit & ischiadicis prodest.

De Spongijs. CAP. CXXIX.

Spongijs alias mares appellauere, tenui fistula, spissas, quarum duriores tragos nominarunt. Fœminas autem quæ contrarias dotes habent. Vruntur ex vt alcyonium. Recentes sine pinguitudine vulnerariæ sunt, & tumores reprimunt. Recentia vulnera ex aqua poscave conglutinant. Veteres sinus ex decocto melle fungunt. Vetustæ autem inutiles. Aridæ & ligatæ lino, si penicilli modo adgantur, occlusa vlcera, callosque laxant. Recentes & vacuæ senilia vlcera, & quæ fluctione laborant, aut cuniculatum exedunt, impositu siccant. Sanguinis profluuium sistunt. Crematarum cinis ex aceto, aridæ lipipitudini auxiliatur. Et vbi quid abstergere aut adstringere opus est. Vtilius, in oculorum medicamentis lauare cinerem. Omnium cinis cum picce crematarum, profluentem sanguinem sistit. Candidæ cura fiunt, e mollissimis recetes, per æstus tinctæ salis spuma, quæ petris cohar

ret, insolantur inuersæ, hoc est parte caua sursum spectate. & qua adhæ-
sere, deorsum. Si vero æstiuâ serenitate ad lunam sternantur, perfusæ sa-
lis spuma, aut maris aqua, maximum candorem referent.

De Corallio.

CAP.

CXXX.

COralliū quod aliqui lithodædron appellarunt, marinū esse
fruticē cōstat, qui imō extractus duratur statim atq; emergit,
tanq̄ offuso aere protinus concrescat. Plurimū inuenitur sy-
racusis, in promontorio cui pachyno nomen est. Laudatissimum ru-
bens, colore hastulæ regiæ, aut sandycis meri, nec secus terētī facile ce-
dens, æquabili vsquequaq; cōcremēto, rursus algæ aut fuci marini odo-
re, q̄ramosissimum, cinnamomi æmulum, forma fruticis. Quod autem
in lapidis duritiam coit, scrupulosum, inane, & lacunosum, vitiosum
existimatur. Adstringit & mediocriter refrigerat. Excrecētia coerces.
Oculorum cicatrices abstergit. Vlcera caua, & cicatrices explet. Cō-
tra sanguinis reiectiones magnopere efficax est. Vrinæ difficultati au-
xiliatur. Quin & potum ex aqua lienem absumit.

De Antipathe.

CAP.

CXXXI.

Quod antipathes vocant, corallium esse arbitrantur, specie tã-
tum distās. Est autem colore nigro, arboris figura, ramosum
magis. Vires supradicti habet.

De Phrygio lapide.

CAP.

CXXXII.

Phrygius lapis quo infectores in phrygia vtūtur, a qua nomē
accepit. Nascitur in cappadocia. Optimus habetur palli-
dus, modice grauis, inæquali compage corporis, intercedētis
bus albis segmētis, vt in cadmia. Vritur autē vino optimo perfusus,
viuisq; carbonibus obrutus perflatur assidue follibus, donec mutato
colore ruffescat. Rursus eodem vino restinguitur. Hoc iterum, & ter-
tio faciendum. Attendendum tamen, ne minutim confringatur, & in
fuliginem euanescat. Vis crudo vsq; adstrictoria, expurgans. Vlceri-
bus crustas quadamtenus inducit. Ambustis cum cærato medetur. La-
uatur vt cadmia.

De Asio lapide.

CAP.

CXXXIII.

Asius lapis assumi debet pumicosus, leuis, fungosus, item fri-
bilis, scissiles venas melini coloris ad imū ætas habēs. Eius
flos, salsugo subflaua est, sūmo lapide insidēs, cōpage tenui, co-
lore in aliquib⁹ albo, i alijs pumici simili, ad luteū vergēte. Ad motus li-
guæ aliquatū mordet. Vim habet vterq; adstrictoria, et modice erodētē,

DE MEDICINALI MATERIA

Ammistus liquidæ pici, aut terebinthinæ, tubercula discutit. Lōge va-
lidior flos existimatur. Cæterū siccatus flos, vetera vlcera & cicatrici
repugnātia sanat. Excrescētia cohibet. Tetra vlcera & fungis similia,
cū melle expurgat. Vlcera caua explet, depascentiaq; cū carato sistit.
Fit cataplasma ex eo podagris, misto fabæ lomento, & lienosis ex ace-
ro & calce. Prodest phthificis linctū. Podagrici iuuātur pedibus in fo-
lio ex eo lapide excauato inditis. Fiunt quoq; loculi, qui corpora ero-
dunt, & luxuriantem carnem, & corporum crassitiem absumunt, vice
nitri in balneo. Si lauare libet, cadmiæ modo lauatur.

U De Pyrite lapide. CAP. CXXXIIII.

Pyrites lapidis genus est, a quo æs extrahitur. Eligi debet æris
similitudinē, facile scintillas ædes. Vritur sic. Melle irrigatus
molli prunā continuo flatur follibus, donec ruffescat. Alij in
carbones igni candentes, lapidem melle perfusum deiciunt, et vbi ad
fuluū colorē vergere cœperit, extrahūt. Efflatoq; cinere, rursus madefa-
ctū cremāt, donec æquabili tenore assicatus, friabilis reddatur. Siquis
de sæpe facies summa solū vritur. Ita crematus siccatusq; reconditur.
Si eloto opus sit, lauari debet vt cadmia. Tā crudi quā vsti vis est, ex-
calfacere, abstergere, offusam oculis caliginem expurgare, duricias con-
coquere, & concoctas discutere. Resina exceptus excrescentiā in carne
cohibet, sed calorem quemdam & adstrictionem parit. Ita vstum non
nulli diphryges appellant.

U De Hæmatite lapide. CAP. CXXXV.

Hæmatites optimus habetur friabilis, puro colore niger, du-
rus in se & æqualis, nulla sorde ammixta, nulloq; zonarū di-
scursu. Vm habet adstringentē, & excalfactoriā aliquantum.
Oculorum cicatrices & scabriciam cum melle purgat. Cum lacte autē
muliebri, lippitudini, collisionibus, & oculis cruore suffusis conuenit.
Bibitur contra difficultatem vrinæ, & fluxiones mulierum in vino, et
ab ijs qui sanguinem reiecerunt, cum succo punici mali. Fiunt ex eo co-
tes & collyria oculorū vitijs apta. Vritur vt phrygius, vino tantū sub-
tracto. Modus vstionis est, vt modice leuis fiat, & bullis quibusdā in-
turgescat. Sunt qui hæmatiten ita adulterant, densam glebā rotundāq;
schisti lapidis, cuiusmodi sunt quæ radices vocantur, vase figlini ope-
ris, quod feruentem cinerem contineat, condunt, paucaq; inperiecta
mora eximunt, experiunturq; si trita ad cotem hæmatitæ colorem

reddat, & si ita res se habet, reponūt, sin minus, iterum obruūt, & subinde conspicientes periculum faciūt. Siquidem in cinere diu dimissus colore mutato dissipatur. Coarguitur male cōfictus, scissilibus venis. Quippe in rectos venarum discursus refringitur, & longe secus se in colore habet. Namq; floridum reddit. Hæmatites vero sanguineum t̄q; cinnabarin imitantem, Inuenitur in sinopico minio. Fit & e magnetelapide, vehemēter ambusto. In ægypto sponte naturæ cum metallis enascitur.

De Schisto lapide. CAP. CXXXVI.

Schistos lapis in Iberia Hispaniæ cōtermina gigniur. Probat̄ur maxime, quæ croci colorē æmulatur, friabilis, suapte natura fissilis, concremēto & serie cohærentiū venarum, ammoniacali similis. Vim exhibet hæmatitæ, sed ad omnia infirmiozem. Quin & caua replet muliebri lacte perfusus. Ad procidentia, rupta, itē genarum crassitiem, & vvas oculorum, magnopere efficax est.

De Gagatelapide. CAP. CXXXVII.

In Gagatarum lapidum genere, præferendus qui celeriter accenditur, & odorem bituminis reddit. Niger est communi ex parte, squallidus, crustosus, perq; leuis. Vis ei molliendi & discutiendi. Depræhendit fonticum morbum suffitus. Recreatq; vuluæ strangulationes. Fugat serpentes nidore. Podagricis medicaminibus, & acopis additur. In Cilicia nasci solet, qua influens amnis in mare effunditur, proxime oppidum, quod plagiopolis dicitur. Vocatur autem & locus & amnis gagas, in cuius faucibus ij lapides inueniūtur.

De lapide Thracia. CAP. CXXXVIII.

Lapis thracias dictus, nascitur in flumine quodā scythiæ, cui ponto nomen est. Vis ei gagatæ. Traditur aqua accendi, & oleo restingui. Quod in bitumine accidit.

De Magnetelapide. CAP. CXXXIX.

Magnes lapis optimus est, qui ferrum facile trahit, colore ad cæruleum vergente, nec admodum grauis. Datur cum aqua mulsata, trium obolorum pondere, vt crassos humores eliciat. Sunt qui magnetem crematum pro hæmatite vendant.

De Arabo lapide. CAP. CXL.

Rabus lapis elephāti maculæ similis. Is tritus illitu hæmorhoidas exiccat. Eius cinis dentifricio optimus.

DE MEDICINALI MATERIA

(De Galactite. CAP. CXLI.

Galactites appellatur q̄ lacteum reddat. Cinerei tamen est coloris, ac gustu dulcis. Ad oculorum fluxiones conuenienter illinitur. Oportet autem in aqua tritum, pixide plūbea recondere, propter vim glutini, quod obhæret.

(De Melitite. CAP. CXLII.

Melitites omnia galactitæ similis. Hoc tantum interest, q̄ dulciorem succum remittit. Eiusdem vt galactites effectus.

(De Morochtho lapide. CAP. CXLIII.

Morochthus lapis quem aliqui galaxiam, aut leucographida vocauerunt, in ægypto nascitur, quo utpote molli, & facile liquecente, linteones dealbandis vestibus vtūtur. Spiracula corporis obstruere videtur, conueniens ijs qui sanguinem expuunt, cœliacis, & vesicæ doloribus, cum aqua potus. Idem fluxionibus vuluæ, impositus velleri. Mollibus oculorum collyrijs miscetur. Explet enim caua, atq̄ delachrymationes sistit. Idem cærato exceptus, vlcera quæ sunt in teneris partibus corporis, ad cicatricem perducit.

(De Alabastrite lapide. CAP. CXLIIII.

Alabastrites vocatus onyx, crematus, resina aut pice assūpta duricias discutit. Stomachi dolores cum cærato leuat. Gingiuas comprimit.

(De Thyitelapillo. CAP. CXLV.

Lapis nomine Thyites, in æthiopia gignitur, subuiridi colore iaspidem imitatus. Liquecens tamen lacteum succum reddit. Vehementer mordet. Tenebras quæ pupillis obuersantur expurgat.

(De Iudaico lapide. CAP. CXLVI.

Iudaicus lapis in Iudæa nascitur, glādis effigie, candidus, scita admodum configuratione, discurrentibus lineis quasi industriâ detornatis. Solutus nullā qualitatem manifestā gustui repræsentat. Potest ciceris magnitudine tritus ad cotem, vt collyrium, cum calidæ aquæ cyathis tribus, potu difficultati vrinæ auxiliari, & calculos in vesica comminuere.

(De Amianto. CAP. CXLVII.

Amiātus lapis in Cypro nascitur, scisso alumini similis, quo utpote flexili, pannos tantū ossentationis gratia texunt, qui ad

ignes cōiecti ardent quidem sed flammis inuidi splendidioresexeunt.

De Sapphiro. CAP. CXLVIII.

Sapphirus lapis, percussis a scorpione potu, prodesse existimatur. Contra intestinas exulcerationes bibitur. Excresecientia in oculis vualq; & pustulas inhibet, & ruptas membranas cogit.

De Memphite. CAP. CXLIX.

Memphites in ægypto iuxta Mēphin inuenitur, calculorum magnitudine, versicolor. Tradunt trito & illito, quæ vrenda aut secanda sunt, sine periculo obstupescere, ita vt non sentiāt cruciatum.

De Selenite lapide. CAP. CL.

Selenites lapis quem aliqui aphroselenon appellarunt, quoniam noctu plenus, crescēte luna reperiatur. Nascitur in Arabia, candidus, traslucens, leuis. Huius ramenta comitialibus iu potu dari iubent. Eo ad amuleta mulieres vtuntur. Arbores adalligato eodem frugiferæ redduntur.

De Iaspide lapide. CAP. CLI.

Iaspidium quædam smaragdum imitatur, alia chrysellum, similis pituitæ, alia non dissimilis aeri, ob id vocatur aerizoula, alia veluti fumo infecta, quæ capnias ex argumento vocatur. Quædam lineis albis & resplendentibus præcingitur, assyrios appellata. Alia therebinthinæ similis, quæ terebinthizusa dicitur. Alia colore calaida gemmam æmulatur: Omnes amuleta esse traduntur, & accelerare partum sæmoribus appensæ.

De Actite lapide. CAP. CLII.

Actites lapis est veluti prægnans, cum quatitur alio in vtero sonante. Grauidis continet partus, cum lubricæ sunt vuluæ & parum tenaces, sinistro brachio adalligatus. Sed parturientibus e brachio amoueat & sæminibus alligetur, vt sine doloribus pariant. Furem depræhendit, si quis in pane conditum offerat. Fur enī mansum deuorare non poterit. Quinetiam concoctus, furem coarguit. Quippè decocta cum eo, deuorare non poterit. Tritus & cærato exepus, ciprino, aut gleucino, aut alio exalfaciēte; comitiales magnifice iuuat.

DE MEDICINALI MATERIA

(De Ophitelapide. CAP. CLIII.

O Phitæ genera multa. Quidam grauis est odoris, niger. Alter cinereo colore spectatur, punctis distinctus. Tertius lineis quibusdam candidis intercinctus est. Omnes contra capitis dolores, & serpentium ictus profunt. Feruntur qui lineas habent, lethargo & capitis doloribus auxiliari.

(De Lapidibus spongiarum. CAP. CLIIII.

L Apides in spongijs inueniuntur, qui vesicæ calculos rumpunt, in vino poti.

(De Lithocolle. CAP. CLV.

L Ithocolle glutinum, quo lapides coniunguntur. Fit autem ex marmore, lapide pario, & taurino glutine. Potest candente specillo admotum, incommodos oculis pilos replicare.

(De Ostracite. CAP. CLVI.

O Stracites testæ similitudinē habet, glebosus, & in laminas fissilis, quo mulieres ad detrahendos pilos, pro pumice utuntur. Menses drachmæ pondere potus, ex vino sistit. Si quattuor diebus a coitu bibatur sicilici pondere, sœminis præstat ne concipiât, Cum melle autem impositus, mammarum inflammationes lenit, & no mas cohibet.

(De Smyride. CAP. CLVII.

S Myris lapis est, quo annularij scalptores lapides expurgant, ad erodendum, & vrendum utilis. Gingiuis quas humor vexat, prodest. Dentifricio commendatur.

(De Harena. CAP. CLVIII.

H Arena e littoribus sole feruefacta, hydropicorum tumores exugit, si capite tenus, in ea obruantur. Torrerij solet ad aridos fatus, pro milio aut sale.

(De Cote. CAP. CLIX.

C Cote naxia, quod exacuendo ferro deteritur, illitum alopecias ad pilum reducit. Virginum mammas cohibet, nec incrementum patitur. Potum ex aceto lienem absument.

(De Lapide Geode. CAP. CLX.

G Eodes lapis, adstringit, siccant. Caligines oculorum discutit. Illitus autem ex aqua, testium mammarumq; inflammationes sedat.

¶ De Terra.

CAP.

CLXI.

Omnis terra ad medendi vsum recepta, summam & primam vim habet occludendi. Sed specie distant, cū alia adiunctis quibusdam, ad alia fit utilis.

¶ De Erethriade.

CAP.

CLXII.

Erethriæ due sunt, vna vehementer alba est, altera cinericia. Optima habetur ad cinereum colorem vergēs, perq̄ mollis quæ si per æramenta tractim ducatur, lineam violaceam refert. Lauatur vt cerusa, aut hunc in modū. Teritur ex aqua, & vbi pesum ierit, humor leuiter excollatur. Siccata solibus iterū teritur, inter diu adiecta aqua, vt vespere confidat. Antelucanis colo excernitur & demū in sole trita si fieri potest, digeritur in pastillos. Quod si tosta desideretur, pastilli magnitudine ciceris in fictile perforatum conijciuntur, oreq̄ vasis diligenter obturato, supra carbones continenter foliis bus persflantur. Vbi vero cinis in fauillas se conuertit, aut æreum colorem contraxit, exempti reconduntur. Vim habet adstringentem & refrigeratorem, leuiter mollientem. Caua explet & sanguinolenta cōglutinat.

¶ De Terra samia.

CAP.

CLXIII.

Samia præfertur candida, leuis, tangenti linguæ glutinosa, mollis, succosa, friabilis. Cuiusmodi est quā aliqui coll yriōn, & vocarunt & vocant. Duæ enim species eius, Vnam antediximus. Altera aster appellatur, crustacea, & cotis modo prædensa. Vritur ac lauatur vt erethria. Vimq̄ cōsimilem habet. Sanguinis reiectio nes sistit. Fœminis fluctione vuluæ laborantibus, cum flore syluestris punici datur. Testium & mammarum inflammationes illita ex rosaceo & aqua refrigerat. Sudores arcet. Contra serpentium morsus & venena pota ex aqua auxiliatur.

¶ De Samio lapide.

CAP.

CLXIII.

Samius lapis, in samia terra inuenitur, quo aurifices vtuntur polliendo auro vt resplendat. Probatum candore & durezza. Vis ei adstringentia, & refrigerans. Prodest stomachicis potus. Sensus hebetat. Verum ad lachrymationes oculorum & vlcera cū lacte efficax est. Partus, vt tradunt, adligatus accelerat, & conceptus fœminarum custodit.

¶ De Chia terra.

CAP.

CLXV.

Chia eligi debet candida, vergens ad cinereum, samia similis. Est autem glebosa, albaq̄. Sed ficticijs formis differēs. Vis eadem quæ & samia. Extendit faciem, & erugat, atq̄ splendidā reddit. Colorem in facie & corpore toto cōmēdat. In balneis pro ni

DE MEDICINALI MATERIA

tro deterget.

CAP. CLXVI.

E De Selinufia terra. CAP. CLXVI.
 Adē præstat selinufia. Maxime laudatur quæ vehemēter resplendet, candida, friabilis & aqua dilui celerrima.

CAP. CLXVII.

C Imoliæ duo genera, cādida, & ad purpureū inclinans, Optima existimatur quæ innatam habet pinguitudinem, tactuq; frigida sentitur. Vtraq; aceto diluta parotidas, & alia tubercula discutit. Ambusta igni si statim cimolia oblinatur, pustulas non sentient. Testium duricias, & totius corporis collectiones cohibet. Igni sacro imponitur. In summa vtraq; multum in medicina commēdatur, si incorruptæ originis, nec spuria assumatur.

CAP. CLXVIII.

Q Væ pnigitis dicitur, colore erethriæ similis est, grādiōribus tantum glebis. Manum si quis admoueat, refrigerabit. Tactu linguæ, vsq; adeo glutinosa, vt pensilis hæreat. Cui effectus idem qui cimoliæ, paulo tamen infirmior. Hanc aliqui pro erethriade vændunt.

CAP. CLXIX.

F Ornacæ testæ vehemēter tostæ, crustas vlceribus obducūt. Quare prurigini & papularum eruptionibus medētur. Podagricis profunt, Strumas discutunt, cærato exceptæ.

CAP. CLXX.

F Ornacum terra, quæ retorrida fuluescit, eiufdem cū testa effectus.

CAP. CLXXI.

M Elia colore cineream erethriam imitatur, aspera tactu. Ea digitis friata, derasi pumicis modo crepitat. Vim habet aluminosam, sed remissiusculā, id quod gustu depræhēditur. Modice linguam siccat, purum corpus reddit, & colorem cōmendat. Pilos extenuat. Vitiligines & lepras abstergit. Pictoribus vsum præbet vt colores diutius perennent. Emplastris quæ chloræ dicūtur, efficaciter inferitur. Ex omni Melia terra & omni alia in vniuersum, eligi debet, recens, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ cum humorem attingerit facile resoluitur.

CAP. CLXXII.

E X ampelitide terra quæ pharmacitis nomine, in seleucia iuxta syriam nascitur, laudatur in primis nigra, piceæ carbones referēs, assulosa, æquabili splendore, quæ detrita, accepto oleo statim eliquescit. Vitiosa censetur candida, & cinerea, quæ in liquorem

non resoluitur. Vim dissipandi & refrigerandi habet. Ad calliblephara additur, tingendis capillis idonea. Vfus eius ad illinendas vites sub germinationis tempus. Vt pote cum innascentes vermiculos enecet.

De Fuligine pictoria. CAP. CLXXIII.

Fuligo qua pictores vtuntur, ex vitrarijs officinis colligi solet. Siquidem ei palma tribuitur. Vis ei ad adstringendum et erodendum efficac. Fracta cum rosaceo cærato ad cicatricem perducit.

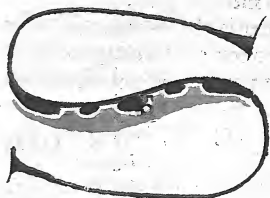
De Attramento librario. CAP. LXXIIII.

Atramentum quo scribimus, fuligine e tedis coacta colligitur. In singulas libras gummis, ternæ fuliginis vnciæ adijciuntur. Fit etiã e resinæ fumo, & pictoria fuligine, de qua paulo ante diximus. Assumitur autem fuliginis mina, gonus sesquilibra, glutinis taurini, attramenti futurij, singulorū sesquūcia. Additur cōuenienter erodentibus medicamentis. Ambustis ex aqua cōmode illinitur, Sed nō ante soluatur q̄ cicatrice induxerit. Sanatis siquidē vlceribus, sua spon te decedit. Cæterū habes amicissimè ari abū de, quæ tradenda duximus, non pro operis modo, quem destinauera mus, sed pro materiæ & auxiliorum medicina lium copia.

Pedacij Dioscoridis Anazarbei De
medicinali materia, Ioan
ne Ruellio Sueffionēsi
interprete Quin
tilibri

F I N I S

PEDACII DIOSCORIDIS
 PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI
 DE VENENIS, QV OQVE MODO
 ARCEANTVR, VITEN-
 TVRQVE, LIBER
 SEXTVS.

Vperioribus amiciffime Ari libris, tradidimus de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, & eorundem fructibus, la-
 chrymisq; Item animalibus, melle, lacte, feuo, frumentis, oleribus, hærbis, radicibus, liquamentis, vinis metallisq;. In hoc vero totius operis vltimo, facultates eorum recensebimus, quæ prodesse nobis, aut officere possunt. Vitantes itaq; nomenclationis tædia, ad institutū reuertemur. Huiuscemodī autem tractatus, cum bifariam distributus sit, in partem venena præcauētem, ita vt ne fallant sumentes, aut si quando per imprudentiam dantur, vt tum quoq; innoxia fiant, irritaq;. Et in partem auxiliatricē. Primum differam de præcauendi modo, quem esse difficillimū pleriq; maiorum arbitrantur, q; dantes clam venena, ita insidias tēperāt, vt peritissimum quemq; decipiant. Siquidem venena sua amaritudine, permistis dulcibus spoliant, & graue odoris virus mistura odoramentorū eximunt. Aut medicamenta immiscent, quæ leuandæ valetudinis gratia dari solent, et præsertim quæ infirmioribus, vt absinthiū, tragoriganum, cunillam, aut hyssopum. Quinetiam thymum, irim, organū, castorium, aut siquid medicamentis, cognatum habere saporem videatur. Aut potionibus inserunt, aut vinis, aut iuribus, aut passo, aut mulsæ aquæ, musto, succis, leniti, polētis, aut medicaminibus. Aut concinantes ipsi, edulij admiscent. Quare qui in ea suspicione sunt, condita edulia vitare debent, omniq; intensa saporis qualitate, dulcium, aut salforum, aut acrium, abstinere, nec sitibundi astatim bibere, aut esurientes voraciter comesse, semperq; ad saporem esiatorum diligenter attendere, præsertimq; bibentes, frigidam aquam præsumere. Satiato enim appetitu qualitates ægerrime concoquuntur. In infirmis quidem facile vitare possumus potiones auxiliij gratia dari solitas, quas offerunt improbi, qui beneficia moliuntur. Itaq; ob id laborantes morbo, non perinde audētum iniurijs patent. Et hæc quidem ne facile, seducti homines capiātur dolis veneficorum, occasio est & facultas. Sed alia expeditior, vt suspiciosi aliqua præsumant, quæ venenorum vires hebescent & inefficaces irritasq; reddant, cuiusmodi caricæ sunt cum iuglan-

diū nucibus manducatæ, & quæ cedromela vocant idest citriæ, semi-
nis napi drachma cum vino. Item folia calaminthæ, aut terra quæ lema-
nia sphragis appellatur, pondere pari cum vino. Aut rutæ folia & nu-
cis iuglandis nucleum aut caricas duas & salis callum ieiuni sumant,
& nullo veneni genere lædentur. Antidota ex vino sumpta eūdem ef-
fectum præbent. Inter quæ intelligitur magnum metridatium, quod
scinco & sanguine temperatur. Quin & sæpe venenis obfistunt pecu-
liares affectus in corporibus certo quodam modo constitutis, & qua-
dam cibi potusq; qualitate, aut vini copia, ita temperatis vt cum ve-
nenis dissentiant. Siquidem ingesti veneni vires frangunt, atq; iam
priorē alimēto fartis præclusisq; meatibus, obstant ne mēbratim per
digestionem insinuetur. Verumenimvero, quoniam fortunæ temeri-
tas interdum similia discrimina, peregre agentibus affert, absq; vllis
insidijs hominū, nō nihil differēdū michi de hac re necessariū duco. Iā
primum igitur culinam apparare loco subdiali conuenit, cibosq; & po-
tus in huiuscemodi loco struere. Si id fieri commode nequit, secunda
erit conditio hæc, apparandi apponendiq; sub tecto. Sed tum diligē-
ter laquearia animaduertenda. Frequenter enim a superioribus conta-
bulamentis animalia decidunt, exigua quidem, sed quæ non modicam
perniciem moliātur, vt phalangia, stelliones, & alia quædam reptilia.
Porro vinaria vasa diligenter intueri oportet. Namq; reptilia odore
vini illiciūtur, quæ interdum sorbentia, noxium virus eructant, inter-
dum vero delapsa immersaq; moriuntur, & exitij causas haurientibus
afferunt. Sed hæc hætenus dicta sint, cauti & prouidi insidijs ne pa-
teant. Quod si qui sua sponte, aut ex quorundam insidijs sumpserunt,
auxiliari primo quoq; tempore oportebit. Siquidem dum comites sin-
gulorum venenorum notæ expectantur, immedicabile fit venenum,
& paulisper neglectum, medicamētis ægre cedit. Quare si qui compo-
tes mentis, se virus sumpsisse fateantur, aut eorum qui aderant testimo-
niū constet, protinus ad idonea remedia transeuntes, facile peculiari na-
tiuæq; constitutioni, restituemus. Neq; enim ijs assentimur, qui pro-
sus auxilia in huiuscemodi, frustra adhiberi contendunt. Quo enim
modo vitia, quorum causæ corporibus insident, medicinam ad-
mittit, & quæ forinsecus incurrunt venena, medendi rationem asper-
nantur. Aequè vero omnes morbi pro causarū ingruentiū magnitudi-
ne, aut pristinis affectionibus, qualitibusq;, quibus sit opportunū cor-
pus, vel medicabiles sunt, vel nullis cedunt medicamētis. Quod si qui
forsan obmutescentes, aut temulēti, aut nolētes alioqui venenū egeri,
nullā nobis eius cognitionē præbeant, tum protinus accedendum ad
ea quæ cōmuniter epotis quibuscūq; venenis opitulari consueuerunt.

PEDACII DIOSCORIDIS

Atqui nullum magis in omnia valens auxilium dari potest, q̄ vt proximo loco virus foras exhauriatur, priusq̄ inualefcatur. Quare sine mora, calidum oleum ex aqua, aut seorsum, vt vomitare cogantur, dari conuenit. Aut si oleum natura loci negat, butyrum cum aqua calida, aut malua, aut lini semine, aut trago, vrtica, fœnogræco, aut halicæ decocto, vicem eius exhibebit. Hæc enim non modo vomitionibus exi- gent villa sua laxatrice, aut nauſeam ciente, sed aluum quoq̄ subducent, & corporū inanitione ita aduerſabūtur, vt acrimonias eorum hebetent. Id quod euidenter huiuscemodi argumēto depræhendere licet. Esto vt quiscumq̄ viua calce, vel vini facce, aut cantharidibus, aut alio quouis acri, corpus exulcerare statuerit, is si ipsum oleo leniter illinat, exulcerationē non accipiet. Atqui neq̄ vehementer adstringi corpus neq̄ refrigerari poterit, si antea perungatur. Quinetiam vomitus non ob id modo q̄ vacuet, & noxium humorem excernat, iuuamētum adfert, sed quod assumptū virus nonnūq̄ odore, coagulatis globulis, aut colore, prodat. Quippe cum odore & amaritudine, meconium colore, cerusam gypsumve, globulis lac aut sanguinem animalis recens iugulari ostendat. Nam grauis odor fegestorum, leporis marini, aut rubetæ veneficia depræhendit. Ita vt nonnulla ab ijs remedia peti possint, ad idonea singulorum auxilia tranſeuntibus. Oleo, maluæ decoctum ammiscetur, aut glaucium, aut adeps anferinus, aut pinguium carniū iura, lixiuium lignorum cinere factum. Vbi vero vomitus diligenter citatus fuerit, ne quid in vētre coierit, quæ hæserunt intestinis reliquæ clystere acri deuocentur. Facit & nitrum tritum & cum hydromelite sumptum. Vina vetera liberalius epota, gallinacea iura, præpingues p̄fces, vetustæ carnes pinguesq̄, & quæ adipe aut recenti butyro parantur. Aluum namq̄ subducunt vt diximus, & stomachum resoluentia, prouocant, ipsum ad vomitionem reddūt. Et venenorum acrimonias hebetant, atq̄ meatus obstruentia, celerem virium penetrationem inhi- bent. Quinetiam medicamenta dantur, quæ communi dote profunt, vt lemnia terra, agaricū, a brotonum, irio, radix eringij, semen pastinacæ & calaminthæ, nardum gallicum, castorium, ferula virentis medula, flos rhododendri, succus marrubij, laser aut laserpitium, sagapenium, peucedani succus, aut panacis, & radix quam magudarim appellarūt, aristolochia longa, syluestris rutæ semen, & betonica quam cæstron nomināt, folia. Singula cum vino drachmæ pondo sumi debent. Effectū præbet polij decoctum, & fefeli, & liquida pix linctā. Magnifice ferunt opē, antidota quæ in calce operis scripta reliquimus. Communis ratio præstandi auxiliij, ita se habet. Cæterū ab ijs quæ consueuerunt eue- nire, communiā remedia sumptitari possunt. Fere enim vires venenorū

quamplurimorum, in affectus confimiles, corpus tandem redigunt. Quam ob causam plerisq̃, communia conducunt auxilia. Per multa enim venenorū genera, communes tamē nec multi iisdem affectus oriūtur. Neq̃ fieri potest, vt omnia quæ contingere solita sunt, vnum venenum sequantur. Alioquin superuacaneus esset venenorum tractatus, si gillatim remedijs ab authoribus traditis. Neq̃ vero in vno eodemq̃ promptum est inuenire, vt stomachi, iecoris, renū & vesicæ dolorem vehementer crucietur, vt singultuat, erodatur, contremiscat, refrigeretur, obmutescat, conuellatur, pulsus elanguescat, veterno prematur, caligent sensus, stranguletur, litiat, sanguis erūpat, febre confluetur, ægre lotiū reddat, torminibus vexetur, crebro vomitet, nausea prematur, rubescat, liuore suggilletur, palleat, desipiat, stertat, viribus deficiatur, & pleraq̃ alia eueniant. Vnumquodq̃ venenum in generales affectus diducitur, vt pauca numero & communia demonstrantur, quæ euenire consueuerunt. Quare in singulis quæ supra diximus nō facile fuerit deuoratum virus cognoscere. Nam stomachi & linguæ erosio, ventris ac renum inflammatio, vehemens vrinæ difficultas, & interdum cruoris exitus, laceratio, & in plurimis partibus quiddam adustionis sensus, non in cantharidibus modo potis reperiuntur, sed in erucis quoq̃ pinorum, & bupreste, & salamandra. Porro eos qui meconium hauserunt, non modo veterno aut sopore premi, stertere, liuore sugillari, torpere, refrigerari, stupefcere, sensu priuari constat. Sedeos etiam qui mandragorā aut cicutam deuorarūt. Deliriū non hyoschymus tantum infert, verum etiam quæ toxica appellantur. Itidem aconitum, & mel quod in heraclea pontica gignitur. Strangulatio non minus in fungis q̃ in sanguine taurino, lacte, aconito, cerusa, gypso conspicitur. In summa difficile vnum vni veneno proprium inuenire signum, quod haustum virus prodere possit. Maxime q̃ hæc cæterorū etiam vitiorū quæ in corpore exoriuntur communia sequi solent. Cæterum in his quæ celeriter enecāt, adnotari fortasse, quod inspectū fuerit licet, vt postea trademus. Sed ijs qui ad longas ægritudines spectant nihil ad medendi rationem difficile, dumtaxat quod pertineat ad indicia noxæ, vtpote cum venena statim atq̃ præsentaneam vim illam perdiderunt transmutata in longos affectus communia reliquorum vitiorum remedia, compositionesq̃ flagitent. Cum venefica proprietas non amplius insit. Si vero longa sit affectio, in aliquod diuturnorum morborum genus recidet, a quibus facile fuerit medendi rationem assumere. Sed de ijs quæ generaliter auxiliantur, hæc tenus. Consequenter quæ priuatim singulis profunt, scriptis mandabimus, si prius simul exposuerimus, quæ ex singulis ordinibus exitialem aut maleficā

PEDACII DIOSCORIDIS

vin fortiūtur, vt medicinæ studioſi intra obſervationē cauti, quibuſdā eorū medicamētorum miſturis vtātur quæ memoriæ literarū tradita ſunt & ab authoribus deſcripta. Imprudētia enim magnas adfert noxas, & ſæpe continuo vſu eorū, homo in perniciē agitur. Proinde animalia quæ exitioſam vim habent, hæc ſunt. Cantharides, Bupreſtis, Salamandra, pinorum eruca, Lepus marinus, rubeta, & rana paluſtris muta, deuorata hiruſines. Semina ſunt, hyoſcyamus, coriandrū, cicuta, giſth, mādragora, pſyſion. Liquamēta, meconiū, opocarpafon, thapſia ſuccus, elaterium. Radices quas mittit chamæleo, aconitum thapſia, veratrum, ixia, agaricum nigrum, ephemerū, quod aliqui colchicum vocant, & in colchide naſcatur. Hærbæ oleraq; ſmilax quam aliqui thymion appellant, romani taxū, ſolanum manicum, quod et dorcniū dicitur, ſardoniam hærbam quæ ranūculi genus eſt, corniculatum papauer, phtharicum, toxicum, ruta ſylueſtris, fungi. Ab animalibus taurinus ſanguis recens, coagulatum lac, mel heracleæ in ponto genitum. Metalla gypſum, ceruſa, calx, auripigmentum, duo ſandarachæ genera, ſpuma argenti, adarce, plumbum, & quod argentum viuum dicitur. E vitibus vinum abunde poſt balneas potum, aut paſſum & friſida aqua ſimiliter.

De Cantharidibus. CAP. I

Quibus datæ ſunt cantharides, ſigna eueniunt grauiffima. Ab ore enim ad veſicam vſq; cuncta erodifentiuntur. Picem aut ſimile quiddam cedriæ reſipiunt. Dextra præcordia inflammantur. Vrinam ægre reddunt. Et ſubinde cum lotio ſanguinem emittunt. Strigmenta non ſecus atq; dyſentericis, aluo deferuntur. Faſtidia vrgent. Animo liquuntur. Obortaq; vertigine concidunt. Poſtremo ab alienantur. Ergo antea q̄ tale non nihil accidat, dato oleo, aut ſupradictorum aliquo, vomere cogantur. Mox vbi vomitione plura reiecerunt, halicæ aut oryzæ, tragi aut ptifanæ cremor, aut decoctum maluæ, aut ſeminis lini, aut fœnigræci, aut radicum altheæ, quam latinus ſermo ebicum appellat, clyſtere infundatur. Præterea nitrum eiſdem dandum, ex hydromelite, vt quæ ſtomacho adhuc aut inteſtinis adhærent, lingendo excernantur, ac descendant. Quæ niſi intercidantur, ingeſta ex nitro aqua mulſa, vacuari debent. Detur deinde vinum aut paſſum, in quo pineoli nuclei, aut cūcumeris ſemina contrita ſint, aut ex lacte, aut mulſa, aut anſerinus adeps in paſſo liquefactus. Inflammatæ autem partes, hordei farina aut mulſa perungantur. Ab initio ad remota cataplaſmata nocent, & citatus ab eis calor, illapſum virus ita remoratur, vt in principes ſe parteis inſinuet. Ipſa tamen interiecto tempore, moleſtiſſimis inflammationibus opitulantur. Vt pote quæ dolo-

res & permulceant & leniant . Quo tempore corpus calfaciente oleo, quo facilius introeat, eluere par est . Cæterum omnibus medicina , vt noxium virus per summa corporis excernatur . Deiectiones multifariam moliri oportet, ne affectus infigatur, & stabilitatem capeſſat . Galinaceis carnibus & hædinis, aut ſuillis, catullis, maxime pinguibus, & tenerrimis veſci debent . Siquidẽ aluum cient, atq; venenorum acrimonias hebetant . Vinũ dulce liberalius ebibatur . Prodeſt thuris cortex, & ſamia terra quæ aſter appellatur , ſi quaternæ ſingulorum drachmæ cum paſſo ſumãtur . Item pulegium ex aqua tritum . Irinum aut roſaceum cum rutæ decocto , recentes vitis ramuli , cum paſſo detriti . Longe omnium potentiſſime , antidota auxiliantur , in quattuor drachmis aquæ mulſæ pota .

De Pinorum eruca . CAP . II .

Is qui erucas pinorum hauſerunt, illico dolor in ore & palato exoritur . Vehemẽs alui, linguæ ac ſtomachi, inflammatio torquet . Inteſtina dolor excruciat, ita vt pruriginem ſentire videantur . Corpus totum exæſtuat, ſaſtidium vrget . Quibus eſt ſuccurrendum, remedijs, quæ deuoratis cantharidibus dantur . Peculiariter tamen pro ſimplici oleo & irino, melinum quod e cotoneis pomis & oleo temperatur, accipiemus .

De Bupreſte . CAP . III .

Qui bupreſtin biberunt, non diſſimile nitro virus ſapiunt . Stomachi ventriſq; vehemens dolor inſequitur . Tã venter q̄ ſtomachus mirũ in modũ vt in aqua intercutem diſſlatus, inturgescit . Vniuerſa corporis facies contẽditur . Vrina ſupprimitur . Quibus eadem quæ potis cantharidibus auxiliantur . Priuatim poſt vomitus & vacuationes quas clyſteribus molimur, aridæ ficus profunt . Itẽ earum decoctum, ex vino . Vbi vero iam ferẽ pericula inclinantur, thebaicarum palmularum cibo, aut earũdem tritarum in mulſo aut lactis potu, iuuantur . Pirorum etiamnum omne genus eſſe, et lac humanũ biberẽ, conuenit .

De Salamandra . CAP . IIII .

Si Salamandrã hauſerunt, linguæ inflammatio conſequitur, mens præpeditur . Tremor cum torpore aut horrore quodam ac exolutione accedit . Partes nonnullæ corporis liuoribus circumquaq; ſuggillantur . Sæpeq; diutius immorante veneno, putreſcentes deſluũt . Quibus præſtabimus cuncta quæ potis cãtharidibus . Peculiariter vero remedia, reſina pinus, aut galbanum ex melle linctum & triſaginis decoctum , in quo nuclei pinei conterantur, vrticæ quoq; folia, cum lilijſ & oleo decocta . Profunt etiam oua teſtudinis marinæ

PEDACII DIOSCORIDIS

aut terrestris, cocta. Item ranarum ius cum quibus eringij radix incocta fit.

De Ephemero. CAP. V.

Sumpto ephemero, quod aliqui colchicon, aut syluestrem bulbum appellant, pruritus in toto corpore excitatur, non secus atq; ijs qui vrtica aut scylla laceffuntur. Interna rasionē sentiunt. Stomachus cum ingenti grauitate exaestuatur. Cæterū inualefcen te morbo, cruor strigementis ammissus, per aluum exigitur. Quibus vt ijs qui salamandram hauserunt, vomitione aut clysteribus auxiliari conueniet. Sed antea q̄ venenum inualefcat dandum est decoctum frondium quærquus, aut glandium, aut florum mali granatæ. Lac bibere prodest, in quo serpyllum fit decoctum. Item succum sanguinalis hær bæ, aut ramorum vitis, aut rubi, aut medullæ recentis ferulæ, aut myrti. Baccæ autem myrti tusæ tritæq; et aqua macerata, vt liquor inde sumatur, opem ferunt. Medius sardoniarum glandium liber, similē effectū præbet, si crudus in aliquo supradictorum succo sumptitetur. Origanum quoq; cum lixiuio epotum. Eximie iuuantur asinini lactis aut bubuli potu, etiam si in ore contineant. Ita vt quibus copia lactis huius adfit, non aliud desideretur.

De Dorycnio. CAP. VI.

Dorycnion quod & aliqui manicon solanum appellarunt, epotum lactis saporem in gustu refert. Vehemētes singultus ciet. Humor linguam vexat. Sanguis subinde reijcitur. Strigmentosa quædam perinde quasi dysentericis, aluo egerūtur. Itaq; anteq̄ aliquid ex ijs eueniat, auxilio sūt atēdicta, vomitus, clyster, & quæcunq; potum venenū expellere possunt. Priuatim ijs opitulatur aqua multa, lac caprillum, aut asininum, dulce vinum quod tepidū cum aniso bibatur, nuces amaræ, gallinacea pectora decocta. Quinetiam conchyliia omnia, tam cruda quam tosta, esse salutare est. Conueniunt & locustæ marinæ & gammari, & pota eorumdem iuscula.

De Aconito. CAP. VII.

Aconitum statim in lingua inter bibendum, cum adstrictione quadā dulcescit, gustatibusq; maxime cū exurgere conantur, vertigines offundit. Lachrymas ciet. Grauitatem pectori & præcordijs adfert. Simulq; crebri spiritus deflantur. Quare venenum vomitione abigi, aut clystere per aluū egeri opus est. Vtimur inter arcētes potus, origano, ruta, marrubio, vel absinthij decocto, cum vino absinthite, vel seperuiuo, vel abrotono, vel chamæ læa, aut trifagine. Prodest etiamnum opobalsami drachma, cum melle aut lacte, cum castorio, pipere, & ruta, æquis ponderibus ex vino. Coagulū hædi, leporis, aut

hinnuli, cum aceto. Ferri quoque stercus. Item vinum in quo aurum, ferum, argentumve candens restinguatur, potum. Lixiuiam cum gallina & vino decocta, aut carniū præpinguium iura cum vino sumpta. Feruntur & aiuga priuatim ipsis subuenire.

De Venenato heraclia melle. CAP. VIII.

M El heraclia in ponto, vbi aconitum gigni solet, athenis ionia, euboice fiderites nominatur, quod qui edunt bibuntve non secus affliguntur, quam qui aconitum ebiberunt. Ijs eadem quæ potio aconito conueniunt. Adiuuantur in primis continuo vini mulsi potu, cui rutæ folia sint adiecta.

De Coriandro. CAP. IX.

C Oriandrum ob odorem latere non potest. Epotum autem densam vocem facit. Insaniam adfert, a temulentis non abhorrentem. Qui sumperunt pudenda dictu blaterant, toti usque corporis odore venenum fatentur. Quibus post vomitionem irino oleo concitata, vti retulimus, merum & per sese, & ex absinthio potum auxiliatur. Item oleum. Nec secus oua in eodem exinanita, si liquefacta in muria sorbeantur, & epota muria & ius salsum ex gallina & anseri. Passum quoque cum lixiuia sumptum.

De Psyllio. CAP. X.

P Syllion epotum, corpori toti frigus & torporem cum exolutione et morore quodam affert. Cui omnia quæ exhausto coriano auxiliantur.

De Cicuta. CAP. XI.

C icuta pota vertiginem excitat, oculisque caliginem offundit, ita ut eminus non cernatur. Singultus ciet. Metum turbat. Extremi artus gelantur. Denique conuulsi suppresso arteria spiritui, strangulantur. Quare inter initia, vti in reliquis, cicutam vomitu excutiemus. Postmodum deiectionem moliemur, ut quod ad intestina prolapsum sit, excernamus. Tum demum in meracam potionem, quæ maximo est auxilio, deueniemus, dantes non nihil intermissionis, in qua proderit lac bubulum potui datum, aut absinthium cum pipere, & vino castorio ruta menta cum vino, aut amomi cardamomi aut styracis vncia, aut piperis cum semine vrticæ & vino, aut lauri folia. Item laser ex oleo & passo. Passum per sese largius potum proficit.

De Taxo. CAP. XII.

S Milaxa quibusdam thymion, a Latinis taxus appellatur. Frigiditatem vniuerso corpori, strangulatus & celerem interitum infert, cui eadem quæ cicutæ conueniunt.

PEDACH DIOSCORIDIS

De Carpathi succo. CAP. XIII.

E Potus carpathi succus soporem, citamq; strangulationem adducit. Adiuuantur autem qui hauserunt, epotæ cicutæ remedijs.

De Sardonio hærbæ. CAP. XIII.

Sardonio ranūculi hærbæ generi assignatur, quæ vescentibus mentem adimit, & quadam neruorum distentione labia in risum contrahit, vt risus speciem præbeant. A qua quidem affectione, de sardonio risu adagium, in vulgus aperte manauit. Post vomitum peculiariter cōuenit aqua mulsa liberalius epota, lac, irrigatio, perunctioq; a pinguibus totum corpus excalfacientibus. In calidam aquam oleumq; descendant. Sed tum multum perfricare & inungere expedit. Et in summa, curam omnē quæ conuulsioni neruorum adhibetur, exequi oportet.

De Hyosciamo. CAP. XV.

Hyciamū potum aut comesum similem ebrijs ab alienationē mouet. Sed facile medicamētis cedit. Auxiliatur aqua mulsa copiose data, lacq; præsertim asininum, si id desideratur, caprillū, vel bubulū, vel aridarum ficuum decoctum. Faciunt ad id etiam nuclei pinei, aut cucumis semen ex passo sumptum, & vinum salsum cum adipe suilla recenti passoq; itidem vrticæ semē, aut nitrū ex aqua, & intubus erraticus, & sinapis & nasturcium, radix cæpæ & allium. Et hæc singula cum vino sumantur, post conquiescant, vt vinum concoquatur.

De Mandragora. CAP. XVI.

Mandragora si bibatur, confestim sopor insequitur, exolutio, ac vehemens veternum, nihil temere distans a lethargo. Cui anteq; aliquid ex ijs accidat, vomitus ex aqua mulsa proderit. Postea nitrum & absinthium, ex vino dulci aut passo sumantur. Caput rosaceo & aceto perfundatur. Proficit excitatio & motus corporis, & olfactus eupatorij, & piperis, sinapis, castorij & rutæ, tritorum in aceto & liquidæ picis, & odor e lucernarum extinctu. Quod si ægre ij reuocentur, sternutamenta mouere alijsq; communibus auxilijs vti conueniet.

De Meconio. CAP. XVII.

E Poto papaueris succo, quem meconion vocant, consequitur veternum, cum perfrictione & pruritu vehementi, ita vt sæpe inualecente veneno tanta erūpat prurigo, vt hominē excitet. Corpus id medicamētū olet. Post citatā oleo vomitionē, acres clysteres auxiliantur, acetūq; mulsū cū sale potum, aut mel cū rosaceo calido, merū cū absinthio aut cinnamomo copiosum, aut calidū per sese

acetum, nitrū ex aqua, & origanum cum lixiuia aut passo, & rutæ syluestris semen cum pipere vino & panace, piperq; cum castorio & aceto mulso vel cum satureia aut origani decocto cum vino. Ij olfactilibus excitādi. Ob enatam pruriginem in balneas descendāt & foueantur. Post lauacrum prodest iurium pinguium vsus. cū vino aut passo. Medulla etiam ex oleo pota.

¶ De Corniculato papauere. CAP. XVIII.

Quod corniculatum papauer appellant, & potu & cibo eadem inferre cōsuevit, quæ papaueris succus. Nec alijs expugnatur auxilijs.

¶ De Pharico. CAP. XIX.

Quod pharicon vocāt, sapore syluestre nardum imitatur. Resolutionem neruorum potum affert, cum conuulsione & delirio. Oportet autem post vacationes vinum absinthiten potui dare, cū cinnamomo, aut myrrha, aut nardo gallico, quod serinen aliqui vocauerunt, aut spicæ nardi duas drachmas, & myrrhæ totidem obolos, cum passo, iri, & rosæ ex vino. Derafumq; caput illinire hordeacea farina cum aceto, & trita ruta.

¶ De Toxicō. CAP. XX.

Toxicum ex eo nominari videtur, q̄ barbarorum sagittæ eo ilinebantur. Qui biberint, labiorum & linguæ inflatione torquetur. Incoercitus furor varias ijs imagines obuerset. Quare vix medicinæ locus est, raroq; qui hauserūt, euadent. Vinculis ergo cohibendi, vt vinum dulce cum rosaceo bibere, & reuomere cogantur. Rapi semen bibēdū. Priuatim ijs cōuenit, quinquesolij radix, & hircinus sanguis, aut caprillus, eodem modo sumptus. Roboris, sagi, aut illicis cortex cum lacte tritus. Malaq; cotonea trita esse, aut cum pulegio & aqua bibere, cōueniet. Amomum & balsami semē ex vino. Sed qui periculis defuncti sunt, diu lecticis decubūt, et vbi surrexere, stupidi reliquum vitæ tempus degunt.

¶ De Ixia. CAP. XXI.

Ixia quæ vophonō appellatur, interpotādū aliquid ocimo simile redolet. Vchemetem linguæ inflammationem excitat. Mētē mouet. Omnes excrementorū exitus suppressit. Strepitū cū animi deliquio ciet. Ijs intestina latrāt, ne secedit quicq;. Post vomitionē aluumq; resolutam auxiliū præstat, aqua in qua absinthiū maderit, ex vino largiore, aut aceto mulso pota. Rutæq; syluestris semē

PEDACII DIOSCORIDIS

aut laseris radix. Item tragorigani decoctum, cum aliquo supradicto-
rum, aut lacte, aut resina terebinthina, aut nardo, aut castorio, aut la-
serpicio, quorū singuli oboli cōueniūt. Quin & nuces iuglandes, cum
resina, castorio, & ruta tritæ, ita vt singula drachmæ pondus æquent.
Itidem chamelææ aut thapsiæ aut absinthij succi sicilicum cum aqua
mulsa, & acetum calidum potum.

De Cerusa

CAP. XXII

Cerusa suo colore proditur. Quippe palatum, gingiua, lin-
gua, & commissuræ denti, candamore quodā inficiūtur. Sin-
gultus, tussim ac linguæ ariditatem excitat. Ijs extrema fri-
gescunt. Mens labat. Membra torpescunt. Quibus dare conuenit
aquam mulsam, aut ficuum aut maluæ decoctum, aut lac calidum, aut
selamam ex vino tritam, vel lixiuiam ex sarmentis factam. Amaraci-
num oleum aut irinum, persicorum ossa cum lilij decocto. Columbi-
na oua cum thure, aut hordei decocto, aut prunis, aut gummi quod
vlmus plorauit, aut humore quem vlmea folia reddiderunt, cum te-
pida aqua. Sed tum quoq; vomant. Conuenit etiam thapsiæ succus,
aut scammonia cum aqua mulsa potus.

De Fungis.

CAP. XXIII.

Fungorum alij genere, alij copia lædunt. Omnes tamen strā-
gulatus suspendio similes concitant. Quibus confestim suc-
currendum. Communiter ex oleo vomere cogendi. Mirifi-
ce iuuat lixiuia ex sarmentis aut pyrastris surculis, epota cum sale, po-
sca, & nitro. Pyra aut folia pyrastris cum fungis decocta, strangulan-
tem illam vim auferunt, mansaq; eisdem auxiliantur. Aduersus fungos
gallinacea oua cum posca proficiunt, adiecta aristolochiæ drachma.
Item absinthium cū vino melleq; sumptum & ex aqua potum. A pia-
strū ex nitro. Panacis radix in vino. Fax vini cremata cū aqua. Acris
flos ex aceto. Radix sinapis & nasturcium elu profunt.

De Gypso

CAP. XXIII.

Lapidescens gypsum strangulationem creat. Quare eadem
proferenda sunt, quæ mansis fungis auxilia. Inter quæ ha-
betur maluæ decoctum, quod etiam olei vicem pensat. Vt-
pote cum pingue sit, euomendoq; lubricitatem inducens, deradi cor-
pora non finit. Quod vbi duratur in lapidem, efficit. Quinetiam pro-
dest oleum ex aqua mulsa, aut ficorum decocto. Lixiuia e ficulneo
cinere aut sarmentis facta cum vino copiosiore pota. Origanum aut

thymum cum lixiuia aut aceto aut passo. Loca decocto malua proluenda.

¶ De sanguine tauri.

CAP. XXV.

TAuri recens iugulati sanguis epotus, spiradi difficultate strangulatumq; concitat. Faucium meatus cum neruorum distentione precludit. Lingua rubescit. Cruore dentes inficiuntur. Quædam concreti sanguinis vestigia, inter eorum commissuras restat. Quare vomitum vitabimus, Sanguinis enim globi per extractionem eleuati, magis stomacho inculcantur. Dari ergo opus est quæ concretum sanguinem discutiunt, aluum subducunt. Grossi lacteo succo turgentes ex posca, & nitrum per sese auxiliantur. Nec secus coagulum omne cum aceto & laserpitij radice, aut lasere. Iridē & brassicæ semen, cinisq; ficulneus. Conyzæ folia cum pipere, et rubi succus ex aceto. Aluus resoluenda. Seruatis fluida per sedem ingeri consueuerunt. Stomachum aluūq; hordeacea farina ex aqua multa perungere oportet.

¶ De Coagulato lacte.

CAP. XXVI.

GOs qui coagulatum lacte hauserunt, frequens strangulatio inuadit, q; in globulos quosdam lac coalescat. Quibus pro antidoto iuuandis, coagulum ex aceto damus. Et bibere sæpius cogimus. Damus & calaminthæ folia arida, item succum. Aut laserpitij radicem, aut laser cum posca. Thymūq; ex vino & lixiuiam. Sed nulla falsifago obijciatur, quoniam magis lac coiret, & in caseum densaretur. Neq; illos vomere conuenit. Siquidem concretum lac sese in stomachi angustias insinuans, strangulat.

¶ De argenti spuma.

CAP. XXVII.

SPuma argenti pota, stomacho, ventri, & interaneis grauitatem cum magnis torminibus adfert. Et nonnunq; pondere suo intestina vulnerat. Vrinā supprimit. Corpus intumet, plū beamq; deformitatem concipit. Quibus subuenit secundum vomitionem, potum syluestris horminij semen, myrrhæ drachmæ septem. Absinthium, hyssopum, apij semen, aut piper, aut ligustri flos ex vino. Aridum palumbis simun, cum nardo & vino.

¶ De argento uiuo.

CAP. XXVIII.

ARgentum uiuum potum eadem quæ spuma argenti infert. Eisdemq; vtēdū auxilijs. Lac copiose potum auxiliari constat. sed postea euomant, qui hauserunt.

PEDACII DIOSCORIDIS

De Calce, sandaracha, et auripigmento. CAP. XXIX.

Calx, sandaracha, & auripigmentū, pota aluum et intestina cū vehementi erosione excruciant. Præbenda cuncta quæ suffrenare & soluere possunt, & facilem lubricamq; aluum reddunt. Cuiusmodi maluæ succus est. Dandum decoctum seminis lini, vel fructus Tragi hærbae, vel Orizæ, lacq; cū aqua mulsa copiosum, iura pinguis, & boni succi.

De Lepore marino CAP. XXX.

Qui leporem marinum biberunt, piscium virus olent. Intercedente aliquo tempore, aluus dolore afficitur. Vrina fistitur. Et si quādo eā reddere cōtingat, purpureū colorē referet. Omne piscis genus auersantur, & odio habēt. Fætido ac graui sudore manāt. Biliosus vomitus interdum sanguini promiscuus subsequitur. His dādum lac asininum, vel passum continue, aut radicis maluæ foliorumq; decoctum, aut trita cyclamini radix cū vino, aut veratri nigri, aut scamoniij drachma cum aqua mulsa puniciq; mali acinis. Cedria contrita cū vino efficax est. Anserinus sanguis vt tepebit potus. Sed cum pisces omnes respuant, aspernēturq;, solis fluiuatilibus cācris vesci possunt. bibūtq; eos admisto vīno, adiutiq; precoquant. Cumq; comesse pisces cœperint, suæ salutis indicium est.

De Rubeta. CAP. XXXI.

Rubeta aut rana palustris assumpta tumores ciet. Pallor corporis vehementer decolorat, vt plane buxum spectetur. Spirandi difficultas torquet & grauis halitus oris, singultusq;. Inuita genituræ profusio consequitur. Adiuuantur secūdm vomitionē multo meri potu, et harundinis radicis binis drachmis, aut cyperi. Breuiter cogendi sunt vt exercitationi & cursui se credant ob torporem quo corripiuntur. Quinetiam quotidie lauandi sunt.

De Hirudine. CAP. XXXII.

Deuoratæ cū aqua hirudines, si ori ventri adhærent, tractione partium, nonnullam suctionis imaginem præbent. Eo enim argumento hausta hirudo depræhëditur. Has muria forbitione excutit, & syrenaicus succus, aut laserpitij folia, aut betæ, cum aceto, aut pota niuis glebula, cum posca. Nitrun ex aqua gargazetur, aut attramentum futorium aceto dilutum. Si faucibus hæreant, iniecta lupinorum farina, aqua frigida ore contineatur & ad eam hirudines exiliant. Prouidendum etiā ijs, quæ & si ferendi auxiliij gratia tradantur, non minora tamen cæteris venenis pericula sæpius adferunt. Quæ lia sūt albū veratrum, taphia, elaterium, agaricum nigrum. Siquidem ea strangulatus concitant. Aut immodicas deiectiones mouent.

Quibus ea medentur quæ in fungorum mentione & similibus retulimus. Nimios autem deiectionum impetus, medicamentis quæ excrementa supprimunt coercebimus. Neque negligenda quæ gliscente sensim nocumento, pericula ingerunt. Quo in numero sunt syluestris ruta, gith & nouæ glacies.

De Axe.

CAP.

XXXIII.

MXos flos est spinæ eiusdem nominis. Eos qui vescantur sola vomitio recreat.

De Aqua frigida.

CAP.

XXXIIII.

MQua frigida habunde pota, aut meracum vinum liberalius epotum, aut passum, præsertim a balneo, aut cursu, aut vehementi exercitatione, strangulatus, & dolores infert. Vbi sanguinis missio protinus, & vacuatio imminetia soluunt pericula. Sed de notis veneficiorum remedijs, & cauēdi modo, hætenus dicta sint. Subiungeremus etiam antidota necessaria quæ præclare auxiliatur, quibus vtimur, quæle metridatium est præsertim quod sanguine & scincho temperatur. Verū quoniam alijs in locis diligentissimè scripta sunt, hic ab eorum descriptione sumperfedemus.

F I N I S

t.iii/.

PEDACII DIOSCORIDIS
 PEDACII DIOSCORIDIS A.
 NAZARBEI DE VENENA
 TIS ANIMALIBVS ET
 RABIOSO CANE
 LIBER.

DE bestijs quæ virus eiulantur, et exitiâlibus venenis, vt circuitus medicinalis ad vmbilicū perueniat, fermonē facere proposuimus, et quidem cæteris nō minus necessariū, ijs qui medecinæ artem exercent. Vt pote cū adminiculo eorum quæ in eo traduntur, doloribus, periculis, et cruciatibus, homines libera ri cōueniat. Hic tractatus in summas parteis duas, sicuti ab initio relatū est, distribuitur. Nam qui de feris virus inspuentibus differit, theriacus dici solet. Qui vero de amoliēdis veneficijs, alexipharmacus, de quo cum commētābimur, simul quæ sequi consueuerunt, quæq; nō nihil auxiliij ferunt, explicabimus. Omnia in promptu et ad manum artificem habere oportet, propter vrgentem sepe numero necessitatem. Siquidem pauca e venenis et virulentis animantibus, tarda et grassantia sensim pericula ciēt, ita vt dillationem admittāt. Pleuraq; vero præsentaneā perniciem afferunt. Hominum autē partim male alteris cogitantes, ingenita prauitate maleficiū ita temperare statuerunt, vt spatium curanti liberum non relinquunt. Partim tristi aliquo euentu oppressi, hausto spōte veneno, mortem sibi cōciscere conātur. Qui postea depræhenfi, aut resipiētes, et vitæ cupidi, præsentaneā opē poseunt. Non desunt qui hostiles sagittas illinentes, aut fontes aquasq; puteanas hac labe poluētes, citam aduersarijs perniciem moliūtur. In quibus ipsis maleficiū nō subito, sed aliquāto post respōdere natura sua cōparatū est, tū nisi primo quoq; tempore coerceatur, et remedijs subinde excipiatur veneficiū, frustra postea succurritur, occupatis iā corporibus exitiâli vi veneni. Proinde non vulgari industria diligentiaq; in ea re vtēdū est, vt quod in alijs incōmodis ars cōsueuit, in his quoq; salutē mortalibus præbeat. Quin et apud priscos modus hic vnus existimabatur eius partis: Sed recentiores ipsum discreuerunt, nominantes præcautionem et modum præcauētem, salubris sanantisq; medium statuentes. Qui parua et leui supramodum persuasione freti, magno in errore versantur. Siquidē treis in humanis corporibus constitutiones esse contendunt. Vnam qua sani degimus. Alteram qua sinistra valetudine corpora laborāt. Tertia mediū inter vtramq; locum sibi vēdicat.

In qua positi, sanitatem specie mētuntur facileq; in morbos & pericula cōcidunt, propter mortiferam vim quæ in eorum corpus incumbit. Quemadmodum in ijs videre licet, quos excādescens rabie canis mor morderit, necdum tamen aquam horrent. In ijs quoq; qui cantharidas hauserunt, sed nōdū vrinæ tormēto cruciantur. Tripartito igitur artē digeri tripliciq; constitutioni respondere tradunt. Salubrē partē esse volunt, quæ sanitatem tuetur. Præcauentem eamdemq; prohibentem, quæ obstat quo minus in morbos incidāt. Et in sanātē, qua vitia discutitūtur. Quibus ita respōderi potest. Quod primū per illud additamētū nō treis corporis tantū, sed quattuor haberi constitutiones fatendū esset. Quippe vt aliqui sunt, qui necdum morbo laborant, morbo tamē maxime ob impendentem causam sunt obnoxij, ita sunt qui iam priore morbo defuncti, nondū tamē secūdæ valetudini restituti sunt. Id quod a morbo proximo sese recolligentibus cernere licet, qui virium recreationē et robur desiderāt. Sed quemadmodū ægrotantiū cura ad partē medicamentariā pertinet, ita quod morbos amolitur, eidem subijci par est. Ad arcēdas enim valetudines vehemētibus vtimur auxilijs, altiore scarificatu, vstionibus, āputatione, derodētibus epithematis, potionibus pernicipi occurrētibus, & plerisq; alijs. Verūenimvero sūt vsq; eorudes nonnulli, vt ne remedia quidem appellent, quæ morbos arceant. Cuius sententiæ inire rationem haud promptum est. Etenim cum verbum ipsum præcauere tum opus præcauentis, modum omnino auxilia rem remediariūq; præ se ferunt. Mirum vero, nisi etiam sua illa distributione partium, eos complectuntur qui in pestilentis cæli statu morbo nōdum correpti sunt, pesti tamē propter obuersantis aeris occasione, opportuni et in morbū proni reddūtur. Dicere forsitan quis posset salubris institutionis alimētaria præcepta non aliud esse, q̄ arcendorū morborū rationē. Quippe cum firma reddere corpora, et minus vitijs obnoxia nitamur, vt inoffensa valetudine degāt, nec morbis conflicte tur. Neq; id silentio prætereundum, quod peculiariter ad rem pertinet, non oportere medicinæ partium distributionem, totidem corporis cōstitutionibus respondere, sed naturas peculiaribus vniuscuiusq; notis conijcere, vt suis locis ostendimus. Cum ijs igitur non pluribus agendum. Illud magis adnotare conuenit, affectus qui a virulentis animalibus venenisq; contrahuntur, cæcos vocari. Quin & ea quæ eisdē auxiliantur, nulli sūt addicta causæ. Quapropter quæstionibus obseruatiaræ artis, quæ ratione fulciatur, annumerari solent. Neq; ex se verū deprehenditur affectus huiusmodi cæcos esse. Nam quod semper se protrahit & nullum in quibusdam necessarijs vsum exhibet non facili cōiecturā colligi potest. Et si secundum proprietates prorsus cæcos eos

PEDACII DIOSCORIDIS

affectus concedimus, qui ab exitiabilibus venenis & animantibus quæ virulento morſu ſæuiunt, contrahuntur, nõ tamẽ quod ad opus nõnũlum vſum præbet datq; medendi occaſionem, aut imperceptibile, aut cæcum nullive cauſæ obnoxium reputatur. Sed magis ab ipſo quis impuſus, fidẽ quã habet & opinionẽ de abditorum cognitione confirmare poterit. Nam etſi ſæpe minora ſunt q̃ vt ſenſibus percipiuntur, euidenter tamẽ ex alijs correſpõdentibus depræhendũtur. Diocles autem in eo commentario quem Plifſtarcho dicauit, ſatis modos perſtrinxit, ad hanc verborum ſententiam ſcribens. Noſſe quis hoc poteſt cum in alijs non paucis, tum in viperis & ſcorpionibus, & reliquis id genus, ſecum animo reputans vt quamuis exiguo ſint corpore vixq; conſpectui ſubijciantur, magnorum tamen diſcriminum ac dolorum cauſas inferunt. In quibus nihil præter quandam corporis exiguitatem vehementiamq; præ cæteris animantibus datam illis, facile fuerit ſpectare. Quanta enim ſcorpij magnitudo aut corporis moles exiſtari poteſt ſi ad eius iẽtum cõparauerimus aut reliquorũ id genus carne perimentium. Quorum aliqua vehemẽtes cruciatus excitant. Alia erodunt, & putredines cient. Nec deſunt quæ præſentaneã perniciem moliantur. Nonne quod a phalangij morſu virus ingeritur, vniuerſum corpus excruciat? At neq; quis vehementiam ipſorum a mole depræhendere poſſet, cũ proſus exiguo corpore cõſtent. Ergo q; hæc ad affectus referantur, conſtitit inter omnes. Verum q; exacte depræhẽſum ſit, vim quandam ipſis inelle mortiferam, quæ permiſſa corporibus moleſtiarum quæ exoriuntur cauſa ſit, in conſeſſo eſt, & omnium conſenſu defenditur. Nec quiſq; offendi poſſet vſq; adeo contentionis ſtudio flagrans, qui aliunde exoriri moleſtias aſſeueraret, q̃ a materia mortifera partem corporis attingẽte. Porro id fuit quod inter vtilia artis opera dicere cogit, nos nihil proſus lædi ab incõpræhẽſione per proprietatem communis cauſæ, cum euidenter tum indicari poſſit cum depræhenſa eſt. Ideo Eraſiſtratus empiricorũ pertinaciam graui cauillatione inceſſens, cæcis affectibus cauſas aſſignauit, Inſiciatus communem cauſã quæ morbis acceſſit, eſſe incompræhẽſibilem. Et hanc in eo quem de cauſis ſcripſit commentario aptiſſime prodidit. Nec ferendos eos eſſe cenſuit, qui ſe dicant in quibusdam, vt in venenis, ſerpentium iẽtibus, & cæteris id genus, trita medendi ratione contentos eſſe. Obſeruatio igitur compræhẽſionis cauſarum, nobis perfecte diuidẽtibus ſatiſfaciet. Primum enim per genus compræhẽndi non poſſunt. Quod autem ſit lætifera vis corporaq; permutans, ita vt perimat, ex ijs quæ per genus, non per ſpeciem vagatur, medelam ſubſcribit, qua hæc hebetare, & proſus expugnare liceat.

Quando subiunxit. Ad aquã dulcem & potui idoneã venit quis, & ãte obseruationem in vomitum, propter ferientis vehementiam, & demor-
 sæ partis fracturam. Cucurbitulas adfixit. Vrentia medicamēta, aut
 ea quæ vim eandem adipiscuntur admouit, postremo partem am-
 putauit. Secum reputauit medicamina, quæ ad summa cutis adijci-
 untur, immissæ ad intima pernicipi repugnare. Hæc itaq; quæ pro-
 posuit Erasistratus, veritati consentanea sunt, nec arti refragantur.
 Sed methodicos demirari licet, qui mortiferam vim corporibus
 illapsam negociorum quæ ipsa faceffit, esse causam diffiteantur. Verum
 rudiuscule nomini attendūt. Nam apud ipsos palam immisa vis φθορο-
 ποιός id est mortifera nominatur, φθοροποιός δὲ autē aliquid esse volunt,
 quod nulli rei sit causa. A iūt hæc nomina μάστιγος & ἀρακάλιπτεῖρ
 esse reliquis omnibus similia, in quibus partes quædam dictionum nō
 pro virtute, sed nuda prolatione compræhēduntur. Enimvero quem-
 admodum in his vocibus μάστιγος & ἀρακάλιπτεῖρ partes, vernacu-
 los & præcedētes nō retinent significatus, sic in hoc verbo φθοροποιός
 partes productionis gratiã nō pro virtute coaluerūt. Hinc ad causarū
 differentias trāsēunt. Affirmātq; causarū aliquas euidentēs esse, quæ dū
 aduersam valetudinem crearūt, separantur. Cuiusmodi sunt frigus, la-
 bor, insolatio, æstus, et similia. Quas dā cōtinētes, quæ permanēt postq̃
 morbū excitarūt, hoc est, cū præsentēs sūt, et effectus eorū adsūt, cū in-
 crescūt, effectus augētur, cū decrescunt, minuuntur, et cum desinūt, fini-
 untur. Quin per se prodeuntes effectus, alicuius finis gratiã esse pos-
 sūt. Tales quidem probatissimæ sunt causarum differentiæ, quarum
 nulli pthoropœon subijci potest. Euidens enim causa non est, quo-
 niã morbus ipse permanēt, nec corpore separatur. Nec continens
 causa dici potest, cum magna ex parte hæc adsit. Quemadmodum
 accidit, ijs qui a rabioso cane sunt demorfi. Quod si neq; euidentis causa
 neq; cōtinens fuerit, neq; ad finem coadiuuatē causam referri potest.
 Si vero a nulla causarū differentia pthoropœon deducere possumus,
 causam non esse fatebimur. Quod autem asserunt, nomina quædam in
 se non habere parteis rerum significatiuas, sed nuda & simplici prolati-
 one ficta esse, fateri necesse est. Verum non omnia sed perpauca talē nã-
 cisci conditionem existimandū est. Namq; ποιός in hoc nomine φθορο-
 ποιός, perinde atq; adsumpta profertur. Sed peculiarissimã vsurpat
 significationem. Quæadmodum enim φθορά id est corruptionis nomē
 mutationem in peius significat, sic hoc verbum ποιός sumi debet, vt
 nihil in dictione φθορά sortiri se declaret, neq; profº id significat quod
 omnes audiunt, & hinc simile redditur; πειδὰ χειρὶ δΐψος. Si dant a

PEDACII DIOSCORIDIS

corruptione salubrē fieri morbū, cōcedūt vtiq; vi huiusce verbi ποσειδῶν, nisi quid corruptionem efficiat. Omne autem quod aliquid efficit, ostēditur per singulas causas quæ corporibus subiiciuntur, præsertim in immixtis venenis. Verum nonnihil subiacere causarum differētijs prodūt. Quinetiam aberrarūt nō exactam diuisionem assumentes. Qui vero se dogmaticos profitētur, causam esse partim præparantem, partim continentem asserunt, vt inguinum vlcus & inguinariam febrem, quod effectui tum assistant, tum etiam separentur, vt a fractis præcipitatio. In summa quoties quidpiam suapte natura causa fuerit, nec vlla diuisione compræhēditur, vitiosum est, neq; causæ adscribitur, eorum quæ idem genus sortiūtur. Sed quod phthoropœon id est mortiferū causa sit, nomen ipsum argumento est, & in ijs quæ cōtingunt apertius ostēditur. Quid aliud causæ arbitrantur esse post impressum a serpentibus ictum, q̄ ex animante vim & illapsum in corpora virus. Neq; enim frigus, neq; æstus, neq; cruditatem, neq; aliud quicq; causari possunt. Verum quoniam causarum differentijs gaudent, & aliquas continentes, alias euidentes appellant, ipsis dicēdum, altero istorum modorum euidentem dici causam, q̄ effectum præcedit, & corporis compagem occupat. Continentem vero q̄ morbis præsentibus adest, qua separata recedunt, quæ cum ipsa euenerant. Sed de ijs hæcenus. Fatendum itaq; mortiferā vim intrinsecus manifestissimam esse causam. Ipsamq; principem facere scopum oportet. Et anteq̄ morbis conflētentur, varijs modis est certandum, donec vis tota corporibus excutiat. Modo in loco præsertim principatum non obtinente, ante coerceatur, q̄ altius irrepens viscera tangat. Aut eius pernicies eluatur, aut iam membratim peruagatura suffrenetur. Itaq; venena si hausta sunt, crebris vomitionibus, si morsu impressa, scarificatione, affixis cucurbitulis, exuctu, carnis circumscriptione, nonnunq̄ amputatione extremæ partis, euocantur. Clysteribus, & imposito medicamentorum acrium cohibētur. Hæc simul vtiq; arcere virus & eluere possunt. Resistinguntur meratiore potu, aut passo nulla aqua diluto, vel contrariorum esu, quæ acrimonia sint prædita. Postremo deiectio alui, euocatus sudor, & alia quædam in commune quæ membratim demonstrabimus, auxiliantur. Verum enim uero non latiferam modo materiam, sed & magnitudinem, & tempus efficere scopum & propositum oportet. Etenim ab ijs remedia q̄ plurimum discrimē capessunt. A magnitudine quidē, cum nōnulla ex venenis, & virosis animalibus pericula minantur. Alia putredines altas aut exteriores excitāt. Alia vehementissimos dolores aut cæcos cient. Alia vix medicamentis cedunt, & magis minusve molestias excitant. Oportet autem ea quæ pericula

ferunt euincantibus auxilijs expugnari, & minus infesta mitioribus. Quippe absurdum fuerit in maioribus, tardiore medicamentorū vsu homines in discriminē afferre. In minoribus vero vehementiū auxiliōrū iniuria laceffere. Finitio a temporibus in promptu est, aut enim subito in pericula & præsentēs molestias adducit, aut sensim & dillatas in tēpus. Itaq; præsentibus multa simul auxiliā repræsentari oportet. Reliquis paulatim. Hæc quadam artis formula breuiter definita sint. Iam membratim procedamus.

¶ Signa rabiosi canis & demorsorum ab eo. CAP. I.

DE rabiosi canis morſu sermonē alijs præposuim⁹, q̄ id animal domesticū ac frequēs esse cōsueuit, et rabie sæpius corripit, ac perit, ab eoq; cauēri difficile. Inde periculū ineuitabile hominē manet, nisi multis vtaf auxilijs. Canis plærūq; flagrantissimis æstibus in rabie efferatur. Interdū quoties frigora incesserūt. Rabiosus autē potū & escā auersatur. Largā spumātēq; pituitā narib⁹ et ore proijcit. Torue & solito tristius intuet. In omnes passim sine latratu irruit. Aequē feras hominesq; tā familiares q̄ ignotos mordet. Nec protinus infestū quicq; infligit, nisi vt vulnus dolorē. Exinde morbus ille qui ab aquæ metu hydrophobicus graia est voce appellatus, contrahitur. Euenit autē cū distentione neruorū, toti⁹q; corporis rubore, præsertim faciei cum sudore & lāgore quodam. Aliqui auræ splendorem fugiūt. Alij sine vlla doloris interapedine vexantur. Sunt etiā qui canū more latratu ædant, interuenientēq; morſu adoriuntur, ac mordentes simili vitio labefaciunt. Nisi forsitan narratione vnum aut alterum euasisse audiamus. Siquidem Eudemus superasse quendam affirmat. Themisonem aliqui demorsum in idem vitium incidisse & euasisse fatentur. Alij amico aquam expauescenti morem gerētem & officiū exhibēt, quadam naturarum concordia similem subisse affectum. Sed post multos tandem cruciatus seruatum extitisse. Molestissimum itaq; genus morbi, a quo multos anteq̄ ipsum experirentur vindicauimus. Et complures ab alijs medicis seruatos nouimus.

¶ Remedia demorsorum a cane rabioso. CAP. II.

Ratio medēdi duplex. Vna communis qua vtendū in omnes morſus, quos virulentæ animantes impresserunt. Alia peculiaris priuataq; eorum duntaxat quos rabiosi canes momorderint. Quæ nonnullis quidem summam opem ferre consueuit. Alijs vero inutilis, maxime qui ex multo iam tempore, istum accōperunt. Quæ ad hāc pertinent, primum exponemus. Deinde cursim perstrin-gemus, quæ ad communem medēdi rationem pertinent. Cancros itaq; fluuiatiles cum sarmentis albæ vitis cremare oportet, & cinerem

PEDACII DIOSCORIDIS

eorum q̄ minutissime tritum habere reconditum. Itidem gentianæ radicem tufam cribratāq̄ reponere. Quoties autem canis rabioſus morſum intulerit, in quaternos cyathos vini bina cineris cancrorum cochlearia vnūq̄ gentianæ conijciātur. Hæc in polētæ madefactæ modū ſubaſta, quatri duo bibantur. Inter principia medicamentum hoc modo detur. At qui ſi ab illato morſu duo aut tres dies fluxerint, curatio nem auſpicabimur a triplicato pondere, ſupra id quod ab initio retulimus. Optimum hoc aduerſus rabioſorum morſus auxilium, quod & multis vnū ſatiſfecit, eoq̄ cum fiducia vti licet. Sed vt alijs etiam nū auxilijs cōtra ineuitabile periculum muniamur, nihil cæteris vti prohibet. Satius autem multo fuerit medicamentorum ſæuitiam tolerare, q̄ propter negligentiam in diſcrimen adduci. Nec ita in demorſis a rabioſo ani mali maiora vulnera vereri oportet, vti minora, & vlcuſculis cutis ſimilia. Quippe maiōri vulnere copioſus ſanguis emanans, poteſt nō nihil virulenti liquoris exhaurire, quod in minoribus non accidit. Quin a maioribus abſcedentes carnes hinc auferre, & labia acie ſcapelli circumſcribere, & præhenſam hamo carnem amputare oportet. In vtriſq̄ circumſtantia loca altioribus vlcuſculis ſcarificanda, vt ſanguinis vacuatio reſiſtat, ne venenum membratim inſinuetur. Cucurbitulæ cum multa flamma agglutinatæ id iuuamenti præſtant, vt veneni vis extrahatur.

De Vſione.

CAP.

III.

Contra virulentos iſtus, vſtio expeditiſſimum eſt auxilium, vt pote cum ignis cætera viribus præſtet. Simul quod virus domet, & ferri penitus non patiat, ſimul q̄ pars ignem experta deinceps non vilem nec indecoram loci inſtaurationem efficiat, manente diutius exulceratione. Animaduertendum ex eo tēpore cum cruſtæ decident, ne vlceris oræ coaleſcāt, & cicatrice induātur, ſed ſi fieri poteſt ad præſinitū tempus vlcerationes & ſordidas adhuc et inſtātionē minantes, prorogari conuenit. Quod inditum ijs ſaſamentū optime præſtabit, et ſylueſtre alliū detritū. Itē cæpe ſuccuſq̄ præſertim cyrenaicus, aut qui medicus aut parthicus appellatur. Tritici grana tam manſa q̄ non manſa imponantur, ſiquidē ſubaſta piſtave obperſuſionem vulnera dilatant. Sunt qui a mandentium ieiunio, ſibi aliquid aſciſcere arbitrentur, quod ſuapte natura reſiſtat. Verumtamen id non conſtat. Cæterum tempeſtiue his vtendum. Si vero quod perſæpe accidit, ante dies præſinitos cicatrices coirent committerenturq̄, manū poſtulabunt. Namq̄ eas diducere carnemq̄ ſcapello circinare, aut iterum inurere expediet. Vbi vero propoſitum tēpus præterijt, vlcus ad cicatricem ducendum, & emplaſtro quod e ſalibus cōſicitur locus cō-

præhendendus. Nec multo post sinapismo vendum.

De Ratione vitus in morſu rabioſi canis. CAP. III.

Quæ ad partem iſtã pertinent præſidia, ita ſe habent. Cæterũ vitus rationẽ ex ijs quæ veneno aduerſantur, cõiectura quãdam colligere oportet, ſimul vt veneni vires hebetet reſtinuatq; ſimul vt arceat, quominus ad itima pernicies illabatur. Etenim aſſũpta pernicioſarũ viriũ penetrationi reſiſtũt. Quorũ vtrũq; præſtare poteſt vini meratoris paſſi & lactis potus. Quippe qui hæc omnia capiũt ad curã, nõ nihil veneno obijciũt, quod omnẽ eius acrimoniam obtũdat. Simili modo alliorũ pororũ cæparũq; cibus, q̃ ea difficulter cõficiãtur & aboleãtur. Nã multos dies huius cibi qualitates remanẽt, quo tẽpore nec euincuntur nec permutãtur a mortifera vi. Cõtrarijs illa vis expugnatur. Cui rei antidotorũ vſus accõmodatur, & theriaces metridatij & eius quod eupatorio tẽperatur, deniq; omniũ quæ magnã aromataũ partẽ ſibi vëdicãt. Quippe aromata omnia viribus & ſubſtãtia ægre permutãtur. Quare in corporibus euincunt. Vitus ratio hoc modo ſe habet. Noſſe cõuenit pauorẽ aquæ nõ ſtato definitõq; tẽpore exoriri. Plurimũ tamẽ ad quadrageſimũ vſq; diẽ neglectis differri cõſuevit. Poſt ſemestre etiã nõnullos inuadit. Quẽdã poſt annũ aquã horruiffe nobis præſertim cõpertũ eſt. Narrãt & aliquos poſt ſepteniũ aquæ metu fuiſſe tẽtatos. Inter principia demorſorũ a cane rabioſo curãdi ratio talis eſt. Verũenimvero ſi ea quæ retulimus auxilia primis dieb⁹ prætermiſſa fuerint, nec ſcalpro carnẽ circinare, nec vſtionẽ experiri operæpreciũ eſt. Nõ enĩ quod iã pertrãſijt ſatis euocare poſſent. Nulla vtiq; adiectionis vtilitas, ſed in caſſũ corpora doloribus ſternẽtur. Alter vero curationis modus accedat. Deiectione magnũ præbet iuamẽtũ, vt pote cũ mouẽdo, corporis habitũ trãſmutet. Et quæ colocyntidẽ recipit hiera, item lac ſciſtum quod ſimul deiectionem moueat & venenũ domare poſſit. Cibi acres & meraculi potus, quibus vis veneni vehementer retunditur, quotidie ſumi debent. Cæterum ſudores ante cibos & poſt etiam ciendi. Dropaciſmi ſinapismi q; particulatim per corpus totum adijciendi. Sed longe omnium efficaciffimum auxilium heleboriſmus cognoscitur, quo cum fiducia non ſemel atq; iterum ſed frequentius ante quadrageſimũ vel poſt hoc tẽpus vti licet. Tantam enim vehementiam hoc auxilium habere fertur, vt quidam qui iam aquæ metum ſentirent, ſumpto heleboro, ſimulac primum morbi impetum experirentur, fuerint ſeruati. Nam & iam vitio tentatos neq; parum adiuuare poteſt. Itaq; primum curam cõtra rabioſi canis morſus breui ſermone expoſuimus. Iã ad alia quæ venenatis morſibus ſãuire conſueuerũt, tranſeundum. Notãq; vno prætextu, deinde commu-

PEDACII DIOSCORIDIS

nem medendi modum, qui omnibus conuenire possit, explicabimus. Cursim postremo subiungemus ea, quæ sua proprietate nonnullis auxilium præstare possunt. Subnectemus etiam venenata quæ nullis cedunt remedijs.

Pedacij Dioscoridis Ana-
zarbei de venenatis ani-
malibus & rabioso
cane Septimi
Libri

F I N I S

PEDACII DIOSCORIDIS ANA- ZARBEI DE NOTISEORVM QVI A VENENATIS DE- MORSI SVNT, LI- BER OCTA- VVS.

De Phalangijs. CAP. I.

D Emorsis a phalangijs locus quidē ipse, quasi ab im-
pacto aculeo rubet, non intumescens, nec per ambi-
tum calidus, sed mediocriter subrubens. Vbi vero
contrariorum occursum refrixit, consequitur corpore
toto tremor, distentiones circa poplites & inguina,
conuulsionibus non dissimiles. In lumbis collectio
exoritur. Perpetua vrinæ libido laceffit, multaq;
reddendis excrementis colluctatio. Vniuersa cute frigidus sudor ema-
nat. Collachrymant oculi, offusisq; nebulis caligant.

De Scolopendra. CAP. II.

S I scolopēdra aut dicta ophio&ene, morsum intulit, locus per
ambitū liuore sugillatur et cōputrescit, interdūq; licet raro, sæ-
culētus atq; ruber cernitur. A morsu ipso exulcerari locus in-
cipit. Vlcus id negocium exhibet, fere remedijs inuidtum. Præterea
toto corpore prurigo sentitur.

De Scorpione. CAP. III.

S Corpionis morsu inflammari statim incipit locus, & indu-
rescit, ac intentus rubet, vicissimq; dolore premitur. Modo si
quidem exæstuat, modo frigore occupatur, labor repente fa-
tigata, si quando melius scule habet, aliquando recrudescit. Consequitur

sudor, horroꝝ sensus et tremor. Extremæ corporis partes refrigerantur. Inguina extolluntur. Tubercula in sede profiliunt. Capilli eriguntur. Pallor mēbra decolorat. Dolor tanq̄ ex pūgente acu, per vniuersam cutem sentitur.

De Pastinaca marina. CAP. IIII.

SI marina pastinaca percussit, protinus accidūt molesti dolores, assidue cōuulsiones, labor, & ibecillitas. Mēs percussis labat. Postea obmutescūt. Oculi calligāt. Percussus autē locus in ambitu cū vicinis partibus denigratur, & ita obstupescit, vt tangentem non sentiat. Hunc si quis premat, atra sanies, crassa & male olens excernitur.

De Mure araneo. CAP. V.

AMure araneo percussis, circa morsum in orbem inflammatio exoritur, nigraq̄ pustula diluta sanie turgens exurgit. Proximæ partes liuent. Rupta pustula, deuorans vlcus, nō ei dissimile quod serpit occupat. Intestinatorū quoq̄ tormina, difficultas vrinæ, & humoris offusio consequuntur.

De Vipera. CAP. VI.

SI vipera momordit, corpus intumet, vehemēter arescit, subalbidumq̄ colorem concipit. Sanies a vulnere profunditur, suppinguis, mox cruenta. Pustulæ adustis similes erumpūt, & antea depascens vlcus, quod in proxima repens non summa modo corporis, sed intima quoq̄ corripit. Gingiuæ ijs cruore suffunduntur. Inflammatio circa iecur erumpit. Tormina & biliosi vomitus sequuntur. Sopor & vrinæ difficultas accedit, & frigidus sudor offunditur.

De Amphibæna. CAP. VII.

Consimilia eueniunt ijs qui ab scytala nomine, aut amphibæna demorsi sunt. Eademq̄ fere auxiliantur. Quare hoc venenū priuatam descriptionem sortitum nō est, quis non eidem generi assignandum sit.

De Druino. CAP. VIII.

MDruino morsu pustulæ molestiq̄ dolores incidūt, præsertim qua dilutæ saniei emissariū subest. Quinetiam erolio torminaq̄ consequuntur.

De Hæmorrhoo. CAP. IX.

AB Hæmorrhoo istis vehemētes cruciatus accidūt, qui breuē strigosamq̄ profus raritatem ex continuo dolore præbent. Ex plaga copiosus cruor effluit. Et si qua cicatrix corpore nonnulsq̄ adfuerit, frangetur, & sanguine manabit. Excrementa per aluum cruenta eiciuntur. Profluensq̄ sanguis in globos coijt. A pulmo

PEDACIIDIOSCORIDIS

ne sanguinem extussiunt, & nullo deniq; remedio euomunt.

De Dipſade. CAP. X.

Qvos dipſas percuffit, intolerabilis ardor premit. Sitifq; vſq; eo pertinax, vt ſatiari nō poſſit, ac ſine vlla intercapedine ex-
cruciet. Et ſi potū affatim trahāt, illico in eamde ſitim relabū-
tur. Is vero qui per initia potum non hauferunt ſimile quiddam pror-
fus accidit. Quare propter continuam ſitim & preſter & cauſon aut
dipſas appellatur.

De Hydro. CAP. XI.

AB hydro demorſis vlcus dilatatur, & liuidum ac ingens eua-
dit. Sanies ex eo multa & atra & male olens nō ſecus atq; ijs
quæ ſerpunt vlceribus expuitur.

De Cenchro. CAP. XII.

CEnchri morſum, qui viperino iſtui ſimilis eſt, putridū vlcus
ſequitur. Carnes antea vt in aqua inter cutem prætumide de-
fluūt. Letargo corripitūtur, et veterno preſſi ſomnos captāt.
Eraſiſtratus eos iocinere, veſica, coloq; conſictari author eſt. Quippe
diſectis ipsis omnes fere partes corruptæ reperiuntur.

De Ceraste. CAP. XIII.

ACeraste percuffis locus attollitur, cum duricia puſtuloſus.
E plaga ſanies profluit, modo atra, modo pallidior, ſed circa
concrementum totum rutileſcit, genitale intenditur, mens la-
bat, oculorū caligo exoritur, deniq; rigore neruorum diſtenti cōmo-
riuntur.

De Aspide. CAP. XIII.

AB aspide iſtis, vulnus exiguum proſus, quaſi ab adaſta acu
citra eleuationem conſpicitur. Sanguis exiguus ille qui-
dem ſed ater deſtillat. Caligo velox oculos obnubit. Labor
in totum corpus multiplex, omnino leuis & non ſine voluptate con-
ſequitur. Ideo Nicander perpulchre cecinit. At vir perit abſq; labore,
diſcolor atq; virens. Aliquātulus cordis æſtus afficit. Frons perpetuo
reuellitur. Genæ contremiſcunt, quaſi ſine ſenſu in ſomno vacillent.
Hos mors tollit ad diei trientem non dillata.

De Baſiliſco. CAP. XV.

ERaſiſtratus in libro quem de medicaminibus & venenis con-
didit, de vocato baſiliſco ſcite ita refert. Cum baſiliſcus mor-
morderit vulnus ad auri colorem exſtaueſcit. Ita q; in pluri-
mis quæ virus ei aculantur comites notæ ita ſe habent. Tranſeuntes
vtiq; ad medendi rationē primū, vt fieri poterit, de communibus diſ-
ſeremus.

Comunis curatio in oēs ictus virulētos. CAP. XVI.

HDuerlus quidē omnē animalis ictū, quod venenū vibrat, oris
 fuctio conuenit. Sugentē vero oportet ieiunū nō esse, sed et
 cibū sumpfisse, et vino os abluisse. Postea exiguū olei in ore
 continēs ictū exugat. Locus ipse spōgia fouendus. Deinde scarifican-
 dus: Sed vlcuscula altius imprimere expedit, quo virosa materies profun-
 do euocetur. Circinatio autē carnis, & sectio, scarificatione longe potē-
 tius opitulātur. Nāq; ab ijs duo peculiaria præsidia fiunt. Vnū quod
 virus e loco tollitur. Alterum q̄ ante occurrens q̄ interna subeat, cum
 sanguine copioso excernitur. Q̄ si locus carnis circūscriptionem nō
 admittat, cucurbitulæ cū largiori flāma adfigēdæ sūt. Sed iā de vltio-
 ne supra in rabiosorū morſu, disseruimus. Si vero icta pars vtpote ex-
 trema, sectionē cōmode nō respuat, præsertim in omnibus serpentibus
 vt aspide, ceraste & similibus, proculdubio amputanda est. Conueniē-
 tiora supradictis auxilia sūt quæ epithemata vocāt. Imponat sermēti-
 cius cinis, aut ficulus, cū lixiuio, subacta stacte, garo, & acrisallamē-
 to. Porri cæpæ & alia modo minutissime cōtrita illinūt, modo crema-
 ta vulneribus injiciūtur. Quinetiā dissecti gallinarū pulli cū maxime
 tepent, percusso loco cōuoluuntur. Nec desunt qui hisce tanq̄ discor-
 dia quadā naturali pugnātibus vtantur, verū huius rationē inire facil-
 limum fuerit. Gallinæ enim calida natura præditæ sunt, argumento, q̄
 deuorātū insigne virus eliquēt, & aridissima quæq; semina cōsumant.
 Item nōnunq; harenas lapillosq; quos faucibus insinuarint, dissoluūt.
 Itaq; animantis calore, spiritus ictæ partis impetū capescens, venenū
 exigit. Nec mesugit, quid i ægypto fieri soleat. Cū spicas ægyptij me-
 tūt, ollā picis paratā habēt, & appēsā fasciā. Tūc enī maxime serpētū
 iniurias expauescūt, tū propter spicilegij tēpus, tū q̄ opacis simul ab-
 ditæ spelūcis, & cauernis. densoq; aruorū cespite delitescūt. Molestio-
 ra enim animalia & virus eructantia, ægyptus in cāpis ferre cōsueuit.
 Vbi ergo aut in pedē aut partē aliā morſum intulerunt, assidentes, fas-
 ciam in ollā picis conijciunt, & semel aut iterū brachiū aut crus pau-
 lum supra vulnūs obligant, et arctissime duō e præsentibus distringūt
 locūq; secātes qua circūactus est laqueus, picē instillāt. Cūq; satis vul-
 nus excepisse videtur, laqueū resoluūt, & cæpis alijsq; supra memora-
 tis illiniunt. Præterea pix liquida cum sale trito et feruente illita, præ-
 sentaneo est auxilio, si iugiter innouetur. Conuenit et cedrus, & simū
 caprarum ex vino decoctum. Locū aceto calido, calamintha in lotio,
 maris aqua, aut acida muria decocta, foueri salutare est. Quinetiā nō
 desunt emplastra vehemētissima, et calidissima, quæ venenum ellicere,
 expugnare & discutere possunt. Cuiusmodi sunt quæ ex sale aut ni-

PEDACII DIOSCORIDIS

tro sinapi et semine roris marini componuntur. De quibus consequenter erit tractandum. Erasistratus autem non iniusta reprehensione eos incessit, qui incognitas ad hunc usum facultates conscripserunt, ut elephanti fel, testudinis sanguinem, aut crocodili oua, et consimilia. Nam cum iuuantia quædam literis tradidisse videtur, plane in hæc sola incidentibus imposuerunt. Quare talia deuitanda sunt, cum difficile nisi regia facultate, peruestigari possint, neque quo nostra fides ijs obstringatur frequenti obseruatione, sufficiens experimentum præstiterint. Quæ autem ad communem omnium usum pertinet, quæque facile suppeditari, & omnibus a serpente percussis auxiliū ferre queunt, subiungenda videntur. Intubus itaque & erica & astragalus cum aceto potus, contra omnes serpentium morsus auxiliantur. Item bitumen & virentes platani pillulæ in vino diluto coctæ, & paliuri decoctum, radix aristolochiæ et eringij. Decoctæ etiam lauri baccae & deuoratæ piperque largius esitatum, ruta anetum, & cyclaminus. Coma porrorum priuatim ex pane, aut allium aut capre, salsamentaque acerrima, origani decoctum cum vino potum, sceniculi, pulegij, calamithæ porrorumque succus cum melle deforbis. Hæc quidem a plantis conquiruntur. Ab animantibus vero quædam commode peti solent, gallinaceorum cerebella in cibo, leporinum coagulū cum vino. Itidem castorij sextas. Testes marinæ testudinis sumpti multum prodesse traduntur. Mustella sale inueterata inter auxiliaria medicamenta est. Inuenitur etiam prius exenterata, saleque siccescens inueteratur, ex aqua binas drachmas cum vino bibisse satis est. Sed de simplicibus quæ dari solent hætenus. Percussis a serpente prodest alui deiectio, diffusus sudor, vrina copiose reddita. Composita etiam quædam receter remedia polliceri traduntur, ut & opij & myrrhæ singuli oboli, piperis quicum. Ea melle excipiuntur & istar ægyptiæ fabæ dantur. Itidem syluestris rutæ seminis, gith, cumini æthiopici, aristolochiæ, galbani, singulorum pares portiones tritæ & cum erucæ succo subactæ, digeruntur in pastillos, qui drachmæ pondus æquet. Dantur ex ijs terni cyathi cum vino. Hæc habui de communibus auxilijs quæ dicerent. De peculiaribus remedijs contra bestias quæ venena vibrant, consequenter est dicendum.

Pedacij Dioscoridis Ana-

zarbei de venenatis ani-

malibus & rabioso

cane Octauij

Libri

F

I

N

I

S

158

LIBER NONVS
 PEDACII DIOSCORIDIS ANA-
 ZARBEI DE REMEDIIS CON-
 TRA VENENATOS
 MORSVS LI-
 BERNONVS.

Inter ferientiu venenatoru notas nihil de vespis et apibus articulatim digessimus, q̄ conspicuae omnia bus forent, et nihil excellens aut notatu dignum in his obseruaretur, inter remedia tamē, earum memia nisse non fuit alienum.

De Remedijs cōtra vesparū apūq̄ ictus. CAP. I.

ADuersus apū vesparūq̄ ictus, prodest illita malua & hordea cea farina cū aceto, ficulneū lac in vulnus instillatū, a muria aut maris aquā fotus.

De ictis a Phalangio. CAP. II.

PHalangiorū ictibus ficulneū cinerē adiecto sale trito & vino imponere oportet, aut radicē syluestris puniciq̄ tenuissime tritam, aut aristolochiam hordei farina & aceto subactam. Ulcera aqua maris proluenda, aut apiastri decocto. Folia eiusdem illinenda. Lauacris perpetim vtendum, & potionibus quae hæc medicamenta recipiant, abrotoni semen, anisum, aristolochiā, cicer syluestre, cuminū æthiopicū, cedrides tritas, platani corticē, & trifoliæ hærbæ semē. Priuatim autē singulorū ex ijs binas drachmas dare cū vini hemina cōuenit. Itē myricæ fructus & chamæpityos, & viridiū cupressi pillularū decoctū, ammistō vino. Sunt qui fluuiatilē cancrū in succū redactum, cum aqua aut lacte, assumpto apij semine cōfestim molestijs liberare prodant.

De morfu Scolopendræ. CAP. III.

SI scolopendra morfum infixit, sal q̄leuissime tritus ex aceto vulneri ispargendus, aut ruta syluestris superponēda. Locus acidā muria perluendus. Dāda in potu aristolochia cum vino, aut serpillum aut calamintha, aut ruta syluestris.

Remediā ad scorpionis ictum. CAP. IIII.

Percussis a scorpione, præsentī est auxilio ficulnū lac in vulnus instillatum. Scorpions ipse qui ictū vibrauit, tritus et percusso loco impositus, suæ plagæ remedium est, ob quamdā vt cōstat discordiā. Præterea tritus et impositus cū sale, lini semine, & althæa conuenit. Sulphur ignē non expertum refina terebinthina exceptum, et emplastri modo adiectū auxiliatur. Itidē galbanū ad sple-

IPEDADCIOSCORIDIS

nij formā duā & calamintha quæ trita illinatur. Et farinā hordei in vino parata, in decocto rutæ. Semen trifoliæ herbæ tritū & vulneri iniectū opitulatur. Hæc ad affectum locū pertinent. Posthæc q̄ efficacissimis potionibus vtēdū, cuiusmodi sunt aristolochiæ præsertim corticis binæ drachmæ cū vino. Tusa gentiana & pulegium decoctū & bacca lauri pauco numero tritæ, & calamintha cū posca, i qua magno pere discoqui debet. Cupressus cum vino & ruta. Nec secus ficulneum lac, laserpitiū si adsit, sin desyderetur, peucedani succo vtendū. Efficax est potus trifolij succus, & ocimi semen. Omnibus autē ijs perpetuus lauacri vsus, enocatus sudor, & dilutæ vini potiones registrum.

¶ Aduersus marinæ pastinacæ, Scorpij marini et draconis ictus. CAP. V.

EI qui marina pastinaca icitur, omnia quæ de viperarum morfu paulo post referemus, simili modo cōueniunt. Peculiariter autē ictus a marino scorpione et dracone inferuntur, qui molestos cruciatus cient. Interdū autē sed raro nōmas excitāt. Quibus absinthij saluiæ aut sulfuris ex aceto triti potio subuenit. Pastinaca diuulsa et vulneri imposita, sui ictus medela est.

¶ De morfu muris aranei. CAP. VI.

SI mus araneus momorderit, auxiliatur ex galbano splenium per se vulneri exterius impositum, aut medicamenti modo aceto tritū, & hordeacea farina cum aceto mulso illita. Quin etiam mus ipse qui morsum intulit si dissectus apponatur, ictus sui veneficia luit. Resistunt quoq; acini dulcis punici decocti & illiti. Item porri & allia cōtrita, necnon aquæ calidæ fots. Sed hæc ad locū pertinent. Prodest potum abrotoni decoctum, maxime si in vino detur. Præterea serpyllū & galbanū & eruca vino madefacta, recentes cupressi pillulæ cū aceto, et cyclaminus ex aceto mulso, & pyrethrū cū vino & chamælonis herbæ radix. Nec desunt qui litterarū monumētis tradiderūt, tritū murē araneū cōtra suos ictus cōmode bibi. Quā historiā apud alios inuentam, dignam duntaxat censuimus, quæ annotaretur. Alij asseuerant demorsum non alias exulcerari, nisi extrinsecus mus araneus assiterit, tum quoq; auxiliari referunt.

¶ Ad morsum viperæ remedia. CAP. VII.

SI vipera morsum impressit, simū caprinū cū vino impositum opitulatur. Item laurus & abrotonū & galbanū splenij loco superiectū. Origanū viride inditū. Pulli gallinarū discepti et cōfessi admoti. Herui farina aceto mulso subacta. Radicis cortex vsq; cotusus, vt in puluerem solutus abeat, & scylla tosta detritum chamæmelum, hordeacū cataplasma in aceto mulso præparatū, sed locus ante

calida foueatur. Hæc loco imponuntur. Contra viperinos ictus rubus cū vino prodest. Aliqui anchusā tenui folio cōstātē auxiliari produnt. Leporini coaguli in vino terni oboli bibūtur, & porracei succi hēmina in mero, & foliorum apiastri succus, & syluestris ruta. Hæc in vino potari debent, merū continuo bibendū, allia mandēda & cæpe & porri recētes, salsamēta acerrima et opipara. Simplicia hæc sūt. Percussis a serpente præclare auxiliatur medicamentū, quod myrrhæ, piperis, castorij, floris portulacæ seminisq; dimidio acetabulo constat. Hæc omnia in cretico passo teruntur aut in alio probato vino. Erasistratus in eo libro qui $\tau\epsilon\pi\iota\ \delta\upsilon\upsilon\alpha\mu\epsilon\omega\upsilon$, id est de viribus inscribitur pleræq; alia tradidit, quæ ictis ab vipera auxiliū ferre possūt. Inter quæ talia maxime laudantur, gallinacea cerebella cū vino pota, semen satiuæ brassicæ tritū & acetabuli mēsurā cū vino potū. Quinetiā bonum est digitū in liquidā picē intingere, deinde vinū quo digitus fuerit elutus bibere. Hæc sunt quæ contra serpentium ictus auxiliantur.

De Amphibænæ morfu. CAP. VIII.
 De Amphibænā mētionē hoc loco fecimus, quoniā fere remedijs ad vipersas scriptis, percussī ab ea adiuuari soleant.

Contra druini ictus remedia. CAP. IX.
 Druino ictis cōuenit aristolochia cū vino pota, trifoliū hærba, radix hastulæ regiæ similiter assūpta, & fructus ex oī quæcus genere. Tusæ illicis radices & illitæ parti ictæ auxiliātur.

De Hæmorrhoi & dipsadis ictu. CAP. X.
 Hæmorrhoi dipsadisq; morsus velut immedicabiles a plerisq; maiorum deplorati relinquebantur. Quare si peculiaribus contra dipsadem remedijs egeamus, communia experiri operæ precium erit. Protinus autem scarificatione uti, vñtionem facere, etsi locus patiatur aputatione opus erit. Consequēter quæ acerrima cataplasmata admouere, de quibus sepe numero diximus. Nec me fugit acres cibos maxime a salsamentis vtilēs esse. Meracæ potionēs & lauacra profunt, quæ subinde interiecto breui spacio assumenda sunt priusq; morbi genus emerferit, quo semel erumpente opem ferre non potest vlla medici opera. In ictu hæmorrhoi eadem profunt. Insuper quæ in commune opitulantur vt scarificationes, vñtiones, acres cibi, meraci potus, & quæ nunc in dipsade definiuimus. Quinetiam decocta vitis folia & cum melle trita.

De morfu Hydri. CAP. XI.
 Si morsum hydri adegit, prodest organū tritū, et aqua subactū, lixiuua cū oleo indita, aut aristolochiæ cortex, aut quænaradix minutim contrita, & hordei farina cum aqua & melle.

PEDACIO DIOSCORIDI

le colliquato. Bibuntur etiam binæ aristolochiæ drachmæ in diluto vino, aut poscæ cyathis duobus, deinceps marrubij succus, vel deco-
 & vtriusq; cum vino. Fauus recens datur in aceto.

De morfu Cenchridij. CAP. XII.

MOris a cenchridio auxiliatur laetuca fructus cum lini semi-
 ne illitus, et satureia trita & syluestris ruta & serpyllum cū
 xij. hastulæ regiæ drachmis et tribus vini cyathis, aut aristo-
 lochiæ radix. Item cardamomū, & gentiana.

De percussis a Ceraſte. CAP. XIII.

SI ceraſtes aut aspis percusserit, cita partis amputatio suffra-
 gatur. Quare sine mora istam partē amputare, aut scalpro cō-
 festim circūcidere, & ijs similia prosequi oportet. Vrentia
 insuper admouenda. Siquidem virus hoc veneno basilici simile est.

De morfu Aspidis. CAP. XIII.

IIs qui ab aspide feriuntur, quæ de ceraſte scripta sunt auxilia
 dari debēt. Nam venenum hoc quemadmodum basilisci, aut
 sanguis bubulus, celerrime in arterijs sanguinem cogit.

De Basilisci morſu. CAP. XV.

AD basilisci morsum, vt Erasistratus author est, auxiliatur ca-
 storij drachma in vino pota. Item papaueris succus. Ictuum
 remedia ita se habent.

QVAE SEQVNTVR NON VIDENTVR ESSE DIOSCORIDIS.

De Rhamno.

Rhamnum si quis eruat silente luna, & secum ferat, contra venena
 & improbos homines proderit. Pecoribus iuuādis appenditur. Na-
 uigijs circumponi solet. Valet contra capitis dolores & laruas.

De Artemisia.

Artemisiam herbam si quis teneat, dum iter facit, lassitudinē discu-
 riet, & si in pedibus ferat, bestias & lemures abiget. Si sanguis circa
 artus coaluerit, ramulos ex rosaceo in olla feruefacito, & locum totum
 oblinito, cū somno indulgendum est. Strangulatuī vuluæ mirū in mo-
 dum auxiliatur. Vrinæ stillicidia & opisthothonū leuat.

De Pentadactylo.

Pentadactylū si quis circum corpus portet, nullo dolore afficietur.
 Oculos strumas, callosos tonsillarum tumores, vuam, articulos sub
 lingua, neruorum dolores & dentes, p̄sorā perniciali fame contractā

iuuat. Remoratos a partu mēses eijcit. Infusa manibus ex aqua tepida cōtra terrores fascinum & laruas, mirum in modum commendatur. Vellito hærbam cum luna crescit oriente sole.

¶ De Verbenaca

¶ Verbenaca recta genitale intendit, sed supina exiccat. Recta appēsa, doloribus oculorum auxiliatur. Cōtra hebetudines eorumdem et capitis dolorem efficacax est. Trita ex aceto lassitudinē reficit. Strumas, callosos faucium tumores statim discutit. Febrium horrores sanat, si quis solum ex aduerso stans ramulos tenuerit.

¶ De Distammo

¶ Distammum ficcatum manibus terito, & redigens in farinam adiecta vini stilla corpus tangito. Siquidem cōtra omnes serpentium iniurias auxiliatur. Vlcera & putrescētes nomas præpurgans explet. Ad aëris corpori aculeis oblinitur, vt præsentī sit auxilio. Ad lienē & in abditis locis vitia inflāmatione turgentia, redactum in farinā illinito. Hærbam vere, magnis æstibus, aut unoq; eruito.

¶ De Saluia.

¶ Saluia singultū tussimq; discutit. Oibus malis vlceribus cū cæra & rosaceo sūpta auxiliatur. Lienis dolorē dyfēteriāq; pota cū vino albo pari modo sanat. Sāguinē excreantibus, potu medetur. Ad extrahenda vuluæ onera efficacax est. Pessimæ mulieres pessum ex ea subijciunt, vt partus excutiant.

¶ De Cupressō.

¶ Cupressus hærba cōtra raucedines auriculāq; prodest. Induratos tonsillarum tumores, aquam intercutem, & coxendicum cruciatus perlanat.

¶ De Centaurio

¶ Centaurium cōtra iuflammata vitia & pulsantes i&us valet. Fœminis vuluæ malo lobarantibus auxiliatur. Stillicidij vrinæ calculorūq; tormenta leuat. Hærbam vere oriente sole legito.

¶ De Buphthalamo

¶ Buphthalmū crescentē Luna legere oportet. Facit autē cōtra paures, laruas et mala medicamēta, fascinationes, vt pote cum eas auertat. Radicē si quis mandat, dentē expuet, fluctionemq; confestim sistens auxiliatur. Quin & ventrem resoluit.

¶ De Pæonia.

¶ Pæonia hærba per æstus caniculæ aëte solis ortū vellitur, appēsaq; cōtravenena, fascinū, paures & laruas prodest. Itē cōtra febrē cum horrore venientē, diurnam nocturnamve, & aduersus tertianam. Proditur lemures a monte in quo nascebatur fugasse.

De Moly hærba.

☉ Moly hærba si seeta radice feratur, veneficiorū & fascinationis amuletū est.

☉ De Marina quærcu.

☉ Marinā quærcū cū rosaceo et oleo misceto, et faciē illinito cū ad ne gociā te conferes. Vegetiores reddit pueros imo vētri appēsa, & ad ar cēdos pãuores nocturnos manu teneto. Contra fascino & omnia ma leficia prodest. Corpus tuetur. Cum enim fascinantes recedunt, are scentem ramulum occludit, & cū propius accedunt aperit.

De Chrysanthemo.

☉ Chrysanthemon si terra ante solis ortū cruatur, et collo appēdatur veneficas mulieres omneisq; fascinantes amolitur.

De Eryfimo

☉ Eryfimon cū vino tritum, aduersus ventris dolorē bibitur. Si quis grana septem domum ingesserit, rixæ & iurgia cōcitabuntur.

☉ De Helleborine

☉ Helleborine aliquibus Epipactis alijs Borion dicit. Frutex est exi guus, minimis folijs constans. Bibitur contra omne venenum et ioci neris vitia.

☉ Impressum est in præclarissimo Parrhisiorum Gymnasio hoc celeberrimum Dioscoridis opus in officina Henrici Stephani ere gione scholæ decretorum. Absolutumq; octauo Calendas Maias. An no domini M.D.XVI.

SPIRANS BENE SPERANS A. EAPILIO

☉ TERRATA EX OFFICINA RECOGNITA

Euphorbium legendum fo. j. superficie prima. versu Siquidem.

Iuuenta legendum fol. j. superfi. ij. versu. sua cognitione.

Accēpimus legen. fol. j. super. ij. versu. los vernacularum.

Celerius leg. serius fol. j. super. ij. versu. mentia maturus

Additerit et non astiterit legen. fol. j. super. ij. versu bæ dumtaxat

ERRATA.

FO.	CAP.	VERSV
ii	i	ne nomen
ii	ii	obliquum tendentes
iii	iii	culorum doloribus
iii	iii	autem illitæ
iii	iiii	gie, quod
iii	viii	rem profert
iii	x	reis
iii	xi	stomacho
v	xv	validi odoris
vi	xix	Calamus
vii	xxviii	est Sumitur
ix	xlv	de melano
xii	lxiii	contra vuluæ
xii	lxiii	enollit humect.
xv	lxxxiiii	videaris
xvi	xc	let atq; olim
xviii	xcix	Imposito,
xix	cix	ares
xx	cxviii	stri cætera
xxiii	cxvii	lofa pelle
xxiii	cxviii	phrenitide
xxiii	clx	Sanguinis
xxv	cl	lore viridi.
xxvii	clxxviii	auxiliantur Et
xxviii	clxxxiiii	coctæ illitæq;
xxxi	xxvi	ex aqua vitum
xxxii	xxx	abolet. Eius
xxxii	xxxiiii	exulcerat
xxxiiii	lv	reiectionibus
xxxiiii	lxiii	tufum, crudo
xxxiiii	lxv	rimi halitum,
xxxiiii	lxv	tentissime
xxxv	lxxv	sum turbant
xxxv	lxxv	tibus calculis
xxxvii	lxxxiiii	tuli, verucula
xxxviii	lxxxvi	exemptis mēbris
xxxviii	lxxxvi	gue & excolatum
xliii	cxi	atq; obsonijs
xliii	cxvii	malis cotoneis

LEGENDVM.

accepit
 interceptas
 eclegmate
 imo
 vim
 eadem ad quæ
 Radice superius ad digitum
 prodest malabathri vis
 zingiber
 Melior
 sumito
 de melanthino
 cacoethe
 glaucedines
 aceruasse
 Colophonias
 gagatæ
 offendit
 inequaliter aspersum
 molem
 substratu
 eruptiones
 q; si
 delin&u
 Parotidas et furculos mol
 capessit. Cliunt. Panos ad
 garum
 laceffenda
 rheumatismis
 fistili
 exanimentur
 luteis
 clematidem
 in summa
 concerptas
 aqua marina
 Imbuatur
 ammiscetus
 integris

FO. CAP. VERSV

xlv	cxxi	quescat
xlv	cxxiii	tice. Ea
li	clxv	aphaca in
lii	clxxi	Siquidem
lii	lxxi	andum
lii	lxxvi	lius. Sed
liii	clxxvi	
liii	clxxvii	leniter emollit
lvi	cxvi	tit. Cribrata
lvi	cxcvii	quæ
lvi	cxcviii	no
lix	i	brarunt,
lxv	xxx	passo, si
lxvi	xli	losos,
lxxi	lxxi	Romani
lxxv	xcv	& acre
lxxx	ixxvi	du&us,
lxxxij	cxliii	let
lxxxii	cxliiii	cumbendi
lxxxiii	clii	uiduntur
lxxxiii	cliiii	tera est folijs
lxxxiii	cliiii	tæ. vulneribus.
lxxxiii	clviii	roet nigro.
lxxxiii	clix	semen
lxxxiii	clx	men
lxxxv	clxx	sa,
lxxxviii	ix	crion, Romani
lxxxix	xv	ginis
xciii	li	de cocco
xciii	li	
xciii	lvi	Asperginofis
xcv	lxv	tes. Nascitur
xcv	lxvi	bulbaceam
xcv	lxvii	bis, qualis
xcvii	lxii	terrarumq;
xcix	lxxix	phure ignem
c	lxxxv	contra serpē.
c	xc	viperalem
ciii	cviii	purulenta
cxiii	clxxxiii	re candido,

LEGENDVM.

exulceratis pernionibus
vomitione bilem
lente
calfaciendum
pituitam
antedi&is
acoitu
vtilis
experto,
phœniceo
si bibatur
subfixerunt
gypsum
pulegio
sylvestrem
mitione
contrita,
fistulas
proniores
flavescentia
aiugæ similis
autem aiugæ
stomachicis & erosionib⁹ ea
durtia
cochlearis
conuexaq;
viticulosū emittit ramulum
folliculis (rubescētē, lentū
seu vacat
Vltimū ex oibus hispanicū
Is illitus
niualibus
pubertatem
accerfēdus est
partium, inflammationes
experto rubra
addita. Imbecillæ
vocant
in artubus astricti⁹ vindis
rotundo

Fo.	CAP.	VERSV.
cxcv	cxciij	prodest
cxcv	cc	da, alioqui
cxvii	i	folia vitium
cxvii	v	carbonibus
cxviii	vii	vino vetere
cxviii	vii	male habent
cxviii	vii	lenius & aluo
cxix	vii	timemus
cxix	xvi	nomas
cxxiij	xxxii	palmulas
cxxiij	xxxiiii	rat, qm
cxxiij	li	dysenteriam,
cxxiij	lvi	riaci drachmæ
cxixvi	lxxvi	spodios
cxixvii	lxxvi	Alij paulatim
cxixxiij	cxj	mant
cxixxiij	cxxiij	nihil
cxixxiij	cxv	fistulam hausto
cxixxv	cxvii	natura
cxixxvi	cxxiij	recenti vtendum
cxixxviii	cxixxv	tq; cinnabarin
cxixxviii	cxixxvi	scistos lapis
cxli	lxxxiij	lo ante
cxli		improbi
cxliij		modo vitia
cxliij		papauer,
cxliiiij	iiii	et trisaginis
cxlv	ix	densam vocem
cxlvi	xxi	itidem chamelææ
cxlvi	xxii	gua, & commissuræ
cxlvii	xxvii	nem, potum
cxlvii	xxix	Ætus Tragi
cxlvii	xxx	bibuntq; eos
cxlviii	xxxxiij	ne & scinco
cxlviii		minus
cxlix		Et hanc in eo
cl		neq; continens
cl		cisci conditionem
clij	iiii	aromatum partem
clij	iii	quidem exæstuat,

LEGENDVM.

attonitis
anguloso
illitu
Reduuias
quod gustu
obtinct
Ephaygela
sepe
instillare, Hirudines
pertusum
non ita
hybernos
caliæ
spodos
harenas
in caminis
palloris
Erumpentem
natura in commune
examinatur
atq; cinnabaria
gignitur
gonus lege gomis
beneficia, le, veneficia
admittunt legendum
lege phtharicum
lege & aiuga decoctum
a temulétijs
sicilicus legendum
dentiu, cadore quodam
hormini
vel Orizæ,
adiutiq; percoquunt
scincho
medicinæ
apertissime
le, neq; ad finem neq; ad
Namq; lege Neq;
et substantijs
fatigat aliquando

REGISTRVM

a	j	Pedacij	l	i	tūculum
	ij	um pceritates		ii	mile.
	iiij	Admuliebres		iiii	De altera
	iiij	odoris radice		iiii	nues emittit
b	j	hit, sextario	m	i	adrupta
	ij	De lentiscino		ii	farinam
	iiij	nionibus		iii	De Echio
	iiij	assumuntur		iii	Aphri
	j	so manarunt	n	i	cato humore
c	ij	De bitumine		ii	tex, in vino
	iiij	sa mortuorū		iii	Item
	iiij	linteifq;		iiii	gravi
d	j	Candida	o	i	quoq;
	iiij	quoq; in		ii	renitent
	iiij	De pyraastro		iii	los, alijs
	iiij	abscessibus.		iiii	matin
e	j	De iure pisciū	p	i	nigri, et
	ii	Subdita		ii	De Apio
	iii	ac imbecille		iii	lita ex
	iiii	ri, vt		iiii	tur.
f	j	cum melle	q	i	ligenter
	ii	teretes		ii	nes internas,
	iii	coctā		iii	maioris
	iiii	um, verrucas.		iiii	stis.
g	j	strior magis	r	i	gia ex
	ii	Gontra adu.		ii	carbonibus
	iii	De Aphaca.		iii	exposita
	iiii	Siquidem		iiii	incolæ
h	j	spectatur, et		i	ret, et
	iiij	thoth, Daci		ii	reddat
	iii	De Teliphio		iii	ignes
	iiii	nunc ex aqua		iiii	De Terra
i	j	nutim incisif	t	i	hinnuli
	ii	De Pulegio		ii	acetum,
	iii	oblōgioribus		iii	thymum
	iiii	De Maro		iiii	Quibus
k	j	radix		i	fudor
	ii	De Rosmarino		ii	Communis
	iii	Et lac		iii	Origanum
	iiii	nia ratiōne		iiii	Pedacij.